

SZÉCSI LEVENTE
ORSZÁGOS ANTISZEMITA PÁRT
KIVONAT A PARLAMENTI FELSZÓLALÁSOKBÓL
1884-1901

2018

TARTALOMJEGYZÉK:

Tartalomjegyzék	1
Előszó	1
Képviselőházi naplók (1884-1887)	2
Főrendházi Naplók (1884-1887)	109
Képviselőházi Irományok (1884-1887)	109
Képviselőházi Naplók (1887-1891)	114
Képviselőházi Naplók (1892-1896)	125
Főrendházi Naplók (1892-1896)	129
Képviselőházi Naplók (1896-1901)	130
Az Antiszemita Képviselők	153
Független Képviselők	156
Végszó	157
Források	157

ELŐSZÓ

„Artaxerxész, a nagy király, az Indiától Etiópiáig terjedő százhuszonhét tartomány fejedelmeinek és kormányzóinak, akik uralma alatt állnak, ezt írja: Bár igen sok népen uralkodom, és hatalmam alá hajtottam az egész földkerekséget, semmi szín alatt sem kívánok visszaélni hatalmammal, hanem kegyesen és szelíden akarom alattvalóimat kormányozni, hogy minden rettegés nélkül, nyugodtan éljék életüket, és élvezzék a minden halandó számára kívánatos békét. Amikor megkérdeztem tanácsosaimat, hogyan lehetne ezt megvalósítani, az egyik, egy Ámán nevű férfi, aki bölcsességben és hűségben fölötte áll a többinek s második volt a király után, jelentette nekem, hogy az egész földkerekségen szét van szóródva egy nép, amely törvényeivel szembehelyezkedik minden nemzet szokásaival, állandóan megveti a király parancsait - így akadályozza az általunk megszilárdított egységet a nemzetek között. Megtutuk és meggyőződünk róla, hogy ez a nép az egész emberi nemmel ellentétben, alávaló törvények szerint él, ellenszegül a mi rendeleteinknek és veszélyezteti a birodalom békéjét. Ezért elrendeltük, hogy azokat, akiket Ámán, az összes tartományok kormányzója, akit atyánkként tisztelünk, levelében felsorol, azokat ellenségeik asszonyaikkal és gyermekeikkel együtt hányják kardélre, kíméletet ne tanúsítsanak velük szemben a jelen esztendő tizenkettedik - azaz Ádár - hónapjában a tizennegyedik napon. Ezek az elvetemült emberek egy napon szálljanak le az alvilágba, s szilárduljon meg az állam nyugalma és biztonsága. Aki viszont rejtegeti ezt a népet, ne lakhasson sem az emberek között, sem a madarak között, hanem szent tűzzel égessék el, vagyonuk pedig a birodalomé legyen. Üdv nektek!”

(Eszter könyve 3, 13 - Káldi-Neovulgáta)

1. FEJEZET KÉPVISELŐHÁZI NAPLÓK (1884-1887)

Gruber János: T. ház! (*Halljuk!*) Múlt évi május 30-ikán a délelőtti órákban, Somogy megye Német-Egres községéből elindult Márkus Ágnes, egy ottani telkes polgár 17 éves hajadon leánya Tolna-Szántón lakó nővére látogatására. Alig tehetett félórát utat, midőn egy keresztútra ért, hol feléje egy szekéren két egyént látott közeledni, a kik vele szóba állottak. A leány azonban folytatta útját. De alig tett néhány lépést, midőn azon két egyén egyike hátulról elkapta, majd időközben oda érkezett társa segítségével hátulról megragadván, szeméit bekötötték, fejkendőjével kezeit hátrakötötték, majd felsőruhájától megfosztván, őt egy, az iparosok által vásárookra hordani szokott ládához hasonló szekrénybe tették, a nélkül, hogy a róla lehúzott felső ruháit ráadták volna s vele tova hajtottak.

Márkus Ágnes ki előtt, mint előadta, ezen kénytelen utazás minden percze egy-egy örökkévalóságnak tetszett, nyomban olyan lelkiizgalomba esett, hogy ezen egész utazása alatt történetekből csak két lényeges körülményre tudott visszaemlékezni. Az egyik az hogy a láda tetejét, valószínűleg, hogy levegőt szívhasson, többször felnyitották, a másik az, hogy vele útközben oly pokoli vandalizmust követtek el, (*Zaj! Felkiáltások: Halljuk! Halljuk!*) a minek részletezését tiltja ezen hely iránti tisztelet, a hol vagyunk. Márkus Ágnes csak akkor eszmélt fel, midőn őt egy nagy város utcáján, melynek ily minőségére a körülötte fölhangzó zaj és kocszi zörejből következtetett, letették és bezárták egy szobába, hová, mint német nyelvű beszédükből kivehető volt, még másik két egyén is belépett. Egy fél órai itt tartózkodás után a leányt egy sötét kamrába dobták s az ajtót rázárták. A leány magára hagyatva, eszméletre jött. A lelki gyötrelmek, éhség és szomjúság által elgyengült karjaival, nagy fáradtsággal levette szeméről a köteléket s csakhamar megtalálta a gyenge fakilincscsel elzárt ajtót, azt végső erőmegfeszítéssel felnyitván, az utcára menekült és az éj sötétében mindaddig szaladt, míg össze nem rogyott.

Ez a leánynak a közigazgatási hatóság által felvett jegyzőkönyvben foglalt vallomása. Most pedig szólok, t. képviselőház, azon eljárásról, melyet a hatóságok ezen büntetést szemben követtek. (*Halljuk!*)

Tény az, hogy Márkus Ágnes, a Budapesttől 20 mértföldnyire eső Német-Egres községéből május 30-án délelőtt elindult leányt, június hó 1-én reggeli fél négy órakor, tehát alig 36 óra múlva Csenterics Pál fővárosi rendőr a külső-soroksári-út mentén a vasúti síntől mintegy másfél ölnyi távolságra, felső ruhájától megfosztva, eszméletlen állapotban találta. Tény az, hogy másfél óra múlva, tehát reggeli 5 és fél óra tájban Oláh József szintén fővárosi rendőr reá talált a leánynak frissen letépett gazzal betakart ruházatára.

Csenterics Pál a leányt, kit karjaira emelt - mint ezt illetékes hatóságának bementetve valóban eszméletlen állapotban - a mint ő magát kifejezte - félrebeszélve találta, a Rókus-kórházba szállította be. Itt a leány 8 napig a belgyógyászati osztályban kezeltetett, 8 nap elteltével haza ment, de még mindig olyan gyenge állapotban, hogy a vele azonnal megtartott szolgabírói előnyomozás folyamán több ízben elájult és alig szólt néhány szót, a további beszédben a vérömlés megakadályozta.

T. képviselőház! Tíz hónapja annak, hogy én a testileg-lelkileg feldúlt leánytól és agg szüleitől, mint a kerület képviselője, azon megbízatást nyertem, hogy a leánynak és a mély gyászba borult agg szülőknek védelmet, megtorlást és kártalanítást szerezzek. Mindaddig ezen esettel a t. képviselőház elé nem jöttem, sőt többet mondok, a hazai sajtóhoz sem fordultam, mert egyszóval sem akartam a bírósági eljárást anticipálni, hanem azon voltam, hogy a hatóságok segítségével felderíttessék ezen vérlázító bűntény, vagy vegye el büntetését azon leány, a ki talán egy gonosz mesével saját szegényét akarja elpalástolni.

De kijelenthetem, t. ház, hogy nem védelmet, de az igazság felderítésére irányuló legkisebb törekvést nem találtam a hatóságoknál. Ellenkezőleg, azok eljárása csupán annak a feltevésnek megerősítésére szolgált, hogy a bűntény nem hivatalból üldözendő, hanem a bűntény üldözése hivatalból elnyomandó akkor, ha a tettesek **zsidók**.

A büntető törvény gondoskodott arról, hogy az éhségtől sarkalt magyar embert, kinek keze idegen tulajdonhoz, esetleg csak egy csirkéhez is nyúl, a büntetés utolérje, de egy szűzi becsületében megsértett, halálra kínozott, egy hosszú életre megrontott keresztény leány nem talál megtorlást és kártalanítást és az ellene vétkezett gonosztevő nem veszi el büntetését. Mert azon körülmény dacára, hogy a tettesek egyikét Márkus Ágnes már a múlt évben tanuk előtt agnoscolta, a kik azt is igazolják, hogy a tettes sápadtan összeesett, mikor a leány esete iránt kérdőre vonatott. Máig is szabadon jár dacára annak, hogy a már ezelőtt fél évvel beadott bűnvádi feljelentésben ezen tettes elfogatását kértem. Az előnyomozást teljesítő tabi

szolgabíró, jóllehet tanúk vannak, kik tetteseket a ládával szekerekön faluról falura elhaladni látták és dacára annak, hogy a tabi szolgabíró a tetteseket Márkus

Ágnessel nem is szembesítette, hanem e helyett a félholt leányt és agg szülőit állította csendőrök elé s vallomásának visszavonására akarták bírni. De a mi még különösebb, a tabi szolgabíró egy ideig stagnált és a helyett, hogy a nyomozás szárait tovább vitte, vagy az illetékes kir. járásbíró vagy ügyészséghez kötelességszerűleg áttette volna, múlt évi 2.469 számú végzéssel az előnyomozást beszüntette, az iratokat ad acta tette és erről Somogy megye alispánjának jelentést tett. Én az augusztus 2-án tartott megyei közgyűlésen Somogy megye alispánjához interpellációt intéztem, különösen a tabi szolgabíró viselt dolgai miatt, de ezen interpellációmól illetékességi ürügyekkel elűtettem.

Midőn Márkus Ágnes a tettest felismerte, de még ezt megelőzőleg én a helyszínén, sőt a szomszédos Tolnamegye területén kutattam és az általam kihallgatott tanúvallomások alapján a bűnfeljelentést a kaposvári királyi ügyészséghez még múlt évi november hóban megtettem, a honnét azon értesülést kaptam, hogy az ügyészség ezen ügy sürgős elintézésébe nem mer belenyúl, hanem előbb megkérdezi Kozma Sándor királyi főügyészt, hogy vajjon szabad-e ezen ügyben a bűnvádi eljárást megindítani. Tehát ma Magyarországon az igazságszolgáltatás úgy áll, hogy egy bűnvádi eljárást, ha a tettesek **zsidók**, megindítani nem lehet, míg Kozma

Sándor ő méltósága meg nem engedi, valószínűleg Csemegi ur meghallgatása után. No akkor előre tisztában lehetünk az eredménnyel, mely abból álland, hogy a keresztény húzza a rövidebbet.

Most felvetem a kérdést, kik okai az antisemitizmus terjedésének, mi-e, a kik azt rendes eszközökkel megoldani akarjuk, vagy azok, a kik a **zsidóság** legyeztetésében azon határig jutottak el, hogy kedvükért egy vérlázító büntényt elnyomni készek s ez által másodízben nyujtnak arra alkalmat, hogy a nép szívében meggyökereztessek ama hitet, melyet az ugy fejez ki, hogy az urak a **zsidóság** bűneit eltusolják. No, ha ezen másodszori eltusolás után a nép vesz magának elégtételt, a mitől visszatartani eddig is nagy küzdelmünkbe került, akkor a következményeikben kiszámíthatlanokért feleljenek azok, kik, ha a **zsidóság** érdeke kívánja, törvényszabta kötelmeiktől eltekintenek. Én nem keresek rituális gyilkosságot, vérvádat, hanem egy büntényt a melynek felderítése magának a **zsidóságnak** érdekében van. Egy nyomorult büntényt keresek, a mely ily hosszú időre nyúlt büntetlensége folytán jogos felháborodást idézett elő, a melynek lecsillapítása végett eljöttem ide a nemzet színe elé, hogy itt megkérdezzem az igazságügyminister urat, a kinek most már felszólalásom révén tudomása lesz az ügyről. Hogy először: hajlandó-e a minister ur a belügyminister ur közbevonásával is a bünténynek felderítésére és nem elpalástolására hivatott kötelességmulasztó hatósági közegeket a legszigorúbb felelősségre vonni s azokat a kifejlendőkhez képest a törvény szigorával sújtani? De a mi ennél lényegesebb, másodsor: kész-e azonnal intézkedni, hogy ezen vérlázító büntény a maga szokott törvényes útjára tereltessek, következésképp a bűnügyi vizsgálat azonnal megejtessék, sőt ezt megelőzőleg, nehogy a vizsgálat eredménye veszélyeztetve legyen, vádlottak rögtön vizsgálati fogságba vettessenek?

B. Andreánszky Gábor: Tisztelt képviselőház! Midőn mi antisemiták most először, mint egy nyílt antisemita-programm alapján választott párt foglalkunk helyet e házban, megbízóink iránti és saját hazafiúi kötelességünknek tartjuk egy külön válaszfelirat-javaslatot benyújtani, melyben nyíltan feltárjuk Felsőleges uralkodónk előtt az ország keresztény lakóinak veszélyeztetett állapotát és legjobb, legtisztább meggyőződésünk szerint jelezzük azon irányt, melyben haladva, még most a 11. órában hazánkat és nemzetünket az anyagi enyészettől megmenthetőknek véljük.

A benyújtott többi válaszfeliratok egyikét sem fogadhatjuk el, mert ha maga a bizottság által beterjesztett javaslat, bár óvatosan körülírva, lényegben bevallja is hazánk nyomasztó anyagi helyzetét, a főokot, a főokozóját e bajoknak néven megnevezni vágyasak közelebből rámutatni az, valamint rajtunk kívül a többi ellenzéki felirat is elmulasztotta és mesterségesen kerülve a baj fő-kútforrását, ezt más irányban keresik és ez által az orvoslás lehetőségének első alapfeltételét, a diagnosist eltévesztik.

Azon szívós összetartás és pénzvági ösztönök lelketlen kielégítése, mely a világ **zsidóságát** a mozgatóke hatalmának vezérévé, hazánkban pedig majdnem kizárólagos tulajdonosává tette, jelzi az irányt, hol kell keresnünk beteg állam és magán-pénzügyeink bajainak főokozóit. És midőn a **zsidóság** és a mozgó tőke legalább a mai időben egymástól el nem választható, lehetetlen, hogy mi a mozgó tőke túlkapásai ellen sikeresen harcoljunk a nélkül, hogy a **zsidót** és **zsidóságot** meg ne támadjuk, úgy, mint lehetetlen volna az

ellenség által reánk lőtt golyók ellen védekeznünk a nélkül, hogy védelmi helyzetbe ne helyeznők magunkat és meg ne támadnánk az ellenséget, mely gyilkos lövegeit szórja felénk.

A **zsidóság** hatalmi forrása öntudatában, minden a mozgó tőke túlkapása ellen intézett támadás ellen egy tömör falanxban kel ki. Mert ez reá nézve létkérdés. Minden valódi termelőképeséget nélkülözve, egyedül a kereskedés, uzsora és lelketlen pénzüzéséggel képes túlszaporá fáját fenntartani. (*Nagy derűtség.*) A kereskedés már is nem eléggé táplálja őt, bármennyi kéz furakodjék a termelő és fogyasztó közé, ezt az ijesztő mérvben növekvő tömeget nem képes többé táplálni és így ez fenntartása végett vérében fekvő élődsi ösztönére és talentumaira van utalva.

Ezért kel a **zsidóság** mindig a mostani gazdasági rendszer, az úgynevezett kereskedési szabadság védelmére; mely alatt ő a tőke ököljogát érti, hol nincs más menedéke a gyengének az erős előtt, mint a koldusbot és a szolgaság, az államnak pedig egyéb hivatása, mint a hatalmasnak végrehajtójává lenni.

Ezen kóros állapot ellen keresztény önvédelmet nevezük mi antisemitizmusnak és ez értelemben elfogadjuk mi azt, hogy az antisemitizmus egészséges visszahatás egy kóros állapot ellen és hogy amint e kóros állapot a **zsidók** által társadalmunkon ejtett ezer meg ezer seb gyógyítva lesz, megszűnik jogosultságával együtt az Antisemita Párt is. Akkor igen, de addig nem.

És hogy jogosan nevezük mi e kórt sémitizmusnak, csak a **zsidók** több ezer évi történetére hivatkozom. Nem-e küzdött az isteni ihlettel megáldott első törvényhozójuk, népe fajbéli eszményképe, az aranyborjú imádása ellen. Nem-e tiltá el neki a kereskedést vagy inkább lelketlen üzérkedéseit, nem-e állapítá meg az engesztelő évet és nem-e küzdtek e nép legjobbjai saját antisemitáik, a próféták, vérükben fekvő gonosz hajlamaik ellen, (*Úgy van!*) Míg végtére, csakis körükből emelkedett ki az isteni megváltó, ki reá hágott a kígyó fejére. És nem-e nemzeti politikából feszítették-e őt a keresztfára, csakhogy vallásuk, fajuk hajlamaihoz simulva, létrejöhessen mostani törvénykönyvük a Talmud.

És ezért ragaszkodnak még azon **zsidók** is, kik egész vallásuk szellemi részéből még a legfőbbbet, az egy élő istent sem hiszik, vallásuk titokteljes, anyagi jólétüket biztosító tantételeihez. Mert ha lemondának a keresztény állam és társadalomellenes tanaikról, előbb megszűnnének izraeliták, aztán sémiták lenni, egy része tán beolvadna a kereszténységbe, nagyobb részük pedig nyomtalanul eltűnne. Ezt ők igen jói tudják és azért nem fogadják hívatlan prókátorjaik tanácsát és nem lebbentik fel a fátyolt azon titkok felett, melyeket mint a német költő mondja: „Sie gnädig bedecken mit Nacht und Grauen.”

Mi csak látjuk pusztulni népünket, mely velük érintkezésbe jön, látjuk őket óriási mérvben gazdagodni munkakerülő természetük daczára. Látjuk, mit ők genialitásuknak szeretnek nevezni, a szédelgést, hol a netán hiányzó észet bőven pótolják lelkiismeretlenséggel. Látjuk, mikép talál ön-dicsőítésük viszhangot a kormány és más irányadó körökben. Látjuk, mily közönynyel nézik, törvényhozásunk többsége és kormányférfiaink veszni saját fajukat és pótoltatni idegen származású más országok kiűzöttjei által; látjuk, hogy furakodnak mindenhová, hol vagyont vagy befolyást nyerhetnek és aligha csalódunk, ha a legmagasabb trónbeszédben első sorban említett főrendiház újjászervezését annak köszönhetjük, hogy a mostani szervezet alapján még nem sikerült **zsidónak** oda bejutni.

És ezért követelni fogjuk mindenek előtt, hogy a főrendiház célbavett rendezésénél a veszélyes **zsidóelem** és **zsidóbefolyás** zárassék ki és ezért feliratunk a vagyonkülönbség, illetőleg egy census, tehát a pénz hatalom tekintetbevételét határozottan ellenzi. Mint én is azt helyesnek tartom, a régi jogot tekintetbe akarjuk venni, bízzuk a küldendő családtag választását magára a családra, ez valószínűleg sem a legérdemtelenebb, sem a legszegényebbet nem fogja oda küldeni ... Mindezek miatt, de főleg azon elébb érintett okból, hogy a kölcsönző **zsidók** befolyása alól nincs az a deficites kormány, mely kibontakozhatna és mert e befolyás oly véghetlen károkkal és veszélylyel jár, az egyensúly helyreállítását tartom elkerülhetlenül, egy céltudatos, hazáját és nemzetét szerető kormány és törvényhozás első feladatának ... Nálunk pedig az agrár-törvényhozáshoz, azaz a földművelési érdekek minden más anyagi érdek fölé helyezéséhez csak az szükséges, hogy egy **zsidóbefolyástól** ment, józan perczre ébredjen többnyire földbirtokosokból álló törvényhozásunk.

Az önálló vámterület pedig, mely ezt biztosítaná, önálló bank nélkül alig képzelhető. Engedje meg a tisztelt ház, hogy itt az antisemita pártnak a közjogi kérdésekkel szemben elfoglalt álláspontjáról szóljak. Igaz, hogy mint csekély személyemmel együtt egy része e pártnak nyílt híve az 1867-ki közjogi alapnak. Egy ép ily tetemes része ragaszkodik Magyarország függetlenségének elveihez. De ha a tisztelt ház figyelemre méltatja azon közös concret elveket, melyek feliratunkban hangoztatva vannak, be fogja látni, hogy a többi pártok ennyiben sem értenek egyet és egy ily egyöntetű programmal sem bírnak. Kivéve tán az egyik pártot, mely a

vezére iránti feltétlen engedelmisséget tűzte ki zászlajára és programm helyett dogmaként vakon vallja már előre azt, miről az még maga sincs tisztában.

De „Hannibál ante portás” a rómaiak sem vitatkoztak ám közjogi kérdésekről, hogy vitatkoznánk mi saját pártunk körében magunk között közjogi kérdésekről akkor, midőn hazánk belsejében minden boldogulásról, minden gyarapodásról leszorítva látjuk népünket egy Hannibálnál sokkal veszélyesebb ellenség által.

Tisztelt ház! Az antisemitizmus első sorban közgazdasági kérdés, de oly elsőrendű, hogy egész osztályok, sőt a nemzet léte függ annak üdvös megoldásától így azon kérdés áll előttünk, hogy az 1848-ki törvénynek legüdvösebb intézményét, a volt jobbágyok felszabadítását fenn akarjuk-e tovább is tartani, vagy a földesúri jogokat sokkal rosszabb, sokkal kegyetlenebb alakban, a mozgó tőke, a **zsidók** számára újra vissza akarjuk-e állítani.

Mi antisemiták a mozgó tőke ezen ökológának, ezen anarchiának üzentünk hadat. Vagy nem-e anarchia az, melyet az uzoratórvény és a váltóképesség megszorításának megszüntetése által decretált a törvényhozás. Nem-e anarchia az, ha a tőke, mely természeténél fogva minden kötelezettség, minden köztelherviselés alól kibúvik, deposedálja lényegben a földmívest. Gúnyt űz a felszabadult jobbágy szabadságával és lerontva lévén minden fék, mert a régi hagyományok nem azt bizonyítják, a mit az előadó úr mond. De hogy már II. András idejében, ha **zsidóról** volt szó, annak eltiltatott a kereskedés és pénzüzéség - mondom, lerontva lévén minden fék, melylyel a mostaninál bölcsebb törvényhozások őt fékezni jónak látták, ünnepli boszorkánysábeszit, dőzsöli orgiáit, tönkretévén minden valódi értéket, rabszolgájává teszi a valódi munkát a renyhe speculatióknak.

Nem-e földosztogatás az, bár elburkolt alakban, hogy a mostani tulajdonosnak elvételessék birtoka és mások közt osztassák szét, a mit törvényhozásunk a folytonos adóemelések által évek óta űz? Nem-e koboztatik el lassankint adóemelések által a birtok jövedelmének egy-egy része az állam hitelezői javára? Akár a birtok jövedelme vétetik el évenként, akár maga a birtok, egyre megy ki, a különbség legfeljebb csak az, hogy így megmarad a birtokosnak pusztá czíme és jellege. A mi pedig a lassú fokozatos elkobzást illeti, az emlékeztet azon humánus gazdára, ki, hogy az egyszerre annyira ne fájjon, darabonként vagdaltatja le kutyásának a farkát.

És minket, kik e bűnös játéknak véget akarunk vetni, vádolnak anarchiával, földosztogatással és communismussal és kik? Élükön azon párt, mely 9 év óta űzi az elébb jelzett pusztító gazdaságot.

A ki szelet vet, az vihart fog aratni. Ki koldusokat és proletárokat teremt, annak az ebből szükségképen bekövetkező forradalomban legnagyobb érdeme lesz és hiába igyekszik majd a felelősséget azokra hártani, a kik még idejekorán figyelmeztetik az országot e gazdaság veszélyeire.

Mindezeket kikerülni és legalább földműves népünket a végenyészettől megmenteni, vette fel az Antisemita Párt az agrár-törvényhozást és a kisbirtok védelmét programmjába. Ennek megmentésével a többi osztályok pusztulása és romlásának is gátat vetnénk és elérve e czélt, nyugodt öntudattal nézhetnénk a nemzet e hazábani életének második évezrede elébe.

T. ház! Meg vagyok győződve e ház tagjainak legnagyobb részéről, hogy egy hang bármily halkan, de felszólal keblükben, mely törekvéseink pártolását ajánlja nekik, kérem ne némítsák el e hangot elcsépelet phrasisokkal - úgy mint az előadó ur tette - melyeknek már maguk sem hisznek, mert e benső hang nem egyéb, mint a haza, a nemzetszeretet sugallata.

Most még gr. Apponyi Albert t. képviselő urnak csak annyit vagyok bátor felelni, hogy ha mi itt csak 17-en vagyunk is, odakünn az országban okvetlenül nagyobb a mi pártunk, mint az övé.

Ajánlom a saját és elvtársaim nevében benyújtott válaszfelirati javaslatot elfogadás végett.

A javaslatot aláírták: B. Andreánszky Gábor, Ónody Géza, Ráth Ferencz, Csúzy Pál, Vadnay Andor, dr. Rácz Géza, Istóczy Győző, dr. Komlóssy Ferencz, Margitay Gyula, dr. Nendtvich Károly, Zimándy Ignác.

Zimándy Ignác: Igen, a dolgok, tények, események logikája oda fejlődött immár, hogy a modern szabadkőműves és **zsidó** liberalismus minden eddigi tréfáit, derűlségét leküzdeni, minden lehető erőt összpontosítani képtelen, hogy az ifjú erővel előretörő antisemita párttal csak még kis kilátással kedvező sikerrel megküzdhessen. Annál inkább, minthogy ezen ifjú párt érezvén és tudván, hogy mögötte áll erős, megtörhetetlen phalanxként a magyar nemzet keresztény polgárságának túlnyomó többsége, ellenállhatlan kitartással tör előre és ezen előrehaladásában az ellentábor által nyilvánosan ismételt felszólításra: Le a

sisakkal! Bontsd ki a zászlót! - szent ügyének világos tudata kölcsönözte nyugodtsággal ekként válaszol. Ám legyen, le a sisakkal, nyílt homlokkal lépünk a küzdelem nyilvános terére, kibontjuk és fennen lobogtatjuk dicső zászlónkat, melyre szent talizmánként arany betűkkel írva megdicsőült báró Eötvös József (*Derűltség és felkiáltások jobbfelől: Szegény Eötvös, ezt nem álmodta volna!*) amaz örökké igaz szavai: Egész polgárisodásunk - úgymond Eötvös - keresztény, bármily sokszor támadtatott legyen is meg a haladás és felvilágosodás nevében a kereszténység, bármit beszéltek és tettek legyen a kereszténység elleni, t. i. a szabadkőművesek és a **zsidók**. Nem fogja egy gondolkozó sem tagadni a fennebb említett tény, a miben Európa keresztény népei nem keresztény polgártársaikat, sőt az őskor összes népeit felülhaladták, mind a kereszténységre vihető vissza ...

Azért, nehogy a modern felvilágosodás a **zsidó** és szabadkőműves liberalizmusa által erősen megtámadott, sőt már-már veszélyesen ingadozó alap és talapkövei nemzeti polgárisodásunknak összeomlván, saját nemzeti létünket maguk alá temessék, mert ruente fundamenta aedificata ruunt, mert mind a mindennapi tapasztalás, mind a történelem bizonyossága szerint minden állami szerkezet, tehát maga államiságunk is csak azon alapon nyugodhatik és fejlődhetik sikerrel, melyen keletkezett ...

A fajok közti békét zavarják másodsorban azon szívtelen hazafiak, a kik míg egyrészt nyugodtan, mondhatni lethargicus álomba merülve tűrik, hogy a jobb sorsra érdemes, becsületes, munkás magyar polgár, könnyel szemében vérvő szívvel messze idegen földre, ki Amerikába távozik, az alatt másrészt szívesen látják, miként a megtört kebellet idegen földre távozott magyar polgárok hült helyét az Oroszországból méltán kiűzött, vagy Lengyelországból geseháft hiányából kiköltözött **zsidóság** foglalja el.

Kérdem t. ház. Vajjon ezen szívtelen hazafiak ilyen nemzetellenes eljárása nem szülőanya-e ama napról-napra mind nagyobb mértékben fokozódó ellenszenvnek, melyet a becsületes, minden irányában vendégszerető magyar ember keblében e paraszta irányában észlelünk. Vajjon ezen szívtelen hazafiak ilyen nemzetellenes eljárása nem okozza-e, hogy a fajok közti békés nyugalom megzavartassék és vajjon a paraszta jövevények azon helytelen eljárása, melylyel legősibb, legkiválóbb magyar nemesi családok neveit fölveszik és ez által a történelmére büszke magyar embernek egész múltját, az illető családok hős elődeit valódi **zsidó** perfidiával gúny tárgyává teszik, vajjon ez nem fokozza-e a **zsidóság** iránti ellenszenvet, nem zavarja-e a fajok közötti békét? Ha csak ugyan akartak volna magyarosodni ezen polgártársaink, akkor úgy vették volna fel új vezetéknevüket, mint a milyen utón mi annak idejében azokat felvettük. Nemde, a heraldika azt tanítja, hogy a középkorban, mikor a vezetéknevek keletkeztek. A ki erős volt testére nézve, azt Erősnek nevezték, a ki nagyra nőtt, azt Nagynak, a ki barna színű volt, azt Barnának, a ki vereshajú volt, azt Veresnek, a ki oroslán természetű volt, azt Vitéznek, Bátorinak, a ki róka természetű volt, azt Rókának, a ki szarka-természetű volt, azt Szarkának nevezték. Tehát ha így keletkeztek a mi vezetékneveink és ha egy sánta azért, hogy Sántának hitták, nem szégyenkezett. Akkor a **zsidók** is miért nem vesznek fel új neveket testalkotásuk, érzelmeik, képességeik s egyéb tulajdonságaik szerint? No bezzeg, akkor nem lett volna köztük Kinizsy, Hunyady, Báthory, hanem lett volna Nyúl fark, Hagymabúz, Csempész, Uzsorás, Gyufarágó, Papramorgó, Tózsdemoly, Haiuisgyögy, Talmifény, Libabőr, Tönkházi, Rondafi, Tollasi, Szélhámos, Űrgevári, Vérszopó, Csámpási, Fegyházi, stb.

Áttérek most arra a kérdésre, hogy ki zavarja a vallások közötti békét?

Hát nézzünk körül az országban, t. ház. Menjünk be ama községekbe, a hol protestánsok és katolikusok s azok papjai, lelkészei együtt élnek. Én, ismerve kedves hazámat, azt merem mondani, hogy én nem találtam egyetlenegy községet, a hol az egész község lakói s papjai egymással permanenter ellenségeskedésben éltek volna. Szépen, békében, nyugalomban, keresztényi szeretetben élnek a polgárok és lelkészeik. Van erre kivétel itt-ott, de t. ház. Épen ezen kivétel bizonyítja a szabályt. Tehát a vallásfelekezetek között nincs, aki zavarná a békét; hanem igenis megzavarta a szabadkőművesek és a **zsidók** praessiója alatt levő magyar nemzeti kormány, midőn a hírhedt 53. §-t indítványozta s törvénynyé emelte, mert ez adott alkalmat arra, hogy az addig békében és nyugalomban élt különböző felekezetek egymást a bíróság elé hurcolják ... Áttérek most egy más ügyre. Sokszor mintegy szememre hányták barátaim, hogy nagyon csodálkozom, hogy én, mint katolikus pap antisemitává lettem. Hogy az én antisemitizmusom mily jellegű, azt kifejtettem a t. képviselőháznak akkor, a mikor kifejtettem a mi pártunknak, vagyis az újonnan született keresztény szabadelvű pártunk programját. De hogy én mégis hogy lettem antisemita, azt elmondom a következőkben.

Hanem először megpróbálom a t. kormánypárt echt liberalizmusát. Azt mondják, hogy szabadelvűek, ámde most én kifejtettem, hogy mi antisemiták vagyunk szabadelvűek, mert mi valljuk, hogy a kereszténység alapjára álltunk és hogy a keresztény szabadelvűség, egyenlőség és testvériség: ez az igazi szabadelvűség. Tehát mindkét szabadelvűség nem lehet igaz. Mi azt mondjuk, hogy mi, mint keresztény szabadelvűek vagyunk igazán szabadelvűek, tehát önök ott a másik oldalon nem lehetnek azok. *(Derültség a jobboldalon.)* Hát próbára teszem a t. kormánypárt szabadelvűségét. Azt mondom: est modus in rebus sunt certi denique fines intra et ultra quos nequit consistere rectum.

T. képviselőház! Ha mi a szabadelvűséget, a szabadságot, az egyenlőséget, a testvériséget úgy magyarázzuk, mint a kormánypárt, akkor mi lesz belőle? Ha azt, a mit szóval mondanak, hajlandók tetteleg is követni, proponálok egy új vallást és szövetkezetet. *(Halljuk! Halljuk!)* Próbára teszem, vajjon a liberalizmus, melyet én szabadkőműves **zsidó-liberalizmusnak**, seudoliberalizmusnak nevezek, elfogadja-e ezt a szövegezést, a melyet ímint új valláspolitikai társulatnak törvényeit beterjesztek. Az első pont így szólna:

1. „Kötelveitek elseje leszen ezentúl, minden áron oda hatni, hogy a nép szüntelenül a királyok és papok ellen ingereltessék. E szent cél elérésére a kávéházakban, a színházakban, a magánkörökben, szóval mindenütt kell folyvást törekednetek.”
2. „Nemcsak minden valláson, de magán az Istenség eszméjén túl kell tennünk magunkat! Az Istenségről most már csak a gyávák és buták álmodozhatnak.”
3. „A szellemi világban való hit képtelen rajongás! a szellem és semmi mielőttünk egy s ugyanazon dolog!”
4. „Minden ember önmagának pápája, királya, császára!”
5. „A gyermekek oktatása a világiak kezébe tétessék s a papok s ezekkel a hitoktatás, mint minden igazi művelődés legfőbb akadályai, a gyermekek oktatásától távol tartassanak!”
6. „Halál a monarchiának! Halál a papságnak! Halál az aristocratiának! Halál a polgárságnak! Éljen a commune!”
7. „Krisztus hamis prófétáinak (apostolok) összehúzódozott vallása nem fogja ezen túl kalauzolni lépteinket.”
8. „A kath. egyház ama gyalázatos (l'infame) szövetség, a melyet minden áron össze kell tipornunk!”

Elnök: Kérem képviselő ur, ezek még tréfa-ként sem járnak.

Zimándy Ignác: Kérem nagyon komolyan mondom ezeket.

Elnök: Arra kérem a képviselő urat, tessék magát ahhoz tartani, hogy itt Magyarország legfőbb tanácskozási termében van és tessék magát úgy viselni, a hogy ahhoz illik, a kit mint képviselőt e testületbe küldenek.

Zimándy Ignác: Már most kérdem, hogy ezen pontokat hajlandó-e jóváhagyni a t. kormánypárt? *(Derültség.)* Vagy aláírja, vagy nem? Ugye nem? Már pedig ezek alá vannak írva és elfogadva az országban létező szabadkőművesek által.

Ivánka Imre: Nem igaz!

Zimándy Ignác: Okmányokból bebizonyítom, hogy be van hozva.

Ivánka Imre: Nem igaz!

Zimándy Ignác: Kérdem tehát, ki zavarja a vallások közötti békét? Vajjon a katolika egyház vagy a protestáns felekezetek, vagy pedig ily infámis szövetkezet, melynek ily elvei vannak.

Ivánka Imre: Nem igaz!

Zimándy Ignác: Vajjon ki zavarja a vallások közötti békét? Nem-e azon kormányférfi, a ki, míg egyrészt ily elvekkel bíró szövetkezeteket az országban megtúr, az alatt másrészt betiltja a katolikus kaszinókat.

T. ház! Mióta kedves tanári székeimtől elbúcsúztam s elbúcsúzva 14 évig falusi magányomban vagyok, azóta kitartó kíváncsisággal foglalkoztam azzal, a mi semitizmusra és antisemitizmusra vonatkozik. Megszereztem magamnak minden idevágó könyvet és tanulmányozva olvastam a Talmud Tr. Sanhedrin Fol. 110, olvastam rabbi Salamon Jarchi Fol. 10, Nisehmat Ádám Fol. 26, Rabbi Jak. Kafter upherach Fol. 121, *(Derültség)* Rabbi Akiva Beraehot Fol. 62, olvastam rabbi Raf Chasda iratait. Amelyekben szóról-szóra ezeket találtam: „Fiam, engedelmeskedjél a rabbinak inkább, mint a bibliának vagy prófétának”.

Szóról-szóra így van, becsületes szentségét teszem rá, *(Felkiáltások: Nem kívánjuk!)* hogy igaz. Mert a rabbi szavai kedvesebbek isten előtt mint bármely próféta szavai. Ha tehát a rabbi azt mondja, hogy a te balkezed jobb kéz és a jobbkezed bal kéz, azt okvetlenül el kell hinned. *(Egy hang a jobboldalon: Infallibilis!)* E szerint a **zsidó** talmud most idézett adatai nyomán minden rabbi vagy sakter csálhatatlan. Ezen nézet ellen nekünk kifogásunk nem lehet, t. ház, mert hiszen azt mondjuk, hogy vallásszabadság van. Ám mondja és higgye a **zsidó**, ha tetszik, hogy a rabbija csálhatatlan. De akkor aztán kérдем, ki zavarja hát a vallások közti békét más, mint azon secta, mely minden rabbiját csálhatatlannak tartja és másfelől a katolikus anyaszentegyháznak a pápa csálhatatlanságára vonatkozó tanait gúny tárgyává teszi, sárral megdobálja.

Ha szabadságában áll azt hirdetni, hogy minden rabbija csálhatatlan, akkor miért támadja piszkos journalistikájával azon egyházat, mely a maga főpásztorát a hit és erkölcs dolgában tévmentesnek tartja? Megyek tovább. Ki zavarja meg a békét? Bizonyára azon kormány, mely míg egyrészt az ellen, hogy minden **zsidó** rabbi csálhatatlan, egy árva szót sem talál, az alatt másfelől a boldog emlékü Jekelfalusy püspököt maga elé idézte ad audiendum verbum regium és feltett kalpaggal megrendszabályozta azért, hogy bátran hirdette ki a katolika anyaszentegyház főpásztorának tévmentességét. Quod uni justum alteri aequum.

És most tovább megyek. Olvastam, tanulmányozva olvastam a Talmud Fr. Avoda Sara I. szám, Rabbi Ábrahám Perizol, Maggen Ábrahám Fol. 59, Rabbi Abarbenel Maschmia Jeschua Fol. 36, Rabbi Isak Karro, Toledot Isaak Fol. 32, s ezek azt mondják, hogy a keresztények a gonosz Essau, Seir, Amalek Edom istentelen fiai idegenek, nazareni gójok, fajtalanság gyermekei.

A keresztények idegenek. Ezen az alapon mondta egy t. képviselő ur, ha nekünk nem tetszik, vándoroljunk ki. Olvastam, tanulmányozva olvastam. Olvastam, tanulmányoztam e következő rabbik műveit: Rabbi Elias, Masoreth, Hammasoreth Fol. S. Rabbi: Bechai, Cadhakke, Mech. fol. 48, Rabbi: Lippmann Sepher Nizzahon Fol. 46, s meggyőződtem, hogy ezen rabbik szerint a keresztények „zabáló, szívtelen, vérengző, erőszakos zsarnok nép - kurva fajta!”

Elnök: *(Csenget.)* Ha a képviselő ur még egy ilyen kifejezést használ, leültetem a képviselő urat azonnal. Tisztelje e házat, mert ez, mint magyar embernek kötelessége. *(Élénk helyeslés.)*

Zimándy Ignác: Az én érveléseimhez ezek szükségesek, én tehát a kútforrásokat idézve, tovább megyek. Olvastam, tanulmányozva olvastam: Rabbi Bar Nachmani, Bammidbar rabba Fol. 198; Rabbi Mana chem, Pareschah Acharemoth Fol. 145. Olvastam e **zsidó** imakönyveket, Velencei Machsor, Frankfurti Selickott, lengyel sidurin s a prágai Machsort. Schacherit Schel Jom Kippur Fol. 85.

Olvastam, tanulmányozva olvastam Rabbi Jehuda Léva, bar Gazaleel, Nizach Izrael Fol. 69, Rabbi Salamon Jarchi 67 zoltár magyarázatát, Rabbi Simeon Jalkut, Schimoni Scheschechat lékel machiat utechiat hammesim fol. 58.

Én ezekben találtam, hogy a **zsidó** rabbik azt mondják a keresztényekről, hogy: szamarak, disznók, vaddisznók és vérengző lények. *(Közbekiáltások jobbfelől: Elég volt! Eláll! Eláll!)*

B. Andreánszky Gábor: Szólásszabadság!

Simonyi Iván: Halljuk a szónokot! Szólásszabadság!

Zimándy Ignác: Ki zavarja a fajok és vallások közt a békét.

Ivánka Imre: Meg kell vonni az ilyen embertől a szót!

Simonyi Iván: Tessék egyszer keresztény embert is meghallgatni! Ugy sem olvas mást, mint **zsidólapot!**

Ivánka Imre: Aki itt lévő képviselőket sérteget, azt nem hallgathatjuk meg! Én magam is szabadkőműves vagyok!

B. Andreánszky Gábor: Kérem az elnök urat, tessék Ivánka képviselő urat rendreutasítani!

Elnök: Előbb a képviselő urat magát, azután Ivánka képviselő urat!

Simonyi Iván: Ivánka kezdte.

Elnök: Kérek csendet.

Zimándy Ignác: Az amsterdami Machsor, a frankfurti Selichol, a lengyel Sidurim-féle **zsidó** imakönyvekben a következő imát találtam mindennapi használatra: „Izrael istene, emeld fel fejedet, add nekünk a szükséges ételt és ruházatot és engedd, hogy őrültté legyenek a keresztények és azok fejedelmei.”

Ugyan t. ház, vajjon az ily imádság, a keresztények és keresztény fejedelmek ellen intézett illetően imádság nem zavarja-e a vallások közti békét?

Még csak kettőt említek. Az újévi imádság imígyen hangzik: „Mi vélj csodákat, óh Izrael istene, hogy többé ne szentségteleníttessék szent neved a gójok közt és add mielőbb a gójok birtokát kezünkbe.” Vajjon itt ki a kommunista, a socialista, a ki el akarja rabolni másoknak tulajdonát? Bizonyára az, a ki ily kép imádkozik.

A kiengesztelődés nagy napján pedig ily imádságot használnak, imígy imádkoznak a **zsidó** rabbik: „A keresztényeket és azok fejedelmeit sújtsa irtóháborúval, hadd takarja őket 6 hónapon át egy sűrű sötét felhő, amely alatt kínozza őket - szóról-szóra így van - a vad himlővel és a poklosság minden nemével.

Elnök: Kérem a képviselő urat, én nagy türelemmel hallgatom már régen ezen kifakadásokat, de midőn a t. képviselő ur az ókor azon idejéből, midőn minden vallás a legnagyobb fanatismussal terjesztette tanait.

Zimándy Ignác: Bevégezem szavaimat ... Bezárom felszólalásomat és érvelésem azzal, hogy azon esetben, ha valaki azt mondaná, mi itt a múlt évben is ismételt mondatott, hogy mindezek csak az ős és sötét középkor hagyományai. E tekintetben bátor vagyok hivatkozni rabbi Vitáinak 1864-ben megjelent munkájára, melyben szóról-szóra áll, hogy a keresztények mind istentelenek és hogy a keresztény szűzek vérének ontása kellemes Isten előtt. Megmutathatom eredetiben.

És citálom „Sohar” cím alatt 1880-ban megjelent azon **zsidó** munkát, mely már 227 kiadást ért. Ezen legújabbán 1880-ban megjelent munkában körülményesen le van írva, hogy hogyan kell lesakterozni az alattomosan elfogott keresztény lányt. A ki nem hiszi, íme, felmutatom a könyvet eredetiben.

Ezzel bezárom előadásomat ismételvén, hogy én az országos Antisemita Párt által megállapított válaszfelirati javaslatot egész terjedelmében elfogadom.

Rácz Géza: T. ház! Majd minden évben egy sokkal illetékesebb képviselőtársam szokott felszólalni a közerkölcsiség érdekében, felszólalni különösen a színházaknál. Egy nagyon különös jelenségnek voltunk évek óta tanúi, hogy ide Magyarországra Hamburgból, szóval a külföldről különösen **zsidók** közvetítése folytán különféle obscen iratok terjesztettek. És mit látunk most?

Már majd két év óta oly újság és olyan iratok jelennek meg magyar nyelven, a melyeknek elolvasásánál mindenkinek, a kinek csak egy kis szemérem érzete is van, kell hogy arcza lángba boruljon.

Előkelő kormányhivatalnokok és tanfériak szólalnak, de hiában, ezen különösen az ifjúságot mételyező iratok ellen. És nem történik semmi, míg minden szó, a mely egyes antisemiták részéről megjelenik, rendesen el lesz kobozva, esetleg be is tiltatik, hanem ezen iratok, melyek a közerkölcsiséget mételyezik meg, ezen iratok ellen semmi sem történik, mert jól tudja a minister ur, hogy ezeket az esküdtszék csakugyan elítélné. Nem tudom, azért nem történik-e semmi, mert ezen iratok szerkesztői **zsidók**, vagy azért

nem történik, hogy csak hadd pusztuljon a magyar erkölcsiség, a mint már pusztulásnak indult. Hanem ezen iratok a „Pikáns Lapok” és „Pikáns Naptár” szerzői inkább azért panaszkodnak a kormány ellen, hogy kenyerüket el akarja venni, midőn a sokkal obscenebb iratok és különösen Zolának oly regényeit közlik a hivatalos lapban, a melyekben már a kétértelműség nem válik kétértelműséggé. Mint már említettem illetékesebbnek gondolom, hogy e téren a kormány figyelmét más, nevezetesen Irányi t. képviselőtársam hívta volna fel, de minthogy ő nem tette, kötelességemnek tartom a t. ház figyelmét erre irányozni (*Halljuk!*) Először is kijelentem, hogy a mint mindenki tudja, volt egy üdvös intézkedése a rendőri visszaélések megvizsgálására kiküldött ministeri biztosnak, mely szerint az éjjeli mulató helyiségekben a zárórát sokkal korábbra tűzte ki, mint előbb volt. És mit láttunk ezzel szemben azon fővárosi lapokban, amelyek **zsidókézb**en vannak? Feljajdultak mindnyájan, hogy hol fog a fővárosi közönség ezután mulatni? Ezt tehát mint a fővárosi lakosságnak védelmére hozták elő, míg ugyanekkor a külföldi lapokba azt írták, hogy e rendelet a parlament tagjai ellen van irányozva, kik most már nem tudják, hogy hol fogják ezentúl az éjet tölteni? Ez a **zsidómorál** t. ház, mely így vádolja egyszerre a közönséget és a parlament tagjait.

Nem szólaltam fel a rendjeleknél előforduló corruptionál, pedig ott is a valódi ok a **zsidóságban** keresendő, a mely mindenütt előtérbe tolokodik, a hol kitüntetésről vagy bármily előnyről van szó és ezért vadássza a rendjeleket.

Hivatkoztak épen egy ministeri rendeletre, mely maga bevallja, hogy nálunk is mindenütt **zsidók** a leánykereskedők és lélekvásárlók és erre hívja fel a hatóságok figyelmét. Már ez bizonyítja, hogy a mi álláspontunk nem szűkölködik bizonyítékok nélkül a **zsidók** ellen a közerkölcsiség megrontása szempontjából emelt vádak tekintetében sem.

Felhozták az anarchistákat is. Midőn az antisemita párt kifejtette, hogy jogtörténet alapján áll, ezt tartja szem előtt és nem akar forradalmat csinálni, akkor azt mondták rólunk, hogy mi vagyunk a magyar Starcsevicsisták, mi hintjük el a zavargások magvait.

Most tárgyalatott nálunk az első anarchista per és kitűnt, hogy minden vádlott **zsidó**. (*Igaz! Ugy van!*) Berlinben a legutolsó alkalommal két szélső socialistát választottak meg, mind a kettő **zsidó**. És ezért történik, hogy a jelenkornak két nagy férfja Bismarck és Moltke is nyíltan szavaztak antisemita képviselőre. De tovább menve t. ház, kérdem: hát a fővárosnak bizonyos háztulajdonosai nem valamennyien **zsidók-e?** (*Felkiáltások: Honnan tudja? Derűltség.*) Azt kérdik, honnan tudom én ezt. Hát kérem ez köztudomású dolog, de nem csupán a köztudomásra hivatkozhatom e részben, hanem a lapokban megjelent azon vizsgálati adatokra is, a melyek folytán kitűnt, hogy valahányszor ilyen intézet ellen vizsgálat lett indítva, annak tulajdonosa mindig **zsidó** volt.

Kaptunk t. ház, legközelebb egy jelentést a közegészségügy állapotáról. Ez bizonyítja t. ház, hogy nagyon régóta tudomása volt a rendőrségnek ezekről az állapotokról. E kimutatás szerint bizonyos bejelentett nőszemélyek száma Budapesten nem sokkal több, mint Szegeden. Már ez indokolja, hogy a mi fővárosi rendőrségünk évek óta nem lehetett jó kezekben, mert akkor ilyesmi nem történhetnék. És talán felesleges bizonyítani, hogy ez az ügy nemcsak a közegészségügygyel, hanem a közerkölcsiség ügyével is összefügg. (*Ugy van!*) Ezek után még csak arra kérem a t. belügyminister urat, indítson sajtópert azon lapok és naptár ellen s akkor majd az esküdtszék meg fogja tenni kötelességét és ezeknek a szerkesztőit el fogja ítélni.

Komlóssy Ferencz: T. képviselőház! (*Zaj. Halljuk!*) Elismerem az államnak azon jogát és méltánylom, mely szerint egyes polgárait kiváltsággal, előjogokkal ruházza fel, de épenséggel nem értem, hogy a 26. §-ban felsorolt, qualificált, diplomával ellátott és privilegisált egyének közzé, a milyenek az ügyvédek, orvosok, papok, tudósok, technikusok, hogy kerülnek ezekkel egy kalap alá a folyóiratok és lapok szerkesztői. Én, t. képviselőház, a folyóirat és lapszerkesztőtől egy bizonyos qualificatiót megkívánok. Megkívánok oly qualificatiót, mint a milyennel más diplomaticus ember rendelkezik. És így miután tudomásom szerint a magyar törvényhozásban még az írói jognak alfaja sem lett megállapítva, nem tudjuk, hol kezdődik az írói jog és hol végződik. E szerint némileg reflectálni akarok a sajtónak a működésére és feltenni a kérdést, vajjon érdemesek-e a folyóiratok és lapok szerkesztői kivétel nélkül, általánosságban azon előjogra, azon kiváltságra, melyet a törvény egyéb diplomaticus embereknek nyújt. (*Halljuk!*)

A napi sajtónak érdemeit kétségbevonni nem akarom, t. képviselőház, sőt kijelentem, hogy a tisztességes keresztény és nemzeti irányú sajtónak privilégiumait szívesen terjeszteném, de megjegyzem azt is, hogy a

piszkos irányt, botrány hajhászó, **zsidó** szolgálatban, **zsidó** érdekekben működő sajtótól még azon jogokat is, a melyekkel rendelkezik, meg kellene vonni, vagy legalább azokat megszorítani. És tudom, hogy a t. képviselőháznak többségével találkozok nézetem, midőn a tisztességes keresztény irányú sajtót üdvözlöm, annak jogait kiterjeszteni óhajtom, de viszont kívánom, hogy azon sajtótól, mely a szabad sajtót lealacsonyítja, mely üzérkedésre, vagy botrányhajhászatra van alapítva, ezen előjogok megvonassanak.

Röviden jelzem csak, t. képviselőház, a lapoknak és szerkesztőknek azon nemét, a kik revolver-journalisták és azután holmi „Pikáns Lapok” szerkesztőinek neve alatt is ismertesek. És itt kétségbe vonom a t. miniszterelnök urnak intencióját, hogy ő a közérdek szolgálatában álló napisajtónak szerkesztőit egy rangba helyezné azon lapok szerkesztőivel, kik az előbb említettem pikáns lapok vagy revolver-journalok élén, mint lapszerkesztők szerepelnek.

Ha a napisajtó működésén végig tekintünk, azt látjuk, hogy a sajtónak 9/10 része erkölcsi téren vallástalanságot, politikai téren forradalmat idéznek elő. Ezen sajtó, melyről szólok, le akarja a trónról ültetni az Istent és az ördögöt akarja annak székére állítani. Meggyőződhetik erről a t. képviselőház akkor, midőn kijelentem, hogy nem régiben olvastam egy, magát szépirodalminak nevező lapban, egy ódát az ördöghöz, melyben a közönség fel volt szólítva, hogy szakítson az Istennel és forduljon az ördöghöz, vegye igénybe amannak mindenhatóságát. És ez a lap komoly irányú lapnak nevezi magát.

Ezen sajtó, t. képviselőház, még továbbmegy, a világ kormányzását a fatumra bízza, azon kívül belenyúl a családi szentélybe, botrányt hajhász mindenfelé, megtámadja az egyház szolgáit, pellengére állítja, gúny, csúfság tárgyává teszi.

No már, t. ház, hogy a t. miniszterelnök ur, a t. kormány az ilyen sajtót egy rangba akarná helyezni a napisajtóval, azt kétségbe vonom és azért is egy módosítvánnyal leszek bátor a t. ház előtt fellépni.

De miután már belenyúltam e darázs-fészekbe, talán jó lesz kissé szellőztetni ezen eszméket. (*Halljuk!*) És kérdem, kicsodák azok az urak, kik közvéleményt csinálnak mai nap?

Kicsodák azok a nagy dictatorok, kik egyes lapok élén politikát, morált, közérkölcst hirdetnek, vagy botrányt csinálnak?

E t. házban nagyon szerettek hivatkozni különösen e napokban Nyáry Pálra.

Hivatkozom én is reá és figyelmeztetem a t. házat azon szavakra, melyeket többen a t. ház tagjai körül talán az ő szájából hallottak, midőn egy alkalommal azt mondta: Szerencsétlen ország az, melyben a közvéleményt a doctorok és az újságírók csinálják. Most t. ház, sokkal rosszabbul vagyunk. Kik csinálják a közvéleményt, a politikát Magyarországon? Igen sokszor - mondom, igen sokszor, nem mindig - éretlen **zsidó** gyerkőczök, igen sokszor pályátévesztett individuumok. És találkoznék-e a t. képviselőházban valaki, a ki e felburjánzott dudvát még támogatná? Találkoznék-e valaki, ki ezen felfogadott bérenczeket új jogokkal ruházná fel, hogy hamis közvéleményt csináljanak. A kormány nem tenne különbséget a „Nemzet” szerkesztője és a „Pikáns Lapok” szerkesztője között vagy a „Nemzeti Politika” és a „Cyankali” szerkesztője közt?

T. képviselőház! A t. miniszterelnök ur legutóbb tartott beszédeinek egyikében azt mondta, hogy nagy az urhatnáság manapság. Én megerősítem az ő mondását, hozzáteszem, nagy az urhatnáság, különösen a **zsidóság** közt, a mely minden térről, de különösen azon térről, a melyre a magyar faj intelligenciájánál fogva utalva volt, kiszorítja azt. A mint kiszorította az ügyvédi, orvosi és technicus pályákról, ép úgy kiszorítja a magyar fajt a journalistikai térről, a melyre természetből van utalva. Pedig ha valamely téren, épen a szellemi téren a **zsidóság** teljesen improductiv. És mégis mit látunk? Azt látjuk, hogy annyira dominálja a sajtót a **zsidóság**, hogy ha egy keresztény jó nevű író kiad egy munkát, azt agyonhallgatja a **zsidó** journalistika. Ha pedig egy **zsidó** firkász keresztény auctorokból összecompillál egy férczművet, akkor megütik a nagy dobot és hírsztelik, hogy egy ünnepelet ember támadt Israel fiai között az irodalmi téren, miután t. képviselőház, Israel fiai mai nap nemcsak tollal, hanem tollúkkal is űznek nagybani kereskedést.

Ez a körülmény utalja a keresztény írókat arra, hogy önvédelmük szempontjából sorompóba sorakozzanak és önfentartási érdekből külön szövetségbe álljanak a **zsidó** journalistikával szemben.

T. képviselőház! Gombamódra szaporodnak a lapszerkesztők és folyóirat-szerkesztők. Ily körülmények között a törvényjavaslat 26. §-ának e szavait: „A folyóirat és lapszerkesztők” én általánosságban el nem fogadhatom.

És pedig azért, mert ez által igen sok visszaélésre nyújtanánk alkalmat. A mennyiben akárhány ember, legtöbbször **zsidó**, ha nem lehetne virilis, egyszerűen meg fog indítani egy havi lapot, a melyen mint folyóirat és lapszerkesztő lesz feltüntetve és így egy rangba esnék a többi szerkesztőkkel. De, t. képviselőház, nevetségesnek tartom, hogy igen sok lapszerkesztő, a ki csak mint figurans szerepel a lapon,

privilegiumokkal ruháztassák fel. Minthogy mai nap sokszor üzleti szempontból indítanak meg valamely folyóiratot és akárhány szerkesztő csak azért szerepel a lapon mint szerkesztő, hogy ha esetleg sajtópert indítanak ellene, legyen, a kit becsukhassanak.

Ilyen embernek kiváltságokat és privilegiumokat nem adhatunk.

De különbséget óhajtok tenni a tisztességes és nem tisztességes, a hazafias és hazaellenes sajtó között.

Már most kérdezem, t. ház, vajjon mindenféle journalok, Tribuna és más nemzetiségi lapok szerkesztőit, a kik a magyar állameszme és magyarosodás ellen izgatnak, egy kalap alá vegyük a hazafias és tisztességes lapok szerkesztőivel?

De t. ház, még egy pontra akarok reflectálni, hogy állításaim igazságáról a t. képviselőházat meggyőzzem.

Érezzük, kell, hogy érezzük, hogy e háznak és a képviselői állásnak tekintélye is igen megcsökkent a közvélemény előtt, a mely közvéleményt a **zsidó** lapok csináltak.

A sajtónak munkásai igen el vannak kényeztetve, igen elkényeztették őket azon t. képviselőtársaim, kik magukat dicsértetni szeretik a lapokban, kik minden reporter vagy újdondásznak kalapot emelnek, vele kezét szorítanak, vagy fizetnek is, hogy arczképüket hozza, mert hiszen ez már régi szokás.

Ezen körülményben látom okát annak, hogy a képviselő tekintély alábbszállott és nem örvend azon nymbusznak, a melynek örvendett akkor, midőn a **zsidó** sajtó nem volt oly nagy befolyással a közvélemény gyártására.

Hiszzen, hogy ha megengedné a t. ház azt, hogy egyik lap ezt a házat Sándor-utcai színháznak vagy czirkusznak nevezze, vagy pedig, mikor egyik lap csak azzal tartja fenn előfizetőit, hogy e t. háznak egyik vagy másik alakjáról naponta comico-satiricus tudósításokat közöl, akkor ne csudálkozzunk t. képviselőtársaim, hogy nem veszi körül a képviselői állást azon nymbus és hogy nem örvend azon tekintélynek, mint a melynek örvendett a 60-as években.

Ezek alapján miután nem vagyok képes eléggé praecisirozni azt, hogy tulajdonkép melyik folyóirat és lapszerkesztőket lássuk el privilegiummal.

Azt szeretném, hogy ha e szakasz átdolgozás végett a bizottsághoz visszautasíttatnék, de másrészt, ismerve a miniszerelnök urnak élénk felfogását a helyzetnek minden situatiói közepett, ez egyszer az ő nagylelkűségére hivatkozom, hogy ő meg fogja tudni jelölni a határt, hogy mely lapszerkesztők essenek e szakasz alá, ha pedig a t. miniszerelnök ur nem segítene ki, akkor kénytelen vagyok a következő módosítványt benyújtani: E szavak helyett, „Folyóirat és lapszerkesztők” tétessék: „Keresztény és nemzeti irányú folyóiratok és lapok szerkesztői” ...

Szalay Imre: ... Azt mondja továbbá a t. előadó ur, hogy oly állítások és álláspontok vannak az antisemiták feliratában, hogy azok még a vitatkozást is lehetlenné teszik.

Én először is tiltakozom az ellen, hogy az előadói székről egy oly pártról, amely igaz, még a múlt választáskor alig számlált 3-4 tagot, most azonban megnégyszerezve jött a házba, hogy ily pártról oly kicsinyléssel beszéljen az előadó.

Felhossa a t. előadó ur az antisemiták ellen azt, hogy az ő álláspontjukat a communismus szempontjából lehetne megítélni.

No hát én appellálok e háznak egy igen t. tagjára és egy volt tagjára, a kik tanúbizonyságot tehetnek arról, hogy a hatalmon levő párt, felhasználva minden eszközt, még a rágalmazást is felhasználja, ha szükségesnek látja, mert hiszen épen e háznak igen t. alelnöke és a háznak egy időben volt tagja, a legbékésesebb ember: Szathmáry Károly ur is voltak azok, a kiket velem együtt ép úgy földosztogatóknak neveztek, mint a hogy most a t. előadó ur communistáknak nevezi az antisemitákat ... Miután mindig azt szokták mondani, hogy mi mondunk dolgokat és nem bizonyítunk, legyen elég nekem ráutalnom arra, hogy a régi időkben, a 48 előtti időkben, ha egy képviselő megváltoztatta előbbi elveit, az egész országnak gyűlölsége, megvetése kísérte őt. És mi történik most? Különösen a mi tisztelt szomszédaink, az egyesült ellenzéknek volt tagjai közül kezdték meg erről az oldalról az átfutást oda. Az igaz, eleinte a **zsidók** kezdték, (*Derültség*) de azután követték mások is. Igen, mert a bér igen magas volt. Előbb egy főispáni szék, azután meg a ministeri szék és most legutóbb olyan dolog történik, hogy elbámul az ember, maga a főrendiházi elnökség. Arra is ezen oldalról ment át az illető. Már t. ház, a politikai corruptionnak ily állásában azon kormány iránt, mely az ilyen corruptiót megteremtette, én bizalommal nem viseltethetem ... Gr. Apponyi t. képviselőtársam beszédének elején felhozta azon választási visszaéléseket, melyekkel még az 1872-ki országgyűlés sem

dicsekedhetett, mely 1872-ki országgyűlés, hogy mily választásokat hozott létre, azt legjobban jellemzi Pulszky Ferencz képviselőtársam tegnapi beszédében, ki egészen cynicusan bevallotta, hogy bizony vesztegettek. De ha ezen választási visszaéléseket tekintjük, akkor mondhatom, hogy nem kell az embernek antisemitának lennie, hogy azon észrevételt tegye, hogy a választási visszaéléseknél legnagyobb részben **zsidók** viszik a főszerepet. Méltóztassék csak statistikailag tekintetbe venni, hogy Magyarország képviselőtestületében ezúttal 23 képviselő megválasztása ellen adatott be kérvény. Ebből kettő **zsidó** vallású képviselő ellen adatott be. Ha most tekintetbe vesszük, hogy a háztágjai összeségének hány százaléka ellen adatott be kérvény, kitűnik, hogy a keresztények közül csak 5%-ra, a **zsidók** közül pedig 25%-ra jut egy kérvény. (*Derűltség.*) Ez is bizonyítja tehát, hogy a választási visszaéléseket kik kezdték és ebben általában kik a legnagyobb mesterek.

Hogy még jobban jellemezhessem az 1884-iki választási visszaéléseket, engedje meg a t. ház, hogy követve azon példát, melyet Pulszky képviselőtársam adott, ki a maga választását is előhozta, nagyon röviden én is szólhassak a magam választásáról. (*Halljuk!*) Az én kerületem egészen nyugodtan volt a választási mozgalom kezdetéig. Meg volt győződve mindenki arról, hogy e kerület annyira ragaszkodik - nem csekély személyemhez - hanem a függetlenségi elvekhez, hogy függetlenségi elveken kívülálló képviselő ott egyhamar nem fog választatni. Azonban mi történt? A választások előtt 2-3 héttel még mindenki egyhangú választásról beszélt a kerületben, ha ugyanis a **zsidóság**, a tisztelt kormány nyal egyetértve, ki nem eszeli, hogy nekem körülbelül két hétig Vácra kell sétálnom és ott kellett volna maradnom eliteltetésem miatt. Én nekem azonban nem annyira a választás miatt, hanem más kényszerítő körülmények miatt, folyamodnom kellett azért, hogy ezt elhalaszthassam. És megtörtént az, hogy nem hallgatva a legtermészetietlenebb, a legkínzóbb dolgokra, a melyek egy embert valaha érhetnek, a királyi ügyészség közbenjárásával készek lettek volna engem elhurcolni olyan pillanatban a börtönbe, melyet az emberiségi tekintetek meg nem engednek. És ha megboldogult Illés törvényszéki elnök nem lépett volna közbe, sikerült is volna Kozmának és bérenczeinek elkövetni velem azon igazságtalanságot és embertelenséget, hogy olyankor fogházba hurczol, mikor feleségem élet és halál közt lebeg. Ez az előjáték volt. Mikor aztán látták, hogy mégis van emberszeretet a bírákban, akkor nem vártak tovább, felléptették Rock Gyula kir. járásbíró, gondolván, hogy miután ő ugyanazon kerületből való, mint én, van annyi hatalma és pressiója, hogy a kormány és a **zsidóság** pénzével engem megdönthet. Nem sikerült neki. Nem sikerült pedig azért, mert noha megvesztegettetek igen sokan, mégis a kerület többsége rendületlenül állott elve mellett. (*Éljenezés a szélső baloldalon.*) Ezen választási visszaélések közt nem foglal el utolsó helyet az sem, hogy az a **zsidóság**, melynek tökéletesen mindegy, hogy valaki kormány párti-e, vagy ellenzéki, függetlenségi-e vagy egyesült ellenzéki, csak az ő érdekeit képviselje, azokra a választásokra minden erőt, pénzt, pressiót, mindent ad, mely az ő érdekeit, a **zsidóságét** védi.

De a haza érdeke előtte semmi. Ha akarja a t. ház, bebizonyíthatom nagyon egyszerű dolgokkal. Ezelőtt három évvel bátor voltam említeni azt, hogy a **zsidóságnak** a függetlenségi párttal követett eljárása a lehető leghelytelenebb és pedig azért, mert mindenütt a párt ellen összevéve, nem egyes egyénei által, hanem mint compact tömeg lép fel. Mi történt az új választásoknál? Ott van mindjárt a veszprémi választás. Ott egy ellenzéki küzdött egy kormánypárti ellen. Ott az összes **zsidóság** a kormánypárti ellen szavazott, négy-ötöt kivéve, kiknek a káptalannal összeköttetések vannak, e négy-öt nem szavazott, hanem azért mégis mindenik adott 4-500 forintot a kormánypárti jelölt ellen. Ott sem a függetlenségi pártra szavaztak, hanem az eszlári saktervédőre. Menjünk tovább. Somogy megyében van vagy 1000 **zsidó** választó. Ebből sohasem szavazott függetlenségi pártra több mint 3-4. Most mit látunk? Ott van a marczali kerület, a hol mérsékelt ellenzéki képviselő választatott meg. Ott, mert híre járt, hogy a mérsékelt ellenzéki képviselő antisemita, vagy ha nem is antisemita, nem igen szereti a **zsidókat** - mert nem hiszem, hogy Magyarországon találkozzék ember, a ki azokat szeretné - ott találkozott mégis egy kivétel, a ki nagyon szerette a **zsidókat**, egy függetlenségi párti személyében, oda csatlakoztak tehát kevés kivétellel. Lehetne itt felhozni akárhány példát, megmutatni avval azt, hogy az izraeliták nem a haza érdekében, hanem saját önző érdekeikben veszik fel a választásokat és ki lehet mutatni, hogy mint egy compact párt csak azzal törődnek, hogy önző érdekeiket mozdítsák elő. De hogy még jobban illusztráljam t. ház azt, hogy mi mindent tudnak tenni a **zsidók**, bátor leszek felolvasni egy okmányt, a melyből kiviláglik két dolog. Az egyik az, a mit előbb bizonyítottam, a másik pedig a mi kiviláglik, az, hogy ha megpróbálnánk mi ily okmányt akár mint katolikusok, akár mint reformátusok kibocsátani: biztosíthatok mindenkit, hogy a t. miniszterelnök ur utasítaná alantas közegeit és nem egy sajtóper, hanem százával zúdulna mi reánk.

Ezen okmány alá van írva: „a lengyeltóti választó-kerület **zsidó** felekezetű végrehajtó-bizottsága.” - És ez kiadatott igen sok példányban és én úgy jutottam hozzá, hogy **zsidó** neve volt valakinek, a ki keresztény ember és annak is megküldték, azt gondolván a nevééről, hogy **zsidó**, a ki nekem azután átadta. „Igen tisztelt hitrokon!” - így szól ezen híres irat. – „A lengyeltóti választókerület **zsidó** választói közül többen bizottságot alakítottunk, melynek feladata a kerületbeli **zsidóság** minden erejét oda irányozni, hogy a közeledő választásnál Szalay Imre, a **zsidóság** ezen esküdt ellensége, megbuktattassék és hogy a szabadelvű párt jelöltje Rock Gyula kir. járásbíró ur, kit ezen párt központi végrehajtó-bizottsága minden erkölcsi eszközzel támogatni kész, megválasztassék!” - Itt egy kicsit megállok ezen „erkölcsi eszközök”-nél. Ha a t. miniserelnök ur kétségbe akarná vonni állításomat, engedje meg, hogy kutatást tegyek a postahivatalnál, mert én kitudom mutatni az oda küldött 6000 forintot. Az én választásom pedig nem került többbe, mint 800 forintba.

„E győzelemre azonban anyagi áldozatok is kívántatnak és a közelebbi napokban Löwensohn Gáspár és Nathan Szigfried ur fel fogja Önt keresni azon biztos reményben, hogy a hitfelekezetünket mélyen érdeklő ezen harcában Ön nem fog késni szent ügyünket saját erejéhez képest támogatni. Egyúttal hitrokonni szeretettel kérjük Önt, hogy igyekezzen sajt körében minden befolyását arra irányozni, hogy minél több **zsidó** s nem-zsidó a jövő szombatán, e hó 14-én történendő választásnál Rock Gyulára adja szavazatát. A szombati ünnep nem fogja Önt és más hitfeleinket abban tartóztatni, hogy Lengyeltótiban megjelenjen: mert Ön bizonyára meg van velünk együtt győződve arról, hogy hitünkért nem tehet **zsidó** ez idő szerint istennek kedvesebb dolgot, mintha az antisemiták megbuktatására közreműködik. Hitrokonni szeretettel vagyunk, igaz hívei. Lengyeltótiban, 1884. június 8-án. A lengyeltóti választó-kerület **zsidófelekezetű** végrehajtóbizottsága.”

Mindez azonban nem használt, mert, az izraeliták minden erőlködése daczára, azon kerület hű maradt eddigi elvéhez és felküldött egy függetlenségi párti képviselőt személyemben, az országgyűlésre.

Ha más kerületeket tekintünk, elborzad az ember azoktól a lelketlen izgatásoktól, lélekvasár-lásoktól, miknek tanúi voltunk. És e tekintetben a többi közül csak egy választást kell felemlítenem, hol 14 tanú bizonyítja azt, hogy köztudomású dolog volt, hogy ha valaki egy **zsidó** jelöltre fog szavazni, kap 10 forintot, fuvarbér fejében 6 forintot, azonkívül pedig a jelölt megfizeti a községi adó restantiát és még egy községi kutat is csináltat...

Gr Apponyi Albert t. képviselőtársam felemlítette, hogy a felsőház reformja azért jött elő ily hirtelenében ma, mert a miniserelnök urnak nem tetszett, hogy a főrendek őt leszavazták. Tökéletesen igaza van t. képviselőtársamnak. Én is hozzájárulok az ő véleményéhez, csak azt az egyet teszem hozzá, hogy nem csak azért, mert leszavazták, hanem mert **zsidó** dologban szavazták le, azért esküdtöt boszút a főrendiház ellen. Épen tegnap szólott Pulszky Ferencz t. képviselőtársam előadása nyomán biztosan állíthatom, hogy a miniserelnök úr épen úgy tesz, mint volt elődei, hogy onnan veszi a pénzt, a honnan lehet és most a **zsidók** nagyon sokat adnak választási célokra, azért szereti őket.

T. ház! Azon elvi álláspont, melyet mint függetlenségi párti képviselő elfoglalom, nem engedi meg, hogy a t. egyesült ellenzék feliratát fogadjam el. De nem fogadhatom el másrésről a függetlenségi párt feliratát sem, mert noha ennek minden pontját helyesnek tartom, nélkülözők benne valamit s ez a **zsidó-kérdésnek** bizonyos irányban való megoldása. Ezen kérdéssel nekünk le kell számolnunk, t. ház. Nem elegendő az, hogy mi Magyarország politikai függetlenségét Ausztriával és az egész világgal szemben helyreállítsuk, hanem szükségünk van még arra is - mellékdolog talán némelyek szerint, de az én nézetem szerint nem - a **zsidóság** nagyhatalmának megtörése. És midőn a hatalomról szólok, bátor vagyok appellálni képviselőtársaim titkos bíróra, szívük és lelkiismeretükre, ha nyilvánosan nem mozdul is meg, igen sok indok miatt - nem hiszem, ha szívükre teszik kezüket, lehetetlennek tartom, hogy azon sok sebek láttára, mit a **zsidóság** lelkiismeretlensége és hazafiatlansága ejt e hazán, eszükbe ne jusson, hogy ezen segíteni kell.

Megengedem, hogy hibák lehetnek a módban, a melyet egyikünk, másikunk e cél elérésére követ; de lehetetlen, hogy a ki hazáját igazán szereti, e kérdésben, mint struczmadár, bedugja fejét a homokba és hagyja a dolgokat folyni, a hogy folynak, és ne akarjon azokkal foglalkozni.

De nem fogadhatom el az antisemitapárt feliratát sem, noha ennek az utóbbi kérdésben elfoglalt álláspontját osztom, mert én mint függetlenségi párti, első sorban hazám függetlenségét óhajtom, azonban másod sorban a **zsidó** kérdést is megoldandónak tartom.

Nem akarok a t. ház türelmével hosszasan visszaélni, befejezem beszédemet azon kérelmem előterjesztésével, hogy a t. ház következő válaszfeliratomat meghallgatni, azt kinyomatni és elfogadni

méltóztassék.

A javaslatot aláírták: Szalay Imre és Szalay Károly.

Komlóssy Ferencz: ... Az igazság szavát mondtam és már is hallom előre az írástudók és farizeusok kiáltásait, a kik „feszítsd meg”-et kiáltanak, mert nem szeretik, ha a pap a politikába avatkozik, de különösen nem szeretik akkor, ha a pap saját lelkiismereti meggyőződését követve, nem alázza magát a kormány szolgájává, hanem saját meggyőződését kimondja. Hogy ez így áll és hogy milyen sors vár azon papokra, a kik nyíltan ki merik mondani politikai meggyőződésüket, mutatja a legközelebbi tapasztalat, midőn néhány pap ki mertte mondani, hogy nyíltan az antisemita párthoz csatlakozik, éppen ezen oknál fogva megleckéztetett Aradon. *(Nagy zaj. Felkiáltások: Rendre!)* Ezen leczkét most is élénken érezzük, ezen leczke ma is fáj.

Elnök: *(Csenget)* Parlamentaris gyakorlat szerint az uralkodó szavait bírálni nem szabad.

Komlóssy Ferencz: Nem is akarom bírálni, nem is fogom bírálni, hanem csak azt mondom, hogy e szavakat a kormány diktálta.

Tisza Kálmán miniszterelnök: Nem diktálta!

Komlóssy Ferencz: Azonkívül a **zsidó** hatalmasok sugallták. Ezen aradi eszme viszhangzik a feliratban is, a mely refrain-szerűleg abból áll, hogy a katolikus pap tartózkodjék attól, a mi izgatásra vezetne ... Az antisemita párt által betervezett felirati javaslatot szívvel-lélekkel aláírom. Meg lévén győződve annak áldásthozó reformtörvényeiről, annak minden pontjáért küzdeni akarok és pedig első sorban azért, mert meg vagyok győződve, hogy éppen ezen felirati javaslat van hivatva arra, hogy a maga korlátai közé szorítsa vissza a **zsidó** praepotentiát és megakadályozza azt, hogy a **zsidóság** forradalmi térre vezesse a népet. A mennyiben a történelem azt tanítja, hogy a **zsidóság** ott, a hol nem tudott rábeszélő szóval hatni, forradalomhoz folyamodott. Világos tényeket hozok fel.

Paris városából indultak ki mindannyiszor a legnagyobb forradalmak és íme, a **zsidó** szövetség, mely Alliance Izraelite-nek címezi magát, éppen Parisban ütötte fel sátorát, illetőleg trónszékét. Parisban székel még mindig az a Júdás, a mely Júdás még most is folyton rendezi a mindenféle zárdák és templomok bezáratását, azoknak kifosztogatását. Különösen pedig e század eleje óta éppen Parisban székel a **zsidó** synhedrin és innen dirigálja az egész világot, Szervezete oly nagyszerű, a mily nagyszerű csak a szabadkőműveseké. Azért is értem, hogy a szabadkőművesek kezét fognak a **zsidókkal** és mindenben egyetértenek velők.

És ezen **zsidó-szabadkőműves** szövetségnek egyik legújabb fattyú-kihajtása nem más, mint az anarchismus, a mely anarchismusnak úttörői és legkiválóbb szereplői szintén a **zsidók** közt találhatók. Azért is ezen eseményekre kívánom felhívni a miniszter ur figyelmét, nem pedig az antisemitakra, kiket folyton izgatással vádolnak.

Ha valami, az antisemitismus van hivatva arra, hogy összehozza a felekezeteket. Utalok a magam példájára. Oly kerületben léptem fel mint katolikus pap, hol a választók háromnegyed részét evangélikusok képezik és nem jutott senkinek eszébe a mindenféle kortes-fogás mellett azzal élni: hogyan tudtok ti evangélikusok katolikus papra, ellenségekre szavazni? Másrészt oly kerületben lettem megválasztva, mely pánszláv hírben áll. Magyar vagyok testestől-lelkestől. Ezt bebizonyítottam eddigi, habár szerény irodalmi munkásságom által. Felléptem oly fészekben, oly helyen, hol állítólag pánszlávok székelnek. Mondhatom, már csak csupa kíváncsiságból szerettem volna látni ily pánszlávot, de nem sikerült látnom egyet sem. Én meggyőződtem arról, hogy ha vannak izgatások a nemzetiségek közt, ezek rendesen a kormány közegek által idéztetnek elő.

Uraim, Nyitra megyéről van szó. Valahányszor valamely tisztviselőnek nem áll rendben a szénája, azonnal pánszlávot kiált, hogy elfordítsa a figyelmet a fegyelmi eljárásra vonatkozólag és ez által időt nyer, míg az illetőt, kit pánszlávnak kiáltott ki, meg nem csípi, a mi nem igen szokott sikerülni.

Innen látszik, hogy a nemzetiségi izgatás csak fixa ideája néhány uri embernek. A tót nép igen jó nép, csak az a kár, hogy a kormány nem törődik vele, illetőleg hogy ezt a szegény, jóra való tót népet nem részesíti

azon kedvezményben, melyben más nemzetiségeket részesít. (*Felkiáltások a jobboldalon: Ez a pánszláv beszéd?*) Szeretném, ha a miniszterelnök ur azon vidékre is elmenne és tanulmányozná az ottani viszonyokat, tudom, hogy szíve megessen sorsán, tudom azt is, hogyha látná a nyomort, melybe a **zsidóság** hozta, három év múlva önmaga fogna fellépni antisemita programmal. (*Taps*)

Ami pedig a felekezetek közti izgatást illeti, ez is csak üres beszéd. Soha sem volt nagyobb összetartás a felekezetek közt, mint most, mióta antisemitizmus létezik. Ha vannak mégis súrlódások a felekezetek közt, ezt a **zsidók** csinálják, mert tudják jól, hogy ha mi keresztények egymással kezdet fogunk, akkor szövetkezve közös ellenségünk, a **zsidók** megdöntésére, csakugyan megdöntenek őket. Azért lármáz a **zsidóság** mindenfelé, azért használ fel kisebb dolgokat, mint botrányokat a sajtó terén.

Nagyon szeretném, ha a t. miniszterelnök ur, vagy a háznak akármely tagja meggyőzne engem tényekkel, mely szerint mi antisemiták csakugyan izgatunk. Én tudom állításomat bizonyítani. Bebizonyítom pedig azzal, hogy utalok ismét Francia-országra, utalok az Alliance Israelite-re, utalok Cremieusnek ezen szövetkezet alapítójának mondására, a ki nyíltan felhívja a világ összes **zsidait**, miszerint lépjenek össze szövetségbe és azt mondja: az alkalom közel van, midőn a világ összes kincseit mi fogjuk bírni. (*Felkiáltások a jobboldalon: Nem ugy van!*) így van szóról szóra megírva. Íme tehát egy **zsidó** rabbi (*Nagy derűtlenség, felkiáltások a jobboldalon: Nem rabbi, hanem miniszter!*) hadat üzen a keresztények összes politikai, vallási intézményei ellen. És ezen **zsidó** rabbirecept csakugyan talált követésre, mert látjuk, hogy ezen **zsidó** rabbirecept nyomán megkezdődtek a mindenféle politikai mozgalmak, különösen pedig tény az, hogy az anarchizmus legtöbb tagja **zsidó**, tudjuk, hogy Lassalle volt, a ki megalapította a socialisticus demagógiát, tudjuk, hogy Marx Károly alapította meg az internationalét, mely nem áll egyebek szövetkezéséből, mint békétlen emberekből s tudjuk, hogy a legdühösebb irridentisták olasz **zsidókból** állanak. De íme nézzük csak a legközelebbi budapesti eseményeket és azon tárgyalásokat, melyek talán most is folynak, t. i. a melyekben socialdemokraták szerepelnek.

Ezek után áttérek a báró Andreánszky Gábor képviselő ur által benyújtott felirati javaslatra és előre kijelentem, hogy annak minden egyes pontját elfogadom, de miután igen sokan azt mondják, hogy nincs eléggé körvonalozva, garnírozva a mi programmunk, azért kívánok egy kis garnirunggal kedveskedni a t. háznak.

Először is megmondom azt, hogy mit nem akarunk mi a **zsidóktól**, hogy lássa be minden ember a t. előadó ur is, hogy misem vallásilag, sem fajilag nem üldözzük a **zsidót**. Mi nem akarjuk őket emberi jogaiktól megfosztani, jóllehet ők bennünket gójimokat, barommagnak, tisztátlan állatnak neveznek, de ezen igazságtalanság nem jogosít fel bennünket arra, hogy mi is így gondolkozzunk felőlük. Azért én nem értek egyet Fichtével, ki politikai jogaik megvonását követelte, azt mondván, hogy csak akkor adjunk nekik politikai jogokat, ha sikerült fejeiket levágni és helyükbe újabb fejeket rakni, de olyanokat, melyekben egy **zsidógondolat** sincs. Én kívánom, hogy legyen fejük, őszüljenek meg bűneikben és várják be kiérdemelt büntetésüket.

Nem akarjuk őket Palestinába kergetni, mint sokan mondják; maradjanak barátaik és pártfogóik örömeire, a míg őket az örvény szélére nem hozzák.

Simonyi Iván: Igen ám, de minket is velük együtt!

Komlóssy Ferencz: Én nem féltsem magamat. Nem kívánjuk, hogy a kereszténységet felvegyék, mert ez által a keresztény egyház vajmi keveset nyerne. Nagyon jól tudom ugyanis azt, hogy azon felekezet, a mely a katolikusoknak cikkekkel pl. szent képekkel és szobrokkal kereskedik, nagyon is hajlandó volna Krisztust néhány ezüst fillérért eladni, a kit már egyszer felfeszített. De más tekintetben sem kívánom azt, mert tudom, hogy a **zsidók** közül azok, kik a papi pályára lépnének, a kanonokságnál meg sem állnának. Ezt nem a magam érdekében hozom fel, mert én oly téren vagyok, oly párthoz szegődtem, a hol sem infulák, sem arany kereszték nem teremnek.

Nem kívánjuk továbbá, hogy visszavonassák a **zsidóktól** az emancipatio, hanem kívánjuk az emancipatio revisióját. Megmondom miért?

Midőn a magyar nemzet nagylelkűsége annyira ment. hogy 849-ben megadta a **zsidóknak** az emancipatiót, ez alkalommal a **zsidósággal** mintegy kétoldalú szerződésre lépett, melynek alapján a **zsidóság** arra volt kötelezve, hogy teljesen beleolvadjon a magyar nemzetbe és vegye fel a magyar nemzet erkölceit és szokásait. A **zsidóság** ezt nem tette s ennél fogva a szerződés feloldatott.

A mi az 1867-iki emancipációt illeti, azt megjegyeztük feliratunkban is, hogy ezt a magyar nemzet örömmámorában tette és így imputáció alá nem is jöhet, annyival kevésbé, mert igen nevetségesnek tartom, hogy egy felekezet, a mely nincs a törvényes vallásfelekezetek közé felvéve, emancipáltassék. Innen jön eszembe az, vajjon mért kellett a **zsidó** és keresztény közti házasság? Értem a tacticát. Mert ez utón akarták becsempészni őket, minthogy még nincsenek fölvéve a törvényesen bevett vallásfelekezetek közé. Így akartak egy csapással két legyet ütni.

A mi felirati javaslatunknak egyes pontjait illeti, úgy látjuk, nagyon sokan vannak, a kik az antisemita párt programját még nem ismerik. Abban igen sok szép pont van. A többi közt szó van az agrárkérdésről, az iparszabadság megszorításáról, a honosítási törvény, a büntető codes revisiójáról, az esküdtzések behozataláról oly alakban, hogy azok ne szolgáljanak a **zsidók** előnyére. Ezen pontokra majd reflectálni fogok az egyes törvényjavaslatok tárgyalása alkalmával. Most pedig még előadom azt, a mit még szeretnék törvényjavaslatba felvételni. Ugyanis én óhajtom, hogy egy cselédtörvény alkottassák, a mely szerint keresztény ember **zsidó** szolgájává ne lehessen, illetőleg magát **zsidó** rabigába ne görnyesse. Kívánnám, hogy a **zsidó** sajtó megrendszabályoztassék, azon **zsidó** sajtó, mely a kereszténység jélvényét: a keresztet már annyiszor sárba taposta. Kívánnám, hogy a vasárnap szorosan megülessék, illetőleg az erre vonatkozó törvény szigorúan végrehajtottassék kívánnám, hogy az italmérés regale a községek részéről megváltassék és **zsidó** kezekbe többé ne adassék.

Ez az a pont, a melyre a t. ház tagjai figyelmét felhívom, hogy ezzel komolyabban foglalkozzanak, mert ha már a **zsidó** el is veszi a pénzünket, legalább ne engedessék meg neki az, hogy fajilag is tönkre tegye népünket, mert hiszen tudjuk, hogy az iszákosság épen az, a mi legjobban silányítja a mi jóra való magyar népünket.

Az államháztartás egyensúlyának helyreállítására ajánlom a t. pénzügyminister urnak, hogy egy külön adó hozassák be, t. i. a **zsidó** adó, türelmetlenségi adó czímén. Ez némileg kárpótlás volna azért, hogy nekik az emancipációt megadtuk.

Tudom, hogy ezek mind oly dolgok, a melyek mai nap derűtséget keltenek, ép úgy, mint a hogy derűtséget keltett egykoron az én pártfőnökömnek, Istóczy Győző képviselő urnak első fellépése, de elfog jönni az idő, a mikor majd én is nevetni fogok. Az idő kérdése csak, hogy mind az, a mit most mondunk, a mi most csak jámbor óhajnak tűnik föl, meg is valósodjék.

Mi antisemiták az erőszakos rendszabályoknak ellenségei vagyunk. Mi csak azt kívánjuk, hogy a **zsidóság** mindenhatósága némileg megszorítottassék, illetőleg a rendes korlátok közé tereltesse. És mégis miért van nekünk, antisemitáknak annyi ellenségünk? (*Derűtség és felkiáltások: Nincsen ellenségük!*) Mindenféle mellék-tekintetek játszanak itt közre. Többnyire elfogultság, vagy pedig az, hogy nem törődnek ezen kérdéssel, nem olvassák az antisemita irodalmi termékeket és nincsenek tisztában azzal, hogy mi antisemiták mit akarunk, sőt tán igen sokan vannak, a kik még különbséget sem tudnak tenni a sémiták és antisemiták közt.

Nem akarom a ház türelmét igen sokáig igénybe venni. Ha tetszik, akkor beszélek két óráig is.

Kérdem, miért félnek tőlünk annyira a **zsidók**? Attól félnek, hogy most fog beteljesedni a profétia, mely azt mondja, hogy bekövetkezik az ő pusztulásuk, mert hogy egy pusztulás volt, azt tudom t. i. a jeruzsálemi, de igen sokan és helyesen az antisemitizmusban látják az erőt, mely meg fogja a **zsidókat** törni.

Ha természetünk azt sugallja, hogy minden hasznos állatot megvédjünk ellenségei ellen, hogy ne védenők meg a szegény népet, mely bennünket megválasztott s melynek bizalmából minden kortesfogás és vesztegetés nélkül itt helyet foglalunk. Azért is a feliratot, melyet az antisemita párt benyújtott, elfogadom; a többi felíratra nem reflectálok, miután azokban a **zsidókérdésről**, a mely minden törvényhozási intézkedésnek alphája és alapja, említés nincs; hanem ismétlem, a báró Andreánszky képviselő által benyújtott felíratot pártolom.

További felszólalástól felment az, hogy egyik képviselőtársam, Zichy Antal szíves volt behatóan foglalkozni a **zsidókérdéssel** s elismerni, hogy **zsidó** nélkül nem is existálhatnánk, tehát, hogy Magyarország **zsidóország**, quod erat demon-strandum.

A mi a gentryt illeti, a magyar gentry nem olyan, mint ő festette, vagy legalább mint a lapok az ő beszéde nyomán közölték. A magyar gentry nem gögös, mert régen meghajtotta nyakát a **zsidó** iga. Hogy fiatalságunk pazarló, annak a **zsidó** az oka, mert a **zsidó** ad pénzt az ifjúságnak, még az indexre is; hogy ha pedig nem tanul az ifjúság, ennek ismét oka az, hogy a **zsidót** úgy sem lehet nélkülözni, minek tanulna, tanuljon a **zsidó** és mi eljárunk az ő tanácsa szerint.

Csak az ellen van kifogásom, hogy midőn arról beszélt a képviselő ur, hogy mit csinálna a magyar nemzet, ha egynapon arra virradna, hogy nincs többé **zsidókérdés**, csak két lapot említett meg, a „Függetlenséget” és „Bolond Istókot”, de én hozzáteszem, hogy e két lapon kívül még van egykét lap pl. a „Magyar Állam” és az „Egyetértés”.

Simonyi Iván: Az „Egyetértés” **zsidólap!**

Komlóssy Ferencz: a mely arról szólna, hogy nincs többé **zsidókérdés**.

A mi illeti Busbach képviselő urnak mai kifakadásait, azokat én teljesen értem. Ő olyan kerületet képvisel, a hol nagyobb részben **zsidók** szavaznak, ezeknek köszönheti megválasztatását és így erkölcsi kötelességének tartja őket védeni.

A mi illeti az iparkérdésre vonatkozó egyes megjegyzéseit, arra nézve azt mondom, hogy ha a képviselő ur magyar iparról akar behatóan szólani, akkor építtessen magának villákat nem Aussee-ben, hanem a Balaton mentén. Ha pedig jobban szeret ott építtetni, akkor választassa meg magát jövőre képviselőnek a Reichsrathba.

A többire nézve behatóan majd az egyes törvényjavaslatok tárgyalása alkalmával fogom elmondani nézeteimet.

Elnök: Méltóztassanak helyeiket elfoglalni, az ülést folytatjuk. Simonyi Iván képviselő urat illeti a szó.

Simonyi Iván: ... Igen t. ház! Ők hangsúlyozták, hogy a jogegyenlőség alapján állnak A t. ház emlékezni méltóztatik, hogy a báró Andreánszky által beadott felirati javaslatban egy szóval sincs mondva, hogy az emancipatio visszavételét kérjük; ott csak sajnálat van kifejezve, hogy a **zsidóság** emancipálása feltétlenül történt és a nélkül, hogy e lépés consequentiáit előre meg gondolták volna. A mi az én feliratomat illeti, ezen kérdést illetőleg azt mondom:

„Az 1867: XVII. az ország izraelita lakosait a keresztény lakosokkal minden polgári és politikai jog gyakorlására egyaránt jogosítottaknak nyilvánítja.

Alázatos kérésünk oda irányul, hogy ezen törvénynek intézkedései valóban felekezeti különbség nélkül érvényesíttessenek is.”

Hogy magamat kissé vulgárisan kifejezzem: hiszen **zsidóbbat** a **zsidó** sem akarhat. Ha csak nem értetik más valami az alatt, ha keresztény ember beszél a jogegyenlőségről és viszont, ha izraelita polgártársaink, vagy azok védői említik a jogegyenlőséget. Feliratom azon alap gondolaton sarkal, hogy hazánk drága intézményeit elmulasztottuk a jogegyenlőség alapján korszerűen tovább fejleszteni. Ha az urak annyira buzgólkodnak a jogegyenlőség mellett, a logica követelménye volna, hogy ezen alapunkat örömmel constatálják. Fenmaradván természetesen azon joguk aztán kimutatni, hogy talán „a firma”, mely alatt mi fellépünk, a jogegyenlőségi alapnak nem felel meg. Ámde az említett szónokok jónak tartották erről mélyen hallgatni. Nem olvasták ők felirati javaslatunkat? Nem tehetem fel rólunk, mert ha még oly hosszas, unalmas is, annak, a ki mint előadó beszél itt, valamint azon uraknak, kiknek bátorságuk volt támadólag fellépni, kötelességük volt, hogy a felirati javaslatot legalább elolvassák. Avagy nem értik a kérdést? Nincsenek tisztában a mi álláspontunk alapjával és lényegével? Avagy magasabb politikai okok indították arra, hogy oly eljárást tanúsítsanak, melyet a magyar ember úgy fejez ki, hogy kerülték mint a macska a forró kását, vagy hogy illőbb parlamenti kifejezéssel éljek, a struczmadár politikáját utánozták. Annyira ment ez a reserv, hogy az utóbb nevezett három vezérszónok gondosan kerülte még „**zsidó**” szót is ajkára venni ... Ezzel talán elrontom azok örömét, a kik a két felirat benyújtásából már személyes súrlódásokra véltek következtethetni és azt hitték, hogy a végcél iránt nem értünk egyet. Ezek örömét elrontom ugyan, de nem tehetek róla. Igenis, van némi különbség Istóczy képviselő és társai és az én feliratom s álláspontom között, nem tagadom. Röviden kifejezve, a különbség következő. Én úgy hiszem, hogy nem tévedek, ha t. Istóczy jeligéjét így formulázom: ha nem lenne **zsidó** Magyarországon, hazánk talán nem lenne ép paradicsom, de a dolgok sokkal jobban mennének, mint jelenleg mennek. Helyesen mondják, hogy „ugy van”, de az igaz, hogy ennek én sem mondhatok ellent. Mindazonáltal álláspontom mégis némileg különbözik ettől és bátor vagyok álláspontomat röviden ezen jeligébe összefoglalni „hozzunk jó törvényeket és akkor a **zsidó** nem lesz

veszélyes hazánkra nézve. Nem tudom, vajon egyes képviselőtársaim táplálnak-e különös személyes ellenszenvet a **zsidók** ellen vagy sem, én részemről szükségesnek tartom kijelenteni, hogy a legkisebb személyes ellenszenvvel sem viseltetem a **zsidók** ellen. Mint újságtulajdonosnak volt alkalmam a **zsidók** jó és rossz tulajdonait kiismerni s ismerem, t. ház, igen jól a **zsidóság** hibáit, talán ép oly mértékben, mint veteránunk gr. Zichy Antal. (*Felkiáltások: Nem gróf!*) Hát báró. (*Nem is báró! Nagy derűtség.*) Hát Zichy Antal képviselő ur.

Elismerem azt is, t. ház, hogy a negatív, vagy Istóczy-féle álláspont populárisabb; de vannak ez álláspontnak céljai. Nem értem azokat t. Zichy Antal képviselő ur, hogy a nép rosszul érti magyarázatunkat és erőszakoskodásokra vetemedik.

Uraim! Ne ámítsuk magunkat! Statistikai tény az, hogy egyetlen egy antisemita képviselőnek kerületében sem fordult elő a legkisebb rendzavarás és kihágás, (*Ugy van! balfelől.*) Ha mi igazán izgatók volnánk - a mint folytonosan azoknak mondatunk - úgy igen természetes, hogy a mag, melyet elvetünk, ott fogott volna veszedelmet szülni, ahol szavainkat hallották, pedig rendzavarások csak azon kerületekben voltak, a hol vagy jónak látták hallgatni, vagy a hol a **zsidók** pártját fogták.

Ha mindazon urak, kik e tekintetben ellenünk felszóltak, úgy mini Zichy Antal, Busbach Péter stb. a jó értelemben érte antisemiták lennének, nem lenne **zsidókérdés** és nem lennének kihágások. Nem ezen veszélyt értem, de ez állásponttal szemben lehet valamit felhozni, a mit szintén Zichy Antal képviselő ur igen ügyesen felhasznált; t. i. lehet kérdezni, hátha keresztény ember uzsoráskodik, zsarolja a munkást, hazudik az újságban, vagy téves irányt képvisel, ez ellen nincs orvosság? Természetesen nincs, mert csak a **zsidó** ellen viselnek hadjáratot! Ezzel szemben azt hiszem, t. ház - ne vegyék szerénytelenségnek, hisz ki fogom röviden magyarázni - hogy az én álláspontom, ámbár antisemitikusnak nevezem, megdönthetetlen, mit hozhat fel az ellen, hogy hozzunk jó törvényeket és akkor a **zsidó** nem lesz ártalmas. Hiszen ez ellen is lehet felhozni, hogy törvényeket a földbirtokra nézve nem lehet hozni a kor fejlődése szerint, iparrendet nem lehet hozni, a mely megfeleljen a jogegyenlőség követelményeinek, nem lehet a választási visszaélések ellen is oly törvényeket hozni, a mely szerint azután visszaélésre alkalom ne adassék. Miért? Mert nem akarják, vagy tiltják a **zsidók**. (*Ugy van!*)

Hogy ez nem üres szó, t. ház, a mit mondok, azt bizonyítják a szőnyegen levő mai reformkérdések. A szónokok egész sora, Apponyi, Irányi és Pulszky a legerősebb szavakkal ostromozták a választási visszaéléseket. Horánszky egyes flagrants eseteket hozott fel. Tudja a t. ház, hogy mit mondott ezen padoknak többsége, mikor Horánszky képviselő ur egyes eseteket hozott fel? Hiszen az én választókerületemben sokkal csúnyább dolgok történtek ... El fog jönni az idő, a midőn azt fogják mondani, hogy Simonyi Ivánnak igaza van ... Az újkor, t. ház, egészen más áramlatot mutat. Azt mutatja, hogy a hasonló sorsúak, tehát a demokratia alapján testvériesen egyesültek szövetsége adja csak meg az egyénnek azt az oltalmat, hogy ne legyen az új korban ismét csak szolga, azzal a különbséggel a régi korról szemben, hogy most csak urat cserélt ... A **zsidóság** tömör sort, phalanxot képez és azt ellenzi, hogy a nem **zsidó** társadalom consolidálódjék. Azt akarja, hogy feloszlott atomizált tömeg maradjon, mert csak ily módon fog uralkodni. Azért nem az egyén korlátlan szabadsága a jelen kor jelszava, hanem a tömeg feloszlott atomizált volta. Ez az igazi és helyes kifejezés ... Ugy látszik, a **zsidósajtónak** módjában volt arról gondoskodni, hogy Bauszner t. képviselő ur nem is vett tudomást róla, hogy én Sehäffle indítványát ismertettem, másképp nem magyarázhatom e dolgot, miután ő mint gazdag műveltséggel rendelkező ember, valóban nem szorult arra, hogy idegen tollakkal dicsekedjék. Vagy arra sem emlékezik, hogy az Antisemita Párt volt az egyetlen, mely az agrár kérdést programjában fel merte venni? Vagy talán csak azért nem constatálta ezt, mert az Antisemita Pártot illette a prioritás, hogy az agrár-kérdésben, mint előőrs lépett fel? ... Hisz önök is körömszakadtáig együtt védelmezik azon manchesteri politikát, mely olyan nagyon tetszik a **zsidóknak**. Csak tegnapelőtt is a zöld asztalnál és pezsgő mellett több ízben kijelentette Tisza miniszterelnök ur, hogyha vannak a kik a szabadságot arra akarják használni, hogy a mások jogait csorbítsák, vagy hogy privilégiumokat élvezzenek, vagy visszaélnek ezek ellen. A szabadság nevében kell rendkívüli rendszabályokkal fellépni ... Tegyük fel, hogy ezen hallatlan indítvány a magyar parlamentben keresztül menne és pl. **zsidó** polgártársaink nem élvezhetnék azon jogot, melyet más milliók, a kiknek censusa nem üti meg a törvényszabta mértéket, szintén nem élveznek, hogy t. i. nem bírnának választó joggal, hogy eltíltanák őket a fekvő birtok vásárlásától, vagy mint Szalay képviselő ur mondta, egy bizonyos adót vetnének rájuk? Vajon meggátolható-e azonban, hogy a **zsidók** a sajtóban épen úgy működjenek, mint eddig; én azt hiszem, ezt meggátolni nem tudnók és nem tudnók meggátolni, hogy a **zsidó** ne kölcsönözzön a rossz

gazdának vagy az ínségben levő keresztény embernek, addig míg törvényt nem hozunk a birtokra, a mely megfelel annak jogi és physical természetének. Egyik bizonyítékául annak, hogy álláspontom talán nem oly hamis, hivatkozom egy magas tekintélyre, t. i. a **zsidókra**. Midőn t. i. valami nekünk jó, azt a **zsidók** agyonhallgatják, agyon szidják, a mi minket megront, azzal rettenetesen foglalkoznak, az egekig dicsérik. E tekintetben nagy sajnálattal vettem észre, hogy a mi parlamentünkben annak daczára, hogy nálamnál érdemesebb és öregebb férfiak ülnek, roppant naivitás uralkodik. Hány képviselő veszi nagy meglepéssel kezébe reggeli kávéjánál a lapokat és olvassa garmond-betűkkel kinyomatott beszédjét; sugárzik arcza, ha ott egy pár epithetont is talál magára vonatkozólag. Pedig, t. uraim, a nép ösztöne már rég megelőzte önöket, Gondoljanak csak kérem a legutóbb lefolyt választásokra, a legjobb ajánlólevél valakire nézve az volt, ha szidták őt a **zsidók**, ha agyonhallgatták a **zsidó** lapok vagy kinevették ...

Császári és Apostoli Királyi Felségednek Legkegyelmesebb Urunknak

Budapesten, 1884. évi október hó 11-én.

legalázatosabb szolgái:

Magyarország országgyűlésileg egybegyűlt képviselői:

Báró Andreánszky Gábor.

Ónody Géza.
Ráth Ferencz.
Csúzy Pál.
Vadnay Andor.
Dr. Rác Géza.

Istóczy Győző.
Dr. Komlóssy Ferencz.
Margitay Gyula.
Dr. Nendtvich Károly.
Zimándy Ignác.

Az antiszemita egy válaszfelirati javaslatának a lezárása

Azt hihetné az ember már most, t. ház, hogy miután az én álláspontom nem oly negatív, mint Istóczy t. képviselő uré, miután én egyenesen kimondtam azt, hogy „jó törvényeket kell hozni és nem lesznek ártalmasak a **zsidók**”, hogy a **zsidók** ezt örömmel fogják constatálni, pedig dehogy! Épen megfordítva történik a dolog. Nekik igen jó érzékük van az iránt, a mi jó, a mi rossz, rájuk nézve, mi dönti meg az ő hatalmukat. Ők megérezték azonnal, hogy ez az álláspont megdönthetetlen; megérezték, hogy mi helyes utón járunk; hogy ha elfogadtatik az, a mit mi akarunk, vagyis ha terjeszen szakítunk a mi manchesteri politikánkkal és közgazdaságunkkal, akkor ők csak igazán egyenjogú állampolgárokká válnak köztünk, de megszűnik uralkodásuk. Emlékezzenek csak, t. uraim, kivel bántak el legcsunyábbul? Csak a napokban voltunk tanúi, hogy mikor én talán hibázva, más helyre ültem és nem is a leghangosabban szólottam közbe, milyen nagy dolgot csináltak abból, a mit én állítólag tettem; az oly fontos dolog volt nekik, hogy tényleg eltelegrafirozták a világ minden részébe, mily csúnyságot követtem volna én el állítólag.

T. ház! Lapjaink a felirati javaslatok mindegyikét kinyomatták szóról szóra - azt fogják hinni, hogy ez az enyémmel is megtörtént, annál inkább, mert ez a jogegyenlőség alapján áll. Igaz, hogy az enyimet is közölték, ezt nem tagadom; de az is igaz, hogy csak a gyengébb részeket vették ki belőle. *(Élénk derűtség. Felkiáltások: Sok volt benne a gyenge rész!)*

T. Haviár és Herman t. képviselő urak és még valaki siettek közbeszólni, hogy igen sok volt a gyöngé oldala. Hát a **zsidó** rafinéria ezen is segített: kikeresték a legisleg gyengébb részeket és csak azokat nyomtatták ki ... Talán emlékszik rá a t. ház, hogy körülbelül két esztendeje, én Tisza Kálmán miniszterelnök urnak azt vettem szemére, hogy nekem azt a benyomást teszi, mintha titkos antisemita volna; kimutattam, hogy míg a **zsidók** szabadon gyülekezhetnek, a mint az Andreánszky feliratában is igen jól ki van fejtve, az Alliance Izraelite fiókjait szabadon alakíthatják, ha egyszer egy egylet alakulóban volt és keresztény emberek kötelezték magukat, hogy egymást felsegítik, az be lett tiltva. Kimutattam, hogy az a nagyhatalom, a sajtó, 99 százalékban **zsidókézen** van és mégis, ha valaki pénzt gyűjtött, hogy egy lap keresztény emberek által adassék ki, ez le lett tiltva, a pénz ellett confiskálva. Én akkor rövid következtetést vontam, hogy minden törvényteleniség okvetlenül reactiót fog szülni és köszönetet mondtam, hogy az ily rendszabályok által

fejleszteni fogja az antisemitizmust, míg sajnálattal constatálnom kellett, hogy az ily módon el is fog mérgesedni.

A mi a mozgalom terjedését illeti, az események igazat adtak szavaimnak. Négyyszeresen megerősödve kerültünk ide. Tisza Kálmán annyira örül, úgy látszik, eddigi működése eredményének, hogy folytatni akarja. Nem volt elég az eddigi rendszabályozás, az egyenlőtlen mérték, rendkívüli rendszabályokat fog a parlamenttől kérni és a többség talán meg fogja adni, hogy az antisemita mozgalom ismét mélyebbre hasson, terjedjen; ámbar nem akarom önökről feltenni, hogy kívánják, hogy e kérdés továbbra is igazán elmérgesedjék. De igenis kötelességem Tisza Kálmán miniszterelnök urat egész szerényen figyelmeztetni, meggondolta-e ezen rendszabályok további horderejét? Tagadhatlan, hogy mi voltunk úttörői az agrár-reformnak, az iparmozgalomnak, tagadhatlan, hogy a választási reformot tűztem zászlómra. Mit jelent tehát az, hogy ha rendkívüli rendszabályokat hoznak be az antisemiták ellen? Azt, hogy nem szabad agrár-mozgalmat indítani, a választási visszaéléseket megszüntetni, nem szabad üdvös reformokat pengetni, mert ez mind antisemitizmus. Hogy mennyire van igazam, bizonyítja a következő példa. Pár évvel ezelőtt azon idealizmusban ringattam magamat, hogy álláspontom visszhangot fog kelteni maguknál a **zsidóknál**. Ismerve a **zsidók** leleményességét és intelligenciáját, nem képzelhettem, hogy e szívós faj útjába fog állni a haladásnak, hogy ők bűnbakjai akarnak maradni minden rossznak. Csalódtam! Mint tudjuk, az imént ecsetelt példákban, engem jobban szidnak, mint bármelyiket t. képviselőtársaim közül. De akadt egy-két fehér holló. Vannak **zsidók**, ismerem őket, gondolom, szavam elég arra, hogy elhigyjék nekem ezt. Ismerem ezen **zsidókat**, a kik buzgó hívei a **zsidóságnak** és a kik nyilatkoznak, de nem Reb Hillel módjára, Reb Hillel egy rabbi, a ki azt állítja, hogy a **zsidók** tömörsége és hatalma csak addig tart, a míg üldöztetnek. Azon percben, a midőn az üldözés megszűnik, a **zsidóság** fel fog oszolni, elcsenevészní, mint az ostoba gojimok elcsenevészték. Azok nem Reb Hillel módjára akarják megoldani a kérdést, hanem azt mondják, a mit én. Ezen **zsidók** azt mondják: mi **zsidók** magunkat azonosítjuk minden rosszal, a társadalom bűnbakjaivá tesszük saját magunkat. Ha folyton útjába állunk a haladásnak, nem fogjuk kikerülni a vészt. Megjelent ez irányban egy munka, melynek címe „Neue Briefe an die Ebräer von Saulus.” Nagy feltűnést okozott Magyarországon, de még nagyobb Németországban.

A rendkívüli rendszabályok mit fognak eredményezni? Azt, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök ur egyik **zsidó**-klikket pártfogolja a másikkal szemben. A **zsidó** aristokrátiát, azon aristokrátiát védi a józan gondolkodású **zsidókkal** szemben, védi a pénz és a sajtó embereit, azokat, a kik minden egyébtől eltekintve, hazánkat azon állapotba hozták, a melyben van. Nem hiszem, hogy a miniszterelnök ur a következményeket meggondolta volna, hogy átvénne azon szerepet, melyet most a **zsidók** visznek. Most, uraim, ezen bűnbakyságot leveszi Tisza Kálmán a **zsidók** vállairól és megterheli azzal a maga vállait. Nem hiszem, hogy ily szívességet kedve lenne a **zsidóknak** tenni.

Bevégezem talán amúgy is hosszúra terjedő előadásomat ... Sokat beszéltek a korról; majd azt mondták ránk, hogy mi a sötét középkorba valók vagyunk, majd azt mondták, hogy meg nem foghatják, hogyan lehetséges, hogy modern korban emberek ily programmal fellépni mernek.

A bibliából tudjuk, hogy Józsuá megállította a napnak pályafutását, természetesen a **zsidók** érdekében ... A mi a conservatív részt illeti e programban, arra engedjék meg, hogy egy kérdést intézzek, hogy tulajdonképp mit akarnak conserválni? Azt, hogy a tőke uralkodjék mindenfelé, hogy az üzérkedés rendkívüli előnyben részesüljön a becsületes munka rovására? Akarják conserválni az uzsorát, a corruptiót, azt, hogy a proletariátus napról napra terjed, hogy az erkölcstelenség mindjobban harapódzik el és az öngyilkosságok naponta szaporodnak?

A mi a conservatív-liberalis programra liberális részét illeti, leszek bátor pár megjegyzést tenni. Engedjék azonban, hogy én a **zsidók** szerepét a viszonyokhoz, a korhoz, a múlthoz, a jövőhöz nézzem és talán egy kissé drasticus hasonlattal éljek, hogy a t. ház figyelmét ne vegyem hosszasan igénybe.

A statistika ki fogja mutatni, hogy hány ezer meg ezer akó most lesz, a mely forrásnak fog indulni. Ebből a mustból, ha semmi sem háborgatja a forrás természetes lefolyását, bor lesz. Azonban a chemia azt mutatta, hogy ha idegen anyagot pl. sajtót teszünk bele, akkor a cukorból nem lesz szén-sav és alkohol, hanem tejsavas és vajsavas erjedés fejlődik. A must, valami megeszmeszthetetlen, rothadt folyadékká válik. Ha mi bedugaszoljuk a hordót, tudvalevő dolog, hogy az explodálni fog. Hát engedjék meg, hogy én ezt alkalmazzam a jelenkorra ... Látjuk a proletárság szaporodását, az erkölcstelenség elharapódzását és látjuk ugy számban, mint hatalomban folyton szaporodni a **zsidóságot**. Ide jutott Magyarország, azelőtt a becsületesség képe, melyről Bismarck azt mondta, hogy a monarchiában egyedül bír államalkotó

képességgel, három évtized után. A ki a jelen viszonyokat és az azokat pártoló **zsidókat** védi, sietteti a feloszlást.

Dugaszoljuk be a megelégedetlenségnek kevés és amúgy is ki nem elégítő szellentetőit, az explozió nem fog kimaradni.

T. ház! Gondolják meg, hogy a felirati javaslatok ellenében tulajdonképpen alig hozhatnak mást fel, mint a következőt. Igaz, hogy nagyon szükségünk lenne korszerű agrár-törvényre, korszerű ipar-rendre, ésszerű szerves választási törvényre, sőt több üdvös reformokra. Miután ti azonban nagy hibát követtetek el kimutatni, hogy mindazon reformokat a **zsidók** akadályozzák, miután elég merészek voltatok kijelenteni, hogy törvényes utakon, de nyíltan is bátran fogtok küzdeni a **zsidó** hatalom ellen, - nem fogadjuk el a feliratot!

Vadnay Andor: T. ház! Azt hiszem, hogy ha valakit megtámadnak azért, a mit e házban alig két nap előtt mondtok, az illetőnek feltétlen joga van megkívánni, hogy szavait híven idézzék, úgy a mint azok mondtak, elhangzottak e házban.

T. barátom Matkovich Tivadar képviselő ur azt állítja, hogy én a tegnapi ülésben azt mondtam volna, hogy a 48-as párt a függetlenség hangoztatásával a **zsidókérdés** elöl akar kitérni, és hogy én azt állítottam, hogy a nép kezdi unni a függetlenségi eszmét.

Ezen állítás a valóságnak meg nem felel. Én a tegnapi ülésben azt mondtam, hogy a nép kezdi unni az ország függetlenségének folytonos hangoztatását azoktól, a kik tétlenül nézik, sőt leplezni akarják, hogy a földbirtokos, az iparos pusztul a **zsidóság** előtt s a munkás kivándorol. (*Félkiáltások a szélső baloldalon: Hisz ez ugyanaz.*) Nem az eszmét unja tehát, hanem azoknak hangoztatását azoktól, a kik igenis egy nagy baj, a **zsidóhatalom** túlterjeszkedése elöl kitérnek, sőt azokat leplezik. Unja önöktől, mitőlünk nem unja.

Én olyat nem mondtam, hogy az eszmét unja, mert az eszmének magam is híve vagyok lelkem egész erejével, hanem unja azért, mert a nemzet azoknak őszinteségében, a kik egy másik bajt lepleznek, nem bízik.

A másik, a mivel vádol a t. képviselő ur, szintén nem felel meg a valóságnak, mert én nem a pártról állítottam, hogy ki akar a **zsidókérdés** elöl a függetlenség hangoztatásával térni, hanem azt állítottam, hogy a 48-as pártnak egyik par excellence éppen a választások befolyásolása végett megindított hírlapja (*Félkiáltások a szélső baloldalon: Ez nem áll!*) hiába biztatja magát és a választókat azzal, hogy majd Kossuth Lajos fiai haza jönnek diadalra segíteni a függetlenségi zászlót. A **zsidókérdés** elöl ilyen biztatásokkal kitérni nem lehet.

Nendtvich Károly: T. ház! Midőn e tisztelt házban legelőször felszólalni bátorkodom, megvallom, nem csekély elfogódás tölti el keblemet, főleg minthogy én oly tárgyban szólok fel, mely ezen t. háznak bizalmát és főképp helybenhagyását nem igen fogja megnyerni.

T. ház! Mielőtt áttérnék a válaszfelirati javaslat tárgyalására, bátorkodom a t. házat arra felkérni, méltóztassék megengedni, hogy mindenképp előt a t. előadó urat megczáfolhassam.

Arra nézve, a mit ő beszédében elmondott, hogy t. i. mi antisemiták a vallás és az egyes fajok iránti gyűlöletet az országban támasztjuk és növeljük, bátorkodom a t. előadó urat felkérni, hogy méltóztassék nekem egyetlenegy, a **zsidó** vallásban lévő dogmát vagy akármiféle vallási tantételt megmutatni, a mit mi valaha megtámadtunk. T. ház! Mi mindenkinek teljes vallásszabadságot adunk és ugyanazt kérjük a magunk részére is. Nekünk az tökéletesen mindegy, akármelyik templomban gyakorolja valaki a maga istentiszteletét és miképp gyakorolja azt, micsoda szertartással. Nekünk a valláshoz semmi közünk, mi meghagyjuk mindenkinek a maga hitét, higgye, a mit hinni tud és higgyen annyit, a mennyit hinni akar.

T. ház! Mindenki tudja, hogy mi oly országban élünk, hol számos hitfelekezet létezik. Alig van ország Európában, melyben annyi hitfelekezet volna, mint Magyarországon. De azt is tudjuk, miszerint mindezen hitfelekezet egymással a lehető legnagyobb békességben, egyetértésben és nyugalomban él. Senkinek sem jut eszébe akárki mást az ő vallási érzelmeiben nyugtalanítani, vagy őt megzavarni.

De igenis, t. ház, ha van vallásfelekezet, mely másnak a vallását igen gyakran és főképp a keresztény vallást gúny és nevetség tárgyává tenni akarja, igenis, ez a hitfelekezet épen a **zsidó**. A **zsidó** lapok a keresztény vallásnak legszentebb dogmáit és legszentebb hitvallását gúny és nevetség tárgyává teszik. (*Ugy van!*) Én, t. ház, magam voltam tanuja egy oly sajtóperi tárgyalásnak, melyben egy **zsidó** lap a szentháromság dogmáit és a Szűz Máriát a lehető legnagyobb gúny és nevetség tárgyává tette.

T. ház! Ha kedvünk volna efféle vallási dolgokat vita tárgyává tenni, csakugyan adnának elegendő okot reá. De nem tesszük és nem akarjuk tenni. Ez tehát teljesen jogtalan felszólalás és vád az igen t. előadó ur részéről, hogy mi vallásüldözést akarunk itt meghonosítani.

De másrészt azt állította a t. előadó ur, hogy mi fajgyűlöletet támasztunk. Nincs Európában ország, melyben oly sokféle népfaj volna, mint Magyarországon. Tudjuk, hogy nemcsak magyar, de német, tót, oláh, ruthén, rác, bunyevác, bosnyák, sokác van, sőt vannak cigányok is. De jutott-e valakinek valaha eszébe ezeket azért, mert más népfajhoz tartoznak, gyűlölet tárgyává tenni? Ha előfordult néha zavargás a népfajok közt pl. 48-ban, hogy a rácok feltámadtak a magyar kormány és a magyarság ellen, vagy Erdélyben az oláhok és iszonyú öldökléseket követtek el: azokat bizonyára más forrásra lehet visszavinni, mint arra, hogy itt akárki fajgyűlöletet kívánna támasztani. Ebből az következik, hogy mi sem akarunk egy fajt bántani és ha mégis történnek ez országban ezen faj iránt gyakran zavargások, ezeket nem lehet felróni az antisemitáknak. Voltak ilyen zavargások örökké, a mióta **zsidók** vannak a világon. Voltak minden népnél és minden korban, kezdve az egyiptomi kortól a mai napig. Nem lehet ezt a mai antisemitákra fogni. Voltak antisemiták mindig mióta **zsidók** léteznek. Méltóztassanak visszaemlékezni 1848-ra, mily nagy üldözések történtek nemcsak nálunk, de a külföldön is. Es még mai nap is történnek ilyenek, tehát nem minket terhel ezen vád, hanem terheli az egész emberiséget.

Ennélfogva, t. ház, a faj iránti gyűlölet hasonlókép olyan vád, mely bennünket nem érint, mert mi minden fajjal, mely Magyarországon létezik, a lehető legjobb barátságban és lehető legjobb viszonyban vagyunk.

Hiszen t. ház, a közoktatásügyi minister ur azon híres beszédében, a melyet Pozsonyban tartott, elmondta és constatálta, miszerint az antisemitismus törekvései nem a vallás és nem a faj ellen vannak irányozva, hanem azt állította, hogy az a communismusra és az anarchismusra van irányozva. Nagyon sajnálom, hogy a minister ur nincs jelen.

Mindenekelőtt bátorkodom a t. közoktatásügyi minister urat arra emlékeztetni, hogy ő volt a legelső antisemita itt Magyarországon.

Hogy miért változtatta meg azóta nézeteit, hogy lett ő belőle antisemitából philosemita, Paulusból Saulus azt én nem foghatom fel. Sőt inkább tudomásom van arról, hogy mikor tavaly a cultus-minister ur Felső-Magyarországot beutazta, akkor neki alkalmá és oka volt, hogy ezen antisemita nézeteiben megerősödjék. Ezen utazásában eljött Máramaros megyébe is. Igen érdekes lesz azon tapasztalatokat elmondani, melyeket a minister ur ott tett. Máramarosban hasonlókép, mint egész Felső-Magyarországon, a korcsmák és szállodák csak **zsidók** kezében vannak.

A cultusminister ennélfogva szintén, akarva nem akarva kénytelen volt **zsidó-szállodában** megszállni. De hát mi történt, mikor fizetésre került a dolog? A **zsidó** nemcsak azt számította fel neki, a mit ő a maga útítársával elköltött, hanem minden tálat, minden üveget, poharat, evőeszközöket, még az asztalterítőt is, mert a **zsidó** nézete szerint azokat piszkos és tisztátlan állatok használták. Ez kérem alássan úgy van! - ennélfogva ő mint kóser ember azokat többé nem használhatja. De, hogy azt neki bebizonyítsa, miszerint csakugyan ugyan és azokat többé használni nem akarja, mindazon eltörhető dolgot a földhöz vágta. Bátor leszek felemlíteni egy **zsidót** magát. (*Nagy derűtség. Felkiáltások: Hol van? Lássuk! Ide vele a Ház asztalára!*) Ez a **zsidó**, a ki maga is a **zsidók** ellen nyilatkozott, az ismeretes író, Emil Francos. Ez beutazta Bukovinát, lehet mondani a **zsidóknak** Jeruzsálemét és azt mondja, hogy ott a **zsidóknak** egy különös faja vagy hitvallása létezik, a mit kassidimnak hívnak, t. i. buzgóknak. E **zsidókról** ezt mondja: Halálos gyűlölettel viseltetnek mindenki iránt, a ki az ő felekezetükhöz nem tartozik, legyen az **zsidó**, vagy keresztény. Sőt azt mondja, hogy ezek az ó-testamentumot nagyon kevésbe, a talmudot pedig semmibe sem veszik, tehát náluk egyedüli forrása a vallásnak és szertartásainak a Sochár. S azt mondja, hogy nincs szó és nincs semmi magyarázat, a mely ennek a hitfelekezetnek azon borzasztó gyűlöletét, melylyel mások iránt viseltetnek, leírhatná. Sőt azt is mondja, hogy Bukovinában, Galicziában, Lengyelországban és a dunai tartományokban legalább 3/5-öd része a **zsidóknak** ezen hitfelekezethez tartozik, Magyarországon pedig a felénél több. S azt is mondja, hogy fájdalommal kell kinyilatkoztatnia, hogy nincs is kilátás arra, hogy ezen szellemi pestis - annak nevezi - valaha kiküszöbölthetessék, sőt inkább folyton folyvást növekedésben van, mert ők minden **zsidót**, a kivel

érintkezésbe jönnek, kényszerítenek, hogy az ő hitvallásukra térjen át. Ez t. ház, magának Emil Francosnak, a **zsidónak** nyilatkozata a **zsidókról**.

Már most kérdem a t. előadó úrtól, hogy melyik táborban van a gyűlölet, a mienkben-e vagy pedig azokéban? Igen jól ismerjük a szentírásnak ama szavait, mely szerint akár **zsidó**, akár pogány vagy keresztény, akár ur, akár szolga, mindenki, a ki az Ur akaratát megteszi, előtte kedves. Tehát oda teszi, hogy az Ur akaratát. És mi lehet az Urnak akaratát? Csak az, hogy szeretettel viseltessék mindazok iránt, a kik különben nem gyűlölnék bennünket és elveszteni nem akarnak.

A ki csak némileg jártas a történelemben, az igen jól fogja tudni, hogy azon perctől kezdve, a mint a **zsidók** a történelemben felléptek - tehát én csak az egyiptomi korszakot akaróin venni a mai korig - minden korban és minden nép által mindig ők voltak a leggyűlöltebbek. De tovább megyek, ők minden más népet, minden korban és mindig gyűlölték, nemcsak azokat, a kik nem tartoztak az ő vallásukhoz, hanem a saját fajbelieik iránt is gyűlölettel viseltettek, a kik külön törzshöz tartoztak. Ha az ember Józsuaának a könyvét olvassa, láthatja, hogy mily szeretettel viseltettek ők egymás iránt is. Például a leviták, az arany bárány imádása miatt meggyilkolnak 23.000 **zsidót**, a Koreák-féle lázadás miatt elégettetik 250 **zsidó**, a döghalál idejében még ugyanazon bűnért 14.000 **zsidó**. 24.000 **zsidó** azért gyilkoltatik meg, mert egyetlen egy **zsidó** egy mediánita leánynyal szerelmi viszonyba lépett. A Jordán átlépésekor 20.000 **zsidó** gyilkoltatik le azért, mert a „Sibolet” szót nem tudták kimondani, a Benjaminiták lemészároltak 40.000-et. Ellenben a Benjaminiták közül leggyilkoltatik a többi törzsek által 45.000, végre elhalnak Betzemes városlakosai közül, mert a szövetség ládáját megnézték, melyet a filisterek nekik visszaadtak, 50.070-en. De nagyon messze vezetne, hogy ha ezen dolgokat tovább folytatni akarnám. Ha mi a királyok és bírák könyvét olvassuk, azt találjuk, hogy csaknem egyetlen király sem halt meg természetes halállal, sőt az egyik királyi család elpusztította a másikat. Így ment ez folyvást. Ebből kitetszik, mennyire vérengző volt a **zsidó** nép már akkor. És ha mi jelenleg az ő hatalmuk alá kerülnénk, ők valóban nem bánnának velünk úgy, mint mi bánunk ő velük. T. ház! Ha a legrégebb időtől fogva máig azon írókat olvassuk, kik a **zsidókról** írtak, azt tapasztaljuk, hogy nincs egyetlen egy sem, ki a **zsidókról** megvetőleg ne nyilatkozzék. Már Tacitus, a kitűnő classicus író ezeket mondja a **zsidókról**: „Judaeorum mos sordidus est absurdus projectissima ad libidinem gens, et adversus omnes alios hostile odium.” Épen így nyilatkozik róluk Kant, a nagy philosoph, továbbá Fichte, Göthe és Voltaire. Ezek pedig világhírű emberek, kik a műveltség legmagasabb fokán állottak. Ezek tiszteletben fognak maradni, míg emberiség lesz. Méltóztassanak elolvasni ezek nyilatkozatait a **zsidókról** és ha minket azzal vádolnak, hogy mi a sötétkor műveit vissza akarjuk hozni: akkor én csatlakozom ezeknek a férfiaknak a nyilatkozataihoz s azt hiszem, hogy ezek mindenkor többet fognak érni, mint másoknak, pl. Busbach képviselő urnak nyilatkozatai.

Fichte, a nagy német philosoph, azt mondja a **zsidókról**: „ha a **zsidókat** emancipálni akarnók, egy éjjel valamennyinek a fejét le kellene vágni és új fejet vállaik közé tétetni, melyben egyetlen egy gondolat sem volna abból, mi a régi fejben volt”

Voltaire pedig, kiról nem lehet mondani, hogy a keresztény vallásnak nagy tisztelője lett volna, azt mondja, hogy minden a mi a **zsidóban** emberi, utálatos. Továbbá azt mondja, hogy ha mindaz megtörtént volna, mit a **zsidók** mindennapi imádságukban az ő Jehovájuktól kérnek, ezen a földön nem volna más nép, mint a **zsidó**. Mert ők imádságaikban arra kérik minden nap a Jehovát, hogy az istentelen gójokat pusztítsa el a föld határáról.

T. ház! Mindezekből csakugyan az következik, hogy nem mi vagyunk a gyűlölők, hanem a gyűlölők azok, kik nemcsak természetüknél fogva, hanem vallásuk után tartoznak mintegy gyűlölni minden mást, a ki az ő vallásukat nem követi.

Még egy pár szóm van t. gr. Apponyi úrhoz. Gr. Apponyi nem a mai, hanem előbbi beszédjében azt állította, hogy az ő jogegyenlőségi érzete nem engedi meg, hogy ő antisemita legyen. A jogegyenlőség az igenis igen szép ott, a hol az emberek egyenlő fegyverekkel küzdenek. De felszólítom gr. Apponyi Albertet, hogy bocsásson egyszer egy farkast egy egész birkanyájra és látni fogják, hogy miképp fogja ő fel a jogegyenlőséget. Én azt hiszem, t. ház, hogy ugyanazon viszony van népünk és főképp azon falvak és községekben, a melyekben egyetlen egy **zsidó** becsempészte magát.

T. ház! Egy igen kitűnő államférfiú, a ki szintén egy a **zsidókról** írt munkában azt mondja (*Közbeiktatás jobbfelől: Ki az?*) Freiherr Ernst von der Brügge, azt mondja könyvében az orosz **zsidókról**: csak egy megrögzött idealista képes követelni azt, hogy valamely nép vagy ország engedje, hogy az maradandólag károsíttassék egyedül csak azért, hogy a jogegyenlőség minden emberre ki legyen terjedve. És én azt hiszem,

hogy a háznak minden tagja - ámbár a mostani liberalizmusnak nem felel meg - ebben egyet fog érteni. De, t. ház, nagyon furcsán vagyunk jelenleg az úgynevezett modern szabadsággal és liberalizmussal. Valamint, t. ház, a **zsidó** mindent, amit kezébe kap, meghamisít és elferdít: ép úgy tette azt a szabadsággal és a szabadélvűség elveivel. Hogy mi a szabadság, t. ház, azt igen szépen magyarázta egy t. képviselő az ő választói előtt. Mikor t. i. az ő programbeszédét tartotta, azt állította, hogy az uzsora-törvény attentátum a szabadság ellen. *(Közbekialtások: Ki volt az? Egy hang: Wahrmann!)* Már most kérdem, ha valaki azt mondja, hogy az uzsora-törvény attentátum a szabadság ellen, akkor ő azt követeli, hogy az uzsora szabad legyen, hogy annak joga van létezni. Ha pedig azt mondják, hogy az uzsora szabad és az uzsorának szabadsága megfelel az általános szabadságnak, akkor a szabad uzsorával együtt szabad a fosztogatás, szabad a csalás, szabad a lopás, szabad az orgazdaság, szabad a hamis eskü, szabad a hamis bukás és szabad a hamis váltó. Így értelmezi a **zsidó** a szabadságot és neki más szabadság nem kell.

Nézzük, hogy mit ért ő a liberalizmus alatt? Az ötvenes években volt, mikor én boldogult báró Eötvös Józseffel a Svábhegyről lejövet, beszélgetés közben azt mondotta báró Eötvös József: „a meddig a politikában úgy fognak eljárni, mint ahogy eddig eljártak, hogy t. i. felállítanak egy elvet és ezen elvből származtatnak mindenféle törvényeket: addig mindig fognak a politikában tévedni. Kell, hogy ugyanazon módon járjanak el, mint a hogy a természettudományokban eljárnak, t. i. a tapasztalatból kiindulva vonják le és alkossák meg a természettudomány törvényeit.”

Már most az ily szabadélvűség szerint éppen ezen elveknél fogva felállították az új korban az úgynevezett liberalizmust és nem kérdik azt, hogy tulajdonkép mi fekszik a nép érdekében, mit követel az ő java, hanem csupán azt kérdik, hogy mit követel a liberalizmus? Ez pedig nagy hiba s egészen hamis felfogás. És mi következett ebből? Következett az, hogy először behoztuk a **zsidók** emancipációját sans phrase, minden feltétel nélkül, mert a szabadélvűség ezt követelte, behoztuk az egészen szabad és korlátlan ipart, engedték a földet úgyszólván korlátlanul eldarabolni és több ilyen törvényt lehetne felhozni, a melyek mind ebből származtak. De most alig múlt egy pár év, azt tapasztaltuk, hogy nekünk hátrálnunk kell, mert így követelik Európa nagy részében az emancipáció megszorítását. Igen jól méltóztatik tudni, hogy a korlátlan szabad ipar behozatalának következtése az lett, hogy az egész országban azon ipar, a mely századokon keresztül virágzott, tönkre ment. Éppen ezen szabadélvűségnél fogva látjuk, miszerint a magyar földnek sok millió holdjai kerülnek **zsidó** kezekre minden évben s ennél fogva sokan és tökéletesen jogosultan kívánják, hogy a földbirtok minimuma mondassák ki, a melyet, azután kisajátítani, exequálni nem lehet. Igen természetes, erre a túliberalizmus azt mondja, hogy ez a liberalizmus eszméjének nem felel meg. Hanem az megfelel a liberalizmus eszméjének, hogy kipusztítják a magyar népet ezen országból. Én, t. ház csak egyet nem értek. Azt t. i. hogy itt ezen túlsó párt, mely folyvást az ország függetlenségét Ausztriától hangoztatja és követeli, nem látja át, hogy reánk egy sokkal nyomasztóbb, sokkal gyalázatosabb járom vár, mely alá az egész ország és annak népe kerül. És ekkor aztán elmondhatjuk büszkén, hogy az a nemzet a melyet se a török, se a tatár, se a német fegyverrel és fondorkodással meghódítani nem bírt, meghódította és elpusztította a leggyávább, legerkölcstelenebb nép váltókkal és börzepapírokkal. És akkor el fogjuk mondhatni azon szavakat, melyeket a legmagyarabb költő, aki a magyar sorsát előre látta, mondott: „Élt egy nép a Tisza táján, Századokig lomhán, gyáván.” És elmondhatjuk azután a nagy magyarnak, Széchenyinek szavait, csakhogy megfordítva, a ki azt mondja, hogy „Magyarország nem volt, hanem lesz” és mi elmondhatjuk és a históriában olvasni fogják, hogy Magyarország volt, de nem is lesz.

És most, t. ház, átmegegyek t. képviselőtársam Búsbach Péter szavaira. Búsbach t. képviselő ur azt mondta rólunk, hogy mi erkölcstelen alapon állunk és mi a sötét középkort akarjuk visszaidézni. Én kérdzem Búsbachot, hogy vajjon ki áll erkölcstelen alapon: az-e, ki a kifosztogatott, kisajátított, földönfutóvá tett népet védelme alá veszi, vagy az, aki azokat, kik a népet kifosztogatták, kisajátították, földönfutóvá tették, veszi védelme alá? Azt hiszem, hogy csakugyan a másik oldalon van erkölcstelen alap, nem pedig a mi oldalunkon. Én egyébiránt, t. ház, egy cseppet sem csodálom Busbach urnak nyilatkozatát, mert ő, mint tudva van, egy **zsidó-kerületben** lett megválasztva s ennél fogva köteletségének tartotta magát az ő választói előtt, mint telivér saktervédőt bemutatni.

Elnök: Kérem a képviselő urat, ne méltóztassék itt olyan szókkal élni, a melyek itt csakugyan nincsenek helyén.

Nendtvich Károly: T. ház! Én ezelőtt két évvel hazaérkezvén egy választásról, illetékes helyen ezeket a szavakat mondtam: Teljes meggyőződésem és szent hitvallásom, hogy ha Magyarországon a dolgok még ötven esztendeig úgy mennek, a hogy az emancipatio Hedsirája óta mennek, akkor kérem, ez az ország nem lesz többé a magyaroké, hanem a **zsidóké**.

B. Andreánszky Gábor: Elég húsz év!

Simonyi Iván: Tíz esztendő is elég!

Nendtvich Károly: A ki ezt, t. ház, hinni nem akarja, méltóztassék csak visszaemlékezni azokra az időkre, melyek ezelőtt 30 évvel voltak és összehasonlítani azokat a mai viszonyokkal. Én 53 éve, hogy itt e fővárosban élek, én tehát tudom, micsoda viszonyok voltak azelőtt és milyenek most és ha t. ház, csakugyan úgy növekedésben lesznek ezek a viszonyok, a hogy 50 év óta nemcsak Budapesten, hanem az egész országban vannak: akkor kétség sem lehet, hogy e hazának minden egyes tagja egy értelemben lesz, hogy ez az ország csakugyan **zsidó** ország lesz.

Es most, t. ház, még egyre vagyok kénytelen szavaimat fordítani, t. i. Fenyvessy Ferencz úrra. Fenyvessy ur egyenesen az én személyemet támadta meg. Nekem erre csak egy szavam van, t. i. egy latin közmondás, melyetén csak latinul fogok elmondani: „Non curat luna allatranter!” a többit nem mondom. (*Mozgás.*) Ennek magyar fordítása is van, de ezt a magyar fordítást. (*Nyugtalanság.*)

Elnök: Kérem a képviselő urat, a képviselőházban soha sem szokás képviselőre oly mély megvetést jelző észrevételt tenni, minőt a képviselő ur által mondott idézet elhagyott része tartalmaz. Tessék azt szem előtt tartani, hogy egyik képviselő a másik iránt teljes tisztelettel tartozik.

Nendtvich Károly: Azt mondotta én rólam igenis, hogy én egy rozszant verklin a „zikkzene-zakczene” nótát folyvást forgatom. Én azt hiszem, hogy nekem van jogom azt mondani reá.

De, t. ház, igaz, hogy soha életemben regényeket vagy költeményeket nem írtam, de igenis írtam tudományos műveket és 45 éven keresztül én a tudomány terén működtem ebben az országban.

Az én tanítványaim száma ezrekre megy ebben az országban és én azt mondom, hogy minden egyes tanítványom az egész országban bizonyosan több hasznot hoz, mint tán az illető urnak egész ivadéka, én be fogom bizonyítani. Tetszik-e tudni, hogy kik voltak az én tanítványaim? 1843-ban és 1844-ben mind a négy Tisza. (*Nagy derűtség. Felkiáltások a szélső baloldalon: Ezeket rosszul nevelte! Derűtség.*) Kérem nem politikát, hanem vegytant tanítottam és itt nem vegytant adok elő, hanem egész más dolgot. Mind a négy Tisza testvér, még az a szegény is, a ki meghalt. De hallgatta előadásaimat Kossuth Lajos, Eötvös József, Somssich Pál, Lónyay Gábor, Csengery Antal, Tóth Lőrincz, stb.

Ezek voltak az én tanítványaim az 50-es évekből, nem mint gyermekek, hanem mint felnőtt emberek.

Ennélfogva én életemben nem a „zikkzene-zakczene” nótát daloltam. (*Simonyi Iván: Igaz!*) ... De nem csak azt kívánjuk, hanem azt is, hogy a büntetőtörvénykönyv revideáltassék. Ezt a büntetőtörvénykönyvet az egész országban a Csemeghy-féle codexnek nevezik, mert Csemeghy azt számos külföldi büntető codexből átvette és összeférczelte s tudvalevő dolog, hogy mindazok a bűnök, vétkek és áthágások, melyeket főkép a **zsidók** szoktak elkövetni, igen enyhén vannak büntetve. Ellenben mindazok, mik a keresztényeket illetik, milyen az, hogy váltót a maga idejében nem fizetni vagy több efféle, drakonicus büntetésekkel illetetnek.

Körösi Sándor: De már ez nem áll!

Nendtvich Károly: ... Ismeretes dolog, hogy a nagy bankárok nem azon országnak és azon kormánynak adják meg szívesen a kölcsönöket, a melyek pénzbeli viszonyokban rendezett állapotokban vannak, hanem adják azoknak, a kik a **zsidókat** legjobban dédelgetik és azoknak szabad kezét nyújtanak üzelveik folytatására. T. ház! E tekintetben azt hiszem, hogy alig van állam a mívelt Európában, a mely e tekintetben a versenyt Magyarországgal kiállaná ... T. ház! Itt megint a t. előadó úrhoz vagyok kénytelen fordulni. Ismeretes dolog, hogy az országból minden évben ezren és ezren vándorolnak ki idegen országokba, túl a tengeren. Kivándorolnak pedig nem azért, mert vándorlási vizsketegők van, hanem mert a megélhetés módja tőlük el

van vonva. Én bejártam az egész országot Pozsonytól Brassóig, Fiúmetől Marosvásárhelyig, a Drávától a galicziai határokig, nincs megye, melyben ne lettem volna, tehát ismerem az országot és felkérem a t. képviselő urakat, méltóztassanak elmenni Felső-Magyarországba, ott látni fogják, minő iszonyú a nyomor. A nép igen szorgalmas, takarékos, de egy hibája van: a pálinkaszerezet. Ez erkölcstelenséget egyedül a **zsidók** hozták be és cultiválják. A **zsidónak** különös talentuma van arra, hogy kitudja a nép legveszélyesebb szenvedélyeit és ha kitudta, annak révén előbb moráliter, azután vagyoniilag teszi tönkre a népet. Ugy mint a bankárok az országoknak hitelbe adják a pénzt, hitelbe adják a pálinkát a népnek, míg az adósság felszaporodik csaknem azon öszszegre, a mennyit a vagyon ér. Mint a pók a legyet, úgy fonják be a népet, hogy mozdulni sem tud. A kinek annyi vagyona van, hogy magát öszszeszedve kivándorolhasson, az azt megteszi. A másik rész kénytelen annak a **zsidónak**, ki az ő földjét a maga számára exequáltatja, mint egy rabszolga dolgozni. Sokkal rosszabb dolga van mondhatom - mert voltam Amerikában - mint a dél-amerikai államokban a rabszolgáknak.

1880-ban kivándorolt Felső-Magyarországból 6668 ember, 1881-ben 6756, 1882-ben 11,602, 1883-ban 12,308.

Nendtvich Károly: ... T. ház! Én előbb azt mondtam, hogy 50 év múlva, ha így mennek a dolgok, ez az ország **zsidókezekre** fog kerülni. Akkor is nevettek többen, mint most, de én felhozok egy pár példát állításom bizonyítására. Egy jeles svájci író: Johannes Scherr, a „table d'hote-nál a bécsi „Presse”-ben ezeket írja:

„Egy kitűnő, az osztrák udvarnál már régóta acreditedált diplomata a ragácsi fürdőben Svájcban, a „table d'hotes”-nál azon állítást kockáztatta, hogy 50 év múlva a bécsi Szent István Templom zsinagóga lesz. Midőn erre a jeles író nevetett, épen úgy, mint most itt nevettek, folytatólag azt mondotta a diplomata, hogy mi ugyan ezt nem fogjuk megérni, de azért mégis meg fog történni,”

Már most méltóztassék azt felvenni, hogy ha ennek csakugyan meg kellene történni ötven év múlva, micsoda változtatáson kell hogy nemcsak Bécs, hanem az egész birodalom keresztül menjen? Hát akkor az egész ministerium **zsidó-ministerium** lesz, a törvényszékek mind **zsidó-törvényszékek** lesznek és azután a parlament leginkább **zsidóparlament** lesz.

Sokkal jobb hazafinak tartok mindenkit, minthogy azt tegyem fel valakiről, hogy ezt kívánja. De ha nem kívánja, akkor minden hazafinak szent kötelessége ezeket megakadályozni és ezt akarják az antisemiták. Ne méltóztassék hinni, hogy én talán szereplési viszketegből léptem erre a térre, engem egyedül a teljes meggyőződés hozott ide, hogy ha akként mennek a dolgok, mint az utolsó 11 év alatt mentek, akkor be fog következni, a mit az a diplomata mondott és én is kijelentettem. Teljesen meg vagyok győződve, hogy ezt senki nem kívánhatja, de akkor méltóztassék orvosságot ajánlani, a mely ezen betegségen segítsen ... Igen jól emlékszem én azokra a borzasztó izgatásokra, melyeket akkor a **zsidó** sajtó az egész országban tett, emlékszem épen a „Pester Lloyd”-nak azon cikkeire, melyekben folyvást követelte a szabad ipart. És mi lett a vége? Az, hogy igenis ő követelte és a t. ház csakugyan rászállt a **zsidó** lépre és kimondta a szabad ipart. Ilyen gyümölcsöket termett nálunk az a liberalismus, t. ház, a melyet itt követtek s követnek.

Méltóztassék elhinni t. ház, én egész életemben igen liberális szellemű és gondolkozású ember voltam, de liberális voltam azon értelemben, melyben egy Deák, Eötvös, Klauzál, Nagy Pál 48 előtt voltak az országnak oszlopai, a kik előkészítették a mostani kort. De hogy ők azt hitték volna, hogy ily dolgok fognak beállni és hogy ezen liberalismus az országot ily állapotba fogja hozni, ezt ők nem hitték soha és ha tudták volna előre, bizonyosan óvatosabban jártak volna el.

Én, t. ház, befejezem most beszédemet és kijelentem, miszerint én a ház elé terjesztett javaslatot antisemita elveimnél fogva el nem fogadom, hanem ajánlom a t. háznak azon javaslatot, melyet én és t. collegáim aláírtunk, elfogadásra.

B. Andreánszky Gábor: ... Már 1848 előtt az ausztriai monopólium volt sok magyarországi nevezetes **zsidó** család gazdagodásának kútforrása. Mennyivel inkább lehet az mai napság, midőn 5 - 6 nagykereskedő kényekedve szerint monopolisálja a kivitelre szánt dohányt.

Egy egészséges áramlat vezette okvetlen az enquétet abbéli tanácsadásában, hogy az állam az egyedáruság hasznát maga húzza egész terjedelmében. Az államnak nem lehet hivatása, hogy néhány nagy czeget boldogítson a nemzet rovására. Gulner t. képviselő ur hivatkozott a dohánytermelők érdekére. Én a jelenleg fennálló rendszerben csakis a kivitelre jogosított kereskedők érdekeinek túlságos kedvezését látom.

Nem hazafiságból, hogy inkább az államnak adózzanak, mint a **zsidónak**. De keserű tapasztalások nyomán alig lesz termelő, ki már mindkét részre termelt és ne találná, hogy jövedelmezőbb az állam részére termelni ... Én egy ily helyes eljárásnak tartom, hogy a kormány továbbra meg nem akarja osztani néhány **zsidó** millomossal azt a hasznot, mely a nemzet oly nagy áldozatával jár ...

B. Andreánszky Gábor: ... Az államnak érdekében fekszik, hogy tisztában legyen törvényhozása az iránt, áll-e azon állításunk, hogy a nyereszkesedési vágyból eredő büntettek specificus büntettek, tehát leginkább **zsidók** által követtetnek el.

Rác Géza: Igaz! Ugy van!

B. Andreánszky Gábor: Ezen büntettek büntetés alóli kivonása kitűnik az előadott hivatalos jelentésből.

A kormány folytonosan zaklatja az ügyészségeket és bíróságokat statistikai kimutatások készíttetésével. Most ez egyszer direct hasznát vehetnők e kimutatásoknak, a mennyiben azokban egy fontos nemzeti létkérdésre a felelet foglaltatnék. A **zsidók** rohamos gazdagodása a pusztuló keresztények rovására nem-e nyeri eredetét abban is, hogy rossz törvényeink által ily speciális **zsidó-büntények** dédelgettetnek. (*Rác Géza közbeszól: Ugy van!*)

Ha a t. kormány politikai indokokból megtagadná az ily felekezeti bűnügyi statistika nyilvánossá tételét, avval csak erősítheti álláspontunkat. Mert az, ki midőn számokkal képes felelni, üres, elcsépelet phrásisokkal felel vagy hallgat - arra nézve mindenesetre áll azon latin közmondás: Qui tacet consentire videtur.

Rác Géza: T. ház! Nagyon jól emlékszem. hogy a jubileumi napok alkalmával, épen mikor a lapok a tudósításokat hozták a jubileumról, ugyanakkor hozták és pedig nem függetlenségi, nem antisemita lapok, hanem **zsidók** bérében álló lapok, hogy a Mohi-pusztát Deutsch és társai **zsidó** cégnek a magyar állam eladta. Mikor ez a modern tatárjárásnak egyik példája történt és a minsterelnök 10 éves jubileumát ünnepelte, akkor azt mondták azoknak, kik aggályait fejezték ki, hogy hisz utóvégre nem ajándékozhatják oda az antisemitáknak az államjóságokat: ha nem akarják, hogy **zsidók** vegyék meg, hát vegyék meg keresztények. Kezemben van egy névszerinti kimutatása a magyar államjóságok azon bérlőinek, kik 1000 forinton fölül vannak bérhátralékban. Én azt hittem, mikor ezen kimutatást a kezembe vettem, hogy tán a 12 röpirat egy régibb füzet, vagy pedig az ó testamentum azon lapjai, hol a genealógia van leírva: Ábrahám nemzete Izsákot stb. (*Zajos derülség*) Mert a füzetnek bármelyik lapját olvassuk, azt fogjuk látni, t. képviselőtársaim, hogy milyen nevek szerepelnek itt, (*Halljuk!*) például Stuhl Izsák, Klein Izsák, Hartstein Leba, Hartstein Leba és még egyszer Hartstein Leba, Smiel Hers Guber, Krausz Izrael, Breban Mózes, Marku Smiel Viczel. De akár meddig folytatom, nem hagytam ki belőle egyet sem felekezeti különbség nélkül. De még eddig mind **zsidó**, ifjú Káhn Léb és Modern Sája, Scheiner Mortko, Weisz Hers s Viczel Marku Smiel, Weisz Hersch, Wittlesz Hönig és így végig olvashatnám az egész kimutatást, melyből kitűnik, hogy a benne felsoroltak közül 145 a **zsidó**, tehát több mint fele a felsoroltaknak.

No hát, t. ház! Itt azt látja az ember, hogy tulajdonképen előnyt adnak a **zsidóknak** és önök mégis fölháborodnak akkor, ha valaki azt mondja, hogy az államjövát egy harmad áron elharácsolják. Hát én felhozok egy gyönyörű példát. Itt van Hartstein Léba; 1874-től, tehát 11 év óta, tartozik az országnak s nem fizet s legújában beadott egy folyamodványt, hogy engedjék el neki tartozását, vagy legalább annak egy részét s megkapja egy negyedének leengedését s ugy látszik ebből a kimutatásból, hogy egy krajczárt sem

fizet. Tehát nem egy harmadnak, hanem az egésznek elharácsolásáról van szó. (*Ellenmondások jobbról.*) Itt van az okmány kezembem. Ebben nem lehet kétkedni. A költségvetés tárgyalásánál felhozott, hogy mi a nemzetiségi mozgalmak oka. T. ház, vegyük elő ezen kimutatást. Ebből láthatjuk, hogy éppen a nemzetiségi vidékeken a rusznyákok, oláhok és tótok között történnek ezek.

Tudjuk, hogy a rusznyákok, oláhok, nemcsak a szabadságharcz egy részében, hanem a Rákóczi-féle majdnem 10 éves harczban is velünk voltak.

Az oláhok tömege, a kikhez soha sem férték az izgatók, most kezd a magyar állameszme ellen fordulni.

Honnan származik ez, t. ház? Onnan, hogy míg a németek, a kiknek régen a nóta még a tüdejüket és májukat is emlegetve, kifejezést adott azon ellenséges érzületnek, a melylyel nem csak a külföldi, hanem a hazai németek iránt is viseltettünk és most mit látunk? Azt, hogy ha a németek versengenek velünk, csak a hazaszeretben versengének és látjuk, hogy a **zsidók** ezen németek közzé nem tudnak befurakodni. Nem tudják őket kifosztani uzsorával, hamis borral és vitriolos pálinkával, az a szegény tót azonban ennek ki van téve. És a **zsidó**, a míg itt tüntetőleg dicsekszik németségével, oda megy a nemzetiségek közzé, a rusznyákok, tótok és oláhok közzé, felvesz mindenféle magyar nevet és fosztogatósaival a gyűlölséget a magyarokra vezeti vissza és innen van az, hogy a magyar culturát, melyet ott a **zsidók** képviselik, a nemzetiségek soha sem fogják megszeretni.

Még egy megjegyzésem van. Tudjuk, hogy különösen Ungvár tájékáról intézte párduczos Árpád a honfoglalásra hadjárait és most ismét azt látjuk, hogy onnan indul ki a hadjárat Magyarország elfoglalására. Nagyon kevés magyar család van ott, a kik ha összegyűlnék templomukban: elénekelhetik azt a calvinista kitűnő szoltárt. „Öröködbe uram pogányok jöttének”. Pártolom a határozati javaslatot.

Br. Andreánszky Gábor: T. ház! (*Nagy zaj. Felkiáltások: Eláll! Szavazzunk!*) Lehető röviden fogok szólani. (*Halljuk!*) T. ház! Az általam elvtársaim nevében is benyújtott határozati javaslatra, antisemita elvtársaimat kivéve, alig reflectált ugyan valaki, de azért mégis kénytelen vagyok ma lehető rövidséggel a zárszó jogával élni.

Mi antisemiták, t. ház programmunk egyik sarkpontjául az államháztartás egyensúlyának helyreállítását tekintjük és egyedül csak az állampapírok adómentességének megszüntetésével, a legszigorúbb takarékosággal és hazánk gazdasági önállóságának és függetlenségének együttes kivívásával képzeljük ennek lehetőségét.

A mathematicusok három dimenziót ismernek. A spiritisták azt állítják, hogy léteznék még egy negyedik dimensio. Mindazokat a nyílt és titkos terveket, a melyek más módon akarnak segíteni, a negyedik dimensio cathégoriájába való csodaszereknek kell tekintenem. Mi antisemiták csak az által képzelhetjük az említett főczél elérését, ha emancipáljuk majd országunkat az emancipáltak káros befolyása alól, mert csak így vihetjük keresztül elveinket, a melyek egyedül vannak hivatva hazánkat az anyagi és erkölcsi végromlástól megmenteni.

György Endre t. képviselő ur azt állítja, hogy azon társadalmi osztály, mely 1848-ban vagyoni rázkódást szenvedett, tudniillik a közép nemesi osztály, hogy az dolgozni nem szeret és nagy igényű, hogy az a corruptionnak valódi melegágya. Megkísértették ugyan ez oldalról vele polemizálni, de mivel mindenki tartózkodott attól, hogy a corruptionnak valódi okaira rámutasson, én ezt a mulasztást pótolni kívánom.

Természetes, t. ház, hogy azok, a kik mindenben kerülnek a **zsidókérdés** felvetését, kik inkább hallgatnak, minthogy merészelnék elítélni a **zsidót**, feszélyezve vannak e kérdésben. Mert van itt egy népfaj, a mely valóban nagy igényű, mert az összes keresztények vagyonára igényt tart, a mely dolgozni nem szeret, mert az államszelvények leollózását, az uzsora-kamatra való kölcsönzést, a börze-játékot dolognak nevezni nem lehet.

Itt a t. miniszerelnök urnak szavaira kívánok reflectálni. Egy népfajnál, a mely elkezdve a koldustól egész a millionáriusig minden vagyoni fokozatot magában foglal, csak úgy lehet megítélni, hogy munkás e vagy nem, ha a kézi munka eredményét vesszük tekintetbe, mert a kereskedelembe, szellemi munkában és művészetben gyakran nagyon nehéz megkülönböztetni a szédelgést a valódi érdemtől. Lehet újságot kiollózással szerkeszteni, lehet egész művet összeplagizálni, de azt nagyon könnyű megítélni, hogy a napszámos, a béres dolgozott-e vagy nem? Kérem a miniszerelnök urat, látott-e **zsidót** kapálni, szántani. De én láttam elég szegény **zsidót**, a ki inkább koplalt, minthogy dolgozott volna. De tessék visszapillantani a

történelemre. Hiszen Egyiptomból azért költöztek ki, mert dolgozni nem akartak. 40 évig tétlenül vándoroltak a pusztában és csak akkor hagyták el a rég megunt, de dolog nélkül termett mannát, mikor azt ígérték nekik, hogy oly országba vezetik, a hol a méz és tej magától folyik. Hogy ott a pusztában két **zsidó** czevelt egy szőlőfürtöt, csak azt bizonyítja, hogy mily izmos legények lehettek akkor a **zsidók**. De míg az izomtalanság Darwin szerint a folytonos dologtalanságnak lehet eredménye, a kézi munkát a **zsidók** ma is lenézik, lealázónak, szégyennek tekintik. Ezt egy őszinte **zsidó** szájából hallottam.

Egy népfajban, melynek nézetei teljesen ellentétben vannak azon axiómával, hogy a munka nemesít, nincs munkás.

De egyet nem lehet tagadni a **zsidókban**: a kereskedelmi szellemet, kereskedelmi geniet, de azt is mindig csak a saját hasznára és a közjó kárára használja fel. Ily körülmények közt mennél ügyesebb a **zsidó**, annál erősebb védbástyát szükséges felállítani és a védbástya lerontásában annál óvatosabbnak kellett volna lenni. A kézi munkásra a társadalomnak szüksége van, mert az ruházza és táplálja őt, azért meg kell védeni azt a szellemileg munkálkodó **zsidó** ravaszága ellen. De a kereskedés is határozottan szükséges. Hiszen vannak itt magyar kereskedők elegenden, a kik becsületes utón nagy vagyonra tettek szert, tiszteletet szereztek maguknak.

Én csak arra utalok, hogy a t. kormány által a felsőházba kinevezett kereskedői capacitások mind keresztények. A két **zsidó** közül az egyik földbirtokos, a másik orvos.

Nálunk több községben akadt egyes keresztény boltos, de tönkrement. Miért? Mert a **zsidó**, ki tőkével jobban győzte, egy időn minden nyereség nélkül adta az árukat, gyakran hitsorsosai által segítve, míg a kevesebb tőkével bíró keresztény tönkre nem ment és így a concurrenstól megszabadult.

A magyar nép hibája az, hogy össze nem tart és ezért oly veszélyes reá nézve a kisebb számú, de erősen összetartó **zsidóság**. Már most hogy képzeljük magunknak, hogy e par excellence practicus eszű és önző faj assimilálódjék a kereszténynyel, midőn azt látja, hogy ott kölcsönös támogatásra nem talál, midőn azt látja, hogy reá nézve anyagilag előnyösebb, hogy egy egészen elkülönített érdekszövetségben éljen, akkor nem fog assimilálódni azért, hogy épen a t. miniszerelnök ur állításait beigazolja.

A mi az assimilatiót illeti, arra a t. miniszerelnök ur megkapta a **zsidóházasság** tárgyalásánál a főrendiházban az ország herceg-primásától a feleletet, de ki lapozhatta volna azt maga is a **zsidóság** 3 évezredes történelméből. Azt mondják, a bolygó **zsidó** legendája voltaképen ez örökösén vándorlásra átkozott egész népfajra értendő. Átok van a, dologban, t. ház, de nem a **zsidót** sújtja az átok de azon népeket, melyek vele érintkezésbe lépnek.

De t. ház, ha én azt mondom, az összetartás hiánya hiba a magyar népen, azt következtethetik abból, hogy összetartás erény a **zsidóságnál**.

Concedálom ezt. De én, t. ház, mint Veres József t. barátom is mondta tegnapelőtt, én szeretem a nemzetet hibáiban is.

A miniszerelnök ur erre azt feleli, hogy a nemzet hibáit nem szeretni, de javítani kell. Igaza van. Mi antisemiták épen azt akarjuk elérni, hogy a szorosan összetartó **zsidófajjal** szemben ép oly szorosan tartson össze a magyar nemzet. De addig is, míg e hibája, az összetartás hiánya, meg van a magyar nemzetben, mi szeretjük e nemzetet, mert itt csak az lehet az alternatíva: szeretni a nemzetet hibái dacára, vagy nem szeretni azt.

De visszatérek a György Endre képviselő ur által mondottakra. Meglehet, hogy vannak egyes esetei a corruptionnak a középosztályban is, csak annyi, mint más osztályban, de ha mi a „Cherchez le juif” jelszót követjük, ráakadhatunk a **zsidóra**, mint a corruptio értelmi szerzőjére.

Ha, t. ház, egy köztisztviselő megvesztegette magát, mindig a **zsidó** által csábítva teszi az első lépést a lejtőn. Ha, t. ház, valaki idegen nevet ír alá a váltón, a váltóhamisító, ezt a kölcsönző **zsidó** unszolására teszi, ki ezáltal kettőt nyer: először biztosítja a váltónak kifizetését, másodsor tönkre teszi a gyűlölt keresztényt

...

B. Andreánszky Gábor: Bátor vagyok a 23. §. d) pontjához egy módosítványt benyújtani és azt elfogadásra ajánlani. Ezen módosítvány az, hogy az „írni és olvasni nem tud” szavak elé a „magyarul” szó tétessék és ennek elfogadásával így hangzanék e pont: „d) a ki magyarul írni és olvasni nem tud”. Remélem, a

nemzetiségek ezt nem fogják rossz néven venni. (*Derültség.*) Annyi intelligenciát feltételezhetünk és követelhetünk minden megyei bizottsági tagtól, hogy az állam hivatalos nyelvét értse. Értelmes ember e miatt nem rekedne ki a bizottságból. De igenis kirekedne igen sok, rohamosan meggazdagodott **zsidó** virilista, a ki magyarul sem írni, sem olvasni nem tud, egyedül csak **zsidó** betűkkel rosszul németül. Illő büntetés lenne ez a **zsidókra** nézve is, miért nem állítanak föl rendes népiskolákat és miért tartanak fenn oly zugiskolákat, melyek valósággal a magyar tanügynek szégyenfoltjai és melyben nem tanulnak és nem tanítanak egyebet, mint **zsidó** betűt és talmud-erkölcsöt. Ajánlom módosítványomat elfogadásra.

Vadnay Andor: Szavaim értelmének helyreállítása végett kérek szót. (*Halljuk! Halljuk!*) Pulszky Ferencz t. képviselő ur aképen tüntetett fel, mintha én a **zsidókat**, daczára az ő faji sajtáságaiknak, melyeket Pulszky képviselő ur erényeknek nevezett, megvetem. Én, t. ház a **zsidókat** nemcsak hogy meg nem vetem, hanem concedálom azokat a tulajdonságokat, a melyek őket a verseny dolgában - fájdalom - a magyar faj elébe helyezik. Sőt concedálom azt is, hogy ezen tulajdonságok erények, amelyek őket Disraeli szerint, a természet aristocrátiájává teszik. De ez fel nem ment minket attól, hogy nemzeti életünket és önállásunkat a **zsidókkal** szemben megvédelmezzük és követeljük, hogy ezen faji tulajdonságaikkal és élelmességükkel nyakunkról vagy minél előbb menjenek, vagy pedig akkép korlátoztassanak, hogy képesek legyünk velük szemben nemzeti önállásunkat fentartani.

Gruber János: ... hanem azon ma már valóban nevetséges dolog által, hogy azon iskolák, a melyekben a katolikus ifjuság 80-90%-kal szerepel, hitnyilvánításuk legegyszerűbb és legmagasztosabb eszközéről, a keresztvetésről kénytelenek lemondani azért, hogy ezen a tanintézetekbe egy pár **zsidó** fiú is betévedett ... Meggondolta-e a t. minister ur, hogy ezen szigorúság és ezen kizáró intézkedés a társadalom mely rétegét fogja kiszorítani a középtanodákból? Én azt hiszem, hogy a **zsidóságot** nem, mert mint azt számadatok is igazolják, a **zsidóság** a benne rejlő szívósság, összetartás, értelmi fölény segítségével, culturalis, intellectualis és tegyük hozzá depressionalis törekvésektől vezéreltetve, annál tömegesebben fog tódulni a tantermekbe, a honnan a keresztény elem, melynek terhein ki sem könnyít, egészen kiszorult ... Befejezésül megemlékezem, t. ház, a legfelsőbb oktatás, a tudomány egyetemi oktatás körül jelentkező oly jelenségről, a melyet én akképen ítélek meg, hogy ezen szomorú jelenség hazai culturalis, intellectualis, politícai, administrationalis viszonyokra szomorú kilátást fog gyakorolni. Ezen szomorú jelenség pedig abban nyilvánul, hogy a tudományegyetem háromezer és százat kitevő hallgatósága között - a mint a ministeri költségvetés indokolásában kifejezve van - a mózes vallásúak 1300 számmal vannak képviselve. De ne forduljunk el a kérdéstől. Mindenki a ki meggondolja azt, hogy egy fractiója a Magyarország népének, mely a nemzet létszámában 3%-al van képviselve, az alsóbb tanintézetekben 5%-al, a közép tanodákban 16%-al, az egyetemen 33%-al, van képviselve. A ki ezt meggondolja, azt megfogja döbbsenteni az az arány és aggodalomba ejti a keresztény társadalom jövő sorsán és ebből az tűnik ki, hogy a középiskolákból nem szorul ki a **zsidó**, hanem kiszorulnak a keresztények. Maga az a körülmény, hogy ez a magas arányban való növekedés legfőbbképen az egyetemen nyilvánul, nem azt jelenti-e, hogy van hazánkban egy apró töredék, mely a productiv foglalkozás mellőzésével tért foglal és ur akar lenni Magyarországon? Senkinek sincs kifogása az ellen, hogy ha a tudomány, a hivatás a maga jogosult terére lép. Elvégre is a törvény és az emancipatio megadta a jogot arra, hogy az egyetem küszöbét átléphessék és csak e megdöbbsentő arányra hívom fel a ház figyelmét, hogy a 16 millió keresztény lakosból két ezer növendék látogatja az egyetemet, míg a 625 ezer lélekből álló **zsidóságból**, mely csekély létszám már itt a házban is több ízben lett hangoztatva, ezer és néhány száz tanuló látogatja az egyetemet. És kérdem, hogy vajjon az az arány, melyben a **zsidóság** az egyetem alapítási és fenntartási költségeihez járul, vajjon megfelel-e a látogatás arányának. Az egyetem 600 ezer forintot tevő szükségletét első sorban az eminenter kath. jellegű és 240 ezer forintot tevő alapok és alapítványok fődözik. (*Egy hang jobbfelől: Nem áll!*) 300.000 forinttal járul hozzá az állam, melynek nagy része ismét a fundus religioisusból kerül elő, következőleg arra kérem a t. minister urat, hogy legyen szíves felvilágosítani és befolyásával és rábeszélésével, ha ez sem lenne elegendő, erélyesebb

rendsabályokkal odahatni, hogy azon köztudomásilag vagyonos nép, mely e nemzet testén megizmosodott, ha részesül a jogokban, vegye ki a maga részét a teherviselésből is. Alkosson a t. minister ur törvényjavaslatot, mely a **zsidókat** a középiskola és az egyetem költségeihez való hozzájárulásra kényszerítse azon arányban, a mely a látogatásnak felel meg. Ha pedig a **zsidók** szűk-keblűsége ez elől elzárkóznék, terjesszen elő a minister ur egy másik törvényjavaslatot, mely a **zsidókat** külön, önálló középiskolák és egyetemek fenntartására kötelezze.

Azt hiszem, t. Ház, hogy ezen kijelentésemnek és ezen óhajom nyilvánításával a függetlenségi elveknek ártalmára nem lettem, mert én a jogegyenlőségből kifolyó közteherviselés alapjából indultam ki.

A közel múltban, t. ház, igen szomorúan láttunk oly tüneteket, mintha az antisemiticus törekvések a függetlenséget perhorrescálnák. Ugyanezért bocsánatot kérek, ha én ezen ellentéteket a legjobb akarattal kiegyenlíteni törekszem. Nem szerénytelenség, hanem a tárgyi igazság constataciónak kérdése készítet engem annak kijelentésére, hogy én voltam az, a ki ezen helyről azon elvi kijelentést tettem, már 1884. év december havában hogy az antisemitismus és a függetlenség, más szóval a Magyarország közjogi és gazdasági függetlenségére való törekvés ikerpár lehet. Ebből kifolyólag azok, a kik Magyarország közjogi függetlenségeért küzdenek, nem jöhetnek ellenkezésbe azokkal, a kik annak nemcsak közjogi, hanem gazdasági függetlenségéért is harcolnak, aminek legnagyobb akadálya az Austriával való közös háztartásnak súlya, de egyúttal a **zsidóság** egy részének túlkapásai. E két törekvés tehát nem contradictorius, nem pendent, hanem egymást kiegészítő. Ha azon cardinalis igazságra gondolok, hogy *accidentale sequitur suum principale*, természetes, hogy annak, ki azt mondja, hogy függetlenségi antisemita, antisemiticus törekvéseit alá kell rendelni a függetlenségi elveknek, hogy azokat a függetlenségi programmba csak be kell illesztenie. Ha pedig ez így van, t. ház, akkor nem vehetem megnyugvással, hanem el kell ítélnem azokat a támadásokat, a melyek elvtársaim részéről a függetlenségi elvek és azok képviselői ellen intéztettek. Ha azonban igazságérzetem sugallatától vezéreltetve, kénytelen vagyok egy körülményt, mely részben cabinet-dolog is, a t. ház előtt felidézni, nem követek el talán indiscretiót, ha felhozom, hogy én, midőn a függetlenségi párt clubbjában a megalakuláskor felvettem azt a kérdést, hogy antisemiticus törekvéseim mellett helyet foglalhatok-e abban, erre azt a választ nyertem: tessék. (*Halljuk! Halljuk!*) Én tehát nem értem azt az ellenszenvet, melylyel egyes képviselőtársaim az antisemita törekvéseket perhorrescálják a függetlenségi táborból. Én, t. ház, méltóztassék elhinni, nagyon különösnek találok azt, hogy midőn mi a **zsidók** visszaéléseiről beszélünk és ezzel kapcsolatosan a keresztények visszaéléseiről is, hogy akkor a függetlenségi párt részéről ezen törekvésünket néhányan persequálják, holott ha a függetlenségi elvekről lesz szó, legyenek meggyőződve, hogy mi azokért mindig síkra fogunk szállani (*Helyeslés a szélső baloldalon*) és azért arra kérem a t. függetlenségi pártot, azon pietástól vezérelve, melylyel iránta viseltetem, mert magam is azon zászló alá esküdve jutottam ide és azt elhagyni nem is akarom, hagyjon fel azon hyperloyalis érzellemmel, melyet annak egyes tagjai a **zsidóság** iránt tanúsítanak, higyjék kárbaveszett ez a hyperloyalitas, mert ezen áron azon táborból, a mely mindig a fentálló hatalommal tart, egy szavazatot megnyerni nem fog ... Az az antisemitismus, a mely nem a **zsidóság** egyeteme ellen tör. Az az antisemitismus, a mely nem jogfosztó, hanem a mely az egyesek által elkövetett visszaéléseket ostorozza. Az az antisemitismus, a mely nem tudja behunyt szemmel nézni, hogy egy maroknyi nép, a mely az álszabadelvűség jelszava alatt az iparnak oly óriási dőfést adott értelmi világa, szívóssága és összetartozandósága kapcsán, a már is jelentékeny befolyás mellett kiűzze apáik örökéből a földművelő osztályt. A földbirtokos osztályt kilicítálja a nemesi portákból. Végül az az antisemitismus, mely az egyenlőség alapelvéből kifolyólag nem irtó háborút hirdet, hanem csak a **zsidók** által jogtalanul elfoglalt tért, azok igényeinek törvényes mértékre való leszállításával akarja visszaszerezni, szóval az az antisemitismus, mely az emancipatio daczára édes testvéreinek még mindig a keresztény magyart tartja - egyetlen zászlót sem fenyeget.

A függetlenségi zászlót inkább beszenyzezi talán a **zsidók** előnyére és a keresztények hátrányára ápol **zsidóbarátság** ...

Veres József: ... Azt a fegyvert veszem itt kezembe, amiben a **zsidók** legerősebbek: a számokat, a statisticát. Azt hiszem, ez egyszersmind a legpártatlanabb azok számára, kik a számokat megértik, ezekből önként foly maga a következtetés is. (*Halljuk!*)

A népiskolai **zsidó** tankötelesek száma 1869. óta 34.000-rel szaporodott. A kilencszer annyi római katolikussal szintén csak épen ennyivel; 1869. óta az iskolába járók száma a **zsidóknál** 55.500-zal szaporodott.

Ha elképzeljük, hogy hány iskolát kellett volna ennyi tanuló számára állítani, be kell vallanunk, hogy ők igen ügyesen csinálták a dolgot és még tanulóik száma 1869. óta 55.500-zal, iskoláik száma csak 22-vel szaporodott, többi gyerekeiket tehát járatták vagy a keresztény felekezetek, vagy az állam iskoláiba.

A többi felekezeteknél a következő adatokat találjuk. Az evangélikusok tanulóinak száma szaporodott 11.301-el, a többi felekezeteké pedig már apadt, nevezetesen a görög katolikusoké apadt 26.717-el, a görög keletieké 21.402-vel, a helvét hitvallásuké 23.830-czal, az unitáriusoké 222-vel.

Mi ebből a tanulság, t. ház? A **zsidó** népiskolai tanulók száma 1869. óta emelkedett 55.500-zal; összehasonlítom egy más felekezettel, a melyre különösen reá lehet mondani, hogy igen csekély töredékét kivéve, magyar elemből áll, az evangélikus református felekezettel. Ennek tanköteleseinek száma pedig apadt 23.830-czal. Íme, t. ház, a kit ez a két szám meg nem döbönt, az vesse reánk az első követ, a kinek nincs érvéke a magyar faj fejlődése és haladása iránt, az kárhoztasson el bennünket. De a kilátja, hogy a **zsidóság** a magyar faj rovására mennyire szaporodik és hogy a **zsidóság** a magyar faj pénzén taníttatja gyermekeit. Az legalább is enyhe lesz irántunk ítéletében. Ily rohamosan szaporodott a **zsidóság**. Tehát 16 év alatt 41%-os emelkedés. Az iskolába járók a **zsidóság** 14%-át teszik, de iskolát már csak 3% arányában tartanak, tehát 11%-át a tanulóik számának szívesen átengedik a felekezeti és az állami intézeteknek. Vagyis az eredmény az, hogy a **zsidó nép**, melyről mindenki tudja, hogy a kereskedésben, az iparszabadság kiütése óta az iparnál, vállalkozásnál, a legújabb időben már a földbirtoknál is igen nagy vagyoni erőre kapott: szerezni tud, de a culturalis célokra áldozni nem akar. Azt szintén ki lehet számokkal mutatni, hogy mennyit takarít meg ez úton évenként. A t. cultusminister ur kimutatása szerint egy népiskola 1.347 forintba kerül évenként. A **zsidó nép** tehát megtakarít e téren tanuló arányában számítva körülbelül 1.700.000 forintot egy év alatt. Azt hiszem, hogy ha abban az arányban venne a **zsidóság** részt, mint a többi felekezetek a culturalis intézetekfentartásában, jókora összeget lehet megtakarítani, nem mondom, hogy a deficit eltüntetésére, mert lehetetlenséget nem kívánok, hanem más szükséges beruházásra. Az iskolába járók száma növekedett a görög katolikusoknál 42%, az evangélikus reformátusoknál 58%-kal, az ágostai hitvallásuknál 47%-kal, a görög keletiekénél 121%-kal, a **zsidóknál** 160%-kal. 1869-ben még csak 34.761 járt iskolába, most jár 90.266 **zsidó** gyerek. Hasonló arány van a középiskolánál és itt egy körülményre hívom fel a t. ház figyelmét. Nem a levegőből beszélünk, mikor a **zsidókérdés** elodázhatlan voltát említjük, hanem az életből, hivatalos kimutatásokból vesszük az adatokat. A ministeri kimutatásban világosan meg van jegyezve, hogy a középiskolákban és az egyetemen is általában rohamosan emelkedik a **zsidó** növendékek száma, míg ugyanazon körülmények között a keresztények, az őslakosság fiainak száma hanyatlik. Ez pedig veszteséget jelent nemcsak a vagyon, hanem a műveltség terén is. 1873/4-ben a **zsidó** középiskolai növendékek száma a középiskoláknál 5.486 volt, most a legutolsó tanévben 7.667, most tehát a középiskolák hallgatóinak 19.9%-át teszik. Ha pedig a reáliskolákat külön vesszük, ott 39.6%-át teszik. Apadt különösen a magyaroknak száma. Igaz, hogy aránylag most is nagyszámmal vannak, de annak azon körülményben találok okát, hogy a **zsidókat** nemzetiség szerint nem különböztetik meg és bevett szokás szerint ők magyaroknak iratkoznak be és így ámítjuk magunkat, hogy a magyarok nagy számmal vannak, de én részemről igen szépen köszönöm, ilyen **zsidó** magyart nem kérek. A számokban kimutatott arány ilyformán áll 100.000 lakosra esik a római katolikusoknál 273, az evangélikus reformátusoknál 257, a görög katolikusoknál 106, a görög keletiekénél 97, az unitáriusoknál 490, a **zsidóknál** 1.227. Azok, kik ellenünk az egyenlőségre és igazságra szoktak hivatkozni, álljanak elő most szép phrasisaikkal ezen számok ellen. Itt is kimutathatjuk számokkal, mennyit takarít meg a **zsidóság** a középiskoláknál. Az állam vezetése és rendelkezése alatt álló intézetek fentartása egy évben egy intézetnél kerül 25.450 forintba s minthogy tanulók arányában 33 középiskolát kellene fentartaniok, megtakarítanak e cíznél 800.000 forintot. Ha más számítási alapot veszek, hogy egy-egy tanuló kiképzése mennyibe kerül, akkor is ezen eredményre jutok, hogy egy tanuló kiképzése ugyanis 112 forintba kerül, akkor is mintegy 800.000 forintra rug az összeg. A népiskoláknál 1.700.000, itt 800.000 forint.

Egy alkalommal, midőn ezt a kérdést előhoztam, egyik t. képviselő ur azt mondotta, hogy ők nagyobb felvételi tandíjat fizetnek. Szívesen teszem az ajánlatot, állítsanak annyi gymnasiumot, a mennyi tetszik. A felekezeteket töröljék el és mi szívesen fizetjük azt a tandíjat, mit a **zsidók** most a felekezetek iskoláiban fizetnek. Mert nincsen oly felekezeti intézet, hol 40-50 forintnál több lenne a tandíj. A ministeri kimutatás

szerint 112 forintba kerül egy tanuló. Még akkor is nagyot nyernek a **zsidók**, mert ismét a fentartó felekezetek, vagy az állam viseli az épületek romlását, a szerek kopását, veszély, tűzvész, vagy bármi más rombolás esetén okozott károkat, a tandíjat pedig a **zsidó** csupán addig fizeti, míg jár az iskolába, holott a költségeket fizeti az utolsó napszámos is a felekezeteknél, pedig semmi ivadéka látni sem fogja a közép tanodát.

Ott megint az igazság és méltányosság alapján teljes joggal követelhetjük a **zsidóktól** azt, hogy ha ők a jogokból megkapták, vegyék ki a terhekből is az egyenlő részt. Ha igazán jó hazafiak és műveltségükkel oly nagyra vannak, tessék a műveltség árát is megadni és vegyenek részt ugyanazon terhekben, mint a többi felekezetek. Ha nem volna oly szomorú, nevetségesnek mondanám, hogy a szegény keresztény faj, mely napról-napra vesztí a földet, gyengül iparában, hogy a közép nemesség, mely azelőtt annyit áldozott az iskolákra, már ki van szorítva, vagy legalább kezd kiszorulni a **zsidók** által a hivatalokból, irodákból. Hogy a folytonosan szegényedő faj tart a folytonosan gazdagodó **zsidóságnak** nagyszámú iskolákat úgy, hogy nem élehetlenségnek lehet mondani, hanem valóságos ostobaságnak azt a türelmet, melyre jól ráillik Petőfi mondása: „Szamarak és birkák erénye”. (*Derűtség.*) Tudva azt, hogy a **zsidók** vagyonban milyen gyorsan gyarapodnak és mily önérvényes, kérkedő faj, én csak azt csodálom, hogy ennek daczára nem átálják a gojok intézeteiben kitaníttatni gyermekeiket. És viszont, hogy a keresztények nem ébrednek fel egyszer és nem zárják el intézeteik kapuját a **zsidók** elől, mert hálátlanság, oktalanság saját népük iránt, saját intézeteikben kitaníttatni a **zsidót**, hogy mint tanultabb szipolyozza azt a keresztény népet.

Ép ily viszony áll, t. ház, a felsőbb intézeteknél, egyetlen egy kar van még az egyetemen, melybe **zsidó** nem jutott: a hittudományi kar. (*Élénk derűtség. Felkiáltások balfelől: Fráknói!*)

Az 1873-74-iki tanévben az egyetemeken még mindössze 543 **zsidó** volt, most 1.030, tehát mintegy 13 év alatt kétszer annyivá lett. Ez a **zsidó** hallgatóság az összes egyetemi hallgatóságnak mintegy 31%-át képezi: a népességnek csak 5%-át, itt az egyetemeken már 31%-ot tesz a **zsidó**. Az adományoknál és alapoknál ott nem találunk **zsidókról** kimutatásokat. 1.000 hallgató közül volt az egyetemen római katolikus 417, görögkatolikus 21, görög keleti 26, evangélikus-református 119, ágostai hitvallású 98, unitárius 2; hanem **zsidó** 313, vagyis az ország lakosságának hasonló arányaival szemben 59% arányú túlsúlyban vannak a **zsidók**; ellenben 119%-al kisebbségben a római katolikusok azon egyetemen, a melyet római katolikus érsek alapított, melyhez azonban adományaival a **zsidóság** egyáltalában nem szeret hozzájárulni. Pedig még itt is hozzá teszem: a katolikusoknak létszáma a lefolyt esztendőben még emelkedett, a többieké azonban mind, kivéve természetesen a **zsidókat** - mert már a **zsidó** fogyni nem szeret - a többieké mind fogyott. A műegyetemen a 621 hallgató közt van 220 **zsidó**, tehát megint 35%. A jogi intézetek 689 hallgatója közt van 66, tehát megint 9%. Hogy a **zsidók** oly intézetekre nem áldoznak, a melyek nem speciális **zsidó-intézetek**, ezen adatokban, azt hiszem, megczáfolyhatatlanul ki van mutatva. De még olyanokra sem szeretnek áldozni, a mik speciális **zsidó** intézetek. Hiszen az ő tulajdon rabbijaik tanítására is csak úgy alakítottak intézetet, hogy visszakunyorálták azt a pénzt, a mit a szabadságharcban Haynau zsarolt tőlük és azt fordították rabbiképző-intézetek felállítására. Hiszen úgy tudom - biztosan nem állíthatom, mert búvik a nyilvánosság elől - hogy rabbijaikat is zugintézetekben képezik, egyik másik félreeső városban, egyik másik ismeretlen rabbinál. Tehát tulajdon papjaik képzésére sem szeretnek áldozni, pedig el kell nekik ismerniök, hogy papjaikra a képzés nagyon ráférne.

Ha e számokat elfogulatlanul, higgadtan ítéljük meg, azt kell mondanunk hasonlatban: A **zsidóság** olyan, mint a viruló fán az a felkapaszzkodó élősdű folyondár. Először úgy tetszik, mintha szép, a szemnek tetsző volna, hanem azután, mikor gyökereit, szálait beereszti a törzsbe és az ágakba, a nedvet attól a fától elszívja és kiszárítja, életteleenné teszi magát a fát, már arra a sorsra jutott a magyar nemzet, mert tanulóinak száma már folytonosan, következetesen évről-évre apad. A terheket már nem bírja, az életerő benne már csökken, a **zsidóság** borostyána azonban virul és zöldel. Olyan a **zsidóság**, t. képviselőház, mint a madarak közt a kakuk, mindig más madarak fészkébe rakja le tojásait és rábízza, hogy azok költsék ki, hanem ha gerlicze költi is ki a kakuktojást, csak kakuk lesz belőle, ha keresztény iskolában növekedik is a **zsidó**, csak **zsidó** marad és azért nem tartom oknak, legfeljebb ürügynek azt a kifogást, melyet a **zsidó** polgártársak szoktak emlegetni és a melyet a t. minister ur is tegnap felhozott, hogy gyakorlati okokból nem kívánják, hogy külön gymnasiumaik legyenek. Én ezt a kérdést nemcsak általános közműveltségi szempontból, hanem a magyarság gyakorlati szempontjából is igen fontosnak tekintem. Nevén nevezve, ez kenyérkérdés a keresztényre nézve több, ez életkérdés. Mert hiszen vegyük, hogy ha 20 év alatt ennyire jutott a **zsidó** nép, hova fog jutni még más 20 év alatt? Ha most már az egyetemi ifjúság egyharmada **zsidó**, ha most már kezd a

keresztény tanulók száma folytonosan apadni a középtanodákban, az egyetemen is, természetesen azon arányban lesznek kénytelenek kimaradni később a hivatalokból, azon arányban fog csökkenni az értelmi súlya a keresztényeknek és azután vesztí kenyerét hivatalával együtt, vesztí befolyását az értelmiség apadásával arányban. Így azután vesztí a magyar nemzet is életképességét. Mert az tény, hogy a mely nép a műveltségben a zászlóvivő, az lesz a zászlóvivő a politikában is. *(Ugy van!)*

Egy másik kifogást is szoktak a **zsidó** polgártársak erre tenni, nevezetesen azt: kívánatos volna, hogy az állam vegye kezébe még a felekezeti gymnasiumokat és a középtanodákat is, azaz legyen állami intézet minden. Addig, míg ámítottuk magunkat azzal, hogy az állam pénzügyei jöhetnek még valaha olyan jó rendbe, hogy az a közoktatásra többet fog költhetni, addig ezt szintén ürügynek el lehetett fogadni. De most nem hiszem - legkevésbé hiszem épen a **zsidókról** - hogy ennek a lehetőségét és a valószínűségét hangsúlyozni mernék és miután most már arra számítani nem lehet, hogy az állam vehesse mindezen intézeteket a kezébe, nem marad egyéb hátra, mint hogy ők vegyék az ő maguk kezébe az ő gyermekeik nevelését, a mint teszik a többi felekezetek is és akkor találják meg az egyenlőséget, melyet hangoztatni oly nagyon szeretnek.

A **zsidóságot** ebben kizárólag feltétlenül kárhoztatni és elítélni nem tudom, mert azt tartom, hogy egyrészt a felekezetek élhetetlensége, másrészt pedig az állam elnézése adja meg nekik az alkalmat, hogy a terhek alól kibújjanak, tegye meg minden felekezet és az állam is, a mit tehet. Emelje fel a tandíjt, hogy egyenlő költségbe kerüljön a **zsidónak** a kereszténynyel s ezt az állam is megteheti teljes joggal és teljes méltányossággal. A megoldásra, hogy az állam ezen a kérdésen hogyan segíthet, alap van. Az egyik az - és azt hiszem, ebben mindnyájan tökéletesen egyetérthetünk - hogy a jog és méltányosság azt követeli, hogy az iskoláztatás kedvezményekben is száma arányában vehessen részt a **zsidó** nép, az állam mondaná ki azt, hogy csak a százalék arányában lehet bevenni **zsidókat** s evvel a jog szerint rajtuk sértést nem követ el. A másik az volna, minthogy az állam pénztárából kerül ki a költség, állami adójuk arányában foglalhassanak tért az iskolákban.

Még akkor is nagy előnyben lesznek, mert köztudomású dolog, hogy a **zsidók** kereskedéssel foglalkoznak s mint ilyenek, koránt sincsenek úgy megadózva, mint a földművesek. Még akkor is nagyobb marad a keresztények terhe, mert a keresztények tartják fel a keresztény iskolákat s azonfelül az ő pénzükből is tartják fel az állami intézeteket is. Elismerem, hogy ez az ajánlat első pillanatra visszatetsző lesz azok előtt, kik a hírlapok phrasisa után ítélve türelmetlenségnek, szűkkeblűségnek fogják ezt találni, de azt nem hiszem, hogy ezt igaztalanságnak lehetne mondani. Hogy ebben tenni kell valamit, azt a számok mutatják. A **zsidóknak** az iskolákban levő száma aggasztóvá nőtt, nemcsak vagyonukkal, hanem értelmi súlyukkal is fölül kerekednek, azt azután majd latba fognák vetni. Oda ne jussunk, a hova jutott valamikor a hatalmas Róma: meghódította az egész világot, de maga meghódolt a görög szellemnek, mert a kinek kezében és vezetése alatt áll a műveltség, annak vezetése alatt áll a politika és a közvélemény. Most pedig már oda jutott Magyarország népe, hogy a közgazdaságban a **zsidóság** érdeke „döntő”. A közvéleményt a **zsidóság** vezeti sajtójával, megvesztegeti a józan magyar ítéletet, phrasisokkal elámítja és elaltatja, tévútra vezeti a közvéleményt és így jutottunk annyira, hogy a keresztény nép viseli a terhet, a hasznot pedig a **zsidóság** veszi.

A mit én erre nézve bátor voltam csak úgy megpendítve felemlíteni, tudom, hogy az egyhamar megvalósítva nem lesz. Tudom azt is, hogy nem elég teljes és részletes arra, hogy a cél eljérjük és a **zsidókat** reá kényszerítsük - mert kényszerítés nélkül a **zsidóság** a terhet nem fogja magára vállalni - a terhekben való részvételre és ha valaki ennél jobbat tud, én szívesen lemondok róla s azért kérem a t. minister urat, ne hagyjon fel a törekvéssel s ha reményem volna, hogy a t. ház elfogadja, megtettem volna a javaslatot, de ismerve a hangulatot, reményem nem volt rá, utasíttatni szerettem volna a t. minister urat arra, szólítsa fel a **zsidóságot**, hogy az e tekintetben szükséges lépéseket tegye meg és piruljon azért, hogy más felekezetek kegyelméből taníttatja és képezteti a gyermekeit urakká, mert az szégyen reájuk nézve és káros a keresztényekre.

Zárom beszédemet és kérem a t. minister urat, hogy e tekintetben a lehető lépéseket minél előbb megtenni és megtéetni méltóztassék.

Veres József: T. ház! Midőn azon visszaélésekről akarok röviden szólni, a miket a névvel különösen a **zsidók** szoktak elkövetni, elégnek vélem csak igen röviden rámutatni a név fontos voltára. *(Igaz! Ugy van!)*

A név ismertető jegy, igen jellemzően mutatja ezt a latin szó: „nomen” nosco - ismer – igétől. A névnek éppen azért feladata, hogy megismertet, megjelöl bizonyos személyt, mint egyént, mint valamely család tagját, azonfölül még igen sokszor úgy is, mint egy nemzetiségnek vagy felekezetnek tagját, mint bizonyos korszaknak gyermekét. Mert ezek szerint szokott a nevek használata és divata változni. A névnek eredeti jelentése megörökíti a névszerző ősnak tulajdonságait. A névhez hozzá tapad a név viselőinek erénye, bűne, egész emlékezete. Innen van, hogy önkénytelenül kapcsolatba jönnek a névvel mindazon tulajdonok, melyek azon névnek viselőit jellemezték s annak viselőit is hajlandó az ember ugyanazon tulajdonokkal kapcsolatba hozni. De viszont innen van az is, hogy a névnek nemcsak jogi, hanem erkölcsi fontossága is van s a vele úzótt visszaélés nem eshetik egyedül jogi, hanem egyszersmind erkölcsi szempont ítélete alá is. Ha például Kossuth a forradalom után Észak-Amerikába más névvel utazott volna. Ha Görgey valamely társaságban más név alatt mutatja be magát, kiszámíthatlan különbséget okoz.

Így van kisebb egyének, szűkebb körülmények közt is. Ha valaki bizonyos nevet rossz hírbe kevert, új név alatt újra folytathatja ugyanazon üzemeket. Eszerint a név ajánló és buktató, áldás és átok egyaránt lehet. Különös, de igen jellemző, hogy a **zsidók** nem szeretnek állandólag egy nevet viselni. Ők kapták fel legújabbban azon divatot, hogy vezetékneveiket minduntalan másra változtatják, bizonyosan azért, hogy nevük ne legyen és ne lehessen ismertető. Császári rendelettel kellett őket vezetéknev felvételére kényszeríteni. Válogatnak az ósrégi történeti nevek között és még azon szívességet sem teszik meg, hogy legalább a „h” betű hozzáragasztásával mutatnák meg, hogy a név viselője **zsidó**. Így sokkal inkább régiek hangzanék. Írnák például Károlyit „Khárolyi”-nak, Tiszát „Thiszá”-nak.

Ma-holnap ezen áramlat következtében oda jutunk, hogy ha jó magyar nevet hall az ember, gyanúba veszi, hogy annak viselője **zsidó**.

Nem elégszenek meg azzal, hogy a vezetéknevet változtassák, a keresztnéveket is szeretik változtatgatni. Nem viselik azon **zsidó** nevet, mit a szülők az anyakönyvbe jegyeztetnek, hanem tetszésük szerint válogatnak igen jó hangzású keresztény neveket, így teremnek az igen jó hangzású Eszterházy Árpádok, Károlyi Bélák, stb.

Minden nemzet, minden felekezet büszke bizonyos fokig a saját nevére. A **zsidó** szégyenli azt. *(Igaz! Ugy van!)* Egyszer nevezi magát hébernek, Mózes vallásának, máskor israelitának, judaitának, judeusnak, **zsidónak** ... Akármelyik néven nevezzük, bizonyos röstelkedéssel fogadja, minek nincs elfogadhatóbb tanúbizonyossága, mint az, hogy a természet minden országából bőven kölcsönzik maguknak a neveket: Stern, Rose, Diamant, Adler. Löwe, stb. nevezik magukat. Majd a nemzetektől veszik neveiket, nevezik magukat Ungárnak, Polláknak, Deutschnak, sőt Ochsnak is, de tudtommal Jude nincs köztük egyetlen egy se.

A vezetéknevek változtatásához és az ez által előidézett zavarokhoz hozzájárul még az, hogy ők a keresztnévet nem írják ki egészen, hogy a közönség ne tudja, hogy azon név viselője **zsidó**. *(Igaz! Ugy van!)* Mennyire megy ezen félelmük a névtől, mint ismertető jeltől, mutatja az, hogy a cégéztáblákra rövidítve írják ki neveiket. Ha például a cégé-táblán levő Kohn R. alatt rejtőző Kohn Rudolf megbukik, üzletét ráíratja Kohn Reginára, a feleségére, de azért a cégé marad a Kohn Rudolfé.

Hozzájárul ehhez azon sajátságos, a **zsidók** által leginkább kedvelt szokás, hogy nem úgy tesznek, mint a régi magyaroknál szokás volt, hogy a nő nevet is felemlítenék, ha Weisz Regina vagy bárminek hívták, hozzámege Kohn Rudolf urasághoz, akkor ő is Kohn Regina lesz.

Ha már most a Kohn Regina ő nagysága is bukni akar, hirtelen átíratja birtokát Rebeka leányára. A cégé ugyanaz marad: Kohn R. - és így végigmehet az R-rel kezdődő összes neveken, a közönségnek sejtelve sincs arról, hogy az a kereskedés hányszor változtatta urát.

Ha ezen gyakori névváltozás törvényes formák mellett megy is végbe - amint fájdalom, az újabb időben igen sűrűn veszik igénybe és a belügyministerium fontos okok nélkül is sűrűn engedélyezi - még akkor is igen sok csalásnak, igen sok csalódásnak lehet oka és eszköze a nélkül, hogy a közönségnek módjában állana azt felismerni és megtorolni. Hozzávéve ehhez még azt, hogy a keresztnéveket is tetszés szerint választhatják, sőt törvényes alakítás nélkül változtathatják és ennek káros hatását és terjedelmét kiszámítani már éppen nem lehet.

Köztudomású dolog, t. ház, hogy a **zsidók** keresztény keresztnéveket szeretnek használni. A minap volt Bécsben egy törvényszéki tárgyalás egy csaló **zsidónak** ügyében, a ki 5-6 keresztnév alatt szerepelt s a hol egy bécsi rabbit hívott fel a törvényszék szakértő tanú gyanánt és ez azt vallotta a törvényszék előtt, hogy a **zsidóknak** szabad tetszés szerint keresztnévet választani polgári használatra és ha meguntta vagy elkoptatta, választhat mást mindaddig, míg az nekik tetszik. És a hitelesség végett köteles vagyok azt is

megmondani, hogy ezt e tekintetben meglehetősen gyanún kívül álló forrásból: a „Pester Lloyd”-ból merítettem. (*Derültség.*)

Ha ez szabad, t. ház, hova lesz akkor a neveknek ismertető jellege és természete? Ha az idén Berele Hay számtalan egyént tönkre tesz és kiszabadulva a börtönből, teszem Hajnalffy Bélára változtatja nevét. Ha valaki ma Epstein név alatt aláír egy váltót, vagy hamis bukással gazdagszik, fél év múlva pedig Eszterházy Andor név alatt nyit kereskedést, hova fogunk akkor jutni és hogy tájékozhasssa magát akkor a közönség az iránt, hogy kivel van dolga, (*Ugy van! Ugy van!*)

Ugy tudom, ha valaki vendéglőben hamis nevet ír be, az rendőrileg büntetés alá esik. Hát nem százszor inkább megérdemli a büntetést az aki bizonyára csaló szándékkal ennyiszor változtatja nevét; a ki azért akarja eltitkolni **zsidó** voltát és előbbi nevét, mert tudja, hogy az neki nem hasznára, hanem kárára válik. Hogy lehet ellenőrizni ily módon valakinek hollétét, hogy lehet őt katonai kötelezettség alá vonni, bármily bűn miatt keresni, ha minden esztendőben, minden városban szabad neki nemcsak új meg új vezeték, hanem egyszersmind új keresztnév alatt is bujkálni.

Meg vagyok győződve, hogy ezen okok annyira világosak, miszerint a keresztneveknek tetszés szerinti változtatása iránt mielőbb tenni kell, azért hosszabb indokolás nélkül bátorodom a következő interpellációt intézni a belügyminister úrhoz (*Olvassa*):

Interpellatio a t. belügyminister úrhoz a névvel úzótt visszaélések miatt.

Tekintve, hogy a **zsidók** a vezetéknevet is nagy számmal változtatják, tisztelettel kérdem:

1. Van-e tudomása a t. minister urnak arról, hogy a **zsidók** az anyakönyvbe jegyzett egyén (kereszt) nevek helyett polgári használatra tetszés szerint választott nevet használhatnak s azt tetszés szerint újra másikkal cserélhetik fel?
2. Ha van, szándékozik-e ennek megakadályozásáról intézkedni?

Istóczy Győző: T. ház! A ház gyorsírói naplójának vezetésére vonatkozólag leszek bátor néhány megjegyzést tenni.

A tegnapi ülésről vezetett naplóból a mi pártunk részéről tett igen lényeges és érthetőleg kimondott több közbeszólás kihagyott; míg ellenben például Pulszky Ferencz képviselő ur beszédében a következő nagyfontosságú gyorsírói megjegyzés van: „Szónok Istóczy Győző felé néz. Nagy derültség”. Már most nem tudom, minő fontos dolog az, hogy Pulszky Ferencz képviselő ur felém néz. Hiszen ezen az alapon azt is lehetne a naplóba bevenni, hogy például Pulszky Ferencz képviselő ur nagyot tüszentett (*Derültség*) vagy begombolódzott. Különben is úgy tudom, hogy Pulszky képviselő ur rövidlátó s így ha felém fordult volna is, tán másra akart nézni. (*Nagy derültség.*)

Bátor vagyok a ház szíves figyelmét ezekre felhívni. A gyorsírodától pedig megvárjuk, hogy pártunk iránt több tapintatosságot és tárgyilagosságot tanúsítson.

Elnök: A gyorsírási följegyzések tulajdonképen csak akkor válnak végérvényűekké, ha a naplóbíráló bizottság vizsgálatán átmentek. A naplóbíráló bizottság van hivatva arra, hogy az ilyen dolgokra figyelmét kiterjessze. Ennélfogva intézkedés nem szükséges.

Komlóssy Ferencz: ... Azt is belátom, hogy a minister urnak igaza van és helyesen cselekszik, ha állami költségeken állít fel iskolákat, ott a hol a panszlavismus ütötte fel sátorát. De Nagy-Tapolcsányról ezt nem mondhatja senki és soha sem nem mondhatta, tehát nem volt a kormánynak érdekében ezen szempontból sem állami iskolát felállítani.

De van egy érdeke, t. i. ha van valami, a mi erre indította, az az, hogy a **zsidók** érdekében kívánt eljárni. Kérem, okmányokkal fogom illusztrálni. A hol a **zsidó** hitközség nem képes a maga erejéből fentartani az iskolát, vagy nem akarja fentartani, azonnal lármát csap és akkor az állam által állítat fel magának iskolát, mely neki semmibe sem kerül.

Nagy-Tapolcsányban épen így van a dolog; vagy ha nem is így van, de megközelíti. (*Derültség.*) Nagy

Tapolcsányban sokba került a **zsidóknak** az iskola fentartása és elhatározták, hogy kérelmezik az államtól iskola felállítását, az nem kerül nekik semmibe. Ennek illusztrálására okmányokkal szolgálók. Privigyéről, Gralgóczról és máshonnan is kaptam levelet, a hol tisztán azzal indokolják a kormány ilyen eljárását, hogy csakis a **zsidók** érdekében akarják kiüríteni amúgy sem nagyon megterhelt állami pénztárunkat.

A privigyei iskolával mi történt? Nem más, csak az, hogy a **zsidó** község kérelmezte állami iskola felállítását, a községi bizottság nem kívánta egy szóval sem, sőt ellene szavazott, csak tizenegyen szavaztak az állami iskola mellett és mégis elrendelte a minister úr az állami iskola felállítását.

Rácz Géza: T. ház! ... Az eset, mely iránt kérdést vagyok teendő, a következő:

Tolnamegye Tolna községében a **zsidó** hitközség elnöke, tehát oly egyén, kit társai méltónak ítélték maguk között az első helyre, névszerint Kohn Salamon tolnai bérlő, szeszfőző és regalés, pálinkafőzésre szolgáló törkölyéből - bocsánat a szóért, de nem enyhíthetem - rühlepte fajrokonai számára gyógyító fürdőt rögtönzött. A hivatalos küldetésben járó pénzügyőr ott talált egy ilyen, a legundokabb fertőző bőrbetegséggel fürdőző **zsidót**, Kohn Salamon törkölyrel tele pálinkás hordójában. Tolna községben 1.248. ikt. szám alatt van hivatalos jelentés erről a botránnyos esetről.

Íme, t. ház, hova jutottunk a **zsidóság** drága jóvoltából. Az a föld, melyet hajdan tejjel-mézszel folyónak méltán nevezett a világ, a **zsidókra** nézve lett Kánaán földjévé. Tejben-vajban fürdik a **zsidó** ezen a földön, de ez neki még nem elég, hanem speciális szükségleteire törkölyfürdőket is rendez be magának. *(Derültség.)* De milyen fürdőt? Abban az időben, mikor az egész ország, különösen a főváros, annyi kegyetlen járvánnyal van sújtva, minden emberi érzéstől elrugaszkodott **zsidók** ocsmány ragályos betegségük fekélyeit a koldussá tett földnépe számára italul szolgáló lében áztatják le. S a néphit azt tartja, t. ház, hogy ha Szent-Mihály nap előtt nincs dér, a **zsidó** számíthat az említett utálatos bőrbetegségre. Képzeltető tehát, mily számmal vehették igénybe a **zsidók** országszerte az ily törkölyfürdőket, a szeptemberi enyhe időjárás mellett.

Prileszky Tádé: Ha fürdenek is a törkölyben, de nem mérik a közönségnek!

Rácz Géza: Meglehet, t. ház, hogy az illetők - mint rendesen - majd erre az esetre is előszedik az eltusolásnak ismert eszközeit. Valószínű, hogy a többi **zsidóság** ismét azonosítani fogja magát a tetten ért bűnösökkel. Hisz élénk emlékezetünkben van még a múlt évből a hasonló Moskovitz-féle ügy. Láttuk, mennyire ment akkor is az elítélt érdekében hitsorsosainak részvétele és vakbuzgalma, hogy még a budapesti esküdtszék tagjait is megdobálták, a miért lelkiismeretesen bátorokdta ítélni. Attól a **zsidóságtól**, mely erre képes volt, kitélik az is, hogy védelmére keljen a felsorolt gyalázatos eljárásnak, melyhez csak az Amerikába bevándorlóit gyülevész kalandoroké hasonlítható, kik a benszülötteket himlő és más ragályos betegségben sinlődők ruháival árasztva el, majdnem tökéletesen kipusztították.

Ha erre gondolunk, t. ház, és a most felhozott esetet érdeme szerint számba vesszük, könnyű lenne megtalálnunk egyúttal annak a statistikailag igazolt jelenségnek a magyarázatát is, hogy a keresztény lakosság feltűnően rohamos anyagi romlása mellett miért oly rendkívül kedvezőtlen halálzási aránya is ott, a hol sok közte a **zsidó** és **zsidó** korcsmáros.

Budapest polgármestere is 8 órakor este a **zsidó** pálinkás putikokat, mint a cholera tenyésztő helyeit bezáratja. *(Mozgás.)* Ha nézzük az újságokat, mit találunk? Azt, hogy daczára annak, hogy a piszok volna a terjesztője a choleraának és úgyszólván a **zsidóság** maga okozza a choleraát, **zsidó** azért alig esik choleraába. *(Derültség.)*

Prileszky Tádé: Ez nem lehet komoly!

Rácz Géza: Kérem, ez nem olyan nevetséges dolog. Tessék megnézni a lapokat, azokra hivatkozom. **Zsidók** írják, ezek már csaknem fognak olyat írni, a mi nem való, az ő érdekeikről szólván ... Van-e tudomása az igen t. miniszterelnök urnak, mint belügyminiszternek arról, hogy Tolnamegye, Tolna községének **zsidó** hitközségi elnöke, Kohn Salamon bérlő, szeszfőző és a tolnai regale birtokosa, a pálinkafőzésre rendelt törkölyt fertőző betegségben sinlődő hitsorsosainak rendszeres gyógyítására használta fel. Így legutóbb e hó

első felében, miként a Tolna községi 1248. ikt. szám alatt tett hivatalos feljelentés bizonyítja, a nevezett **zsidónál** hivatalos küldetését teljesítő Berecz Ede pénzügyőr annak törkölylyel teli pálinkás kazánjában egy, a legundokabb bőrbetegségtől kínzott **zsidót** látott fürdeni.

Ha van tudomása az igen t. belügyminister urnak e mindenkit felháborító eljárásról, akkor tekintettel arra is, hogy a **zsidók** közt, kik a pálinkában népiirtó működésük legsikeresebb eszközét bírják. Másutt is el van terjedve ama szokás, hogy pálinka-ágnak vitriolt, lúgot, maszlagos nadragulyát, sőt varangyos békát stb. használnak, míg most a rüh gyógyítására törkölyfürdőket rendszeresítenek. Azután pedig az ekként használt törkölyt kifőzik és utált keresztény embertársaiknak italul mérik ki; továbbá tekintettel arra, hogy éppen a **zsidóságnak** ezen emberirtó működése amúgy is kedvezőtlen egészségügyi viszonyaink javulását előidézni és különben is kevés szaporaságú magyar népünk halálzási arányát csökkenteni mennyire kevésbé lehet alkalmas.

Kérem az igen t. belügyminister urat, szándékozik-e odahatni, hogy a felhozott ocsmány tetthez hasonló botrányos visszaélésnek addig is eleje vétessék, míg ezek a szesz-monopolium behozatalával és a regálénak, valamint a korcsmatartási jognak törvényhozásilag való rendezésével a jövőben meggátolhatók lesznek. Jelen fenforgó esetben pedig a bűnösök méltó büntetésüket ki ne kerüljék?

Az Országgyűlési Könyvtár hivatalos pecsétje

Elnök: ... Most méltóztassék a t. ház meghallgatni Nendtvich képviselő ur interpellációját.

Nendtvich Károly: T. ház! Azt hiszem, kötelességet teljesítettem, midőn tavaly márczius 15-én egy interpellatiót intéztem a t. ministerelnök úrhoz azon tárgyban, hogy Magyarországon, főképen pedig Felső-Magyarországon a **zsidók** bevándorlása tömegesen történik (*Ugy van!*) s egyszersmind hozzáadtam azt, hogy ezen népfajnak hatása a felső-magyarországi népre nézve igen veszélyes és káros. A ministerelnök ur azonban nem tartotta érdemesnek, hogy az interpellatióra feleljen, daczára annak, hogy a házszabályok azt mondják, hogy minden minister a hozzáintézett interpellatióra 30 nap alatt felelni köteles. Igaz, hogy a ministerelnök ur más alkalommal azt mondta, hogy jelenleg a bevándorlások száma nem oly nagy, mint ezelőtt volt. Vajjon a t. ministerelnök ur honnét vette e tudósítást, azt nem tudom s ennek ellenében bátorkodom felhozni azt, hogy a Dziennik Varsovszki orosz hivatalos lap 1885. évben kiadott tudósítása szerint Oroszországból ugyanazon évben 20.150 **zsidó** utasított ki és ez csaknem mind Magyarországra és Galicziába költözött át. T. ház! Felső-Magyarországon a pálinkamérés úgyszólván egyedül csak **zsidók** kezében van. Ezen pálinkamérések annyira tönkreteszik a felső-magyarországi népet nemcsak vagyoniilag, hanem szellemileg és testileg is, hogy ennek következtében úgyszólván képtelenek lesznek a haza és ország iránti kötelességeiket teljesíteni. Hogy a pálinka túlságos mértékben való használata mily végtelen káros hatással van az egyesre ép úgy, mint az egész népre, arra nézve méltóztassanak meghallgatni a következő dolgot. Ismerek egy házaspárt, (*Derültség*) melynek egyik fele kissé nagyon is alá van vetve a szesz italoknak. E pár mintegy 15 éve van együtt és ez idő alatt volt 12 gyermekük. (*Derültség*) E gyermekek közül él kettő. Az egyik tökéletesen nyomorult, a másik pedig a hülyeség nyomait viseli magán. A pálinka használata Felső-Magyarországon a népet eleinte szellemileg, azután testileg, végre vagyoniilag is teljesen tönkreteszik. Azok a **zsidók**, kik a pálinkamérést kezelik, kényszerítik a népet, hogy adósságokat csináljon és midőn az adósság bizonyos magasságot elért, exequálják az illetőt és megfosztják birtokától potom áron. Így

aztán a szegény nép kivándorol az országból és azt a földet átengedi az egészen idegen népnek. Az igen t. miniszterelnök ur ugyan azt mondta, hogy a föld megmarad, csak urat változtat. *(Felkiáltások: Nem mondta!)*

Tisza Kálmán miniszterelnök: Én soha sem mondtam!

Nendtvich Károly: Hát akkor más mondta! *(Élénk ellenmondás jobbfelől: Más sem mondta!)* Bocsánatot kérek, de hogy valaki mondta volt a házban, az bizonyos. *(Felkiáltások jobbfelől: Ki mondta?)* Hát Szapáry! *(Felkiáltások: Az sem mondta!)* Hát mondta Széll vagy Kerkapoly! *(Felkiáltások jobbfelől: Egyik sem mondta! Derültség.)* Én magam nem hallottam, csak olvastam, mert akkor nem voltam tagja e háznak. *(Felkiáltások: De volt!)* Ha csakugyan igaz, hogy mindegy akárki az ország ura, akkor utaljunk Lengyelországra. Annak is megmaradt földje, csak urat változtatott, de hogy a nép mostani urával mennyire van megelégedve, az egész világ tudja. Tavalyi interpellatióm indokolása alkalmával egyszersmind azt is felhoztam, hogy miként pusztul az egész országból és annak egyes vármegyéiből azon nemesség s azon régi családok, melyek évszázadokon keresztül voltak ezen ország védői, Magyarország eszméinek fentartói és ezen országnak művelői.

A t. miniszterelnök ur azt mondta ezúttal, hogy az antisemitizmus compromittálja az országot. *(Igaz! a jobboldalon. Egy hang a bal és szélső bal némely padjairól: Dehogy igaz!)* Hát nem méltóztatik a t. ház tudni, hogy jelenleg nincs művelt ország Európában, melyben az antisemitizmus gyökeret nem vert volna? Nem méltóztatik tudni, hogy jelenleg Németországban alig van egy város, melyben antisemita-egyletek nem volnának?

De vegyük, t. ház, azt a nagy szabadelvű s a népek irányában minden tekintetben szabadon gondolkodó országot: Franciaországot. *(Közbeszólások a jobboldalon: Nincs ottan antisemitizmus!)* Azt méltóztatik mondani, hogy Franciaországban nincs semmi nyoma az antisemitizmusnak. Bátorkodom a t. házat emlékeztetni azon munkára, melyet csak egy évvel ezelőtt Drumond adott ki. Ez egy nagy, két kötetes munka, 1200 lapból áll s neve: „La Francé Juife”. Ezen munka nem is egy év alatt 100 kiadásnál többet ért. Hát ez nem mutatja az antisemitizmus elterjedését Franciaországban, akkor általában nincs antisemitizmus a világon.

Látszik ebből, hogy miután a francia nép ezen Drumond-féle munkát oly mohón vette, olvasta és tanulta és ennek következtében oly ellenséges állást foglalt el a **zsidókkal** szemben, ezek már most rendre és tömegesen kivándorolnak Franciaországból Angliába, természetesen a francziák legjobb áldásával.

T. ház! Németország elzárja a maga határait a **zsidók** elől úgy, hogy nem engedi, mikép azok Oroszországból átkeljenek. Mi pedig, t. ház, tárva-nyitva tartjuk határainkat, hogy azok, a kiket onnan kiutasítanak, átjöhessenek Magyarországra és így Magyarországról azt lehet mondani, hogy olyan szemétdomb *(Mozgás)* a melyre minden más állam a maga salakját lerakja.

De t. ház, az amerikai szabad államokat *(Zaj)* nem lehet azzal vádolni, hogy akármiféle nép, vagy bizonyos vallások iránt ellenszenvvel viseltetnének. És mégis mi történik az amerikai szabad államokban? Teljesen eltiltják határaikról a chinaiakat, nem csak azokat, a kik bevándorolni akarnak, hanem azokat is, a kik ott már évek óta élnek. És miért t. ház? Azért talán, mert a chinaiak kifosztják, kirabolják, tönkre teszik őket? Nem, hanem azért, mert a chinai nép igen szorgalmas, munkás és takarékos és éppen ezen tulajdonságainál fogva oly concurrentiát csinál az amerikai népnek, főképp pedig a kisiparnak, hogy az amerikai kormány indítva érezte magát a chinaik teljes kitiltására. Hát, t. ház, jól tudjuk, hogy ami kormányunk kénytelen folyvást új kölcsönöket fölvenni és hogy e nélkül alig lenne képes a kormányzást kevés ideig is folytatni. De azt is tudjuk, hogy a nagy bankárok nem adnak pénzt, ha csak a kormány szabad kezét nem enged a **zsidóknak**. *(Derültség)* És tulajdonképp ez az oka, ez a magyarázata annak hogy a kormány kénytelen a **zsidóknak** nemcsak kedvezni, hanem egyszersmind az ország határait is megnyitni előttük, hogy ők tömegesen bejöhessenek.

Már most *(Felkiáltások: 2 óra elmúlt!)* lássuk, hogy miként járnak ezek a kölcsönök. Legyen szabad erre nézve a t. háznak egy adatot felolvasni. Egy bécsi tekintélyes lap, a „Neue Freie Presse” *(Egy hang a szélső baloldalon: Zsidó lap!)* a mely **zsidó** lap következőleg beszél egy magyar, főúrról: *(Olvassa)* „Nagy pénzügyi zavarban lévén 6 milliónyi kölcsönt vett fel egy bécsi bankártól és pedig a következő feltételek mellett: 6 millió névszerinti kölcsön 60%-nyi cursussal, marad 3.600.000 forint, ebből 5% lesz a provisió, azaz 300.000 forint. Marad 3.300.000 forint. Öt százalékos kamat bizonyos előre kiszabott időre előre lefizetve, ez

1.800.000 forint, tehát marad a 6 millióból 1.500.000 forint. Ezen összegből a főúr még 500.000 forintot fizet különféle cím alatt a bankárnak, marad tehát egy millió. Kapott tehát a főúr a 6 millió kölcsön helyett, mely összeg az összes vagyonaára betáblázva lett, egy millió forintot. *(Egy hang a jobboldalon: Nagy számár volt az, vagy meg sem történt!)* Ha ilyen dolgok történnek a képviselőház tagjai között, azt nem fogom kárhozatni, mert itt mindenkinek lehet annyi esze, hogy a hálóba be ne menjen. De én itt a népről szólok, a népet vezetni, oktatni, figyelmeztetni kell a veszélyre, melynek ki van téve *(Felkiáltások: 2 óra!)* Ez a sorsa a kölcsönvételnek és ebben úgy szólván az egész ország sínylik. *(Felkiáltások: 2 óra!)* Hát én igen szívesen elhalasztottam volna interpellatiomat, de miután a t. elnök ur felszólított, én kötelességemnek tartottam interpellatiomat indokolni, azért kérem méltóztassék kihallgatni.

A magyar orvosok és természet-vizsgálók ezelőtt pár évvel Máramaros-Szigeten tartották gyűlésüket, azon gyűlésben volt egy közgazdasági osztály is, azon osztályban tárgyalatott, hogy Máramarosmegyében a nép 2400%-ot fizet kamat fejében a **zsidónak**. Azért mondom, hogy ha ez a képviselő urak közt történik, azt nem bánom, *(Derültség)* de igen is bánom a szegény népnél, a mely nem bírja kiszámítani, hogy mennyit tesz az ki, hogy ha ő egy forintért két hatost fizet hetenkint, ő ezt nem bírja kiszámítani, azért védelemre van szüksége. *(Felkiáltások: Elég már!)*

Megvallom, nekem úgy látszik, mintha Magyarország népe bérbe volna adva a **zsidónak**, valamint az állami javak mind bérbe vannak adva többnyire **zsidónak**; de valamint, ha a föld 15 év múlva visszakerül, akkor ki van zsákmányolva, ki van fosztva minden termőképességéből: ép úgy lesz magával a néppel is, úgy hogy a következő kormány semmi mást nem fog találni, mint koldusokat és gazdag **zsidókat**. T. ház! Az én interpellatióm vonatkozik a nagy mértékben és tömegesen kivándorló ős népre, mely felső Magyarország ki minden esztendőben és növekedő mértékben vándorol.

Van szerencsém itt a nemzetgazdasági statistica évkönyveiből ezeket olvasni. 1871-ben 119 vándorolt ki az országból, 1876-ban 475, 1883-ban 12.308, 1885-ben 16.000 és jelenleg t. ház, a kivándoroltak száma már 25.000-re megy. A legkisebb szám, a mit mondtam, még pedig úgy, hogy a **zsidó** kilöki az országból a népet és ugyanannyi **zsidó** vándorol be, mint a mennyi a népből kivándorol, hogy ez az országnak javára szolgáljon, azt nem fogja senki elhinni. Mert a munkás nép az a nép, a mely a földet műveli, mely értéket teremt, ez kivándorol az országból, helyébe jön egy henye, egy az országot tönkre tevő és a népet kifosztó és kizsároló népfaj. Az én interpellatióm következőképen szól: *(Olvassa.)*

„Interpellatio a magyar miniszterelnökhöz:

1. Van-e tudomása a t. miniszterelnök urnak az ős magyar lakosoknak tömeges kivándorlásáról a felső magyarországi megyékből és ha van tudomása, kérdem a t. miniszterelnök urat:

2. Mily intézkedéseket szándékozik a t. miniszterelnök ur életbe léptetni, hogy a tömeges kivándorlást megakadályozza."

B. Andreánszky Gábor: T. ház! ... És ezért az államnak már önfentartási ösztönénél fogva a vallást ápolni és védelmeznie kell.

De tekintsünk körül. Hisz oly liberálisok vagyunk, hogy túrunk egy nem recipiált vallást az országban, melynek tulajdonképeni tanairól fogalmunk sincs.

A ház koszorús költője, Jókai Mór t. képviselőtársam, e vallás állítólagos kátéjának ártatlan bohócságaival elmulattatá néhány évvel ezelőtt az akkori t. házat, de vannak mások, kik azt állítják, hogy e vallás bohócságai távolról sem oly ártatlan természetűek, mint azokat a t. philosemita képviselő ur festette volt. Mindannak daczára, hogy még főpapjuk is kirekedt a főrendiházból, mert nem akarták nyilvánítani vallási tanait, még sem kísérték meg ezt mindeddig megtenni.

Hermán t. képviselőtársam erre már több ízben oda utalt, de bocsássa meg a t. képviselő ur, hogy bár én igazságosnak tartom követelését, hogy e vallásfelekezet is adja be tantételeit és akkor recipiáltassék. Én nem találok, hogy ezzel a **zsidókérdés** nemzeti és nemzetgazdasági oldala is meg lenne oldva.

Hogy nagyon szorongatva, kiadnának egy kátét, nem kétlem, de lesznek ennek okvetlen homályos, többféleképen értelmezhető tételei, ezeket azután traditio útján keresztény tanfelügyelő által érthetlen nyelven fogják értelmezni a rabbinus urak és akkor ott leszünk a hol voltunk, a keresztény nép csak úgy fog pusztítottatni és pusztulni, mint eddig, a mit már nemzetfentartási elvekből sem engedhetünk meg.

Egyébként lehetnek nem csak homályos, de az állam és társadalomra veszélyes tételei is e káténak.

Feltételezhetjük-e, kérdem a t. képviselő urat, házunk többségéről, hogy az el nem fogja fogadni azokat is, ha a pártfegyelem azt megkívánja? Hisz csak múlt évben a rabbinust beszavatták nagy többséggel és néhány hét múlva ugyanazon többséggel kiszavatták a főrendiházból. Elvük legalább e kérdésben nincsen.

A t. képviselő ur múltkori beszédjében azt állítá, hogy nekünk antisemitáknak nincs pro-grammunk.

(Halljuk!) Ez már egészen igazságtalanállítás. Magam voltam oly szerencsés, egy felirati és vagy három határozati javaslatot *(Derültség)* nyújtani be e háznak, melyek arra voltak irányozva: concret alkotásukban a versenyt a mozgó tőke közt egyrészt, a fekvő vagyon és a munkaerő közt másrészt, egyenlővé tenni.

Meggyőződésem, hogy ha a jogegyenlőség alapföltételeinek megfelelőleg a mozgó tőkét képviselő **zsidó** és a munkaerőt képviselő keresztény földbirtokos közt egyenlővé teszszük a versenyt, a **zsidókérdés** elveszti acut jellegét, mert a **zsidó** jogtalan utón többé nem lévén képes boldogulni, kénytelen lesz vagy tisztességesen dolgozni, vagy odább állani. És ez alkalommal az antisemitizmusról beszélve, nem is tértem el annyira a tárgytól, mint képzelnék a t. képviselő urak, mert már azért is szükségesnek kell tartanom a katolikus autonómiát, nehogy azon nagy vagyon, mely a minister ur szerint a püspököknek adományoztatott, végtére is, ép ugy mint a magánvagyon, **zsidó** kézre kerüljön.

Zimándy Ignác: T. ház! Igazat kell adnom most az egyszer az igen tisztelt vallás- és közoktatásügyi minister urnak, midőn Petőfivel látván a boszus egeknek ostorait nyomorult hazánkon, Pozsonyban mondott e szavait idézem: „A morális dissolutio jelei immár mutatkoznak mindenütt.” Igazat keli adnom e tekintetben az igen t. cultusminister urnak, de csak egy részben, a mennyiben nemcsak jelei mutatkoznak a morális dissolutiónak, hanem ott vagyunk immár az erkölcsi romlás kellő közepében. Ott vagyunk immár a megvesztegetett józan észnek a megromlott erkölcs gyászos gyümölcseinél, a gyönyörűséges csimpánz philosophiánál egyrészt, másrészt pedig a borzadalmas talmud rut, elvetemült elveinél. Ott vagyunk immár, a hol nincsen semmi lekötelezettségünk egymás irányában, a hol nem érezzük sem anyagi, sem szellemi, sem erkölcsi, sem társadalmi, sem családi solidaritás-nak szükségét. Megy ki-ki a merre tetszik. Él ki-ki a hogy tud, nem törődve senkivel, semmivel, csupán csak drága énjének él. Ott vagyunk immár, hol az alacsony talmudszerű önhaszonlesés zsinórmértéke minden tettnek, rugója minden tervnek. Ott vagyunk immár, hol a modern keresztényellenes, új pogány, **talmud-zsidó** szabadkőműves irányú közoktatás szülte vallástalanság és erkölcstelenség mély álomba meríti a magyar nemzet szellemét, melynek felszabadítására, felébredésére, felocsudására alig van többé remény.

Kérdem én, t. ház, vajjon ki okozta azt, hogy már ennyire jutottunk közerkölcsiségünk romlásának terén? Senki más, t. ház, mint saját alkotmányos, önmagukat liberálisnak vevő kormányférfiaink, a kiknek nyilvánosan űzött törvényszegéseik, alkotmány sértésük, *(Felkiáltások jobbfelől: Ohó! Ohó! Zaj)* erkölcscrontó lélek-vásárlásuk és közvélemény hamisító pazarlásuk által. *(Felkiáltások jobbfelől: Eláll! Eláll! Zaj.)*

Olay Szilárd: A ki magára veszi, ne beszéljen!

Zimándy Ignác: A jobb sorsra érdemes magyar nemzetet nemcsak anyagilag, hanem szellemileg is a sülyedés szélére sodorták. Igen, ezek okozták a magyar nemzet anyagi és erkölcsi sülyedését, mert „acapite foetetpiscis,” *(Derültség)* mert „regis ad exemplum totus componitur orbis.”

Elnök: Olyan különös praemissákat hozott fel a képviselő ur, a melyek az idézethez egyáltalán nem illenek.

Zimándy Ignác: Ez áll, t. képviselőház, catexochen, par excellence azon kormányférfiuról, a ki a magyar nemzet legnagyobb, legdrágább kincsének kezelésével; a magyar nemzet vallásos, erkölcsi, szellemi fejlődésének vezetésével van megbízva és kinek mégis egész valóját, egész óriási felelősséggel járó hivatalos ténykedését, komoly, öntudatos s alapos szakképzettség helyett, magasztos, elévülhetlen, keresztény erkölcsi s paedagogiai elvek szülte tiszteletet parancsoló méltányosság s igazságosság helyett szakképzettség hiány s ezen alapuló, ezen sarkalló elvtelenség, tájékozatlanság, dilettantismus auto-crata elbizakodás, tanügyi kapkodás jellemzi. *(Derültség.)* És ez a kormányférfiu, t. ház, senki más, mint az igen t. cultusminister ur, ezen minden es commis voyageurje és titkos rendőre Tisza Kálmán ministerelnök urnak. Ez a Trefort

cultusminister ur, a kinek 10 éves jubileumot is csináltak azért, mert ő, valamint egész ministeriuma egy semmi, sem elméleti, sem gyakorlati szakképzettséggel nem bíró tanügyi sansculotte talmudista. Tíz éven keresztül vezette orránál fogva s talmudi fogárdossággal egyik kificzamodott, halva született tantervről a másikra kergette. Ez Trefort t. minister ur. T. képviselőház! Méltóztassék nyilatkozni, kit illet ez az éljenzés: engemet-e vagy a közoktatásügyi minister urat? Ez a Trefort közoktatásügyi minister ur a ki a pozsonyi választókhoz tartott egyik beszédében egész politikáját e három szóba foglalta: tudomány, vagyonosság, egészség, de vigyázzon az igen t. cultusminister ur, hogy e tekintetben ne mondhassa valaki: magister, cura te ipsum! Hogy e tekintetben, mikor a tudományt, a vagyonosságot és egészséget emlegetik, ne mondhassa valaki, hogy igazi egészség csakis ott van, a hol van anima sana in corpore sano. Vigyázzon, hogy midőn különösen az egészséget magasztalja, ne mondhassa valaki szemébe neki, hogy a magyar nemzetnek büszkeségét, a magyar nemzetnek örömét, szemefényét, a magyar nemzetnek egyetlen jövőjét, a tanuló ifjúságot testi nyomorékká teszi talmudszagú szabadkőműves irányú és szellemű tanmódszerével, tanrendszereinek folytonos változtatásával a tanuló ifjúság túlterheltetésével.

Olay Szilárd: Ez igaz!

Zimándy Ignác: Ez az örökké classicus lendülettel, talmud **zsidó** szédelgők által drága pénzen liferált s mégis korhadt, hitvány anyagból mától holnapra tartó s aztán csakhamar botrányosan roskadozó, szemre fényes, szemkápráztató iskolai palotákat építő Trefort építómester, a ki a magyar király cultusministeréhez egészen illőleg a kilencz millió magyar katolikus iskolai és egyházi elveit és érdekeit folyton sértegeti. *(Felkiáltások jobbfelől: Nem igaz! Nem áll!)* Kegyeket, iskolákat, tanszékeket, hivatalokat ígéret és osztogat választások idején nem az érdem, nem a szakképzettség, hanem a kortes buzgalom mérlege szerint. Ez a Trefort cultusminister ur, a ki a választások idejében magas állásához nem illő kortes szerepre vállalkozva, *(Mozgás jobbfelől)* bármely ázsiai Satrapá-hoz illő atticismussal, drákói kérlelhetlen szigorral ráír egyes katolikus püspökökre, hogy papjaiknak, kik - úgymond - a magyar kormány védelme alatt oly szép parochiákat élveznek.

Ugron Gábor: Nem a kormányé, hanem a nemzeté!

Zimándy Ignác: Alkotmányos jogaik szabad gyakorlását tiltsa el s parancsoljon rájuk, hogy legyenek kormány-kortesekké. *(Mozgás jobbfelől.)* Ez a Trefort Ágost t. cultusminister ur, a ki a választások idejében egy magyar gentlemannhoz egészen illőleg a magyar egyetemre egyszerre három városnak ad reményt, a ki alkotmányos jogok szabad gyakorlása miatt önkényüleg, egyszerűen eltesz, elcsap gymnasiumi tanárokat, sőt igazgatókat is. Sőt arra a majdnem hihetetlenre is ráadja fejét, hogy Tisza Kálmán parancsára a magyar királyi egyetem rendes tanárait, tehát a tudomány legnagyobb tekintélyeit, drákói szigorral meri figyelmeztetni, hogy Tisza Kálmán véleménye szerint szorgalmas, hasznos, hazaboldogító **zsidósággal** szemben ne merjenek védelmi állást foglalni, mert megbánják. Elemi, tanügyi, potya lapját, *(Derültség)* a mely állami, tehát túlnyomó részben katolikus költségen tartatik fenn, a modern új pogány paedagogiának egészen megfelelőleg magasztos, elévülhetlen paedagogiai elvek hirdetése helyett alantas korteskedésre, közös in ultima analysi, erkölcstelen, istentelen, vallástalan iskolák terjesztésére, katolikus iskolai elvek pellengérezésére, keresztényellenes **talmud-zsidó** szabadkőműves elvek dédelgetésére használja föl. Correct katolikus lapok szerkesztőit csak azért, mert correct katolikus szellemben írnak és irodalmilag működnek, a magyar katolikus királynál, tehát a magyar kaiholikusok fővédnökénél denuntialja. És midőn hízelegve búcsút jár a választások alatt az egyes katolikus püspökökhöz, addig örömét leli ... És ez t. ház, az, hogy az igen t. cultusminister ur *(Egy hang jobbfelől: Éljen)* azon összegeket, melyek egyes községek s elemi tanítók részéről az ugy nevezett „elemi tanítói nyugdíjalapra” befolytak. Melyek - ha nem csalódom - már most négy milliót tesznek, hogy ő - mondom - ezen összegeket **talmud-zsidó** *(Élénk derültség)* szédelgők által drága pénzen megvásárolt és mégis korhadt, hitvány épületanyag megvásárlására s ezeket ismét a máról holnapra tartó, csakhamar roskadó, szemre fényes és kápráztató iskola-épületek emelésére fordította a nélkül, hogy e tekintetben csak érdemesnek is találta volna, hogy a magyar parlamenttől arra felhatalmazást kérjen.

Kérdem most már, t. ház, vajjon a t. minister urnak ezen általam ecsetelt népnevelés körüli eljárásával szemben csoda-e az, hogy, mint azt a cultusminister ur Pozsonyban elismerte, a morális dissolutio jelei mutatkoznak.

T. ház! Nem akarom tovább festeni ezen sötét képet. Csak azt tartom még kiemelendőnek, hogy az ilyen eljárás s ilyen autocrata elbizakodás, ilyen elvtagadás, ilyen elv csereberélés és sok más mindenféle tanügyi inqualificálhatatlan inconvenientia csak ott lelhető fel, csak oly minister úrban magyarázhatók meg, a ki lehet ugyan magyar tudós akadémikus s a ki lehet ugyan **talmud-zsidó** uzsorások váltóit soha nem acceptáló s azokat el nem ismerő jó gazda. De a ki a keresztény didactika és paedagogia elévülhetlen elveit és postulatumait sem elméletileg, sem gyakorlatilag nem ismeri, azaz nem szakférfiú s a ki vallás elveire nézve katolikus és protestáns is, szabadkőműves is, **talmud-zsidó** is és franciscanus confrater is egy személyben. Ilyen kormányférfiunál, ilyen cultusministernél nem csuda, hogy valahányszor itt az ő tanügyi viselt dolgai szellőztetnek, bírálat alá vétetnek, classicus könnyű lendülettel kalapját véve, elhagyja a csatatért és megfut Philippi mellől. Az előadottak alapján nem fogadom el a költségvetést.

Rácz Géza: T. ház! Én a múlt évben is felszólaltam azon iratok ellen, melyek Magyarországon rendszeresen terjesztik az erkölcstelenséget. Jelen felszólalásomban köszönetemet kell kifejeznem a t. ministerelnök urnak, a ki meglehet tavalyi felszólalásom folytán, de ugyanakkor egyes olyan iratok ellen megindította a sajtópert és azok méltó elítéltetésben is részesültek, felszólaltak itt oly irányban is, a melyben mellékeseit terjesztetik az erkölcstelenség, felszólaltak a színházaknál jelentkező bizonyos irányzat ellen. Ki kell jelentenem, hogy hála a Magyarok Istenének, a magyar színházak az ilyen irányt nem fejlesztik. Hanem igenis itt vannak a fővárosban azon mindenféle dalcsarnokok.

T. ház! Az ebben a legnagyobb szerű tünemény, hogy itt csakugyan igazunk van nekünk. Ha minden irányban kétségbe vonhatók a mi állításaink, de abban csakugyan nekünk van igazunk, hogy a német Sängereiokat csakugyan nem a keresztény publicum tartja fenn.

Ez egyébiránt még nem annyira fontos, hogy indokolná felszólalásomat, mint egy másik dolog, a mely a mai lapokban is olvasható. A bombayi osztrák-magyar consul jelenti, hogy Indiában és talán Ázsia más városaiban is, bizonyos házakban nagy számmal, sőt majdnem kizárólag magyar leányok vannak.

Nagyon szomorú, t. ház, hogy mi, a kik mindig arról panaszkodunk, hogy a kereskedelem nálunk nem mozdítottat kellőképp elő, most az egyszer a kereskedelem bizonyos ágának terjedése ellen vagyunk kénytelenek felszólalni. Igenis, mert a **zsidóság**, a melynek kezében van minden kereskedésünk és a mely tönkre is teszi kereskedésünket azzal, hogy minden árucikket, melyet Magyarországból a külföldre visz, meghamisít, egyet nem hamisít meg, t. ház s ez árucikk a magyar leány. (*Derültség.*)

Elismerem, hogy a t. ministerelnök ur a kereskedelem e nemének megakadályozása tekintetében érdemeket szerzett, a mennyiben azelőtt Szerbia és Románia felé, szóval a kelet felé irányult ezen kereskedelem s ő ezt az útlevel-ügy rendezésével meggátolta. Most azonban t. ház, más irányt vett ez a kereskedelem; most visznek ki tőlünk leányokat Dél-Franciaország, Németország és Anglia felé. Arra kérem tehát a t. ministerelnök urat, vessen gátot ennek is, mert ez az emberhússal való kereskedelem Magyarországnak becsületére nem válik. Én azt hiszem, nincs e t. házban senki, a ki az ezzel foglalkozók ellen a legszigorúbb eszközök alkalmazását ne helyeselné. A magam részéről abba is beleegyezném, hogy karóba húzzák azokat, a kiknek ez a keresete. Az említett hírlapi közleményekből, melyeket a **zsidó** lapok is hűségesen reproducalnak, kitűnik, hogy mi módon szoktak az illetők e tekintetben eljárni.

Ugyanis kiállítják az útlevelet a leány számára, mely szerint őt cselédnek szerződtetik, ami jele annak, hogy a baj nem másutt van, mint a közvetítő intézetekben, a melyeket pedig szintén csak **zsidók** tartanak fenn. Az a szegény leány természetesen gyanútlanul elmegy oda s ott mindig akadnak bizonyos személyek, a kik őt ilyen helyekre szerződtetik. Erre tehát felhívom a t. ministerelnök ur figyelmét.

Vadnay Andor: Csak azt akarom indokolni hogy ha felszólalásomban volt is vád, az nem volt alaptalan, mert dobálózni a nagy forradalom jelszavaival: egyenlőség és szabadsággal, a mely két szó mint testvér - fogalom: a legóriásibb hazugságok. (*Nagy mozgás.*) Dobálózni e szavakkal, mint a hogy azt önök 20 év óta teszik, akkor a mikor a **zsidó** túlterjeszkedéssel szemben nemzeti önállóságunkat megvédeni nem tudjuk, és ezzel akarják attól a figyelmet elterelni. Nem a 48-as eszméket, hanem e szereplést igenis megunta már a nép. Az éhező embernek nem jogegyenlőség kell, hanem kenyér, a földönfutónak nem egyéni szabadság kell, mert abból ugy is több van neki, mint kellene, hanem hajlék a **zsidókkal** szemben versenyképtelen magyar népnek, mely iparából, kereskedelméből, földbirtokából kiszorítottatik, nem szabad verseny kell, hanem védelem.

Ez az a mi iránt nincs érzéke a 48-as pártnak és ezért unta meg önöket a nép. És ha megunja, jól teszi.

Nendtvich Károly: T. ház: A múlt alkalommal azt találtam mondani, hogy Trefort minister ur a legelső antisemita volt. Ezt nevetéssel fogadták és azt követelték, hogy azt bizonyítsam be. Mindenekelőtt van szerencsém felhozni Trefort minister urnak szavait, melyeket ő az „Emlékbeszédek és Tanulmányok” című munkájában a **zsidókról** mondott: (*Halljuk! Halljuk!*) „A **zsidókban** - így szólt - gyenge becsületérzés, felületesség, hiúság, phisikai munkáktól való idegenkedés, tisztaság hiánya van”, továbbá „ártalmas a befolyásuk azon alsóbb osztályú **zsidókra**, kik a legrosszabb árúkat drágán árulgatva, kóborolva, házalva, a népet százféle módon demoralisálják. A speciális **zsidóság** ennyiben társadalmi állapotainkra nézve ártalmas hatást gyakorol.”

Ezeket igenis elmondta Trefort minister ur a Csengeri Antal által szerkesztett „Budapesti Szemle” 53. füzetében. Hát csakugyan igazam volt, midőn azt mondtam, hogy akkori időben én valóban még nem is álmodoztam az antisemitismusról, midőn Trefort azon térre már csakugyan lépett volt. Hogy azonban azóta annyira megváltoztatta a nézeteit, arról én nem tehetek, meglehet, hogy jobbról győződött meg a **zsidók** részére ...

Jelenleg a szeszgyártás úgyszólván egyedül **zsidókézb**en van. Én azt tapasztaltam, hogy a **zsidó** éjjel-nappal azon töri a fejét, hogy mikép csálhatná meg a kincstárt, sokan fognak még arra az esetre emlékezni, a mely azelőtt 20 évvel Aradon történt. Ott van egy nagyszerű szeszgyár s itt a pénzügyi közegek régóta észrevették, hogy nagy csalásoknak kell előfordulni. Nappal mindent rendben találtak és nem tudtak rájönni, hogy mikép történik a manipulatio. Egyszer éjjel rohanták meg a gyárat. És mi történt? A gyárnak emberei és tisztviselői a gőzcsöveknek minden csapjait kinyitották, minek következtében az egész gyár telve lett gőzzel és a finánczok kénytelenek voltak négykézláb kimászni a helyiségből. Az illetőket az akkori időben vasra verték, több ideig elzárták és igen nagy összegű birsággal sújtották. A jelenlegi humanisticus kormány azt nem teszi, hanem hagyja a dolgokat menni, ugy a hogy mennek s azért ma ritkán merülnek fel oly csalások, mint azelőtt. Azért mondhatom ezt, mert ezen csalások mind az én kezemen mentek keresztül, (*Nagy derűtség*) azaz én voltam kénytelen ezen csalásokat bebizonyítani ...

És ezen korlátlan szabad ipar kinek javára hozatott be Magyarországon? A **zsidók** javára. Mert a **zsidó** maga nem iparos, ő nem dolgozik, ő a kész árúkat hozatja külföldről, a Lajthántúlról, Cseh- és Morvaországból és itt nyit nagy üzleteket és olcsó áron adja el a rossz ipar-termékeket. E mellett a magyar iparos nem állhat fenn és így kénytelen rendre feladni a maga iparát vagy pedig magát alárendelni egészen a tőkének, ugy hogy annak rabszolgájává lesz. Az iparos nem képes a maga munkája után megélni és ebből következik, nem pedig abból, a mit Trefort minister ur mondott, hogy az antisemitismus a communismust és anarchismust szolgálja, hanem itt van kútforrása a communismusnak és a socialismusnak. Az anarchismus csak azóta kezd Magyarországon is fejlődni, mióta a czehrendszer el lett törölve ...

B. Andreánszky Gábor: T. ház! Én egy perczig sem kétkedtem a felett, hogy oly üzletek léteznek, a melyeket az államtitkár képviselő ur említett. Arról is meg vagyok győződve, hogy ezek mind kizárólag **zsidó** üzletek. (*Derűtség.*) Mindennek daczára ez egyszer kénytelen vagyok a **zsidók** érdeke mellett felszólalni és a mellett

szavazni, mert ezen vámemelés megszüntetése által ismét csak megdrágíttatnék az úgyis tuldrága termelés. Így tehát első sorban a keresztény földművelő érdeke, hogy a vám meghagyassék és nem **zsidóérdek**. Ez okból elfogadom a bizottság módosítását.

Rácz Géza: T. ház! ... Hogy Máramaros megyében csakugyan súlyos állapotok vannak, azt senki itt kétségbe nem vonhatja. A túloldalon felszólalt képviselő urak szintén constatálták, hogy ott nagy baj van; még azt is hozzátették, hogy ha az izgatottság oly nagy mérvben terjed, mint az jelenleg mutatkozik, baj következhetik az urakra. Ez Magyarországon sehol sem következhetik be, csak ott, hol a **zsidóság** oly erős tényező, mint Máramaros megyében. (*Derültség jobbfelől.*) Ne nevéssenek ezen az állításon oly nagyon, mert az a veszedelem, mely Máramaros megyét fenyegeti, nem Mihálka alispánban fekszik, kit itt vádolnak, hanem az erdők letárolásának dicsősége illeti azon **zsidókat**, kik rövid idő alatt oly hatalomra jutottak, a kik pálinkával és mindenféle erkölcstelen eszközzel azt a szegény rusznyák és oláh népet elidegenítik a hazától. Ha önök tekintetbe veszik azt, hogy az a faj ott egy rövid évtized alatt megkétszereződött, akkor e kérvény más színben fog feltűnni. Erre Hermán Ottó képviselő úr is célzott, de tudva azt, hogy a **zsidó** lapok az igazságot el fogják hallgatni, csak elburkoltan kérte a vizsgálat e tárgyra való kiterjesztését, hogy nézzék azt, mily elemek vannak a bevándorlók és milyenek a kivándorlók közt. Ha ily irányban lett volna a kérvény benyújtva, akkor csatlakoznám hozzá, de így nem fogadom el az egyik határozati javaslatot sem.

Nendtvich Károly: T. ház! (*Halljuk!*) A hírlapokban gyakran olvassuk, hogy Felső-Magyarországon, névszerint Sáros, Zemplén, Ung, Bereg, Máramaros megyékben a **zsidóknak** bevándorlása Galicziából, Bukovinából és

Oroszországból oly tömegesen történik, hogy ez az egész országra igen nagy veszedelemmel fenyeget.

Ez a **zsidó** faj a legveszedelmesebb fajhoz tartozik, a mely a **zsidók** között létezik, azon fajhoz tudniillik, a melyet chassidimnek neveznek. Ezen fajról egy **zsidó** író, Franzos Emil, azt mondja, hogy halálos gyűlölettel viselkedik nemcsak a keresztények iránt, hanem azon **zsidó** faj iránt is, a mely az ő tanát nem vallja. Azt mondja továbbá, hogy ezen faj folyton folyvást növekedőben van és hogy Magyarországon ép úgy, valamint főképen Galicziában már oly nagy mértékben szaporodott e fajhoz tartozóknak száma, hogy attól lehet tartani, hogy előbb vagy utóbb csaknem az egész **zsidóságot** a maga kebelébe fogja fogadni.

T. ház! Ezen **zsidóság** a népet, a mely ezen megyékben lakik, nem csak hogy lassanként kifosztja egész vagyonából, hanem annyira viszi, hogy a minden vagyonától megfosztott nép kénytelen az országból kivándorolni. Hogy mennyiben üdvös az az egész országra nézve, hogyha ezrenként vándorol ki azon nép a mely századokon keresztül itt Magyarországon élt. Ezt a Magyarországot műveli és a mely Magyarországot századokon keresztül védte belső és külső ellenségek ellen; hogy ha e nép azon **zsidók** által fogna helyettesíttetni, a kiknek sem hazájuk nincs, sem érdekük nincs, a mely őket a hazához kötné: hogy ily állapotban és ily helyzetben hova fogna jutni ez ország, igen könnyen megmagyarázható.

A t. miniszterelnök ur bennünket azzal vádol, hogy mi és törekvésünk a középkori sötétséggel párhuzamban áll. Már most, t. ház, a mi engemet illet, én egész határozottsággal protestálok ez ellen. Mert mindenki, a ki kezdettől fogva egész a mai napig az én működésemet ismerte és ismeri, az bizonyosan jól fogja tudni, hogy egész életemben a legtisztább szabadelvűségnek hódoltam még oly időben is, mikor a tiszta szabadelvűségnek hódolni igen veszedelmes volt. Megvallom őszintén, hogy azon szabadelvűségnek, a melynek a t. miniszterelnök mintegy képviselője, én nem hódolhatok, mert én a valóságos szabadelvűséget csak abban találom, ha az a népnek érdekeit képviseli és azt előmozdítja. Mindazon szabadelvűség, a mely ezt nem teszi, de sőt inkább a nép üdvét aláássa, azt én szabadelvűségnek nem tarthatom, az álszabadelvűség. T. ház! Én mindenkinek meghagyom a maga vallását és nincs az az ember, a ki képes volna engem azzal vádolni, hogy én akárkinek vallását, vagy hitét valamikor megtámadtam volna. Én mindenkinek meghagyom az ő vallását. Én minden vallástól csak egyet követelek és ez az: hogy erkölcsi alapra legyen fektetve.

A mi a hitet, a mi a vallás mythológiáját illeti, ahhoz nekem soha semmi közöm nem volt, de igenis határozottan követelem, hogy minden vallás erkölcsi alapra legyen fektetve.

T. ház! Ezelőtt egy pár évvel én az igen t. miniszterelnök urnak bizonyos alkalommal ezen szavakat mondtam. *(Halljuk!)* Én tökéletesen meg vagyok győződve arról, hogy ha a viszonyok nálunk ekként fejlődnek, mint a hogy azok a **zsidó** emancipatio óta fejlődtek, ez az egész ország 50 év alatt **zsidó** kezekre kerül és nem lesz többé magyar család, a mely századokon keresztül ezen a földön élt és ezt a földet dicsőségesen megtartotta mai napig. En ezt t. ház tényekkel akarom bebizonyítani. *(Halljuk!)* Ismeretes dolog, hogy Mosonmegyében a kisbirtokosság csekély volt, mert csaknem a fél megye Albrecht főherczegé, hanem azon kevés családok is, melyek ott voltak, egészen kipusztultak. Így van ez Sopronban, Vasban, Zalában. Azon kevés családok, kik ott 1848-ban megmaradtak, azóta csaknem egészen kipusztultak és alig van még egy pár hátra.

Ezt számokkal fogom bebizonyítani. Pestmegyében 138 családból elpusztult 100 család, Szabolcsban 524 családból 464, Máramarosban 80 család közül 51, Biharban 152 családból 105 és Nógrádban 102 családból 72.

Így állnak jelenleg a dolgok és én azt hiszem, hogy ebből következtetve, nem kell 50 év, hogy még azon családok is, melyek még hátra vannak Magyarországon, egészen ki fognak pusztulni.

Ezt még azzal is bizonyíthatom, hogy íme igen tisztelt **zsidó** testvéreink *(Derűtség)* közül sokan maguk egész határozottan azt mondják: Jól van, ti még bírhatjátok vagyontokat, de a mi gyermekeiteket, vagy utódaikat illeti, azoknak már többé nem fog jutni. Ez az általános hit közöttük.

Miután így állnak a viszonyok és csakugyan attól lehet tartani, hogy Magyarországon az az igen kevés család is ki fog pusztulni, mely még hátra van: nem hiszem, hogy volna e házban, talán egy-kettőt kivéve, a kik azt nagyon is óhajtának, egyetlen egy ember, a ki azt kívánná, hogy ez Magyarországon megtörténjék. Bizonyos dolog az, hogy minden ország szabadulni iparkodik ezen néptől és hol van számukra a legjobb föld? Itt Magyarországon. Én nem akarom, hogy Magyarország mint egy szemétdombnak tekintessék, a hová minden ország a maga szeméjtét kidobja. Én ezt nem akarom az én hazámról, Magyarországról mondatni, ugyanezért a következő interpellatiót intézem a t. miniszterelnök úrhoz. *(Olvassa):*

Interpellatio a miniszterelnök, illetőleg a belügyminiszter úrhoz. Van-e a belügyminiszter urnak tudomása arról, hogy a felső-magyarországi vármegyékben, névszerint: Sáros, Zemplén, Ung, Bereg és Mára-maros megyékben a **zsidók** aggasztó számmal, sáskák gyanánt özönlének be Galicziából, Bukovinából és Oroszországból és pedig a **zsidóknak** legveszedelmesebb faja, az a faj tudniillik, melyet Chassidim, azaz buzgóknak neveznek. E bevándorolt **zsidók** ellepik Felső-Magyarországot és miután semmi productiv munkával nem foglalkoznak, kifosztják a népet, azt koldusbotra juttatják és kivetkőztetve minden vagyonukból, a kivándorlásra kényszerítik. Nagy része közülök tele waggonokkal jön be egész a kőbányai vasúti állomásig, a hol kiszállnak és hogy bevándorlásuk a fővárosba feltűnő ne legyen és hogy a rendőrség által ne akadályoztassák, egyenkint vagy kisebb csoportokban gyalog jönnek be a fővárosba, hol hitsorsosaik által fogadtatnak és szállásaikon elhelyeztetnek a nélkül, hogy a fennálló fővárosi vagy rendőri szabályok értelmében a rendőrségnek bejelentetnének? ...

B. Andreánszky Gábor: T. ház! Azt hiszem, hogy ha egy hozott törvény megváltoztatásának szükségességéről van szó, akkor nem az jöhet kérdésbe, mikor hozatott ez a törvény, hanem kérdésbe jön a szerzett rossz tapasztalatok mennyisége és én azt hiszem, hogy ezen főkapitányi jelentéssel szemben, melyet az interpellatióban is jelentettem s mely interpellatióm kiindulási pontját képezi, csak akkor volna bizonyítva az, hogy nincsenek elégséges adatok, ha a t. miniszter ur interpellatióm második kérdésében kért statisztikai számadatokkal támogatta volna azt az állítást, hogy nincsenek elég tapasztalatok a törvény gyökeres megváltoztatására. A statisztikai évi könyveket én szintén átnéztem, de ebben az elítélteket és fejezetteket látom vallás szerint kimutatva, de nem a bepanaszoltak és feljelentettek, sem pedig a letartóztatottak számát. Már pedig éppen ezen főkapitányi jelentés mutatja azt, hogy kivált azon bűntényekben, melyek a **zsidók** kedvencz bűntényei, így a csalásban példának okáért, az illetők megszöknek a büntetés elől. Ezekre nézve határozottan ki nem elégítő ezen statisztika és ezért leszek bátor egy kissé bővebben kiterjeszkedni az ilyen statisztika szükségességének indokolására. Minden nemesebb szerves organismus éltetője a világosság. Csak azok az élő lények, a melyek az elhalt nemesebb organismus hulláinak elenyésztetésére és eltakarítására vannak alkotva, azok tenyésznek és működnek a sötétségben. Így vagyunk a társadalommal is. Minden, a mi

nemes, állam és nemzetfentartó, nyílt sisakkal lép a küzdőterre. A míg a bomlasztó elem, jelentkezzék az akár mint nihilizmus, akár mint semitizmus, vagy szabadkőművesség, a sötétséget keresi, azzal akarja eltakarni és elrejtetni magát és aknamunkáját. Így van ez a **zsidókkal** is. A gyermekek mulatsága, egy **zsidókkal** megtelt kocsi társaságát megszámlálni, a miért tudvalevőleg a **zsidók** nagyon boszankodnak. E boszankodásnak okául azt hozzák fel, hogy ez ellentmond az ótestamentum azon ígéretének, hogy a **zsidók** mennyisége számtalan lesz, mint a homokszemeké a tengerpartján. Ez azonban nagyon téves, mert a **zsidók** az ótestamentomra ma már nem adnak sokat, mivel ez őket rossz erkölcsök miatt folyvást korholja és mivel ez tetszik nekik legkevésbé, folyvást ijesztgeti. Ezért sokkal inkább ragaszkodnak a talmudhoz, mely annyira kedves kedves hajlamaiknak. De főleg azért nem áll ez az ok, t. ház, mert van ennek egy sokkal közelebbi indoka is és ez az, hogy ha észreveszik, hogy hányan vannak, észretér a keresztény nép és önvédelmi állásba helyezkedik. Ha már egyszer ezen partialis megszámlálás ellen is annyira protestálnak, mennyire félhetnek az ily felekezeti statisztikától. Franciaországban, a hol tudvalevőleg Rotschild és néhány más német **zsidó** uralja a francia közkereseti társaságok interessatus államférfiait, nem szabad a népszámlálásnál megkérdezni, hogy milyen felekezethez tartozik valaki és mégis azt tanítják az iskolában, hogy 45.000 **zsidó** van Franciaországban, holott a keresztény írók számítása szerint azok száma túlhaladja az 500.000-et.

Elnök: Kérdést kell intéznem a t. képviselő úrhoz. (*Halljuk! Halljuk!*) Méltóztatott bizonyos neveket említeni és azt mondani, hogy ezek uralják Franciaországot.

B. Andreánszky Gábor: Nem Franciaországot, hanem a francia közkereseti társaság interessatus államférfiait.

Elnök: Azért hoztam ezt szóba, mert nem értettem jól meg szavait, nehogy azt mondathassák, mintha a magyar parlamentben Franciaország ellen nyilatkozatok tétettek volna.

B. Andreánszky Gábor: Hazánkban szakértők fejezték ki azon véleményt, hogy mindaz, a mit mi antisemiták Istóczy Győző barátommal együtt az **elzsidósodás** veszélyéről beszélünk. Távolról sem lehet a népre oly hatással, mint azon száraz adat, mely a felekezeti statistikából kitűnnék, a melyben ki volna tüntetve, hogy hány végrehajtás foganatosított, hány adósság táblázatot be a **zsidók** érdekében, hogy hány **zsidó** és hány keresztény kereskedő van és hogy hány **zsidónak** adatott dohányültetési engedély. Tudom, hogy ezen hatás miatt titkolja a kormány a felekezeti statisztikai adatokat, de a felett a gondos figyelő nem lehet kétségben, hogy az ily száraz statisztikai adatok még a legtheoreticusabb professornak is fejfájást okoznának.

E statistika megmutatná azon utat, melyen meggazdagodik a **zsidó** és meghazudtolná mindazon üres phrasisokat, melyek a **zsidók** különös szorgalmáról és takarékoságáról szólnak. De jó politika-e az, rejteti a létező sebet? Nem-e a seb megnyitása és minden idegen, folyton ingerlő anyag teljes eltávolítása-e a helyes gyógyítás első feltétele?

De a mi kivált a bűnügyi statistikát illeti, ez volna határozottan a legtanulságosabb. Tagadják, hogy a csalást, a hamis bukást leginkább a **zsidók** űzik. Sohse állítottuk, hogy nincsenek egyes kereskedők, a kik az önök, philosemiták tanácsára hallgatva, hogy legyenek olyanok, mint a **zsidók**, követik a **zsidók** példáját. (*Derültség.*) Többnyire pórul járnak s én nem is sajnálom őket; a keresztény társadalom kilöki őket magából. De másként van a dolog a **zsidónál**. Ha a **zsidó** kétszer-háromszor hamisan bukik vagy csal: mint e főkapitányi jelentés mutatja, többnyire megszökik a büntetés elől és ha nem szökik meg, egész Izrael felkel védelmére. Ha kis ember, hitközségtársai jönnek; ha nagy ember, maga az Alliance Israelite áll fel védelmére. És ha végre valakit mégis becsuknak, akkor mint egy nagy eszme, egy nagy elv, a gójimok pusztítása elvének mártyrja kerül ki a börtönből. Épen a minap egy híres **zsidólap** szörnyűködött azon, hogy egy **zsidót**, a ki legyilkolta a szakácsnőjét, zsandárok megkötözve vittek a börtönbe. Ha ennyire rokonszenveznek a gyilkossal is, mekkora tekintélye lehet előtük a csalónak, a ki nemzeti erkölcsi miatt szenved?

Elnök: Én elvi dolgokba nem szoktam avatkozni, de figyelmeztetnem kell a képviselő urat, hogy a magyar haza 600.000 tagjáról azt mondani, hogy erkölcsök olyanok, mint a képviselő ur kifejezte, ez mégis erősebb,

hogysem szó nélkül hagyhatnám. Figyelmeztetnem kell a képviselő urat, hogy ilyesmitől előadásában óvakodjék, különben kénytelen volnék tőle megvonni a szót.

B. Andreánszky Gábor: És a mi a legfurcsább, a keresztények, a kik saját hitsorsosaik iránt könyörtelenek, a **zsidókkal** szemben egészen másként járnak el. Ismerik őket gyermekkoruktól fogva és belenyugszanak a költő szavaiba: „A virágnak megtiltani nem lehet ”

T. ház! Különböző tehát az erkölcsi alap, melyen a **zsidó** s a keresztény áll és a melyen egymással sohasem forrhat össze. És azért, ha a politikai jogegyenlőséget továbbra is fenn akarjuk tartani, kétszeres igyekezettel kell azon lenni, hogy a **zsidó** természet ellen, melynek szokásai- nem akarom magamat bővebben kifejezni - mintegy ragályfészkek, egyes keresztényre is átharapódznak, hogy azon ösztönök ellen megvédelmeztessék a vagyon és a tisztességes kereset. Ha a törvényhozás intézkedése képes lesz ezen kívánalomnak megfelelni, akkor lehetséges lesz a **zsidók** emancipációjának, szóval a jogegyenlőségnek és a magyar államnak együtt fennállani. De ha erre képtelennnek mutatkozik, akkor, ha csak ez a nemzetem akar teljesen lemondani hazájáról, kénytelen lesz különböző jogalapokat a külön **zsidó** erkölcsi alapon és külön keresztény erkölcsi alapon álló társadalmaknak teremteni és ez nem fog többé megfelelni a rideg formai jogegyenlőség elvének, a jelenlegi jogegyenlőség, mely csak papíron létezik, határozottan fosztogatási privilégiummá vált a lelketlen számára.

Számtalan esetet tudnék felhozni, de a melyekre itt ki nem terjeszkedhetem. Az igazságügyi miniszter ur kezében van megtenni a kezdeményezést ily intézkedések létrehozására. Tegye azt annál inkább, mert ha a keresztény nép sorsa iránti szeretet nem indítaná erre, akkor határozottan tegye azért, mert ha megvédi a keresztényeket a fosztogatásoktól, egyszersmind megvédte az emancipációt és kivitte, hogy a **zsidók** itt tovább is túressenek ...

B. Andreánszky Gábor: ... Hogy a miniszterelnök ur, kinek szíve a választás mellett vérzik, mégis ki akarja neveztetni a megyei orvosokat, ennek csak egy oka lehet, hogy a **zsidók** szorítják őt erre, miután tapasztalták a múlt választásnál, hogy a **zsidódoctorok** a megyei orvosi hivatalokból rakásszámra buktak ki.

Pedig itt kétszeres **zsidóérdek** forog fenn. Az orvosi hivatás iránt különösen rokonszenvvel viseltetnek a **zsidó** urak, mert mint egy latin vers mondja: Hat Galenus opes. Dat Instinianus honores. Mi legyen abból a 60%**zsidó** orvostani hallgatóból, hogy ha, a főispánok a megyékre nem octroyálhatják egy részét és mi lesz másodsor a sorozásból, ha **zsidó** megyei orvos onnan ki talál rekedni. Kihez forduljon tanács és útbaigazítás végett azon **zsidó** hadköteles, ki a puszkaporszaggal nem tud megbarátkozni.

Hogy lenne képes a **zsidó** fajának missióját, az új honfoglalást, hol a csatamorajt a licitáció dob-pergése váltja fel, teljesíteni, ha ő is improductiv exercirozással lesz kénytelen drága idejét tölteni, a helyett, hogy ideje korán megkezdené hadjáratát a keresztények vagyona ellen.

Az anyakönyvek, könnyű 50 krajczár vezetéknev-változtatás és dupla előnév által előidézett zavarok daczára is nagyobbnak üthetne ki a **zsidó** hadcontingens száma, ha itt a faj szeretet nem szerepelne. Ez az általános közvélemény az országban és nincs okom azt nem osztani.

És most itt kizárólagosan **zsidóérdekben** vétetik el a jog a megyei közönségtől. Hogy legdrágább kincsének, egészségének őreit maga válassza, miután egynémely megyei bizottság, oly annyira visszaélt jogával, hogy nem a választott népből választotta orvosait.

T. ház! Nem azt indítványozom én, a mit tán szeretnének, hogy szörnyülködhessenek intoleranciánkon, hogy **zsidó** megyei orvos ne lehessen, egyedül csak azt vagyok bátor indítványozni, hogy engedjék meg a megyei közönségnek, hogy mint eddig, ezentúl is magát saját módja szerint gyógyíthassa, hogy II. Frigyes szavaival éljek némileg: „dass es nach seinen eigenen Facon gesund werde.” Ha netán kedve volna a megyének **zsidóorvost** választani, nem lehet ellenvetésem, de igenis van ellenvetésem az ellen, hogy azon akár keresztény, akár **zsidóorvos** octroyaltassék a megyére, kinek csak kortes erényei vannak, de ki nem bírja annyira a megye bizalmát, hogy megválasztódnék.

Veres József: Mint Mózes a **zsidókat** 40 éven át vezette idestova a pusztában terv nélkül csak azért, hogy vezesse és csak azért, hogy 40 éven át vezesse, míg ez a nemzedék kihal, melylyel igazán nagyot kockáztatni nem mert, úgy vezeti most a pártot a miniszterelnök úr terv nélkül. Mózes ismerte a maga népét, hiszen ismeri a t. miniszterelnök úr is a maga többségét.

Egy jelszót hangoztattak, még pedig nem is először a kormány padjairól és ez a jelszó a takarékoság. Ez a magán életben oly elv, melyet szem elől téveszteni nem szabad, de semmi esetre sem gyógyító szer. Amily következetesen ígérte a t. kormány a takarékoságot, ép oly következetesen meg is szegte ezen ígéretét. Vagy ha takarékos volt, takarékoskodott úgy, mint a ki igen drága szivarokat szív és gyufán akar valamit megtakarítani, vagy a ki drága paripákat tart és a patkón akar valamit meggazdálkodni ... Ezt a nyomort részben előidézte, részben kizsákmányolta a **zsidóság**. Es a többség nemcsak a kormánypárti többség, hanem a képviselőház tagjainak többsége nyugodtan nézi azt a kizsákmányolót, a kormánypárti többség azért, hogy kölcsönt, az ellenzék azért, hogy szavazatot kaphasson a **zsidóktól**. A kormánypárti többség eljárása igen drága áron van megfizetve, mert Rothschild ad kölcsönt akárkinek, csak hypothekát kapjon. Az ellenzék dédelgetése pedig hiábavaló törekvés, a mint azt a legutóbbi választásoknál tapasztalhatták.

Mi, antisemiták t. ház, nem a **zsidók** ellen általában, hanem csak bűnei ellen küzdünk. Qui bene distinguit bene docet. Mi nem a tőke ellen harcolunk, a mint ezt Dégen t. képviselő ur mondotta, hanem a törvénytelen és tisztességtelen utón összeharácsolt tőke zsarnoki egyeduralma ellen. *(Ugy van!)* Ez pedig nagy különbség. Mi nem támadjuk a **zsidókat**, hanem védelmezzük a keresztény népet. Érzelmünk, cselekedeteink rugója nem a **zsidók** elleni gyűlölet, hanem a keresztény nép iránti szeretet. És ha a t. képviselőháznak többsége ezeket a kiindulási pontokat tekintené ítéletének kimondásakor, máskép ítélné rólunk és máskép ítélné az antisemitizmusról. Ha a t. képviselőháznak többsége csak felényi jóakaratot, figyelmet, védelmet és szeretetet tudna mutatni a keresztény nép iránt, mint amilyent mutat a **zsidók** elkényeztetésében, aggodalmaink és panaszaink hamar megszűnnének. Nem féltünk a **zsidókkal** szemben a becsületes és törvényes versenytől, de féltjük azon versenyben, a melyben a keresztényt köti a lelkiismeret és becsület, a **zsidókat** pedig nem. Míg a keresztények szokásos hibáira szigorú büntetés van a büntető törvénykönyvben, a gazdálkodásnak a **zsidók** által gyakorolt módjára a lehető legenyhébb. *(Ugy van!)* Mi más véleményben vagyunk az antisemitizmusról, mint a mit a Lloydok és Journalok a szánkba adnak. És ha Magyarország népét, mint családot venném, azt kellene mondanom, hogy mi ezen hazának gyermekei szeretjük ezt a népet és hazát még gyengeségeiben, még bűneiben is. Mint a gyermek köteles szüleit szeretni még akkor is, ha azok hibásak, épen úgy szeretjük mi is a magyar népet, még ha vannak is hibái. És valamint a testvérek között, a **zsidó** népet nem tekinthetem másnak sem a történelemben, sem a jognál sem érdemeinél fogva, mint a fogadott gyermeket, azért kérjük a törvényhozás igazi szülei szeretetét az ő lakosai iránt, a mely ezen hazát elfoglalta és megtartotta, mert a **zsidók** csak akkor állottak hozzánk, mikor a veszélyen túl voltunk. Nem azon 650.000 magyar **zsidó** ellen, hanem a beözönlő lengyel **zsidók** ellen vagyunk mi, mert az lehetetlen, hogy azon 50.000 **zsidó**, mely II. József császár népszámlálása alatt itt volt, 100 év alatt 650.000-re szaporodott légyen, még ha oly szapora lett volna is, mint a patkány. *(Igaz! Ugy van!)* Czáfolja ezt meg a t. miniszterelnök ur és mint belügyminister mutassa ki, mert ez csak neki van módjában, hogy hány **zsidó** honosította magát a bevándorlottak közül és hányan igyekeztek polgári jogokat gyakorolni jogtalanul.

Egyébiránt, t. ház, ebben a felfogásban a magyar nép, a magyar faj iránti előszeretemben - és főképen a mi tetteink rugója - nem állunk ezen oldalon egyedül. Igen szomorú és szégyenletes is volna, ha mi a magyar nép iránti szeretetben egyedül állnánk.

Valamikor Tisza Kálmán miniszterelnök ur is ugyanezen gondolatokat fejtette ki alföldi leveleiben és én hazafiasságát becülöm most is annyira, hogy ezen felfogását még ma is helyesli, midőn figyelmeztette a nemzetet arra, hogy vigyázzon, nehogy földje, ipara és vagyona, a politikai befolyásának ezen nagy eszköze átmenjen a nép kezéből egy oly idegen faj kezébe, melynek a hazaszeretetet csak ezután kellene megtanulnia. Azt hiszem, ez kizárólag a **zsidókra** illik legjobban. Engedelmet kérek, nem kizárólag - helytelenül mondtam - a **zsidókra** illik legjobban. Sőt a haza bölcse, Deák Ferencz már 1833-ban nyilatkozott ilyenformán, mikor az úrbéri telkek maximumáról tanácskozott a karok és rendek gyűlésén. Megvallja, hogy: „Szeretné a törzsökös népet hazánkban tartatani; szeretné a magyart terjeszteni inkább, mint megszorítani. Tart pedig attól, hogy határtalan vásárlás által a legboldogabb vidékeken sok jobbágytelek egynehány gazdag rácznak vagy czinczárnak kerül kezére, ez pedig a nemzetiségnek mennyire ártalmas, a K. K. és B. K. ítéletére bizza.”

Tegyük a ráczok és czinczárok helyébe, a kiknek most már nevét sem ismerjük - e beszédből tudtam először, hogy valamikor a magyart attól is féltették - a **zsidót**. A félelem tökéletesen jogos volt, a legboldogabb vidéken nemcsak a néptől, hanem a gentrytől is a **zsidó** foglalta el a földbirtokot és a legboldogabb vidékeken nemcsak, hogy nem terjeszkedik, de szűkebb határok közé szorul az ősi magyar nép, az ország törzslakossága, melyet Deák Ferencz féltett joggal, mert a hazaszeretetet szent kötelességei követeli tőlünk, hogy a népet nem csak szóval szeressük, hanem a bajában féltsük és igyekezzünk megmenteni. S midőn mi, t. ház, ilyen, legalább azt elismerhetik, a legnemesebb indokból származó szeretettől és félelemtől áthatva felemeljük szavunkat és figyelmeztetjük a t. házat arra, hogy ez oldalról a magyar nemzetet nagy veszély fenyegeti, azt mondják, hogy a gyűlölet tüzét szítjuk, melyet majd csak vérrel lehet eloltani. Dégen t. képviselő ur vádolt bennünket evvel, de elfelejtette azt, hogy nem minden tűzhöz kell gyújtogató. A gondatlan gazdának házfedele alatt összehalmozott gizgaz és ilyen az országban a **zsidóság**, magától is kigyulad a villamossággal megtelt levegő...

Elnök: Kérem a t. képviselő urat, ne méltóztassék ily hasonlatokat használni. Már többször felszólaltam az ellen, mikor ily szavak hallatszottak e házban. Ítélje meg a t. képviselő ur maga, vajjon lehet-e a haza polgárainak egy nagy részét így giz-gazhoz hasonlítani. Amit művelt körben nem lehet mondani, azt parlamentben sem lehet. *(Elnök helyeslés, közbeszólás jobbfelől: Még pedig papnak!)*

Veres József: T. ház! Ournis similitudo claudicat. Ez egyik mentségem. A másik pedig az, hogymint a dudva, gaz, olyan helyen terem, ahol elhanyagolják a jó növények termesztését, ép úgy nem az általános **zsidóság**, hanem a bűnös **zsidóság** oly helyen szokott erőre kelni, hol a népel van hanyagolva. Egyébiránt tisztelettel és köszönettel fogadom az elnök ur figyelmeztetését s folytatom a hasonlat másik részét, melyre talán megint kapok egy elnöki rendreutasítást. Elfelejtette Dégen képviselő ur, hogy a villámmal megtelt levegő villámmal könnyít magán és gyújt a nélkül, hogy hozzá szikrát vittek volna. Félő, hogy ha a törvényhozás a nép jogos panaszainak törvényes orvoslása által a villámhárítót ideje korán fel nem állítja, a mint lecsap a villámmal megtelt levegőből a villám, mint a nép nevezi: Isten haragja, úgy le fog csapni a közélet levegőjéből, ha tele lesz haraggal és bosszúval a népnek haragja.

Ez különben egy ellenünk nagyon szokásos vád, hogy zavargást szítunk, de elfelejtik a t. képviselő urak, hogy a legutóbbi zavargások alkalmával egyetlen egy oly kerületben sem volt **zsidók** elleni zavargás, melyet nyílt antisemita képvisel. Tények egyszerű magyarázata az, hogy mi antisemiták folyton türelemre intjük a népet és intjük arra, hogy panaszainak törvényes utón igyekezzék orvoslást szerezni, mert még van reményünk, hogy a törvényhozás szavainkat előbb-utóbb meg fogja hallgatni. Vajha e remény ne bizonyulna hiúnak! Ha ráeresztik a jóhiszemű, becsületes, lelkiismeretes, tudatlan keresztény népre a lelkiismeretlen, kapzsi, agyafúrt **zsidóságot**, hogy győzzön felette azzal, a miben ő erősebb: ésszel, nem lesz csoda, sőt ellenkezője volna csoda, ha a nép az életösztön parancsa szerint védi magát azzal, a miben ő erősebb: ökölle! Dégen t. képviselő úrtól azt szeretném viszont kérdezni, hogy ha mi lennénk felelősek ama vérért, ki lesz felelős azon sok verejtékért, melyet a szegény nép arra a földre hullatott, mely a rossz törvények folytán hamis bukás, uzsora, orgazdaság révén ment át a **zsidók** kezeibe? Ki lesz felelős azon tenger könnyért, mely elhullott a gentry hajlékában, melyeket uzsora és csalás által a **zsidók** kaparítottak kezeik közé. *(Ugy van!)* Ki lesz felelős azért, ha az ősök vére által áztatott föld **zsidó** kézbe kerül? A kié az ország földje, azé a haza. És önök nyugodtan tudják nézni ezen új honfoglalást? Midőn mi látva azt a veszedelmet, melyekről a telekkönyvek teherrovatai, a takarékpénztárak váltóinak nagy száma oly szomorúan tanúskodik, felemeljük szavunkat, önök bennünket nem akarnak meghallgatni? Nem akarnak megérteni? Nem akar megérteni például Pulszky Ferencz képviselő ur sem, a ki azt mondja, hogy mi az egyesről következtetünk az egészre. Pedig éppen ő teszi azt! Hivatkozik arra, hogy Ó tiszteli, becsüli a **zsidó** fajt, mert **zsidók** voltak Péter és Pál apostolok is. Ne felejtse el, hogy **zsidó** volt Júdás apostol is, a ki pénzért eladta az üdvözítőt. Ne felejtse el, hogy **zsidók** voltak azok, a kik tulajdon prófétáikat halálra üldözték, mihelyt azok hibáikért korholták őket. Ne felejtse el, hogy a **zsidók** voltak azok, kiket az üdvözítő kötéllel vert ki az isten házából, mert még az imádság házát is uzsora barlangjává tették. Ne felejtse el, hogy a **zsidók** voltak azok, a kik a szeretet vallásának alapítóját keresztre feszítették!

A világ legnagyobb történetírói, bölcsei, hadvezérei, államférfiai, Mózes-től Bismarckig szinte meglepő egyhangúsággal a **zsidó** nemzetet minden korban a többi népet kiszívó pióczának tekintették. A pióczából jó a kevés, mert a poshadt vértől megszabadítja az embert, de a sok elgyengít.

Busbach t. képviselő ur vádol bennünket, hogy a beolvadást akadályozzuk. Legyen meggyőződve az általam igen t. képviselő ur, hogy ha valaki Magyarország népének összetartását, összeolvadását, egyetértését szükségesnek tartja, én annak tartom, de lehetetlenséget kívánni nem lehet. Nem mi rajtunk múlik, hogy a **zsidó** nem olvad be a magyar nemzetbe, hanem a **zsidón**, vére, vallása, története, emlékei és reményei tiltják attól, hogy beolvadjon a Magyar Nemzetbe. *(Ugy van!)* Hiszen nem ülhet egy asztalhoz kereszténnyel a nélkül, hogy magát tisztátalannak ne tekintse, nem ehetik ugyan abból az ételből, a melyből evett a keresztény, méltóztassék csak Trefort minister urat megkérdezni, a nélkül, hogy magát tisztátalannak ne tekintse.

És nem is akarnak beolvadni semmiféle nemzetbe. Állítólag Rothschild mondotta Londonban - természetesen nem voltam ott - mikor a német **zsidók** templomára, a melyet Londonban építettek, valami kegyadományt kértek tőle: „Nem ismerek német **zsidót**, angol **zsidót**, csak **zsidót**.” Különben mire való volna az a szövetség Parisban, a mely az egész **zsidó** faj ügyeit vezeti, ha beakarnának olvadni valamely nemzetbe? Mindaddig, míg a **zsidó** szent könyvei folytán a keresztényt csak goj-nak, csak baromnak tekinti, addig ő nem tekinthet bennünket egyenlőknek saját magával és ha ők megvetnek bennünket mint barmot, ne vegyék tőlünk rossz néven, ha nem tolakodunk az ő társaságukba, hanem elfogadjuk, hogy ők külön akarnak tőlünk élni.

De hát mikép mutatta meg Magyarország **zsidósága**, hogy be akar olvadni? Avval, hogy a jogokból kikérte a maga dús részét, a kötelesek kikérését azonban ott felejtette. Ott van az erdélyi közművelődési egyesület titkárának hivatalos jelentésében, hogy minden osztály, minden felekezet meghozta a maga adóját erre a nagy nemzeti célra, csak a **zsidóság** maradt el, a csángók betelepítésénél mindenki megtette a magáét, csak a **zsidóság** tartózkodott tőle.

Megteszi minden felekezet, minden nemzetiség a haza iránti kötelességeit a közművelődés terén, csak a **zsidóság** nem vállal el terheket azon egyszerű oknál fogva, mint Wahrmann képviselő ur a hitközség tanácsában mondotta: elvből nem lehet gymnasiumokat építeni, pénz is kell ahhoz!

Pulszky Ferencz képviselő ur azonban azt mondotta: mit tartozik ez a költségvetéshez?

Közvetve, sőt közvetlenül is egészen hozzá tartozik. Egy az, hogy a kölcsönt a t. kormány **zsidóktól** kapja és a mint Oroszországnál és Romániánál látjuk, a **zsidóság** szeret némely speciális föltételeket is kötni magának, emancipatiót meg effélét, tehát épen **zsidó** célokat. Más az, hogy egészen másképp nézne ki Magyarország költségvetése is, ha a **zsidóság** is a terhekből elvállalná azt a részt, a mely őt megilleti. Ha például közel 10 ezer gymnasiumi tanulója lévén, fentartana 10-20 gymnasiumot, azzal meglehetősen könnyítene a költségvetési tárczán. *(Igaz! Ugyvan!)*

Még egy megjegyzést legyen szabad tennem és ezzel bezárom felszólalásomat. *(Halljuk!)*

Nagy megütközéssel és ellenmondással fogadta a háznak ezen oldala, a függetlenségi és 48-as párt Vadnay Andor t. barátomnak azon kifejezését, hogy a nép kezdi már unni a jelszavak hangoztatását azoktól, a kik bajai iránt nem mutatnak kellő érzéket.

Engem igen meglep az, hogy a t. párttagjait ez meglepte. Mert hiszen Vadnay t. barátomnak ez a nyilatkozata nem azt jelenti, hogy most már ez a párt a függetlenség helyett vegye fel az antisemitismust, hanem azt, hogy a függetlenség mellett tűzze ki az antisemitismust is. A kettő nagyon szépen megfér, sőt egyik a másik nélkül lényegileg nem lehet el, mert hiába hangoztatjuk mi a függetlenséget Bécstől, mikor idebenn szolgálai vagyunk a **zsidónak** ... Igaz, hát külön párti antisemiták vannak: függetlenségi antisemiták és mérsékelt ellenzéki antisemiták. Én mint függetlenségi antisemita mondom, hogy oly híve vagyok Magyarország függetlenségének, mint bárki, szeretem Magyarország szabadságát, függetlenségét, mint akárki e párton. A népies hasonlat így van: Függetlenségi párti ellen léptem föl, mint független antisemita, két választó polgár vitakozott, hogy mi köztük a különbség, azt mondta: „no atyafi, mindkettő túrócsuszát talál, csak hogy az antisemiták hozzá adják a töpörtyűt is.” Csak olyan ételt találunk a nép elé, ugyan oly elvet hírdetünk mint önök, csak hogy hozzá adunk még valamit, a mi hozzá tartozik.

Hát t. ház, a betegre tökéletesen mindegy, ha aleopathice vagy homoeopathice gyógyítják meg, csak meggyógyítsák ...

Ha a tapasztalat bebizonyítja, hogy a **zsidók** föltétlen emancipatiója ártott, inkább az egyenlőség elvét áldozom fel, mint a magyar nemzetet, az elvek maradjanak az ég csillagainak a magaslatán, a mely felé törekedjünk, de időközben tartsunk magunk elébe lámpát is, a mely bennünket vezessen.

Rác Géz: ... Én megvallom, nem örömet foglalkozom a t. képviselő úrral, mert volt alkalmam hálátlanságát tapasztalni, a midőn egyik kitűnő elvtársam, báró Andreánszky, a **zsidók** vallási céljaira előírányzott összeget a múzeumra akarta megszavaztatni és ez ellen a t. képviselő ur nagyon tiltakozott. Ő múltkori beszédében a történelemre hivatkozván, azt mondta, hogy az uzsora nem új találmány és nem is a **zsidók** találmánya, hisz meg volt az már a rómaiaknál is. Nagyon jól tudjuk, hogy meg volt, de méltóztassék emlékezetének visszanyúlni a régiebb korszakokba is. Jól ismerheti, mint a történetírás terén is kiváló szerepet játszó férfi, az egyiptomiak történetét. Tudhatja, hogy a **zsidók** vendégeül jöttek volt oda, azonban az egyiptomiak csakhamar megalégték az ő ottani szereplésüket, mert ők tisztességes munka helyett elkezdtek uzsoráskodni épen úgy, mint hazánkban és mikor e miatt az egyiptomiak felháborodván ellenük, vályogvetésre és téglakészítésre szorították őket, a **zsidók** készek voltak inkább neki menni a Verestengernek, mint sem választott népi csontjaikat ilyen munkával meggyalázzák.

Csak hogy abban a nagy sietségben is, melyet ez alkalommal tanúsítottak, egyről nem feledkeztek meg, hogy tudniillik az egyiptomiak arany és ezüst edényeit, melyeket mint zálogokat maguknál tartottak, magukkal ne vigyék, vagyis el ne lopják. És ezért történt, hogy Pharaó utánuk ment. Mert az egyiptomiaknak sokkal több eszük volt, hogy sem a **zsidókat** akarták volna visszahozni, hanem vissza akarták hozni edényeiket. *(Derűltség)* Azonban ez is bolond gondolat volt tőlük, mert a mint Pulszky t. képviselő ur jól tudja, a mire a **zsidó** egyszer ráteszi a kezét, azt ugyan nem igen lehet tőle visszakaparítani. És hogy a **zsidók** ez alkalommal csakugyan elvitték magukkal ezeket az arany és ezüst edényeket, annak fényes bizonyítéka az, hogy a pusztában volt miből arany borjút öntenők. A mi kivándorlóinknak bezzeg nem igen telik arany borjút öntésére.

De nemcsak ezzel akarok érvelni az uzsorának **zsidó** eredete mellett. Azzal sem, hogy a nép majdnem mindenütt egynek tekinti a **zsidót** és az uzsorát.

Különb is nem az a lényeges kérdés: ki találta fel, hanem az, hogy ki gyakorolja ezt a szépséges mesterséget. A mondottakból is nagyon jól láthatja a t. képviselő ur, hogy az uzsora feltalálásának érdeme inkább illeti a **zsidókat**, mint - a hogy ő állította - az alphabet feltalálásának, vagy csak Európába való behozatalának érdeme is.

Midőn az összes költők közt a legnagyobb emberismerők egyike Shylock-ot **zsidónak** teszi, ezzel is a mi állításunknak ad jogosultságot ép úgy, mint az, hogy ma, mikor az uzsora miatt a vádlottak padján annyi egyént látunk, azok kivétel nélkül **zsidók**. De engedje meg a t. képviselő ur, hogy egy idézetet olvassak fel erre vonatkozólag olyan férfiútól, a kinek tekintélye előtt ő is megfog hajolni. *(Halljuk! Olvassa.)* „A **zsidók** tele vannak gonoszszággal, romlottak, irigyek, kevélyek, uzsorások és minket, mint pogányokat szidalmazók. Mert olyannyira elvakultuk, hogy nemcsak úzik az uzsorát - hogy más bűneikről hallgassak - de tanítják azt, mint jogot, hogy az Isten parancsolta ezt Mózes által, a miben ép úgy, mint másokban. Istent gyalázatosan meghazudtolják, de arról nem is akarok jelenleg szólni. Minket keresztényeket saját honunkban foglyul tartanak s hagynak dolgozni arcunk verejtékével, ők meg a kandalló mellett üldögélnek, lustálkodnak, uraskodnak, esznek, isznak, kényelmesen és jól élnek az általunk megmunkált javakból, gúnyolnak minket és leköpnek azért, hogy mi dolgozunk. Valamint lehetetlen, hogy a sáska elhagyja az ő ugrádozását és édelgését, a kígyó pedig az ő szúrását, ép oly kevésbé hagy fel a **zsidó** abbeli törekvésével, hogy keresztényeket megrontson és gyilkoljon, a hol csak teheti. Azért tudd meg kedves keresztény és ne kételkedjél fölötte, hogy az ördög után nincs elkeseredettebb, mérgesebb és dühösebb ellenséged, mint egy valódi **zsidó**, ki komolyan **zsidó** akar lenni.”

Ezen szavakat Luther Márton mondta, a kit azt hiszem, a t. képviselő ur sem fog desavouálni.

Ezek után nekem csak egy kívánságom lehet, hogy a t. képviselő ur vegye a **zsidóságot** minél többször olyan kétes értékű pártfogásába.

Búsbach képviselő ur tegnapi beszédében szintén tömjénezve a **zsidóságnak**, egyúttal megtámadott minket. Ezt ez alkalommal, tekintettel a Terézvárosban levő nagyszámú **zsidó** választókra, nem veszem tőle rossz néven, de nemcsak hogy rossz néven nem veszem, hanem nem is veszem komolyan, mert mikor nem átalja itt a házban - mint monda - a multakért a felelősséget elvállalni. Ez sajtószerepének látszik, ha tudjuk, a kik a képviselő urat régebben ismerjük, hogy mint városi képviselő a jelenlegi kormány ellen minő erős küzdelmet folytatott.

De ezzel nem elégedett meg a képviselő ur, hanem gúnyolódott a gentry felett. Hát igaz, a gentrynek meg van azon szerencsétlensége, hogy hála isten magyar, hanem talán épen az a szerencsétlensége, hogy nem

zsidó. De mikor a gentrynek utasításokat adott, akkor nem mondta meg a kiviteli módokat. Mondja meg, mit kellene annak a gentrynek tenni? Menjen a kereskedői vagy iparos pályára.

Búsbach Péter: Nem ártana!

Rác Géza: Nagyon helyes mondás, hanem mikor lehetetlenné teszik a közös vámterület által az ipar fejlődését, akkor hogy menjen iparosnak?

Menjen kereskedőnek? Azt hiszik, hogy az a **zsidó** kereskedő be fogadja kereskedésébe és kiszorítja hitsorsait, hogy ott az ő üzleti titkaiba bepillantson és azt elsajátítsa? De különben még ha adna is neki helyet, hogy lenne képes a szegény gentry a tőkével bíró **zsidóval** versenyezni, ha csak nem akarná a **zsidóságnak** azon tulajdonságait elsajátítani, a melyeket látunk itt a fővárosban és ott a terézvárosban is számtalanszor, hogy a **zsidó** kereskedő kétszer, háromszor bukik és azután boldogul. Ha ilyen erkölcsűvé akarja tenni a gentryt, azt nem fogják elfogadni ...

Azt mondta a t. képviselő ur, hogy nem leplezik ők a **zsidók** eljárását, nem dédelgetik azokat. Ugy látszik, némi tekintetben cserben hagyta emlékező tehetsége. Mert épen a függetlenségi párt részéről volt Miklós képviselő ur által interpellatio intézve a kormányhoz, hogy hogy tűri azt meg, hogy a sajtószabadság örve alatt Istóczy 12 röpirata megjelent? Épen ez a párt volt az a mely a pártnak kiváló tagjait, a kik a párt terjesztésébe élénk részt vettek, kizárta csak azért, mert a **zsidókérdésben** önálló nézeteket mertek nyilvánítani ... Azt ugyan megmondom, hogy félrendszabályokkal már most a **zsidókérdést** megoldani nem lehet. Mert most, mikor arról van szó, hogy úgylis már túlszámos a **zsidó** ez országban - a t. elnök úr is constatálta a nagy számot - nem elégséges a kapukat bezárni.

Elismerem, hogy a függetlenségi párt velünk szavazott, midőn a börzeadó behozatalát indítványoztuk, de nem szavazott velünk, mikor a börzebiróságot akartuk eltörölni és főleg most, midőn a szelvényadót indítványozta Andreánszky Gábor t. képviselőtársam. Arról mindkét ellenzék mélyen hallgatott, sőt a beszédében felhozott életrevaló eszmékre nem válaszolt ... Azonban, t. ház, ezt lehetetlenné tennők, ha mi a kormányzással egyúttal az adóemelést akarnók inauguralni, a mi pedig elkerülhetetlen dolog, ha a kamatszselvényadót be nem hozzuk és tagadhatlan, hogy a legkisebb adóemelés most már földönfutóvá teszi a magyar népet és ezt az országot **zsidóországgá**. Nem akarjuk mi függetlenségek ezt a függetlenséget a **zsidók** számára, mint már hangsúlyoztam, hanem a magunk számára és azért célunkat, a haza függetlenségét soha egy perczig nem tévesztve szemünk előtt, minden más kérdésben azokkal haladunk karöltve, kik ezt az országot magyarnak akarják tudni.

T. ház! Ha ezelőtt 11 évvel Istóczy Győző t. képviselő úr az antisemita zászlót itt ki nem tűzi, akkor lehetnének egyes keresztény képviselők, de azok nem harcoltak volna többé magáért a függetlenségért, hanem a **zsidók** közt iparkodtak volna maguk is **zsidókká** lenni. Azt hiszem, hogy a **zsidók** nem nagyon lelkesülnek a haza függetlenségéért.

Önök tudhatják nagyon jól, hogy épen azokat a képviselő urakat, a kik a **zsidókért** tették tűzbe a kezüket, épen azokat buktatták majdnem mindenütt. Önök tudhatják nagyon jól, hogy a **zsidók** szeretete a magyarok iránt milyen lelkes. Nézzék meg a **zsidó** szeretetnek hévmérőjét, a börze árfolyamot. Ott láthatják, hogy a **zsidók** mindig többet adnak az osztrák állampapírokért, mint a magyarokért. Helfy és Enyedi képviselő urak hiába kérik a **zsidókat**, hogy azok örüljenek a haza függetlenségének, soha sem fognak azok önökkel ezzel a tekintetben egyetérteni. Mi azt akarjuk, hogy 48-as és függetlenségi párt legyen, de ne **zsidóktól** függő, 68-as emancipionalis párt ... És ha a fogyasztási adók emelésével akarnák a deficitet csökkenteni, ez még nagyobbá tenné azt az úrt, mely a **zsidó** és a szegény nép közt ma is van. Tudjuk, hogy a **zsidók** óriási küzdelmet folytatnak, hogy e tekintetben szűz vállairól minden terhet lerázzanak. De a nemzetben is kifejlődik lassanként az ösztön, mely védekezésre hívja fel az ellen, hogy minden terhet az ő vállaira rakjanak. Az általunk, antisemiták által hirdetett eszmék lassanként átmennek a nép vérébe. Hiába nevetnek a t. képviselő urak, a választás majd meg fogja önöket erről győzni. A nép gondolkozni kezd és nem veszi már az isteni végzet megmásíthatatlan parancsának azt, a mit a **zsidó** érdek sugall.

Különben még egy idézetet olvasok fel ennek megvilágítására, melyet előbb elfelejtettem. Amerikai magyarok intézték ezt az antisemita párt egyik kiváló tagjához, méltóztassanak meghallgatni. *(Olvassa.)*

„Első királyunk óta nem szűnt meg fajunk idegen intézmények és embereket becsődíteni, elannyira, hogy ma szívünk legmélyebb keservével idegen földről kell panaszkodnunk, idegen országból, a hol könyek közt tapasztaljuk, hogy egy becsületes szabad nemzet mennyire gyűlöli bennünk az idegent, a hol mi is

megtanultuk, hogy micsoda a mi kötelességünk odahaza az idegenekkel szemben. Itt mint idegeneket gyűlölnék bennünket, odahaza mint magyarokat szorít ki bennünket az idegen, mert örök idők óta ur Magyarországon mindenki és minden, a mi idegen. Olasz butító intézmények, Magyarországon az idegen fejedelmek által főurakká tett német szolgák, koldusok és csavargók, ujabban a világ minden sarkából csúfosan kikorbácsolt utálatos **zsidó** söpredék”.

Elnök: Figyelmeztetem a t. képviselő urat, hogy az idézetek felolvasásában is csak olyanokra tessék szorítkozni, melyeknek kifejezéseit a képviselő ur magáévá teheti ép úgy, mintha saját szavaiként mondaná el a parlamentben.

Rácز Géza: Természetes, hogy magaméivá teszem és úgy adom elő mintha saját szavaim volnának. (*Olvassa*) „Mind, mind ur, gazdag, boldog, hatalmas, szerencsétlen hazánkban, mi pedig annak természetes hű fia a hazátlanság, a nyomor, a jogtalanság, az idegenség nyomasztó, fojtogató átka alatt bujdosunk egy idegen világrészben gyaláztatva, üldöztetve, hogy nyomorult kenyérkénket, a melyet otthon a gyűlöletre méltó idegen rabolt el szánk elől, ezer életveszély között a bánya poklában keressük meg. Nemességi okmányokkal, jogokkal, birtokokkal halmozták és halmozzák el az idegen kalandorokat, millió és millió holdnyi földek kerültek ez után birtokukba, nekünk pedig, a magyar nép fiainak, a kik az idegen nagyságok közelébe nem jutottunk nehéz munkákban elnyomorodott testünknek rajta sírt áshatnánk”.

Midőn a haza polgárai, kik a hazához hű ragaszkodásukat tanúsították, ilyen állapotban vannak, én a költségvetést, mely ezt lehetővé teszi, el nem fogadhatom, hanem azt mondom, valójában csak a hottentotok tűrhetnek meg egy olyan kormányrendszert, mely mellett a társadalom egy osztálya azt mondhatja, csak fizessenek, mert mi henyélünk. Ez a kormányrendszer meggyalázza az Istent, meggyalázza az embert. Mikor a **zsidóság** azt mondhatja, az állam mindent adott nekünk, de mi nem adunk semmit, csak üldögélünk pénzes zsákjainkon.

Nem fogadom el a költségvetést, hanem csatlakozom Andreánszky t. barátom határozati javaslatához.

Veress József: ... Szívesen nyújtom kezemet a kerges tenyerű földművesnek, mert tudom, hogy becsületes munkával keresi kenyerét, becsülöm a rongyszedő **zsidót** is, ha munkájában becsülettel jár el. De midőn azt látom, hogy a **zsidóságban** általánosan előmlik egy bizonyos vonás, melynek megnevezését itt nem szívesen hallják, hogy az jellemző vonássá válik, ezt a jellemet akarom a maga nevének megnevezni. Azt szokták ellenünk vetni, hogy a **zsidókérdést** külön kérdés gyanánt tárgyalni nem lehet, nem politikus, nem tanácsos. De hiszen ők maguk teszik külön kérdéssé, ők maguk válnak külön tőlünk szokásaikban, társalgásukban, írásban, irodalomban kivált a német nyelvet kedvelik; tartanak fenn központi irodát s annak rendeleteit foganatosítják; szövetkeznek egymással izraelita szövetséggé és ha a placetum idejében nem volt szabad kihirdetni a csalhatatlanság dogmáját, az „Alliance Israélite” rendeleteit szabad foganatosítani! A **zsidók** szövetkeznek egymással a keresztényeknek rovására, államot képeznek az államban és ép azért minden nép minden korban ellenszenvvel viseltetett irántuk, nem vallásuk miatt, hanem társadalmi bűneik és félszégeik miatt. Én az antisemitizmust nem tekintem vallás vagy fajkérdésnek, hanem közgazdasági, társadalom politikai, erkölcsi kérdésnek. Távol van tőlem hitelt adni a mostani sajtó túlzott állításának, amely jónak látja minket hitfelekezet elleni izgatókul feltüntetni. E vád ép oly alapos, mint a többiek legnagyobb része, hogy csak egyet említsek, mint a zalaegerszegi ügyvédnek állítása, ki a zalai, júliusban történt zavargásokat a később decemberben megjelent antisemita naptárnak tulajdonította. Minden nép és minden korban vallás, foglalkozás és nyelvkülönbség nélkül ellenszenvvel viseltetett a **zsidók** iránt azért, mert ők viseltettek a többiek iránt ellenszenvvel. És nemcsak a csőcselék, hanem a nép legjobbjai, kik legnagyobb szeretettel ragaszkodtak saját népükhöz, legbölcsebbjei, legbelátóbbjai. És minthogy már egyszer ki van mondva, hogy idézeteket ne hozzunk fel, a mit szeretek annak tulajdonítani, hogy az eddigi ismétlések elég meggyőző erővel bírtak, én az idézetektől tartózkodom, melyeket Kant, Goethe nyújtanak, nem keresem a világi irodalmat. Ott hagyom Tacitus szavait, nem említem Cicerót, Senecát, hallgatok még a későbbi korban a pápák ítéletéről és Lutherről, a ki pedig a lelkiismereti és a szólásszabadság bátor harczosa volt és külön könyvet írva a **zsidókról**, tanácsait előadta és végre is azt mondja, hogy a legegyszerűbb megoldás az: „Hinaus mit ihnen”.

Nem hozom fel, t. ház, azon példákat és idézeteket, melyek állításaim igazolására szolgálhatnának, hanem legyen szabad a magyar államférfiak közül egynek szavaira, t. i. Kölcseyre hivatkoznom, a ki maga, azt hiszem, eléggé államférfi lehetne köztünk most is. Ez így szól: „Az adózó nép szegénységének veszedelmesebb forrása nem lehet mint a **zsidók** szemlátomást való szaporodása és a mely országban a **zsidók** megszorodnak, az a végromlás szélén áll”.

Nem hivatkozom maguknak a **zsidóknak** példájára és nyilatkozataira sem, mert nagyon jól tudom és Hermán képviselő ur szavai nélkül is megemléktem volna, hogy mekkora súlyt helyezek én az ily nyilatkozatokra ... De, t. ház, nem úgy járt-e azon t. képviselő ur, mint járt azon szakács, a ki az ételt nagyon melegen tálalta fel, hogy a forróságtól annak ízét nem érezheti az ember? Méltán felháborodtak, mikor egy ilyen szó ejtett ki itt előttünk; de nem háborognak a felett, hogy imádságos könyvükben; melyet 21 kiadásban fogyaszt a **zsidóság**, szabad ilyent kérni és mi ránk ilyen átkot mondani.

Egyébiránt megemlétem, hogy a régi és új írók, külföldiek és magyarok, bölcsek és államférfiak, minden időben és minden nemzetnél, pogányok és keresztények a **zsidóknak** ezen különválását, melyet ők nem tagadhatnak, mert hiszen szent könyveikben parancsolva van. Ezt a különválást vetették okául annak, hogy a többi népektől elidegenedtek és épen azért minden népnél és minden időben meg volt az antisemitaság és meg lesz mindaddig, míg a **zsidók** természetüket meg nem változtatják.

Nem vallási, hanem gazdasági kérdés ez és ha tetszik, politikai kérdés. A vallási részbe én nem avatkozom, a vallást én minden ember és nemzet legszentebb érinthetetlen kincsének tekintem és ha szükség reformálni a vallást, mert a mi bár egy pár ezer év előtt volt is így megállapítva, még az sem lehet állandó - ez a **zsidók** dolga, reformálják ők.

De hallgassuk meg, hogy miképp nyilatkoznak a **zsidók** a mi vallásunkról, mily gyűlöletesen fejezik ki magukat.

Greiger, állítólag **reformzsidó**, ezt mondja: „A **zsidóságnak** egyenjogúnak, sőt felsőbb hatalomnak kell elismertetnie. A hivatalos kereszténység, úgy a katolikus, mint a protestáns, csekély kivétellel, művelődésellenes és szabadságellenes.”

Ezt mondani arra a kereszténységre, mely a műveltséget fentartotta, arra, a protestáns vallásra, mely a vallásszabadságot, a szólásszabadságát kivívta, ezt mondani a XIX. században és e mellett hivatkozni az egyenlőségre, a felebaráti szeretetre, ez legalább is farizeusi képmutatás.

Egy másik, „Der Orthodox Israelit” azt írja: „Tehetségei és sajátságai összességében a **zsidó** tökéletes és mint az ember a microcosmosban, úgy a **zsidó** az összes emberiségnek összefoglalója. Ezért az emberiség körében felmerülő minden haladás Israel javára történik, minden felfedezés, minden fejlemény, valamennyi első vonalban a mi népünk javára megy végbe.”

Egy harmadik, dr. Kaufmann, a következőket írja: „A mai **zsidóság** ébredésben és nemzeti öntudatának erősödésében van”.

Jó lesz ezt megjegyezni, a kik azt hitték vagy hiszik, hogy a **zsidóság** a magyar nemzetbe valaha be tudna olvadni. A **zsidó** tudja, bevallja, sőt hangsúlyozza is, hogy ő más, mint a többiek, félre az egyenlővé tétellel, a **zsidóknak** tehát több kell, mint a többieknek, nekik nem is elég az egyenjogúsítás.

Kérdem tehát, t. ház, mi vagyunk-e az obseurantismus emberei, mi, a kik kutatunk a történelem lapjain, kik az ő véleményeket is meg akarjuk hallgatni, mi, kik az ő nézeteiket, tanaikat meg akarjuk érteni és hasznukra fordítani? Mi vagyunk-e azok, kik a kortól elmaradtunk, kik azt mondjuk tanaik nyomán, hogy az egyenjogúság czélszerű és áldásos lehessen, szükséges, hogy a **zsidó** az egyenjogúságot lehetővé tegye, azaz alkalmazkodjék az ország többi polgárának viszonyaihoz. Mi legalább őszinték vagyunk, t. ház és ha felismerjük a bajt és azt mondjuk: ime a **zsidókérdést** az teszi nehezen megoldható kérdéssé, hogy ezt nem akarják bevallani, legalább nem minden oldalról. A betegséget, a társadalmi bajt, csak az orvosolhatja, a ki nyíltan kimondja: hol van a baj. Hiába nevetett a ház, a mikor egyik-másik képviselőtársunk itt arra hivatkozott, hogy kevesen vagyunk még a házban, a kik nyilvános antisemitáknak valljuk magunkat, hogy titokban úgy is még sokan vannak pártunkhoz tartozók, mert ennek egyes nyomai felhozhatók az itt történt nyilatkozatokból. A függetlenségi 1848-as párt - melyről sajnálattal mondom, hogy a legutóbbi választások alatt, épen e kérdés miatt szenvedett érzékeny veszteséget - még most sem mer őszintén szólni, hanem így szól:

„egyrészt az idegen s káros elemek beköltözésének korlátozását” tartjuk szükségesnek; miért nem mondja ki kereken, őszintén, magyarán, hogy ez az idegen elem a **zsidó**, mert hiszen más elem nem vándorol be s nem káros. A másik oldalon a mérsékelt ellenzék egyik tisztelt szónoka, Horánszky Nándor képviselő úr

szintén csak úgy mérsékelten (*Derültség*) nyilatkozik, mondván: nagyon nyomasztóan hat az ország közgazdaságára, hogy a birtok átvándorol, de azt nem tette hozzá, hogy **zsidókézzre** vándorol.

Hivatkozhatnám egy másik példára is. A Tiszavölgyi társulat újonnan választott elnöke (*Egy hang jobbfelől: Andrássy Gyula!*) nagytekintélyű férfiú, olyanformán nyilatkozott, hogy fájdalom, ha majd a Tiszát szabályozni sikerül, nem tudjuk, nem kerül-e a megmentett rész mások kezébe. Azt hiszem, e mások alatt nem értette sem a bosnyákokat, sem a rusznyákokat, hanem a **zsidókat**. Szóval általános az aggodalom, ne csináljunk titkot belőle, hogy a **zsidóság** túlságosan terjeszkedik, számának arányán felül és ez aggodalmat kelt minden jó hazafi kebelében. A kérdés csak az, vajha ne volna csak óhaj, hogy ne képezne ez pártkérdést s a közös veszélyt mindenki látva, őszintén sorakozzunk ellene ... A statisztika, azt hiszem, nem áll még pártok szolgálatában, ebből következő adatokat idézem: Németországban 1870-ben 3819 **zsidóra**, jutott egy büntetett **zsidó**, 1873-ban 3391-re, ugyanazon évben ott 4626 evangélikusra esett egy büntetett, 1878-ban már 1761 **zsidóra** esett egy büntetett **zsidó**. Az emancipációnak tehát meg volt az a hatása, hogy a **zsidók** a törvény alul is emancipálták magukat. Nézzük azonban, mi alapja van azon vádnak, hogy a **zsidók** a sikkasztásban, hamisításban, hamis okirat készítésében, hamis esküben és hamis bukásban, uzsorában kiválólág vesznek részt. Erre nézve legyen szabad-statisztikai adatokra hivatkoznom. Ugyancsak Németországban pénzhamisításban 38%-kal kevesebb evangélikus 150%-kal több **zsidó** vett részt, mint az átlag. Közkerécsiség elleni büntettekben 1%-kal kevesebb evangélikus, 20%-kal több **zsidó**, mint az átlag. Csalásban 7%-kal kevesebb evangélikus, 66%-kal több **zsidó**, mint az átlag. Okirathamisításban 4%-kal kevesebb evangélikus, 377%-kal több **zsidó** mint az átlag. Hamis bukásban 8%-kal kevesebb evangélikus, 1666%-kal több **zsidó**, mint az átlag. Kérem most már t. Busbach képviselő urat, melyikünk áll az erkölcs alapján: ő-e, ki ezen bűnös nemzedéket védelmébe fogadja, az ártatlanok ellen, vagy én, a ki őszintén kimondom, hogy a bűn bűn, s ez által alkalmat adok arra, hogy a bűnös javuljon? Ő-e, ki e fosztogatókat védelmébe veszi, vagy én, ki meg akarom akadályozni az ártatlan nép kifosztogatását? (*Éljenezés*) Egyébiránt egy **zsidó** azt mondja ugyan, hogy a **zsidó** népnek monopóliuma van a cosmopolitismusra s én mégis azt hiszem, hogy a más nemzetek közt élő **zsidók** bűneit nem lehet közvetlenül a mieinkre alkalmazni. Lássuk a mi országunk statisztikáját. Magyarországon 715 evangélikusra esik egy evangélikus elitelt s 486 **zsidóra** esik egy **zsidó**. Azt hiszem, ez is elég csattanós példa, kivált ha a statisztikai adatokat az újabb korból vehetnem, mert ez egy régibb munkából van kivéve. Pedig ezen számoknak erejét nagyban emeli annak meggondolása, hogy az evangélikus nép Magyarországon nem oly mívelt, nem oly tanult és nem oly jómódú, mint a **zsidó** egyre-másra és mégis az a mívelt, az a tanult, eredetére büszke, választott nép követi el a több bűnöket. Ezt elhallgatni lehet, eltagadni nem. Ők maguk is érzik azt, hogy a **zsidó** névhez bizonyos kellemetlen tapasztalat emlékei fűződnek, innen magyarázom azt, hogy a **zsidó** szótól úgy borzadnak, nevezik magukat majd izraelitáknak, majd mózesvallásúaknak, míg minden más nemzet nem szégyennel, hanem büszkén mondja nevét.

Azt szokták erre ellenvetésül felhozni a **zsidók** és a **zsidóbarátok**, hogy hiszen ezen csalások vele járnak azon foglalkozással, melyet ők űznek: a kereskedéssel. E súlyos vádat én nem merném feltétlenül kimondani, de tegyük fel, hogy ezen mentség igaz. Mi következik ebből? Ezen mentség a legnagyobb vád. Hiszen az ezelőtti időben győri, komáromi, bajai kereskedők magyar emberek voltak, még sem maradt nyakunkon a búza és másféle termék; azután átment a görögök és ráczok kezébe. Nem akarom e felekezeteket azzal sérteni, hogy ügyesebben, jobban tud csalni, mint a magyar és azért tudta kezébe keríteni a kereskedési. De lám, még ez ügyesebbet is legyőzte a **zsidó**, azaz még jobban tudott csalni, mint az örmény és görög. Igaz, erre azt mondják, hogy ennek az az oka, mert kereskedéssel foglalkoznak. De ha áll az, hogy evvel a kereskedéssel vele jár a csalás, hisz ők maguk mondják ki magukra az ítéletet, mert úgyszólván mind kereskedők. Igaz, t. ház és én méltányos is, igazságos is akarok lenni minden oldalra, ugyanazon bűnök meg vannak a keresztényekben is, de a mint kimutattam, sokkal kisebb százalékkal és azt is ki lehet mutatni statisztikai adatokkal, hogy megvannak ezen bűnök főképp azóta, mióta a **zsidóktól** eltanulták és látták egy-egy bukásnak szerencsés következményeit.

Az a kérdés tehát, ki áll erkölcsi alapon, az-e, ki a bűnre rámondja hogy bűn, vagy az, ki a bűnt leplezgeti? A másik súlyos vád pártunk ellen az, hogy mi nem állunk az egyenlőség alapján. Busbach t. képviselő urat annál jobban meggyőzhetem egy példával, mert ugyanazon hitfelekezethez tartozik, mint én, ugyanazon terheket és körülményeket ismeri. Nem szeretem phrasisokra alapítani meggyőződésemet és nem szeretem phrasisokkal erőltetni a meggyőzést. Phrasisok helyett számokat fogok felhozni.

Az egyenlőség a jogban, elismerem, most megvan, de az egyenlőség a teherben nincs meg; erre nézve megint, nehogy úgy látszassák, mintha a példákat kényem szerint válogatom, összehasonlítom a **zsidóiskolák** állapotát az evangélikusokéval.

A közoktatásügyi minister jelentése szerint 3556 evangélikus tanuló volt 1881-ben. Ezek részére az evangélikus egyház fentart 26 középiskolát. **Zsidótanuló 6727** volt és ezek részére a gazdag **zsidóság** nem tart fen egyetlen egyet sem. Kérem most már Búsbach képviselő urat, hol van itt az egyenlőség a teherben? Ha megfontoljuk, hogy az evangélikus nép sokkal szegényebb és nagyon sok családnak egyetlen egy ivadéka sem lépi át a középiskola küszöbeit, mégis évenként adózik és adakozik nagy megterhelésével és nevelteti nemcsak saját gyermekeit, de a **zsidók** gyermekeit is, hogy ott kitanulva ami költségünkön, a mi pénzünkön, tudományával elnyerje tőlünk a mi pénzünket ... Csak egyben, abban, hogy ezen felekezetet is üldözi a **zsidó** sajtó, a **zsidók** meg azt mondják, hogy őket meg üldözzük mi. A baj egyforma, a gyógymód is legyen hát egyforma. Tegyenek a **zsidó** polgártársak úgy, mint teszünk mi evangélikusok. Állítsanak fel annyi intézetet, mint amennyit fentartunk mi. Használják a magyar nyelvet intézeteikben, mint használjuk mi. Tegyenek úgy mint mi, a kik többet teszünk, mint a, mennyit az állam követel, mert a törvényben, a nemzetiségi törvényben ki van mondva, hogy hitközségek maguk határozzák meg az isteni-tisztelet és anya könyv nyelvét. A mi felekezetünk csak egy formahiba miatt nem mondotta ki az idén, hogy megköveteli minden gyülekezettől anyakönyveinek magyar nyelven való vezetését. Ha ők úgy tesznek, mint mi, akkor ő róluk ép úgy elhárul a gyanú, mint a hogy kell hogy eláramolják mi rólunk a panslavizmus gyanúja, mert mi nem szavakkal küzdünk a gyanú ellen, hanem számokkal, adatokkal és pénzzel.

Azt hiszem, bebizonyítottam ez által, hogy ezen a téren is mi az egyenlőség alapján állunk és követelhetjük, hogy ha a jogban kiveszi a **zsidóság** a maga részét, vegye ki a teherben is ... T. ház! A lutheránusok, kálvinisták, unitáriusok és görögkeletiek együtt véve, nem adunk annyi tanulót, mint a mennyit maga a **zsidóság**. És a míg azok 61 középtanodát tartanak fenn, a **zsidók** nem tartanak fenn egyet sem.

Hogy jövőben hova fog ez vezetni, legyen szabad röviden megemlítenem azt a haladást, hogyan történt 11 év óta e tekintetben. A római katolikus tanulók száma szaporodott 25 százalékkal, az evangélikusoké 9 százalékkal, a **zsidótanulóké** 160 százalékkal (*Közbeszólások a bal és szélsőbal némely padjairól: Mert ingyen megy!*)

Kérem már most, van-e abban valami egyenlőség, van-e abban egyenlő jog, hogy minden jogban részt akarnak venni, minden teherből ki akarják vonni magukat? Az egyetemi tanulók száma is nagyon tanulságos e tekintetben. 1866-67-ben volt 378 **zsidó** egyetemi tanuló; 1881-ben volt 910. A mi pedig az evangélikusokat illeti, 1866-67-ben evangélikus középtanodákon volt 4016 tanuló, most van 3556. Tehát a teher alatt roskadozik az egyház.

Zsidó volt akkor 2945, most van 6727. Ha ez így tart és ők a közművelődés terheiben nem akarnak részt venni, de büszkén verik mellüket, valahányszor műveltségéről, kulturáról van szó: akkor ne vegyék rossz néven, ha azt mondom, hogy a jogegyenlőség nevében legyenek egyenlők a teherviselésben is. Legyen szabad még hozzá tennem netaláni félreértések végett, hogy én azt nem panaszképen említem, hogy sokan vesznek részt az oktatásban, lelkem mélyéből örvendek, ha minél inkább terjed a tudományosság, én csak konstatoálom, hogy ők a teherben nem akarnak részt venni. Óhajtanám, hogy bár a népiskolák... (*Zaj jobbfelől. Fekiáltások szélső bal felől: Halljuk Mandel Pált!*)

Thaly Kálmán: Talán 6 állít Szabolcsban iskolát!

Veress József: Ha a **zsidók** büszkék a műveltségükre, de nem gondolnak a szegényebb felekezetekkel, akkor méltónak tartom, hogy rámutassak ezen viszásságokra és e miatt ne vessék szememre, hogy megtámadom a jogegyenlőséget. És ha még hozzá veszem a modort, a mint ők a mi iskoláinkkal el akarnak banni. Megtörtént, hogy látva a **zsidók**, miszerint a beiratkozásokhoz már-már későn fognak jönni, összefogózkodva, visszatartották a keresztény gyermekeket és nem eresztették a beiratkozások helyéhez. Megtörtént, hogy egyes iskolák, például az evangélikusok által fentartott szarvasi gymnasium látván, hogy a nagy terhet elviselni alig bírják. A közgyűlés kimondta azt, hogy miután a keresztényfelekezetek és keresztény családok nagy költséggel tartják fenn iskoláikat, csak a **zsidó** nem, mégis az veszi aránytalan mértékben igénybe, méltányos, ha már önként nem akarnak hozzájárulni a teherviseléshez, legalább kétszeres tandíjat fizessenek. Bezzeg megfújták a trombitát a Lloydok és Journalok, hogy mi a gyűlöletet

terjesztjük. Hát abban áll a felebaráti szeretet, hogy ők a mi zsebünkben kotorászszanak, hát nem szabad nekünk a mi iskoláinkban olyan feltétel alatt felvenni az idegen felekezetek gyermekeit, a mint mi akarjuk? Egyébiránt, t. ház, bennem a hazafias aggodalmat nemcsak ezen adatok keltették, hanem keltették főképp azon adatok, melyek a **zsidók** számát illetik. Azt mondják, hogy nem oly nagy számúak a **zsidók**, hogy ellenök valami rendszabályt, intézkedést kellene tenni. Kivételes rendszabályokat magam sem akarok, mert tudom, hogy actio reactiót szül. Hogy a számuk még nem veszélyezteti Magyarország nemzeti létét, szervezetét, hogy ha a magyar nemzet szervezete egészséges: vegyük itt is a statistikát. 1782-ben az úgynevezett II. József-féle népszámláláskor már Magyarországon volt keresztény egyén körülbelül hat millió, **zsidó** pedig 50.000, 1842-ben, tehát 90 év múlva **zsidó** volt 260 ezer, vagyis megötszöröződött. Köztudomású, hogy most Magyarországon a keresztény nép, mondjuk 13 millió, tehát 100 év alatt kétszer annyi lett, a **zsidóság** pedig 700 ezerhez közel jár, tehát 15-ször annyi lett.

Nem aggasztja-e minden hazafi keblét ezen rendkívüli szaporodás? Hiszen t. ház, tudjuk mindnyájan, hogy a **zsidóság** szapora, de azt is tudjuk, hogy nem születés, tehát nem belföldi szaporodás által emelkedett ily nagy számra, hanem bevándorlás által. Érdekében áll-e ez Magyarországnak, hogy ez a bevándorlás onnét történjék, a honnan történik, t. i. oly országokból, melyeket a **zsidók** már kiéltek s a honnan őket ezért már kikergették, a hol ők mint sáskasereg lelegeltek már mindent, hogy onnan bevándoroljanak ebbe a tejjel, mézzel folyónak nevezett országba?

Én a statisztikai adatokból azt látom, hogy 1883-ban kivándorolt Magyarországból 13 ezer ember, mind jóra való, becsületes hazafi, jó munkás. És ezt nem én mondom, t. ház, ezt mondta Illyefalván a nagy tekintélyű férfiú: Jókai Mór. És azt gondolom t. ház, hogy az a 13 ezer felvidéki lakos, Sárosból, Zemplénből nem légváltoztatás végett ment ki Amerikába, hanem azért, mert itt nem tudott megélni és ott túl a tengeren becsületes nehéz munkájával akarja kenyerét keresni; mutatja ezt az Amerikában ellenük megindult mozgalom is, melynek oka az, hogy ők rendkívüli szorgalmukkal, igénytelenségükkel leverik ott a munka árát. És ezen szorgalmas, igénytelen, becsületes nép helyett bejön egy galíciai, renyhe, rajongó orthodox-nép, a mely csak nyereszkesedik és üzletet folytat. Azt hiszem, hogy ez Magyarország népének nem válik hasznára, de nem válik a Magyarországon bent lévő **zsidóknak** sem; mert ez által az ő magyarosodásukat, hozzánk való közeledésüket - mert elismerem, hogy vannak, a kik közeledni akarnak - folytonosan visszatartják, és így hiába valóvá lesz némelyiküknek e részbeli törekvése, a rajongók - és az a legnagyobb rész - folytonosan visszatartják őket. Azt tartom, t. ház, ezen adatok bőven igazolják azon aggodalmat, melyet én Magyarország jövődjére tekintetében táplállok, attól tartván, hogy ez a **zsidó** áradat elragadja magával eddigi nemzeties jellegünket, meghamisítja nemzeti irodalmunkat, meghamisítja a keresztény erkölcsöket, meghamisít mindent, a mint meg szokott eddig hamisítani. (*Ugy van!*)

Azt is mondják, t. ház, hogy a mi pártunk nem áll a felebaráti szeretet alapján; vádolnak tehát bennünket szeretetlenséggel, vádolják szeretetlenséggel azt a magyar nemzetet, a melynek képviselői és főrendei 1848-ban önként kimondotta a jogegyenlőséget, melynek képviselője 1867-ben önként megadta nekik a polgári jogokat és önként keblére ölelte. Azt hiszem, sokkal méltóbban vádolhatnék mi őket hálátlansággal.

Nem akarok sértő szavakkal élni, de azt hiszem, hamupipókéhez lehetne őket hasonlítani, a ki az emancipatio előtt megvetésben, szolgaságban, rongyban töltötte napjait, de a mint felsütött az emantipatio napja, ők lettek az urak és mint az elkényeztetett gyermek a családban, mindig terhére lettek a családnak izgatásaikkal, békétlen, megférhetetlen természetekkel, szakadatlan követelésökkel. Azt hiszem, a tapasztalat bőven igazolja azon állításomat, hogy a mely faluba egy **zsidó** beteszi a lábát és sikerül neki a korcsmát megkapni, az ott okvetlen meggazdagodik. Azt szokták mondani, hogy némely falvakban még sem tudnak megélni.

Igaz, de csak azért, mert némely falvak már tanultak más falvak kárán és be sem eresztik és úgy gondolom, nem túlságos becsületessége miatt nem eresztik be.

Ha a felebaráti szeretet elvét hallom emlegetni, mindig arra gondolok, hogy szép, magasztos eszme, méltó arra, hogy akár a polgár, akár az embei- tetteinek, gondolatának, érzelmeinek vezérszavaként tekintse. De kérdem, ha önök annyira szeretik a **zsidó** polgártársakat, miért nem tudják szeretni azt a zaklatott, kifosztott keresztény népet is, mely az önök véreből való vér s csontjából való csont. (*Ugy van!*)

A könyörület, a szeretet csak az ellenség iránt van-e meg? Hisz a mi bibliánk azt mondja, szeresd felebarátodat, mint magadat. Tartozunk szeretettel ő irántuk, de magunk iránt is.

Vámos Béla: Emberszeretben nem engedünk semmit.

Veress József: Mindegy az, t. ház, mi előttünk, hogy Magyarország népe, mely elemekből lesz megalkotva? Közönyös az előttünk, hogy a föld kinek a birtokába kerül? Nekem szívem megdobban, valahányszor olvasom, hogy egy-egy megyében már mekkora tért foglalt a **zsidóság**, pl. a legújabbban nyilvánosságra jött adat szerint Aradmegye virilistáinak harmadrésze **zsidó**. Pedig csak 17 éve, hogy emancipálva vannak. Ha másik 17 évig így tart, hova fogunk jutni? Ez az ország igazán a magyar nép hazája lesz? Ez az ország, melyet keresztény elveken alapítottak, keresztények országa marad? Félek, hogy az apostoli királyi cím elhomályosul a jeruzsálemi királyi cím mellett. Egyébiránt, t. ház, a **zsidóság** befolyását nagyon veszedelmessé nem az ő számuk teszi, hanem befolyásuk a pénzügybe, a hitelügybe, a kereskedelembe, a sajtóba.

Nézzük meg a sajtónak mostani vezetőit: nagyobbára **zsidók**, nézzük, minő a sajtó, nagyobbára **zsidószellemű**, a mely üldöz mindent, a mi keresztényi, a mi előttünk szent, megtámadja az egyházat. meg lehet támadni a kormányt, az uralkodót, a családot, az eskü szentségét. De szóljon csak valaki egyetlen egy **zsidó** ellen, összezúdulnak és beköpködik mérges tajtékaikkal. Búsbach képviselő úrra hivatkozom, ki egy **zsidó** választókerületben annak agyanúnak volt kitéve és kénytelen volt szóban és írásban védelmezni magát, hogy nem antisemita, pedig úgy látszik, telivérebbszidóbarát nála nem igen van. De azért ő vele akkor még sem voltak megelégedve.

Legyen szabad ezen kétségemre hivatkozni arra nézve, hogyan bánik el a **zsidó** azzal, a kit gyanúba vesz, hogy nem eléggé barátja. Nehogy úgy látszassam feltűnni, hogy most a vita alatt változott hangulatban a kormány ajkairól elhangzott fenyegetések után lágyítanám szavaimat, legyen szabad felolvasnom a választások alatt tartott program-beszédemből a következő tételt:

„Teljesen méltánylom a becsületes **zsidók** szomorú helyzetét a mostani körülmények között, mert magától érthetőleg azokat nem érintem vádjaimmal. Dicsérem a **zsidók** jó tulajdonait: élesesű, óvatos, kitartó, serény, takarékos nép, de ravasz és kapzsi is; jó tulajdonait tanulja el tőle a keresztény nép és úgy versenyezzen vele, tisztességes és törvényes úton-módon.

De csakis így; senkinek jogait, vagyónát, békéjét megsérteni nem szabad, mert alkotmányos országban a bajon csakis törvényes, tisztességes úton lehet, szabad és tanácsos segíteni; a ki megsérti polgártársait, az ne vegye az én nevemet ajkaira, az olyant elűzöm lobogóm alól, az olyannak szavazata nekem nem kell, mert én csak törvényes és becsületes úton-módon akarom elveimet győzelemre juttatni. Ha győzők, győzzek becsülettel, ha bukóm, bukjam méltósággal. Nem az az én célom, hogy én, hanem hogy az igazság győzzön. Hadd veszítsem el a harcot az alkotmányos mérkőzésben - az nem szégyen - de nem szabad elvesztenem a becsületet!"

Ezen szavak után azt mondtam, meglássák, ennek daczára néhány nap alatt megjelen a sajtóban a vád, hogy izgattam, hogy rágalmaztam a **zsidó** népet. És csakugyan megjelent a „Neue Freie Presse”-ben a távirat, melyben az van: Veres József evangélikus lelkész létére lázítja a népet a **zsidók** ellen, rágalmazza a **zsidókat** és azt ígéri, hogy ha győz, a környéken levő uradalmak földjeit mind kiosztatja. Ez a **zsidó** sajtó alapossága és igazsága.

Nem izgatok én, t. ház, nem bujtogatok, hanem hirdetem az igazságot és felvilágosítom a népet, nemcsak kötelességeiről, hanem jogairól is, követelem a felebaráti szeretetet a néptől a **zsidók** részére, de követelem a felebaráti szeretetet a **zsidóktól** is az én népem részére. Azt tartom, maguknak a becsületes **zsidóknak** állana leginkább érdekében, hogy ezen kérdést tisztába hozzuk, hogy ne nehezdedjék ez a súlyos megbélyegző gyanú reájuk.

Azt hiszem, magának az államnak áll érdekében, hogy ily lappangó, de izgatásra alkalmas kérdés ne létezzék tovább, hanem beszéljünk róla nyíltan és őszintén, mint országos bajról. Mert minél tovább tart a baj, annál veszedelmesebb lesz, minél erőszakosabban akarjuk megoldani, annál mérgesebbé válik és ha kivételes rendszabályokat alkalmaznak, félek, hogy úgy járnak, mint amaz orvos, a ki megvagdalta a daganatot, de a tövist még is benne hagyta. Azt tartom egyébiránt, t. ház, hogy midőn a **zsidó** és a keresztény népet összehasonlítjuk, a t. ház némely tagjait a felebaráti szeretet túlságos elnézésre vitte és ezért saját fajukat, a magyar fajt túlságos sötét színben festették, csak hogy a **zsidók** erényeit annál jobban kiemelhessék. Zichy Antal képviselő ur sötét színekkel rajzolta le a gentry bűneit és hibáit és ő a typust abban látja, hogy kártyás, tékozló, dologkerülő és adósságcsináló.

Nincs szerencsém az egész országban ismerni ezen osztályt. De bátor vagyok a történelem nyomán kétségbe vonni ezen állítást. Az az osztály, mely századokon át megállta, helyét; az az osztály, mely kötelességének

eleget tett, lehet, hogy egy részében ily lejtőre jutott, de bizonyára van ott még munkás, takarékos, jóra való; ha ezen összehasonlítást következetesen akarja vinni, azt is mondja meg, hogy ilyen is van. A **zsidóknál** vett összehasonlításába mit vett fel? A takarékos, a gazdagot; de igen jellemzően úgy tüntette fel, mint a ki egyszer mind uzsorás. Azt azonban elfelejtette megmondani, hogy a keresztény ur elszegényedik, szegényedik nagyrészt azért, mert az állam terhei leginkább ő rá nehezednek; szegényedik azért, mert jóhiszemű, nemeslelkű, könnyen engedi magát hálóba kerítettetni. Az a **zsidó**, ha meggazdagodik, tessék megnézni, hogy hogyan és mily módon gazdagodik és hogyan és miképp használja fel gazdagságát. *(Elég volt már! Halljuk!)*

Meg vagyok győződve, t. ház, hogy ezen bajok lételet számosan tagadni fogják. Valahányszor a mi fejtegetéseinkre azt mondják, hogy impolitikusak, bátor vagyok azt mondani, hogy mi még győzhetünk és engemet kecsegtet azon remény, hogy hiszen maga az igen t. kormány az első lépéseket ezen célra megtette, megszüntette a feltétlen iparszabadságot, mi csak a **zsidó** vállalkozóknak használt, meghozta a korcsmai adósságra a törvényt, mely pedig szintén, ha nagyon szorosra vennők, a liberalismus követelményébe ütközik. Hogy a keresztényt és **zsidót** nem egyenlő mértékkel szokás mérni, nagyon jól mutatja az, hogy a hirtelen meggazdagodott **zsidóknak** gazdagodási módját nem szokták keresni. Pedig volt rá eset, hogy mikor egy-két hirtelen meggazdagodott kereszténynek zaklatáskép nekimentek, azt a keresztényt mindenki bűnösnek tekintette, pedig tehetséges, jellemes embernek ismerték. Kereszténynek és **zsidónak** egyiránt érdekezésben áll nyíltan beszélni ezen bajokról, melyeket a közvélemény a **zsidóknak** tulajdonít. A baj megvan, tagadhatatlan.

A törvényhozásnak kötelessége a bajnak felkeresni az okát is, hogy megtalálhassa orvosságát is, melyet egyes ember nem is alkalmazhat. Mentül tovább titkoljuk a bajt, annál jobban elmérgesedik s annál nehezebb lesz gyógyítani.

A versenyt a keresztény a **zsidóval** azért nem győzi, mert nemcsak a törvényt tartja meg, hanem a törvényen felül a becsület törvényeire is néz; valahányszor a mi fejtegetéseinkre azt halljuk az ellenkező oldalról, hogy unalmas, vagy nevetséges, eszembe jut a régi országgyűlési tudósításokból Nagy Pál ama mondása, a ki a jobbágyok állapotának javításáról akart szólni és azt kiáltották: Non stultiset domine! azaz ne eszelősködjék; de lett annak az ügynek később Széchenyi-je és Kossuth-ja és lett az az elv Magyarország kormányának alapja. En hiszem, hogy ha ma nekünk azt mondják is: non stultiset, eljő majd az idő, a midőn ezen okoskodásokat nem tekintik unalmas és nevetséges őrzöngésnek, hanem tekintik komoly tárgyalásra méltó dolgoknak. Eljő az idő, mert el kell jönnie, ha azt akarjuk, hogy a magyar nemzet fejlődése békében haladjon tovább. Mi a békét, rendet és igazságot kívánjuk. Azt akarjuk, hogy legyen egyenlőség a jogban, de hozzá teszszük: a kötelességben is. legyen szabadság a törvény és hozzá teszszük: a becsület határai között. Testvériség egymás véleményének kölcsönös megítélésében, a felebaráti szeretet gyakorlásában. Azért nagyon csodálkozom, hogy midőn pl. a nemesség le tudott mondani vérrel szerzett ősjogairól, az a **zsidóság** nem tud lemondani bűneiről és régi elavult szokásairól, hogy hozzánk alkalmazkodjék; azért nagyon csodálkozom, hogy minket szeretetlenséggel gyanúsít.

Azt mondotta Török Zoltán képviselő ur, hogy a papot ott szeretné látni, a mint tanítja a népet arra, hogy szenvedjen. Én a papot nemcsak ott szeretem látni a szenvedőnek ágya mellett; ismerem a népnek szenvedéseit, mert ott is vagyok, a hol a nép szenved, hanem a feladatát abban is látom, hogy hirdessem a hitet, békeszeretetet, a türelmet és a mint a nagy költő mondotta: „Szegénynek drága kincs a hit, Túrní is remélni megtanít.” Tud már az a nép túrní. Megtanították az önök **zsidói** és végrehajtói. Mi azt óhajtjuk, hogy tanuljon meg remélni is s arra tanítottuk a népet, hogy a sérelmeket a törvényhozás orvosolni fogja. Legyen igazság és egyenlőség jogban és teherben és legyen szabadság, egyetértés és béke.

Fáj nekem és fáj mindnyájunknak, hogy vágyainkat és céljainkat, törekvéseinket, jóindulatunkat és hazafias aggodalmunkat a többség és a kormány nem akarja megérteni, mert a mint a t. előadó ur mondotta, nem érdemes velünk vitába állni. Mondják ki azt a schibolette-et, a mely minket oly hamar felvilágosít, érvekkel vitatkozzanak, nem pedig pallossal és börtönnel. Nyújtsanak felvilágosítást, nem pedig megvetést és kicsinylést. Lelkem mély aggodalmával mondom ki, hogy fáj a gyanúsítás, melyet népünk jóléteért viselünk, de azt is ki kell mondanom, hogy itt az idő megfontolni azt, a mit a költő mondott: „Még kér a nép, Most adjatok neki.”

Azt mondotta a t. miniszterelnök ur, hogy figyelemmel fogja kísérni működésünket, mert gyümölcsseinkről akar minket megismerni. Íme, én csalhatatlan számok által megmutattam mik a **zsidók** gyümölcssei. Én is azt mondom, gyümölcsseikről ismerjük őket, de gyümölcséről ismerjük meg a conservatív liberalismust is, azon

liberalismust, a mely mellett egy kalap alatt megfér az a Tisza Kálmán, a ki a dunaparti fáklyásmenetnél Kossuth Lajost élte, megfér Sennyey Pállal. *(Igaz! Ugy van!)* Azt a szabadelvűséget, mely a vélemény szabad nyilvánulását sajtóban és az országházban börtönnel és pallossal akarja megrémíteni, azt a liberalismust is gyümölcsseiről ismerjük meg.

Azért, mert én szükségesnek, kikerülhetlennak, elodázhatlannak nyilvánítom a **zsidó-kérdés** komoly tárgyalását: azért nem fogadhatom el a többi pártok feliratát, melyek ezt a kérdést kicsinyük, hanem elfogadom, kivéve annak közjogi részét, azt a felirati javaslatot, a melyet báró Andreánszky Gábor képviselő ur nyújtott be. *(A képviselők balfelől a szónokkal kezet szorítanak.)*

Zimándy Ignác: T. ház! Elvitázhatlan tény, hogy az iskola nem egyes aberráló emberek fantomja szerint, hanem a gyakorlati, nemzeti élet tapasztalatai szerint és ennek számára nevel és oktat a civilisatio érdekében. A nevelés és oktatás tehát eszköz egy magasztos célnak, tudniillik a nemzeti civilisatiónak előmozdítására, terjesztésére. Am ha a nevelés és oktatás eszköz, akkor annak olyannak kell lenni, hogy a célt csakugyan előmozdítsa.

A cél pedig a nemzeti keresztény civilisatio, Eötvös József ezen állítása szerint: az egész civilisatio keresztény, sőt annak alapja is keresztény.

És minthogy minden civilisatio, minden állam csak úgy fejlődhetik, ha azon az alapon, melyre lefektetett, folytatja tovább is működését: a civilisatiónak kereszténynek, a civilisatio terjesztésének is kereszténynek kell lennie. Ha tehát az egész civilisatio, sőt annak alapja is keresztény, akkor az iskolai tanításnak és nevelésnek szintén csak kereszténynek szabad lennie. És innen kiindulva mondom, hogy paedagogiai bűn a magyar nemzeti keresztény civilisatio ellen a cultusminister urnak azon eljárása, miszerint ő országszerte a keresztény iskolák számára nem keresztény, **zsidó** tanítókat és tanárokat nevez ki. Paedagogiai bűn, merénylet a magyar nemzeti, keresztény civilisatio ellen azon eljárása, miszerint ő egy Kleinmann Móriczból Kármáná vedlett **zsidót** nevezett ki a magyar nemzeti tanárképző intézet tanárául. Nem csak paedagogiai bűn, nem csak merénylet a magyar nemzeti keresztény civilisatio ellen, hanem egyszersmind rút meggyalázása a magyar nemzeti keresztény tanári karnak.

Elnök: Ne tessék oly erős kifejezéseket használni Magyarország tekintélyes számú polgáraival szemben.

Zimándy Ignác: Tehát ismétlem, ez meggyalázása a magyar nemzeti, keresztény.

Elnök: Ha én figyelmeztetem a képviselő urat, tessék azt figyelembe venni.

Zimándy Ignác: A mennyiben a magyar, keresztény tanári testületben vannak olyan egyének, a kik mind culturalis műveltségre, mind tudományos képzettségre, mind irodalmi tevékenységre nézve mintaszerűek, ezek közül tehát minden esetre választhatott volna a cultusmimster ur és nem kellett volna egy keresztény tanári képezdére egy nem keresztény embert, egy **zsidót** kinevezni.

T. ház folyó hó 5-én tartott beszédemben kiemeltem, hogy a tanárnak nemcsak tanítania, hanem nevelnie is kell. Hogy a tanárnak Mentor szerepét kell játszania tanítványai körében, hogy a tanárnak a gyermekekkel szemben a szülők helyét kell pótolnia. És ezzel szemben kiemeltem, hogy egy nem keresztény, egy **zsidó**, a ki kötelességének tartja azt, hogy nemcsak imádkozzék a keresztény nemzetek kiirtásáért, hanem egyszersmind érdemnek is tartja azt, hogy a keresztényt bármiképen megrövidítse, hogy oly ember, a ki a talmudot vallja vallásának, melyben nyilvánosan ki van fejezve a keresztények elleni gyűlölet ezen szavakkal „jimmam scheno versichrono”. Legyen kiirtva az ő, tudniillik Krisztusnak neve és emléke, hogy vezetheti ilyen ember keresztény szülők gyermekeit, hogy vezetheti ilyen ember keresztény tanárjelöltek tanítását, nevelését!

T. ház, mondják, hogy a „haza minden előtt”, hogy a „salus rei publicae suprema lex esto”. A magyar állam eszméjét pengetik s azt mondják, hogy a magyar állameszme érdekében mindent felkeli áldozni. Aláírom. De hát, hogy van, hogy be nem látják mégis az ilyen, a **zsidóság** ilyen alkalmazásának veszélyes voltát a magyar államra nézve, hogy be nem látják, hogy ez a magyar állam érdeke ellen van. Hiszen t. ház,

engedelmet kérek, engem haraggyűlölet nem vezet, de kénytelen vagyok az igazságot kimondani: már minden a **zsidó** kezében van, **zsidó** kézben a pénzügy, a kereskedelem, a földművelés, a mennyiben első sorban a földművelők. a **zsidótól** függnnek, másodsorban, mert az ország legnagyobb része **zsidó** kézben van. **Zsidó** kézben a sajtó, most már a nevelést és oktatást, a tanulók szellemi és érzelmi világát is át akarják adni a **zsidónak**, hát megegyezik ez a magyar állameszme érdekével ...

Ott van a radicalis Rousseau, a ki az ő Emiljében azt mondja: „Vallás nélkül becsületes, jóra való polgárt nem gondolhatunk”. Ha ez igaz és a tanításnak és nevelésnek az a feladata, hogy becsületes, tisztességes polgárt neveljen, akkor világos, hogy a tudományban van vallás. Ott van dr. Beck a híres psychologus, a ki a többi közt ezeket mondja: „A vallásérzület oly veleszületett tulajdona az embernek, mint azon tulajdonság, melynél fogva bizonyos időben lefekszik, alszik, eszik stb. és azt mondja, hogy ez oly mélyen van begyökerezve az ember szívébe, hogy azt el nem törülheti - szóról szóra idézem - semmi elvadás meg nem semmisítheti. Sem az értelemnek, sem az akaratnak az érzékiség túlsúlyából eredő ferdesége”. Ott van Cicero, a ki azt mondja a vallásos erkölcsi érzületre vonatkozólag ... „Ezen vallásos érzületnek szerzője az Isten, a mely vallásos érzületnek, ha valaki nem engedelmeskedik, akkor önmaga ellen cselekszik, önmaga elől fut, ellenségévé lesz az emberiségnek és ez által a legnagyobb büntetésekre méltóvá teszi magát, még akkor is, ha a síron túl nem volna is élet.” Ezen alapon, az elvitázhatatlan igazságok alapján, azt állítom az igen t. cultusminister ur állításával szemben, hogy igenis a tudományban van vallás és ennél fogva, minthogy az iskolai tanításnak és nevelésnek célja becsületes jóra való polgárokat nevelni, a nemzeti kulturát terjeszteni, a mely kulturánknak pedig Eötvös szerint kereszténynek kell lennie, mert ennek alapja is keresztény. Ennél fogva kérem az igen t. cultusminister urat, hogy intézkedjék, miszerint a keresztény iskolákban országsherte, de különösen a magyar budapesti tanárképezdében **zsidók**, mint nem keresztények, ne működjenek. És nem csak a t. minister urat kérem az iránt, hanem bátor vagyok az egész t. képviselőházat is arra kérni, hogy az ez ügy érdemében benyújtandó határozati javaslatomat támogatni, illetőleg azt elfogadni méltóztassék ...

Zimándy Ignác: ... „A **zsidókban** - úgymond e sorok írója, az igen t. cultusminister ur - gyenge a becsületérzés, felületesség, hiúság, a phisikai munkától való idegenkedés, a tisztaság hiánya, továbbá ártalmas befolyásuk azon alsóbb osztályú **zsidóknak**, kik a legrosszabb árukat drágán árulgatva, a népet százféle módon demoralisálják. A speciális **zsidóság** ennyiben társadalmi állapotainkra nézve ártalmas hatást gyakorol.”

Ugyanazt mondja a jelenlegi igen t. cultusminister ur, a mit az ország első antisemitája, Széchenyi István az ő „Hitel” című művében a 47-ik oldalon mond: „Egész nemzeteket bizonyos plánum szerint kirabolnak - t. i. a **zsidók** - és vérüket vampyr gyanánt szívják.”

Es ezen tisztelem az igen t. minister ur iránt nem csökkent akkor sem, midőn ő minden követ megmozdított arra nézve, hogy engemet az antisemitismusban, a mint kimutattam, egykori-tanítványát, a legutolsó választások alkalmával megbuktasson. Nem változott, mondom, ebbeli tisztelem irányában azért, minthogy tudtam és tudom most is, hogy ő azon modern új pogány u. n. liberalismusnak egyik hőse, a mely liberalismusnak egyik főelve az; a mi nekem szabad, az neked tilos ... Az országosan nem is bevett, hanem csak túrt talmud **zsidó** vallásúak. Én sohasem mondom izraeliták, sem egyszerűen **zsidók**, „izraeliták” azért helytelen, az izraeliták az őskorban elvesztek, „**zsidók**” szintén helytelen elnevezés, mert **zsidók** voltak azok, a kik csakis Mózes vallását és a próféták könyveit követték. Ámde ezek a **zsidók**, kik az izraeliták elpusztulása után felmaradtak Krisztus halála után, már nem követték Mózes és a próféták könyveit, mert ezekből kellett volna kiolvasniuk, hogy Krisztus csakugyan az ígért megváltó, hanem ezek helyett elfogadták a rajongó rabinusok férczelményét az u. n. talmudot, azt a talmudot, melynek főelveit én itt a t. házban első felszólalásom alatt föltártam, azon talmudot, melynek egyik sarkalatos elvéül a talmudban ez mondatik: „jiam scheus versichrono”, azaz lassan legyen kiírva az ő, t. i. Krisztus neve és emléke.

Tehát ezen talmud **zsidók**, a kiknek fő sarkalatos elve „a jiam scheus versichrono”, ezen talmud **zsidók** választhatnak szabadon, minden ministeri befolyás nélkül a tisztaeszlárihoz hasonló ima vagy ének, vagy sakterpróba, vagy micsoda s ehhez hasonló kísérletek után és imák után, a mint szintén kimutattam első felszólalásom alatt az ő infalibiliseknek tartott rabbinusaik és saktereiket ... Ezt - mondom - az úgynevezett

liberális parlamenti többség nagy derűtséggel fogadta. De biztosítom az igen t. cultusminister urat, hogy ha ezen vád alá helyezés nem a katolikus egyház sérelmei miatt indítványoztatott volna. Hanem indítványoztatott volna például azért, hogy megtámadta a **zsidó** omnipotentiát, hogy teszem beavatkozott a tisztaeszlezi ima, ének vagy sakterpróbába. Kinevezeti volna bármely talmud iskolához egy keresztény embert, vagy egy **zsidóból** kereszténynyé lett férfiút tanítónak, vagy tanárnak, vagy bármely talmud iskola számára egy katolikus szellemben írt könyvet rendelt volna; ha volna, de nincsen, a **talmud-zsidó** iskola alapítványokat közösi tette volna, biztosítom az igen t. cultusminister urat, hogy a **talmudzsidó** és szabadkőmíves journalistika oly ege trázó lármát indított volna ellene, hogy ennek nyomása alatt az intransigens liberális többség oly erős támadást intézett volna az igen t. cultusminister ellen, hogy minden vád alá helyezés nélkül is kénytelen lett volna elhagyni ministeri székét. Nem fogadom el a költségvetést. *(Felkiáltások jobbról: A szerzőt! Ki írta?)*

B. Andreánszky Gábor: Ő maga írta!

B. Andreánszky Gábor: ... És a berlini börze azért fennáll és vigan tovább **zsidóskodik**, de még nem is aprehe ndálta meg nagyon a börzeadó behozatalt, mert a mennyiben a fáma mondja, e német lapban az úgynevezett nemzeti ajándék oroszánrészt **zsidó** bankárok adományozták és így tehát még születésnap i ajándékkal is kedveskedtek a vaskanczellárnak ... Midő n azon nemzet, mely egy ezred év óta bírta itt a földet, innen rohamosan pusztul és elfoglalják helyét 2000 év óta bolygó idegenek, *(Ugy van! Ugy van!)* azon magasztos jelszó: „Salus rei publicae suprema les esto” alkalmazását elmulasztani nem egyéb, mint a haza és nemzet árúba bocsátása.

Minden nap, melyet a pénzügyi helyzet gyökeres eszközökkel való függetlenítését halasztják, csak súlyosabbá teheti e viszonyokat. Két urnak egyszerre szolgálni nem lehet; ha a kormány kényszeríti ezt a nemzetet, hogy Ausztria és Rothschild jobbágya legyen, hazánk iránti kötelezettségeinknek eleget nem tehetünk.

Herman Ottó: ... Azt mindenki tudja, hogy Máramarosmegyében egy magyar kisebbség a létért való küzdelmet folytatja. Mindenki tudja, hogy Rákóczy vármegyéjében a magyarság helyzete egyáltalában meg van nehezítve. Ostromolja e vármegyét a dacoromanismus, ostromolja a **zsidóság** áradata, ostromolja némileg a kis oroszág, de a mi azt leginkább ostromolja, az Máramarosmegye közéletének teljes elhányatlása. T. képviselőház! A ki a közéletet figyelemmel kíséri, az emlékezni fog arra, hogy Máramaros vármegyének voltak küldöttei Szebenben, a román congressuson 1881-ben, azon a congressuson, melynek emlékiratát most kezemben tartom s a mely emlékiratban egy program foglaltatik, melynek első pontja az, hogy Magyarország sarkalatos törvényei és szerves összefüggése ellen izgat, kimondván azt, hogy Erdély Magyarországtól elszakíttassék. Annak a programnak többi pontjaiban ki van mondva az, hogy az oláh nyelv kötelezővé tétessék közigazgatásban, törvénykezésben és iskolázásban. Ez a program - ezt külön hangsúlyozom, t. képviselőház - egyhangúlag fogadtatott el; az ellen az ott összegyűlt 153 képviselő közül egyetlen egy sem emelte föl szavát. Mi megértük azt, t. képviselőház, hogy Máramaros-Szigeten az úgynevezett román szinpártoló egyesület tartotta tüntetőleg gyűlését, megértük, t. képviselőház, hogy Máramarosmegye iskoláiban el kellett kobozni államellenes tankönyveket, államellenes térképeket, megértük azt, t. képviselőház, hogy a múlt választás alkalmával egy pártlakomán az első pohárköszöntő nem Magyarország alkotmányos királyáért, hanem Károly román kirá lvért hangzott el. És megértük, t. képviselőház - ez nem állítás, hanem ez egy hit alatt tett tanubizonyítás - megértük azt, hogy a magyarság jelöltjét - közbevetem, hogy nem függetlenségi párti, hanem kormánypárti, de magyar jelölt volt - a mint az hit alatt meg van erősítve, magyar kutyának nevezték.

T. ház! Mi hallottunk bizonyos dolgokat Máramarosmegyéből, hogy ott létezik egy úgynevezett Gabella, hogy ott létezik a **zsidóság** számára egy hadmentesítő bizottság. *(Halljuk!)* Hogy ott 14 éves **zsidó** fiúk 12 esztendő s **zsidó** leányokkal házas életet folytatnak, szóval, hogy ott a fajtalanság rendkívül terjed. *(Mozgás.)*

Sőt hallottuk azt, t. képviselőház, hogy a kormány közegei rendkívül nagy visszaélésekre találtak, oly visszaélésekre, a melyeket a legnagyobb bírságokkal kellett sújtani. De a mi mindezek mellett a legmegdöbbentőbb volt, t. ház, az az, hogy Máramaros-szerte, sőt még nagyobb körben is egyenesen a megye alispánjának, Mihálka Lászlónak személye hozatott összefüggésbe mindezekkel a dolgokkal ... Mihálka László vádoltatott arról, hogy sok ezrekre terjedő holdnyi erdőségeket az utóbbi időben már az erdőtörvény világos megszegésével egyszerűen kiirtatott, számos fát kéz alatt eladott. Ezekre a dolgokra, a melyek a regáléknak kéz alatt való kiadására vonatkoznak, ezekre én mostan ki nem térek.

T. képviselőház! A bizonyítási eljárás meg levén engedve, engedje meg a t. képviselőház, hogy én annak jellemzésére a következő 12 pontot olvashassam fel.

Az erdőség kipusztítása dolgában felhívott szakértő tanuk, még pedig magyar királyi erdészeti tisztviselők, névszerint Kabina János királyi erdő-felügyelő, Pruszinszky Károly királyi alerdő-felügyelő és Schillingei Adolf királyi főerdész, kik hit alatt vallva, igazolták a következőket, nehogy tévedést kövessék el, kérem a t. képviselőházat, méltóztassék megengedni, hogy felolvashassam: *(Helyeslés. Halljuk! Olvassa)*

1. Bossa és Vissó községeknek kitűnő erdei voltak.
2. Ezek az erdők annyira kipusztítottak, hogy kereskedelmi fát már nem tartalmaznak.
3. Mihálka László alispán, mint az erdőkre nézve közbirtokossági elnök, megszegte az erdőtörvényt, mely az üzemszerűséget kötelezővé teszi.
4. Bedó Albert országos főerdőmester a ministerium küldetésében megjelenve, egyetlen völgyben 20.000 darab ledöntött fát talált.
5. 70-100, sőt 200 főből álló idegen munkáscsapatok hónapokon át 20-30.000 darab fát döntöttek, azután eltűntek.
6. E munkások bérét ugyanazok a **zsidók** fizették, kik később a fát megvették.
7. Mihálka László 1.000 darab fát kéz alatt eladott.
8. A midőn a ministerium 9.000 szál fára adott engedélyt, 21.000 darab vágatott ki.
9. A királyi erdőtisztek sokszor tettek jelentést Mihálka László alispánnak; de eredmény nélkül.
10. Az erdőirtó **zsidóság**, Kabina János királyi erdőfelügyelőt első napon 500 forint, a következő napon már 5.000 forinttal kínálta, hogy a dolgokat elpalástolja.
11. Ez erdőirtás révén a lengyel **zsidóság** annyira felgyülekezett, hogy az őslakókat kiszorítani kezdi.
12. Rendes kezelés mellett Vissó 15-20.000, Borsó 30-40.000 forint évi jövedelmet húzhatott volna erdősége után, most elszegényedett.

Zimándy Ignác: ... Az én véleményem tehát az, hogy a t. minister ur legyen szives Pázmán egyetemét, mely az ő eredeti jellege szerint úgy is katolikus, átengedni a katolikusoknak. A **zsidó** és szabadkőműves, keresztényellenes új pogány tanárok felhasználásával pedig állítson egy új egyetemet és pedig itt Budapesten, miután az, felfogásom szerint, másutt csak tengődhetnék. Az első, alapítójának intenciójához képest úgyis katolikus egyetem, megél majd a maga jövedelméből. A nem katolikus vagy atheisticus, keresztényellenes államegyetemet pedig fizesse a kormány a **zsidók** pénzéből, a kiknek fiai úgyis felét teszik az összes egyetemi tanuló ifjúságnak. Ugy hogy azok számát a két protestáns egyház fiai még csak meg sem közelítik. Az egyetemi tanárok felosztása alkalmával nagyon üdvös lenne a tanárokat egy kicsit megrostálni, azaz azokat a tanárokat, a kik a kereszténység és a katholicismus ócsárlásával töltik be óráikat, brevi manu el kellene mozdítani, mert a latin közmondás azt tartja, hogy: „ubi deest argumentatio, incipit calumniatio. Azon tanár urak, kik úgy is ritkán járnak az iskolába s tartják meg óráikat, tanórák alatt mégis a tudományos komoly érvelés helyett insultalják a kereszténységet, különösen a katholicismust, eo ipso bizonyítják, hogy nem bírnak annyi tudománnyal, hogy komoly érveléssel töltsék be az órákat.

Ónody Géza: ... De t. ház, én egyáltalában nem látom be szükségességét sem ennek a rendelkezési alapnak. Hiszen a t. ministerelnök urnak úgyis elég rendelkezési alap áll szolgálatára. Ott van egyik rendelkezési alapja a **zsidóság**. Tapasztaltuk a választásoknál, hogy a **zsidóság** mindig a hatalom szárnyai alatt állt, de tapasztaltuk - ezt hogy egy plausibilis példára hivatkozzam - a legközelebbi nyíregyházi választásnál is.

(Halljuk!) Általánosan közbeszéd tárgya Nyíregyházán, hogy ott a kormánypárt jelöltjének támogatására még a pesti **zsidóság** is alapot gyűjtött és azt kortesczélokra leküldte.

Azt mondja a t. miniszterelnök ur, hogy önöket a liberalizmus szelleme vezeti akkor, midőn a népakaratot a maguk részére meg akarják nyerni ... Hogy mi a végeredménye t. ház, a kormány és a **zsidóság** közt fennálló ezen épületes érdekszövetségnek, azt a parlamenti működés eredménye eléggé igazolja ... Midőn felszólalunk a kormány és a **zsidóság** közt fennálló érdekszövetségre nézve, akkor azt mondják, hogy mi reactionariusok vagyunk, majd ezen ellenünk felhozott vádra később ki fogok terjeszkedni ...

Tudjuk, hogy az 1848-ban a sajtó még csak gyermekkorát élte, de a közérzületet híven tükrözte vissza.

Nem tért el a tisztesség törvényeitől, a mit a nép érzett, azt híven reproducalta. És épen azért akkor a közszellemben az erkölcsiség és hazafiság erősebb gyökeret vert. Tiszta, hamisítatlan volt.

Az újkor **zsidóhaladási** szelleme ez állapotokon fájdalom, sokat változtatott.

Igaz, sokan ma is azt tartják, hogy a sajtó a közvélemény hőmérője, csak hogy igen nagy baj, ha e hőmérő is, mint az arany, meghamisítottatik. A mai sajtó - tisztelet, becsület azon kevés hírlapnak, mely kivételt képez, a dolgok állását kóser szemüvegen át tekintti, nem úgy ír, mint a nép érez, hanem a mint azt Juda jónak látja. A tudományok és közművelődés castiliai forrásából nem azért merít, hogy józanítson, hanem hogy részegítsen.

Azért a mai sajtó nem is a magyar közszellem, hanem a **zsidó** érdekek őre.

És midőn a **zsidó** erkölcsfogalmaknak és **zsidó** világnézeteknek a sajtóban érvényre emelkedett iránya ellen felszólalunk és midőn felhozzuk azon visszaéléseket, a melyeket e téren épen úgy, mint a közélet egyéb terén a **zsidóság** elkövet. Midőn reá mutatunk arra, miként meghurcolja hírlapjaiban a magyar igazságszolgáltatást a külföld előtt és midőn rámutatunk arra, hogy miként teszi pellengére ezen sajtó a magyar közigazgatást és miként nevezi el büntetlenül a haza szolgálatának érdemeiben megőszült igazságügyminiszterünket rituális büntcsináló banda vezetőjének, akkor önök faj és vallásgyűlölettel vádolnak bennünket.

Milliók szívében élnek és találnak visszhangra a mi eszméink. Mégis önök azt mondják, hogy mi a tudatlanság sötétségében tévelygő boszú politikáját folytatjuk. De hát igen nagy baj az, hogyha milliók tévelyegnek a tudatlanság sötétségében, mely ugyan nem nagy bók önöktől a közoktatásügyi miniszter ur irányában. De még nagyobb, sőt végzetessé válható baj az, ha millióknak van okuk a boszúra, azon boszúra, mely indokolásával a **zsidóság** visszaélései által gerjesztett elkeseredésre támaszkodik és a mely a közbéke nevében az önök igazságszeretetéhez hiába appellál és nem marad más menedéke, mint ami igazságszeretetünk, melyet önök megvetnek és nem akarnak meghallgatni. Azt mondtam, hogy ki fogok terjeszkedni a reactio szóra. Ne gondolja a miniszterelnök ur, hogy minden párt liberális, mely magát annak nevezi és ép úgy nem minden párt reactionarius, melyet önök annak tartanak. Mi ép oly kevéssé vagyunk reactionariusok, mint önök liberálisok. És hogy a reactio fogalmával végre valahára tisztába jöjjünk, ki fogom fejteni annak értelmét és azzal be fogom fejezni beszédemet.

Ha ezt a szót, reactio, a maga ethymologiai értelmében vesszük, igazuk van azoknak, a kik minket reactionariusoknak neveznek. Mi reagálunk a **zsidóság** bűneinek erkölcsileg és anyagilag romboló actiója ellen, reagálunk azon visszaélések és üzemek ellen, melyek a **zsidóságnak** a miniszterelnök ur által subventionált sajtójában, továbbá úgynevezett szent könyvekben és életnyilvánulásuk minden mozzanatában legfőbb életcél gyanánt taníttatnak és a melyek megbénítják és hamis irányba terelik az emberi nem működésének haladását, melynek vést és hanyatlást hozó hatása népünket és hazánkat is végzetesen érinti ...

B. Andreánszky Gábor: Mózeshitű tanuló van 7.551 **zsidó** középtanoda egy sem. Míg a többi felekezetek tetemes áldozatokat hoztak és hoznak a nemzeti culturának, a **zsidók** teljesen kivonják magukat e téren is a teherviselés kötelességeitől, de seregesen oda tódulnak midőn annak előnyeiben részt vehetnek.

Ily túlélélmességet csak a madárvilágban találunk, (Halljuk!) midőn a kakuk más madárnak a fészkébe tojja tojásait (*Derültség*) és ezek szegények elég együgyűek kiköltetni ez idegen tojásokat, ápolni és nevelni a telhetetlen kakukfiakat, míg végre is azok kitérnek és kilökik ápoló szüleik édes magzatait a fészekből. Egészben véve egy ösztönnel bíró madártól e kiköltés és felnevelés elég gyámoltalan eljárás, de hogy e madarak még adóznának a felnőtt kakukok külön céljaira, azt nem olvastam sehol.

Megdöbbenéssel kell azonban olvasnom a magyar állam költségvetésében 5.000 forintot egy oly törvényesen be nem vett vallásfelekezet egyházi céljaira, mely nem is egyház, miután sem feje, sem egységes szervezete nincs és mely mindannak daczára, hogy kétségtelenül a leggazdagabb hívekkel bír, nemzeti közoktatási célokra semmit sem áldoz, tehát vallásoktatási missióját az államban teljesen elmulasztja. (*Ugy van!*) A milyen igazságosnak és méltányosnak találom azt, hogy azon felekezetek, melyek nem csak saját híveik oktatására, de magára az egész hazai közoktatás oltárán is annyit áldoznak mint például a protestánsok. A mennyiben más felekezetieknek is megnyitják iskoláikat, vallás céljaikban az állam által segélyeztessenek, ép oly igazságtalannak és méltatlannak tartom, hogy a **zsidók**, kik a nevelés terén munkálkodni, vetni és ültetni soha, mindig csak aratni, szüretelni akarnak, egoisticus vallásuk céljaiban az állam által istápoltatassanak. Ezért el nem fogadom az izraeliták segélyezésére felvett 5.000 forintnyi tételt, de ha már fel van véve ez 5.000 forint, adassék oda a nemzeti múzeumnak Pulszky képviselő tegnapi szép kérése folytán.

Komlóssy Ferencz: T. ház! Szent István első király Magyarország összes intézményeit keresztény alpra fektetve. Ennek köszönhetjük Magyarország fennállását, ennek köszönhetjük azt, hogy néhány év múlva Magyarország-ezredéves fennállását fogjuk megünnepelni.

Thaly Kálmán: Árpádnak köszönjük! Nem kell meghamisítani a történetet!

Komlóssy Ferencz: Ha valaki van hivatva t. ház, méltányolni szent István király érdemeit, úgy a t. ház, mint törvényhozó testület az, mely törvényhozó testület mintegy öre azon keresztény eszméknek, melyeket ő letéteményezett, mert csak ezen keresztény nemzeti eszmék alapján tehetjük Magyarországot nagygyá, annak népeességét boldoggá. Én, mint a mérsékelt ellenzéki antisemita párt tagja, kötelességemnek tartom ez alkalommal a miniszerelnök urat, illetve a cultusminister urat megkérdezni, hogy mily stádiumban van azon ügy, mely néhány év előtt már az országgyűlés elé került, de nem tudom mi okoknál fogva halasztást szenvedett. Tudomásom van arról, hogy a t. kormány igenis nagy jóakarattal nyúlt ezen kérdés elintézéséhez, de nem tudom csodálkozásomat eltitkolni a felett, hogy találkozott azon időben a tiszáninzeni superintendentianak egy kiváló műveltségű tagja, ki a cultusminister ur leiratára azt válaszolta, hogy igenis, azért nem hajlandók ők szent István napját törvény útján megünnepelni, miután ők a szenteket nem imádják.

Thaly Kálmán: Bizony nem!

Komlóssy Ferencz: Nem tudom, ezen csodálkozzam-e inkább, vagy pedig a t. cultusminister urnak akkori magaviseletén, a ki vagy nem tudta, vagy nem akarta megmondani azt, hogy igenis mi katolikusok sem imádjuk a szenteket, hanem tiszteljük (*Ugy van!*) s bizonyára e tiszteletnek nagyobb értelme van, mint annak a tiszteletnek, melylyel a liberálisok holmi Garibaldik vagy mások iránt viseltetnek s e tiszteletet még ingökre és csizmájukra is kiterjesztik.

T. képviselőház! Óhajtom, hogy a keresztény magyar nemzetnek legyen nemzeti ünnepe azért, hogy legyen egy nap, melyen a keresztény felekezetek kezet fogva nyíltan ünnepeljék a kereszténység diadalát és védekezzenek a **zsidóság** és szabadkőművességgel szemben, a mennyiben a tapasztalat mutatja s a „Kelet” című lap leleplezései illusztrálják, hogy a szabadkőművesség a **zsidósággal** szövetkezve belehatol a t. házba is és quasi domináló szerepet foglal el.

Óhajtom egy általános nemzeti ünnep létrehozását, a melyen a keresztény felekezetek egymásnak kezet nyújtva, felekezeti féltékenység nélkül közös erővel munkálkodjanak a pogánynál pogányabb **zsidó** szabadkőműves áramlat ellen. És ha ez lehetséges t. ház, inkább lehetséges most, mint ezelőtt pár évvel, hogy ha a **zsidóság** nem állana ellen a miniszerelnök ur akkori inteniójának. Midőn ezen **szabadkőműves-zsidó** áramlat, mely a hosszú napot oly magasztosán ünnepelteti meg, hogy kormánypárti lapok egész hasábokat tudnak írni a **zsidók** buzgolkodásáról, midőn a **zsidók** a hosszú napot oly buzgón ünnepelik meg, hogy a „Nemzet” t. szerkesztősége egy hordárra sem tud akadni egész Budapesten, ép akkor azt látjuk t. ház, hogy a **zsidóság** profonálja a keresztény ünnepet, szent István napját és baromi munkát végeztet keresztény

rabszolgáival. T. ház! Midőn egyrészt és különösen a **zsidóságot** okolom a miatt, hogy a keresztény magyar nemzet nem ünnepel nemzeti ünnepet ...

Rácz Géza: T. ház! (*Nagy zaj. Halljuk! Eláll! Holnap!*) A vitát meglehetősen elterelték ama medertől, melybe Komlóssy t. képviselőtársam terelni akarta. Nagyon sajtáságos jelenségnek vagyunk mi most már tanúi. Legutóbb Pulszky Ferencz képviselő ur támadt ellenünk. Most már megértük, hogy a Függetlenségi Párt egyik igen t. tagja, Ugron Gábor támadt ellenünk. Én is mint függetlenségi lettem megválasztva és mindamellet megmaradok amaz elvek mellett, melyek alapján megválasztattam, tovább is fogom azokat hirdetni és semmi esetre sem engedem magamat terrorisálatni.

Hogy milyen útra jutottunk, azt megmutatja a mai vita és azon tény, hogy a keresztény vagy a magyar nemzet egyáltalában nem tud különbséget tenni a szerkesztők közt. Hogy nem tud, megmutatta az aradi eset. Akkor itt a házban szólaltak fel a mellett a „kitűnő hírlapíró” mellett! (*Felkiáltások: Azt senki sem mondta!*) És később maga a szabadelvű párt kénytelenítve látta magát kimondani azon journalista ellen a kárhóztató ítéletet.

Elismerem, mily nagy hatalma van a sajtónak. Hiszen egy Demosthenes az ókorban sem volt képes eszméit oly hatalmasan terjeszteni, mint a mai napisajtó, mely sokszor ad módot az illető egyéneknek, hogy terjeszszék a nemzet közt eszméiket. De midőn ezen nagy hatalmát elismerem a sajtónak, egyúttal kötelességemnek tartom, az önök figyelmét felhívni arra, hogy nagy különbség van azok közt a Kossuth féle hírlapok közt és azok közt a ponyva, szennyirodalom termékei közt, melyek most már gombamódra szaporodnak.

Hegedűs Sándor: Nem kell csinálni!

Rácz Géza: Nem kell csinálni? Hiszen épen önök nyújtanak módot azoknak az elszaporodására, mikor jutalmazák az által, hogy annak a ki ilyeneket csinál, megengedik, hogy kétszeresen számíttassék az adója. (*Zaj.*) Hát hiszen ily módon egy meglehetősen módos **zsidó** kiad egy lapot, 10 forintba kerül egy szám s annak az alapján követelheti, hogy bevegység a virilisták közé. (*Nagy derűtség. Felkiáltások jobbfelől: Akkor tízszeresen kellene számítani!*) Mi antisemiták nem teszszük magunkévá azon módosítványt, melyet Nendtvich képviselő ur tett és azt akarjuk, hogy az olyan hírlapok szerkesztőinek, kik keresztények ég nemzeti irányban szerkesztik lapjaikat, megadassék a kedvezmény. Mert hiszen bebizonyította az eddigi tapasztalat, hogy azok hazánk érdekében működtek; de hogy mennyire nem működnek hazánk érdekében amazok, azt megmutatta a, jelenlegi közigazgatási vita is. (*Igaz! Ugy van!*)

Nem akarok messze kiterjeszkedni, csak egyet kívánok a t. ház figyelmébe ajánlani, mint a mit senki sem hozott fel. Hát miért üdvözölte oly örömmel az állami közigazgatást a **zsidó** sajtó? Azért, mert a megyék, melyek mindenkor védbástyái voltak a magyar alkotmánynak és ma is védbástyái a magyarságnak, a **zsidót** nem fogadják be. Elmehetünk hét vármegyébe, mig **zsidó** megyei tisztviselőt találunk.

Hát miért akarják a kinevezést? Azért, mert ezen az úton-módon bejuthatnak majd a hivatalokba. A ministeriuniokban is ülnek már, főispánjelölt is van már Zalamegyében. (*Nagy derűtség.*) S innen-onnan megérjük, ha a kinevezési rendszer behozatik, hogy **zsidó** alispán fog ülni épen az Ugron Gábor képviselő ur megyéjének az elnöki székében s a képviselő ur bizonyára nagy örömmel fogja ott látnia pajeszszel és cziczeszszel kaftánban, meg egy hamis rőffel az oldalán.

És hiába akarja a Függetlenségi Párt a **zsidókat** megnyerni az ily díszbeszédekkel. A **zsidónak** sokkal jobb érzéke van a saját érdekei iránt, semhogy ily beszédek attól eltérítenék. Ott van a Pester Lloyd. Nagyon jól felismerte, hogy Grünwald Béla képviselő ur az ő malmára hajtja a vizet s legelőször is ez a lap adott hangot a Grünwald elveinek.

Nemzeti politika! Hát mit látunk, t. ház? Itt van egy intézmény: a virilista intézmény. Az mondatott, hogy azért teremtették meg ezt az intézményt, hogy az akkori balpártot megsemmisítsék. Nem azért teremtették, hanem teremtették azért, hogy a **zsidóknak** ily módon utat nyissanak a megyékbe.

Nézzenek körül a vármegyékben. Mindenikben 30-40% a virilistáknak **zsidó**, a ki csalással, uzsoráskodással, vitriolos pálinkával szerezte vagyónát.

Hát mit érünk el azzal a nemzeti politikával, mely azt hangoztatja, hogy nemzetiségi érdekek kívánják a virilismust. Dehogyan kívánják.

De engedjék meg, hogy a **zsidó** érdekpolitika illusztrációjául még egyet fölemlítsek. A t. kormányt nem lehet arról vádolni, hogy antisemita érzelmei volnának, sőt nagyon a **zsidók** pártján van, mégis, mikor a **zsidó** érdekek azt kívánják, hogy ne tartsanak a kormányval, bizony nem tartanak vele. Épen a „Pester Lloydban” egy **zsidóról** volt egy nyilatkozat, hogy a Starcsevics-pártnak híve. Nagyon sajátságos, mikor Horvátországban nem nagyon régen vannak a **zsidók**, hogy mégis ők legyenek a leghorvátabbak. Ezért a „Pester Lloyd” szükségesnek látta azon megjegyzést fűzni hozzá, hogy csak ez egy **zsidó** van ezen az ellenzéki párton.

Erre nyilatkozott az illető, hogy igaz a róla közölt dolog, hogy ő egy püspöktől díszedényeket kapott, hanem kijelentette, hogy nagyon sok **zsidó** van Horvátországban a Starcsevics-párton. Ha tehát esetleg az érdekek kívánják, akkor a **zsidók** a kormányt pártolják, ha nem, nem. A t. függetlenségi párt hiába akarja a **zsidókat** megnyerni, a **zsidóknak** nem tetszik, hogy a függetlenségi párt a megyei autonómia mellett van, mert belátják, hogy valamint hajdan védbástyái voltak ezek az alkotmánynak, jelenleg védbástyái a magyar közönségnek. Kijelentem, hogy Komlóssy képviselőtársam módosítványához hozzá járulok.

Az 1884. évi szeptember 27-ére hirdetett

ORSZÁGGYÜLÉS

NYOMTATVÁNYAL

KÉPVISELŐHÁZ. – NAPLÓ I.

A 1884. évi Képviselőházi Napló első kötetének a címlapja (1)

Zimándy Ignác: T. ház! A ki a modern keresztényellenes szellemű és irányú liberalizmusnak európaszerte viselt dolgait kissé nagyobb és komolyabb figyelemmel kíséri, annak lehetetlen, hogy ne vegye észre és ne lássa azon megdöbbentő pusztításokat, melyeket ez az európai népek anyagi és szellemi, vallásos és erkölcsi életének mezején mindenhol, de különösen hazánkban véghez vitt.

Oda vitte ugyanis szegény nemzetünket a szerencsétlen intransigens liberalizmus és annak szörnyetege, hogy ha Nostradamusnak szomorú jóslata nem teljesebb is, annyi bizonyos, hogy a magyar nemzet egész létszervezete a legfelsőbb, legnemesebb szervezetektől, egész le a legkisebbekig oly aggasztó kór tüneteit mutatja a felbomlásnak, mintha ittlétének ezredéves ünnepélyére valóságos sybarita ház, vagy élő halott alakjában kellene megjelenie.

Oly betegségből t. ház, mint a milyenek a hírhedt keleti vasút és a frakkos-banda botrányai adták jeleit, nincs felgyógyulás - mondja egyik levelében Kossuth Lajos. Nem csoda tehát, hogy Széchenyi dicső, magasztos szelleme a rémképek láttára megtört.

Itt zárjel közt ki kell emelnem t. ház, hogy Széchenyi alatt nem értem azt a férfiút, a ki egyszer itt ült a mérsékelt ellenzék padjain és most földművelés, ipar és kereskedelmi miniszter, hanem értem azt a Széchenyit, a ki mindvégig, mindhaláláig hű maradt politikai elveihez. Széchenyi alatt nem értem azt a férfiút, a ki csak azért, hogy néhány ide bevándorolt idegen parazita gazdagodjék minden munka nélkül, sebesen, megengedi a műbornak vagy másképen, mindenféle furcsa módon összepiszkolt zagyvaléknak elárúsítását. A magyar bornak és ezen bor híveinek nagy kárára és a magyar földművelő osztály

megrontására, hanem értem azt a Széchenyit, a ki az ő egyik művében, a „Hitel”-ben, annak különösen 46-47. lapjain ezeket monda: „Ha mi emancipáljuk a **zsidókat**, ki fog bennünket emancipálni a **zsidóktól** ...” - „A **zsidó** annyira örül s nevet, midőn mi fölemelkedett büszke érzéssel függetlenségünkről álmodozunk, de magunkat egyszersmind általa megköttetni engedjük, hogy azt valóban inkább az ő praerogatívájának mondhatnók ...” és: „De mikép lenne még az s mily fekete s vérszín kellene hozzá, ha itt rendre kifejteném, hogy egész nemzetségeket kirabolnak s vérüket vampyr gyanánt iszszák.”

Szóval t. ház, értem azt a Széchenyit, a kinek emlékszobra ott díszlik a magyar nemzeti tudományos akadémia ékes épülete előtt. És midőn ezt zárjel között mondtam, felvéve a zárjel által félbeszakított beszédem fonalát, ismétlem: nem csoda tehát, hogy Széchenyi dicső, magasztos szelleme a rémképek láttára megtört. Pedig az ő látnoki szeme csak nagyjából láthatta, csak gyaníthatta a rémítő jövőnek képét. T. ház! Ha ő most nézne körül körünkben, bizonyára rémülten, örülten rohanna vissza sírjába. (*Derűtség.*) Igen, mert látná, hogy kedves hazája hiú epigonok harcti színhelyévé, hogy szeretett drága nemzete politikai éretlenség, ámitás, szemfényvesztés, vesztegetés, erkölcstelenség, üres tudákosság, anyagi és szellemi, vallási és erkölcsi roppant corruptio prédájává lett. Látná, hogy a szabadság, egyenlőség, testvériség, szabadelvű haladás, alkotmány, autonómia és több efféle kevés kivétellel csak szólam, humbug, reclam, szédelgés, önző demagógok fegyvere, melylyel a legsarkalatosabb elvek feladásával nyert uralmat továbbra kezükben megtartani törekszenek.

Csanády Sándor: Túlhajt rajtam!

Zimándy Ignác: Látná, hogy a közjogi ellenzék fővezérei, miután a magyar nemzet anyagi és erkölcsi generációjára leghatalmasabb erőket megbénították. A különben ki nem erőszakolható uralom kedvéért legsarkalatosabb politikai elveiket is szegre akasztották. Látná, hogy az ezen politikai renegátok által létesített politikai fusio valóságos országos csapássá, országos confusióvá lett s hogy ezen parlamenti fusio daczára, inkább az ebből következett országos confusio következtében a végzetes felbomlás folyama tovább foly. A deficitet terhek egész a végkimerülésig mindinkább szaporodnak és emelkednek, az állam hajója mind mélyebbre súlyed. Ugy hogy a megmentésnek utolsó reménysugara is elenyészik, látná mily válságos politikai koldulásban marczangolja magát a magyar nemzet, nem nézve sem előre, sem hátra, nem véve észre azon óriási viharokat, melyek a tenger sírjából alig-alig megmenekült állami járművünket minden oldalról fenyegeti. Látná t. ház, mint szívja ki a magyar nemzet vérét, erejét és velejét az egy új pogány talmud **zsidó** szabadkőműves irányú és szellemű intransigens liberális szörnyeteg a mely körül bódultan járja a maga farsangi tánczát az intransigens liberalismus és járja oly mértékben, hogy mellette nemzeti fenmaradhatásunknak, egyedi jóllétünknek és boldogulásunknak igazi feltételéről egészen megfeledkezik. T. ház! Azt nem tagadhatja józan észszel senki, hogy anyagilag tönkre vagyunk téve, pedig az anyagi jólét Széchenyi reformpolitikájának alapja. A földesúr odaadta földét jobbágjának, de csak azért, hogy mind az ő, mind jobbágjának birtoka a százezrekben, a pusztító sáskák módjára betolakodott idegen paraziták kezébe kerüljön, ők pedig földönfutókká legyenek saját országukban. A magyar igazságszolgáltatást vagy illetve a talmud **zsidók** befolyása és behatása alatt készült és összeállított magyar perrendtartást is úgy szervezte és rendezte magának az intransigens liberalismus, mintha a magyar nemzetnek kitolonczolása és kiűzetése és az idegen parazitáknak behonosítása volna feladata ... Sok legrégibb czég rendre bukik, legtöbben csak a régibb szerzeményeikből élőködnek, húzzák, halasztják bukásukat. A százezrenként betolakodó és a nemzet testén élőködő paraziták is buknak ugyan rendre, de csak azért, hogy a talmud szellemében és értelmében és a talmud **zsidóság** befolyása alatt készült Horvát Boldizsár-féle codexnek segélyével (*Nagy derűtség*) megkoppaszthassák, véginségre, koldusbotra juttassák keresztény hitelezőiket, tönkre tegyék a Magyar Nemzet ingó és ingatlan vagyonát és megsemmisítsék Magyarország hitelét.

T. ház! Nemzeti létünk főalapja, sark és talpköve a földművelés, de ennek emelésére ugyancsak keveset tettek eddigi nemzeti kormányaink. Elveken, magyar nemzeti érdekeken nyugvó földművelés, ipar- és kereskedelmi politika helyett a „laissez fair, laissez passer” és **zsidó** érdek nyoma látszik mindenütt. Hogy az adóprés a magyar nemzetnek általában, de különösen a középosztálynak, szőlő és földművelő osztálynak tönkrejutására mind összébb szoríttasék s hogy ennek következtében a föld és szőlőművesnek Magyarhonban még tőkéje is megtámadatik és így hogy azután ezúton a föld és szőlőművelés, úgymint a magyar nemzetnek ingó vagyona is a betolakodott paraziták kezébe kerüljön, erre ugyan mindent megtett magyar nemzeti kormányunk. De hogy a magyar nemzetnek általában s különösen a középosztálynak, a szőlő és földművelő

osztálynak ingó és ingatlan vagyona a **talmud-zsidók** kapzsisága és embernyuzó uzsoráskodása ellen biztosíttassák. (*Ugy van! a baloldalon*) És hogy így a magyar nemzetnek jóléte és boldogsága, mint adóképesége is emeltesse, arra ugyan még gondolni sem volt ideje a magyar nemzeti kormányoknak, sőt ellenkezőleg oly keveset törődik a magyar nemzet anyagi jólétével, hogy ha nem is hirdeti élőlőszóval - ámbar, a mint emlékszem, már élőlőszóval is hirdeti - tetteivel bizonyítja, hogy neki mindegy, akár ki bírja a magyar földet, csak fizesse meg adóját.

T. ház, ugyan ki van itt, a ki nem tudná megmondani, hogy ezen nyilatkozattól, ezen viselettől hány lépés van az igazi honárulásig. Mert ha mindegy: akár ki bírja a magyar földet, csak fizesse meg az adót, akkor tekintettel arra, hogy - a mint mondtam - a magyar nemzeti kormány mindent megtesz, hogy földjeink, rétjeink, szőlőhegyeink, minden ingó és ingatlan vagyonunk a **zsidók** kezeibe kerüljenek, akkor tekintettel azon sajnós és szomorú körülményre, hogy az emancipatio óta, tehát 17 év alatt itt a fővárosban a **zsidóság**, mely a lakosságnak csak egy negyedrészt teszi, már annyira haladt, hogy a főváros ingatlan vagyonának 45%-át bírja, tehát majdnem a felét. Tekintettel mind erre, nagyon közel lehet az idő, a melyben a magyar nemzeti kormány azt fogja látni, hogy a **zsidók** kezében lévén minden ingó és ingatlan vagyona a keresztény polgároknak és hogy a magyar nemzet nem tudja úgy megfizetni az adót, mint a **zsidó**, tehát a magyar nemzet egyszerűen kitolonczoltassék és ennek helyére a talmud **zsidó-paraziták** jöjjenek. (*Derültség.*) Valóban t. ház, ha Széchenyiként az anyag föltéte a szellemnek, akkor a magyar nemzeti kormány túlzott **zsidó-barátsága** és ebből kifolyólag a magyar nemzeti jólétnek előmozdítása körüli elkövetett mulasztása valóban gyökerében támadta meg a magyar államiság, a magyar nemzetiség életfáját és ezzel nemcsak a magyar nemzet anyagi jólétét tette tönkre, hanem a magyar államiság léteét is kétségbe tette. És mind ez még nem volna oly kétségbeesítő t. ház, mert hiszen a magyar nemzet szívóssága és kitartása folytán már több ehhez hasonló szomorú helyzeten ment győzelmesen keresztül. De a mi még ennél sokkal kétségbeesítőbb, ez azon szomorú valóság, hogy a magyar nemzeti kormány és annak parlament többsége, mely az ő túlhajtott **zsidó-barátsága** által ezen szomorú nemzeti állapotokat megteremtette, nemcsak hogy általában vonakodik belátni botlásait és hibáit, hanem azon felül azon önzetlen hazafiak ellen mindenképen agitál és azokat a nemzet előtt gyanúsítja és üldözi, a kik a szomorú nemzeti állapot kútforrásaira mintegy ujjal mutatnak. Ez t. ház, a legszomorítóbb és legkétségbeesítőbb állapot ... A másik ily feyver a megrendszabályozás, rendreutasítás. És ez abban áll, hogy ha találkoznak férfiak, kik a talmud tanait és a keresztényellenes **talmudzsidó** szitkozódásait, egetrázó maledictióit felemlítik, melylyel a keresztényiség alapítóját, ennek földi helytartóját, a keresztényiség fejedelmeit és kormányzó férfait s általában a keresztényiséget illetik. Nyílt homlokkal felderítik a magyar nemzet szeméi előtt, akkor az intransigens liberális párt haragja nem ama tanok és azok hirdetői, a **talmud-zsidók** ellen és azok egetrázó szidalmi ellen fordul, hanem azon férfiak ellen, a kik ezt felhozzák és fordul oly mérvben, hogy ezen férfiak rendreutasítását követeli, a helyett, hogy az incriminált borzadalmas talmud superrevisióját vagy annak elconfiscáltatását és elégettetését sürgetnék és megparancsolnák.

A harmadik feyver t. ház, a kicsinylés és fittymálás és ezt igen ügyesen forgatja Jánosy t. képviselő ur és forgatja akkor, midőn első fellépésekor azt mondja, hogy hiszen a **talmud-zsidóságnak** meg az intransigens liberális pártnak nem igen kell félni, mert csak néhány turbulens pap az, a ki így nyilatkozik, a kivel a magyar katolikus papság solidaritásban nem áll.

A mi az elsőt illeti, hogy sajnálatra méltó az enyémhez hasonló fellépés. Bátor vagyok kérdezni, ki inkább sajnálatra méltó ki szóval és írásban hangosan kürtöli a magyar nemzetnek fülébe: íme itt van három főellenséged, itt a keresztény elveken alapuló magyar nemzeti culturádnak három legveszedelmesebb felforgatója, a **talmud-zsidóság**, az ebből született **szabadkőművesség** és mindkettőből származott intransigens liberális szabadelvűség. Vajjon ki szánandóbb, az-e, a ki ezekre figyelmezteti a magyar nemzetet, vagy pedig azok, kik a mind fenyegetőbben közelgő közös veszély ezen hangos hirdetőit mibe se véve, vagy inkább mint a dúló török-tatár idejében, a rémséges közveszély bátor hirdetőit szidva, lethargicus álmukat tovább folytatják.

A mi pedig Jánosy t. képviselő ur ama megjegyzését illeti, hogy hiszen az ilyen fajta meggyőződést csak kevés pap van az országban, ki követné, csak néhány turbulens, kivel a magyar papság solidaritásban egyáltalában nincs: már t. ház, én ezt tökéletesen aláírom és helyeslem, hogy az intransigens liberális többség éljenzéssel és helyesléssel fogadta Jánosy t. képviselő ur ezen nyilatkozatát. Én velem egyelőre a magyar katolikus papság solidaritásban nem áll, de én azon egynehány turbulens pap sorába tartozom. Hogy nem áll velem solidaritásban a magyar nemzeti papság, azt bebizonyította az utolsó választások

alkalmával. Mi az új onnan született keresztény párt, mely párt zászlójára felírta a kereszténységnek védelmezését, programbeszé-deinkben egytől-egyig elmondottuk, hogy mi híven ezen zászlóhoz a politikai, társadalmi és erkölcsi élet minden árnyalatában, az érzések minden nyilvánulásában, a nemzeti fejlődés minden mozzanatában, de magában a törvényhozásban is, mindenben a keresztény eszmék és tanok érvényesítését akarjuk előidézni. Hogy a szőnyegen lévő - akár tagadtatik, akár nem - szőnyegen levő **zsidó** kérdést is nem fütykösökkel, nem botokkal, nem **zsidóüldözéssel** és kiűzetéssel, hanem békében, keresztényi szeretetben törvénnyel akarjuk megoldani ...

Komlóssy Ferenc: ... Horváth Gyula t. képviselőtársam kijelentette beszédében, hogy az a baja a mostani vitának, hogy a bűnöst keresik. „Mi közünk a bűnöshöz; inkább a bajok orvoslásáról beszéljünk.” Hát ez furcsa felfogás, hogy a bűnöst, legyen az tolvaj vagy gyilkos, szökni hagyjuk büntetlenül és csak a sebeket, a bajokat akarjuk orvosolni. Tudom én, hogy miért nem akarnak a bűnössel foglalkozni? Mert a bűnös nem más, mint a t. kormány által dédelgetett **zsidóság**. Hogy a pénzügyi válság szélén állunk, t. ház, ennek oka a **zsidógazdálkodás**. A **zsidó** következetesen egyformán dolgozik úgy az egyes emberrel, mint most a t. kormányval.

Eleinte kivette hálóját a földbirtokosra, majd az iparosra és ennek ajánlotta a kölcsönt, minthogy ismerte, hogy könnyelmű, el fogja a pénzt pazarolni és akkor hálójába kerül. Ma ugyanezt teszi a t. kormányval, mert tudja, hogy könnyelmű és pazarló. Eleinte ajánlotta neki a kölcsönt, manap már nem ajánlhatja. Ellenkezőleg csak nagy utánjárással képesek önök pénzhez jutni és ha legközelebb lesznek szerencsések hitelműveletet eszközölhetni a Rothschild-házzal, nem tudom, hogy nem fog-e szóbajönni a pénzügyministeri tárcza, hogy tudniillik ezt áldozzák fel **zsidónak** és csakis ily módon fognak pénzhez juthatni. *(Ugy van!)* ... Mindenféle vádak emeltek a t. túloldal ellen, t. ház, de a legnagyobb vádat elhallgatták. Azon vádat, tudniillik, hogy a mostani kormány 12 év alatt folyton nézte és engedte tönkre jutni a népet és engedte, hogy e mellett a **zsidók** folyton-folyvást gazdagodjanak, engedte, hogy a **zsidók** ezen 10-12 évi időközben, mely alatt Tisza miniszterelnök vezeti a kormányügyeket, az egyptomi húsfazekak aeráját ismételjék? Magyarországon. Hogy bajaink első forrásául a **zsidógazdálkodást** hozom fel, ennek igazságát be fogja látni mindenki, ha kimondom azt, hogy ha nagyzási hóbortba estünk, erre bennünket első sorban a **zsidóság** utalt, akkor midőn kölcsönöket adott, melyekkel azután, mint a tékozló fiú, könnyedén bántunk el. Ezen nagyzási mánia csak akkor jutott be a társadalomba, midőn a kormány azt már magáévá tette ...

Én úgy tudom, hogy más államoknak is át kellett evezni ezen átmeneti nehézségeken; ott van például Románia s mit látunk? Azt, hogy Romániának pénzügyei ma teljesen kielégítőek, hogy Romániának népe jólétnek, valóságos boldogságnak örvend. És miért? Azért, mert Románia felfogta a maga létérdekét és idejekorán leszámolt a **zsidósággal**, nem engedte, hogy a **zsidóság** ott oly szerepet játszik, mint a minő szerepet játszik nálunk a közéletben és társadalomban. Románia mai nap sem szorult kölcsönre, azért sikerült neki oly könnyen átsikamlani azokon a nehézségeken, a melyeknek terhét mi most is érezzük ... Akár a miniszterelnök ur, akár gróf Apponyi Albert fogná a pénzügyeket komolyan rendezni akarni, ott volna háta mögött a **zsidó**. *(Derültség.)* E nélkül egyik sem lehet meg s miután tudja mind a kettő, hogy népszerűtlen dolog manap a **zsidóval** előhuzakodni, titokban tartja mindegyikük a **zsidó** financ-programmot és így ebben egymáshoz közel is állanak, csak hogy itt Tisza miniszterelnök urnak többet bocsátok meg mint gróf Apponyinak, mert a miniszterelnök ur, ha rosszul is gazdálkodik és a **zsidókkal** pactál, ez némileg igazolható, mert benne van az árban és kénytelen vele úszni. Sokkal rosszabb néven veszem tehát gróf Apponyi Albert képviselő úrtól, hogy a gyermeket meg nem nevezi a maga nevével. Mert azt hiszem, hogy ő is csak ott volna pénzügyi politikájával, a hol Tisza Kálmán, ha a **zsidósággal** pactál és csak annyival lenne előnyben, hogy míg a miniszterelnök urnak kevés a hitele a **zsidók** előtt, ha új firma jönne, akkor a **zsidók** önként ajánlanának kölcsönöket, csak hogy megnyerjék a jövődöbeli ministeriumot is.

Szalay Imre: T. ház! Midőn kijelentem, hogy az előttem szólott Irányi t. képviselőtársam határozati javaslatát nagyon helyesnek és üdvösnek tartom és azt elfogadom, engedje meg a t. ház, hogy csak néhány szót szóljak általában a csendőrségről és valamivel többet a tekintélyéről.

Ha a csendőrség mai szervezetében eleinte talán nagyobb szigor gyakorol kötelessége teljesítése alkalmával, én azt annak rovom fel, hogy az újabb intézmény lévén, nagyon sok előítélettel kell küzdenie. Általában egy elkényesztetett közönséggel áll szemben, a mely eddig az u. n. panduren wirt schafthoz volt szokva. Ha valaki ehhez hozzászólt a régi időben, természetesen, hogy annak egy kissé nagyobb szigor sokkal visszatetszőbb fog lenni, mintha a folytonosságban történt volna. Így azért, ha néha panaszokat hallok a csendőrségre ily korán, az intézmény alig néhányadik évében, az nézetem szerint mint kezdetleges intézmény nagyobb megrovással nem sújtandó. De lehetetlen azt meg nem említenem, hogy ha általában nálunk a közigazgatásban minden néven nevezendő institutio, úgyszólván lejáratik, az abban találja kútfejét, hogy nincs tekintélye, mert akár egyes személyek, akár intézmények tekintélyét rendszeresen aláássák. Így szólva t. ház, mindjárt magukról a szolgabírókról. A szolgabírónak kötelességszerűleg kerületi ügyeiről kellene intézkednie, ott a csendet és rendet fentartania. De ezt csak úgy érheti el, ha bizonyos erkölcsi tekintélyvel bír és azzal súlyt ad állásának. Már most kérdelem t. ház, miként lehetséges neki ezen tekintélyt megtartani, ha ő - tisztelet a kivételeknek - csak kortes-szolgálatokra van teremtve? ...

Mit várjunk annak a csendőrnek belátásától, a ki olyant lát, mint a következő példa, melyet személyes tapasztalatból bátorodom elmondani. (*Halljuk! Halljuk!*)

Egy választásnál történt, hogy a választási színtérhez közel, hová a választók szavazni mentek és a mely csendőséggel egészen körül volt véve, egy sátorot ütöttek fel. Ebben a sátorban volt egy asztal, annak fiókjában 16-20 ezer forint, mellette egy **zsidó**, azután olyan apró galoppin **zsidók** körös körül (*Derültség*) és ezen fiók tartalmát a csendőrség szeme láttára, de tovább megyek, magának a főispánnak, a szolgabírónak a szeme láttára ürítették ki, a választóknak jobbra és balra, balra is annyiból, a mennyiben ellenzéki embereket akartak vele megvenni. És t. képviselőház, ha már most a csendőr, a ki tudja, hogy a vesztegetések tilosak, ilyet lát és látja, hogy a főispán is, ha akarja, lehetetlen hogy meg ne lássa: mit fog ő akkor gondolni? Hová lesz a főispán, a szolgabíró, az aljárásbíró tekintélye?

Ezek nagyon komoly, meggondolandó dolgok t. ház, és a midőn kinyilatkoztatnám még egyszer, hogy Irányi Dániel t. képviselőtársam határozati javaslatát elfogadom, a csendőrségre előírányzott összeget megszavazom.

Komlóssy Ferencz: T. ház! Gróf Széchenyi Pál minister ur tegnapi beszédében jelezte már, hogy az országos kiállítás alkalmával igen érdekes vendégekhez lesz szerencsénk. Többek közt elmondta: jönnek zsebmeteszők, mindenféle szédelgők, jönnek Pinkászok. (*Felkiáltások: Micsodák?*) A minister ur kifejezése: mindenféle Pinkászok! Engem leginkább vendégeink e harmadik raja érdekel.

Tapasztalom ugyanis úton-útfélen, hogy az Oroszországból kiűzött kaftános, pájeszes **zsidók** az országos kiállítás ürügye alatt becsempészkednek ide Magyarországra, különösen az ország fővárosába, Budapestre. A dolog engem közelebről érdekelvén, elmentem a magyar államvasutak indóházába, hogy szemtanuja legyek azon ünnepélyes fogadtatásnak, melyben ezen Oroszországból kiűzött és ide menekült **zsidók** budapesti testvéreik részéről részesülnek akkor, midőn Budapestre, az új eldorádóba, vagy mondjuk új Jeruzsálembe beköltöznek. Tanulmányoztam tovább is ezen individuumokat és azt láttam, hogy igen rövid idő alatt bizonyos átalakuláson, metamorphosisokon mennek keresztül. A kaftánt csakhamar fölcserélik modern kabáttal, apajeszt lenyírják és így tovább. (*Derültség.*)

E szomorú látványra önkéntelenül felmerült a gondolat lelkemben, hogy akkor, a midőn szegény népünk, a jóra való munkás magyar nép, kénytelen munka hiányában Magyarországból kivándorolni, egy munkakerülő nép tolikodik Magyarországra, hogy amant innen kiszorítsa. Veszélyeztetve látván a magyar fajt, a miben megerősít még az is, hogy Oroszország, mely, ha lakóinak számát veszszük, hozzánk képest óriási, félti existenciáját a zsidók praeponderantiájával szemben, kötelességemnek tartom a t. belügyminister úrhoz egy interpellációt intézni az iránt, hogy van-e tudomása a lapokban közölt azon oroszországi intézkedésekről, melyek szerint Oroszországból a **zsidókat** kiűzik és hogy e **zsidók** Magyarországra, specialiter pedig Budapestre költöznek, még pedig a kiállítás meglátogatásának ürügye alatt, hogy itt megismerkedve a rájuk nézve felette kedvező viszonyokkal, állandó tanyát üssenek.

Tudom, hogy van honosítási törvényünk és a miniszterelnök ur mondhatja, hogy nehéz lesz nekik elhelyezkedni. Csakhogy erre azt mondom, hogy valamint eddig sikerült nekik a törvényeket kijátszani, ezentúl is sikerülni fog. Kérem a t. miniszter urat, méltóztassék intézkedni, hogy a magyar határt átlépő **zsidók** szigorú felügyelet alatt tartassanak, hogy a budapesti bejelentési hivatal különösen foglalkozzék velük és ha hosszabb ideig tartózkodnának itten, méltóztassék elrendelni, hogy minél előbb eltolonczoltassanak. Interpellációt nem szükséges bővebben indokolni, hiszen úgy tudom, hogy ha járvány közeleg, a miniszter ur azonnal intézkedik, hogy a határzár elrendeltesék. Utalok a tavalyi cholera alkalmával történtekekre. Most a pestis fenyegeti Magyarországot s ezért kérem, hogy minél gyorsabban intézkedjék a miniszter ur. Van szerencsém ezek után interpellációt tisztelettel betérjeszteni.

Hoitsy Pál jegyző: *(Olvassa.)* „Interpellátói a miniszterelnök, mint belügy-miniszterhez. Van-e tudomása a belügyminiszter urnak a lapokban közölt azon eseményről, mely szerint az orosz kormánynak - saját szempontjából helyeselhető - rendszabályai következtében a **zsidók** kivándorlása nagy mérveket ölt, kiknek egy része Amerikába, másrésze Galiczián át Magyarországra veszi útját? Továbbá van-e tudomása arról, hogy az országos kiállítás örve alatt Budapestre nagy számmal özönlenek a kiszorított **zsidók**, hogy megismerkedve a reájuk nézve kedvező viszonyokkal, itt állandó tanyát üthessenek? Ha van ezekről tudomása, kérdem: mily óvintézkedéseket, illetve rendszabályokat szándékozik foganatosítani a t. belügyminiszter ur az iránt, hogy ezen hívatlan vendégek beözönlése meggátoltassák, annyival is inkább, miután ezen munkakerülő **zsidó** népnek nagymérvű beözönlése folytán s mintegy ezek rovására szegény felvidéki népünk munka hiánya miatt kénytelen kivándorolni?”

Komlóssy Ferencz: ... Ha van valami, a mit sajnosan kell constatálni, az az, hogy látjuk, miszerint az összes pártok versengenek a **zsidóbarátság** elnyeréséért, mint ezt gróf Apponyi Mohácson bebizonyította. És ha felszólalok, teszem azért, hogy visszautasítsam azon vádakot, melyeket alaptalanul ellenünk felhoznak. Mert hogy mi írtó háborút akarnának a **zsidóság** ellen indítani, azt eddig ki nem mutattuk, hanem igen is a törvényjavaslatok alapján, melyeket eddig benyújtottunk, nem egyébre törekedtünk, minthogy megvédelmezzük a keresztény társadalmat a **zsidóság** ellen.

Hogy mi a szabadság és különösen jogegyenlőség ellenségei volnának, az szintén csak phrasis, minthogy nagyobb argumentumot nem tudván felhozni, ezt kénytelenek ellenünk felvetni. Mi a jogegyenlőségre törekszünk, azon jogegyenlőségre, hogy a keresztény állampolgárok olyan jogokban részesülhessenek, mint a minőket a **zsidók** maguknak vindicálnak.

Nem izgatunk osztály, vagy felekezet ellen; mert ha ezt tettük volna, a kormány bizonyosan megtette volna a maga részéről a kellő intézkedéseket ellenünk. Hivatkozom a múlt választásokra, ezen vádat egyetlen egy ízben ellenünk senki sem emelte. Ép oly alaptalan volt azon vád is, a melyet Beksics képviselő ur egy **zsidólap** hasábjain ellenünk felvetett, hogy pártunknak nincs múltja, hogy pártunk csak befurakodott a történeti pártok közé. En úgy tudom a történelem alapján, hogy a mi pártunk a legrégebb történelmi párt, úgy tudom, hogy mi vagyunk letéteményesesei azon politikának, melyet Szent Istvántól kezdve bölcs királyaink és kormányaink folytattak 1867. évig, mert üssük fel a corpus jurist, minden lapján ott találjuk a törvénycikket, a mely a keresztényeket a **zsidó** túlkapások ellen megakarja védelmezni. És a mi nyolczszázéven át hazafiúi erény volt, az nem lehet ma politikai bűn. Tehát a mi pártunk a legrégebb párt. **Zsidópárt** nem volt addig, csak 1867 óta, mikor az emancipációt behozták.

Komlóssy Ferencz: Az előadour rövid felszólalása azt a benyomást tette reám, amit a törvényjavaslat maga, a mennyiben arról győzött meg, hogy ép olyan rózsás színben látja Magyarország lakóinak helyzetét, mint a kormány. Takarékosági egyletet akarnak alkotni. Ez helyes, de akkor gondoskodni kellene arról, hogy alkalom adassék arra, hogy a nép takarékos lehessen. Addig, míg a kis lutri-játék, ez a moloch fel fogja emészteni a szegény népnek utolsó garasát, hiába áll elő a kormány törvényjavaslatokkal, mert a mit a réven veszít, bajosan fogja a vámon visszanyerni a szegény nép. Útját kellene állni annak, hogy az úgynevezett

mathematicae professorok, a kik minden újságban hirdetik magukat, a népnek megtakarított filléreit ternók és quaternób reményéljen magukhoz vonhassák és hogy az a sok német komédiás, a ki holmi panorámákkal, haszontalan és erkölcstelen mutatványokkal a népnek utolsó 5-10 krajczárját ne zsebelhesse el. Ezen kívül gondoskodni kellene arról is, hogy a szegény népnek ne legyen alkalma minden garasát a korcsmába a **zsidóhoz** vinni. Addig, a míg a **korcsmák** éjjelenként nyitva lesznek, a munkás népnek hiába való takarékoságot prédikálni. Az én véleményem szerint s úgy hiszem, a t. ház igazat fog nekem adni, a takarékoság alapelve a józan, mértékletes élet, csakhogy fájdalom - a **zsidó** már azt sem engedi meg, hogy népünk józan és mértékletes legyen. Ilustrálom a következőkkel. *(Halljuk!)* Ezelőtt 2-3 évvel a derék nyitrai egyházmegye papsága között mozgalom indult meg s alakítottak a felső megyékben úgynevezett mértékletességi egyesületeket, melyeknek célja az volt, hogy a népet az iszákosságtól visszatartsák. Volt is eredmény, a mennyiben ezren és ezren állottak be az egyesületbe. Csakhogy mi történt? A **zsidóság** érezvén ennek kárát magára nézve, mert nem fogyott a szesz és a pálinka, följelentették a papokat a kormánynak, mint nemzeti agitátorokat és tudja Isten mi mindent nem fogtak reájok, csak azt nem, hogy jóra való papok a kik pedig a nép sorsát oly melegen a szívükön viselik ...

A **zsidó** pedig? No a **zsidó** ugyan nem fogja pénzét ezekben a takarékpénztárakba berakni, mert az nem fog meglegedni 37%-kal, mikor 50-nel sem éri be.

És én még inkább félek ezen intézménytől - nagyon is félek tőle - a következő oknál fogva. *(Halljuk!)* Ugyanis t. ház, eddig a szegény földbirtokos, ha megszorult kézi zálogra kapott a szomszédjától 5-10 forintot; most pedig, minthogy a jobbmódú földbirtokos minden 50 krajcárt iparkodni fog a felállítandó takarékpénztárba tenni, hogy pénzét gyümölcsöztesse, nem lesz a szegény embernek kihez fordulnia. Hát kihez lesz kénytelen fordulni? A **zsidóhoz** s így megint alkalmat fogunk adni a **zsidónak**, hogy még jobban tönkre tegye a kicsikart szegény népet ...

B. Andreánszky Gábor: Tisztelt képviselőház! Tegnap az mondatott e házban, hogy a **zsidókérdés** dominálta a válaszfelirati vitát. Kétséget sem szenved, hogy a szónoklatok legnagyobb részében még ellenfeleinknél is a **zsidókérdés** mintegy elementaris erővel előtört és bármily megvetőleg, bármily elítélőleg is igyekeztek róla szólni, az által, hogy ellenfeleink mindig e tárgyra tértek vissza, legjobban bizonyították e kérdésnek nemcsak léterejét, de létjogosultságát és annak kiváló fontosságát is ... Az első szónok, ki érdemleges támadást intézett feliratunk ellen, Zichy Antal t. képviselő ur volt.

Ő azt kérdé, kinek adnánk el gabonánkat, borunkat, gyapjúnkat és egyéb terményeinket, ha **zsidó** nem volna: én erre csak azt felelem, hogy annak, ki enni, inni és öltözködni akar és kinek mindezekért terményeinkre szüksége van. Kereskedésre pedig, a mint a **zsidók** többé nem discredítálnák ezen jövedelmező üzletágot, akadna azonnal elég keresztény ember.

Ki bérelné a gentry birtokait, kérdi továbbá? A földműves kisbirtokosok, kik ott, hol még kifosztogatva nincsenek és a kik jelenleg is a legnagyobb haszonbéreket fizetik. Egyébiránt tán benső vágyai ragadják el a t. képviselő urat, midőn olyas valamit olvas ki feliratunkból, mi abban nem foglaltatik, t. i. a **zsidók** kiűzését. Tán oly szerencsések vagyunk a t. képviselő urat titkos elbarátaink közé számolhatni, ki a túloldalról a józan gondolkozású magyar elemeket hozzánk akarja átszorítani, midőn a **zsidók** védelmét odaviszi, hogy még azt is érdemükül rójja fel, hogy az általa pazar, könnyelmű és lustának gúnyolt gentrynek pénzt kölcsönöznek a **zsidópiacz** árfolyama szerint 30, 40, 50 percentre. Vagy ha azt kérdi: ki licitáltatná el és venné meg a genrtty birtokát, ha **zsidó** nem volna? Azt hiszem, hogy ha ez a gentry birtokában maradna, az sem erre magára, sem a nemzetre és hazára baj nem volna ... Mi csak a mozgó tőke túlkapásai és féktelensége ellen harczolunk és az aggaszt minket, hogy a mozgó tőke féktelensége **zsidó** kiváltságok védelme alatt viszi véghez pusztításait.

A neki illő határokba visszazsorítva, a mozgó tőke üdvösségét soha sem tagadtam, soha sem kicsinylettem, Horvát Boldizsár t. képviselőtársam a **zsidó** úgy mint minden egyéb bajok orvoslására a Horánszky t. képviselő ur által oly találólag már előrejelzett universalis panaceaként a liberalismust ajánlja. Horvát t. képviselő ur, mint minister kezdeményezése mellett 17 év óta csepegtetik országunk törvényeibe e csodaelixirt és az egészséges ország tőle megbetegedett. Ebből csak azt köveztethetjük, hogy vagy az ország viszonyaira a liberalisínus nem orvososság, de méreg, vagy hogy nem valódi liberalismus az, a mivel kuruzsolják 17 év óta az országot.

Hermán képviselő ur **zsidó-morálnak** nevezi azon tényt, hogy képviselőink azon tanácsot adták a választóknak, igyák meg a **zsidó** borát, egyék meg peccenyéjüket, de szavazzanak meggyőződésük szerint. Az óriási **zsidó-pénzhatalom** és perfidia ellen más fegyverünk nincs és e fegyvert használni fogjuk ezentúl is. (*Általános derűtlenség.*) Használni fogjuk pedig annál inkább, mert ez az első lépés a választási vesztegetések megszüntetésére. Mit el nem tudott érni a törvény, azt el fogja érni a bűnpénz erejének e paralizálása.

Most pedig a miniszterelnök ur beszédére térek. (*Halljak!*) Ő azt mondta: voltak boszorkányperek és megszűntek. Van **zsidókérdés** is, meg fog szűnni. A boszorkányperek megszűntek, miután már Kálmán király is megmondta, hogy boszorkányok nem léteznek. A **zsidó-kérdés** tehát, hogy a párhuzam helyes legyen, csak akkor szűnne meg, mikor **zsidó** többé nem léteznék. (*Zajos derűtlenség. Felkiáltások jobbfelől: Ki kell őket irtani!*) De mi kiírtani őket nem akarjuk, tehát e kérdést meg nem szüntethetjük, vagy tán a miniszterelnök ur akarja-e őket szóval és tettel t. i. kivételi rendszabályokkal agyon védeni.

A miniszterelnök urnak Veress József t. elvtársam beszédére mondott észrevételeit rectificálnom kell. (*Halljuk!*)

Abból, hogy a statistika alapján bebizonyítja, hogy a **zsidók** közt több a bűnös, mint a keresztények közt, Veress József képviselőtársam csak azt következtet, hogy nem egyenlő erkölcsi alapon áll a **zsidó** velünk és nem azt, amit a miniszterelnök ur neki imputált, hogy a **zsidót** üldözni kell.

T. ház! Bármily élénk színekkel fessük mi a **zsidót**, a népet vele nem lázítjuk, mert az saját kárán azt még sokkal rosszabbnak ismerni megtanulta. Azokért, de nem azoknak szólunk mi itt, de azon szerencsés embereknek, kiknek a **zsidóval** még kevés dolguk volt. Kik a **zsidót** főleg a „Pester Lloyd” leírása után ismerik és kik humanisticus egyoldalú téves teoriáinak nem volt alkalmuk még a praxisban hajótörést szenvedni. Ha pedig a miniszterelnök ur azt hányja szemünkre, hogy az ártatlanokat zárják be a bűnszerzők helyett e vád minket nem illethet, de első sorban a törvényszékeket, melyek egyáltalában ártatlanokat elítélnek. (*Derűtlenség.*) Ha e zavaroknak van értelmi szerzőjük, ezek egyrészt maguk a **zsidók**, másrészt azon irányadó körök, kik a **zsidókérdés** létezését tagadják, kik a megoldás sürgetőit sértegetik és fenyegetik és kik e fontos kérdésnek nem ismernek egyéb megoldását, mint a kivételes rendszabályokat.

Most az hiszem, minden tárgyilagos ellenvetésre feleltem, a mi feliratunk ellen felhozott. A mi pedig kigúnyolt és rágalmozott ügyeinket illeti, magamat a minket megillető valódi keresztény alapra helyezve, arra csak azt felelhetem: „Uram, bocsásd meg ellenfeleinknek, hisz ők nem tudják mit cselekesznek.” ...

Komlóssy Ferencz: ... Van azonban e törvényjavaslatnak egy élő halottja. Az a bizonyos **zsidó** élni nem tud, meghalni nem akar, azaz már meg is halt, de a t. miniszterelnök ur megfújta a feltámadás trombitáját és ő újra más-más alakban tűnik fel a t. ház előtt. A t. miniszterelnök ur bebizonyította, hogy ő **zsidók** szíve szerinti férfiú, magatartása tiszteletreméltó helyet biztosít neki a **zsidók** művelődési történetében, liberális lángelméje túlszárnyalja az időt, a helyet, túlszárnyalja még a lehetőséget is, mert olyannak tűnik fel előtte a **zsidóság** már a

jelenben, a milyen reményeket a **zsidóság** nem mert kötni még ezer év múlva sem azon álláspontra nézve, melyet ők a világtörténetben elfoglalni óhajtanak. Kár, hogy a talmud be van fejezve, a miniszterelnök ur megtoldotta volna néhány fejezettel s ezekben biztosította volna a **zsidók** folyton növekedő kiváltságait, mert nagy és hatalmas ő a maga nemében és én meghajlok nagysága előtt, sőt óhajtok neki a történelemben helyet biztosítani azon alakok közt, a kik mint reformátorok vagy deformátorok tűntek fel. Gondolkoztam, hogy kivel hasonlítsam őt össze és én nem találtam hozzá méltóbb alakot, mint József császárt, mert valamint József császárra, úgy ő reá is illenek azon szavak, hogy nem bírják őt megérteni kortársai és valamint József császár boszankodott, így boszankodhatik a miniszterelnök ur is az emberek tudatlansága fölött. A milyen bőkezű a t. miniszterelnök ur az államadosságok csinálásában, ép olyan nagylelkű a **zsidók** pártfogásában.

De hát hol van tulajdonképpen a rabbi, a melyért annyi discussio folyt? Nincs. Fogni kellett volna egyet, talán a csodarabbik közül, sőt jó lett volna azt világi birtokkal is ellátni és a **zsidó** hitközség látható fejévé tenni. Hisz erre a talaj nálunk Magyarországon praeparalva van és így jó lett volna felruházni őt mindazon tényezőkkal, a melyek az ő hatalmát öregbítik vala. És őszintén csudálkozom, hogy nem találkozik valaki a túloldalon, a ki ezen gordiusi csomót ketté vágta volna, különösen most, midőn a túloldal kénytelen meggyőződése ellen szavazni s ma feketének mondani, a mi múltkor még fehér volt.

Legjobb lett volna, ha valamely genialis tagja a túloldalnak, a ki vagyonilag is jól áll, felcsapott volna rabbinusnak s így bejuthatott volna főrendiházi tagnak. Én csak gratuláltam volna neki, a mennyiben bírván azon qualificatióval, a melyet a **zsidók** a Messiásban megkívánnak, őt mint Messiást üdvözölhették volna.

Mi antisemiták a t. miniszterelnök urnak különben csak köszönettel tartozunk, hogy ezt a kérdést a házban felvetette, mert egyúttal alkalmat nyújtott a főrendiháznak, hogy antisemita érzelmeit kitüntesse és provocálta a közvéleményt is, hogy nyilatkozzék az antisemiták mellett. Mi meg vagyunk elégedve s míg eddig szerény álláspontot foglaltunk el e házban, a mióta a t. miniszterelnök ur az antisemitismusnak diadalszekerét maga húzza, azóta büszkék vagyunk ezen álláspontra.

De én, t. ház, én nemcsak a rabbi behozatala ellen szólalok fel, hanem egyáltalában tiltakozom az ellen, hogy bármi alakban behozassék a **zsidó** a főrendiházba. Ugyanis mivel támogatják ezen törekvést a túloldalon? Én őszintén kimondom, hogy azzal akart engem capacitálni egyik túloldali képviselő ur, hogy azt vitatta, miszerint

nemzetgazdasági finánciális szempontból is be kell fogadni a **zsidót** a főrendiházba. Miért? Mert fenn kell tartanunk, mint monda, a jó viszonyt a **zsidósággal** és meg kell nyernünk Rothschildék jóakarátát, a ki különben nem lesz hajlandó újabb kölcsönöket adni Magyarországnak.

Hát én azzal felelek erre a t. képviselő urnak, hogy valamint eddig is adott kölcsönöket Rothschild a reá nézve előnyös feltételek mellett, úgy ezután sem kell tartanunk attól, hogy ez előnyt elszalaszcsa és én meg vagyok győződve róla, hogy egyik pénzügyminiszter szép szeméért sem fog adni kölcsönöket, hanem mindig a haszon kedvéért és meg fogná azt tenni akkor is, ha antisemita pénzügyminiszter ülne ott.

De az a kérdés, vajjon egyáltalában beleillik-e a **zsidó** a főrendiházba? Nálunk Magyarországon beleillik, mert a múzeumban van a főrendiházunk. Ha tehát múzeumba való. Ha ugyanis valamely múzeumi igazgató, akár ethnografiai, akár históriai múzeum igazgatója, azzal lepné meg a világot, hogy akadt egy múmiára, olyanra, mely egy babiloni vagy egyiptomi főpapot ábrázol a maga impozáns, eredeti ornatúsában, kiváltságos jelvény elvei, a meglepett világ minden esetre örömmel üdvözölné a felfedezést, annyival is inkább, miután ezen múmia néma tanuja lenne az évezredek előtti erkölcsök és szokásoknak. De mi történnék akkor t. ház, ha ez a múmia felszólalna és magának domináló helyzetet vindikálna, követelve, hogy uraim, tessék visszamenni a három-négy évezred előtti korszakba, vegyük elő azon szokásokat, melyek közt én éltem, nemde, mindenki elfordulna tőle. Én részemről kimondom, hogy a **zsidó** képviselő a főrendiházban nem fog ott egyebet, mint az évezredek előtti szokásokat és erkölcsöket képviselni. *(Helyeslés a bal és szélső baloldal különböző padjain.)*

És miért nem akarom én általában a **zsidókat** a főrendiházba behozni? Azért, mert csak mutassuk meg nekik az utat, legyen csak egy **zsidó** a főrendiházban, az azonnal iparkodni fog biztos positiót elfoglalni és biztosítom a t. házat, hogy az első cyclusban azonnal megüti a nagy és kis dobot a **zsidó** journalistika és nem fog egyébről beszélni, mint a **zsidó** képviselő nagyszerű szónoklatáról, szellemi fölényéről, a többi főrend el fog enyészni mellette és a közönséget annyira fogják capacitálni a **zsidó** lapok, hogy maga a nagy publikum fogja indítványozni, hogy nagyobb aranyban jöjjön be a **zsidóság** a főrendiházba.

Ezek azok t. ház, melyek alapján én a **zsidók** behozatala ellen tiltakozom keresztény és azonkívül magyar nemzeti politika szempontjából ...

Istóczy Győző s. k.,
orsz. képviselő.
B. Andreánszky Gábor s. k.,
orsz. képviselő.
Dr. Komlóssy Ferencz s. k.,
orsz. képviselő.
Dr. Nendtvich Károly s. k.,
orsz. képviselő.
Zimándy Ignác s. k.,
orsz. képviselő.
Veres József s. k.,
orsz. képviselő.
Csúzy Pál s. k.,
orsz. képviselő.
Margitay Gyula s. k.,
orsz. képviselő.

Halvax József s. k.,
orsz. képviselő.
Szemnecz Emil s. k.,
orsz. képviselő.
Dr. Rácz Géza s. k.
orsz. képviselő.
Thassy Géza s. k.,
orsz. képviselő.
Majthényi Adám s. k.,
orsz. képviselő.
Olay Szilárd s. k.
orsz. képviselő.
Kürthy Sándor s. k.,
orsz. képviselő.

Egy antiszemita válaszfelirati javaslat vége

B. Andreánszky Gábor: Az önök véleménye t. többség az, hogy a zsidóknak adott jogokat visszavenni nem lehet. Most ugyan a többség szavazott akképen, hogy míg a múltkor megbukott rabbi elleni javaslat eredménye 43 szavazatot mutatott a rabbi ellen, most **zsidóbarátnak** csak 41 mutatkozik. Ennek folytán, ha a pressio megszűnik, akkor többségben marad azon párt, mely arabbit nem akarja a felsőházban. Ezt mindenekelőtt constatálni akarom.

Azon véleményt tehát, hogy a **zsidóknak** adott jogokat visszavenni nem lehet, elvileg elfogadom, mert nem vagyok a jogfosztogatás, vagy mint önök nevezik, jogszünetelésnek elvileg barátja. De alig lesz önök közt egynehány, ki szive belsejében, annak titkos szentélyében ne sajnálná azt, hogy a **zsidóknak** adott jogokat annak idejében nemi feltételekhez nem kötötték.

Én azt nem sajnálom, mert valamint a **zsidók** szokása mindent meghamisítani, a mi kezeik ügyibe kerül, így ezen emancipatio feltételeit is hámisítva teljesítette volna és ennek folytán egygyel többször megcsalva mint most körülbelül ott állnánk, a hol most állunk. De ha akkor már hibát követtünk el, nem következik az, hogy azt precedensnek vegyük, melynek folytán kényszerítve volnánk mindig ezen hibába esni. Ez alkalommal újra jogokat elvesznek és osztogatnak és itt áll a **zsidó** és követeli a magáét.

De hisz mi kizártuk az indigenákat a törvényhozásból és ezt helyesen tettük. De midőn mi ázsiai fajú, a civilisatio velünk egyenlő fokán és a mi a fő, egyenlő erkölcsi alapon álló, de nem hazánkban lakó régi jogosultak jogait elveszszük, mert az illetők idegenek: ne ajándékozzuk azok helyét oda egy idegen sémi fajnak, melynek e hazában lakása átok és nem érdem, melynek erkölcsi törvényei a mi törvényeinkkel homlokegyenest ellentétbe állanak, ugyan azonosok erkölczstelenségeinkkel. És azért, ha a ministerelnök ur a múltkor nem fenyeget, mi épen ezen 5. §. mostani szerkezetéből azt olvastuk volna ki, hogy abból apriori ki van zárva a **zsidó**. Mert kértem a ministerelnök urat és az egész házat, hogy mikép öregbíthetné a főrendiház tekintélyét mai felfogás szerint a **zsidó**, hacsak valamelyik vén **zsidó** vénsége által nem ... Erkölcsi kötelessége a nemzet képviselőinek az eszközt a törvényhozás akaratjának kijátszására a kormánytól megtagadni és a **zsidók** kinevezési lehetőségét megátolni, annál is inkább, miután a visszaélést e ponttal a **zsidók** jogtalan érdekében a ministerelnök ur már be is jelentette. Igaza van tökéletesen Ugron Gábor t. képviselőtársamnak, hogy mi antisemiták az antisemitismus terjesztésében nem vagyunk képesek oly érdemeket felmutatni, mint a ministerelnök, de engedje meg a t. képviselő ur, hogy mi antisemiták nem is akarjuk az antisemitismust azon fokra felcsigázni, a melyre akarva vagy akaratlanul az a ministerelnök ur eljárása által felcsigáztatik. Mert ily fokú antisemitismus csak a **zsidókérdés** mérges, azaz erőszakos és törvénytelen megoldását eredményezheti, míg mi megbízásunk és programmunk alapján e kérdést egyedül törvényes és békés utón akarjuk megoldani.

Ezért nyugodtan utasítjuk vissza azon vádat, hogy minket vallási türelmetlenség, vagy fajgyűlölet vezetne. Hogy mi a **zsidó** fajnak eltagadhatlan és elvitázhatatlan bűneit teljes szívünkkel utáljuk, az igaz, de azt minden tisztességes magyar és más nemzetbeli keresztény megteszi. Csak akkor volnánk megrovandók, ha a keresztényeknek az uzsorát, a csalás, a hamis bukás privilégiumát akarnánk megnyerni. De mi mindezeket a bűnöket a keresztényeknél csak úgy utáljuk, se kevésbé, se többé, mint a **zsidóknál** és csak arra a célra törekszünk, hogy törvényeink - úgy mint büntető codexünk teszi - e specificus **zsidó** bűnöket ne szabadalmazza.

Hogy ily bűnös cselekmények a **zsidók** specificus bűnei, azt eddig csak a tisztelt **zsidó** vallású képviselők tagadták minden statisztikai adatok daczára, mely adatok közül csak egy jellemzőt akarok felhozni, melyről e napokban értesültem. Az 1851. népszámlálás alkalmával Buda várának 3000 lakosa közt csak 99 **zsidó** lakosa volt és ezek közül 66 az akkori Fortunában lakott - valószínűleg azért, mert Fortuna szekerét az akkori gojimok által meg nem engedett módon akarta megülni.

Ily privilégiumok képviselését a törvényhozás meg nem engedheti és csakis ezért bátor vagyok a t. háznak egy módosítványt ajánlani, azt hiszem. ha annak elfogadása azt a másképp igen kétes értékű javaslat elfogadását a másik házban nem késleltetné.

Miután nincs zárszavam, előre kívánom kijelenteni, hogy minden túloldalról jövő, a vallási jogegyenlőségről szóló ellenérvelést egyszerűen visszautasítok, mert a minister ur szavai, hogy „izraelita hazafiak”, a mi magában véve nonsens.

Elnök: Már régóta megütközéssel hallgatom azon kifakadásokat, melyeket a képviselő ur itt 600.000 állampolgár ellen inté, de végre is lehetetlen szó nélkül hagynom az ily kifejezéseket. Igenis hazafiak azok, épen olyan hazafiak, mint a képviselő úrak. *(Közbeszólások jobbfelől: Jobbak!)*

Tisza Kálmán miniszerelnök: Jobbak!

B. Andreánszky Gábor: Kikérem a miniszerelnök úrtól, hogy itt a **zsidókat** jobb hazafiaknak mondja, mint mi vagyunk. *(Felkiáltások jobbról: Rendre!)*

Elnök: Nem hallottam senkitől, hogy azt mondta volna.

B. Andreánszky Gábor: De azt mondta!

Tisza Kálmán miniszerelnök: Mondtam!

B. Andreánszky Gábor: No hát akkor én megmaradok a mellett, a mit mondtam.

Ezzel a mondásával minden esetre megsértette a vallásegyenlőség elvét. Bárki a törvényhozásban dönt, vagy a felsőházban ül, csak úgy ülhet ott, mint magyar hazafi, legyen bár katolikus vagy protestáns vallású, de midőn valakit oda ültetnek mint izraelita vallású hazafit, ez prerogativa volna, mert azok ülhetnek a palaestinaai főrendiházban, de sohasem ülhetnek Magyarország törvényhozásában. És épen azért ezen kifejezés: izraelita hazafi, azt tartom, a vallásegyenlőség legdurvább megsértése.

Ajánlom következő módosítványomat elfogadásra. Az 5. §. első bekezdésének 3-ik sorában „összes országainak” szavak után tétessék „keresztény”. Ennek folytán az 5. §. első bekezdése a következőleg hangzanék:

5. §. Élethossziglan tagjai lesznek a főrendiháznak, kiket ő Felsége a király a czélből, hogy ez által az érdemeket jutalmazza s a főrendiház tekintélyét még öregbítse, Szent István koronája összes országainak keresztény állampolgárai közül a ministertanács felterjesztésére ilyeneknek kinevez.

Istóczy Győző: Ezen az utón aztán a korcsmák legnagyobb része az országban **zsidók** kezébe került, a kikkel a keresztény korcsmárosok már csak azért sem versenyezhetnek, mert a **zsidó** korcsmárosok nemcsak azzal csinálnak maguknak több jövedelmet, hogy - mint a tapasztalás országszerte tanúsítja - hamisított s hozzá egészségellenes, sőt mérges anyagokkal vegyített italokat adnak a keresztény közönségnek, hanem a falusi **zsidó** korcsmárosra nézve a korcsma nem egyéb, mint népfosztogató, uzsorás pénzügyi operációnak a comptoirja, a hol a szeszes italokkal elbutított s demoralizált falubeli lakosokat hálójába keríti. De a **zsidó** korcsma egyszersmind orgazdatanya is, a hová vándorol minden lopott jószág a faluból.

Mindezen dolgokkal a magán regále tulajdonos nem igen szokott törődni, csak rendesen fizesse neki a **zsidó** korcsmabérlő a magas haszonbért.

Ellenben, ha az italmérési regálejog a községnek tulajdonában van, a korcsmabérlet kezelése s ellenőrzése a községet, tehát egy, a közérdeket is szem előtt tartó erkölcsi testületet illeti. S ha ez e részben kötelességeit teljesíteni elmulasztaná, ott van a felettes közigazgatási hatóság, a mely megfelelőleg intézkedhetik.

Az italmérési regálejogot tehát mielőbb a községek kezébe juttatni, eminens közérdekek: közegészségügyi, közrendészeti, közgazdasági s közerkölcsiségi tekintetek egyformán sürgetőleg követelik.

B. Andreánszky Gábor: Félnék, hogy az állattenyésztésnél is túltermelés fog bekövetkezni, mint az már a sertéseknél be is következett.

Hány ember nélkülözi a húst egész éven át (*Ugy van!*) a nélkül, hogy elvbeli vegetáriánus volna, a földművesnép vagyonosodása által még ipar teremtése nélkül is megszorodna a húsfogyasztók száma és nem-e jellemző, hogy éppen a **zsidók** túlnyomó része által nem fogyasztott sertéshúsban jelentkezik először a túltermelés.

Fiatall szarvasmarháinkat, még mielőtt dolgoztak volna, felhízlalják a városi szeszgyárak és küldik Bécsbe, hol jobban fizethetik, mi pedig rágódunk a mustra-ökrök, melyeket javítani nem vagyunk képesek és a sovány mustra-birkák csontjain és injain.

Így vagyunk iparunkkal is, a csizmadiák is már panaszkodnak túltermelés miatt, midőn az országban lakók nagyobb része télen-nyáron mezítláb szaladgál.

Ne szegényítsék igazságtalan adórendszerükkel a népet és az úgynevezett kereskedés szabadság czégére alatt ne engedjék zsarolni a népet és fogyasztó képességét tönkre tenni és a túltermelés veszélye nem fog annyira fenyegetni ... Mennél későbbre halasztja azonban e beavatkozását, mennél tovább fejlődik az egyenetlen harc, mennél közelebb jutunk ennek végeredményéhez, mely nem lehetne egyéb, mint az, hogy a középbirtok a részvény-tulajdonos a **börzezsíidók** kezébe kerül a nélkül, hogyannak tőkéje fogyott volna. A falusi uzsorás **zsidó** pedig a végleszámolásnál annak örvendetes tudatára jut, hogy a földműves kisbirtok birtokába jutott és pénze is megmaradt, mennél közelebb jutunk e végeredményhez, annál socialisticusabb alakot kell öltetni a földönfutó, volt középbirtokos, a béressé degradált kisbirtokos védelmének.

És éppen az igazságügyi költségvetés tárgyalása után olvashattuk a **zsidó** sajtóban, mily reactionarius az igazságügy minister ur, hogy fideicomissumok engedményezése által a nagybirtok egy részét elvonja a szabad liberális zsákmányból.

De tekintsünk most a nagy gyáripár és a kisipar közti különbségre. A kisiparosnál is megvan a mester és a legények közti különbség, de ezek patriarchálisán élnek együtt, ugymondva egy családot képeznek, egy asztalnál étkeznek. Ha a kisipar virágzana, itt a socialismus rossz talajra találna, hisz minden igyekező legény elérheti annak idején a mesterséget. Alárendeltsége csak ideiglenes, míg a gyári munkásból csak nagy ritkán lesz gyártulajdonos, annál is kevésbé, miután a gyári munkás majdnem kizárólagosan keresztény, a gyártulajdonos, legalább nálunk, majdnem kizárólagosan **zsidó** vagy részvénytársaság.

Ez a mostani rendszer mégis mindenféle kedvezményekkel fejleszti a gyáripárt egyenesen a kisipar rovására. Így készítik elő a socialismus talaját, így szorítják a nemzetét szerető és fentartani akaró elemeket a socialismus, a lelkesedettebb és meggondolatlanabbakat egyenesen a forradalom karjába.

Az önök liberalismusa öntudattal vagy öntudatlanul elősegíti és siettetni e nemzetet decomponáló processust, tehát ezáltal magában nézve nemcsak egy káros tényező, de határozottan ideiglenes állapot is. És így a miniszerelnök ur hiába törekszik azt még más, tehát szabadelvűtlen eszközökkel is fentartani. Életét nem lesz képes meghosszabbítani, már az vége felé jár, mert a nép meg fogja unni, hogy szabad legyen neki birtokát veszteni, éhezni és szolgaságba jutni minden munkája mellett.

Még 14 évvel ezelőtt a párisi commune uralma alatt nyugodtan nézhettük azon szomorú drámát, petroleur elem hazánkra nézve még nem volt veszélyes. Ma, midőn a német anarchisták gyilkolnak, az orosz nihilisták a csári légbe röpitik, az ír dynamitisták a parlamentet alá aknázzák és légbe robbantják és ez által a titkos forradalom borzadályait bennünk felköltik: nyugodtságunk már nem oly indokolt, gondolkoznunk kell, hogy a socialista bajokat fejünk fölé ne hagyjuk nőni. Diplomatiái utón, fejedelmi találkozásokkal csak úgy segíthetnénk e bajokon, ha - mint az egy magyar hírlapban annak idejében sensatiós hír gyanánt hozatott - a keresztény fejedelmek a **zsidó** dynastia ellen szövetkeznének. Keleti kérdés volna ez is, de olyan, mely egy nemzetre nézve sem járna veszélylyel, sőt a népek száz milliói áldva emlegetnék az összejövetel óráját és helyét, ha tán nem is tudnák annak nevét kimondani.

Hogy történtek-e ott az illető találkozásnál megbeszélések és megállapodások a socialisták és anarchistákat illetőleg, azt nem tudom, miután a külügyminister urak egyszersmind titkos tanácsosok és így már hivataluknál fogva minden fontos kérdést az alkotmányos népek előtt titkon tartanak legalább is addig, míg a népek a diplomata urak által elkövetett hibákat jóvátehetnék.

De ha történtek is megállapodások, ezek csak a socialista és anarchista tanok titkos terjesztőire vonatkoztak és nem azokra, kik a socialista bajokat nyíltan előidézik, tudniillik a rossz kormányokra. Míg a világpolitika vezetői azt hiszik, hogy egy országban, mely aránylag egyenletes vagyon és jóllét elosztásban részesül, e socialista tanok egyáltalában terméken talajra találhatnak, míg másrészt azt hiszik, hogy oly országban, melyben csak igen kevés ember örvend vagyonnak és jóllétnek és túlnyomó része a népnek azt tökéletesen nélkülözi. Kívülről kell importálni az ily tanokat és azok nem maguktól képződnek és fejlődnek. Mindaddig téves álláspontból indulva ki, erőszakkal egy ideig elnyomhatják e tanokat és mozgalmakat, de csak hogy azok később annál nagyobb dühvel és annál pusztítóbb erővel törjenek ki.

E veszélyek ellen hathatós védelmet nyújtani csak egy boldoguló földműves és kisiparos osztály, mely egyszersmind a legvallásosabb elem is szokott lenni, bírna.

Ha ez osztályok oly szerencsés állapotban volnának, mint 17 évvel ezelőtt a liberális korszak kezdetén, akkor a Most és Prager-féle egyéniségeket azok meglynchnák még mielőtt a rendőrség őket elfoghatná. De ezért mindenekelőtt és minden áron ez osztályok keresetét és birtokát kell megóvnunk, az ezeket pusztító gazdasági, úgynevezett liberális tanokkal szakítanunk kell.

A „pénz árú”, mondja a Manchester-iskola és a **zsidók** által javított Manchester-iskola hozzáteszi: a „birtok is árú” és mit minden mást tart még árúnak ... A keresztény magyar polgár lehetetlen, hogy nyugodtan vegye szomszédjának, rokonának, vérének pusztulását, melyet sok esetben nem annak könnyelműsége, de elemi csapások vagy betegségek által létrejött szorultságának a **zsidó** általi lelketlen kiaknázása idézett elő és ezért nem jó szemmel nézi az új szomszédot ...

Azon faj vagy felekezeti gyűlölet, melylyel önök minket vádolnak és melylyel az önök könnyelműsége és filosemitismusa előidézett, ha elveink idejekorán győzelemre nem jutnak, iszonyú gyümölcsöket fognak teremni egyenesen a **zsidók** számára.

Azért, ki a **zsidót** még gyermekeiben is halálra gyűlöli, az ma csak filosemita és kormánypárti legyen. Többet ér egy kanál tett, mint egy kila tanács. Miután azt tapasztaljuk, hogy a jelenlegi rendszer minden vagyont, ingatlant és ingót a **zsidó** kezébe játsza, a jelenlegi ministerium pedig e rendszerrel szakítani nem akar: én természetesen bizalommal iránta nem viseltethetem és úgy az én nevemben, mint elvtársaim nevében kijelentem, hogy a költségvetési törvényjavaslatot el nem fogadom.

Veres József: ... Tagadhatlan tény, bármennyire nem tetszik is ennek constatalása, hogy nálunk Magyarországon most a vagyon és pénz átsiklik, átcsúszik egy oly népfaj kezébe, még pedig rohamosan, számokkal kimutathatólag veszedelmesen, mely a néptől vérre, fajra, vallásra, múlt és jövőre, emlékekre és reményekre egészen különbözik s a mely népfaj a többi néposztálylyal szemben úgyszólván ellenséges álláspontot foglal el.

És ha ezen **zsidó** osztály, mely mostanában vagyon és pénzben túlsúlyra kezd vergődni, még új jogok gyakorlatát nyeri, nálunk sokkal veszedelmesebb lesz, mint bármely más országban.

Erre természetesen könnyű lesz azt mondani, hogy ime fel van vetve a **zsidó** kérdés a községi törvény tárgyalásánál. De ha vesszük a tényleges helyzetet, nem is lehet azt elkerülni.

Méltóztassék meggondolni, hogy a **zsidóságnak** Magyarországon csak 1867 óta van joga földbirtok vásárlására és már is oda jutottunk, hogy nem egy vármegyében a virilisták egy negyed részét **zsidóság** képezi. Magyarország földjének 20%-a **zsidók** kezében van, a börze és pénz-aristocrazia talán kizárólag **zsidókból** áll. Mindezek folytán, a mit statistikai adatokkal ki lehet mutatni, én veszélyeztetve látom azon egyenlőséget, azon democraticus elvet, melynek a községekben kell leginkább kifejezve lenni.

Veszélyeztetve látom pedig főképen azért, mert a **zsidóság**, bármennyire hangoztatja is sajtójában és hangoztatják a képviselőházban is olykor-olykor, nem simul, nem simulhat a magyar néphez, nem olvad, nem olvadhat bele a magyar népbe.

Hiszen akkor megszűnnék **zsidó** lenni. És e tekintetben megint szerencsés vagyok Tisza Kálmán úrral egy véleményen lenni, a ki már 1867-ben kimondotta azt, hogy „a politikai befolyás eme hatalmas eszköze, a

vagyon más, a haza sorsával annyira össze nem forrott elemnek kezébe ne menjen át, melynek a haza iránti ragaszkodást még ezentúl kell megtanulnia.

Azt lehetne ez ellen vetni, hogy más országokban ezen veszélyt, mely bennünket a vagyon és pénzaristocrazia ily neme által fenyeget, nem ismerték, nem ismerik, ennél fogva a védekezést ellene szükségesnek sem tartják. Legyen szabad e tekintetben pár statisztikai adatot felhoznom. Hogy más úgynevezett művelt országok, mert ezt szokták ellenünkben kedvteléssel hangsúlyozni, az antisemitizmust nem ismerik, ez először is csalódás, mert Franciaország, Olaszország épen olyan jól ismerik, mint mi. Röpiratok, folyóiratokkal küzdenek a **zsidóság** befolyása ellen ott épen úgy, mint nálunk. Másodszor a különbség csak az, hogy más országok sokkal kedvezőbb körülmények közt vannak, mert egy faj és egy nemzetiség van legtöbbször, másrészt azért, hogy a **zsidóság** nálunk sokkal nagyobb számban található. Erre nézve a statisztika azt mutatja, hogy Franciaországban és Olaszországban minden ezer emberre egy **zsidó** esik, Angolországban kettő, Németországban tizenegy, Ausztria-Magyarországban pedig már negyven. Ha pedig tekintjük a népmozgalmi adatokat, azt fogjuk találni, hogy Magyarországon Erdélylyel együtt tizenegy év alatt az összes keresztény felekezeteknek szaporulata 84.000, a **zsidóság** szaporulata pedig 8.000. Ha tehát tekintjük azt, hogy ezen népszaporulat és pedig kiváltképpen a bevándorlás általi népszaporulat veszélyezteti azt az egyensúlyt, a mely kell hogy legyen a productiv és improductiv néposztályok szaporulata között, ha látjuk, hogy a **zsidóság** nagyon csekély kivétellel közvetítő kereskedést űz, uzsorára adja magát, kénytelenek vagyunk azt mondani, hogy ezt a kormánynak, minthogy ez tényleges baj, tényleges törvény által kellene orvosolni.

A jelen országgyűlés kezdetén Irányi képviselő ur adott is be javaslatot a káros elemek bevándorlása ellen, kért intézkedést. Mi a káros elemek alatt főképp a **zsidóságot** értjük, mert azt hisszük, hogy Magyarországra ez idő szerint senki más nem kívánkozhatik és nem vándorol, mint a galicziai **zsidók**. Ezen bevándorlásról szóló törvényjavaslatot azzal ütötte el a t. miniszterelnök ur, hogy majd helye lesz ennek a községi törvényben és kéri, hogy nyugodjék meg abban, hogy azon törvényjavaslat tárgyalása alkalmával a kellő intézkedést megteszi. A t. képviselő ur megnyugodott. Mi is, kik a **zsidó** kérdés megoldását sürgősnek tartjuk, vártuk a községi törvényjavaslatot és mit kaptunk? ... És csak legyen szabad, minthogy a **zsidó-kérdésbe** belevegyültem, röviden indokolni, hogy ezen törvénnyel kapcsolatba miért hozom e kérdést a magam részéről is. A minap Pulszky Ferencz képviselő ur nagyon kifakadt és kifakadásában azt kérdezte, meddig fogjuk még a **zsidó-kérdés** szellőztetésével a ház nyugalma zavarni? Legyen szabad erre azt válaszolni, hogy addig, míg szólásszabadság lesz Magyarországon a törvényhozásban, míg a Rothschild-consortium egy újabb kölcsönkötésnél nem fogja feltételül kikötni azt, hogy az antisemitákat akár tűzzel, akár vízzel, akár vassal el kell némítani addig, míg elveinkhez hívek maradunk, a mely elvek hirdetéséért, hirdetése végett küldött ide bennünket a választókerület addig, míg az ő általa hangoztatott jogegyenlőséghez hozzá nem csatolják ő és **zsidó** polgártársaink a teheregyenlőséget is és addig, míg hallgatással és lehurrogatással akarnak bennünket megczáfolni, nem pedig érvekkel. Míg számaink ellen számokat, érveink ellen érveket, tényeink ellen tényeket nem tudnak czáfolatul felhozni.

A t. miniszterelnök ur is a minap olyan kifejezéssel talált velünk szemben élni, hogy a **zsidókérdésről** nem szólhat vagy nem kell egyáltalában szólni, mert az antisemita képviselők szerint a **zsidó** mind csupa ördög, a keresztény mind csupa angyal. A t. miniszterelnök ur nagyon téved. Mi soha sem mondtuk, hogy minden **zsidó** csupa ördög. Hanem azon régi mondás szerint, hogy „De potiori fit denominatio” a többségéről azt állítjuk, hogy nem mind ördög ugyan, de túlnyomó részben tulajdonságaik, szenvedélyeik, szokásaik veszélyesek az ország népének többségére nézve. Nem mondtuk - legalább én a magam részéről soha sem mondtam - hogy a keresztény mind csupa angyal. A keresztények közt ép úgy vannak gonoszok, vannak könnyelműek, a kik vagyonukat akkor is elvesztegetnék, ha az egész világ mind antisemita volna, a mint vannak dicséretes és tiszteletreméltó kivételek a **zsidóság** között is. Oly gyakorlott és éleseszű vitakozótól, mint az igen t. miniszterelnök ur, nem is vártam volna a vitakozásnak azon legkönnyebb módját, hogy nem felel semmit. Mert meg vagyok győződve, hogyha nem phrasisokkal, de számokkal, érvekkel, tényekkel le tudna bennünket vágni, azonnal kivágná azt az érvét.

Hanem egy concret esetet hozok fel. *(Halljuk!)* Egyszer a t. miniszterelnök ur megdicsérte **zsidó** polgártársainkat, hogy a mi érveink és beszédeinkre csak hallgatással válaszolnak. Én egy alkalommal azon szerencsében részesültem, hogy egyik **zsidó** képviselőtársam beszédemet és érveimet figyelmére méltatta. Legyen szabad az ő akkori válaszát mostan csak mutatóba fölvennem azért, hogy ebből kitűnjék, miért nem szoktak sem a **zsidó** képviselő urak, sem az ő barátai a mi beszédeinkre nyíltan válaszolni. *(Halljuk! Halljuk!)*

Miután én arra kértem őket, mutassák be hitvallásukat, ő többek között erre nézve azt mondta, hogy az a hitvallás be volt már mutatva a Sión hegyén és nekem, mint papnak ezt nagyon jól kellene tudnom, mert templomomban minden nap hangzik a zsoltár. Hát először is kénytelen vagyok helyreigazítani, én a keresztény, őt a **zsidót** arra nézve, a mit a legutolsó falusi keresztény gyerektől is megkövetelek, hogy a tiz parancsolat nem a Sión hegyén mutattatott be, hanem a Sinai hegyén! Másodszor, ha ebből azt következteti, hogy ő nekik nem kötelességük hitvallásukat bemutatni, mert az már ott benne van, miért hivatkozott akkor éppen ő a Talmud irodalomra, mint a mely azon parancsolatokat magyarázza. Miért írta akkor már Mózes is az azon parancsolatokat magyarázó könyvet. Miért írtak arról oly tömérdek könyvet, ha olyan nagyon magától értetődnek az, hogy a tizparancsolatban, mint a **zsidó** vallásnak velejében mi foglaltatik benne? Hiszen ezen elv szerint egy keresztény felekezetnek sem kellene bemutatni a maga hitvallását, mert benne foglaltatik mindegyiknek hitvallása a Bibliában. A másik pedig, a mi a képviselő ur információit jellemzi, az, hogy engem református papnak állít, bizonyára szakállam után. Hát a lutheránus és a református egyház közt egy kis más különbség van, mintsem a szakáll. S midőn én azt említettem, hogy a fő és középiskolák költségei alól kivonják magukat, ő azzal felel, hogy a népiskolákra költöttek. Az érvek gyengesége az, a mi miatt ellenvetéseinkre és kérdéseinkre választ nem igen szoktunk kapni s újra meg újra kénytelenek vagyunk, a t. házat figyelmeztetni arra a veszélyre, a mely ezen népnek rohamos szaporodásából következni fog az egész országra, következik többek közt ezen törvény intézkedése által az egyes községekre is. A tengeren evező hajóról, ha vész tör ki vagy ha az zátonyra jut, az utasok menekülnek először a kapitány a legénységgel köteles a végső perczig kintartani és akkor egyetlen kötelessége marad csak: méltósággal várni a hajó elmerülését, a halált. Mi benszülnöttek, magyarok, a kik emlékeinkkel, reményeinkkel a haza földjéhez vagyunk csatolva, szomorú és sovány vigasztalást találunk abban, hogy méltósággal haljunk meg, ha majd azok, a kiknek sem országa, sem hazája, a kiket sem remények, sem emlékek, hanem csak a jövedelem köt ehhez a hazához, menekülnek a süllyedő államhajóról ...

B. Andreánszky Gábor: Legyetek olyanok mint a **zsidók** és ti is boldogulni fogtok és elmentek oda a bőrzére és vagy vagyonukat, vagy erkölcsüket, igen sok esetben mindkettőt otthagyták. Erkölcsök-e azok, ha hamis híreket táviratoztatnak a bőrzére egyes ügyesebb börzelovagok, hogy e hazugságok százezreket jövedelmezzenek nekik és ezen hamis kártyás-stiklik végett még egy ily sipista elítéléséről vagy elfogatásáról sem hallottam, pedig hányszor zavarták fel a békés honpolgár nyugalmát az ily csaló börzehírek és e hamis táviratok mivel jobbak a hamis kártyáknál. Az ott divatozó erkölcsnek csak egy fényes példáját hoztam fel, nem kétkedem abban, hogy a tőzsdének még százszámra állnak a hasonló erkölcsű szokványok, usancok rendelkezésére ... Az állam, melynek törvényei a szerencsejátékokat tiltják, ha következetes akar lenni, meg nem engedheti e szerencsejáték legveszedelmesebbét, a börzejátékot. A szerencsejátéknak nem szabad szerzői jogcímnek maradni, mert ha a vagyon nem az egyén vagy ősei érdemének vagy szorgalmának kifolyása, akkor nem elég erkölcsi alap, melyet tartósan képes volna az állam megvédeni az éhező munkások által támogatott forradalmárok ellen.

És ha a régi birtokos az óriási államterhek viselése miatt látja birtokát veszni és **zsidó** kézbe kerülni, egykedvűen fogja azt nézni, hogy Stern bankár vagy Prager socialista lesz-e jogutódja ...

Ebbeli indítványaink a nép osztatlan elismerésével fognak találkozni és nehéz lesz még a felpálkázott párthiveikkel is elhítenni a t. többségnek és többi philosemita uraknak, hogy a **zsidók** nyársbahuzása és fajgyűlölet terjesztése a mi célunk.

Vagyok bátor saját és elvtársaim nevében egy határozati javaslatot benyújtani. Ajánlom annak elfogadását. Utasíttatik a pénzügyminister ur, mikép a bélyeg és illetékszabályok hatályát a tőzsdén köttetett ügyletekre is kiterjesztő törvényjavaslatot még ez ülésnek tartama alatt nyújtsa be a háznak.

A javaslatot aláírták: Báró Andreánszky Gábor, dr. Rácz Géza, Ónody Géza, Zimándy Ignác, dr. Komlóssy Ferencz, dr. Nendtvich Károly, Szalay Károly, Szalay Imre, Gruber János, Istóczy Győző, Ráth Ferenc, Simonyi Iván, Vadnay Andor

Rácz Géza: ... De midőn ennyi oldalról torlódnak a felhők gazdaközönségünk fölé, midőn a külföldi verseny, elemi csapások, téves törvényhozói intézkedések s a phylloxera pusztítja a magyar termelő osztályt, még nem említettem fel, hogy ugyanekkor szemünk láttára, mint valamely parazita állat a növényen, terjed el rajtunk, hatalmasodik el a nemzet erőteljes fájának törzsén, a földműves osztályon a **zsidóság**.

A magyar gazdaközönséget fenyegető válság okai közt ez áll legelső helyen. Ez a faj volt, mely uzsora és váltóadósságokkal behálózta, lekötötte a termelő osztályt és börzsein mesterségesen is lenyomva az árakat, az utolsó csapást akarja intézni a magyar gazdaságra. (*Ugy van!*)

A nemzetközileg, allianceban és börzékkel szervezett **zsidóság** tudja, hogy a birtokos osztály megromlott hitelviszonyai, óriási kötelezettségei mellett s a külföldi versenyben az osztrákkal való vámközösség folytán kénytelen lesz odahagyni apái örökét és kénytelen lesz azt átengedni az új világhódító fajnak azon esetben, ha a gabonaárak csökkenése által felidézett válság meg nem szűnik, a mire ugyan semmi kilátás nincs ...

Így aztán megesisik, hogy a Kufflerék, a Hatvaniak, az Offenheimok egy rövid néhány nap alatt milliókat nyernek, míg beüt a krach és a tőzsdeszedelgő **zsidók** gazságainak a keresztény termelők és birtokosok iszszák meg a levét.

Különben szentül hiszem, hogy eljő a tőzsde megadóztatásának ideje is. Németországban méregfának hívják a börzét, nálunk pedig a magyar földművelés gyilkosának kellene nevezni a gabonatőzsdét.

Ugyanekkor a solid kereskedőket, kik a **zsidó** büntető törvénynyel a csalók, hamis bukottak és szédelgők prédájává tettek, az iparosokat, kiket a szabad ipar, tehát a szabad fosztogatás princípiumával úgyis koldusbotra juttattak, hasonlóan súlyos adóval terhelték, de a **zsidó** kereskedők, a **zsidó** tőkepenészek kicsúsznak az állami terhek alól.

Hányszor hallottuk, hogy a jogegyenlőség nevében minden kiváltságos bíraskodás eltörlését sürgetik, de soha egy szó nem volt a börze külön bíróságáról, mely nem tételes törvény, hanem a talmud szelleme szerint ítél és felelősséggel senkinek sem tartozik ...

Azon osztály, melynek verejtékéből élünk nem csak mi, kik örök hálával fogunk tartozni ez osztálynak és érdekeinek védelmét egy perczig sem tévesztjük szem elől, de a túloldal irányadó publicistái is, kik ugyan ólombetűből és nyomdafestékből meg nem tudnának élni (*Derültség*) és a mezőgazdaság terményeit csak úgy fogyasztják, mint mi. Megemlékeztek szóbeli vezércikkeikben a szláv cultura veszélyeiről és megfelejtkeznek az arató tótok érdemeiről. Várják a tengeren túlról a szabadelvűséget és mi érkezük onnan? Az idegen búza és a füstölt disznóhús. S minden bajt kuruzsolnak azzal az általános csodaszerrel: „légy liberális” s légy **zsidó** pajtás.

De meg nem is áll, nemcsak hogy meg nem marad az adóalap, de határozottan éhen kell halni, ha a **zsidók** szorgalmának a gyümölcse lesz egyedüli táplálékunk ... És e zászló körül sorakozhatik a magyar iparos osztály is, mert mint a **zsidó** szeszgyárok, úgy a többi **zsidógyárok** ellen is fogunk védekezni saját és az ő érdekükben ...

Ugyanaz a Wahrmann Mór képviselő ur ül ott, ki eléggé merész volt - ha ugyan a Lipótvárosban kell csak bátorság is az ilyenhez - nyíltan kijelenteni, hogy az uzsoratorvényt a közszabadság ellen való merényletnek tekinti és Pauler Tivadart csak azért, mert nem hajtá nyakát **zsidó** igába, méltatlannak a ministeri állásra. Ugyanaz a Wahrmann Mór az, ki a közgazdasági politika egyetlen és mindenki által méltányolt fénypontját, a vasúti politikát helyteleníti, de nincsen szava az ellen, hogy olyan **zsidó** vállalkozóknak adassanak a középítkezések, kikről maga a minister volt kénytelen kijelenteni, hogy többé velük nem szerződik, bizonyára azért, mert megcsalták és lopták az államot ... Keleti szomszédok szorították ki nemzetünket ősi hazájából nyugatra e második szép hazába, itt egy évezredig pihent vagy győzedelmesen védekezett ellenségei ellen. És most ismét itt kísértének ijesztő számban keleti visszataszító alakok és szorítják a nemzetet.

Szalay Károly: ... Igaz, t. ház, ma is van úgynevezett büntető eljárásunk, azonban a kit sorsa arra kárhoztatott, hogy ezen dolgokkal közelebbről foglalkozzék, az igen jól tudja, hogy a ritkaságok tárában ez a mi büntető eljárásunk vajmi előkelő helyet foglalna el, de bűnvádi eljárásnak egyáltalában még nem is nevezhető. Hogyan történhetnék különben, t. ház, az, hogy az országnak egyik részében a bíróság a bizonyítékokat szabadon mérlegeli, más részében, máshol, más alkalommal pedig, fenn nem álló szabályokra, állítólagos törvényekre hivatkozva, saját kezét köti meg, megengedem - talán tapasztalásból is

mondhatnám - ha ezt az úgynevezett magasabb érdekek kívánják. Hogyan lehet bűnvádi eljárásnak nevezni azt, midőn a vizsgálatot tiz eset közül kilenczben azon kezdik, hogy a gyanúsítottat letartóztatják? Ki törődik azzal, hogy ez a letartóztatott később ártatlannak bizonyult be? Ki törődik azzal, hogy azon idő alatt, inig őt letartóztatják, családja, mindene oda vész? Ki törődik azzal, hogy ez ártatlanul letartóztatott ember a börtönben hal meg? ... Mit tettek bár csak a kanári-veregek tenyésztésére? Semmit, a helyett importálták a **zsidót** és ezzel a pálinkát, a melylyel a szegény nép testét és lelkét előlik.

Lehetetlen t. ház, hogy ezen álláspontnak, a mely a kormány egész működésén, a túloldal egész politikáján átvonul, alapját ne keressem. És ha nézem, úgy találom, hogy ez a mai világ színvonalán levő modern liberalismus, az a liberalismus, a mely kész ugyan a népet a forradalomba belekergetni, de ha érdekei úgy kívánják, kész ugyanazt a népet halomra is lövetni. Az a liberalismus, mely a szabadságot emlegeti és indítványnyal lép elő a szabadság korlátozására, az a liberalismus, mely véghetetlenül gazdag ugyan nagy szavakban, de annál szegényebb tettekben ... De nem írhatom alá úgy, a mint be adatott, igen t. elvtársaimnak, a függetlenségi pártnak feliratát sem, ámbár a mi abban foglaltatik, az nézetemmel megegyezik, abban osztozom, különösen pedig a mi Magyarország függetlenségére vonatkozó passusát illeti, azt képes lennék szív-véremmel is aláírni, mert abból hiányzik, mi a függetlenségi kérdésnek megoldásától igénytelen nézetem szerint, elválaszthatatlan s ez a **zsidókérdés**. Ha kétségem lett volna az iránt, vajjon a **zsidókérdés** csakugyan létezik-e: akkor Zichy Antal igen t. képviselőtársamnak előadása engem meggyőzött volna arról, hogy létezik. Mert midőn a t. képviselő ur az antisemiták ellen érvelvén, azzal a kérdéssel lépett elő, hogyha az országban **zsidó** nem léteznék, vajjon ki venné meg a búzáinkat s más terményeinket, kik lennének a bérlők: akkor, azt hiszem, t. ház, hogy e kérdés nemcsak fenforog, hanem a viszonyok annyira össze vannak zavarodva az országban, hogy a belegyensúly helyreállításáról komolyan kell gondolkozni. Nagyon csalatkoznak azok, a kik azt hiszik, hogy e kérdést agyon lehet hallgatni, a kik azt hiszik, hogy helyesen cselekesznek, ha azt mondják, hogy e kérdéssel nem foglalkozunk. De azt hiszem, t. ház, csalatkoznak azok is, a kik e kérdéshez avatatlan kézzel nyúlnak. Iy avatatlan kezekkel például, mint t. képviselőtársam: Busbach Péter, ki a **zsidókérdésből**, a mint látjuk, mindössze csak annyit tud, hogy az antisemiták programja ellenkezik az erkölcscesel és a józan politikával ... Tehát a **zsidókérdés** létezik, ez elől kitérni hatalmában nincs senkinek. Létezik és pedig - mondjuk meg egész nyíltan - mindenekelőtt mint faji kérdés, a fajok suprematiájának kérdése. Hiszen kinek jutott eszébe még valaha azon tapasztalati tényt kétségbe vonni, hogy a fekete bőrű embernek s általában a fajnak intelligentiája nem ér fel a fehérbőrű emberével? Ki vonhatná kétségbe alaposan azt, hogy a vörösbőrű ember elvész, meghal, elcsenevész, de nem civilizálódik és hogy visszajöjjünk a tengeren túlról, ugyan ki meri tagadni azt, hogy az az egynehány vándorczigány századok óta sem szoktatható arra, hogy rendes lakást tartson és rendesen foglalkozzék, nem szoktatható arra, mert tájának sajátsága. Nem századok, ezredévek bizonyítják azt, miként a sémi fajnak tulajdonsága, hogy az államalkotó, de különösen államfentartó elemet képezni nem tud, hogy azon népek közt, melyek közé keveredett, folyton feloszlato elemet képez. Az az illető nép vagy képes volt ellenállni ezen feloszlato kísérletnek és akkor elpusztult a **zsidó**, vagy nem volt képes ellenállni és akkor elpusztult az illető nép.

De a t. háznak egyetlen egy tagja sem tudna felmutatni annyi ezredév történetében egyetlen egy esetet, a hol a **zsidó** a nemzet testébe beolvadt és ezen faj sajátságát megtartja a közélet minden phasisában, azt a mindennapi tapasztalat igazolja.

No hát, t. ház, e mellett egyáltalán nincs szándékomban tagadásba venni azt, hogy ha a szerencsének közt találkozhatott egy Toussaint l'Otiverture, a ki fehérbőrű elleneinek észjárását saját szellemi tehetségében nagyon túljárta, lehetnek, vagy talán vannak is a **zsidók** közt egyesek, kik önerejükéből vagy a körülményeknél fogva levetkőzik fajuk sajátságait. És abból kiemehtednek és ezért mondja a Szalay Imre által beadott felirati javaslat helyesen, hogy az emancipationnak feltétlen, azaz feltételhez nem kötött törvényét szerencsétlen lépésnek tartja.

Hát, t. ház, a **zsidó-kérdés** a magyar nemzetiség kérdése is. Körülnézhetünk a hazában, szedhetjük az adatokat bármily szorgalmasan és nem fogjuk megtalálni azt az egy esetet, a melyben a **zsidó** a magyarság, a magyar állami eszméért bármit is tett volna, hacsak a t. háznak némely tagja nem akarja felhozni azt, hogy nevüket megmagyarosították. Én azonban megvallom, hogy Horn Edének, ámbár német neve volt, még az emlékét is jobban tisztetem és szeretem, mint a most létező nem tudom, hány ezer új, 50 krajczáros Pécsi, Rákóczi, Bercsényi és nem tudom miféle újmagyart. De végre, t. ház, a **zsidó** kérdés a megélhetés kérdése. A mindennapi tapasztalás igazolja azt, hogy a **zsidó** oly tulajdonokkal bír, melyekkel a keresztény egyáltalán

nem versenyezhet. Hiába mondják azt sokan, hogy a keresztény előtt ép úgy nyitva a pálya, mint a **zsidó** előtt. Az a pálya nem egyforma, mert a keresztény és **zsidók** közt mindig ott fog állani az az öt-hat szál fonál, mely az Eynatten-Richter-féle perben szerepelt és az a borraivaló, mely az Ofenheim-perben szerepelt. A verseny nem egyforma. Kinek helyzetét, haladását bizonyos erkölcsi nézetek kötik, avval sohasem futhat versenyt, kinél azok hiányzanak.

Mit hallottunk eddig, t. ház, felhozni a **zsidókérdés** jogosultságáról? Egyetlenegy dolgot s ez a keresztény szeretet. Én elismerem, t. ház, hogy a vallásban és egyes ember erkölcsi életében nincs magasztosabb eszme, mint a ki téged kővel dob, azt te dobd vissza kenyérrel. De a mint ezt elismerem, úgy bátor vagyok állítani azt, hogy a politikában ennél betegebb, haszontalanabb elv nem létezhetik. És miután koronkint a magyar kormány ezt az elvet alkalmazta, ám nézze meg a gyümölcsét Horvátországban ... A **zsidókérdés** megvan, ezt meg kell oldani, mert a szükség úgy kívánja. És ha a kormány még ma csak azon kérdés előtt áll, melyet az antisemitismus felvetett, hogy a **zsidókkal** nem lehet így megélni, én azt mondom, t. ház, hogy azon politika, melyet a kormány követ, ezen kérdést oda mérgecsíti el, hogy a **zsidókkal** többé egyáltalában nem lehet megélni ...

Rácz Géza: Az antisemitizinus elve - és az a népek s így a magyar nép bölcs belátásának dicsőségére is legyen mondva - oly mély gyökeret vert, hogy már most minden törvényjavaslatnál joggal vethetjük fel azt a kérdést, különösen, ha terhek elvállalásáról van szó, mennyiben érintik azok a **zsidóságot**? És ép kormánypárti képviselők voltak azok, akik bennünket a folyosókon felszólítottak: no hát ezt a javaslatot megszavazhatjátok, mert hisz ebben a **zsidók** is ágyútölteléknek vannak szánva. Már, ha mi egy hadseregben büntetést, strafkolóniát látnánk, azon kísértetbe jöhetnénk, hogy hős Makkabeusainkat besorozzuk. Hanem midőn arról van szó, hogy egy hadseregbe bízzuk a nemzet léte és határai megvédését, mi e kísértésről lemondunk és nem akarjuk a hazát a **zsidók** bátorságára bízni. A **zsidókéra**, a kiknek a Talmud azt a bölcs utasítást adja: ha csatába indulsz, utolsónak menj, mert ha futás lesz, így lesz a legelső.

Különben is t. ház, az 1868 és későbbi védtörvények szintén nem nyújtanak oly különös kedvezményeket a **zsidóknak**, azok értelmében nekik szintén katonáknak kell lenniök és mégis azt látjuk, hogy a gyakorlatban a **zsidók** rendesen kivonják magukat a védkötelezettség alól. Ha tehát ki tudják magukat vonni békés időben, midőn a hatóságoknak elég ideje van arra, hogy a **zsidók** csínyját-bínyját kitanulják és őket katonaszolgálatra kényszerítsék, elképzelhető, hogy vész idején, midőn a népfölkelés összehívására lesz szükség, midőn gyorsaság a fődolog, a **zsidókat**, a kik a puskapor elől szökdösnek, mily nehéz és kérdés vajjon egyáltalában lehetséges lesz-e összefogdosni.

Különben is t. ház, nem igen vennék hasznukat. A hadseregben eddig is manipuláns őrmesterekül, liferánsokul, spionokul használták őket. A manipulációkról nem akarok sokat beszélni, de a zabliferálásokról elég keserű tapasztalatot szerzett a közös hadügyminisztérium. Ha a **zsidónak** ökröt kell szállítania, kecskét szállít, búza helyett meg zabot. A boszniai hadjárat alkalmával is nem a hadsereg vagy a honvédség bátorságának, hősiességének hiánya volt a baj, a közös hadsereg és honvédség tagjai oly hősiesen viselték ott magukat, hogy mindenki elismerését kiérdemelték, hanem baj volt az élelmezés, a mit a **zsidó** liferánsok eszközöltek. Ezekkel a liferánsokkal szemben most másképen járnak el, mint a hogy ez régebben történt. Még csak 1848-ban is Perczel felakasztatta azokat, kik megcsalták a hadsereget, míg ma jutalomra, nemességre emelik őket.

A mi történelmünkéből csak egy példát akarok felhozni a spionokról. A török hadjáratok alkalmával a **zsidók** majd a keresztényeket, majd a törököket szolgálták. Buda bevételénél, a minek két százados évfordulóját legközelebb fogjuk megünnepelni, történt, hogy a **zsidók**, mint legtöbbször a törökök szolgálatában állottak, de mikor lotharingiai Károly rebachot kínált nekik, jó pénzért bebocsátották a keresztényeket a várba, mire aztán lotharingiai Károly viszonzásul keményen megsarcolta őket. Hanem, ha már nem katonáskodnak, hát erre van egy jó helyettesítési eszköz. Katonáskodás helyett vegye a kormány és az állam is a **zsidóktól** azt, a mit náluk talál, vegyen tőlük pénzt, mert bátorságot, lelkesedést úgy sem talál náluk, hiszen a hadjárat folytatásához úgy is pénz kívántatik, még pedig nagy mértékben.

Oroszországban már felmerült ez a kérdés és elhatározták, hogy a **zsidóktól** katonáskodás helyett pénzt kívannak, fizessenek pénzt és pedig jó sokat. Ha ezt nálunk is behoznák, akkor a Brooser-féle üzelmek

tárgyaltanná válnának s a kiszabadítottak helyett kapnánk pénzt, már pedig Montecucculi szerint, mint méltóztatnak tudni, háborúviseléshez három dolog kívántatik, úgymint: pénz, pénz és ismét pénz.

T. ház! Minél jobban nehezednek az állampolgárok vállára a terhek nemzetgazdaságilag is, annál több előny háramlik azokra, akik a katonai kötelezettség, tehát a véradó alól ki tudják vonni magukat. Ha mi, t. ház, mind újabb s elviselhetetlen terheket rovunk a keresztények vállaira, a **zsidók** mind előnyösebb helyzetben lesznek velünk szemben s a nehéz versenyben ismét csak a keresztények rovására fognak gazdagodni.

Mi antisemiták ezt a javaslatot nem fogjuk elfogadni már csak azért sem, mert kérdem a t. minister urat, mit fog csinálni azon **zsidókkal**, a kik egyáltalában hiányoznak az anyakönyvekből? Hogy fogja megtudni, hogy 19, 27 vagy 30 éves, vagy akárhány éves? Ha egyáltalában nincs az anyakönyvben, hogy fogja azon **zsidókölyköket** vagy egyáltalában **zsidógyerekeket** megtalálni.

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy kifejezéseit válogassa meg a parlamenti illem szabályai szerint.

Rácز Géza: Én megválogatom a kifejezéseimet, azért hozzátettem mindjárt, a nyelvbötlés után, hogy **zsidógyerekek** s a t. elnök ur nem méltóztatott bevárni, hogy milyen **zsidókat** értettem.

Elnök: Ne tessék ellenészrevételeket tenni, tessék beszédét folytatni.

Rácз Géza: Hogy fogja például megtalálni azokat, a kik daczára férfi voltuknak, mint lányok Rebekák, Szálik szerepelnek az anyakönyvben? Épen Körösi képviselő ur volt, a ki azt mondta, hogy az államnak szüksége és érdeke azt tudni, hogy kik születnek és kik nem születnek. Körösi képviselő ur ezen mondására hahota keletkezett a házban, pedig ez nem is olyan nevetni való dolog, mert az olyan **zsidó**, a ki az anyakönyvben nem szerepel, olyan, mintha nem is léteznék s ilyformán azt lehetne rá mondani a népdallal: „rózsabokorban jöttem a világra”, habár azon rózsabokor kissé gyanús illatú volna.

Befejezem beszédemet. Még azon **zsidó** is el van esetleg veszve a katonaságra nézve, a ki bent van az anyakönyvben, a dupla nevű 50 krajczáros magyarosítással, másrészt az odábbvándorlás által. Mert hogy fogják felkutatni esetleg azt a **zsidót**, a ki Máramarosban szerepelt mint Hartstein Lebele vagy Kohn Dávid és azután odábbmegy Miskolczra és azután felveszi a Kemény Béla vagy Kont Elemér nevét. Lehet akkor keresni a népfelkelés alkalmával, mikor a hatóságnak nincs ideje genealógiai tanulmányokat tenni és keresni és kutatni azon **zsidókat**, akik kibujtatják Brooser-féle módon azokat, a kik esetleg csakugyan belekerülnének? De akármiféle intézkedés legyen, a **zsidók** tudni fogják, hogy háború idején milyen szükségünk lesz Rothschildra és ki merne ilyen időben annyira antisemitáskodni, hogy a **zsidókat**, a kik kibújnak a katonaság alól, szigorúan megbüntesse. Épen azért, mert nem látom biztosítva, hogy a **zsidóknak** itt egyenlő mértékkel méretnék, mert itt semmi intézkedés nem foglaltatik arra nézve, hogy milyen lesz a büntetése azoknak és hogy fogják sújtani azon **zsidókat**, a kik kibújnak. És mert a népfelkelésnél nem arra van szükség, hogy az egyesek erővel kényszeríttessenek oda, hanem hogy katonai lelkesedés és bátorság legyen s minthogy ezt a **zsidókban** nem találhatják fel, sokkal helyesebbnek tartanám, hogy ha jövőre pénzadóval sújtatnának. A törvényjavaslatot, a mely az antisemita elveknek nem felel meg, nem fogadhatom el.

Margittay Gyula: T. ház! *(Halljuk!)* Egy nagyfontosságú s belügyeinkre igen szomorúfényt vető ügyben leszek bátor az igen tisztelt ministerelnök urat, mint belügyministert interpellálni.

Ez a szomorú - s nagymérvű terjedésénél fogva a magyar államra nézve, ugy nemzetgazdasági, mint politikai szempontból nagy mértékben veszélyes üzelem - azon emberrel való kereskedés, melyet a nép kivándorlásra való csábításával követnek el. T. ház! Bár interpellációm lehető röviden akarom indokolni, mégis a tárgy nagy fontosságánál fogva kötelességemnek tartom a kérdést olyan oldaláról is megvilágítani, melyről még hírlapok is mindez ideig hallgattak. Mielőtt azonban ezen veszedelmes szédelgés tárgyilagosa elmondásához kezdenék, bátor vagyok a t. házhoz egy kéréssel járulni. Tudniillik arra kérem a t. házat, hogy bár ezen bűnös szédelgésnél is, mint minden mereantilisticus bűnnél a fő tényezők s annak elkövetői a legnagyobb részben **zsidók**. Ne méltóztassék interpellációm antisemitáskodásnak venni s kiváltképen ne

méltóztassék azt philosemiticus szempontból megítélni. Merthogy ezt a bűnt is legnagyobb részben **zsidók** követik el, még ha köztudomású nem volt is eléggé, igazolná azon körülmény, hogy ez a baj is azon vonalon terjed, melyet a **zsidó** invázió követett, tudnillik Sáros, Zemplén, Ung, Szabolcs, Bereg és Ugocsa megyékben, a hol a népet az invázió teljesen kifosztván, azt minden kalandos vállalatra mintegy előkészítette. Már pedig erről sem én, sem az antisemitapárt nem tehet és én különben is itt csak a szomorú valót beszélem el. Ezen bajra, t. ház, már egy korábbi beszédemben is rámutattam, midőn elmondtam, hogy a néptől miként harácsolják el a **zsidók** kis ingatlanaikat s megjegyeztem, hogy ezzel még koránt sincs vége, mert ekkor jön egy másik **zsidó**, a ki, hogy a szegény embert, a végromlásnál még netalán megmentett filléreitől is kifosztthassa vagy ha éppen semmije sem marad, legalább a személyén nyereszkedhessen, rábeszéli azt, arany hegyet ígérve, a kivándorlásra.

Rácz Géza: T. ház! A múlt évben egy interpellatiót jelentettembe a belügyminister úrhoz, melyben felhoztam, hogy Tolnában az a Kohn Salamon úgy látszik rendszeresen fürdőzteti a **zsidókat** a törkölyben, *(Egy hang: Erősítik tagjaikat!)* nyilván azért, hogy mint a t. képviselő ur megjegyzi, tagjaikat erősítsék. *(Derűltség.)* A t. ministerelnök ur mint belügyminister hajlandónak is nyilatkozott kérdésekre választ adni, de az, nem tudom mi okból, elmaradt. Azóta olyan jelek és jelenségek merültek fel, melyek kétségtelenné teszik, hogy ezt az ügyet elsimítani, eltusolni szándékoznak. Azt a szerencsétlen embert, a kiben volt igazságérzet és a ki ennél fogva a feljelentést megtette, először is a **zsidók** kegyetlenül megverték, fejét több helyen beszaggatták, azután pedig a t. minister ur őt eltette Tolnáról. Én nem akarok most ebbe a kérdésbe részletesen belebocsátkozni, abban a föltevésben, hogy talán mégis valamely előttem ismeretlen körülmény volt az oka, hogy a ministerelnök ur interpellatiómra nem válaszolt. Hanem kötelességem ez ügyben mégis felszólalni és az orvoslást újra sürgetni, midőn az a kérvény van a ház asztalán, melyben a tolnai polgárok azt kéri, hogy ők ne legyenek kényszerülve abból a betegséget terjesztő bűzhödt pálinkából inni. Nekem, t. ház, kedvező alkalmam nyílnék itt, hogy a pálinkaivás ellen egyáltalában szót emeljek és felhívjam a t. ház figyelmét, nézze meg, milyen kép tárul az idegenek és vidékiek elé, a kik ide jönnek Magyarország fővárosába, hogy midőn a kerepesi fényes pályaudvarban kiszállanak, a villanyvilágítás mellett szemükbe tűnik a részeg tót napszámos szomorú alakja. Hogy ott van a gyógyszerár mellett a „nagy pompával” berendezett pálinkás bódé, a hol a pöffedt arczu, téveteg szemű, reszketeg tagú emberek, a pálinkaivás által megviselt asszonyok és férfiak járkálnak az utcán, úgy hogy a közúti vasút kénytelen meglassítani járását, nehogy az ily szerencsétlenek alá kerüljenek. Felhívhatnám a t. ház figyelmét, hogy e bódék tulajdonosai most terjesztettek be a fővárosi tanácshoz egy kérvényt, a melynek hangja korántsem oly alázatos, mint ama tolnai polgároké. Ők bátran kiáltanak fel kérvényükben, hogy a középkori sötét időket akarja-e visszaállítani a főváros, vagy talán elérte már legfőbb fejlődési fokát, hogy meg akarja szüntetni a Kerepesi-út pálinkás bódéit? Hát, t. ház, a midőn Magyarország el van ismerve a világ egyik legnagyobb bortermelő országának, a midőn nekünk meg van a magunk nemzeti itala, a bor, ma azt kell látnunk, hogy annak egy veszedelmes versenytársa van a pálinkában. *(Felkiáltások: És a serben!)* A serben nem annyira, mert azt inkább csak német ember issza. Én nem is akarok itt talán a sör mellett védbeszédet tartani. Csak azt hangsúlyozom, hogy a pálinka azért oly veszedelmes versenytársa a bornak, mert a **zsidóság** a pálinkaivást mindenütt előmozdítja, hogy belőle mennél nagyobb hasznot húzzon. Nagyon jól tudjuk, hogy Észak-Amerikában pálinkával, ezzel a „tüzes vízzel” írtották ki az angolok a bennszülötteket. Nálunk pedig a **zsidóság** csenevészíti el a népet ugyanezen a módon, elcsenevészítette már nagy részben a tótságot és most a magyar vidékekre is mind jobban kiterjeszti pusztító működését. A mint ma, úgy gondolom, egy kormánypárti képviselő ur is felhozta, ez az egyik fő oka annak, hogy a sorozásoknál oly nagy a katonaképtelen emberek száma és mindjobban mutatkozik a mai nemzedék satnyulása. Az angoloknak is ez volt egyik leghatalmasabb fegyverük, melylyel a bennszülötteket Amerikában kiirtották, de magában Angliában mérsékletességi egyesületek által akarják saját népüket megvédenie méreg ellen, mit látunk Magyarországon? Az eddigi kormányok tétlenül szemlélték, hogy a **zsidók** ilyen és hasonló nemességű fegyverekkel pusztítanak. Magyarországon alakult mértékletességi egyesület helyett erkölcsfinomító, erkölcs-rafinirozó egyesület. Azt hinné az ember, hogy talán ez fog az erkölcsök e rákfeneje, a pálinka ivás ellen valamit tenni. Be csalfá hiú

remény, mert alig alakult meg az egyesült, rögtön ott termettek a világhódító fajnak emberei mely faj minálunk a finomítást, a raffineriát monopolizálja és becsempészték magukat az egyesületbe és ők játszák ott a vezérszerepet. Ugy gondolkoznak, hogy ha ők finomítják, rafinírozzák a cukrot, petróleumot, pálinkát, szeszt, miért ne rafinírozhatnák ők az erkölcsöt is, hisz ők azt is csak árúnak tekintik. Nem ellenzéki részről, hanem kormánypárti embertől hallottam, mikor Kecskeméten voltam, hogy mennyire becsülik a **zsidók** az emberi erkölcsöt. Ott egy **zsidóasszony**, ha új cselédet fogad, este rendszeren azt kérdi tőle, hogy mi kell neki: vacsora, vagy pedig kapukulcs. A pálinkaivás korlátoztatását várhatjuk-e éppen ezen erkölcsfinomító egyesülettől, a hová befészkelte és vezérszerepvívónek tolt fel magát a **zsidó**. A **zsidó**, mely képes azon lelkész ellen regalecsonkítás miatt pert emelni, a ki az egyházi szószékről szól a pálinka ivás ellen. Rövid megjegyzésem van még. Az államhatalomnak volna kötelessége, a pálinkaivás ellen komolyan föllépni és azt nem is engedheti át a társadalomnak és legkevésbé az erkölcsfinomító egyesületnek, midőn ha látjuk, hogy a **zsidó** mer ez országban olyanokat cselekedni, mint a tolnai törkölyfürdő és aztán vállalkozik az erkölcsnemesítő társulat egyik vezérszerepére. Tudja a **zsidó**, hogy az ő géniusa az ő spiritus familiárisa a spiritus, mert az szerzett neki egy fél országot és most egészséget is követel attól, mindent megadott neki a genius, tudniillik a spiritus, minek tagadná meg ezt a óhajukat és azt hiszik, mint a tolnai fürdő mutatja, ha nem is adná meg, legalább átszállítja a nemzeti betegségüket a keresztényekre. A jogegyenlőség kedvéért ezen egy kiváltságáról a kereszténység számára nagylelkűen lemond és áldozatkészségesen leteszi a haza oltárára, hogy a mint a keresztényeknek eddig minden javaikban osztottak, most már a keresztények is osztozzanak az ő nemzeti betegségökben. *(Nyugtalanág. Elnök csenget)*

Elnök: Itt egy kérvényről van szó, a melyben bizonyos concret esettel panasz emeltetik a ház előtt. Méltóztassék tehát a tárgynál maradni és ne méltóztassék általánosságban szólva olyan dolgokra kiterjeszkedni, a melyek e haza 600.000 polgárát sértik és a melyek különben is mindenkit igen kellemetlenül érintenek. *(Elénk helyeslés.)*

Rácz Géza: Én köteles tisztelettel fogadom és meghajlok mindig az elnöki figyelmeztetések előtt. Hát hiszen, ha kellemetlenül érintene valakit, nem 600.000 hanem mivel majd 800.000 **zsidó** van Magyarországon. Hát azokat érintené, de én a kérvénnyel nagyon összefüggőnek találok ezt a dolgot, mert hiszen itt éppen arról a fürdőről van szó, a melylyel ők a betegségüket átruházni akarják, pedig tessék elhinni, hogy ez nagy áldozat tőlük, ez nemzeti múltjuknak és hagyományuknak megtagadása, három évezredes tisztátalan életmód által szerezték ők ezt a betegséget.

Elnök: Engedelmet kérek, a t. képviselő urat már egyszer figyelmeztettem, hogy ilyen kifejezéseket ne használjon. Ha még egyszer hiába fogom figyelmeztetni, kénytelen leszek tőle megvonni a szót.

Rácz Géza: De ezt a mondatot talán befejezhetném. *(Egy hang a szélsőbalról: Hogyne!)* Én csak azt akartam mondani, hogy a **zsidók**, a kik mindenkit megnyírnak és megkoppasztanak, tudniillik most közösen bírják azt a betegséget azzal az állattal, a melyet mindenki megkoppaszt.

Lükő Géza: De hiszen erről nem beszélhet, már megróttá az elnök.

Elnök: *(Csenget)* Én a képviselő urat már kétszer figyelmeztettem, hogy ne beszéljen így. Ez a terem, a melyben a képviselő ur beszél, Magyarország legfőbb tanácskozási helye. Az országnak tartozik a képviselő ur azzal, hogy tisztelettel viseltessék ezen hely iránt.

Rácz Géza: Most tulajdonképen én nem is mondtam semmit. Mert alig kaptam bele egy mondatba, már is közbeszóltak, szóval még el sem mondtam, a mit el akartam mondani, hanem hát ha nem akarják a valóságot meghallani, röviden befejezem felszólalásomat. Elégé sajnálatos, hogy oly eseményeket, a melyek megtörténtek és a visszaéléseket, mert **zsidókról** van szó, itt nem lehet felhozni. Utálatos dolog ez, de ha ily dolog megtörténik, hallgatással mellőzzük? Én nekem magamnak sem tetszik ez és minden keresztény gyomor undorodik is attól, hogy éppen talán ebéd előtt kénytelen az ember ezeket itt felhozni *(Derültség. Mozgás.)* és éppen ezért nem örömmel és készséggel teszem, hanem csakis azon keresztény polgárok

érdekében szólaltam fel és kívántam, hogy legalább a t. képviselőház nyújtson orvoslátot ez iránt, hogy ne legyenek kényszerítve azok a szegény emberek olyan undorító pálinkát inni. *(Egy hang jobbfelől: Hát ne igyák!)*
Ne igyák? De mikor ott ma kényszerítve vannak az illető regale-bérlő, Kohn Salamon pálinkáját inni. Különben megtettem kötelességemet. Ha én a beszédemet el nem mondhatom, nehogy a szót tőlem megvonják, felszólalásomat befejezem.

B. Andreánszky Gábor: Az előttünk fekvő vámtarifa azon védvamos irányt követi, mely ma egész Európában divatozik és nem kevésbé járul azon egészségtelen és szerencsétlen viszonyok előidézéséhez, melyek csak a **zsidót** boldogítják. A népeket pedig a koldusbotra juttatva az anarchizmus karjaiba kergetik. Ha védelemről van szó, mindenekelőtt tisztába kell jönnünk, kit akarunk védeni vagy mit és ki és mi ellen ... A belgiumi, az angol ipart nálunk létesíteni annyit tesz, mint kisebb városaink iparos polgárait anarchista munkásokká változtatni, a **zsidót** pedig az ország korlátlan urává tenni.

A védvám tehát nem a kisiparost védi - ezt egyedül egy helyes, ipari és uzsora-törvény teheti - sőt annak helyzetét a nagy iparossal szemben a védvám csak súlyosbítja. Egyedül a nagy gyáros tőketulajdonos húzza annak hasznát. Ez pedig többnyire osztrák és **zsidó**. A védvám tehát egy ép oly nemzetellenes, mint semiticus intézmény ... Ha valaki az országban ma védelemre szorul, ez legelső sorban a magyar földműves, kinek lábai alól ragadja ki a **zsidó** a földet. Ennek védelmére egy jó kisbirtok-védelmi, uzsora és egyéb antisemiticus törvények szükségesek ...

Ónody Géza: ... Nem óhajtom másodszer azért, mert nem akarom, hogy a nemzeti aspirációk és elévülhetetlen történeti jogok oly dicsőséges osztályosai, a nemzeti szabadság és közművelődés oly nyílt és bátor jellemű előharcosai, mint a protestáns felekezetek, tagjai legyenek oly szervezetű felsőháznak, mely parlamentünket egy, minden ellensúly nélküli gyülekezet színvonalára süllyeszti. Mely még csak a tiszta magyar nemzeti jelleg megóvását sem biztosítja, mert nem akarom, hogy a protestáns felekezetek egy **elzsidósodott** felsőház szavazó apparátusában a hatalom hajlítható eszközeivé, a ministeri hatalom satelleseivé váljanak.

Mert hiszen e szerint a törvényjavaslat szerint a miniszterelnök ur felsőházába annyi **zsidót** juttathat be, a mennyi csak az ő érdekeinek megfelelő, sőt annak lehetősége sincs kizárva, hogy a felsőház elnökévé vagy alelnökévé **zsidó** fog kineveztetni. Ez ellen legalább a törvényjavaslat, a nemzetet mivel sem biztosítja, sőt még az is megtörténhetik, hogy valamely **zsidóbarát** érzelmű kormány éppen a rabbinus által fogja rendreintetni a magyar főurakat és hogy a thales fénye fogja elhomályosítani a kaczagányos ősök unokáinak kardjait. *(Élénk derűlttség.)*

E szerint a törvényjavaslat szerint bejuthat a **zsidó**, mint örökös felsőházi tag, ha gróffá vagy báróvá kineveztetik. Miután ily esetben a törvényi javaslat több qualificatiót nem kíván csupán annyit, hogy az illető 3.000 forint adót fizessen és magyar honpolgár legyen. De hogy a honpolgárság megszerzése előtt ki volt és mivolt, hogy tisztességes vagy tisztességtelen foglalkozást üzött-e, hogy vagyonát törvényesen, vagy törvénybe ütköző módon, tisztességesen vagy tisztességtelenül szerezte-e? Mindezen erkölcsi kellékekről és biztosítékokról a t. miniszterelnök ur törvényjavaslata mélyen hallgat.

Bejuthat továbbá kinevezés útján vagyona és osztályra való tekintet nélkül, ha a közélet bármely ágában érdemeket szerzett. De hogy minők legyenek ezen érdemek? Arról a törvényjavaslat szintén mélyen hallgat. Hogy a ministeri szemek előtt igen sok esetben minők szoktak lenni ezen érdemek? Arra nézve a legutóbbi idők kitüntetéseiből, érdemrendek és nemesítések osztogatásából, fájdalom, eléggé tájékozva vagyunk.

Ezek mind oly részei a törvényjavaslatnak, a melyeken keresztül a t. miniszterelnök ur annyi **zsidót** juttathat be a felsőházba, a mennyi csak elegendő lesz a felsőháznak az ő szájaíze szerinti magyar állami jellege megóvására és hogy e jellegnek illetően való megóvása annak idejében szokatlan nagy keserűséget ne okozzon, izlelítőül egy izraelita hitfőnököt a felekezetek sorában egyelőre tényleg be is csúsztatott.

Annyiban némi leleményesség jellemzi a t. miniszterelnök ur ezen eljárását, hogy mivel a **zsidóházassági** törvényjavaslatot a főrendek által elfogadtatnia nem sikerült, tehát a főrendeket házastíjra össze a **zsidókkal**. (*Elénk derülttség.*) A szent frigy megkötése végett egy rabbinust közéjük viszen, kár hogy még egy saktert is nem proponál. (*Derülttség.*) Így legalább, ha egykoron sikerül a miniszterelnökség súlyos gondjaitól megmenekülnie - ő maga is nagyobb kedvvel pályázhatna a felsőházi tagságra. Az előbb említettem irodalmi mozgalmon kívül t. ház, létezik egy másik irodalmi mozgalom, mely a **zsidóházassági** törvényjavaslat elvetése után keletkezett és a **zsidósajtóban** nyert kifejezést. Egyáltalán nem is csudálom, hogy a miniszterelnök ur nem a magyar nép szívével, hanem a sajtó kifakadásaival érez együtt, mert hiszen a vallott kudarcz nemcsak a **zsidóság**, hanem a miniszterelnök ur becsvágát és hatalmi érdekét is mélyen sértette ... Ha a **zsidóházassági** törvényjavaslat elvetése után nyomban megindult **zsidósajtó-mozgalomra**, mint irodalmi mozgalomra támaszkodik a miniszterelnök ur, akkor valóban értem, hogy a magyar felsőháznak oly szervezetet ad, melynek keretében a **zsidóság** rabbinusával együtt elfér. De mi antisemiták, mindaddig míg azt látjuk, hogy az állami és társadalmi rend ellen irányuló üzelmek és merényletek legnagyobb contingensét a **zsidóság** szolgáltatja, mindaddig míg ezredéves állami létünk alapját, a magyar földet - melyen élünk s halnunk kell - inogni és ezredéves állami létünk egyik oszlopát, a magyar közép birtokos osztályt roskadozni látjuk és mindaddig, míg a **zsidóság** nemzetközileg szövethetett plutocraticus túlsúlya alatt népünk erkölcsi és anyagi erőit sorvadozni látjuk. Sem a miniszterelnök ur timoleoni, sem a Timoleonok kameleoni bölcsessége nem fogja velünk elhitetni azt, hogy a **zsidóság** akár a gentry helyét pótolni és hivatását betölteni, akár a magyar felsőházban a magyar főúri állás követelményének megfelelni képes és jogosult legyen ...

B. Andreánszky Gábor: ... E momentumok egyikét ama nyugtalanító újsághírek egyike képezi, melyre Helfy képviselőtársam hivatkozott, t. i. hogy a Rothschild-ház csak azon feltétel alatt akar kölcsönt adni, hogy ha Austriával közösen vesszük azt fel, illetőleg közösen garantirozzuk. Igaz, hogy e hír nem valami különös hiteles forrásból származik, de oly rettentően plausibilis, hogy nem eshetik nagyon távol a valótól és ha még meg nem történt, valószínűleg meg fog történni. Annál komolyabban foglalkozhatunk a hírrel, minthogy azon általánosan elterjedt aggodalmat representálja, hogy Magyarországnak, a mint fizetésképtelenné válik, legelőször is állami önállóságát fogják sequestrálni. De azt is látjuk, hogy a pénzhatalom sokkal nagyobb bizalommal viseltetik Austria iránt. Látjuk ezt abból, hogy az austriai 4% aranyjárdék árfolyama 12%-kal áll magasabban, mint az ugyanannyit jövedelmező magyar aranyjárdék. De azért jobban is szereti a **zsidó** pénzhatalom Austriát és azon körülmény, hogy midőn a t. miniszterelnök ur felmegy Bécsbe alkudozni az osztrákokkal, mindig engedni kénytelen, nem kis mérvben azon jogtalan, de döntő befolyásnak tulajdonítandó, melyet e pénzhatalom mindig Austria érdekében érvényesít. Azt hiszem, Rothschild báró ép oly jól tudja, mint mi mindnyájan, hogy e közös garancia eszméje minket a közös Reichsrathba vezetne, Magyarország önállóságát eltemetné, nem volna tehát itt egyébről szó, minthogy Magyarország, mint valami könnyelmű jogász indexét, állami önállósága garantiáját tegye zálogba a **zsidónál**. De mit szólnak önök ehhez t. függetlenségi és negyvennyolczas párti képviselők, kik e jó hazafiak kedvéért saját függetlenségi elvtársaikat akarják feláldozni ép úgy, mint Ábrahám felakarta áldozni saját gyermekét, Izsákot. Igaz, hogy az neki nem sikerült, (*Zaj! Halljuk! Halljuk!*) hiszem, hogy itt sem sikerül, hogy ezen hazafiak oraculum, jövő világoralmuk presumptiv dynastiája még azt az önállóságot is elakarja venni hazánktól, melyet önök annyira keveslenek.

Mielőtt bizalmatlanságot fokozásának második momentumára térnék át, engedje meg a t. ház, hogy reflectáljak Möricz Pál képviselőtársamnak az izraeliták érdekében elmondott múlt pénteki fejtegetéseire. (*Halljuk!*)

Először is nekünk az izraelitákkal nincs semmi dolgunk, mert e nép nem létezik - hisz ha jól tudom, Schoppenhauer erre figyelmeztet, midőn ezeket mondja: „Sie, die Juden, lieben sich Israeliten zu nennen, was jedoch ganz falsch ist, da wissentlich die Israeliten durch Salmanassar II. König von Assirien, glorreichsten Angedenkens bis zum letzten Manne vertilgt wurden". Hogy tehát az e tárgyban tartott

beszédük menetét e zavaró helyreigazító közbekiáltásokkal ne akadályozzák, kérem a más elvű képviselő urakat, méltóztassanak a gyermeket mindig a maga nevében nevezni már a történelmi correctség kedvéért is. Móricz Pál t. képviselő ur az állítja, hogy a magyar kereskedelem és iparnak a **zsidók** adták azt a nagy lendületet, mely azt a jelen virágzó állapotába juttatta. Azt hiszem én, e lendület hason irányú volt azon lendülettel, melyet, a t. képviselő ur pártja és kormánya az ország pénzügyeinek és közgazdaságának adott: lendítés volt az a sülyedés felé. Szegedről hallottam hiteles oldalról, hogy ott minden iparvállalat, melyet keresztények létesítettek, ma **zsidó** kézre került, új iparvállalatot a **zsidók** pedig egyet sem létesítettek. Vannak egyes madárfajok, kik másnak fészkeiket elfoglalják erőszakkal vagy csellel, mások dolgoznak az otthon felépítésében, ők pedig a készre jönnek, azt elfoglalják és abban vígan szaporodnak. Némileg ezen madárfajok lendítenek a fészekiparon, mert a kivert munkás madarak egy fészek helyett kettőt csinálnak, ha van hozzá erejük, ha nincs, akkor pedig fajuk pusztulásnak indul. Ezen fészekfoglaló madarakat az összehasonlító ornithologia bátran **zsidó** madaraknak nevezhetné.

Elnök: Kérem a képviselő urat, méltóztassék a tárgy mellett maradni s kérem erre már azért is, mert a jó ízlés azt parancsolja, hogy azon tárgyat, melyet már egyszer épen a szomszédja igen tüzetesen fejtegetett, ne méltóztassék újból felhozni.

B. Andreánszky Gábor: Ilyenféle madár a tolakodó természetű veréb is és azért a főváros verebei különös előszeretettel keresik fel elvtársaik kedvéért a Lipótváros sétányát. (*Derülttség.*) Móricz Pál t. képviselő ur a **zsidók** uzorapuszttításait állítólagosaknak mondja és evvel csak azt bizonyítja, hogy bokros magánteendői nem neki engedik az ország különböző vidékein széttekinteni, így például Debreczen vidékén a Sárréten. De egy kísérletet proponálok a t. képviselő urnak. (*Halljuk! Halljuk!*) Beszélje reá elvtársait, hogy vigyék keresztül, mikép a csalás, a hamisbukás és az uzsora deportatióval büntetessék és én biztosítom őt, hogy a **zsidó** kérdés a legegyszerűbb és legtermészetesebb módon megoldást fog nyerni. Azon néhány keresztény után, kik ennek folytán e **zsidók** sorsát osztanak, senki e hazában egy könnyet sem fog hullatni. Most pedig, t. ház, áttérek bizalmatlanságom fokozásának második momentumára. Egyik igent, képviselőtársam, a kit a lapok igazságügyi államtitkárnak designáltak és kinek magatartása az igazságügyi költségvetés tárgyalása alkalmával nem volt alkalmas e híreket megczáfolni, a csalási vád visszavonhatását vette meleg védelme alá. Ezen felszólalása folytán - és semmi más indokból - nagy sajnálatomra a t. képviselő urat azon **zsidó** szellem szószólójának és ügyvivőjének kell tartanom, mely justitiánkat oly károsan befolyásolja.

A t. képviselő ur azzal az érvel is védelmezé a csalási vád visszavonását, hogy azt más európai törvényhozások is behozták.

Ezt csodálom, de ennek csakis az az oka, hogy valamint a mi büntető codexünk is **zsidómű**, az élelmes faj a financiaikon kívül nagy előszeretettel veti magát a justitiára. Hivatkozom Cremieuxre, mint Franciaország, Glaser és Ungerre, mint osztrák **zsidó** igazságügyministerekre. Az ily féle jogászok mételyezték meg a jogtudományt és a törvényeket európaszerte a Talmud tanaival.

A római jog szelleme, melyen jelenlegi culturánk és állami létünk fejlődött, mely a nemzetek jogérzetébe átment és a kereszténység erkölcstanaival oly összhangzást nyert, ennek az ily oskola tanai szerint lassan ki kell költözni a törvényből. Az uzoratorvény megszüntetésén és a váltójog féltelenségével kezdtek és büntető törvényünkkel folytatták és most a magánjogot akarják saturálni **zsidó** jogeszmékkel.

Tessék a **zsidók** történelmi könyvében az igazság elméletét tanulmányozni. Ábrahám nővéreként mutatván be feleségét, azt elsefteli az egyiptomi királynak és majdnem hogy szigorúan bűnhődik ezen király azért, mert megcsalták őt. Ott van Izsák megcsalátása Jákob által, Jákob megcsalátása Leával, mindannyi, mondhatni majdnem dicsőítése a csalásnak.

Ilyen kiáltó ellenmondásban van a keresztény erkölcstannal és magával a **zsidó** 10 parancsolattal mindaz, a mit e nemzet java, annak herosai elkövettek. Ezt a **zsidómorált** akarják érvényesíteni justitiánkban, mert mi már az, hogy ha a csalást nem büntetik azon esetben, ha a károsult vádját visszavonja, ha így a sértett jogrend és igazságszelleme elégtételt nem kap ... A **zsidószellem** hatása az igazságszolgáltatásra még sokkal veszélyesebb és károsabb mint a pénzügyi és közgazdasági, mert ezen utóbbi téren csak anyagi veszteséget szenvedünk, melyet kedvezőbb viszonyok helyreépíthetnek, de ha a jogérzet megmételyeztetik a nemzetben és a becsület kivész belőle, az örökre veszve van.

Idegen erkölcsi jogrendű államban megélhet a **zsidó** önző rossz hajlamaival, de arra, hogy külön államot alkosson, arra a **zsidóságnak**, hogy egy gyenge kifejezéssel éljek, nincs elég erkölcsi tőkéje - ez a parasitaság tulajdonsága és átka.

Ha ezen bomlasztó elemet tovább hagyjuk uralkodni justitiánkban, nemsokára azon alternatívához jutunk, hogy vagy föllázad a nemzeti jogérzet és egy oly eruptióba tör ki, mely az országot lángba borítja és sajnos, hogy ez lesz még a szerencsésebb eshetőség, vagy a jogérzet nyugodt csendes rothadásnak indul és az erkölcsi romlást a nemzet végenyészete követi ...

Veres József: T. képviselőház! (*Halljuk!*) A részletes vita alkalmával volt szerencsém álláspontunkat bővebben is fejtegetni, azért most röviden csak arra szorítkozom, hogy a függetlenségi és 48-as antisemita párti elvbarátaink nevében is a kormány és rendszere iránti bizalmatlanságunknak adjak röviden kifejezést. Nem bízunk először is abban a rendszerben, amely mellett meggyőződésünk szerint, Magyarország érdekeit Austriával szemben megvédeni nem lehet, nem bízunk a kormányban sem, a mely 11 évi tapasztalat szerint, a megígért eredményt felmutatni nem volt képes, nem bízunk abban a szellemben, a mely az őslakosság érdekeit engedi feláldozni a **zsidóságnak**, ezért a költségvetést nem fogadjuk el.

Margittay Gyula: ... Két tábort láttunk egymással szemben állani. Az egyik táborban voltak a **zsidók**, a **zsidóbarátok** élükön a kormányon, a **zsidók** pedig nem összeházasodni akartak a keresztényekkel, hanem azt akarták, hogy a keresztények e törvény megalkotásával kijelentsék, hogy a 15 millió ember meghódol a 700.000 **zsidó** előtt s alkot az ő nagyobb dicsőségükre egy speciális **keresztényzsidó** házassági törvényt.

A másik tábor keresztényekből állott, melyhez csekély kivétellel az egész nemzet tartozott - és csudálatos, még sem kapott többségi kifejezést e házban - mely azt a nemzetet képviseli, hanem igenis megkapta azt a főrendiházban. A kormány javaslata megbukott, a tömjén nem gyűjtathatott meg a **zsidóknak**, mert a főrendiház méltó indignációval utasította vissza a nemzet közérzete ellen elkövetni szándékolt merényletet. A **zsidó** journalistika boszut lihegő tehetetlen dühvel fenyegette meg a díszruhás testületet ... A **zsidó** lapok előre megmondták nekünk, hogy mi készül, hogy a kormány miként akar elégtételt szerezni magának a főrendiházzal szemben. S íme, a mit a **zsidók** megjövendöltek, hogy eljövend, az el is jött. S egy vonással végezni akar a századok folyama alatt ki domborodott intézménnyel, hogy helyébe egy képtelen valamit állítson, mely egyébre sem lesz jó, csak igent mondani mindenre, a mit az egymást követő kormányok kívánni fognak.

A mi törvénygyártóink, midőn gyártmányukat az angol, francia s német paragraphusokból conpilálják, igen szeretnek hangzatos phrasisokkal élni. A humanismus, az előrehaladott culturállapotok, a democratismus, liberalismus stb. Mindezek olyan szavak, melyeket naponként lehet a mi doctrinairjaink szájából hallani.

Az előttünk fekvő törvényjavaslat is meglehetősen meg van ezekkel a röpszavakkal spékelve, ezeknek nevében követel reformot a főrendiházban is ... Kortes érdemrenddé aljasítják a felsőházi tagságot, **zsidó** bárókat, cosmopolita pénzes zsákokat ültetnek majd belé sub titulo kiváló érdemek ... És pedig nem azért, hogy a magyar gentry, a magyar polgárság s a magyar törvényhatóságok küldötteinek, a szellem kitűnőségeknél helyet csináljanak abban, hanem, hogy vele csempészhessenek, kezdetben csak egy nem magyar fajú s a nemzettestben idegen testet képező **zsidórabbit**.

Kezdetben és ezen a címen csak egy hitfőnököt, hiszen majd csinál az helyet a többinek is ...

Ónody Géza: ... Azt egyáltalában nem nevezhetem az újabb kor követelményének, hogy a mennyiben ott talán képviselve lennének a művészet, tudomány és irodalom, egyúttal a börcelovagok és rabbinusok is ez ősi intézmény szentelt csarnokába bejussanak ... Ott van Svájcznak példája, melynek néhány cantonja a halálbüntetést, miután annak eltörlése az élet tényleges viszonyainak ott meg nem felelt, ismét visszaállította.

Ott van Franciaország példája, hol a szerzetes rendek eltöröltettek. Ott van példája magának Amerikának, a hol a szabadság valódi alapja, a democratia megszületett: a kínai áramlat és legközelebbi **zsidó** áramlat ellen korlátokat emelt, mert ezen bevándorlások, az ottani népek létérdekeit veszélyeztették. Egyáltalában mindazon kóros elemek terjedése és azok aspirációinak terjesztése ellen a társadalom önvédelmi kényszerűségénél fogva, mindenkor hivatva és jogosítva van arra, hogy megszorító rendszabályokat létesítsen. A t. miniszterelnök ur hatalmas szavakkal fenyegetődzött velünk szemben, hogy majd meg fogja tudni gátolni, hogy az antisemitizmus gyümölcsei tovább érlelődjenek. Én erre csak annyit mondhatok, hogy azok a viszonyok, a melyeket az imént ecseteltem, fényes tanúbizonyságot szolgáltatnak arra, hogy nem az antisemitizmus az a fa, mely a káros gyümölcsöket termi, hanem a közösügyes kiegyezés és annak hű szövetségese, a **zsidóság** hatalma. Nem az antisemitizmus az, mely kinövését képezi a közös ügy és **zsidóbefolyás** veszedelmes fájának, mint azt a t. miniszterelnök ur állítja, hanem éppen az ő kilencz évi miniszterkedése, mely megteremtette a nyomornak és pauperizmusnak keserű gyümölcsseit. *(Ugy van! balfelől.)*

Communismussal vádoltak bennünket? Hogy a mi eszméink a communismussal hozhatók össze? Kell-e emlékeztetnem a t. előadó urai arra, hogy hiszen éppen az önök nagymestere, a miniszterelnök ur volt az, a ki csak nem régen megtámadta a katolikus clerust, javainak elvételével fenyegetődzve zörgette meg felette a jupitervillámokat, önczélből-e vagy érdekeinek eszközül, azt nem kutatom, de tény, hogy villogtatta feje fölött a villámokat ... Én nem mehetek annyira sem a hazafiságban, sem a szabadelvűségben hogy megtagadjam a multak érdemeit, hogy szakítsak nemzetem történelmi múltjával s megtámadjam a békés birtoklás több százados gyakorlatát, hogy felforgassam a tulajdonnak királyi adományokon alapuló szerzési jogcímét, melyet az idő szentesített és mely mindenestre törvényesebb és tisztességesebb, mint a csalás, az uzsora és a **zsidóknak** hasonló számos birtokszerzési jogcímök ... De t. ház, midőn ezeket kívánom, egyúttal belátom azt is, hogy a mi veszedelmünk nem egyedül az államháztartás közösségében rejlik, hanem rejlik a **zsidóság** hatalmának társadalmi és politikai utón való nyilvánulásában is, melynek káros befolyásával és kezeinek romboló érintésével úgy társadalmi, mint politikai téren naponként találkozunk. Értem a **zsidóság** plutocráciáját. *(Halljuk!)* Ép úgy törekednünk kell ez alól is függetleníteni magunkat, mint törekedni óhajtjuk magunkat függetleníteni az Ausztriával való államközösség veszélyei alól.

Én, t. ház, ekként fogván fel az én politikai álláspontomat, meg vagyok arról győződve, hogy én és elvbarátaim, a kik függetlenségi elvekkel antisemita álláspontot foglalunk el és az antisemitizmus alapján a független magyar állam eszméjét nem az **elzsidósodott** Magyarország számára, hanem a tiszta magyar faj számára óhajtjuk fentartani. Radikális függetlenségek vagyunk. Elveimnek ezekben kifejtett színvonalán állva, báró Andreánszky t. képviselőtársam felirati javaslatát fogadom el.

B. Andreánszky Gábor: Ugyan mit mondana a t. miniszterelnök ur, ha mi antisemiták, az ő példáját követve, azt követelnők, hogy az emancipatio által a **zsidóknak** adott jogok ne vétessenek el, de szüneteljenek addig, míg a **zsidóság** becsületessé válik ... A miniszterelnök ur ezen indokolásával csak azt bizonyítja, hogy az utczai - mint magát udvariasan kifejezni kegyeskedett - kurjongatások által befolyásoltatja magát, midőn maga bevallja, hogy ily fontos intézmény paragraphusainak szerkesztésénél ezen állítólagos kurjongatások dictálják elhatározását. Bár meg vagyok győződve, hogy becses elhatározásain a börze **zsidaja** és a **zsidósajtó** hosszúnapi jajveszékeléseinek sokkal nagyobb a befolyása ... Kérem azért a t. ellenzéket, hagyja békében ezen szerencsétlen *d)* pontot, mert higgye el nekem, hogy az ország választói **zsidóbarátság**nak és a **zsidók** jogtalan kedvezésének és nem a kormánypárt iránti malitiának venné e pont haszontalan forcirozását.

B. Andreánszky Gábor: *(Halljuk!)* Ismervén a **zsidóság** hatalmát és befolyását, nem hihetem, hogy ha egyszerű formalitással eszközölhetnék volna az eddigi kormányok a **zsidó** vallásfelekezet törvényes bevételeit nyílt úton, szükségesnek látnák jelen törvény hozatala alkalmával kerülő utakon törvényeinkben

becsempészni annak elismerését. Hogy valamely vallásfelekezetet törvényesen elismerjünk, vallását mindenképp előtte ismernünk kell, azt kell róla tudnunk, hogy állam és erkölcsellenes tanokat nem tartalmaz. Ha tekintjük mily módon vétettek be a törvénybe az a katolikus keresztény felekezetek, csak miután hitvallásukat nyíltan bevallották és nyíltan szervezkedtek, azt is be kell látnunk, hogy a **zsidó** felekezet bevétele törvényesen csak úgy volna eszközölhető, ha az is bevallaná nyíltan hitvallását. *(Helyeslés a bal és szélső baloldal különböző padjain.)* A **zsidóknak** erre a legkedvezőbb alkalom nyílt, mikor az izraelita congressus összeült és ha itt ők háromfelé is szakadtak és kisült vallásilag mily lázán függ össze ezen szoros érdekközösség, mind a három vagy hány sekta szerveződhetett és betervezhette volna a törvényhozásnak hitvallását.

Ónody Géza: Összeverekedtek!

B. Andreánszky Gábor: Hogy ezt miért nem tették, arra egy t. elv és képviselőtársam felirati beszéde felvilágosítást ad. Elmondott néhány marcans helyet vallás könyveikből és felháborodott az egész ház. Sikerült a sémita szellemnek ezt a felháborodást a t képviselő ur ellen irányozni és így a figyelmet elfordítani azon kérdéstől. Vajjon ha az állam erkölcsi és békefenntartó hivatását tekintjük, tűrhet-e az oly vallást, mely oly illetlen kifejezésekkel oly gyűlöletet hirdet.

Nem akarok itt tovább e kérdés fejtegetésébe bocsátkozni, röviden csak azt következtetem a mondottakból, hogy a **zsidó** vallás nyílt bevallása elé legalább mai nap még áthághatatlan akadályok gördülnek. De nemcsak a hitvallás, de maga a felekezet szervezetének hiánya is tiltja annak tekintetbe vételét a felsőház szervezésénél. Egy vallásfelekezet még nincs szervezve, ha egy község **zsidó** lakói összeszednek pénzt, fogadnak saktert és rabbit, ki tán valamely zug rabbinus iskolában zavartan magába szíjja Reb Hillel vagy más galicziai csodarabbi tébolyait, melyeket néhány évvel ezelőtt a „Pester Lloyd” oly élesen tudott ostorozni, ha ezen hitközségeknek egyéb összefüggésük nincs, minthogy egy központi irodát vagy közvetítő intézetet állítanak fel, nagyon is anyagi fájérdekek előmozdítására.

Ónody Géza: Alapszabályaikat nem kéri senki!

B. Andreánszky Gábor: Egy ilyen hitközség lelki vagy világi előjárói közt van a koronának szabad választása.

Ez legfeljebb saját hitközségét, de semmi esetre sem képviselhetné a **zsidó** felekezetek összeségét, mert akár a status quo ante, akár az orthodox közvetítő intézet alatt állók inkább bíznák vallási érdekeik elintézését keresztényekre, mint a theologusokra, hisz a vallástörténelemből tudjuk, hogy az egymáshoz elvileg legközelebb álló felekezetek folytatták egymással a legelkeseredettebb harcot ... Így a **zsidósajtó** valamelyik lapja designált is egy alföldi rabbinust a felsőházba és néhány nap előtt azt olvasom az újságban, hogy az amerikai impressario ezen kitűnőséget, mint valami operaénekest New Yorkba szerződteté 5.000 dollár fizetésért. De a javaslatnak azon szavai vagy világi előjáró, miután egységes felekezetről nem lehet szó, csak egy egységes fajról, azon gyanút is ébreszthetik, hogy itt egyszerűen egy elszigetelt, a jelenben mindig előjogokat élvező faj képvisellete contemplatit hamis felekezeti cím alatt.

Ismét kivételes rendszabályok a **zsidók** kedvéért. Ezen paragrafus által tehát valószínűleg az Alliance Israelite titkos internationalis közkereseti és kölcsönös élet és vagyonbiztosító társaság magyarországi fiókjának feje nyerne maradandó képviselést a felsőházunkban. Első rés volna-e ez, melyet itt a **zsidó** internationale egyik nemzeti intézményünkbe vág ... Tiltakozom az ellen, egyáltalában, hogy **zsidó** jusson felsőházunkba, tiltakozom az ellen, hogy a **zsidó** vallás elismerése tekervényes kerülő utakon kerüljön törvényeinkbe, de tiltakozom az ellen is, hogy a **zsidó** előjáró e hamis címen kerüljön felsőházunkba ...

HITELES KIADÁS.

1898.

PESTI KÖNYVNYOMDA-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

(Hóid-éves 7. sz.)

Egy Országgyűlési Napló borítójának egy részlete

Nendtvich Károly: De egy ellen igenis határozottan tiltakozom és ez az, hogy akármiféle **zsidó** rabbinus a felsőházba bevétessék. Az egész ország, t. ház és annak minden intézményei keresztény alapra vannak fektetve és én ezt szeretném megtartani és kívánom, hogy az örökké megtartassák. Jól tudom t. ház, hogy a miniserelnök ur egész pártomat és engemet obscurantismussal és középkori sötétséggel vádol. Igenis a miniserelnök ur szokott ezen taccicával élni, hogy tudniillik, ha valamely dolgot gyűlöletessé akar tenni, akkor egy oly nevet ad neki, mely a közönség előtt gyűlöletet gerjeszt és azért nekünk is ezen elnevezést adta. De t. ház, a ki engem középkori sötétséggel vagy obscurantismussal vádol, az vagy nem ismer engemet, vagy pedig nem tudja, hogy mi az a középkori sötétség és obscurantismus. A ki t. ház, 1836-tól kezdve egész a mai napig némi figyelemmel kísérte működésemet, igen jól tudja és tudhatja, hogy én egész életemben a felvilágosodottságnak és a szabad tudománynak terjesztője voltam. Voltam pedig a természettudományoknak terjesztője az egész országban és valóságos szabadélvűséggel csakugyan az bír, a ki a természetnek örök törvényeit és igazságait kutatta és folyton folyvást azzal foglalkozott. De valamint egész életemben t. ház, voltam a szabadélvűségnek, de nem azon értelemben, a minőben ott értelmezik (*Szóla a jobboldalra mutat.*) és a felvilágosodottságnak terjesztője még azon időben is, midőn már csak annak bevallása is veszedelemmel járt, úgy vagyok én most az antisemitismuskak nemcsak hű bajnoka, hanem annak terjesztője maradok egész életemben. (*Éljenzés*)

Hogy miért vagyok én az, ezt pár szóval el fogóin mondani.

Én 3 nap előtt találkoztam egy törvényszéki elnökkel, ki több ur jelenlétében ezeket mondta: „az én senatusomban 320 bűnvádi per van és ezekközül 300 a **zsidó** és 20 a keresztényeké. Már most t. ház, hogy ha mi azt vesszük, hogy itt s Budapesten 300.000 keresztény és 60.000 **zsidó** lakos van és a keresztények közül csak 20 van vádolta, ellenben a **zsidók** közül 300. Akkor, hogy ha mi a **zsidók** számát szintén 300.000-ra vesszük, a vádlottak száma a kik csalásért, fosztogatásért, hamis esküért, lopásért, uzsoráskodásért stb. vádoltatnak, lesz a **zsidók** részéről 1.500 midőn a keresztények részéről ugyanazon lakosság mellett csak 20 van. Ez tehát annyit tesz, hogy egy keresztényre jönne 75 **zsidó**. Ez az első ok. A másik a következő. Nekem a napokban egy magas állású tisztviselő azt beszélte, hogy egy másik törvényszéki elnök azt mondotta, hogy azon bűntettek közül, melyek az ő senatusában fordulnak elő, 99%-a **zsidó** és csak 1% keresztény. Már most, ha ezek így vannak, kérdem a t. miniserelnök úrtól, hogy középkori sötétség és obscurantismus-e az, ha mi a **zsidók** ellen fordulunk, kik nemcsak, hogy maguk folyton temérdek nagy mértékben követnek el minden gondolható bűnt, hanem magát a népet is folyvást mételyezik, tönkreteszik, kifosztják és földönfutóvá teszik ... De tovább megyek t. ház. Hogy miért vagyok én antisemita, annak második oka Rothschildnak 1804-ben kelt levele közölve a Pester Lloyd 1880. január 6-iki számában, mely így hangzik. (*Felkiáltások: Felesleges!*)

Elnök: Figyelmeztetnem kell a képviselő urat arra, hogy a részletes tárgyaláshoz az, hogy a képviselő ur miért antisemita, nem tartozik.

Nendtvich Károly: Én nem akarom megszavazni a tárgyalás alatt levő szakaszt és épen azért indokolni akarom, hogy miért nem szavazom meg.

Elnök: A t. képviselő ur ne méltóztassék velem feleselni. A házszabályok és a törvény által reám ruházott jognál fogva figyelmeztetem a t. képviselő urat, hogy szorososan a tárgyhoz szóljon. Még egyszer fogom figyelmeztetni és harmadszor kénytelen lennék a t. képviselő úrtól elvonni a szót.

Nendtvich Károly: Én arra felelek, mivel a t. miniszterelnök ur engem vádolt, hogy obscurantismus és középkori sötétségből származnak elveim, kötelességemnek tartom az ellenkezőt bizonyítani és azt hiszem, hogy a szót e tekintetben tőlem elvonni senkinek e házban joga nem lehet ... Én, t. ház, mindazokra a vádakra, melyeket ellenünk a jobboldalról felhoztak, egy egyszerű dilemmával felelek és ez az, hogy vagy átlátja valaki azt, hogy mily fosztogatásokat és mily károkat tesz e népfaj az egész országban a nép közt, ha pedig azokat nem látja, akkor azt kell mondani, hogy az Isten vaksággal verte meg. Mert nem látja azt, a mit minden gyermek, minden ember lát, a kinek nyílt szeme és ép esze van. Aki pedig átlátja és daczára annak mégis hízeleg és dédelgeti ezen népfajt: az nemcsak a keresztény társadalomnak és keresztény erkölcsnek, hanem magának ennek az országnak, a hazának ellensége. Vannak sokan, a kik azt mondják, hogy a **zsidókat** be kell olvasztani a népbe. Már t. ház, valóban igen sok együgyűség kellene ahhoz, hogy elhiggyük, hogy az lehetséges. Felkérem a t. ház minden egyes tagját, méltóztassék nekem egyetlen egy esetet mutatni az egész történelemből és pedig az egyiptomi kortól a mai napig, hogy a **zsidók** bármi népfajjal összevegyültek volna. Mert ezt már vallása tiltja a **zsidónak** és erre szintén felolvashatnék a „Soharból” egy igen jellemző mondatot és törvényi, a mely kötelezi, de vegyük Franciaországot. Franciaországban az úgynevezett polgári házasság már egy század óta, tudniillik a francia forradalom óta be van hozva, tessék megkérdezni, vajjon vegyült-e ott a **zsidó** a kereszténnyel. Nem, ott épen úgy elkülönözve él a keresztény fajtól, mint más országban. Igaz, hogy történik, de igen kivételes esetben házasság keresztények és **zsidók** közt, de többnyire csak műveltebb és magas állású egyének közt. De itt is igen gyakran látni lehet, hogy az eredmény rossz. Ott valóban láthatjuk újra, hogy mily eredménytelennel történnek az ily összeházasítások.

A mi magát a népet illeti, ez oly ellenszenvvel viseltetik a **zsidók** iránt, hogy itt még reménység sem lehet arra, hogy közte és a **zsidók** közt az összeházasítás lehetséges volna ... Én már ezelőtt pár évvel kijelentettem, hogy én minden kormánynak figyelmébe ajánlom a **zsidókérdést**. Tessék ezen kérdést tanulmányozni, mert ha nyakunkra nő s már későn lesz vele foglalkozni, olyan catastrophának megyünk elébe, melynél nagyobb e világon még nem létezett és melyhez képest a francia nagy forradalom is gyermekjáték volt ... Igen jól tudom t. ház, hogy a kormány a **zsidókérdést** semmibe se veszi, a felhozottakra nem felel egyszóval sem, fitymálja a **zsidókérdést** s fitymálja azon oldalt, a melyről folytonosan emlékeztetik, hogy ezen kérdést tanulmány tárgyává tegye ... Ezt i ház, mi nem akarjuk, ettől félünk és épen ezen oknál fogva ahhoz nem járulhatunk, hogy új rést nyissunk a **zsidóknak**, melyen keresztül a magyar nép testébe jöhessen, hogy azután mindinkább terjeszkedve, utóvégre magát a magyar népet egészen kiűzze és kihajtsa saját hazájából. Én, t. ház, tudom, hogy a törekvés... *(Felkiáltások jobbfelől: Eláll!!)* Nem állok el. T. ház, én azt kívánom, hogy rossz próféta legyek, de én attól tartok, hogy el fog jönni az a korszak, mikor a história azt fogja mondani, hogy ezen parlamentaris kormány és ezen t. többség és ezen t. liberális párt Magyarországnak sírásója volt.

Rácz Géza: ... T. ház! Oly pénzügyi politikával, mely csak a nép kiszípolozására szolgál, a deficit sohasem lesz eltüntetve. Én ép a múlt napokban olvastam fel egy kimutatást, melyből kitűnt, hogy míg a szegény embernek egy pár forintnyi adóhátralékáért elérvezetik utolsó gúnyját is, addig a **zsidó** haszonbérnök ezreket vágnak zsebre és csalják az országot. Az a 40.000 forint óvójel minden kormányra, még ránk független antisemitákra is, ha majd mi ülünk azon piros bársonyszékekre ... Ezért a legfontosabbat, a vallás, a közérkölciség és közegészségügy érdekeit, nem is kell, hogy különösen hangsúlyozzam. Hisz vallási, erkölcsi és közegészségügyi szempontból az is nyereség lenne, ha megdrágulna a pálinka, ez a tüzes víz, mint az indiánok nevezik, melynek említése nem csak Amerikában szül iszonyodást, hol egész emberfajt irtottak ki vele, hanem nálunk is, hol az már szintén borzasztó sebeket fakasztott a társadalom testén. És ha igaz, mit a költő zeng, hogy: „Az ég egy kincset ad minden hazának, Császárról szól a francia fiának, Hellas kincse egy

elomló rom. S a nemzet híven őrzi birtokát, Büszkén mutatja Róma ó falát, Tied hazám egy szentelt fájdalom." No, akkor már hozzátehetjük, hogy „Tied **zsidó**, egy vitriolos pálinkával telt hordó.” Ez ugyan nem vers, de igaz. A pálinkaivás folyamánya, hogy az élet különösen a felvidéken a legszegényebb lakosság között mindinkább rövidül.

De azért a pálinkamérő **zsidó** élete hosszúra nyúlik ám t. ház, mert ő maga nem iszsa meg pocsolás vízből készített pálinkáját, legfőleg megfürdik benne piszkos vén élete párjával.

Elnök: Kérem a képviselő urat, ne tessék a parlamenti illemmel össze nem egyezhető ily dolgokat mondani.

Rácz Géza: Én csak tényeket mondok t. ház. Elég az hozzá, hogy másnap ezt a fürdővizet azután fölereszti egy kis vitriollal, választóvízzel, maszlagos nadragulyával - a mint gróf Andrássy Manó t. képviselőtársam is minap itt constatálta, a kit pedig antisemitizmussal vádolni nem lehet - és ezt a moslékot méri ki a földhöz ragadt nyomorult népnek. Alig egy emberöltő óta küzd e fegyverrel a **zsidóság** és már is egy egész generációt tett vele tönkre. Testileg és lelkileg elsatnyult nemzedék jött az aczélkarú és szikrázó szemű ősök helyébe. A pálinkától fakó és puffadt arcok, beesett szem és tompa elme jelzik mindenfelé a **zsidóságnak** emberölő manipulációit. És ha már az első generációnál ilyen az eredmény, elgondolhatjuk t. ház, minő lesz a rombolás képe a következő nemzedéknél a korcs apák még korcsabb ivadékainál. Együtt jár a pálinkaivással a hit és családi élet megromlása, a vadházasságok terjedése, a törvénytelen születések szaporodása. Nyomában tenyészik a bűn, nőttön nő a nyomor, melyben elfog merülni a társadalomnak egyik rétege a másik után. S a zavarosban egyedül marad fenn a **zsidóság**, mely el fogja meríteni magát a magyarságot is. *(Zaj.)* Ennek a **zsidóságnak** legundokabb alakjai, kezükben a pálinkás butykossal, képviselik e nemzetiségi vidékeken - mert itt magyar hazafiaknak adják ki magukat - a magyarságot, a magyar culturát és a magyar állameszmét. Csuda-e hát, ha ezt a magyarságot, ezt a magyar culturát, ezt a magyar állameszmét ily szeretetre méltó képviselők alakjában nemzetiségeink soha sem fogják megszeretni ...

Vadnay Andor: Hát a javaslatnak azzal az intézkedésével, mely a **zsidó** rabbinusra vonatkozik, a kinek oldalán a méltóságos főrendek csúfságaképp Kassaváros t. képviselője - bocsánat, a triviálisnak látszó kifejezésért - még az orthodox rabbi fertelmes alakját ott szeretné látni, mit vél elérni a kormány? Mert valóban nem tudom, hogy azt akarja-e ezzel, hogy hazánkban az antisemitismus terjedjen vagy azt, hogy ne terjedjen. Ha az előbbire törekszik, úgy fáradozása felesleges, mert azt majd elvégezzük mi. Ha pedig csak a hajszályökerek számát akarja szaporítani egygyel, a mely gyökerekkel a **zsidóság** életfája hazai földünkhöz tapad, úgy nem veszi-e észre a miniszterelnök ur, kinek távollétét sajnálom, hogy ez által csak elérkezni sietteti azt az időt, mikor általánossá lesz a tudat, hogy a **zsidósággal**, mely a figyelmes szemlélőnek már is egy nagy gazdasági és társadalmi összeesküvés képét tárja fel, hogy a magyar fajnak ezzel a **zsidósággal**, ha ur akar maradni e földön, együtt megélni nem lehet. *(Ugy van!)* Nem veszi-e észre, hogy az ilyen intézkedésekkel érlelődik leginkább népünkben az az elhatározás, mely a **zsidókérdés** megoldását a **zsidó** népnek az ország területéről való kiűzetésében keresi?

Elnök: Kénytelen vagyok a képviselő urat felszólítani, legyen figyelemmel arra, hogy minő hangon szabad Magyarország 600.000 polgáráról beszélni.

Vadnay Andor: ... Sőt ismerve a **zsidósajtónak** a Pester Lloydtól le egész a Styxig, mely az arczsképet 50 forintért közli, önökre gyakorolt óriási befolyását, elveink üdvös volta felett, akkor kellene épen gondolkodóba esnem, ha azok fejtegetését az önök részéről helyeslés kísérné. A miket előbb mondtam, arra kötelességemnek gondoltam figyelmeztetni a kormányt, mert én a **zsidó** faj kiűzetését csak végszükség esetére, ultima ratióknak tartom fenn, de arra az esetre határozottan fentartom, mert ha lehetett a mívelt világ legszabadabb államában, az Egyesült-Államokban alig két évtized előtt a mormon felekezet kiűzetését elrendelni és lehetett a legutóbbi időben a chinai fajt onnan kitiltani, bizonyára lehet minálunk is. Szintén csak önvédelmi szempontból, az ország területéről kiűzni azt a **zsidóságot**, melyben a mormon felekezet erkölcsi hibái a chinai faj kapzsi élelmességével egyesülnek ...

Istóczy Győző: ... Mivel pedig a börze látogatói tudvalevőleg majdnem kizárólag **zsidókból** állanak s így a börze adómentessége voltaképpen **zsidó-privilegium**. Azért a külön börzebíraskodás is tényleg nem egyéb mint egy másik **zsidó** privilegium, a mely a börzén úzótt szédelgéseket, a Polónyi t. képviselő ur által minap turpis causáknak jellemzett differentiás üzleteket védszárnyai alá véve, az ország rendes bíróságainak hatásköre, ellenőrzése alul elvonja ... A mi a budapesti tőzsdetanácsot illeti, ennek az elnökökkel együtt összesen harmincz tagja van, a kik között csupán két-három keresztény-magyar ember van, a többi mind egy szálig szemita. S ha ez így van Budapesten, a hol a kereskedői karnak igen számos és tekintélyes keresztény tagjai is vannak, elképzelhetjük, minő állapotok uralkodhatnak a vidéki városokbeli termény és gabonacsarnokok tanácsai körében, köztudomású dolog levén, hogy városaink nagy részében, sajnos, többnyire csak **zsidó** kereskedők vannak. 1870-ben a börze még elhitetni tudta a törvényhozással, hogy az ő külön bírósága voltaképpen választott bíróság. Az 1881-ki perrendtartási novella azonban már nyíltan beismerte, hogy a börze külön bírósága egy kivételes bíróság s ez a perrendtartási novella szerkesztőjétől egy őszinte beismerés volt. Mert ugyan micsoda választott bíróság az, a hol a peres felek - értve itt természetesen a keresztény-magyar peres feleket - mondom, micsoda választott bíróság hol a peres felek csak a Pinkelesz, a Kohn, a Levy urat, vagy a Rubinstein, Galitzenstein, Karfunkelstein urat, avagy pedig a változatosság kedvéért a Goldberger, Silberberger, Horebberger s más Erger-Berger urakat választhatják peres ügyeikben ítélő bírának? (*Derültség.*)

Valóságos jeruzsálemi szanhedrinek tehát ezek a kivételes börzebíróságok, a melyek, ha csak egyedül börziánerek, **zsidók** fölött ülnének törvényt, még hagyján volna. De hatáskörük alá van vetve a magyar gazdaközönség is, a mennyiben az okos börziánerek, **zsidó** gabonakereskedők a nagyobb üzleteket a földbirtokosokkal az árútozsdén, illetve a gabonacsarnokokban iparkodnak megkötni, vagy pedig a gabona s egyéb terményvásárlási üzleteket csak azon feltétel alatt kötik meg a földbirtokosokkal, ha ezek magukat a tőzsdebíróság illetékességének alávetik, hogy ekként a tőzsdebíróság hatásköre alá vonhassák őket, mert azt hiszik, hogy ott aztán elveretik a port a magyar gazdán ... Persze 1869-től 1881-ig nagyon változtak a dolgok Magyarországon. 1869-ben még nem csináltunk ezer-ezerötszáz millió forintnyi új államadóságot s így a börzére nem volt oly nagy szükségünk s a **börzezsuidókat** nem kellett annyira simogatnunk, mint kellett tizenkét év múlva vagy pláne ma. Azért 1881-ben már senki sem talált valami felötlő, különös dolgot abban, hogy az ország rendes bíróságai mellett, külön **zsidó** szanhedrinek is bírói széket üljenek magyar emberek fölött, a mely szanhedrinek az ország szentesített törvényeit respectálni nem tartoznak, hanem fölebbezhetlen ítéleteiket tagjaiknak lelkiismerete szerint hozzák.

Az általam beadott törvényjavaslat, egy kissé későn ugyan, de mégis elégtételt akar szolgáltatni az 1869-iki törvényhozásnak, a melynek traditiói, az azóta az ország nyakára ült **zsidó** uralom lidércnyomása alatt, ugy látszik, feledékenységbe mentek. Az általam benyújtott törvényjavaslat elégtételt akar szerezni hazai rendes bíróságainknak, a melyek irányában egy élő bizalmatlansági szavazat a külön, a kivételes tőzsdebíróság intézménye a **börzezsuidók** részéről, kik nem bíznak a magyar bíróságok judicaturájában, mert tudják, hogy ezek a börze turpis causáit is az ország fenálló törvényei szempontjából bírálják el s az érvényben levő magyar jog értelmében hoznak a tőzsdeperekben is ítéleteiket. Az általam betérjesztett törvényjavaslat azon anomália megszüntetését célozza, hogy jeruzsálemi szanhedrineknek lelkiismeretük szerint hozott ítéletei ellen keresztény magyar embereknek sehova se lehessen appellálniok s az ilyen fölebbezhetlen ítéleteket hazai rendes bíróságaink végrehajtani legyenek kötelesek.

Van Budapesten külön kereskedelmi és váltótörvényszék, a melyet köztudomásúlag úgyis csakis a **zsidók** kedvéért kell fentartanunk s a melynél a kellő szakavatottság feltalálható a tőzsdei ügyek elintézésére is. A vidéken pedig a tőzsdei peres ügyek ellátása szintoly biztosan helyeztethetik a kir. törvényszékek kezeibe ...

Veres József: ... Mikor a tapolczai kérvény a **zsidók** emancipációjának módosítását kérte, a képviselőház többségének kurta felelete az volt: adott jogokat vissza venni nem szabad. Hát a főrendek vérrel és érdemekkel megszerzett százados jogait visszavenni szabad? Nem hiába **zsidó** érdekről van szó, hamis a mérték ... De hát kinevezés útján is a választáshoz jutunk in ultima analysi, mert hiszen a fejedelem kinevezi

a kormány ajánlatára az illetőket, a kormány pedig választás kifolyása. így tehát ismét ott vagyunk, a hol a mádi izraelita vagy Mózes vallású vagyis héber, azaz **zsidó**, jobban mondva: káros elemek. A miniszterelnök úr kétszer is felhozta azon érvet, hogy míg ő a kinevezés által egyet megnyer, másfelől tízet magára haragít. Pedig könnyű belátni - engedelmet kérek ezen köznapi hasonlatért - hogy mint a konczlesők, azt marják, a melyik a konczot elkapta s nem azt, a ki a konczot közéjük dobta. Ugy a kinevezés által is a célhoz érkezett szerencsés fogják rágalmozni, becsmérelni, de azért tovább várnak, reménykednek és rimánkodnak, mert a dicsvágy szomja szívükben eloltva nem lesz, sőt hova tovább égetőbbé válik, míg kielégítést nem talál, ezt pedig a kinevezés által csakis a kormánynál találhatja. Mint a hajók nyomában húzódnak a halak hulladékot lesve, mint a hadsereg után haladnak a hollók, hullákra várva, úgy fogja követni a kormányt a kitüntetés után vágyakodók nagy serege. És hogy ez a sereg főképen melyik osztályból fog kikerülni, azt elmondhatjuk szépítve, virágos nyelven, mint egyik képviselő ur mondotta az újonnan meggazdagodott elemből, én pedig magyarul kimondom, hogy főképen a **zsidókból**, (*Derültség*) mert azok kezében van a kereskedelem, a gyáripar és ma-holnap a földbirtok is ... Ellenben az a **zsidóság**, melyről példának okáért még az 1847-iki országgyűlés is a honosítási törvényjavaslat 15. §-ában azt mondja: „A külföldi **zsidók** se be nem vándorolhatnak, se le nem telepedhetnek, sem meg nem honosíthatnak”, a mely **zsidóság** ezelőtt 100 évvel hazánkban csak 50.000-et tett ki, 100 év alatt felszaporodott 600.000-re. Tehát ezt csak bevándorlás útján tehette, mely mint egyház semmit sem tett a cultura áldozatkész terjesztésére s azért nem is tarthat egyenlő igényt a többivel egyenlő jogokra, mely még nem is törvényesen bevett vallás. Azon **zsidóságot** kínálja meg a törvényjavaslat és erre a kínálásra rádupláz Jókai Mór t. képviselő ur. Ugyanazon jogon megkínálhatná a törvényjavaslat akár a baptistákat, akár a nazarenusokat, mert hiszen a **zsidóság** sem bevett vallásfelekezet, ép úgy mint ezek. Hanem persze ezek keresztyének, szegények, nincsenek bankáraik, kik államkölcsönöket kössenek, nincsenek hírlapjaik, melyek lármát csapjanak, tehát nincsenek pártfogóik ...

Komlóssy Ferencz: ... Azt tapasztaltam t. ház, hogy az antisemitákba csak azok kötnek bele, kik mint gyenge szónokok ismeretesek a t. ház előtt és a kik, hogy némi hatást provocáljanak, a **zsidót** dicsőítve, nekimennek az antisemitismusk. És céljukat el is érik, mert másnap a Journalok hasábjain olvashatják, hogy milyen nagy emberekké lettek egy-egy elmondott dictio folytán. A mi a benyújtott törvényjavaslatot illeti, kijelentem, hogy azt a részletes tárgyalás alapjául sem fogadom el és habár tapasztaltam is, hogy különösen a túloldal szívesen hallgatja az antisemitákat, mikor a **zsidókérdésről** beszélnek, az egyszer abban a helyzetben nem vagyok, hogy a sémitákkal behatóbban foglalkozzam. Nem foglalkozom pedig azért, mert a törvényjavaslatnak azon pontját, mely a **zsidók** egyházi vagy világi előjáróit a törvényhozásba akarja behozni, nem tartom oly jelentékenynek, mert itt nemcsak egyről van szó, mivel majd jönnek utána többen is. Nem foglalkozom e ponttal azért sem, mert én a főrendeknek belátására és ízlésére bizom azt megítélni, hogy mennyire fér meg a párducz bőr mellett a nyúl bőr. Nem foglalkozom végre azért sem, mert megnyugtathatom t. barátaimat, Ónody és Vadnay urakat, kik a rabbinus behozatalától félnek, hogy nem ismerik a **zsidó** természetet, mert az legkevésbé sem hajlandó a szegény, talán elfogult rabbinust belevenni a felsőházba, hanem igenis a nagyhatalmasságok képviselői közül, a Lloydok, Journalok híveiből, de ezeket is csak licitatio útján ... A censusnak nem vagyok barátja, mert úgy tudom, hogy a régi időben a főrendi tisztséget adták a szegény embereknek vitéségükért, erényükért s így nagyon csudálom, hogy most megfordítva épen a vagyont teszik a főrendiházi tagság alphabettájává ... Tiltakozom az ellen épen úgy, mint tiltakoztam volna az ellen, hogy a törvényjavaslatba bele volna véve a szabadkőművesek nagymestere, vagy a felekezetnélküliek sectája. Miután nálunk a felekezetnélküliek is képeznek sectát, így tehát ezeknek is kellene jogokat adnunk. Nagy mondásnak tetszik ez uraim, ugy-e? (*Felkiáltásoka jobboldalon: Dehogyl!*) Hát mondok ennél még nagyobb. (*Halljuk!*) Én akkor csak azt sajnálom, hogy a cigányok Magyarországon nem képeznek külön vallási sectát, mert hisz Magyarországon ők is 50 ezerén lévén, azok főnöke is bejuthatna a felsőházba, a ki azután elhegedülhetné a felsőháznak azt a nótát: „Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban.” Látom, hogy nevetnek t. képviselőtársaim, nevetnek azonban maguk felett, mert láthatják, hogy hova vezet a féktelen liberalismus, nem tudván megállapítani, hogy hol van a kellő határa ...

Komlóssy Ferencz: ... Önök t. túloldal, nagy barátai, talán tisztelői is a **zsidóknak**. Vegyenek hát jó példát a **zsidóktól**. A **zsidó**, **zsidó** vallásban neveli gyermekét, neveljék önök is igaz keresztyéneknek gyermekeiket ...

Különben akként jár az ily tanító, a ki vállalkoznék a t. minister ur indítványának végrehajtására, mint az egyszeri tanító, a ki nekem tudomásomra hozta, hogy 1882-ben a korcsma-hitelről szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával ugyanis, midőn a t. minister ur azt mondta, hogy a papok és tanítók vannak hivatva arra, hogy a népet visszatartsák a pálinkaivástól, ő ezt a tanácsot magáévá tette, buzgólkodott a pálinkaivás ellen és a **zsidó** látván, hogy g'schäftje rosszul kezd menni, bepanaszolta és a tanítót elmarasztalták 50 forintban. (*Derültség.*) Hogyan gondolja a t. minister ur, hogy ilyen körülmények közt vállalkozzék rendőri szerepre. A t. minister ur különben - úgy látom - hivatva érzi magát az antisemitismus kérdésének megoldására. (*Halljuk!*) De a t. minister urnak fenyegetései nem fognak sikerre vezetni, hiába kapkod, az antisemitismus haladását nem akadályozza meg, hanem annál sokkal többet tehet a cultusminister ur. A népiskolai tanítók, népnevelők csakugyan sokat tehetnének a **zsidók** terjeszkedése ellenében.

De azt látjuk, hogy a törvény nem a népnevelők, hanem a **zsidók** mellett szól, ezeket védi és pártfogolja. A tanító hivatása sokoldalú, csak hogy elszegényedett népet nevelni vajmi nehéz: feladat. Az elszegényedett nép ma már nem megy tanácsot kérni papjához, mert ez nem hízeleg szenvedélyének úgy mint a **zsidó**. Csak a mikor már számot vet - kétszer vet számot a szegény ember, egyszer húsvétkor, a mikor számot vet istenével, meggyónván és másodszor aratás után a **zsidóval** - s akkor veszi észre, ha ezzel leszámolt, hogy semmije sem maradt. Hogy lehet elszegényedett népet nevelni? Az iskolázás ideje a téli hónapokra esik, erre az időre ruházatról is kell gondoskodnia a szegény embernek, beszélhet a pap és tanító, mert azt hiszem, hogy a meleg hang képes a kedélyekre enyhítőleg, olvaszthatólag hatni, de hogy jó bagariacsizmát tudjon előállítani, azt nem hiszem. Azt mondják, neveljük gyermekeinket. De hát épen abban találok a bajt, hogy a szegény ember nem képes legjobb akarata mellett sem úgy nevelni gyermekét, a hogy óhajtáná. Látjuk, hogy minden szülő iparkodik erején felül is neveltetni gyermekeit, ezt különösen középbirtokos osztályunknál is látjuk.

Falun a szegény embernek gyermeke felnő mint a vadon csemetéje s azután lesz belőle falu rossza, akasztófa virág - bocsánatot kérek, nehogy perbe fogjanak, lesz belőle „államköltséges fogoly”.

Felhívom tehát a minister ur figyelmét azon kerületekre, melyek antisemita kerületek, fogjon kezét a papsággal és tanítósággal, itt sokat tehet. Ott van például az én kerületem. Legyen szerencsénk, jöjjön el a minister ur, az a vidék még nem látott ministert. Ott van Brezova és Miava, meg fog győződni, hogy ott, hol a lakosság még képes concurrálni a **zsidóval**, ott fentartja jólétét, iskoláját. Ahol ellenben a lakosság nem képes concurrálni a **zsidóval**, ott ennek a kezébe kerül. Brezován, a hol a lakosság képes concurrálni a **zsidóval**, van ipar, van 360 timár. Hasonlóképen Miaván van 200 takács, jöjjön el a minister ur e vidékre és jöjjön el vele az ipargróf. (*Derültség.*) Sajnálom, hogy nincsen itt. Azon a vidéken soha semmit sem tettek az iparért, jó lenne támogatni, jó lenne ellátogatni oda, megnyerni a szegény tót népet a magyarságnak. A szegény tót nép nem tud egyebet eddigelé a kormányról, minthogy őt nyomja és hogy semmi kedvezményben nem részesíti és így ne csodálkozzék a minister ur, ha apathiával viseltetik a kormány iránt. De menjünk tovább, menjünk Verbóra. Ott nincs jólét, de van kilenczvenkét korcsmáros, ezek közül csak négy keresztény. Ilyen helyen mint Verbó, hogyan fogja a pap és tanító befolyását felhasználni, hogyan fog közreműködni a nép jólétére s hogy fogja magát védeni a terjedő semitismus ellen. Tán az általam igen tisztelt Somsich Pál ur receptje nyomán? E recept szerint nem igen lehet járnunk, mert e recept úgy hangzik: Legyünk takarékosak, munkások, lemondok, mint a **zsidók**, neveljük gyermekeinket, mint ők. E recept igen furcsa, hasonló ehhez egy berlini tudós mondása, a ki azt mondja: legkönnyebben lehetne a **zsidó** kérdést megoldani azáltal, ha mindannyian **zsidókká** lennénk. Nagyon egyszerű processus volna, épen olyan, mintha egy orvos egy fekélyt úgy akarna meggyógyítani, hogy az egész testet fekélylyel borítaná el. Legyünk takarékosak, de hát miből? Csak ott lehet takarékoskodni, hol tőke, jólét van, már pedig a keresztény nép közt nincs ilyen jólét. Legyünk munkások. Hát kiszolgálja a **zsidót**? Nem mi munkálkodunk az ő javára? Kovácsot, kerékgyártót, vagy ilyen nehezebb munkájú iparost a **zsidók** közt nem találni, ilyen nehezebb munkát nem vállal a **zsidó**. Legyünk lemondók. Ugyan miről mondjunk le? A **zsidó** már mindenről lemondott bennünket. Kik prostituálják leginkább a keresztény leányokat? (*Halljuk! Halljuk! Derültség.*) A **zsidók**! A hány **zsidó** születik, annyi keresztény leánynak kell elbuknia, mert kell a keresztény dajka. Neveljük gyermekeinket úgy mint ők. Hiszen mi neveljük őket, a mi iskoláinkba járnak, van-e csak egy gymnasium is, melyet **zsidók** tartanak fenn? Átnéztem a t. minister ur által kiállított jelentést és azt veszem észre, hogy van 178 részint felekezeti, részint az állam által fentartott középiskola. Ezen iskolákba jár 37.504 tanuló. Ezek közt van 17.000 katolikus, 1600 görög katolikus, 1800 görög keleti, 6000 helvét hitű, 4000 ágostai, **zsidó** pedig van 7331. Tehát a tanulók 1/3-a **zsidó** és jár részint felekezeti, részint az állam által

fentartott iskolába. Nekik egy gymnasiumok sincs, ők a mi alapítványainkon élőködnek. S mi a hála? Ha kikerülnek az iskolából, hol mi keresztyének, többnyire papok neveljük őket, azzal hálálják meghogy a pápától le az utolsó kukta barátig ostoroznak bennünket. Igen érdekes adatokat találtam az egyetemre vonatkozólag. Nézzük azt a borzasztó mérvet, melyet ölt az egyetemen a **zsidóság**. (*Halljuk! Halljuk!*) A jog és államtudományi karnál van római katolikus 697, **zsidó** 385. Az orvosi karnál római katolikus 281, **zsidó** 617. Van pedig az egyetem orvosi karának 1042 hallgatója. A **zsidó** orvos növendékek tehát felénél többet teszik a hallgatóságnak. A philosophiai facultáson az arány kisebb, de még itt is találtam 50 hallgatót. Hová készülnek ezek? Milyen iskolába, hisz nincsenek középiskoláik? Miért tolakodnak tehát a mi iskoláinkba? Gondoskodják róluk hitközségük és applicálják azok őket, a kik itt is concurrentiát csinálnak a szegény keresztény philosophusok kárára, a kik mikor pályájuk elvégezték, diplomájukkal kezükben kezdhetik az írnostágon, vagy írhatnak rescontokat a lutriban. A jogi facultáson is apadt a számuk, a technikán is kevesebben vannak. Gondolkodtam e felett és körülbelül a következő eredményre jutottam. A jog és államtudományi facultás nem kell a **zsidóknak**, mert törvény törvény marad, a melyet, ha néha el is lehet forgatni, de ha az ember nem vigyáz, hamar megégeti magát. Ez tehát nem gscheft. A bölcsészeti karon a tanári pálya olyan, a hol nem lehet kincsekre szert tenni. Ez sem kell tehát neki. A technikán kétszer kettő négy. Ezt sem lehet meghamisítani s így ez sem gscheft. Ellenben ottan van az orvosi pálya. Itt nyílik a charlatanismusnak és a reclamoknak tere, itt lehet tekintélyes vagyonra szert tenni s itt nagy embert csinálhat magából mindenki. Ezért hallgatják annyian az orvosi facultást ...

FENTVESSY ADOLF ÉS KÖNYI MAMÓ GYORSIRÓ-FÜNÖKÖK KÖZREMŰKÖDÉSE MELLETT

SZERKESZTETTE

P. SZATHMÁRY KÁROLY.

HITELES KIADÁS.

A KÉPVISELŐHÁZI NAPLÓ SZERKESZTŐJÉNEK

1884.

PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

1884-1885. évi.

A 1884. évi Képviselőházi Napló első kötetének a címlapja (2)

Margittay Gyula: ... A tőke ezen adómentességének az lesz aztán a nagyon természetes következménye, hogy míg a földbirtokosok és iparosok az egyre növekvő s óriási súlylyal rájuk nehezedeő adóterhek alatt leroskadnak, tönkre mennek, addig az ezen terheket nem viselő tőkepénzesek az ő rovásukra meggazdagodnak s 50 év múlva - az ő keserves adójukból épített állami palotáknak - a mostani tőkepénzesek, tehát a **zsidók** unokái fognak örülhetni, ha csak addig valamely, önmaguk által felidézendő vihar el nem seprí őket a magyar föld színéről ...

De hát mind ez csak boldog óhajtás, a t. kormány szemében nincs még oda érve a helyzet, a baj nem vált még olyan acuttá, hogy azt orvosolni lenne szükség. Különben is a pénzügyminister ur ezt az általam felhozott gyógymódot valószínűleg nagyon is radicalisnak tartaná és azt hiszem, hogy az ő szemében a baj csak akkor lesz megérve a gyógyításra, mikor a pénzemberek a hitelt teljesen megvonják s mikor már nem lesz a magyar államnak sem eladható, sem zálogba tehető ingatlana s mikor az adóvégrehajtók mellé a csendőrfedezet kevésnek bizonyul s katonasággal kell azt pótolni. S végre mikor a lefoglalt tárgyak elszállításánál nemcsak szórványosabban, hanem tömegesen fog folyni a vér.

Minthogy azonban nem szeretném, hogy a helyzet csakugyan ide érlelődjék, a mi pedig előttem, ilyen gazdálkodás mellett elkerülhetlenné látszik. És mivel nem szeretném, hogy ezt a nemzetet, a mely karddal kezében évszázadokon át védte Európát és a civilizációt a keleti vadnépek támadásai ellen, ezen népek leggyávábbika, ez a világ ötrészébe szétszórt és mindenütt utált és megvetett faj papírfegyverrel, szelvényekkel hódítsa meg, ennek az őket dédelgető kormánynak a költségvetését még általánosságban sem szavazom meg.

Vadnay Andor: Ha a szőnyegen levő költségvetés nem határozott és aggasztó visszaesést, de haladást tüntetne is fel pénzügyeink rendezésében, én, mint egyik tagja azon pártnak, melynek a **zsidóügy** kielégítő elrendezése képezi programja lényeges részét, én mint ilyen, mondom, akkor sem fogadhatnám el azt a részletes tárgyalás alapjául ... Hiszen alig egy hete járta be a sajtót egy jeremiási hangon írt panaszlevél, melyben a képviselő ur a hatóság segélye s a közrészvétel felhívása végett hosszasan elmondja, hogy őt, a szegény tapasztalatlan fiatal embert, hogy hálózta be és szedte rá egy uzsorás kompánia. (*Derültség.*) Hogy aztán ennek a kompániának a tagjai egytől-egyig **zsidók**, ez a körülmény lehet a pusztá véletlen játéka. Hogy a **zsidóság** létszáma, gazdasági hatalma és politikai befolyása napról-napra és mily óriási arányokban növekedik, arra reá mutatnom csaknem felesleges. Mindenki aggódva látja, érzi ma már - azt hiszem magok a **zsidók** is - hogy a feltétlen és kivétlen emancipatio kimondása, végzetes politikai hiba volt. Nem vetettek számot Deák és követői azzal, hogy egy idegen népfajnak beolvadása, hazafivá levése mily leküzdhetlen nehézséggel jár, ha az illető faj külön nemzeti vallás szívósan összetartó kötelékében él, abban élt ezer éveken át, szolgálása vándorlásai alatt. Attól megválnia annyi volna, mint egyszerre szakítani múltjának minden emlékével. Távol legyen tőlem, t. ház, hogy én a **zsidó** vallásfelekezettel, mint ilyenekkel csak egy pillanatra is bíbelődni akarnék. A **zsidó** vallás az állam részéről s a társadalmi békés együttlét és megférhetőség szempontjából csak annyiban igényel beleszólást, a mennyiben az a hit tulajdonképeni tárgyain túlterjeszkedve társadalmi és erkölcsi szabványokat is tartalmaz. Legyen szabad csak úgy példaképen felemlítenem, hogy ilyenek tartom többek között a **zsidók** úgynevezett tisztátalansági tanát, a mely őket külön konyhára szorítva, társadalmilag egyenesen izolálja, mert, t. ház, az csak eléggé világos hogy a ki velünk egy asztalhoz nem ül azon okból, mert úgy tartja, hogy tőlünk tisztátalanná válnék, azzal társalkodnunk, barátkoznunk csakúgy lehetne, ha tényérnyalójává aljasodnánk ... Ha az állam valamely felekezetnek oktatási autonómiát ad egy olyan morálhoz, a mely a csalást, zsarolást, az uzsorát a keresztény felekezetek moráljától eltérőleg kvalifikálja, ha az állam tétlenül nézi, mikép a még romlatlan iskolás gyermek kebelébe beoltassék az a hit, hogy ő az Isten választott népének a sarja, őket ősi jogon az egész ismert világ tulajdona illeti, ennél fogva minden, a mit más nemzetbeliektől bármi utón megszerez, csak jogos birtokbavétel, mint a rómaik mondanák - rei vindicatio. Ha mondom, ezt az állam nemcsak eltűri, de megengedi, reá oktatási autonómiát ad, akkor azt a **zsidót**, a kit ebben a morálban neveltek, ép oly büntetéssel sújtani csalásért, uzsoráért, mint sújtának a például engem, a ki már gyermekkoromban ezen bűntények utálatában neveltetem: ez, t. ház, nemcsak az igazsággal, hanem az emberiséggel is határozottan ellenkezik. És ebből a visszás helyzetből nincs más expediens, mint az, hogy legyen hát a bírói imputatio is felekezetenkint különböző. Másszóval: számíttassék be a **zsidónak** enyhítő körülményül, hogy ő **zsidó**. A **zsidó** vallás nem mint hit - mert hittel a XIX. században kicsoda törődnék, ha csak nem azért, hogy az külsőségében állam, társadalom vagy morálelles - a **zsidó** vallás csak annyiban provocalja figyelmünket és aggályainkat, a mennyiben a **zsidóságnak** beolvadását egyenesen lehetetlenné teszi, mert szentesítését képezi a **zsidó** faji jellemnek, erkölcsnek s a mi fő, a **zsidóság** történeti múltjának. S minthogy rohamosan közeledünk a 12-ik órához, melyben lehet, hogy drasticus, félő, hogy kegyetlen módon fog eldönteni az, hogy a **zsidóság** túlterjeszkedésével szemben urai maradhatunk-e még hazánknak, törekedhetünk-e még egyáltalán nemzeti és culturalis hivatásunk betöltésére, minthogy - ismétlem - a 12-ik órát közeledni látom, kötelességemnek gondolom az önök figyelmét ez irányban is felhívni ... Azt hiszem, önök is tapasztalják, hogy a nép szeme kezd már felnyílni, a nép érzi, hogy a **zsidósággal** üzleti élelmesség anyagi gyarapodás dolgában nem bírja ki a versenyt, érzi az égrekiáltó igazságtalanságot, a mely abban rejlik, hogy egy dologtalan faj elől minden erőlködése, szorgalma daczára meg kell hátrálnia, mert a kormány s a parlament részéről védelemre nem talál.

A két ellenzék szépen, de reménytelenül küzdi nemes harcát e házon belől s tehetetlenül vetélkedik a nép bizalmáért odakünn. Ama nép bizalmáért, a mely a **zsidókérdés** kielégítő megoldását türelmetlenül várja s belefáradt a meddő közjogi harcba. Majd meglátja épen a tisztelt 48-as párt, hogy a választók bizalmának az ára a jövő választásokig mennyire felszökik. Látni akarják már egyszer a szavazók, hogy mit kapnak cserében a votunmért, mert a jelszavak többé nem elegendők. A nép kezdi unni az ország függetlenségének folytonos hangoztatását azoktól, kik tétlenül nézik, sőt leplezni akarják, hogy a földbirtokos, az iparos pusztul s a munkás kivándorol a **zsidóság** előtt. Hiába hirdeti a 48-as párt egyik par excellence épen a választások befolyásolása végett megindított hírlapja, hogy majd Kossuth Lajos fiai hazajönnek diadalra segíteni a függetlenségi zászlót. A **zsidó** kérdés elől ilyen biztatásokkal kitérni nem lehet. A nemzet állásfoglalást vár és fog követelni a választásoknál önöktől a mindennél égetőbb **zsidókérdésben** is. (*Zajos ellenmondás a szélső baloldalon. Felkiáltások: Mindennél?*) Ellenfeleink közül azok, kik a **zsidóság** növekedésének aggasztó voltát belátják, magukat és bennünket azzal szoktak visszariasztani, hogy agitációknak békés vége nem lesz s a felizgatott szenvedély kitörésre vezet. Hát ez, t. ház, merem állítani inkább függ az Önök, mint a mi magunktartásától. Mi a közvéleményt arra készítjük elő, hogy törvényes úton vonassanak meg a **zsidóktól** mindazon jogok, melyek az ő kezükön, a vérükben rejlő élelmesség és összetartásnál fogva monopóliummá válnak. Mi alkotmányos úton keresünk olyatén megoldást, a mely nemzetünk fenmaradását a maga önállóságában, eredetiségében lehetővé teszi.

Ha nem fog sikerülni, akkor a válságos kitörés úgy is csak idő kérdése. Mihelyt egyszer két faj között, a melyek szokásaik, tradícióik, erkölceikhez is a mennyire csak lehet, különböznek egymástól, felszínre kerül a hatalmi kérdés, az a kérdés, hogy melyikünk az ur, ott a kitöréshez nem kell már ok többé, csak alkalom. Tudjuk, mélyen érezzük azt mi is, hogy az erőszakos megoldás igen kegyetlen lenne s mind a két félre romláshozó. De ha bizonyosak volnánk abban - mit nem hiszek - hogy ezt a nagy válságot, ha hallgatunk, ha leplezzük a **zsidóságot**, el fogjuk kerülhetni, még akkor sem tehetnénk azt, hogy tétlenül, panaszkodva nézzünk eléje a teljes nemzeti **elzsidósodás**, a lassú, de bizonyos megsemmisülésnek.

Azt mondják, hogy mi **zsidóüldözést** szítunk. Én pedig azt mondom, hogy önök, kik a törvényes megoldást kerülik, egyenesen előkészítik azt. A felelősség súlya legalább is egyenlően fog megoszlanı közöttünk. Azt hirdetni különben, hogy a **zsidóellenes** áramlat, a vagyon, a tulajdon szentségét megtámadó anarchizmusnak rejti csíráját, vagy a mi tisztán védelmi küzdelmünk urgyüloletet olthat az alsóbb néposztály lelkébe, ámtás vagy kicsinyes rémítgetése másoknak s önmagunknak. Ha fajirtó beháborúra gyúl valaha a szenvedély, ebben az országban az t. túloldal nem a tulajdon s az uri osztály ellen fog dúlni s nem az antisemiták csinálják. Hanem csinálják igenis azok, a kik chauvinizmustól vezetettve a nemzetiségeket izgatják egymás ellen a hazában, kik a magyarság ellenségéül tüntetik fel azokat a szegény nemzetiségeket, a melyek 1000 év óta együtt élvezik velünk békét, az alkotmány áldásait. Kik védeni segítettek azt valahányszor szükség volt rá és nem fõnnek áradatként a nyakunkra, hogy iparunkat irreális versenynyel, földmívelõinket uzsorával tönkretegyék s adómentes börzianerkedéssel a nemzeti ingó vagyont, magukhoz kerítsék, leszámítva azt, hogy akkor, a midõn magának a nemzetnek egy árnyalata is a nemzet érdekeivel ellentétes álláspontot foglal el, a mikor akadtak magyar emberek is, a kik megtévesztve hazájuk ellen fordultak, hogy 1848-1849-ben voltak a nemzetiségek között ellenségeink, de ne feledjük, hogy voltak köztük barátaink is, kik a szabadságharcot velünk Schwechattól Világosig végig küzdöttek. (*Egy hang a szélső baloldalon: Voltak ott zsidók is!*) S ebben a kárhozatos munkában a nemzetiségek felheczelésében ismét a **zsidókat** s a **zsidó** sajtót látjuk zászlóvivõnek. Bizonyosan az hiszik, hogy legkönnyebb a közfigyelmet magukról a s nemzetrontó túlterjeszkedésükrõl elvonni, ha azt munkás svábra, a szegény tóra vagy oláhra terelik. Ezzel az idõ is elõrehaladván, bevégzem felszólalásomat, de nem gondolom, hogy azt méltóbban fejezhetném be, mintha Széchenyi István grófnak, a legnagyobb magyarnak, egy szintén a **zsidókra** vonatkozó nyilatkozatát idézem.

Széchenyi István gróf 1844-ben Zay Károly grófnak válaszolva a felsõházban következõleg nyilatkozott: „Az angol nemzet ugyanis elibertálhatta a **zsidó** fajt, mert ha például én egy palaczk ténztát öntök egy tóba, azért a víz nem romlik el és mindenki ártalom nélkül megihatja, ugyanez áll Franciaországra nézve is, de ha a magyar levesbe az ember egy palaczk ténztát önt, megromlik a leves és azt meg nem eheti az ember. De más példát hozok fel: ha egy bárkában ülök és abban van gyermekem és más gyermeke, és ha a bárkába bejön a víz s elõttem apodictice áll, hogy ezen két gyermeket ben nem tarthatom, de bíz én a magam gyermekét conserválom és a másikat lököm ki. E tekintetben tehát a liberalizmus egyenesen a nemzetiség rovására történik s annak, ki a nemzetiséget õszintén pártolja, lehetetlen, hogy most oly elemnek, melynek több

intelligentiája, több szorgalma van, a nemzetiség rovására kedvezményeket nyújtson". Továbbá így nyilatkozott: „Bár mondhatná mindenki valláskülönbség nélkül „nekem is van hazám" ez az ultima ratio, ez a kikötő, mely felé vitorlázok, de mint hű tagja a magyar fajnak, megvallom, hogy túl liberalismus által egy túlzó indulat által, hogy magam gyermekét dobjam ki a bárkából. Ezt másokért tenni nem fogom soha és ezen hűséget minden más nemzetben tudom becsülni, de miután magyaroknak teremtett az alkotó, legyünk is azok és legyünk tisztán magyarok".

A legnagyobb magyar, a kinek örök bölcseségű szelleme a felvirágzásnak és haladásnak útját századokra elének mérte és megvilágította. A ki minden politikai veszélyt mintegy látnoki ihlettel előre megmondott, a **zsidó** emancipációval szemben ezt az álláspontot foglalta el ...

Komlóssy Ferencz: ... Most egy kis kitérést kell tennem t. képviselőház, Herman Ottó t. képviselőtársam múltkori beszédére. Ugyanis ő azzal támadott bennünket antisemitákat, hogy mi folyton hangoztatjuk a **zsidókérdést** és ez által a jó ízlés ellen vétünk. Hát t. ház, én Herman t. képviselőtársamnak azt vethetném szemére, mint függetlenségi embernek, hogy miért hangoztatja ő és pártja folyvást a függetlenségi eszmét, azokat a közös ügyeket, azt az Ausztriával való viszonyt és ha én ezt nem nevezem - a mint nem is nevezhetem - a jó ízlés elleni vétségnek, viszont ő engedje meg, hogy mi antisemiták is azon elveket, melyeket meggyőződésből vallunk, e házban mindig hangoztassuk. Legyen meggyőződve a t. képviselőtársam, hogy míg önök csak félhazafiak addig mi egész hazafiak vagyunk. Míg önök csak félig szeretik a hazát, mi egészben szeretjük, mert törődünk a népek sorsával igazán, szeretjük s támogatjuk ennek érdekeit. Hogy pedig a **zsidókérdéssel** előhozakodunk minden alkalommal, mi ennek az oka? Bizonyára szívesebben látnók, hogy ha a túloldalról hozakodnának elő az antisemita kérdéssel. Bizonyára kellemesebb, puha párnákon heverni, mint egy deszkadarabon, márpedig olyan körülbelül a mi viszonyunk a philosemitákkal. Már azon körülmény t. képviselőház, hogy soha senki sem támadja a **zsidót**, soha senki sem támadja a **zsidó** üzemeket, a melyek meg vannak, ezt senki sem tagadhatja, azon körülmény az, mely létjogosultságunkat egyúttal reálissá teszi. Miért is provocaltatunk folyton-folyvást t. képviselőház, hogy a **zsidók** ellen beszéljünk? Miért is terjesztenek a **zsidók** Magyarországon oly röpiratokat, mint a milyen röpiratot nem régen is terjesztettek s a melynek címe: „Hogyan nyerik el a **zsidók** a világ uralmát". És mi van ezen röpiratban.

„Izraelnek természetes ellensége a keresztény egyház, azért alá kell aknázni, mi szakadozottságánál fogva lehetséges. Terjesztenünk kell benne a szabad szellemet, a kételyt, a hitetlenséget, a veszekedést. Azért folytassunk szakadatlan háborút a sajtóban a keresztény papság ellen, gyanúsítsuk és tegyük a nevetség tárgyává. Sarkoszlópa az egyháznak az iskola. Befolyást kell nyernünk a keresztény iskolák működésére, azért hassunk oda, hogy az iskola az egyháztól elválasztassék. A vallásegyenlőség révén el kell közösitni a keresztény iskolákat, ekkor **zsidók** is nyerhetnek alkalmazást az iskolákban. A keresztény nevelészetben a házi körbe lesz szorítva s minthogy a tömegnek nincs ideje és a műveltebb osztályban a vallásosság úgyis meg van rendítve, a kereszténység magától megszűnik. Erősen kell izgatni az egyházi és iskolai vagyon ellen. Vegye át az egyházi és iskolai vagyont az állam, ettől előbb vagy utóbb úgyis Izrael kezeibe kerül."

T. képviselőház! A midőn mi ilyeneket vagyunk kénytelenek olvasni, akkor ne csudálkozzanak azon, hogy mindenből **zsidókérdést** csinálunk. És különben is az iskolákról levén szó, azt hiszem, helyén lesz, hogy az iskolák **elzsidósodásáról** is beszéljek még. De még mielőtt ezt megtenném t. képviselőház, Herman Otto t. képviselőtársamnak azt az egyet mondom el: megtörtént Nyitrán és pedig a **zsidó** egyházközség határozata alapján, hogy az összeadási és a sokszorozási számvetések közt a jelek használatát a fekvő és az álló keresztet, miután ezek a keresztet ábrázolják, kitiltották az iskolából. És t. képviselőház, éppen ezek a **zsidók**, a mikor megrendjelezzik őket, nem iszonyodnak a keresztviseléstől ...

Istóczy Győző: Az értékpapír-forgalomra és a tőzsdeszzerűleg adott-vett termények és árúk fölött nem a termelők s így nem a földbirtokosok és nem az iparosok által kötött ügyletekre vetett adó tehát igazságos, helyes és korszerű adó, mely a közteherviselés elvéből önként folyik s a melynek behozatalát eddig is -

mondjuk ki a való igazságot csakis a mindnagjobb befolyásra vergődött **zsidóság** hátráltatta. Mert hát, mióta a börzét, a kereskedelmi forgalomnak e gócpontjait az újkor szelleme által békóiból kiszabadított **zsidóság** Európaszerte mindinkább előzönlötte s onnan a nem **zsidó** elemet mindinkább kiszorította, azóta a börzék mindenütt specificus **zsidó** jelleget öltöttek fel - nálunk elejétől fogva is így állott a dolog - úgyannyira, hogy napjainkban a börzék leghatalmasabb eszközökké lőnek arra a célra, hogy a **zsidóság** a keresztény államok közgazdasága fölötti uralmat magához ragadhassa és gyakorolhassa s ekkép a népeket gazdaságilag s így politikailag is tőle függő, neki dolgozó, neki fáradó és neki izzadó szolgahaddá tegye. A **börzezsídok** hausse és baisse speculatiói sonverain módon szabják meg nemcsak értékpapírjainknak az árfolyamát, hanem legelső életszükségleteinknek az árait is s azért az állam minden polgárának a zsebét közvetlenül érdeklék azok a dolgok, a mik a börzén történnek. Az állam minden polgárának közvetlenül érdeke tehát az, hogy ezen a **zsidóság** kezében oly hatalmas fegyverré vált intézmény kinövésai lehetőleg lenyírbáltassanak, a melyt célzottan ha teljesen nem is biztosítja, de minden esetre megközelíti egy megfelelő tőzsdeadó behozatala ... Mi antisemiták, kik nem tartjuk szükségesnek holmi elkopott philosemiticus phrasisek fügefalevelével takarózni, mi antisemiták azt tartjuk, hogy a gyereket a maga nevének kell megnevezni s azért súlyt fektetünk az antisemiticus indokolásra, mert börze és a **zsidó** egymás nélkül nem képzelhető. Majd csak akkor lesz képzelhető, ha eljő az az idő, hogy a börze nem lesz kizárólagos **zsidó** dominium, addig azonban a börzeadó ügye egyszersmind **zsidókérdés** is lesz. Méltóztassék a t. pénzügyminister ur elhinni nekem, hogy akárki által terjesztetett volna is be e házban a tőzsdeadó behozatalára irányuló törvényjavaslat és lett legyen ez bármiféle indokolással, nem kerülhetne volna ki a javaslat betérjesztője azt, hogy javaslatát a **zsidóság** egyenesen maga ellen intézettnek ne tekintette volna ...

Ónody Géza: Legyen megnyugodva a t. képviselő ur arra nézve, hogy mi az antisemitismust terjeszteni fogjuk, mert azt nekünk terjeszteni nem is szükséges, miután arról maga a **zsidóság** üzelmei, elszigeteltsége, fanatismusa s hitelveiben a kereszténység ellen jog gyanánt tanított gyűlölete és életszokásaiban nyilvánuló fajtulajdonai által különben is eléggé gondoskodik ... Igen téved a t. képviselő ur, ha azt képzelem, hogy az antisemitismus létjogosultsága a **zsidók**, mint egyéni individuumok iránti rokonszenv vagy ellenszenv szerint ítélendő meg, hogy az a **zsidógyűlölet** fokozatai szerint mérlegelendő. Én például teljes őszinteséggel megvallom, hogy engem antisemitismusban nem a **zsidók** elleni gyűlölet vezérel, nem is gyűlölhetem őket egyénileg mert hiszen mindnyáját egyénileg nem is ismerem. Hanem vezérei azon ellenszenv, melyet a **zsidóság** erkölcsi légköréből áradó szellem és ezen szellem közös hatása iránt érzek és vezérel azon mélyen átértett tudat, hogy e szellem romboló hatásának gátokat szabni nemzetem létérdekei iránti szent kötelesség, hacsak azt nem akarjuk, hogy a **zsidó** erkölcsi és világnézetek diadalmaskodjanak nemzetünk ezredéves keresztény civilizációjára felett. Én nem abban a nézetben vagyok, melyben sokan élnek, kik a **zsidókérdéssel** csak felületesen foglalkoznak, hogy a **zsidókérdés** a **zsidók** beolvasztásával megoldható. Mert ők beolvasztani soha sem fognak, ennek lehetőségét múltjuk teljesen kizárja, de saját érdekük is tiltja, mert egy nép, mely egységét s az egységben érvényesülhető erejének hatalmi túlsúlyát három ezredéves elszigeteltségének, tradícióinak és erkölcsi hitelveihez való hű és következetes ragaszkodásának köszönheti, sem elszigeteltségével, sem hitelveivel soha szakítani nem fog. De nem is óhajtom, hogy a **zsidóság** azon erkölcsi feltételek mellett, melyekkel ma bír, beolvasztassák bármely nemzet testébe is, mert előttem megdönthetetlen törvény, hogy a beteges anyag beolvasztása által nem a beteges rész válik egészségessé, hanem az egészséges organismus betegesítettik el. Már pedig, hogy a **zsidóság** a társadalom organismusának mindenkor kóros tagja volt, ezt az emberi nem történelme az ókor íróitól, Tacitustól és Philótól kezdve a legújabb irodalmi mozgalmakig eléggé világosan tanúsítja. Ha a t. képviselő ur ebben kételkedik, becses figyelmét oly férfiak nyilatkozataira hivhatom fel, kiknek tekintélye és tiszta látköre felett senki sem fog kételkedni. Ott van, tekintse meg, miként nyilatkozik a legújabb kor egyik jeles hadvezére, gróf Moltke a **zsidókról** „Ueber Pohlen” című művében, ott van, tekintse meg, miként nyilatkozik a **zsidókról** a németek egyik legszellemesebb és leggondolkozóbb tudósa, Paul de Lagarde „Poroszország conservatív pártjának programmja” című munkájában. Kétségtelenül nagy baj a t. ház, hogy a **zsidókérdés** megoldatlanul van s e nagy társadalmi per nélkülözi a kormány s törvényhozás kellő figyelmét ... Ha a miniszterelnök urat komoly bajok és nagy kérdések akként

foglalkoztatnák, mint foglalkoztatni kellene, a sophismák és üres negatíók helyett meg kellene vizsgálnia azon súlyos vádak, melyek a **zsidóság** ellen felhozhatók. Meg kellene vizsgáltatnia azon vad és barbár tanokat, melyekből a **zsidóság** összes életműködése a maga romboló tevékenységében felfakad és ha azon tanok valótlannak bizonyulnak be. Mindenki meglehet győződve a felől, hogy az antisemitizmus szégyennel fog visszavonulni, ellenben, ha valóknak bizonyulnak be, a magyar társadalom jogos védelme szempontjából az azokból eredő bajok elhárítása és orvoslása iránt a miniszterelnök urnak volna hivatása első sorban a gyökeres intézkedéseket megtenni. De akkor az okok és okozatok nyílt megjelölésével, a hatékonyság teljes erejével és teljes biztosítékaival felruházva történjenek az intézkedések. (*Helyeslések balfelől.*) Tehát t. ház, mi is irodalmi mozgalomra hivatkozunk, midőn ellenezzük, hogy a **zsidóság** számára intézményeinkben hely adassék. És azt hiszem, ezen irodalmi mozgalom még koránt sincs befejezve és nem is lesz mindaddig, míg csak az evangéliummal a talmud vad, sötét szelleme, míg csak a felebaráti szeretettel a gyűlölet vallása áll szemben. Hiába hozza fel ellenünk a **zsidóság** a maga alacsony vádjait, kezdve a legigaztalanabbaktól a legnevetségesebbekig. Mert hiszen megértük, hogy a **zsidó** sajtó még a szegénységéből is nemtelen gyanúsításokra formált vádat az antisemiták ellen, pedig ez is csak azt bizonyítja, hogy még léteznek becsületes jellemű emberek, kiknek jobban fáj embertársaik nyomora, mint saját balsorsuk végzete. Épen abban áll a mi mozgalmunk ereje, hogy mi oly ügyért küzdünk, mely soha el nem évül, az összes emberiség ügyéért - az igazságéért! És épen azért a mi mozgalmunk nemcsak a magyar nemzeti politika, de az összes keresztény népek európai színvonalán áll. Ez ad nekünk erőt és bátorságot a küzdelemhez. Nemzetünk törvényei és hagyományai, őseink dicső példái és emlékei drágák és szentek előttünk. Ezekben találjuk fel igényeink támaszt, ezekben találjuk fel eszméink szentesítését, (*Ugy van! balfelől.*) És ha azon igazságok, melyeket az élet tényleges viszonyaiból merítünk és a melyeknek erkölcsi erejére a mi küzdelmünk súlypontja nehezül, ma megvettettek és száműzetettek is, nem csüggedünk el, szemünkkel a megvesztegetlen utókorra tekintünk és hiszszük, hogy nem tűnünk el nyomtalanul, eszméink mély nyomokat hagynak a haza földén, mert azok az igazság és szabadság eszméi. (*Helyeslések balfelől. Ugy van!*) Hiszszük, hogy e nyomokon a zsarnokság lábai mindenkor meg fognak botlani, még akkor is, midőn a szabadság utolsó barátjának lelke is az örökkévalóság végtelenjébe költözött. Épen abban áll a mi mozgalmunk jogosultsága, hogy ujjainkkal érinthetjük azon óriás sebeket, miket a **zsidóság** a nemzet testén vágott és ujjainkkal érinthetjük azon óriás hatalmat, melynek diadalát e sebek felett ünnepelni készül és a mely diadalt a miniszterelnök ur nemzeti intézmények **elzsidosításával** előmozdítani oly democraticusnak és oly liberálisnak gondol.

Rácz Géza: ... Ez a **zsidó** rabbinusról szóló intézkedés, mely most már kétszeres jegyzőkönyvi nagy sajnálkozásban is részesült. Ezt látja némelyik lángveresnek, más világos zöldnek, a harmadik sötétkéknek. Egyik a szabadelvűség, másik a történeti szempont, harmadik a vallási egyenlőség képviselőjét akarta s akarja benne látni. De mi antisemiták, kik jól megnéztük és nem engedjük magunkat a reátapadt pengőércnek fényétől elvakíttatni, észrevehettük, hogy bizony az a nemes opál tulajdonkép nem is nemes, nem is opál, hanem csakugyan eldobni való fehér kavics, vagy hogy megtisztelő névvel illessem: igazi máramarosi gyémánt, mely az ottani zsinagógák helyett a főrendiház termeté akarja, mint a kormány legbecsesebb drágaköve beragyogni. (*Derültség a bal és szélsőbal különböző padjain.*) Jóllehet azonban a főrendiház szavazata e kérdésben halálos ítélet volt a rabbinusra, de az elítélt és kivégzett rabbi csak látszólag múlt ki, „nem halt meg, hanem csak aluszik” és azért engedje meg a t. ház, hogy annak immár megmerevült tetemét egy kis bonczolás alá vegyem, hadd lássuk meg mennyi élet van még benne, vagy ha jobban tetszik, halotti búcsúztatót tartsak fölötte, hiszen tudom, hogy meghallja, mert nem halt meg, csak tette magát. Horvát Boldizsár t. képviselő ur azt állítja, hogy az aristocratia nem képes magyarosítani, erre csak a democratia képes. De a nép épen azt tapasztalta, hogy azon democratia, melyet mint miniszter épen a t. képviselő ur compromittált legelőször, az országot nem magyarosította, de azt határozottan **elzsidosította** és azért nem csudálható, ha a nép még a legrosszabb aristocritiához is inkább folyamodik, mint a filosemita szabadelvűkhöz, mert látja, hogy az **zsidót** nem tűr maga közt és azért elvárható attól, hogy a népet is meg fogja védeni a **zsidók** általi elpusztításától. Abból a hamisítatlan önzetlen liberalizmusból, melyet újabban a **zsidó** gyári jelleg kivetkőztetett minden nemes vonásából és a melyről tegnap oly ékesen szólott Horvát Boldizsár t. képviselőtársam, nem kér a nemzet. Mert ez az önzetlen liberalizmus ép az általa minden

előleges meggyökereztetés nélkül behozott igazságszolgáltatási reformokban és főképp a perrendtartásban végig pusztított a magyar társadalom java osztályainak mindenikén.

Ez önzetlen szabadelvűség alatt virágzott fel az önző **zsidóság**, e szabadelvűség tette erkölcsileg és anyagilag úgy tönkre a hivatalnokosztályt, hogy bírák és elsőrendű szakértők görnyedeznek az uzorások által 25 forintig lefoglalt fizetés terhe alatt. Sőt erről a hamisítatlan liberalismról t. ház, melynek nevében közvetelték a **zsidó** rabbi fölvetelét a főrendiház tagjai közé, kiderült a most folyó vitából az is, hogy a szabadelvűség csupán afféle cifra szűr, melyet csak nyakába kell akasztani a **zsidókkal** czimboráskodó többségnek, hogy a szűrűjába elrejtve dugáruként becsempészsze akármelyik pájeszes figurát a méltóságos főrendiházba, hol eddigelé történeti múltú családok sarjai s bíboros főpapok foglaltak helyet. És mit jelentene t. ház, a főrendek között egy **zsidó** rabbi vagy bármely más ősi családokat kiforgatott **zsidó** a történeti alap szempontjából! Talán nagy nemzeti eszmékért vívott harcok emlékeit, magasztos történelmi tradíciókat idézne föl lelkünkben? Hát elbírnók-e felejteti, hol voltak ők mindannyiszor, midőn a múltban e hazát a nyomor sújtotta, veszély fenyegette, mikor minden egyes fiának hűségére s karja erejére szüksége lett volna? Megosztották-e velünk a nyomort? Nem, csupán elviselhetetlenné tették. Harcoltak-e a létért folytatott küzdelmeinkben? Nem, de szövetkeztek ellenségeinkkel. II. Endre és IV. Béla, a mohácsi vész és török hódítások történetének gyászos lapjain vannak megörökítve azon gyászos emlékek, melyet a főrendiház rabbija, vagy bármely más **zsidaja** méltóan képviselhetne ... Hiszen akadtak oly rajongó **zsidóbarátok** is e házban, kik a vallásegyenlőség jelszavát emlegetve s még most sem akarnak megelégedni egy rabbi-val, hanem legalább is kettőt akarnak bevinni, akadtak e házban emberek a t. többség részéről, a kik nem átalották **zsidóbarátságuk** hevében annyira merészkedni, hogy a **zsidóságnak** ezt a küzdelmét, illetőleg toladódását, a protestánsok egykori vallási küzdelmeivel hasonlították össze. Kitélik ugyan ily összehasonlítás a talmudi erkölcsök védőitől és a talmudi logica híveitől, de a hazánk történetében, nemzeti eszméink harcában oly nagy szerepet játszó protestánsok meg fogják köszönni a hasonlatot. Egyszóval a t. többségnek **zsidó** szellemben vetett vallási türelmessége oly messze túllép minden korlátot, hogy nem kétlem azt is elfogadná, ha a kormány 10 előkelő gondolkozású metszőt proponálna főrendiházi tagnak, kik azután a rabbi környezetét ő hozzá méltón praeparálják. Ez a szellem nyilatkozik Vadnay Károly t. képviselőtársamtól, a ki a napokban egész cynismussal kijelentette itt a képviselőház színe előtt, hogy ő és választói már nem is a Magyarok Istenéhez, hanem Jehovához fohászkodnak. No hiszen t. képviselőtársam választóit csakugyan sajnálni lehet, mert ha már Miskolczon annyira jutott a kereszténység, hogy a **zsidók** istenét erősebbnek tartja a Magyarok Istenénél, akkor nem sokára nem lesz szüksége annak a városnak, hogy rabbija a főrendiházba jusson, mert vagy a képviselőjüket választják meg rabbinak, vagy a rabbit képviselőjüknek.

Szerencsére a főrendiház, melynek tagjai a régi családok fényét és az ősök erényeit, nem pedig a zsidó erkölcsöket és talmudi logikát képviselik, nem hagyta magát elkápráztatni a máramarosi gyémánt ragyogásától. A főrendiháznak bármennyire ráfognak is, hogy feledékeny, jobb az emlékezete, mintsem a t. többség óhajtott volna. A főrendiház nem felejtette el, hogy mivel tartozik a szabadelvűség, a történelmi szempont, a vallásegyenlőség követelményeinek, de nem felejtette el azt sem, hogy mivel tartozik önmagának, midőn arról van szó, hogy új elemeket fogadjon kebelébe. Azon főrendi ellenzék, mely a miniszterelnök ur és hívei daczára elvetette a törvényjavaslat 4. §-ának hírhedt *d)* pontját, tökéletesen tisztában volt azzal, hogy azon 3 alap kellék, melyek képessé tesznek valakit a főrendi tagságra, mint szónokuk oly szépen és velősen kifejezte. A függetlenség, a becsületesség és a honszeretet és hogy e tulajdonságok **zsidó** lélekben föl nem találhatók. Ezért nem eresztették be a főrendek maguk közé **zsidó** rabbinust. A régi főrendiház haldokolva is átkot mondott a **zsidó** rabbi fejére s ezzel a hazára nézve áldásos cselekménnyel hunyta be szemét.

Bármily örömeinkre s elégtételünkre szolgál azonban nekünk antisemita képviselőknél az, hogy a főrendiház e határozatával úgyszólván a mi elveinket szentesítette, aggodalom és hazafiúi bánat vesz rajtunk erőt, ha meggondoljuk mennyire uralkodik a t. kormány és t. többség akaratán a **zsidó** szellem romboló befolyása és a **zsidó** hatalmi érdekek cultusa. Ennek illusztrációjául csak egy esetre hivatkozom, mely a mostani helyzetet is kellő világításba helyezi. Mint sokan emlékezhetnek, a **zsidó** házassági törvényjavaslat elejtésekor a t. miniszterelnök ur azzal fenyegette meg az ellenzéki főrendeket: vigyázzanak, mert a most eltemetett javaslat koporsójának födele majd föltalál pattanni és megsérti a temetés rendezőit és íme látjuk, hogy a fenyegetés, habár más alakban, csakugyan teljesült, a koporsó zárja csakugyan felpattant és nemcsak megsértette, hanem valósággal eltemette az akkori temetésrendezőket most a midőn ugyanazok ismét

temetéssel, a **zsidó** rabbi temetésével voltak elfoglalva. És mit szólnak ahhoz t. ház, hogy a t. többség e halálozás fölött megszorodott filosemita érzelmeire abban keres vigasztalást, a miben mi antisemiták a botránkozás követ látjuk, hogy tudniillik e törvényjavaslat, a vallási szempont mellőzése dacára is megadja a módot, mely által a főrendiház ajtaján oly rövid processussal kilökött rabbi újra visszajöhessen. A kinevezés elve e törvényjavaslatban az a trójai faló, mely előtt lefognak hallani a magyar alkotmány ezeréves falai, melyből a tört résen át ki fog lépni a pájeszes főrabbi, nyakán ziczeszszel, fején taleszszel, oldalán haleffel, ünnepi dísz kaftánba öltözve, mely fölött a tephilim ékeskedik. Sőt lehet, hogy a törökverő ősoktól öröklött kardok között ott fog díszleni a Tiszaeszláron remekelt sakterkés. És ha Jókai t. képviselőtársam irigyli a jövő nemzedéktől azt a látványt, melyet a Rákos mezején összesereglett 4000 prókátor fog nyújtani, a kik maguk közül főrendi tagot választanak, hát én részemről cseppet sem irigykedem azokra, kik tanúi lesznek azon látványnak, melyet a papíroson főrendivé tett rabbi nyújtani fog. Mert minden főrendisége mellett is lényegében ugyanaz a **zsidó** pap lesz, ki a ludak nyakát koppingatja és a lesaktolt marhák beleit vizsgálja. Így aztán megengedem, el lesz érve a kinevezési rendszernek az a célja is, hogy szakértelmet vigyenek be az új főrendiházba, mert ehhez bizony szakértelem kell. Így azután ki lesz engesztelve a **zsidóknak** mostani szörnyű harangja és a főrendiház mégis csak áldozatul fog esni a **zsidóság** boszúszomjának. Be fognak népesülni a főrendiház termei az Ábrahámok, Izsákok, Jakabok, Mordechaiok és a többi **zsidók** előkelő gondolkozású ivadékaival, hogy ők a magyar nemzet alkotmányának e büszke hajlékába kipihenjék a licitatiók, liferatiók, manipulatiók, speculatiók és egyéb nemes machinatiók nehéz fáradozásait. És lehet e majd arra számítani, hogy Israel népeinek eme főrendősített dicső fiai megmaradnak a törvényhozó padokban és teljesítik kötelességüket, midőn a haza reájuk számítana? Ékesen szóló példa erre a New-Yorknak lódult Kohut nagyváradi rabbinus, a ki szemefénye s a főrendi tagságra jelöltje volt a német színház és német lapokat fentartó, de a mellett a hazafiságával minduntalan hányavetiskedő **zsidóságnak**, ki örökké tüntetőleg affectálta magyar érzelmeit, de a magyar hazafiság csak addig tartott nála, míg jó rebach nem kínálkozott. Mihelyt pedig a dollárokat megcsillogtatták előtte, a kitűnő magyar hazafi rögtön eleblábolt Magyarországból és bocsánat a kissé triviálisnak látszó, de ez esetben igen megfelelő hasonlatért, lerázta magáról a magyar hazafiságot, mint a Dunából kiúszott kutya a vizet. (*Zaj.*) És hogy a **zsidóság** mennyire azonosítja magát Kohuttal, ennek bizonyossága, hogy mindenfelől üdvözölték eljárásáért és fáklyás zenével eresztették útnak most már ép oly sikerrel amerikai hazafit játszani. Feltéve, hogy azon rabbi, mint azt egy német lap írta, hogy azért ment, mert kikoplaltatták ájtatos hívei ... Már most ami, hogy ez a **zsidóság** idővel megjavulna, egyáltalán semmi kilátásunk nincs. A tapasztalat épen az ellenkezőről tanúskodik: a **zsidó** faj nem hogy tökéletesednék, hanem mindinkább azon irányban halad előre, mely őtet az egész világon gyűlöletessé teszi: napról napra rosszabb, tolaodóbb, kiállhatatlanabb lesz. Velük született eme tolaodó természetük ösztökélte az előkelő gondolkozású sakterokat, libapusztító rabbikat, czefrefőző és nyulbőráruló **zsidókat**, hogy mint Tisza Kálmán miniszterelnök ur kijelentette, már most nem is kérik, hanem egyenesen követelik maguk részére a főrendiházban való ülést. Mindezeknek tudata vezérelte a főrendiház keresztény érzelmi többségét, midőn a vuklis, pájeszes figura eltávolításával igazolták a mi álláspontunkat, mely abban culminál, hogy a **zsidóság** faji jellege, romlott erkölcsé, országpusztító működése a legnagyobb veszélyt rejti magában a keresztény Magyar Nemzetre, a magyar faj suprematiájára, népünk boldogulására nézve, s hogy ezzel szemben a mi politikánk iránya nem lehet más, mint a melyet az írás szavai kijelölnek: hogy meg kell törni a kigyó fejét ... Épen most 10 esztendeje t. ház, hogy itt a képviselőház kebelében pártunk vezére Istóczy Győző, milliók szunnyadó meggyőződésének és érzelmeinek hangot adva, kibontotta a mai kor antisemitismusának zászlaját. Ő már akkor követelte, hogy a galicziai népsöpredék, e pestis bevándorlása ellen, mint a melynek nyomában az erkölcsi halál és az anyagi múlás sivatagja támadt, óvó intézkedések tétessenek és egyszersmind a **zsidóellenes** mozgalom megindulásának korszerűségét és szükségét kifejtette. A mi hitünk pedig az, hogy a mint a történelem folyamán nem voltak képesek a sémita népfajok nemesebbjei karddal kivívni uralmukat a nem sémita világ felett, úgy nem fog sikerülni a semitanépfaj salakjának az európai népek között eddig mintegy lopva fentartott **zsidóságnak** sem az ő eszközeivel: a börtönnel, bankokkal, újság és értékpapírokkal, váltókkal, uzsorával, csalással, mérgezett pálinkával, titkos rituális lesakterolásokkal és a többi specificus **zsidó** fegyverekkel sem ...

Fabiny Teofil igazságügyminister: ... 1886. évi június 1-jén hajnali 3 órakor a helybeli összekötő vasutnak soroksári áthidalásánál egy alvó leányzó, Márkus Ágnes találtatott egy rendőr által, a ki azonnal intézkedett, hogy a kórházba szállíttassék, mert azon a betegségnak kétségtelen nyomait látta. Valamivel távolabb, mint a hol a leányzó volt, egy batyuban ruha találtatott, a mely gazzal volt letakarva. A leány a kórházban az orvosok által megvizsgáltatván, rajta a méhszenv, hysteria, a legnagyobb mértékben jelenlévőnek találtatott. Ennek következtében az igen gyakran jutott önkívületi állapotba, A leány első kihallgatása alkalmával azt adta elő, hogy hazulról, Egresről Szántóra készülvén menni, egy keresztúton Bedeg határában egy érkező kocsiról leszállt izraeliták által megkötötetett és egy egylovú kocsin lévő ládába tétetett, hogy nem tudja, hogy mi történt vele addig, míg Budapesten feltaláltatott. Vádját első kihallgatása alkalmával a szerint adta elő, hogy ruháitól és értékétől megfosztatott. Nyolcz nap múlva, midőn az eszközlött nyomozás utján a helybeli rendőrség által constatáiva lett, hogy azon ruhaneműek, a melyek közelében feltaláltattak, a tulajdonát képezik, azt állította, hogy rajta a szemérem elleni büntett követtetett el és megnevezett több egyént, a kik ellen a nyomozás meg is indítottatott ... Azonban ez esetnek a híre mindinkább terjedt s különösen Bedeg községében az ingerültség az izraeliták ellen oly fokot ért el, hogy július 11-én az ő házaikat megrohanták. Oly fokot ért el az ingerültség, mint emlitem, hogy a szolgabírói hivatal szükségesnek látta a pécsi megyés püspök urat is megkeresni, hogy a lelkész és a tanító utján hasson a népre, mert attól kellett tartani, hogy a zavagások még nagyobb mértéket öltenek. A püspöki helynök ur ez irányban csakugyan intézkedett és a helybeli plébánost utasította ... Egy nehézség a vizsgálat eszközlésében az volt, hogy éppen két megye határán fekszik az a terület, melyen a büntetendő cselekvény állítólag elkövettetett, tudniillik Tolna és Somogy megyének éppen a határszélén van az a bizonyos keresztút, melynél azon szerencsétlen nőt az egylovú kocsin jövő izraeliták állítólag a kocsijukra erőszakkal feltették. A bírói illetőség megállapítása kérdésében folyt tehát a vizsgálat, e szerint azonban kétségtelen, hogy a királyi ügyész és különösen a főügyész ebben az ügyben a legszigorúbb eljárásnak látták helyét, amit én is a magam részéről teljesen indokoltnak tekintek. Mert büntető törvényeink, a mint a szemérem elleni büntett, a mint a személyes szabadság korlátozását büntetendőnek rendelik, ugy tartalmaznak oly szabályokat is, melyek a hamis vádat büntetik. Az eddigi vizsgálati adatokból constatálva van, hogy azon előadás, melyet az említett hajadon tett, teljesen valótlan. Azon hely, a hol az ő személyén állítólag erőszak történt, 158 kilométernyire van Budapesttől, hogy onnan május 30-ika délelőttjétől fogva másnap estig egy egylovas kocsin Budapestre feljönni lehessen, az csaknem lehetetlenség. De továbbá ugyanezen leányzónak többi előadása is ellentétes, hol egyet, hol mászt mond és nem lehet ezt egyébrek tulajdonítani, mint annak, a mit az orvosok rá nézve bizonyítanak, hogy tudniillik testi állapota olyan, a mely időnkénti elmezavarral van összekötve. A mi különösen a szemérem ellen elkövetett büntettet illeti, ez irányban a helybeli Rókus-kórház orvosi személyzetének bizonyítványa constatálja azt, hogy míg egyrésztől semmi oly erőszak nyoma, mely ily büntetendő cselekménnyel jár, rajta észrevehető nem volt, ugy az ő előadásának valódisága teljesen ki van zárva ...

Gruber János: T. ház! Azon körülmény daczára, hogy az igen t. igazságügyminister ur válasza egyik másik pontjában megnyugtató, mégis kénytelen vagyok a hallottakra bizonyos megjegyzéseket tenni. *(Halljuk!)* Megjegyzéseimben a t. minister úrral szemben megfordított sorrendet követek, a mennyiben első sorban felelni fogok a t. igazságügyminister ur válaszában azon részére, mely az interpellatio indokolásában foglaltakra vonatkozik és itt előzetesen is kikérem a t. ház figyelmét, mert pontról pontra fogom a választ kísérni.

Először azt méltóztatott az igen t. igazságügyminister ur mondani, reményilem a tényállás nem szándékos félreértésével, hogy a Külső Soroksári út mentén elvonuló vasúti töltésen az illető rendőr Márkus Ágnesre talált. Ezzel szemben hivatkozom a Budapest főváros rendőrfő kapitánysága által felvett előnyomozási jegyzőkönyvre, melynek adatai szerint Csenterics Pál rendőr oda nyilatkozott, hogy a lány eszméletlen állapotban fekvő találtatott. A mi Márkus Ágnesre vonatkozólag a budapesti Rókus-kórház egyik osztálya orvosi karának előadását illeti, az úgynevezett méhszenvre vonatkozólag, melylyel önkívületi állapot jár, erre két dolgot vagyok bátor megjegyezni. Először azt, hogy én tisztelettel viseltetem az orvosi kar minden repraesentánsa iránt, de engedelmet kérek, ha az orvosi facultás említett tagjainak definitiója iránt feltétlen bizalmat nem táplálhatok, a kik azon egyszerű kérdésre, hogy vajjon egy emberi lény, mint ezen leány 36 órán át egy szekrénybe zárva, levegőt nem kapva képes-e megélni, azt felelték, hogy ezen complicált kérdésre azonnal felelni nem tudnak. A mire pedig bármelyik laicus is meg tud felelni azzal, hogy nem

képes. A mi az elmezavart illeti, arra nézve megjegyzem, hogy az a leány a legegészségesebb felfogású jóra való magyar leány, a ki sem azelőtt, sem azóta semminemű elmezavarban nem szenvedett, méltóztassék az elmebeli tehetségét az arra hivatott szakközegek által megvizsgáltatni, meg fog győződni a t. minister ur maga is, hogy azon leány ép elmével, ép észszel rendelkezik és erkölcsi tekintetben is teljesen kifogástalan. Azt is méltóztatott mondani, hogy a leány nem tudta mi történt vele és később a vizsgálat alkalmával már mindenre visszaemlékezett. Erre nézve megjegyzem, hogy elfogatása perczében, sőt még elfogatása után néhány órán keresztül még eszmélete nem tért vissza. Már előadtam interpellatióm előterjesztése alkalmával, hogy elmondta a leány, miként a ládát több ízben felnyitották, sőt megtörtént, hogy a ládából ki is vették. A mi azt illeti, hogy ruhájától és pénzétől megfosztották, arra megjegyzem, hogy a tabi szolgabíró azon indokból szüntette be az eljárást mert a leány többszörmondotta, hogy a **zsidók** ruházatát róla lehúzták, holott feltalálása alkalmával a másik rendőr némi távolságra tőle megtalálta a ruhát batyuba kötve, gazzal letakarva. Engedelmet kérek, ez épen az én álláspontom mellett bizonyít, mert a tetteseknek érdekében állott, nemcsak a leányt elbocsájtani, hanem a bűnjelektől is megszabadulni. És legyen meggyőződve a t. minister ur és mindenki, hogy egy olyan leány, a ki a rendőr által eszméletlen állapotban találta, nem képes arra, hogy ruháit összekösse és betakarja, az igenis utána vitetett. A mi a pénzt illeti, arra nézve megjegyzem, első zavarában azt mondotta, hogy a pénzt, a mely ruhájában megtaláltatott, elvették tőle, de már a szolgabíró előtt előadását nyíltan kiigazította. A mi pedig a t. minister ur előadásának azon részét illeti, hogy a szolgabíró előtt vallomása habozó volt, állítom, hogy a leány vallomása olyan szabatos volt, miként nincs vizsgáló bíró, a ki ez ellen kifogást, tehessen. Hogy ha ott a rendőrök szuronya előtt mondott olyat, a mi talán nem volt épen helyes, az a megfélemlítésnek lehetett következménye ...

Elvégre tény, hogy a bűntény elkövetetett 1886. márczius 30-án, ma irunk 1887. május 18-át és vizsgálat ma sem ejtetett meg, csak legfőlebb egy technikai vizsgálat történt, melyben az állammérnök kiküldetett annak constatalására, melyik megye határán követietett el a bűntény. A mi a hamis váddal való fenyegetést illeti, attól nincs oka tartani a minister ur által elmezavarban szenvedőnek állított védenczemnek, nekem még kevésbé. Azt méltóztatott mondani, hogy 158 kilométer távolságról hogy lehet valakit felvinni Budapesten 36 óra alatt egy egy lovas kis kocsiban. Hát ezen ne méltóztassék csodálkozni, mert akik tudják, hogy ezek minő járatban vannak - nem akarok vallásfelekezetet említeni - bizonyára mindig bocsátanak rendelkezésükre pihent lovakat. Phisikai lehetetlenség tehát ott nem létezik, hogy 158 kilométer távolságra 36 óra alatt valakit fel lehessen jó lovakkal szállítani. Még csak kettőt vagyok bátor megjegyezni. A meghatalmazásra vonatkozólag megjegyzem, láthatatlanul is tudom, hogy a dátumot nem én írtam oda. Az sajtóhiba, mely úgy a kormány, mint a hatóságok eljárását jellemzi, hogy mindig csak a formalitásba kapaszkodva, ennek érdekében elejtik, feláldozzák a lényegét. Én constatalni tudom, hogy a leány és atyja jelen voltak mikor a dátum kiállítatott és ez június 12-ikén történt. A közbékére méltóztatott hivatkozni. Engedelmet kérek, én is a közbéke érdekében szólok fel. Nem hogy korábban kelt a dátum, de későn, nagyon is későn kelt, mert midőn ezen eset megtörtént, hírlapilag lettem meghurczolva azért, hogy hol késem, mint e kerület képviselője az éji homályban, mert ott kellene lenni ...

Margitay Gyula: ... T. ház! Midőn az ország fővárosának emelésére, vagy annak állandó díszítésére kérnek áldozatot a nemzettől - még ha annak nagy megerőltetésébe kerül is az - azt még meg tudnám érteni, azt legalább lehet indokolni. Hanem az aztán nemcsak bosszantó, hanem valóban vérlázító is, mikor a vidéki földművestől, kisiparostól azért árverezik el adóban nélkülözhetetlen házi állatait, ingóságait, a szegény néptől azért viszik el utolsó véka kenyérnek valóját is, hogy a Pesten tartózkodó gazdag embereknek, százezeres és milliomos **zsidóknak** legyen alkalmuk a külföldi híres énekeseket és énekesnőket államköltségen meghallgatni. Hogyan, hát nem elég az, hogy a nemzeti színházat évenként százezer forinttal segélyezi az állam, hát van abban módja egy ilyen szegény államnak - melyben az adóvégrehajtók a kizsárolt néptől még a ládát és párnát is el szokták doboltatni - hogy még külön egy évenként százezerbe kerülő dalszínházat is fentartson s egy-egy külföldi énekesnőnek esténként ezeket fizessen ... Mert hiszen a szegény nép dalszínházba nem járhat - a munkás népet fosztják ki nélkülözhetetlen hormicskájából s a szegény ember gyermeke kezéből vegyék el az utolsó falat kenyeret. Hát, t. ház, ha a gazdagok mulatni akarnak, jól teszik, mulassanak, senki sem irigyli tőlük, hanem mulassanak aztán a maguk pénzére, a maguk

rovására, ha előkelően akarnak mulatni, fizessenek gazdagon, mert azt még kívánni is szemérmertlenség, hogy az ő mulattatásukra a pénz a szegény munkás nép véres verejtekével izzadja ki. Ha pedig fősvények arra, hogy maguknak egy dalszínházat fentartsanak, akkor meg ne vágyjanak dalszínházra. Ott vannak a király-utczai zengeraiok, menjenek oda, ottan olcsóbban s a mi fő, állami subventio nélkül mulathatnak. De ne kívánják azt, hogy ez a szegény állam, a mely még a mai kor legszükségesebb, nélkülözhetlen munkásait, a néptanítókat sem képes fizetni s kénytelén elnézni azt, hogy ezek az érdeemes munkás férfiak, göröngyös pályájukon még a legszükségesebbeket is nélkülözni kénytelenek. Hát mondom, ne kívánják azt, hogy ez a szegény állam az ő kedvükért, külföldi énekesek torkára, évenként 287 ezer forintot adjon ki ...

Komlóssy Ferencz: A mi pedig a hírlapokat illeti, ezek beszélnek mindenről kimerítően, beszélnek a szabadelvűségről, clericalismusról, figyelemmel kísérik a törvényszéki rovatokat, érdekesen adják elő az eseteket, de röviden emlékeznek meg azokról a bajokról, melyek a földművelő osztályt érik, röviden végeznek a bukott nagy és kisföld-birtokosok osztályával, pedig de érdekes rovat volna az, mely minden bukott gazdának sorsát, történetét híven adná elő. Hadd okulna rajta a második és a harmadik. De ezt nem tehetik a hírlapírók, mert nem engedi meg a **zsidó**.

Rá kell mutatni, t. ház a sebekre, a melyek gazdaközönségünknel az általános elszegényedést, a betegséget okozzák. Le kell számolni t. képviselőház, a **zsidósággal**, mely e bajoknak az oka, feje. E tényezőnek, a **zsidóságnak** mellőzésével lehet beszélni érdekesen, ideális alapon, de nem lehet beszélni reális alapon és a vita csak meddő lehet, a mint meddő volt az általános költségvetési vita, úgyszintén a nemzetiségi kérdés felszínre hozatala, mert Grünwald és Helfy t. képviselőtársam igen érdekesen beszéltek ugyan, de miután nem tudtak e kérdésnél a baj igazi okára, a **zsidóságra** rámutatni, nem is tudták megoldani a gordiusi csomót. A magyar társadalomnak, t. ház, nincs ereje, mert nincs vagyona s ezen körülmény a megölője a társadalmi mozgalmaknak. Ugyanis mit látunk, látjuk azt, hogy a mi társadalmunknak három negyed része azon elemekből áll, a kiknek a megélhetés nehézségével kell küzdeni, egy negyed része pedig csökönyös vagy közönyös emberekből, többnyire **zsidókból**, kik a keresztény társadalommal nem igen törődnek, sőt örülnek, ha az tönkre megy, hisz ők conferálják hozzá a legtöbb okot, tehát legfelebb örülhetnek a keresztény társadalom tönkrementésének.

Az általános elszegényedés oka az én véleményem szerint első sorban az, hogy a földműves osztálynak nincs hitele és így nem kaphat olcsó kölcsönt és vice versa a **zsidónak** nagy a hitele és miután olcsó pénzhez jut, a földművesnek adja, de csak sokkal nagyobb kamatra, mint a földműves osztálynak sikerülhetne pénzhez jutni, ha hitele volna ... Elszegényedésünk második oka, valamint annak is, hogy gazdasági válság fenyegeti hazánkat az, hogy a **zsidó** dominálja a gabonapiacokat ő szabja meg az árakat s felhasználva a népnek sanyarú helyzetét, különösen az adóbehajtás alkalmával potomáron kényszerítené arra, hogy gabonáját eladja. Hogy ez így van, t. ház, azt a magam példájáddal illusztrálhatom, mert mikor gabonámat a párkányi vásáron - mely piacot a **zsidók** dominálják - felajánlottam, azt felelte a **zsidó**, hogy adjam el gabonámat Istóczynak, de mikor látta, hogy nem szorulok pénzre és várhatok, egy hó múlva maga jött el és kért, hogy adjam el gabonámat. Ezt azért hozom fel, hogy illusztráljam, hogy a gazdaközönség nem volna megszorulva és olcsó kölcsönhöz jutna, nem dominálhatná a **zsidó** a gabonapiacot s nem tehetné annyira tönkre a népet.

A harmadik ok, t. ház, a mi az elszegényedést okozza, az, hogy az igazságszolgáltatás kedvez a **zsidóknak**. Hogy ha a **zsidó** megkárosítja a földművest, rendszerint a törvény amannak kedvez, vagy ha nem kedvez neki a törvény, akkor ő hamar leszámol azon büntetéssel, a mely őt éri, vagyis magyarán mondvá, csakhamar kiheveri, de a mi népünk ez által nincs kárpótolva. Nem engedi viszont, hogy a törvény kedvezzen a népnek.

És itt rámutatok egy körülményre, t. ház, azon körülményre, hogy például a bortermelő vidékeken szintén a **zsidó** dominálja a piacot és nem engedi, hogy az illető földműves az ő borán túladhasson a törvény által neki nyújtott kedvezményes utakon és módokon. Hivatkozom ismét a magam községére, t. ház, *(Halljuk!)* a hol a **zsidó** dominálván a korcsmáit és a regale-bérlet az ő kezében lévén, nem engedi, hogy a szőlőműves az ő torát butellázás útján adhassa el. Kifogásokat talál, bepereli a parasztot, a ki megkísérli a butellázást és ennek következtében rendszerint pénzbírság éri az illetőt, úgy hogy elmegy a kedve ezen keresetágtól is,

illetőleg attól, hogy ő a törvény által nyújtott kedvezményt felhasználhassa, elhagyja a butellázást ép azért, mert a törvény rendszerint a **zsidónak** kedvez és annak pártját fogja, nem pedig a keresztény népek.

A kormány nagyon keveset törődik a földművelő osztály érdekeivel, pedig ha valamely osztályra, ép erre férne rá a nagyobb gondoskodás. Igaz, t. ház, hogy mindenféle elemi csapások sokat conferáltak ahhoz, hogy földműves népünk tönkrement, de legtöbbet conferalt az elszegényedéshez egyes lelketlen fiscalisok után különösen a **zsidó**, a ki még azt is, a mi megmaradt, szépen a maga céljaira használta fel, szép szerivel hozzá tudott jutni a megmaradt földbirtokhoz.

És itt felvetem azt a kérdést, hogyan lehetséges az, hogy a mi szorgalmas, munkás, józan, jóra való földműves népünk nem tud boldogulni, örökös válsággal küzd, míg a **zsidó**, a ki semmi téren sem productiv, gazdagodik és a tőke felett uralkodik. Én, t. ház, nem teszek szemrehányást ezúttal a t. kormánynak, hogy a földművelési tárcza tárgyalásánál előadóképpen ugyanazon személy szerepel, a ki tavaly, hanem kibékülök ezen körülménnyel is. Csak arra kérem a t. előadó urat, magyarázná meg azt a körülményt, vagy világosítana fel a felől, hogy a productiv munkás keresztény nép miért nem tud zöld ágra vergődni, míg a **zsidó**, a ki nem productiv, könnyű szerrel jut gazdagsághoz, birtokhoz, ennek titkát árulja el az előadó úr.

Teljesen megnyugszom a t. előadó ur válaszában, ha például Budapesten csak egy kis házat mutathat fel, a melyet **zsidó** saját kezével épített, meglegésem, ha felmutathat egy véka gabonát, a melyet **zsidó** producalt szántás-vetés, aratás útján saját izzadságával, hogy egy kabátot mutathatna nekem, a melyet szintén **zsidók** producaltak, még pedig az őstermeléstől kezdve az iparig. Tudom, hogy azt nem képes kimutatni és így be van bizonyítva az, hogy a **zsidó** szellem éppen nem productiv ... De miután a kormány nem gondolkodott ezen felső vidéki szegény földművelő osztályról, történt az, hogy mióta megnyíltak a zsilipek Galiczia felől, a **zsidóság** elárasztotta Felső-Magyarországot, annak népe pedig vándorbotot fogott és elment, elköltözött Amerikába. Megcsökkenvén a felsővidéki földműves osztály az ő keresetforrásától, egyúttal ellenséges állást foglalt el a magyar kormánnyal szemben, ellenséges állást azon kormányzattal, mely szemében a **zsidó** gazságot képviseli, mert azt látja a felvidéki nép, hogy a **zsidó** mindenütt boldogul, annak van igaza mindenben, azt látja, hogy a **zsidó** a hivatalnokai karral kezét fogva, közreműködik a földművelő nép tönkretételére. Az előtt azt látta a földműves, hogy a szolgabíró kijött a helyszínére s rövid utón elintézte a pert, most pedig ez nem úgy van e ha igazságot keres, a legkisebb perében is a formát kell ismernie, bélyegre, pénzre van szüksége. De a szegény embernek nincs pénze bélyegre, a formához sem ért, a **zsidónak** pénze is van, a formát is érti s így aztán a szegény népet még utolsó ingéből is ki vetkőztetni ... A kormány nem hogy támogatná az iparos és földművesosztály érdekeit, hanem inkább elnyomja és e nyomásnak köszönhető leginkább, hogy a felvidék nem bír megbarátkozni a jelenlegi kormányzással és ellenséges indulattal van iránta, különösen azért, mert a kormány képviselőit a **zsidókban** látja, a kikkel az állam hivatalos közegei minden alkalommal érintkezni, választások alatt pedig ölelkezni szoktak ... Mirabeau azt mondja, hogy egy cultur-nép hasonló az élő fához, melynek ágait a cultur-törékvések képezik, törzsét pedig a földművelő, a parasztgazda-osztály alkotja. Én pedig hozzá teszem, a mit Mirabeau nem mondott, hogy e fán az élősdi növényt a **zsidóság** képezi ...

B. Andreánszky Gábor: ... De csökkent a bevételt eleinte az is, hogy gyakorlatlan ilyenkor még a visszaélések földterítése és megtorlásában a kincstár és így eleinte ez adók könnyen kijátszatnak annál is inkább, miután itt az államnak majdnem kizárólag csak **zsidókkal** van dolga, kik tudvalevőleg mindig kisebb-nagyobb sikerrel igyekeznek kibújni az állam - hisz hazát nem ismernek - iránti kötelességek teljesítéséből. Hisz azon fenyegetés, hogy ezen adó folytán itt hagyják az országot legjobban bizonyítja azt, hogy az új hazához milyen erős kötelék fűzi őket.

Ott a hadkötelezettség, anyakönyvek rossz vezetése által kibújnak a hadkötelezettség alól. Kibújnak mint felekezet a felekezeti középtanodák fentartásának terhei alól ugyanakkor, mikor előzönlük az állam és a keresztény felekezetek iskoláit. Hogyne játszanák ki eleinte a tőzsdeadó kötelezettségét.

Ha tehát ma még szerény jövedelem is volna csak az államnak ez adónemből, olyan fényes a pénzügyi helyzetünk, hogy szerény jövedelmeket meg kell vetnünk, melyek későbbi emelkedése minden kétségen kívül áll?

Hisz ha van az államnak szilárd akarata akkor az ily kijátszásokat, melyek egyedül okozhatják azt, hogy keveset jövedelmez az államnak azon üzletág, mely magánosokra a legjövedelmezőbb üzlet, ha mondom,

van szilárd akarat, túljárhat ám a **zsidó** börziánerek furfangjain. Nézzük a szeszadózás történetét, ott is megkísérlették a szeszfőzők a kincstár kijátszásának minden módját. De végre kimaradt a győztes? Nem a pálinkafőző **zsidó**, de az állam, mely ma nálunk 10 millióra előíranyozza a szeszadó bevételét. Ott van a bélyeg. Nem-e kell a bélyegcsonkítás ellen folytonosan harcolni a kincstárnak és azért mégis csak ott mond le a bélyegjövdelemről, hol nála hatalmasabbal van dolga, a tőzsdeügyleteknél ... Talán **zsidó**, kitől még adót sem szabad kérni, úgy mint más halandótól? Vagy az emancipációt úgy értelmezi-e, hogy a **zsidó** csak akkor fizet adót, mikor neki tetszik, mikor tudvalevőleg neki sohasem tetszik? Ép úgy, mint eddig és még 19 évig ezután mindig csak akkor lesz katona, mikor a rabbinus urnak méltóztatik őt születésekor, mint gyermeket az ákom-bákomos könyvébe beírni s méltóztatik erről a hatóságnak tiszteséges írással kivonatot szolgáltatni. Hát ez az önök híres jogegyenlősége. Ha van egy szemernyi igazságszeretet önökben, ne hivatkozzanak többet velünk szemben a jogegyenlőségre, hisz mi itt is a börzeadó, tehát a valódi jogegyenlőség keresztül vitele mellett harcolunk önök ellen, kik a **zsidó** kiváltságokat, ez egyszer elodázással védelmezik és nincs joguk még akkor sem hivatkozni jogegyenlőségi elveikre, ha mi odakiáltjuk a **zsidóknak**, vagy fogadjátok el a jogegyenlőséget minden terhével együtt és tegyetek eleget kötelezettségeinek, vagy takarodjatok ki az országból. Mert nem azért tette le kiváltságait és így az adómentesség kiváltságait is 1848-ban a nemzeti nemesség a haza oltárára, hogy e kiváltsággal az idegen **zsidófaj** népnél vagyonpusztító üzletei fölruháztassanak.

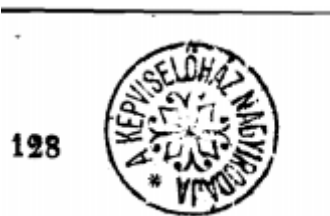
A tőzsdeadó-mentesség **zsidó** privilegium s azért ünnepélyesen tiltakozik az ellen minden jó, derék, minden nemzeti érzelmű hazafi.

A mi pedig a pénzügyminister urat illeti, ki már e törvényjavaslat benyújtásakor oly melegen védelmezte a **zsidókiváltságokat**, annak arra csak egy kérdéssel felelek: hogy azt hiszi-e a pénzügyminister ur, hogy különös érdemeket szerez magának a börzekirályoknál ...

Szemnecz Emil: Meg vagyok győződve, hogy ha nem a börze és nem a **zsidóság** volna az, mely szóban forog, már régen be lett volna hozva a börzeadó. Hanem, mert a börze **zsidó** és azt kivétel nélkül **zsidók** látogatják, szedvednie kell a közteherviselés elvének, a minthogy szenvednie kell a **zsidók** miatt a szabadságnak, az alkotmánynak, mindennek ... Midőn a szabad forgalom, szabad ipar, szabad kereskedés, szabad uzsora arany jelszavait állították oda a **zsidók** a nemzetgazdaság terén követendő jelszavakul, akkor megengedem, hogy helye volt a börze adómentességének is, mert a börze egyik eszköze volt a **zsidóságnak** arra, hogy a nép, a gazda, a termelő verejtekének gyümölcsét, a vagyont, a tőkét a **zsidóság**, a börze szolgálatába vonja. A mint azonban józanabb nemzetgazdasági elvek kezdettek ébredezni, a tudomány emberei megtámadták a börzét is, a mint megtámadták az iparszabadságot és meg is bukott, a mint megtámadták a kereskedelmi szabadságot és azt védvén, rendszerrel meg is buktatták azt. Egyedül a börze menekült meg a manchesteri iskola vívmányai közül s ma is háborítlanul garázdálkodik ... Németországban azon befolyás után, melyet a börze a közerkölcsisre gyakorol, a börzét méregfának nevezték. A börze okozta első sorban azt, hogy a **zsidók** urai lettek az iparnak, a földművelésnek, a kereskedelemnek ... Ha valaki eladna egy három emeletes házat, a mely a valóságban nem létezik s annak az árát felvinné, azt a büntetőtörvény rendelkezései szerint becsuknák. Ha azonban a börzén a **zsidó** elad 100.000 forint árú gabonát, mely tényleg nem létezik, mely még csak a földben sincs, azért nem csukják be, ha a differentiát kifizeti, de nem csukják be akkor sem, ha nem fizeti ki - csupán kiharangozzák. Ez a modern **zsidó** magán és büntető jog ... Látni fogják, hogy az a szabadság, melyet mindenkivel szemben követelnek, a **zsidóknak** kiváltságokat ad, látni fogják, hogy az a jogegyenlőség és közteherviselés a **zsidók** számára nem létezik. Mert nekik előjogaik vannak és látni fogják, hogy az a hírhedt testvériség csak addig tart, míg a **zsidó** érdek követeli, a kereszténységben pedig nincs meg az a solidaritás, hogy a **zsidó** érdekekkel szemben föllépni merjen. Vessék el tehát önök e törvényjavaslatot a jogegyenlőség nevében: hadd lássa a világ, hogy a jogegyenlőség arra szolgál önöknek, hogy a **zsidót** úrrá tegyék a keresztény termelő felett. Vessék el e javaslatot a szabadság nevében, hadd lássák meg, hogy az önök szabadsága voltaképen **zsidó** kiváltság. Vessék el a közteherviselés nevében, hadd lássa a világ, hogy igenis van egy kiváltságos társadalmi osztály, egy eminenter **zsidóintézmény**, mely a közteherviseléssel szemben mai nap is az adómentesség kiváltságát élvezi ... Fogunk állani az ország elé s felelősségre vonjuk önöket, hogy az igazság és a jogegyenlőség ellenére fentartják a **zsidó** kiváltságokat akkor, midőn az állam deficitekkel, adósságokkal küzködik. Határozzon a t. ház bölcsesége szerint, mi elmondhatjuk: becsülettel megtettük kötelességünket és ezért bármikor elvállaljuk a felelősséget. Meg vagyok győződve, hogy a mint a **zsidó** szabadelvűség jelszavai majdnem mind lejárták magukat, akként le fogja magát jární a börze szabadsága

is és eljő az idő, midőn a börzeadó épujú tárgyalásra kerül, a mint tárgyalásra került a szabad uzsora után az uzsoratörvény, a szabadipar után a képesítési törvény, a szabadkereskedés után a védvamos vámtarifa ...

Veres József: T. képviselőház! (*Halljuk!*) Nem volt szándékom a szőnyegen forgó tárgyhoz hozzászólni, mert távolról sem tartom magamat e kérdésben szakembernek, a mennyiben ez valószínűleg főképp a **zsidóknak** kedvencz kérdése, mi antisemiták pedig ezektől meglehetősen távol állunk. Hivatkozom a t. miniszterelnök ur egy állítására, a ki nekünk oly bátran odavágta, hogy a **zsidók** jobb hazafiak, mint mi ... Ezek a kifogások általában olyanok lehetnek és rövid időn olyanokká is lesznek, mint a minő kifejezést Wahrmann képviselő ur használt annak idejében az uzsora-törvényjavaslat ellenében, midőn azt mondta, hogy az uzsoratörvény merénylet a szabadság ellen. Én tökéletesen meg vagyok győződve, hogy Hay Bernát ebben neki igazat ad, de arról is meg vagyok győződve, hogy az elfogulatlan jog és erkölcsi érzet pedig azoknak ad igazat, a kik az uzsoratörvény behozatalát szükségesnek tartották ... Ha mi a börzét ütve e miatt mindig a **zsidóknak** fáj a hátuk, arról mi nem tehetünk ...

A Képviselőház Nagyirodájának a hivatalos pecsétje

Veres József: ... Pulszky Ferencz t. képviselő ur az egyenlőség nevében göngyölgette ki lobogóját és indult ellenünk harczba és azt mondja, hogy Németországból importáltuk az antisemitaságot. Elfeledi, hogy már az Árpád-házi királyok korában meg volt az antisemitaság, még pedig a legveszedelmesebb fájában, midőn a **zsidókat** uzsorájuk, csalásaik miatt kiüldözték az országból. Elfeledi, hogy nincs ország Európában és a művelt Ázsiában és Afrikában, hol a **zsidókat** nem gyűlölték, üldözték volna elejétől fogva, nem vallásuk, hanem társadalmi félszégeik, csalásaik miatt. Ezt kérem tudomásul venni és ezt mondom azon meggyőződésben, hogy ebben minden elvtársam egyetért, a **zsidónak** vallását nem bántjuk, vallását mindenkinek szentnek tartjuk, de társadalmi bűneiket, félszégeit ostorozzuk és ott is követeljük az egyenlőséget, a hol önök szívesen szemet hunynak előtte. Alkalmazzuk tehát a **zsidóságra** az egyenlőség ezen mértékét, de minden pártfegyelem megtartása nélkül, mintha négy szem közt beszéljünk, mit fogunk tapasztalni? Hiszen épen tegnap hallottam egy kormánypárti képviselőtől is, hogy minden tisztességes ember antisemita, kivéve talán a szavazásnál. A **zsidó** vallás ép úgy hitfelekezet, mint bármely vallás. Mutassa be a **zsidó** hitfelekezet a maga hitvallását, a mint a törvényhozás azt megkívánta minden más vallásfelekezettől. És itt figyelmet kérek. Ha abban a hitvallásban világosan, félreismerhetlenül és félremagyarázhatlanul benne lesz, hogy nincs abban semmi állam és erkölcsellenes, hogy a Talmud és más régi korból fenmaradt vallási iratok vészes tanait nem tartja és nem tanítja, én leszek az első, ki reá szavazok, hogy azt a vallásfelekezetet be kell venni a törvényhozásba.

Azt hiszem, t. ház, ez álláspontom tökéletesen törvényes és helyes. De mintha már előre hallánám az ellenvetést - nem a **zsidók** részéről, mert ezek erről nagyokosán hallgatnak, hanem a **zsidóbarátok** részéről - hogy hisz a Talmud, meg a többi törvények, melyeket mi tanulmányozni szoktunk, nem gyönyörűségből, hanem szükségből, mert mi obscurus antisemiták nem indulunk vakon mások véleménye után, hanem szeretünk kutatni és meg akarjuk hallani az ellenfélt is, mondom, mintha hallanám, hogy a Talmud a sötét középkori századokból reánk maradt emlék, melyet már nem követ senki. Hisz ez a mentség a legnagyobb vád. Mi is azt mondjuk, hogy a Talmud sötét korszak emléke, de az az emlék t. ház, most is fenn jár, most is kísért, most is tanítják és tartják és ezt bizonyítják az irodalmi kutatások, törvényszéki tárgyalások és megczáfoltatlanul bizonyítja a **zsidóság** erkölce. (*Ugy van! balfélől.*) Ezen tények előtt szemet hunyni, lehet, a **zsidók** és az állami kölcsönt kötő bankárok irányában kívánatos, kellemes és udvarias dolog, de

semmi esetre sem törvényhozóhoz méltó nyíltság. Igaz, hogy a **zsidóknak** hitvallásukat beadni nagyon nehéz dolog, de az az ő bajuk, ha nem bírják vagy nem merik beadni. Addig azonban, míg a hasonló feltételeknek meg nem felelnek, mint a többi felekezetek, hasonló jogokat sem igényelhetnek a törvényhozástól. A **zsidó** vallás most még a törvény szerint nem bevett, nem elismert vallás, ebből a szempontból tehát nem is illeti meg ugyanazon jog, mely a többi felekezeteket. Hogy ezen állításomat Chorin Ferencz képviselő ur merész állítása ellenében bizonyítsam, bátor vagyok nem saját véleményemre, hanem egyenesen a törvényre hivatkozni. Hivatkozásnál, kivált a törvényhozó teremben, biztosabb és szilárdabb alap nincs, mint a törvény. Hatásosabb eszköz nincs, mint a részrehajlatlan higgadtság. Mit mond az emancipációról szóló 1867-iki törvény? Világosan, hogy a **zsidó** polgártársak, magyar nyelven fejezem ki magam, schwarz auf weiss meg van ott írva, hogy a **zsidó** lakosok - és erre kérek figyelmet fordítani **zsidó** lakosok polgári és politikai jogok gyakorlására a többi lakosokkal egyenlően képesekké tétetnek. Tehát nekem egy szavam sincs, nem is lehet az ellen, ha például a kormány előterjesztésére a korona **zsidó** vallású polgártársainkat kinevezi a felsőházban, mert ahhoz teljes joga van. Politikai tekintetben a polgári jogok gyakorlatában ezen törvény által a **zsidók** velünk egyenlőkké vannak téve. Igaz, hogy ez által önöknek egy ködképét szétzavartuk. Mert az ellentábornak kedvezőbb volna ha mi elleneznők bejutni a **zsidókat** a főrendiházba, de ha egyszer törvény van, mi azt tiszteljük és megtartjuk ... A **zsidó** hitfelekezet bevéve nincs, úgy mint a többi, törvények által, tartsa meg maga a kormány, a törvényhozás e törvényt, mert ha az egyes polgároktól ezt megkívánja, adjon maga erre jó példát (*Helyeslések balfelől: Ugy van!*) és ha mint kétségbevonhatlan tény, hogy a **zsidó** hitfelekezet egyenjogósítva a többi hitfelekezetekkel nincs - a mi hogy helyes-e vagy nem, arra nézve egyelőre nem mondok véleményt - akkor kérjük az ellenvéleményűeket, hagyjanak már egyszer fel az egyenlőségnek, a törvénynek gyakori emlegetésével és lássák be, hogy a közönséget vezetik tévútra, **zsidó** polgártársainkat hitegetik, mert oly reményeket keltenek fel bennük, melyeket törvény szerint most megvalósítania nem lehet a képviselőháznak. Az egész javaslat hibás alapból indul ki tehát felfogásom szerint, mert az egyenlőséget a bevett felekezetekre elfogadom, de a **zsidók** hitfelekezetére kívánom az egyenlőséget ott is kiterjeszteni, hogy adják be hitvallásukat, szervezkedjenek és ha organicusan szervezkedtek és van képviselőjük, akkor én is szívesen üdvözlöm képviselőjüket a felsőházban. Hanem hogy így becsempészszék a bevett hitfelekezetek közé, az ellen tiltakozik a törvénytisztület, tiltakozik a jogegyenlőség. És ha önök jobb keresztények lennének, mint **zsidóbarátok**, bevették volna önök a baptistákat, nazarenusokat, megadva a jogegyenlőséget, de önök nem adták meg ezen jogegyenlőséget. És nem látom át, hogy ha azoktól megtagadják, miért adják meg a **zsidóknak**.

Ónody Géza: Mert pénzük van!

Veres József: Hogy a **zsidók** vallásfelekezete eddigelé még nem bevett hitfelekezet, ezt a törvénynek félreérthetetlen szavain kívül bizonyíthatom még egy oly tekintélylyel, mely előtt az ellenvéleménynek tán jobban meghajolnak, mint a törvény előtt és ezen tekintély maguk a **zsidók**. (*Halljuk! Halljuk!*) Chorin képviselő ur maga bevallotta, hogy törvény szerint ők még nem bevett vallásfelekezet. Folyó évi január hó 17-ikén az állás nélküli **zsidó** tanárok gyűlést tartottak, mely alkalommal határozatuk első pontja az volt, hogy a **zsidó** vallást Magyarországon recipiálni kell, be kell venni ... Ha tehát a **zsidók** maguk bevallják, hogy hitfelekezetük - saját szavukat használva - nincs recipiálva és ha tekintjük azt, hogy a budapesti orthodox rabbi tiltakozott a „Nemzet” című hírlap múlt évi november 27-iki számában, mondom tiltakozott az ellen, hogy közülök bármelyik rabbi képviselhetné az egész egyházat, mert vallási és szervezeti viszonyaik szerint lehetetlen, hogy egy képviselje a többit, mert egység köztük nincs: kérdem a javaslat pártolóitól, miért akarnak **zsidóbbak** lenni a **zsidóknál**? Miért akarják rájuk erőltetni azt, a mi ellen tiltakoznak?

Göndöcs Benedek: Ugy van! Ugy van! (*Egy hang a szélső balfelől: Az orthodoxok többségben vannak!*)

Veres József: Logikai következtetés szerint, a ki akarja a célt, annak akarnia kell az eszközöket is. A ki a második lépést meg akarjatenni, kénytelen előbb megtenni az első lépést is, bármily nehéz is az. Az első lépés a hitvallás bemutatása s a szervezkedés az egész országban s ekkor fog következni, hogy képviselve legyenek a felsőházban és ekkor mi leszünk az elsők, kik azt mondjuk: ugyanazon jogon ülnek ott, szívesen üdvözljük őket. Igaz, hogy ezen érveléseket sem a „Lloyd”, sem a sornálok nem fogják ismertetni, mert nem illik bele gondolkozásmódjukba, nem illik ahhoz az antisemitismushoz, a melyet ők festenek a falra, de a mit

mi is csak ő tőlük tanulunk és bámulunk, mert nem olyan antisemiták vagyunk, a milyeneknek rajzolni bennünket a **zsidó** lapok tudósítói. Mi egészen a törvény alapján állunk.

Nézzük tehát a másik szempontot. Ezen javaslat a **zsidó** képviselőkre nézve is a törvény előtti egyenlőség szempontjából indul ki. De hát megvannak-e csakugyan azon föltételek, a melyek okvetlenül maguk után vonnák azt, hogy ugyanazon joggon ülhessen ott az ő képviselőjük, mint ülnek más felekezetek képviselői? Nézzük ebből a szempontból vannak-e a **zsidó** egyháznak ugyanazon érdemei ezen képviseltetésre, mint vannak a többi felekezeteknek?

E kérdést már egy alkalommal bővebben voltam bátor tárgyalni, most csak röviden rámutatok. *(Halljuk!)* A protestáns felekezetek évenként sok 100.000 forintot költenek, bár igen szegény felekezetek, népiskoláik, a közép és felső iskolák fenntartására. *(Igaz! Ugy van!).* A legutolsó napszámos, a ki az ő darab fekete kenyerét nehezen tudja megszerezni, hozzájárul filléréivel a felső iskolák fenntartásához. Hát a **zsidók**? T. ház, köztudomású dolog, hogy itt Budapesten majdnem árlejtés útján fogadják azon szegény tanítókat, kiknek állandósítását egyenesen kijátszák.

És ezt megint nem én mondom - hiszen mi obscurus antisemiták vagyunk - hanem egy **zsidó** tudós leveléből idezém. Kijátszák az állandósításra vonatkozó törvényt olyformán, hogy két évig megtartják az illető tanítót, akkor belekötnek, új pályázatot hirdetnek és ha nálánál jobbat nem kapnak, újra megfogadják egy próbaesztendőre. A mely nép úgy bánik a népneveléssel, a mely nép a maga népiskoláit olyannak tekinti, hogy például mint Budapesten, a hol oly nagy számú a **zsidóság**, nincs több 6 **zsidóiskolánál**, a mely nép csak ily mértékben áldozik a közmívelődésre, hogy nincs egyetlen egy felekezeti gymnasimna vagy reáltanodája, annak érdeme a közmívelődés terén nincsen.

Egész Amerikában, pedig mi ahhoz képes Magyarország, egész Amerikában nincs annyi **zsidó**, mint Magyarországon. Egész Franciaországban nincs annyi **zsidó**, mint Budapesten. Hát ha már ennyien vannak, elvárhatná tőlük az ember, elvárhatná a törvényhozás, elvárhatná az egyes felekezetek, hogy a terhek hordozásában is vegyenek részt számuk arányában.

A mi pedig a magyar nyelv terjesztésében szerzett érdemeiket illeti, azokat is ismerjük. Hiszen minden nap látjuk a hivatalos lapban, hogy német neveiket 50 krajczárért - és az a gyanús, hogy csak azóta, mióta ennyiért lehet - folytonosan magyarosítják. Ennek pedig t. ház, az a hátrányos oldala van, hogy a német néven elkövetett csalásokat nem tudják be a magyar névnek ... Már t. ház, a mely állampolgár a német nyelvhez való ragaszkodását annyira viszi, hogy **zsidó** betűkkel és németül ír, hogy **zsidó** betűkkel szerkeszt német lapot, annak hazafiságában, a magyar nyelvhez ragaszkodásában, én bízni nem tudok.

A mi pedig az egyháznak, mint egyháznak eljárását illeti, ehhez is legyen szabad egy-két szót szólanom. *(Halljuk!)* Ismeretes mindnyájunk előtt, hogy az anyakönyvek vezetését a törvény eddig a lelkészek kezében hagyta s a lehető legszigorúbb büntetéseket szabta, egy-egy anyakönyvi téves adat bejegyzésére, vagy egy helyes adat elhagyására. Trefort minister ur, most ha jól emlékezem két éve utazott Máramarosmegyében és nem kisebb embertől, mint az ő akkori tanácsosától tudom - olvasható a Vasárnapi Újságban nemcsak antisemiták, hanem mindenki által - hogy ott talált olyan rabbit, a kinek roppant nagy vidékre terjedt az egyházközsége s kérvén tőle az anyakönyvet, ő dirib-darab papirosokat mutatott elő, melyek közül a szél takarításkor egyiket-másikat kifújhatta az ablakon és azt hiszem, az olyanból, a kinek a neve arra volt írva, ha fiu volt, nem lett huszár, de még bakancsos sem. Bécsben jelenik meg t. ház, egy **zsidó** betűkkel nyomtatott lap. Ez maga panaszkodott már az ellen, hogy a **zsidó** szülésznök, midőn a gyermekeket keresztelésre viszik... *(Élénk derűtség. Egy hang a szélső baloldalon: Sakterozásra!)* Egyszer már meg volt tiltva az illető műkifejezés. A szülék által adott modern nevek, például Adolf stb. helyett bediktálnak az anyakönyvbe eredeti **zsidó** neveket, például Áron, József. Mózes stb. A gyermekeket azonban az életben csak modern néven ismerik és innen van az, hogy a katona-állításon oly kevés a szolgálatra alkalmas és nem alkalmas **zsidó**. De hogy többre ne hivatkozzam, hivatkozom csak a t. ház asztalán levő tömérdek kérvényre. Megyék és törvényhatóságok részéről, melyek egyhangúlag kérik a **zsidó** anyakönyvek rendezését. A mely egyháznak papjai ily gondatlanul vezetik a legfontosabb könyvet, a mely közokirat jellegével bír. És a mely felekezetnek tollforgató emberei - megint egy **zsidóra** hivatkozom - erre csak azt mondják, hogy ez egyik-másik pap részéről csak tapasztalatlanság és a mely egyházban soha sem látjuk, hogy az ilyen tapasztalatlan lelkészek a körmére koppantanának ... Biztosítom magam és elvtársaim nevében, hogy mint látni fogjuk azt, hogy például azt a büntető törvénykönyvet, akármily gyarlónak tartom is, épen a speciális **zsidóvétekre** nézve, részrehajlatlanul, lelki ismeretességgel és szigorral hajtják végre. Ha látjuk azt, hogy egy-egy bukott **zsidó** nem mehet végig az a-b-c minden betűjén, hogy sorba csalja minden név alatt a közönséget. Amely

perczen látjuk, hogy nekik nem lesz privilégiumok a gyakorlat, nem a jog szerint a csalásra, uzsorára, hamisításra és mind e félére: abban a perczen a mi létjogunk megszűnik, ha egyenlő lesz **zsidó** és keresztény, nemcsak a törvényben, hanem az életben a terhek és kötelességek viselésében, mi azonnal szétmálunk, egyik megy arra, másik jó erre és az antisemitismus lobogóját leteszszük a múzeumba ... Előbb tehát adja be a **zsidó** felekezet a maga hitvallását, annak alapján szervezkedjék, akkor mi fogjuk üdvözölni őket a felsőházban ... 1848-ban az egyenlőség, szabadság, testvériség mámoros napjaiban köröztek maguk közt egy kérvényt, melyben 400.000 benszült **zsidó** nevében kérnek egyenjogúságot. Mellékesen megjegyezve itt is hiba van a kréta körül, mert II. József császár népszámlálása még csak 50.000-et ismert Magyarországon és nem tudom, hogy physical törvények szerint 60 év alatt 50.000 **zsidóból**, bármily szapora faj, lehet-e 400.000. Ha pedig nem lehet a benszültök szaporodásából, akkor ez bevándorlás volt és akkor hazugság van a dologban ... Es ezért mondom, a törvényjavaslat azon szándékát, hogy a hitfelekezet képviselőit akár egyházi, akár világi előljárót kinevezzen, nem fogadhatom el, nem azért, mert az **zsidó**, hanem azért, mert nem alapul a törvényen.

Szemnecz Emil: ... Azt a **zsidóságot** támadván meg, a mely hű szövetségese, a mely pénzt ad neki, amely kormányát állandósítja. Elég e tekintetben utalni arra, hogy a rente-conversio nagy finánc-művelete, mely jövőre kilátásba helyeztetett, csak azért fog végrehajtatni, mert a világot uraló Rothschild-dinastia nem akarja, hogy legyenek Magyarországnak oly terhei, melyek után a kamatok nem az ő zsebébe folynak. Valóságos célja tehát a kormánynak, hogy az államadóságot mind Rothschild kezébe hajtsa és eképféjteljesen úrrá tegye a kormány felett. Mikor fogják a Rothschildok a kormánnyal szemben éreztetni felsőbbbbségüket, ez a jövő dolga. Nekünk elég utalni arra, hogy a kölcsönkötést az orosz **zsidóság** már feltételhez kötötte. Azonképen feltételekhez fogja majd kötni a **zsidóság** nálunk is. Az állam csak úgy kapja majd meg a kölcsönt, ha a **zsidóságnak** megfelelő concessiót ad! Ez is igazolja, hogy a **zsidóság** világalomra törekszik, hogy a tőkének és a tőkét képviselő börszianereknek célja, hogy a miképen hatalmukba kerítették a vagyont, befolyásuk alá vegyék az államot is, mert csak így képesek megvalósítani azt az Ábrahámnak adott bibliai jóslatot: Neked adom a föld minden népeit és megszaportom számodat, mint az ég csillagait. Ez idő közel van. Látjuk, hogy foglal helyet a **zsidóság** a társadalomban lépésről-lépésre, mint szorítja ki a keresztény őslakosokat a legjobb positiókból, mint ejti hatalmába a kormányt, mint lép fel zsarnokként. Szóval látjuk, mint törekszik valósággal világalomra. A mózesi alkotmánynak volt egy igen nevezetes intézkedése. Tartottak ők is jubiláris esztendőket, nem olyanokat, mint a miniszterelnök ur, hanem olyant, a minőt tart nemsokára a pénzügyminiszter ur. Ennél a **zsidó** jubileumnál kiválasztottak egy bakkecskét és erre az összes faj bűneit ráverve, a rabbinus kiűzte a pusztára. Körülbelül ez lesz a legközelebbi napok teendője. Azután következett a jubileum második része és ez abból állott, hogy minden **zsidónak**, a mit 7 év alatt csalt és lopott, vissza kellett adnia igaz tulajdonosának. Ez már kiment a divatból és a **zsidóság** érthető anyagi okokból lemondott e törvénycikkely érvényesítéséről. De nem mondott le a nép, mely meg fogja egykor unni a kizsákmányolást és kiszipolyozást és majd tart oly jubileumot, hogy valamint a XVIII. század végén egy Bourbonnt nyakaztak le, azonképen a XIX-et a Rothschildok felakasztása fogja befejezni.

Elnök: Méltóztassék meggondolni, képviselő ur, hogy a parlamentben nem szokás ilyesmit mondani.

Szemnecz Emil: Ép e rendreutasítás akadályozott meg annak felemlítésében, hogy ezt nem én mondom, hanem egy jeles francia író, Drumont, idézni pedig mindenkinek szabad.

Elnök: Erre nézve ki kell jelentenem, hogy idézni igenis szabad, de a ki a parlamentben valamit idéz, az azt magáévá teszi és azért a felelősség őt terheli. (*Ugy van!*) Hiszen, ha bármit lehetne idézni a képviselői immunitás örve alatt, ilyenképen mindent el lehetne a parlamentben mondani, csak idézni kellene. Itt tehát tisztán a képviselő individuális felelőssége alá tartozik minden, a mit felhoz. Minthogy pedig az, a mit mondani méltóztatott, akár idézte, akár nem, nem helyeselhető, kénytelen voltam a képviselő ur szavaira észrevételemet megtenni.

Szemnecz Emil: Elfogadom e rendreutasítást s szavaimért a felelősséget elvállalom. Megvagyok győződve róla, hogy ha a parlamentben nem is, ott künn a nép között igen sokan igazat fognak nekem adni. Hiszen a dolgok természetes következménye ez, mert minél inkább halmozódik össze a vagyon és tőke egy kézben, annál inkább fog a proletariátus szaporodni és a **zsidóság** millióival a tömeg milliói fognak szemben állani...

Petrich Ferencz: ... Hisz az sajátságos, ugyanazon többség önökkel együtt - s nem tagadom - hazánk óriási többsége, midőn ezelőtt 12 évvel örömiradalommal, mintegy hozsannával kiáltott fel, hogy meg van a megváltó messiás, elvettük az ellenzékétől, Tisza Kálmán fog bennünket az ígéret földére vezetni. És vajjon mi történt azon öröm-riadalom után, mit tudnak önök felmutatni a megjubilált köpenyforgatás 12 éve után? Megmondom én. Azon szerencsétlen nagyzó, pazar és mégis tehetetlen gazdálkodással megteremtették önök az ezerötszáz millió államadósságot és a megöröködött deficitet, megteremtették a nyomorúságot és az általános erkölcsi lazulást s a végrehajtok folytonos dobpergését. A nemzet nagy többsége kiábrándult és nem fog önök után menni, mert nem akarnak úgy járni, mint a **zsidók**, a kik századokon addig várták az igazi Messiást és addig keresték egy tágabb hazában idegen földön az ígéret földére való bevezetést, míg végre tehetetlenségükben a világ minden részében szétszóródtak. A **zsidókkal** való hasonlatból eszembe jut egy másik hasonlat - és én attól félek - hogy azok a **zsidók**, a kik a világ minden részében szét vannak szórva, ilyen rendszer mellett mint önök szövetségesei, előbb utóbb itt nálunk hazát találva és velünk teljesen helyzetet fognak cserélni és általuk a hazának lakosai nemcsak hazátlan, de vagyontalan és hazátlan földönfutókká lesznek. Hisz nyomorult féreg, a szú, mikor az erős tölgy törzsébe észrevétlenül beveszi magát, a mely lombjaival védi minden veszélytől, de szaporaságával s túlszívósságánál fogva addig fogyasztja, szívja, addig őrlí az erős tölgy törzsét, a míg a törzs a maga tehetetlenségénél fogva összerogyik. Én nem óhajtom, hogy ez beteljesedjék, de hanem változtatjuk meg a rendszert, el fogják mondhatni önök és Tisza Kálmán miniszterelnök úrral együtt, a **zsidókat** mint dédelgetett szövetségeseiket tekintve, hogy fogtunk uram törököt, de visz bennünket. Már ha belementem e kérdésbe, bár elismerem, hogy ezen kérdés kellemetlen, tudom, hogy eddig ha bárki felhozta azt, legalább is a tapintatlanság vádjával illették. De nekem meggyőződésem, tudom, hogy a hazánkban annak polgárai általában bizonyos ellenszenvvel viseltetnek a **zsidók** iránt ... És ha ez igaz, t. ház, hogyan van az mégis, hogy a **zsidók** még most sem bírnak más hitfelekezetekkel egyenlő kötelező erővel bíró vallási szervezettel. Nincs kötelező és képzettséghez kötött vallási és különösen rabbi intézményük, nincsenek még most sem tiszta, mindenki által érthető hitdogmáik, hitágazataik (*Egy hang a szélső balról: Dehogy nincsenek, ott van a Talmud!*) Én legalább azt tudom, t. ház, hogy a Talmud képezi a **zsidók** hitvallása alapját midőn ezredévekkel ezelőtt a csudákkal hatottak a népre. No a Talmud, a mely ezelőtt ezredévekkel igen bölcs lehetett s mert én azt tudom, hogy tele van rejtélyekkel, tele van képletekkel, tele van talányokkal, hanem ott tiszta tételekre nem találunk. Én megengedem, t. ház, és azt hiszem, ezt még a művelt **zsidó** sem fogja tőlem megtagadni, hogy az a rabbi, a ki kellő műveltséggel bír, a ki talán hazafiúi szeretettől is át van hatva - mert, t. ház, nem vonom kétségbe ilyenek is vannak - a Talmudból igen szép eszméket fog levonni és fog a hívei között igen szép eszméket terjeszteni. De ha az a Talmud egy kaftános, vuklis rabbi kezébe kerül, a kinek fogalma sincs más érzésről, mint a vallási vakbuzgóságról, hogy az elvakultságában mily eszméket fog levonni a talmudból eziránt én kétségben vagyok, de azt hiszem, irányt szabhat nekünk e tekintetben a tisztaeszlári eset ...

Zimándy Ignác: Az önhittség s elbizakodottság okozta azt is, hogy valamint a liberálisnak s alkotmányosnak gúnyolt, valójában pedig minden valódi keresztény liberalizmust, minden alkotmányosságot, minden polgárjogot, különösen választó polgárjogot lábbal tipró, mert egy szentendrei választást is verificalni képes túloldal, továbbá, valamint általában minden modern cultura, keresztényellenes liberális honpolgár, ugy a t. közoktatásügyi miniszter ur is azt hiszi, hogy minden theoria és praxis között egyedül a nevelés és oktatás az, a melyhez minden ember, különösen minden magyar ember egyáltalában minden tanulás nélkül is ért, holott minden kézművességhez tanulás kívántatik. Természetesen, kivéve a **zsidókat** (*Halljuk! balfelől!*) mert ezek Magyarországon államott képezvén az államban, nem kívántatik náluk sem inaskodás, sem legénykedés, sem remekelés, a **zsidóknál**, mondom, ez nem szükséges, mert ezeknél az iparosaink, földművelő polgáraink elnyomásának, kiszipolyozásának, tönkretűntetésének talmud-szerű tudománya is elegendő ... Tudniillik ami fejlődik és fejlődhetik, az a tudomány, a mi fejlődhetik, a mi javulhat, az a

tanmódszer, a mi fejlődhetik, a mi javulhat, az a tankönyv, a mennyiben a **talmud-zsidó** szabadkőműves szellemben írt könyvek helyett keresztyén szellemben írt könyvek hozathatnak be az iskolákba. De a tanrendszernek - ezt minden tanférfiú alá fogja írni - mindig megállapítottnak kell lenni, mert ha ez nem volna, akkor a tudomány nem fejlődne, a tanmódszer és a tankönyvek nem javulnának ... Már t. ház, egyszer azt mondani, hogy az emberiség mindig ugyan egyforma volt erkölcsiség tekintetében és soha sem volt jobb, mint ma, másrészt pedig azt állítani, hogy általános az erkölcsi dissolutio, nem elvtelenség, nem tájékozatlanság, nem valóságos **talmud-zsidó** zsidóvásár-e ez ... Következik a negyedik paedagogiai bűn, e bűn az, hogy a haza büszkeségét, reményét, a tanuló ifjúságot a **zsidók** kezébe szolgáltatjuk. (*Derűtség*) a mennyiben megengedjük, hogy keresztyén tanáraink közé **zsidók** is bevéssenek. T. ház, a paedagogusok összhangzó állítása szerint egyúttal nevelőnek is kell, hogy a tanító legyen. A tanítónak a még ártatlan fiút mentorként kell vezetni, szülői helyét kell pótolnia. Hogy fogja egy keresztyén fiu szüleit pótolni oly férfin, a ki talmud **zsidó** vallásánál fogja minden nap imádkozni nem csak egyes keresztyének, egész keresztyén családok, hanem egész keresztyén államok megdöntésén. Hogy fog keresztyén fiút sikerrel nevelni oly férfiú, a ki **talmud-zsidó** vallásánál fogva azt a fiút baromnak, tisztátalan állatnak, gojnak tartja, a kinek evő eszközeivel neki nem is szabad ennie.

T. ház! Vegyük a dolgot gyakorlatilag, tekintsünk be oly iskolákba, hol keresztyén tanárok mellett **zsidó** tanárok is működnek ... Erre aztán távozik a keresztyén vallású tanár és jön a talmud **zsidó** vallású, a ki - a mint történt, név szerint is tudnám megnevezni az illetőt (*Halljuk!*) oda megy a keresztyén tanár szaván épülő ifjúsághoz s azt mondja: A katolika egyház imádja a szenteket, a keresztyénység - szóról szóra így történt - behozatala és elfogadása Európára a legnagyobb csapás, a legnagyobb szerencsétlenség az európai népekre nézve, vagy: a keresztyénység valóságos ellensége minden culturának, minden civilisatiónak. Már, t. ház, mi lesz vajjon az ilyen fiatalságból, a melyet így tanítanak? Vajjon nem lesz-e ott egyszer azon fiatalság fejében bábeli zűrzavar ... Csuda lehet-e az, hogy az ilyen tanuló ifjak sem keresztyének, sem **zsidók**, sem protestánsok, sem katolikusok. Ha nincs vallás, nincs erkölcs, elpusztul a tanuló ifjúság a minek előjelei már is mutatkoznak ... Ezek után csak azt mondom, hogy ilyen paedagogiai botrányok és bűnök mellett a nevelésnek, az oktatásnak igazi és főcélja, tudniillik az igazi keresztyén műveltség, a mely nem a rideg, külső írni olvasni tudásban, nem a külmezben, nem az elme raffinírozottságában, nem az észnek, mindenki kizsákmányolására irányzott talmudszerű képzettségében, nem a szívnek mindenki iránt való talmudszerű közönyében, egy szóval nem a talmudtanok gyakorlati megvalósításában, hanem az igazi keresztyén erkölcsök terjesztésében áll, merőben lehetetlen ... Itt van tehát a modern **talmudzsidó** szabadkőműves irányú nevelésnek valódi és egyedüli gyümölcse, itt van az igazságügyministerium költségvetésében a fegyházak és börtönök címe alatt ... Ezek az érdemei a t. közoktatási minister urnak. Érdemei ugyan **talmudzsidó** szabadkőműves szempontból, de a katolikus anyaszentegyháznak, úgy mint a protestáns egyháznak szempontjából tekintve és ítélve, ebben nem csak a catholicismusra, hanem általában a keresztyénységre nézve megmérhetetlen veszedelem rejlik.

Margittay Gyula: ... Mert az osztrák-magyar banktól annak statútumánál fogva nem kaphat, hanem igenis kap második kézből **zsidótól**, vagy a legtöbb esetben **zsidó** kézen levő pénzintézetektől uzsorára, mert t. ház, a gazdára nézve még a nyolcz százalék is uzsora (*Egy hang jobbfelől: Bravó! Általános derűtség*) és a melyik egyszer ezeknek a körmei közé kerül, az onnan azután csak teljesen megkoppasztva kerülhet ki ... Iparosainkat megöli az osztrák kifejtettebb nagyipar, melynek olcsóbban elárúsítható hitvány cikkeit közös vámrendszerünk és hiányos ipartörvényeink segélyével behurcolják a **zsidók** s ezzel el van véve kisiparosainktól a megélhetés feltétele, minek folytán a vidéki mester, ha nem akarja családját az éhhalálnak kitenni, kénytelen elmenni napszáma kaszálni és kapálni a városiak pedig dolgoznak darabszáma nyomorult, csekély fizetésért a **zsidóüzéreknek** ... S azt hiszi a t. ház, hogy ezzel aztán vége? Még nem, hanem ekkor jön a másik **zsidó**, a ki hogy a végromlásnál netalán még megmentett filléreitől is kifoszthassa, rábeszéli, arany hegyet ígérve a kivándorlásra. És itt már el kell ismernem, a t. kormány tevékenységét, mert csendőreivel, karhatalommal iparkodik meggátolni a tömeges kivándorlást. De támadhat azonban a kivándorlásnál is még nagyobb veszély is a közelszegényedésből a melyet gyűjtőnéven a vagyontalanok harcának a vagyonosok ellen neveznek, s hogy ezeket, vajjon nihilistáknak, socialistáknak, anarchistáknak, vagy éppen terroristáknak nevezik-e? Ez a dolog érdemén nem változtat, mert alap-programmjuk csak egy és

az gyűjtőnevükben van kifejezve. Hogy pedig ezek honnan származnak, arra megtanít bennünket a történelem.

Hát vajjon mi előzte meg a XVI. században a Dózsa-lázadást? A rossz kormányzat s a nép kizsarolása, vagy vajjon a múlt század végén a nagy francia forradalmat mi előzte meg! Rossz kormányzat s a nép kifosztása és vajjon mi szülte 1870-ben a párisi communit? Rossz kormányzat s a nép elszegényítése, s vajjon a jó kormányzat teremtette-e Oroszországban a nihilismust, Írországban pedig a terrorismust? És vajjon megelégedett emberek állították e fel a socialisticus tanokat?

Hja! T. ház, a szegénység rossz tanácsadó, mert míg a vagyonos népek rendesen conservatívek, addig az elszegényedettek mindig igen hajlandók a forradalomra. S azon feltevésből indulva ki, hogy a kinek nincs mit vesztenie az csak nyerhet, igen könnyen ragadtatják magukat minden szélsőségre ... Ugyanis itt van a magyar állam lételének legveszélyesebb ellensége, a **zsidó**.

Ez a nép, mely a polgárosítás 19 éve alatt Magyarországon kezébe kerítette kereskedelmünket, iparunkat, az ügyvédi, orvosi teendőket, a journalisztikát, a földbirtok nagy részét, a hitelt, a pénzt és vele a befolyást. Vajjon tett-e valamit e különben is veszélyesen szapora faj túlhatalmasodásának s beözönlésének korlátozására? Pedig tanulhatott volna a jó német szomszédától, a vas-kancellártól, ki nem csak a bevándorlást tiltja el szigorúan, hanem már a beköltözőtök nagy részét is kitolonczoltatja. Bizony pedig, ha ezek tovább is így haladnak, pár évtized múlva nem lesz magyar állam, hanem lesz **zsidó** állam, mert ezen idő alatt a magyar föld legnagyobb része az ő tulajdonukba megyén át ... Csak a **zsidóknak** hagyjanak békét, merté kérdésnél nem érti a kormány a tréfát. Nem is csuda, mert a **zsidó** nem olyan, mint a többi tisztességes emberi faj, hogy csak ott és az jajdul fel, a hol és a melyiket ütik. Sőt ellenkezőleg. Ha egy **zsidót** megütnek Magyarországon, ordít az összes **zsidóság**, nemcsak Európában, hanem Ázsiában, Afrikában is, szóval az egész világon ... Tehát mégis van vagyonosodás, zöld szín a nyomor pusztaságán, igen van, de ez nem az egészséges fejlődés zöld színe, a bürök felburjánzása az, a büröké t. ház, mely ott szokott legujabban s legelhatalmasodottabban tenyészni, a hol rothadás van. A **zsidó** gazdagodik, mert rothad körülötte minden. A **zsidó** gazdagodása nem vigasztalás, hanem bizonyítéka annak, hogy csakugyan rothadás van itt ebben a mi országunkban ...

Rácz Géza: ... Hermán Ottó t. képviselő ur ugyanis a többi közt azt mondotta, hogy ő nem fogadja el az antisemiták tanításait, a kik gyűlöletet hirdetnek, mert ő, a szeretet apostola, ily tanoknak hirdetője nem lehet. Azt kérдем t. képviselő ur, erkölcsünket, melyeket mi antisemiták hirdetünk, ő nem fogadja el? Tehát milyen azon erkölcs, mely Hermán Ottó t. képviselő ur tiszteletét, szeretetét vagy rokonszenvét megnyeri? Talon az az erkölcs, mely képes a királygyilkosokat védelmezni? Az az erkölcs, a mely arra bírjon valakit, hogy belépjen az állatvédő egyesületbe és védelmébe fogadja az alsóbb fajokat a felsőbb lények, az emberek ellen s a mely aztán nézi nyugodt szívvel és elmével, hogy hazánkfiait, azt a fajt, melyet én sokkal felsőbbnek tartok, a **zsidók** hogyan pusztítják és szivattyúzzák ki és kényszerítik a tengeren túli kirándulásra? Az is előfordult beszédében, hogy: „antisemita-kérdés”. Még nem is a „**zsidó-kérdésről**” akar megemlékezni, hanem előtte az antisemita kérdés a fő ... Én azonban, t. ház, a függetlenséget nemcsak állami szempontból kívánom, hanem kívánom a függetlenséget minden irányban és így kívánom a függetlenséget a **zsidókkal** szemben is. Törekvésem nemcsak Ausztriától való függő viszonyunk megszüntetésére, hanem a reánk nehezedő szegyenletes **zsidó** iga lerázására s a magyar faj politikai vezérszerepének e hazában való biztosítására is irányai. És ez az én álláspontom s az utóbbi az antisemitismus álláspontja is, melynek épen azért, mivel oly sok megtámadásban részesült, védelmére kelni szent kötelességem ... Hogy az antisemitismus nem új dolog, az kétségtelen, régi eredetű az, mint maga a **zsidóság** és az ő vétkei. Már a történeti korok kezdetén megvannak e mozgalomnak a maga nagy és bölcs apostolai, kik megsejtették a lassan, de biztosan hatalmasodó veszélyt, mely a **zsidóság** részéről fenyegeti a többi emberiséget. És az újabb korban is nem mi, az úgynevezett antisemiták vagyunk azok, kik az általános **elzsidósodásnak** régen csak távolról feltűnő, csekélyebbnek és bizonytalanabbnak tetsző, de ma már közelsége s nagysága által imminenssé vált bizonyos veszedelmére óva és intve reá mutattunk. Legyen szabad Nendtvich és Veress t. képviselőúrtársam példáját követve, a minket e részben megelőző hatalmas szellemek és dicső jellemeknek a **zsidóságra** vonatkozó nyilatkozatait pusztán csak fölemlítenem, melyek a legrégebb időtől fogva, kivétel nélkül, megbélyegző undorral és kárhozzátólag szólnak. Így az ókor egyik legnagyobb történetírója Tacitus,

Így a nemeslelkű és nagy bölcsészek Tullius és Seneca, így az újkor legkiválóbb német bölcsészei és költői Kant, Herder és Fichte, Goethe, Schiller, Schoppenhauer. Így az angol Shakespeare. Így a mi honszeretettől lángoló Kölcseynek, ki a **zsidók** szaporodásában az illető ország végromlását látta. Így a zenei lángelmék legnagyobbika: Beethoven, a legújabb kor zenei geniusai Wagner és Liszt. A legnagyobb magyar Széchenyi István is méltán vetette fel a kérdést, hogy ki fog minket emancipálni a **zsidók** alól, ha mi őket emancipáljuk. (*Helyeslések balfelől Igaz! Ugy van!*) De hivatkozom t. ház - és ez talán az első pillanatban csodálatosnak fog feltűnni - magára báró Eötvös Józsefre. Ki előtt maradt volna ismeretlen az ő hosszas fáradozása, melyet a **zsidóság** emancipációja érdekében kifejtett ... Az irat, melyben a **zsidók** emancipációja fölött való nézeteit ismertette s közzétette az okokat, melyek a nagy veszedelmünké vált lépés megtételére bírták, ma olvasatlanul hever s a **zsidóság**, melynek érdekében íratott, nem siet azt újra kiadni, mert a **zsidók** meghazudtolták Eötvösnek jóslatait, helytelennek bizonyították előrelátását s így ma azon értekezés valóságos apotheosisa az antisemitismusként. B. Eötvös József, a nagy liberális, azt javasolja abban az iratban, hogy emancipáljuk a **zsidókat** és ha bebizonyul, hogy corumpálnak, tiltsuk el őket a corruptió terjesztő foglalkozásoktól. A sok érdekes s álláspontunkat igazoló részletből csak annyit említek, hogy Eötvös bárót a **zsidók** ügye körül való fáradozásában félrevezette azon balhiedelem, melytől az egész emancipációt tette függővé, azon álbiztosítás e faj részéről, hogy ők már a Talmudot, melyről báró Eötvös József is tudta, hogy nemcsak lángoló gyűlöletet hírdet minden ellen a mi keresztény, de a keresztények kifosztását, megcsalását, tönkretételét, az ellenük való hamis esküt Jehova előtt kedves dolognak is tünteti fel. Vagy mint Eötvös is mondja „sötét antisocialis oktatások és sok oly oktatás van benne, melyek a polgárjogai és kötelességeivel ellentétesek” - hogy tehát ők e társadalomellenes tanok gyűjteményét már régen elvetették. Holott, t. ház, ma e Talmud oly nélkülözhetlen, hogy annak pontos megtartása nélkül már a **zsidóság** megszűnnék **zsidó** lenni. Hisz nem sokkal az emancipatio után tartott az első **zsidó** főiskola ily értelemben szóló munkát első pályadíjára érdemesnek (*Halljuk! Halljuk!*) a múlt hetekben pedig csak a rendőrség tudta itt Budapesten meggátolni azt, hogy a **zsidó** vallás reformálására, de főképp a Talmuddal való szakításra törekvő **zsidókat** ellenfeleik és pedig többnyire az intelligentiához tartozó egyének meg ne verjék, míg a Lloydban manap is minduntalan keresnek talmudilag képzett **zsidó** tanítókat. Talmudot adnak elő minden **zsidó** iskolában, de meg minden **zsidó** maga is egy megtestesült példánya a Talmudnak. Most élő legnagyobb hazánkfia Kossuth Lajos, a szabadság lázas napjai között sem tudott úgy nyilatkozni a **zsidóságról**, melylyel hivatkozhatnék. 1849. június 21-én Szemere Bertalan által törvényjavaslat nyújtatott be, melyben azt kívánja a **zsidóságtól**, hogy hitelveiket ne csak nyilvánítsák, de egyházi szervezetükkel együtt a kor kívánalmai szerint reformálják és kézimunkára s a földművelésre szoríttassanak. Erre ugyan nem igen hivatkozik a **zsidóság**. Kossuth Lajossal később elítéltették az antisemitismust, de csak azon antisemitismust, melyet a **zsidók** és Helfy festett le neki s mely a **zsidó-kérdést** gyökeresen a **zsidóság** kipusztításával akarná megoldani. Míg legújabban maga Kossuth Lajos, a **zsidóság** rimánkodásai dacára sem adott ki ellenünk nyilatkozatot, hanem, mint egy nála járt **zsidónak** közzé is tett leveléből tudja a t. ház, inkább méltánylólag szólt felőlünk és csakis az „antisemita” elnevezés ellen volt kifogása. És vajjon, t. ház, ily nevekket zászlónkon, a minőket imént idéztem, nem pattan-e vissza mi rólunk azon vád, hogy mi megtagadjuk a modern civilizációt, azokra, kik ellenünk vádaskodnak? Annál is inkább, mert mellettünk szól az élet mestere, a történelem is. Látjuk, t. ház, hogy mióta a történet lapjai a **zsidókról** csak szólnak, nem beszélnek egyébről, mint azon átok és pusztulásról, melyet a **zsidóság** mindenütt, a hol csak fellépett, maga körül terjeszteni meg nem szűnt. Nem akarok itt arról emlékezni, hogy már az egyiptomiak félték attól, hogy ellenséges becsapás esetén az ellenséghez csatlakoznának, nem szólók arról, mint kényszerült a legkegyesebb római császár, Titus egy milliót közülök kardélre hányatni s elpusztíttatni undok tanyájukat. Nem arról, hogy mint árulták el az araboknak Spanyolországot, hol pedig magas rangra és méltóságokra jutottak és hogy mint idézték elő az egykor oly nagy és hatalmas Lengyelország bukását. Hisz dulságaiknak végső és nem a leggyengébb nyomai szeretett hazánk történelmének lapjaira esnek s élénken tűnnek szemünkbe éppen a legválságosabb korszakok eseményeiben. Vagy van a t. ház tagjai között, ki ne ismerné a **zsidóság** átkos szereplését II. Endre és IV. Béla királyaink alatt a borzasztó emléké tatarjárás korában! Ki ne tudná, mily **zsidó** üzerek sanyargatták édes hazánkat a mohácsi vész előtt és hogy a törökök dulságai alatt nagyobb ellenségeink voltak a törököknél, nem egyszer hozva vést a mitsem gyanító helységek vagy erősségekre aljas, kémkedő szolgálataik által. Egy korszak volt hazánk történetében boldogkor, mikor kiűzettek Nagy Lajos királyunk dicsó uralkodása alatt s íme, ez örökké fénykora fog maradni nemzetünknek, oly felvirágzás és hatalomra emelkedett hazánk. De rég letűnt már ama szebb kor s mi visszasülyedtünk oda, hova talán a **zsidóság** vesztes befolyása nélkül nem

jutottunk volna. És mindez, t. ház, a miket most futólag említettem, elenyészőleg kevés, csak egy csekély lapocskára azon sötét könyvből, melyben a **zsidóság** borzalom és átok terjesztő szereplése történetének adatait egybegyűjteni lehetne. Ámde kérdem, t. ház, mit bizonyít egyfelől az, hogy a **zsidóság** minden időben, minden országban, minden helyzetben megőrizte s gyakorolta régi bűneit és mit bizonyít másfelől a **zsidó** üzemek ellen föltámadt visszahatásnak, az antisemitizmusnak, oly hosszú évszázados élete? Azt-e, hogy e mozgalom egészségtelen, concret alap nélkül való és nem-e inkább az ellenkezőjét? Nem hozható-e fel a mi álláspontunk igazolására, hogy csaknem minden államban megindult **zsidóellenes** reakció? Nem ismerik-e az Oroszországban nem rég lefolyt **zsidózavargások** okait? Hol a vérig zaklatott s a **zsidók** által végső nyomorra juttatott nép halált megvető elkeseredésében vérszívói sanyargatását már tovább túrni képtelen, kivándorlásra kényszerítette e fajzatot, pedig ott megdül azon reáfogás, hogy az orosz népet is lazíthatták és bujtogathatták, mert ott sem szabad szó, sem szabad sajtó nincs. Vagy kikerülte volna-e Németországban a t. ház figyelmét a világ legműveltebb államában lefolyó **zsidóellenes** mozgalom? Talán ők is tévúton járnak, midőn az őket fenyegető vést a **zsidóság** terjedésében találták föl? Hát Franciaország, hol szintén megindult a mozgalom a **zsidók** növekvő uralma ellen, mely ott is körmei közt tartja az ország összes pénzügyeit. Pedig ez nevetséges, t. ház. Mert a népes Franciaországban összevéve is kevesebb **zsidó** lakik, mint nálunk egyedül Budapesten. Olaszországban, sőt Angliában is akadnak szellemek, melyek örömmel üdvözlik az antisemiticus mozgalmat, mert ott is sejtelmével bírnak a veszélynek, melyet a **zsidóság** méhében hordoz ... Kérdem azonban, mire tanított minket a **zsidók** egyenjogúságának kimondása óta szerzett 17 évi tapasztalás? Megadtuk a **zsidóságnak** 17 évvel ezelőtt a jogegyenlőséget és íme, ma már ott állunk, hogy míg a **zsidóság** gyarapodása a tetőpontra áll, addig a legalsó fokra kezd sülyedni a volt nemes közép és kisbirtokos osztály. A hiszékeny, jószívű magyar köznép addig bízott **zsidó** barátjában s addig szövetkezett, barátkozott vele, míg az mindenéből kiforgatta és házába ő ült bele. Ugyanezt tapasztaljuk hazánk nem magyarok lakosságánál. Így a tót és oláh nép között is nagy pusztítást tett a **zsidó-korcsma** és **zsidó-erkölcs**. Csak az élelmes szász és örmény tudott menekülni hálójából, épen és erőben áll is fenn mindkettő. A székelységnek egy része még tartja magát, de Maros és Udvarhelymegye már övök. A magyar vármegyék kezükben. Már Marosvásárhelyre és Kolozsvárra is be akartak lopózni, de az ottani magyarság eddig elég sikerrel verte őket vissza. A földbirtok megdőbbséget arányban ment át **zsidó** kézre s megy naponta, a hegyről megindult lavina növekedése arányában. Ezernyi **zsidó** haszonbérlet él ki a magyar birtokot, feldúlja a rétet, letarolja az erdőket, kiirtja a szőlőt, kiszívja, kiaszalja zsírjából a szántóföldeket és mezőt, kietlen sívárságokká téve egész gazdaságokat. Az iparost és munkást is teljesen szolgálatukba hajtották a **zsidók** pénzükkel. A **zsidó** beszerzi az anyagot, a szegény keresztény iparos olcsón feldolgozza s a haszon anyag és munka után a **zsidó** vállalkozóé. A kereskedelem terén a **zsidóság** egyrésztől egybeköttetései, másrészt hamis bukásai, szóval lelkiismeretlensége által minden versenytársat leszorít. A **zsidó** adja vagy közvetíti a pénzt gazdának, iparosnak, vállalkozónak, kormánynak s az egész országnak. Ez a sok száz meg száz - jobbra megadózatlan - millió mind nekik jövedelmez. Ugy, hogy Magyarországnak több mint öt ezer négyzet-mérföld területe nekik szánt-vet. Összes gabonatermelésünk, a kaszálók, rétek, legelők, istállók, állattenyésztésünk productiója nagy részben kezükön megy át a közforgalomba s ők veszik belőle a legtöbb nyereséget. Ugyaníly állapotokat találunk, t. ház, a szellemi téren is. Magyarországon az antisemitizmus dacára úgy a sajtó, mint a nyomdák és könyvkereskedések majdnem kivétel nélkül a **zsidóság** kezében vannak. A magyar író a **zsidók** robotosa tollával és eszével, maga kap néhány forintot, gazdagszik ismét a **zsidó**. A külföldi sajtóban a fajukbeli levelezők mindent, a mi javukra történik, dicsérnek, magasztalnak s a mi ellenkezik érdekeikkel, azt meg nem szűnnek gyalázni. E házban már is sokan vannak és ha tovább is megtűrjük, hogy a mandátum épen a **zsidóság** által árúccikké tétessék, akkor valóban nem sokára beteljesedhetik az, a mire Nendtvich t. képviselőtársam czélt, hogy egy emberöltő előtt ez a parlament **zsidó-parlament** és ennek folytán ez az ország **zsidó-ország** lesz ... Csak egyet nem szeret, nem keres: a kapa és kasza nyelét, az eke szarvát. Ezt nekünk magyaroknak és más népeinknek hagyja. És ha ily számtalan tény sem nyitja fel a t. ház és a **zsidó-pajtások** szeméit és füleit, szemek lehetnek, de nem a látásra és füleik is, de nem a hallásra. Ezért él az antisemitizmus Magyarországon, él minden művelt népnél s minden nem-zsidók kebelében, a kiknek szíve érez és feje gondolkodik. A ki nem dolgozik, ne is egyék, mondja az apostol, a miben az ellenkezője is ben foglaltatik, t. i. az, hogy a ki dolgozik, az egyék is. De a jelenlegi csendes **zsidó** rémuralom alatt, a kik nem dolgoznak, esznek, a kik dolgoznak, vesznek, s a rabszolgák sorsa nem volt oly gyötrelmes, mint a magyar köznépé, melyet irgalmatlanul zsákmányol ki az egyenesen emberkinzásokon alapuló **zsidó** uralom. És hogy mily éktelen a **zsidók** hatalma, mutatja az, hogy

míg Németországban már azt a kívánságot pendítették meg - igaz, hogy egészségi szempont leple alatt - hogy a hadsereg tagjai circumcisióknak - **zsidó** keresztségnak - vettessenek alá.

Elnök: Kérem a képviselő urat, tessek oly kifejezést használni, mely a parlamenti illemmel megfér.
(Közbeszólás: *Mondd héberül!*)

Rácz Géza: Megvallom, a **zsidó**-keresztséget elmondani nem lehet.

Elnök: Kérem, ne tessek az én szavaimra reflectálni, mert azt tiltják a házszabályok.

Rácz Géza: A **zsidó** Bródy lapjában követeli a **zsidóság** nevében, hogy engedjük át nekik a tért, Mezei Ernő pedig ezen a helyen szólított fel minket a kivándorlásra. És vajjon nem tanuskodik-e a hatalom bírásának teljes öntudatáról, hogy a „Pester Lloyd” vezércikkben vágja szemünk közé, hogy a **zsidóság** Tiszaeszlárt a magyarnak soha el nem felejtí. (Közbeszólás az antisemita padokról: *Még ők fenyegetnek!*) De nem látjuk-e, hogy a **zsidónak** minden szabad, szabad írniok a főpapság és főuraink, a gentry és polgárság, szóval minden és mindenki ellen. Szabad porba tiporniok legszentebb nemzeti intézményeinket, szabad subventionált lapjukban „bűncsináló bandának” nevezni a törvényszéket, frakkos gézengúzoknak az egész közigazgatási tisztikart és uri ripőköknek a magyar középosztály tagjait. (Közbeszólás: *Gyalázat!*) szabad kiadniok lapot, mely folyton azt hirdeti, hogy csak a tricot után való törekvés a valódi eszmény, csak házasságtörés, nőcsábítás, fajtalanság az, a mi boldogít. És hiába való e lap ellen a családapáknak még a nyilvánosság terén történt felszólalása is. Látjuk tehát, hogy még a kormány sem mer fellépni a **zsidók** ellen, noha másutt, mint például Ausztriában is, belátja a kormány a **zsidóság** veszélyes működését, máskülönbem nem látná szükségesnek az „Alliance Israelite Universelle”- nek, ezen a jótékonyág címén a kereszténység s a fennálló társadalom ellen aknamunkát folytató s az egész világra kiterjedő központi irodának lapját Ausztriából kitiltani. Jogegyenlőség ez, t. ház, melyben mi keresztények a **zsidósággal** szemben vagyunk? ... Nem szabad verseny, hanem a küzdőknek a versenytérről teljes leszorítása. És nem azt mutatják-e ezek a mi viszonyaink, hogy a **zsidó** túlsúly és versenyképesség ránk nézve nemzeti fenyegetés, valóságos „lenni vagy nem lenni” kérdése, a melynek ellenében mindenek előtt a törvényhozás útján kell védekeznünk. Mit mondjak végül azon vádra, hogy mi nem állunk az erkölcs alapján? Elismerjük és tudjuk mi, t. ház, hogy igaz, amit nagy költőnk mondott: „Minden országnak támasza, talpköve a tiszta erkölcs” és mivel ezt tartjuk: éppen azért kelünk védelmére a tiszta erkölcsnek, melyet a talmudi erkölcsnek invasiója szintén megrontással fenyeget. Mert hát nem mételeyező-e a társadalomra, hogy a **zsidósajtó** minden gazemberből eszményi alakot rajzol, költői fénynyel borítja s így mintegy követésre méltónak mutatja be. De még ma-holnap t. ház, a bűnesetek kiderítésénél megdűl a régi mondás érvénye, hogy „keresd az asszonyt” és ez a jelszó fog a vétkesnek nyomára vezetni: keresd a **zsidót!** Méltóztassék, t. ház, meggondolni, hogy az ecsetelt viszonyok s a **zsidóság**, melynek száma nálunk a külfölddel összehasonlítva túlságosan nagy, jogosulttá teszi álláspontunkat, melyet igazol a hazai történelmünk is. 500 ezer nemes fentartotta Magyarországot majd ezred éven át.

Simonyi Iván: A magyar nép védte a hazát, nem a nemesség!

Rácz Géza: neki nevet, királyt, törvényt adott, rányomta, a nemzeti bélyeget a földre és intézményekre, kormányzott a hatalom teljével 1848-ig. Most itt vannak Pulszky Ferencz t. képviselőtársam nemesei és pedig 700 ezernyi számban, összetartva, egyetértve azon célra, hogy igájuk alá hajtsák nemzetünket. Én, t. ház, nem akarhatom, hogy utódaink csak béresei, napszamosai, kocsisai, czipótisztítói és valóságos rabszolgái legyenek azon **zsidóknak**, kik nem szereztek őseinkkel együtt e véráztatta hazát, s melyet nem is fognak soha megvédeni, de hogy is védhetnék, midőn a talmud bölcs tanácsa nekik azt sűgja, ha a hadba indulsz, utolsónak maradj, mert ha futás lesz, így lehetsz az első! Nem akarhatom, hogy hazám az általános **elzsidósodás** processusában tovább menjen, sőt szent meggyőződéssel követelem, hogy a **zsidóság** terjedésének valahára törvényes utón és eszközökkel gátat vessünk.

Rácz Géza: ... Ugyanazon külső befolyás érvényesül ebben is, a melynek tulajdonítandó az, hogy szentségtelen kezekkel egymásután rontatnak le alkotmányunk százados intézményei, védbástyái, lerontatnak a magyar nemzetiség, a magyar faj őrhelyei, ősi fészkei, hogy becsempészhessék azokba a **zsidóság**, a tolakodó **zsidó** szellem kakuktojásait. Az új főrendiházban tavasz óta már ki is keltek e tojások és ha e minden ízében **zsidó-érdek** sugalta törvényjavaslat törvénynyé válik, hivatva lesz arra, hogy mindinkább széttépje a reménynek ama lenge szálait, melyekbe lelkünk még kapaszkodhatik, midőn a mindent döntéssel fenyegető **zsidó** áradatból a magyarság sülyedő hajóját kimenteni akarják. Hiába mondja a t. miniszterelnök ur indokolásában, hogy e törvényjavaslat keresztülvitele a képviselőház erősödését jelentené az új főrendiházzal szemben, nem a képviselőház fog ez által erősödni igen t. miniszterelnök ur, hanem erősödni fog a **zsidó** befolyás, a mint erősödött a főrendi reform következtében s erősödni fog az által, mert az 5 éves tartam tetemesen fölemelvén a képviselői mandátum értékét, a választások erkölcsi tisztaságának megóvása pedig nem levén biztosítva, még az eddigénél is tágabb tér nyílik, a lélekvásárlás eszközeivel, a pénzzel, műborral és vitriolos pálinkával működő **zsidó** hatalom érvényesülésére. Igaz, hogy a képviselőháznak több ideje lesz mint volt eddig arra, hogy erejét kifejtse, hogy akaratát érvényesítse. Igaz, hogy a választási mozgalmak ritkábban fogják a népet elvonni munkakörétől, de ne felejtse az igen t. miniszterelnök ur azt, hogy e mellett annál kedvezőbb helyzete lesz a coulissák mögött munkáló rejtett erőknél, a melyek a múltban nálunk is aknamunkáikkal a kormányválságok csakis egyedüli előidézői voltak s hogy az ily cselszövényes robbantó műveletekben, a ily vakantúrásokban, titkos harcokban épügy, mint a nihilisták és szabadkőművesek társulataiban a vezérszerepet mindig a **zsidó** befolyás viszi.

Orbán Balázs: ... Nem vagyok ellensége semmiféle fajnak, nemzetiségnek vagy vallásfelekezetnek, senkit nyelveért, lelke meggyőződéséért gyűlölni avagy lenézni nem tudok ... s így az izraelitát sem tudom azért, mert istenét Jehovának nevezi s azt furcsa ceremóniákkal imádja, üldözni ... Azonban kétségtelenül vannak oly társadalmi bajaink és visszasságaink, a melyek előtt szemet hunynunk nem lehet, nem szabad. Az ősi magyar erényt: a vendégszeretetet, az üldözöttek befogadását nem szabad oly túlságokba vinnünk, a mi e haza őslakóinak kiszorítását és kipusztítását vonhatná maga után. Már pedig ennek fenyegető jelenségei mutatkoznak hazánk némely vidékein, különösen hazánk északi részében. Muszkaország hemzseg a **zsidóság** azon alantosabb válfajától, a mely nem a spanyol és mór vérkeverék által nemesült, hanem a kazár és tatármuszka vérkeverék által idomtalanult el. E veres-szőke **zsidófaj** oly roppant mérvben szaporodott el Oroszországban, csekély lelkiismerettel folytatott üzérkedései folytán s főleg separatisticus különhuzódása által annyira megutáltatta magát, hogy az ottani társadalom mindenképen, nem egyszer elítélendő durva, embertelen módon is kilökní, kiküszöbölni igyekszik kebléből. Ezen folytonosságban levő epurationalis mozgalmak hozzánk özönoltetik az oroszországi **zsidóságnak** a salakját, legalsóbb szurtos rétegeit. Ezek mindenféle utakon és módokon becsempézik ide hazánkba magukat, ellepik hazánk felvidékeit, onnan rajaikat szétbocsátják e haza minden tájaira, valódi élősdi rovarokként berágnak mindenüvé magukat s exclusivitásukat itt is mereven fentartva, semmiféle hajlamot nem mutatnak arra, hogy nemzetünkhez simuljanak, szokásainkat, erkölcsünket, hazai nyelvünket elsajátítsák s új hazájukhoz vonzódnak, azzal identifikálják magukat. Ezek nem hazájuknak, hanem kizsákmánylandó üzértelepnek tekintik ez országot, a melynek mitsem adni, hanem attól a lehető legtöbbet elvonni törekednek. Én egy szép szombati napon (*Halljuk! Halljuk!*) voltam Munkácson és valóban elbámultam, a midőn Árpád atyánk ez első megállapodási helyét képezett és a magyar történelemben egészen napjainkig le oly dicső szerepet játszott, a magyar szabadság egyik legerősebb fellegvárát képezett ez ő városunkban, mely még nem rég minden ízében magyar volt s mely büszke lehet arra, hogy hős Rákóczy Ferencz hős anyjának, Zrinyi Ilonának s magának legnagyobb szabadsághősünknek lak és védhelye volt. E városban, mondom, melynek minden hantja, minden köve, minden fűszála magyar dicsőségről beszél, melynek minden porszemét a szabadság védelmében kiontott nemes vér alakítja át drága emlékgönggyé. E városban régi dicsőségünk és nagyságunk e szent acropolisában, én alig láttam mást mint pajeszes, hernyósapkás és szurtos kaftános **zsidót** és végtelenül elszomorodtam és méltán felháborodhattam, a midőn e sok ezernyi sokaság közül egyetlen magyar szót, egyetlen magyar hangot kitörni nem hallottam, hanem mindenik hadart egy fűlsértő, minden aesteticiai érzéssel bíró embert felémelyítő német jargont, vadmuszka dialectussal spēkelve, tehát egy oly kotyvalék nyelvet, a mely nekik nem anyanyelvük, a melyhez semmi előszeretet avagy kegyeletes emlék

nem kötheti őket ... De nemcsak ős Munkács városában van ez így, (*Halljuk! Halljuk!*) hanem így van ez a felső megyékben mindenütt, sehol sem hallani ajkukról egy magyar hangot, sehol sem található a magyar hazához való ragaszkodásnak, a nemzetünkhöz való simulásnak egyetlen atomját sem. És ez a magyar nemzettel, annak nyelvével, szokásaival szemben ellenséges lábra helyezkedett faj, folyton tolul be Muszkaországból, előzőnöl minden várost, minden falut, mérgezett pálinkájával elrészegecsíti, elerkölcsteleníti, elszegényíti s lassanként expropriálja a hozzánk őszintén ragaszkodó, szabadságharczainkban mindig velünk harczolt s ezredév szenvedéseit velünk megosztott, jó és balszerencse közt velünk testvéresült rusznyák és tót népet s azokat ezrivel kergeti Amerikába. Vannak már egész faluk, a melyeknek őslakói kipusztultak s helyüket a kaftános had foglalta el. De nemcsak ott az egyszerű rusznyák nép között uralkodnak, hanem onnan rajaikat szétrepkedtetik a magyar alföldünkre is oly mérvben, hogy Szatmár vármegye székvárosában s Biharmegye több városában és községeiben is egész tömegét találtam az ily magyarul beszélni nem akaró muszka **zsidóknak**, egy csomó titkos zugiskolával, a melyek a fanatizmus és tudatlanság és a hazát ignoráló exkluzivitás tenyészdeái, a német jargonnak tápláldái ...

B. Andreánszky Gábor: T. ház! Előttem szólott t. képviselőtársam igen érdekes és jeles beszédben festette azon veszélyt, mely bennünket Galiczia felől fenyeget ... Hazája nem egyike a **zsidópusztította** keleti szomszédországnak, de a civilizatio egyik bölcsője, Olaszország volt, mely még nem sokat szenvedett eddig a **zsidóktól**. És mi volt egyik eredménye tanulmányainak? Az hogy kérdé, nem félnek-e az intéző kormányférfiak attól, hogy 20 év múlva 10 millió valódi magyar közül Magyarországon nem lesz több 1 millió valódi magyarnál és a többi nem lesz egyéb, mint magyarosított **zsidó**, vagy ha tetszik **elzsidósodott** magyar. T. ház! Ha a **zsidó** faj ismert túlszaporaságát és nagy életszívósságát is vesszük figyelembe, a belső szaporulat útján ezt el nem érhetné e faj ... Vannak organismusok a természet világában, melyek felett nagy vita folyik, okozói-e a kórnak, vagy annak természetes következményei. A galicziai bevándorló **zsidókról** mindkettőt lehet állítani, hol bekerülnek, ott spiritus familiarisuk, pálinka segítségével a szegénység és nyomor kórját idézik elő és másrészt oda gravitálnak, hol egy szerencsétlen törvényhozás és egészségtelen pénzügyi gazdálkodás által már is a nép vagyoni jóléte, sőt a nyomor által némileg erkölcsi is alááztak. De mindkét esetben e természeti organismusokat a káros testből távol kell tartanunk, mert annak szétbomlását idézik elő, ez a helyes gyógyítás első kelléke. És nem-e hasonlítanak a galicziai bevándorlók mindenben ezen organismusokhoz? Nem munkás kezet, nem értelmiségi vagy anyagi vagyont hoznak magukkal, de kiaszott, kiéhezett alakok Sárosmegyébe sok kocsiszámra érkeznek naponta - mint egy hitelt érdemlő szemtanú panaszóla nékem künn e ház folyósóján - és ezek mind munka nélkül egyszerű csavargó-kereskedés vagy koldulástól akarnak megélni, mert ha dolgozni akartak volna, el nem mentek volna hazulról. A fanatizmus, melylyel önök minket vádolnak, annyira uralja ezen egészben sajnálatot gerjesztő lényeket, hogy összeborzadnak a keresztény embernek még csak láttára is. És ezek, t. ház, letelepednek itt hazánkban, eleinte koldulásból összeszedik az első tőkét a pálinkára és az uzsorára, lassankint így hozzászoknak a keresztények látásához, gyűlöletüket rejtegetik és csak mikor az addigi gazdát kiárvereztetik házából, ősi vagyonából, midőn ez a kivándorlási ágenstársaik hálójába kerülven, megragadja a vándorbotot, hogy az új világban az utolsó évek rabszolgaságát tovább folytassa. Villan fel ismét egy perczre szemekben kárörömmel a keresztények gyűlöletének elolthatatlan tüze ... Kivált ha okulhatott szomszédságában, oly elijesztő példán, mint okulhatunk mi is a **zsidók** által elpusztított ország, Galiczia sorsán. A nemzet fentartásának érdeke követeli ez új veszélyes népvándorlás megszüntetését, e káros elemeknek a hazától való távortartását. És miután az Irányi t. képviselőtársam által beadott, habár más indokokból eredő és más indokolással ellátott törvényjavaslat e czélnak megfelel: én azon reményemet fejezem ki, hogy ha az önök szívében, a hamisan értelmezett jogegyenlőség minden haza, minden nemzetszeretetet el nem ölt még, akkor nemcsak elfogadják Irányi t. képviselőtársam törvényjavaslatát, de szorítani fogják a bizalmukat bíró kormányt arra, hogy azt életbe is léptesse és érvényesítse.

Veres József: T. képviselőház! Előrebocsátom azt, hogy a 15. §-hoz egy módosítványt van szerencsém benyújtani, a mely következőkép hangzik: „Ha a községben állandóan lakni akar, tartozik ezt bejelenteni és ha kimutatja” után tétessék: „előbbi tartózkodáshelyéről hozott vagyoni bizonyítvánnyal”. Ezt akarom hozzátenni azért, mert akárhány eset van, a mikor a letelepülő, különösen a **zsidó** letelepülő az ajtó előtt, a községhezánál kap egy hitsorsosától pár száz forintot, bemegy, azt bemutatja a bírónak, azután kimegy, visszaadja a pénzt hitsorsosának és ezzel bebizonyította, hogy magát és hozzátartozóit fenn tudja tartani. Én

tehát azt kívánom módosítványommal elérni, hogy az illető előbbi tartózkodási helyéről magával hozott bizonyítvánnyal igazolja vagyoni képesítését ... Nemzeti tradíciónk szellemében még a múlt században is a **zsidónak** letelepednie, laknia, vagy egy éjszakán egy községben meghálnia nem volt szabad. Sőt tovább megyek. 1849-ben - a mikor pedig szintén csak nyilatkozott nemzeti tradíciónk szelleme - a felsőház az idegenek településéről hozott törvénybe föl akarta vétetni azt is, hogy a **zsidóknak** ezt a települési jogot csakis nagyon szigorított feltételek mellett a legkritikább esetben hajlandó megadni ... A magyar le tudott mondani az ő kizárólagos „Magyarok Istenéről”, a **zsidó** most is azt hiszi, hogy neki extra istene van és annak az extra istennek ő extra népe, a melynek külön jogai és kiváltságai vannak. Hanem az ellenszenv főképp irányult a **zsidóknak** társadalmi félszégei és bűnei ellen és a hiba nézetem szerint abban rejlik, hogy ezen társadalmi félszégeik és bűnök gyökere visszanyúl a vallásba és abból táplálkozik ... És én, a magam részéről, ha a nemzetközi viszonyosságot tekintjük, teljes készséggel elfogadom ezt, mert akkor csak egy kis változattal azt a régi közmondást kell használni: ha te ütöd, orosz és német, a te **zsidódat**, én meg ütöm a magam **zsidaját**.

Margittay Gyula: ... Elszámolták magukat s ki feledték számításukból azon szerény körülményt, hogy míg Angolországban, Belgiumban, Hollandiában, vagy másutt a tőke legnagyobb részben tisztességes keresztény kezekben van, addig az nálunk a könyörületet nem ismerő uszorájáról s kapzsiságáról hírhedt **zsidófaj** kezében torlódott meg. Eltörölték tehát az uszoratórvényt, ámde az eredmény éppen az ellenkezője lett annak, a mit tőle vártak, mert mielőtt a tisztességes külföldi tőke az országba jöhetett volna, seregestől tódultak be a galicziai vámpírok a prédára s egyesülve a benszülött nadályokkal, rövid néhány év alatt olyan pusztítást vittek végbe a magyar nép között, melyet egy század alatt is alig lesz képes kiheverni az ország. Bizony, t. ház, ez az invasio fölért egy tatárjárással ... A törvényhozás észrevette ugyan ezt, hanem egy kissé későn s az uszora-törvényt ismét behozták, sőt hogy a köznépen is legalább valamennyire segítve legyen, behozták a bagatell eljárást is és a korcsmai hitelt korlátozták és ez mind igen hasznos is lett volna, ha egyszersmind a szenvedő váltóképeséget is tetemesen megszorították volna. De csodálatos, mintha csak az uszorásoknak akartak volna a nép kifosztásához alkalmasabb fegyvert kovácsolni, még kiterjesztették azt. Ennek azután az a szomorú következése lett, hogy a kik azelőtt a hallatlan magas kamatokat bekebeleztették, ezután a váltó tőkéhez irták azt. Sőt még a korcsmai adósságokról is váltókat írtak alá a félittas emberekkel, minek folytán a bagatell eljárásnak s a korcsmai hitel korlátozásának a népre nézve nemcsak hogy semmi haszna nem lett, sőt ellenkezőleg még veszedelme származott abból, mert a gyorsabb és költségesebb váltó-eljárással - mely mellett a szegény ember, ha a váltót csakugyan aláakarmolta, még nem is védekezhetett, mert a követelés valóságát a váltó tulajdonos uszoras igazolni nem tartozott - még többeket s még gyorsabban fosztottak ki s tettek földönfutóvá. Hiszen a felső megyék lakosságának egy negyedrészt éppen ezzel az eljárással kényszerítették arra, hogy hazáját elhagyva, Amerikába vándoroljon ...

B. Andreánszky Gábor: Mert, t. ház, igaz, hogy az a nebánts virág, a **zsidóság** nincs nagyon veszélyeztetve a váltóképeség jelenlegi féktelensége által, mert annak van ez ellen egy igen jó orvossága és ez egyszerűen az, hogy ha szorítják őtet, ráíratja hamarjában birtokát vagy testvérére, vagy feleségére, vagy sógorára, vagy gyermekeire, vagy vagyonára álfoglalást eszközöltet ...

Nendtvich Károly: ... Tudom, hogy azok, a kik kívándorolnak, gyakran rövid idő alatt pénzt küldenek haza és ez által hívogatják a többieket is, mert ez látszólag arra mutat, hogy ott jobbak a viszonyok és többet lehet szerezni és nyerni, mint ezen országban, hol kénytelenek nyomorogni és úgyszólván éhen halni. Ennek természetes oka, t. ház, részben abban áll, hogy Felső-Magyarországon az agyonnyomorítás a pálinka által történik, a mely Felső-Magyarországon leginkább a **zsidók** kezében van. Ezt nem tagadhatja senki sem. Oka ennek a váltóképeség is, mert az a szokás, hogy még a pálinka árában is, a melylyel valaki a **zsidónak** tartozik, kénytelen váltót adni. Azután e váltó következtében exequáltatja őt a **zsidó** és megfosztja tőkéletesen minden vagyonától ... Hogy Magyarországon mennyire ment a **zsidók** hatalma, azt mindnyájan tudjuk. *(Halljuk!)* Jól tudjuk azt is, hogy a kormány kénytelen a **zsidóknak** a tekintetben szabad kezét

engedni, hogy a néppel úgy bánjanak, a hogy nekik tetszik, mert különben kölcsönt nem kap ... Vannak, t. ház, országok Európában, a hol a pálinka kimérése tökéletesen el van tiltva és ez igen okos és célszerű intézkedés.

2. FEJEZET FŐRENDHÁZI NAPLÓK (1884-1887)

Károlyi István gr.: Nagyméltóságú elnök ur, méltóságos főrendek! ... nem tartom szükségesnek, kívánatosnak, hogy az izraelita a magyar főrendiházba jövőre mint tag bevétessék. (*Halljuk!*) Az utóbbi napokban leginkább azon argumentációk jöttek szőnyegre, hogy a történeti alapot vegyük tekintetbe, történelmi szempontokról, magyarsági szempontokról és egyszóval qualificációról beszéltünk. Kérem a méltóságos főrendeket, qualificációnak tartja-e valaki köztünk, hogy azért, mert valaki **zsidó**, tagja legyen a magyar főrendiháznak? A **zsidónak** imája, mint tudom, még ma is nem a Magyarok Istenéhez szól, hanem a Jehovához, a **zsidóknak** nyelve nem a magyar nyelv, hanem **zsidóul** beszélnek egymással. Nem is tekintem magyarnak a **zsidót**, hanem egy fajnak tekintem, mely bejött Magyarországra, benne a magyar nemzetnek, szerintem, lényegét nem tekinthetem. A magyar főrendiházat úgy kívánom alkotni, hogy főalapvonása jövőre is a magyarság, a hazafiság, a becsületesség és függetlenség legyen. Hosszú idők multával nem bánom, ki lehet nevezni a **zsidót** is főrendi tagnak, de a függetlenség oly függetlenség, mely akkor is létezik, mikor szembe kell állni nemcsak lefelé, nemcsak felfelé a kormánnyal, de még a dynastiával is, hogy ki merje mondani a magyar mágnás a szót mindig, mikor a magyar nemzet érdeke megkívánja. Ezen qualificációt, megvallom, nem akarok sérteni, de a **zsidónak** megadni nem lehet és így ajánlom, hogy azon pont egyszerűen kihagyassék ...

ifj. Festetics Pál gr.: Azért én sajnálkozásomat fejezem ki, hogy jelenleg oly kormánnyal állok szemben, amely állítólag a szabadelvűség zászlajának kibontása által szerzett magának az országban többséget, a mely azonban a szabadelvűség más áldásaiban nem képes bennünket részesíteni, mint hogy ezen háznak különös dísz akar kölcsönözni egy **zsidó** rabbinus behozatalával. Megengedem, ismervé az igen tisztelt kormány pénzügyi politikáját, hogy bizonyos tekintetben előzékenységet kell tanúsítania a **zsidó** hatalommal szemben, de ezen körülmény minket, mint az ország főrendéit, semmi ily előzékenységre nem kötelez és azért megütközéssel utasítom vissza az eredeti kormányjavaslatban foglalt azon passust, hogy egy oly vallásfelekezet legyen itt képviselve, mely még önmagában sincs organisalva és mely közjogunkban még nem szerepel, mint bevett vallás ...

3. FEJEZET KÉPVISELŐHÁZI IROMÁNYOK (1884-1887)

Császári és Apostoli Királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk! ... Felsőged felelős kormánya javaslatainak megbirálásánál bennünket kizárólag az ország és a nemzet érdekeinek s keresztény jellegének megóvása fog vezérelni ... Az 1867-ki törvényhozás, az alkotmány visszanyerése fölötti édes mámorában, ezeréves hagyományok bölcsességéről megfeledkezve, egy végzetteljes ballépést tett akkor, midőn a **zsidókat** feltétlenül emancipálta. Az emancipatio folytán mindinkább elhatalmasodott **zsidó** népfajnak a nagylelkű magyar nemzet elleni végtelen háladatlansága és izgató lelketlensége idézték elő azon súrlódásokat, melyekről Felsőged legmagasabb trónbeszéde megemlékezik. Itt pusztán az elnyomottak elleni szigorú erélyt

alkalmazni, az elnyomók túlkapásainak megfékezése iránt pedig nem intézkedni, s ezzel az izgalmak tulajdonképeni okait el nem enyésztetni: célzott tévesztett eljárás lenne, sőt a létező benső bajokat csak súlyosbítaná. Csak 17 éve, hogy a **zsidók** ingatlan vagyont bírhatnak, és már is az ország igen számos megyéjében a földbirtok nagy része kezükbe jutott, míg ezen birtokok tulajdonosai koldusokká, földönfutókká lettek ... Ez annál méltányosabb, miután a hitbizományok tulajdonosainak meg van adva a mód, jogi és egyéb tudományok megszerzése által megvédeni birtokukat, míg a szegény földműves nép a tudomány védelmében nem részesülhet, sőt ideje sem marad arra, hogy folytonos éberséggel figyeljen a nyáj körül leselkedő farkas módjára őt környező uzsorások fondorlataira, kik az ő munkájából élni és az ő romlásán gyarapodni tekintik egyedüli kenyérkeresetüknek ... Felségednek két országa és tartománya ijesztő képét nyújtja a **zsidó** korlátlan szabad gazdálkodásnak. E két tartománynak **zsidósága** anyagilag már tönkretette ama tartományok keresztény lakosságát és most mint a sáskahad, ama tartományok lelegelt tereit mindinkább elhagyva, hazánkat aggasztó mérvben lepi el. Felséges Urunk és Királyunk! Mi nem akarjuk, hogy Magyarország Gracchia és Bukovina sorsára jusson ... A **zsidóság** rohamos gyarapodása a keresztény népek rovására és vesztére következménye az álszabadelvűség által oly fennen hangoztatott fictiv jogegyenlőség köpenye alá rejtett kiáltó jogegyenlőtlenségnek, a mely a **zsidóság** és a keresztény nép közötti viszonyokban tényleg fennáll. Ha figyelemmel kutatjuk az itt vázolt jogegyenlőség elvének gyakorlati hiányait, mindenekelőtt a **zsidóság** szervezete ötlük szemünkbe, a mely a **zsidóságot** a vallás és felekezet czége alatt egy zárt érdekszövetségben egyesíti, ama czég ürügye és védelme alatt azonban első sorban és legfőképp gazdasági és politikai célokat követ. E consortionális testület egy központi közeggel bír, a mely ismét az egész világra szóló Alliance Israelite nevű **zsidószövetséggel** oly szoros összeköttetésben áll, hogy bátran mondhatjuk, mikép az országban lakó **zsidók** minden nyilvános politikai jogukat külföldről vett vezényszó után gyakorolják. És ezen veszedelmes szövetkezettel szemben keresztény népünknek nincs semmi önvédelmi eszköze. A folyton a szabadelvűséget emlegető **zsidóság**, most, a midőn szabadelvű intézményeink áldásai ellenük, az ő bitorolt hatalmuk ellen készülnek fordulni, megtagadva a szabadelvűséget, a legnyersebb reactio ösvényére akarja terelni Felséged felelős magyar kormányát. Míg ugyanis egyrészt nekik van központi irodájuk, vannak fiókjai Alliance Israelitejüknek, vannak izraelita földműves, izraelita iparospártoló-egyleteik, a keresztény-magyar népnek nem szabad semmiféle hasonczélú keresztény egyletet alakítania, mert ezek megalakulását Felséged felelős magyar kormánya megakadályozza. A **zsidóság** tehát már egyleti és gyülekezési szabadságunkat a maga részére confiscálta, és most még az eddig élvezett sajtószabadságnak egyenesen **zsidóérdekből** való elkobzásával is fenyegetnek bennünket, hogy túlkapásaiknak semmi akadály se álljon többé útjában, és hogy elnyomatásunkban elnyomóink ellen még csak panaszra se nyílhasanak ajkaink. Felséges Urunk és Királyunk! Az alkotmányos szabadságaira féltékeny magyar nemzet, a mely szabadságát egy évezreden át tatár, török és egyéb százados ellenség ellen fegyverrel megvédelmezni tudta, nem fogja fejét ma se rabigába, legkevésbé pedig a **zsidóság** rabigájába hajtani. A **zsidóság**, valamint egész Európában úgy nálunk is a mozgó tőke zömét és annak vezérletét kezébe kerítve, oly állapotokat teremtett, melyek a sötét középkor hatalmasainak ököljogára emlékeztetnek. Az állam, mely megengedi, hogy az anyakönyvek rendes vezetése, mely a keresztényekre nézve oly szigorúan kötelező, a **zsidóknál** elmulasztassék, és így ők a hadkötelezettséget kijátszassák, az állam, mely a **zsidó** nagygyárosok érdekében ezek számára behozott nagy adóengedmények és kiváltságok mellett, a velők való versenyzésre utalt keresztény kisiparosok érdekeit feláldozza, sőt ezek szükséges védelmét - a szoros szervezetet hiányos ipartörvénye által kijátszva - illuzoriussá teszi. Az állam, mely a mozgó tőke kinövéseit megnyirbáló jó uzsoratorvényt behozni vonakodik, és így a **zsidó** mozgó tőkét - mely a reális vagyont túlságig terhelő megadóztatás alól kibúvik - természetes kiváltságai mellett még törvényes kiváltságokkal is felruhazza. Az az állam mindannyiszor a **zsidókat** jogtalan előnyökben részesítve egyenesen megtagadja a jogegyenlőséget. Felséges Urunk és Királyunk! Szolgáljunk-e e részben bizonyítékokkal? Ott van Franciaország példája, ott van a nihilismus, a melyhez a contingenst 55%-ig **zsidók** szolgáltatják. Ott van a németországi sociáldemokratia, a melynek éltető eleme a **zsidóizgatás** és a **zsidópénz**. A mai korszakban oly ijesztő mérvben nyilvánuló anarchismusnak legbuzgóbb apostolai szinte **zsidók**. A **zsidóság** eredetétől fogva erjesztő, bomlasztó elem volt, e szerepét ma a midőn testéről a békók levéve vannak, tényleges kiváltságolt helyzetében minden akadály nélkül játszhatja. Vakondok munkájukat a keresztény vallás, család és erkölcsök aláadását már régóta tapasztalják, de óriási pénzhatalmuk őket a közel jövőben már a nyílt támadásra is fogja bátorítani. Nagyon hosszúra nyúlna ezen legalázatosabb előterjesztésünk, ha mindazon bajokat ecsetelni akarnánk, melyeket a **zsidóság** mint társadalmi hatalom hazánkban okoz, - s ha mindazon

sérelmeket felsorolni akarnánk, a mely a **zsidóság** okozta sérelmeket orvosolni most már a közbéke szempontjából is halaszthatlan kötelességünk ... a kereszténységnek, a keresztény népeknek pedig, mióta a Félhold hatalma lehanyaglott legveszedelmesebb, legádázabb halálos ellensége a **zsidó** semitizmus. Az antisemitizmus nem egyéb, mint a keresztény népeknek önvédelmi állapotba való helyezkedése a **zsidó** semitizmussal, e halálos ellenségükkel szemben.

Császári és Apostoli Királyi Felségednek Legkegyelmesebb Urunknak. Budapesten, 1884. évi október hó 11-én, legalázatosabb szolgálói: Magyarország országgyűlésileg egybegyűlt képviselői: *Báró Andreánszky Gábor, Ónody Géza, Ráth Ferencz, Csúzy Pál, Vadnay Andor, Dr. Rácz Géza, Istóczy Győző, Dr. Komlóssy Ferencz, Margitay Gyula, Dr. Nendtvich Károly, Zimándy Ignác.*

Császári és Apostoli Királyi Felség! Legkegyelmesebb Urunk! Alattvalói hódolat, mély tisztelet és meglepéssel vettük Felséged legmagasabb trónbeszédének zárszavait ... Az 1867: XVII. t. cz. megadta a **zsidó** honlakosoknak a keresztényekkel a polgári és politikai jogokban való egyenlőséget. Ha léteznék véletlen a világ históriában, úgy véletlennek lehetne azt nevezni, hogy a 48-as évet követő átmeneti korszaknak káros, veszélyes tényezői ugyanazok, melyek a **zsidóknak** a hatalmat adják kezükbe. A **zsidóság** már az emancipatio előtt is nagy mértékben a mozgatóke birtokában volt. A **zsidóság** a nemzeti jellemét képező kitűnő üzéri képességet, lehet mondani ezredéves nemzedékeken át nemcsak örökölte, de egyoldalúan s rendkívüli módon fejlesztette, egyéb emberi tulajdonok és célok rovására. A **zsidóság**, mint egy tömör phalanx áll az egyes elemekre feloszlott társadalommal szemben. A **zsidóság** nemzeti és vallási tradícióinak idejét látja beteljesülni, mely tradíció igen világos szavakban Izrael népének igéri az uralmat a világ összes népei felett. Hogy ezen oly kínáló alkalmat biztosítsa, Izrael népe minden eszközt megragadott. A mozgó tőke birtokosai és ügyes üzérek urává lettek a nagy országos és kisebb bankoknak és hitelintézeteknek. Kezükben tartják e szerint a mai korban oly fontos pénzforgalmat és hitelügyet. Kezükbe tudták keríteni a gőzzel hajtott nagy közlekedési vállalatokat. Kezükbe kerítették csaknem az összes sajtót. Külföldi bankár-consortiumok, mint az államoknak hitelezői, kölcsöneik által, messzeterjedő befolyást gyakorolnak a mindig pénzhányban szenvedő modern alkotmányos kormányokra. Mójukban van a **zsidóknak** továbbá a papírgazdaságot annak oly számos, veszélyes kinövéseivel együtt mindig tovább fejleszteni. Agrár törvényünk, iparrendünk nem lévén, másrészt a fennálló telekkönyvi, sőt még büntető egyéb törvényes intézkedések a tőkét és üzérkedést dédelgetvén, a szegényebb **zsidó** honpolgárnak bő alkalom nyílt, mint üzér, mint hitelező, alkusz, kereskedő, mint korcsmák bérlője stb. az iparos és polgári, a középirtokos, valamint a földművelő népek nagy részét deposedálni. A **zsidóság** minden befolyását és erélyét felhasználja, hogy ne alkossunk helyes agrár törvényt, korszerű iparrendet. A **zsidók** összes befolyásukat arra fordítják, hogy meggátoltassák minden oly választási törvény, mely által valóban a lakosok életérdekei és jogos kívánalmi érvényesülnének. Büntető törvénykönyvünk feltűnőleg legyezgeti azon bűntényeket, melyekben a statistika kimutatása szerint leginkább **zsidók** a részesek, valamint annál nagyobb szigort fejtenek ki oly vétség, sőt mulasztásokkal szemben, melyeket a szegénység okozott ... A **zsidók**, kik ösztönszerűleg és öntudatosan működnek a nemzsidó társadalom felosztatásán. Tervszerűen elősegítik a szélső socialdemocratikus és anarchikus mozgalmak azon törekvéseit, melyek a fennálló intézmények megsemmisítésére irányozvák ... Hisz az eddig fennálló intézmények feloszlása a legnagyobb hasznot eddig is csak a **zsidóknak** hozta. A **zsidók** tehát a socialis mozgalomban is minden pozitív alkotást akadályozni fognak és azon lesznek, hogy minden szélsőbb pártok, mint az anarchisták egész a nihilismusig, túlsúlyra vergődjenek. Végső veszély idejében a **zsidóknak** sokkal inkább mójukban van vagyonukat és személyüket menteni, mint az állam egyéb polgárainak. Tény, hogy a legszélsőbb socialdemocratikus mozgalmak, hogy az anarchisták élén **zsidók** állanak és állottak. A császári orosz kormány előtt nagyon is jól ismert tény, hogy a nihilistáknak nagy része **zsidókból** áll, hogy azoknak főintézői **zsidók**. Oly messze terjedők és sokfélék a rendesen titkon működő **zsidóság** utai és eszközei, oly hatalmas már a **zsidó** befolyás, hogy magasabb tudományos intézeteinkből, irodalmunkból kiszoríttatik, elnémíttatik minden, a mi nem fér össze Izrael moráljával, Izrael hatalmával. A hatalmas **zsidó** befolyásnak köszönhetjük, hogy nyilvános intézményeink, ép úgy mint culturánk jelentékeny része nem egészséges virága többé a nemzet fájának, hanem egy idegen, élettelen készítmény, melyet mesterségesen az élő nemzet törzsébe akarnak beoltani és melytől hiába várjuk, hogy egészséges gyümölcsöt teremjen. A **zsidóság** meg akarja akasztani nemzeti életünknek

természetes fejlődését, meg akarja akasztani az egészséges haladást. Egy nemzetet sem lehet büntetlenül nemzeti geniusától megfosztani. Ha tehát a nemzet ezen végzetes befolyás ellen reagál, ez csakis annak a jele, hogy a nép még nem korcsosodott el, még nem vesztette el nemzeti jellegét. A **zsidók** mindent elkövetnek, hogy a vád súlyát magukról elhárítsák. Szerintök a keresztények azok, kik a **zsidók** eljárását bírálták, okozták a súrlódásokat és izgalmakat, ámbár a tények éppen az ellenkezőt bizonyítják. Ha nem sikerült volna a **zsidóknak** az összes sajtóban már évtizedek óta a szabad szót elnémítani, az egész kérdés nem különböznék azon százféle politikai, társadalmi és tudományos kérdésektől, melyekre nézve az állampolgárok igen különböző, eltérő nézetben vannak és melyek a legbékésebb utón oldatnak meg, vagy a melyek felett az igazság érdekében vita foly, a nélkül, hogy a törvény vagy a béke csak a legcsekélyebb mértékben is megsértetnék ... A Német Birodalomban, melyre nézve Felséged a legbensőbb baráti viszonyt, örömeinkre hangsúlyozni méltóztatott, egy igen gazdag antisemita irodalom működik, a sajtónak legalább egy része nincsen **zsidó** kezekben, a legtöbb városban antisemita egyletek alakultak. Németországban a legkisebb rendzavarás sem fordult elő. Az összes magyarországi antisemita képviselők kerületeiben a rend és csend a legcsekélyebb mértékben sem lett megzavarva. Az Orosz Birodalomban, hol minden szó csak legszigorúbb ellenőrzés folytán hagyhatja el a sajtót, sajnálatra méltó véres **zsidóüldözéseknek** volt színhelye ... Köztudomásúlag **zsidók** által vezetett és írt lapokban, nyomtatványokban számtalanszor a nem-zsidó hit, egyházi szertartások, papok, nem kevésbé a hadsereg, Felséged tanácsosai, sőt a legmagasabb uralkodó család egyes tagjai durván meg lettek sértve, láttuk, az egyes felekezetek és osztályok közt a gyűlölség magva el lett hintve. Mindazáltal nem tapasztaltuk, hogy az ügyészség ezen lapok ellen port indított volna. Császári és Apostoli Királyi Felségednek, Legkegyelmesebb Urunknak, Budapesten, 1884. évi október hó 11-én. Legalázatosabb szolgálói: *Magyarország országgyűlésének egybegyűlt képviselői, Simonyi Iván, orsz. képviselő.*

Indokolás „az értékpapírok adásvevése és a tőzsdészerű adásvevési s egyéb beszerzési ügyletek után fizetendő illetékekről” szóló törvényjavaslathoz ... Az államok általános adósságot-adósságra halmozási rendszere mellett, a melyeknek példáját aztán az államban létező testületek és társulatok is telhetőleg követik, az értékpapírok folyton növekvő özöne, a társadalomnak egy, túlnyomó részben dúsgazdag **zsidókból** álló hereosztályát teremtette meg s növelte nagygyá, a mely hereosztály nem szánt, nem vet, de azért ő arat legjobban, s a melynek productív ipari munkája legfőlebb csak az értékpapírok kamat és osztalékszelvevényeinek időnkinti leollózásából és bekasszálásából s az értékpapírok folytonos cserebereléséből áll. S ennek a túlnyomólag gazdag **zsidókból** álló hereosztálynak a számára dolgozik, fárad és izzad a földműves, a földbirtokos, az iparos, a szolid kereskedő. Ennek a hereosztálynak a szolgálatában, érdekeit mindenben előmozdítandó, működik a sajtó, működnek a parlamentek, s állanak rendelkezésére az állami hatalmi összes tényezők. Ugyanazért, ha nem akarjuk azt, hogy ez az egészségtelen közgazdasági és társadalmi állapot in ultima analysi egyrészt a legcrassabb **zsidó** plutokrátiát, másrészt pedig a mindenéből kifosztott proletariátust mint egyedüli két, még fenmaradó társadalmi osztályt teremtsen meg. Ugye eleve gondoskodnunk kell arról, hogy az ingó tőkének a **zsidóság** által mindinkább ad absurdum vitt korlátlan uralmát lehetőleg paralyssáljuk, s dictaturáját megtörjük. Az ingó tőkével, a pénzzel, a társadalom többi osztályai ellen pusztító gazdasági hadjáratot folytató **zsidóságnak** fő működési tere a tőzsde ... Budapesten, 1886. április hó 3-án. *Istóczy Győző, B. Andreánszky, Dr. Komlóssy Ferencz, Dr. Nendtvich, Zimándy, Veres József, Csúzy Pál, Margitay Gyula, Halvax József, Szemnecz Emil, Dr. Rácz Géza, Thassy Géza, Majthényi Ádám, Olay Szilárd, Kürthy Sándor.*

ORSZÁGGYŰLÉSI KÖNYVTÁR
K1 (372:22)

Azon büntető pernek tárgyát, melyben dr. Rácz Géza képviselő úr a büntető-törvénykönyv 176. §-a alá eső magánosok elleni erőszak büntetével vádoltatik, a múlt 1884. évi márczius 15-én Czegléden lefolyt zavargás és erőszakoskodások, valamint az ezt előidézett izgató tartalmú beszédekben foglalt hatóság elleni izgatás képezik ... Farkas Sándor czeglédi lakos és társai márczius hó 15-ik napját megünnepelendők, Czegléd város polgármesterénél, egy azon napra összehívandó népgyűlés tarthatásáért folyamodtak, melynek helyéül Kossuth terét jelölték ki s ünnepi szónokul Ugrón Gábor országgyűlési képviselőt kérték fel. Czegléd város polgármestere, B. Molnár Sámuel a kért engedélyt megadta s a rend fentartása céljából erről a város kapitányságát is értesítette. A czeglédi függetlenségi párt úgynevezett százas bizottsága a fentebbiekről értesülvén, hasonlóképen egy márczius hó 15-én tartandó ünnepély rendezhetéseért folyamodott. Az ünnepély megtartásának helyéül hasonlóképp Kossuth terét s ünnepi szónokul Verhovay Gyula országgyűlési képviselőt jelölvén ki. A polgármester ez utóbbi kérelem teljesítését megengedhetőnek nem találta s folyamodókat más hely, vagy idő megjelölésére utasította. Erre Makay Ferencz czeglédi ügyvéd, a czeglédi függetlenségi párt úgynevezett 100-as bizottsága nevében bejelenté, hogy ők az ünnepélyt a kijelölt helyen ugyan, de akkor szándékoznak megtartani, mikor azt Ugrónék befejezték. A polgármester ezt annak kijelentésével vette tudomásul, hogy az első ünnepély befejezése után legalább egy negyed órai szünetnek kell eltelni, mielőtt a második ünnepély kezdetét venné s erről mihez tartás végett a rendőrkapitányt értesítette. Márczius 14-én este Verhovay Gyula, Csátár Zsigmond, Szemnetz Emil és dr. Rácz Géza kíséretében Czeglédre érkezvén, értesültek arról, hogy másnap az úgynevezett Kossuth téren első sorban Ugrón Gábor fog ünnepi szónoklatot tartani, értesültek továbbá arról is, hogy ez irányban a hatósági intézkedések is megtétettek, melyek értelmében Verhovay Gyula ünnepi szónoklatát az első sorban jelentkezők után csak egy negyed óra közbenvetésével kezdheti meg. Verhovay Gyula erre beszédet tartott a néphez, utána Csátár Zsigmond, majd Mészáros Lajos czeglédi lakos szólalt föl, hangsúlyozván az utóbbiak azt, hogy nem kell tért engedni az ellenpártnak, s előre el kell foglalni a Kossuth-tér, s megakadályozni, hogy Ugrón Gábor szólhasson. E célból kiadottak a jelszó, hogy minden egylet márczius 15-én reggel 8 óra előtt a Kossuth-téren jelenjék meg, hogy ott a szónoklatok megtartására felállított emelvényt foglalják el, s ne engedjék, hogy az ellenpárt szóhoz jusson, még ha a szélsőségig is kell menni. Ezen izgató szónoklatok után az úgynevezett sárga körben a másnapi teendőkre nézve megállapodásokat létesítettek, a melyek következménye az lett, hogy márczius 15-én kora reggel az előző napon felizgatott s összecsendült nép által a Kossuth-tér elfoglaltatott. S midőn az isteni tisztelet végeztével templomból kijövő vendégképviselők a hatóságilag megállapított sorrend szerint az emelvény felé tartottak, azt az odacsődült helybeliek s megérkezett vendégek, közöttük dr. Rácz Géza által is elfoglalva találták. S midőn a nekik utat nyitó népen át ahhoz közeledni akartak, az onnan kitört óriási lárma, ökölfenyegetés, kalaprázás, zászlólobogtatás, s azon szavak által: „le azzal a **zsidó** követtel” fellázított nép ellenük fordult, s őket szidalmazó szavakkal, majd minden oldalról megindult tojás és kődobálásokkal visszariasztotta. Az ünnepély megtartásában ilyenépp megakadályozott Ugrón Gábor képviselő és társai testi épségük megóvása tekintetéből kénytelenek voltak a közeli városházára visszavonulni. Rövid idővel a vázolt jelenetek után Ugrón Gábor újból megjelent a néptömeg között, de alig vették őt észre, s alig haladt egy pár lépést az emelvény felé, midőn arról újból felhangzott az éktelen lárma, fenyegető kiáltások: „üssétek ezt a feketét, ez az”. Egymás kezéből kapkodták a zászlót, rázták, szurkálták a közeledő felé, Persay Ferencz, Széll György, Szemnetz Emil és dr. Rácz Géza önmagukból kikelve, toporzékoltak, s felemelt ökölrel fenyegetőztek, míg Cseh János nevezetű egyén a kezében tartott zászlóval lecsapott Ugrón Gábor felé, mire mintegy jeladásra emelkedtek a botok, s előbb Asztalos János s később mások is ütötték Ugrón Gábort, ki lerogyott, majd fölemelkedve az oda siető csendőrség védelme alatt véres fővel menekülhetett újabban a városházához, a hol sebeit - melyek a vizsgálati iratokhoz 171. szám alatt csatolt orvosi látletel szerint tíz napi gyógyulási időt igényeltek - bekötötték és ápolás alá vették. A vért látott tömeg, melyet még azzal is igyekeztek a szólani kívánó képviselők ellen felingerelni, hogy azok nem csupán **zsidóbarátok**, hanem egyszersmind Czeglédet a kormány kezébe akarják játszani, erre valóságos dühvel rohanta meg a városház bejáratát, hol a városi örök és a csendőrök csak teljes erőfeszítéssel, csaknem lövésre kényszerítve voltak képesek a tolongást visszatartani. Ugyanezen idő alatt az emelvényen levők biztatása folytán fékevesztett tömeg más erőszakoskodást is követett el, nevezetesen: előbb egy felkiáltásra „ez Hermán Ottó, üssétek agyon” a

nevezett képviselőt rohanta meg s csak bottőrének kihúzása s báró Prónay Gábor felemelt vasbotja gátolta meg a fenyegető tettegességet, utóbb egy más ponton alig egy percnyi időközzel, egy ki nem puhatolható egyén felkiáltására „ez nyomtatja a Ceglédet, üssétek agyon!” Gebei Endre nyomdászt támadta meg egy botokkal fölfegyverezett csoport s midőn a megtámadott futásnak eredt, egy közel 50 főre felszaporodott tömeg két utcán keresztül kergette, míg Piros József czeplédi lakos házához bemenekülhetett, hol csak a háziak ébersége s az elég jókor megérkezett rendőrök védelme mentette meg az agyonveréstől, mert a felbőszült néptömeg azon lármás felkiáltásokkal: „ide futott be, húzzuk ki, üssük agyon a **zsidót!**” a kaput döngetve, már a házba akart betörni. Ugyancsak az emelvény körül az ünnepély díszének emelésére felkért s kibontott zászlója alatt közeledő dalárdát fenyegető kiáltásokkal űzték vissza azon okból, mert az előző héten Verhovay Gyula által tartott beszámoló beszédhez meg nem jelent. Végül ugyanezen jelenetek alatt egy Szabó Ferencz nevezetű ember gróf Kornis József czeplédi uradalmi főtisztet támadta meg és kihasítással fenyegette. S a népek ezen korlátot nem ismerő kitörései mindig új és új tárgyat kerestek, mígnem a készen álló huszárság előhivatván, a tömeget fegyveres erővel szétrobbantotta s a megzavart rendet némileg helyreállította ... Kelt Budapesten, a képviselőház mentelmi bizottságának 1885. évi márczius hó 21-én tartott üléséből. *Chorin Ferencz, Dr. Krajsih Ferencz.*

Felséges Apostoli Király! ... Nem lehet ma már kétséges, hogy az 1867-ki törvényhozás végzetes hibát követett el, midőn a **zsidókat** nem az 1849-ki törvényhozás által szándékolt elvek alapján, hanem feltétlenül felruházta azon jogokkal, melyekkel addig a keresztények bírtak csak. A tapasztalás sajnos igazolta, miként az egyenjogúsítás segélyével a **zsidó** elem oly túlsúlyra vergődött a keresztény társadalomban, miként ennek fennállhatását teszi kérdésessé, az önfentartási köteleesség tehát önmaga is parancsolja, hogy véget vessünk ez állapotnak, hogy segítségére siessünk a gyöngébbnek. Törvényhozási intézkedés lenne tehát szükséges, mely a kisbirtokot, mint a mely a legtöbb támadásoknak van kitéve, megvédje, a váltóképesség megszorításával a család nyereszkezdést s zuszorát megnehezítse. Intézkedésekre lenne szükség, mely a **zsidóknak** hazánkba való beözönlését meggátolja. Szükséges lenne oly visszaható erejű törvény alkotása, mely a honosságot, úgy az ebből származó jogok gyakorlását hosszabb idejű kifogástalan itt tartózkodástól tegye függővé. Sőt ha mindezen s ehhez hasonló intézkedések a czélnak, a **zsidó** jogosulatlan hatalom megtörésének elérésére nem vezetnének, nem lesz szabad visszariadni a törvényhozásnak attól sem, hogy azoktól a kik a nemzettestbe beolvadni amúgy sem akarnak, azon jogokat, melyek csak a nemzet egy célra törekvő fiait illethetik meg, megvonja s általában oly megszorításokat létesítsen, melyek a **zsidó** faj hatalmaskodását s ez által veszélyességét lehetetlenné. Ellenben a **zsidóval** való együttélést veszély nélkül lehetővé tegyék ... Isten áldja, Isten tartsa meg Felségedet! Kik egyébiránt alattvalói hódolattal vagyunk Budapesten, 1884. évi október hó 16-án. Felséges apostoli Királyunknak legalázatosabb szolgálói Magyarország országgyűlésileg egybegyűlt képviselői. *Beadják: Szalay Imre. Szalay Károly.*

A képviselőház mentelmi bizottságának jelentése, sajtóvétséggel vádolt Vadnay Andor országgyűlési képviselő mentelmi ügyében ... Ezen hivatalos iratokból kitűnőleg, a Budapesten megjelenő „Budapesti Hirlap” című politikai napilap 1886. évi szeptember hó 22-én megjelent 263-ik számában „Nyílt tér” rovat alatt egy Vadnay Andor név aláírásával ellátott következő közlemény jelent meg: A „Budapesti Hirlap” e hó 16-iki számának nyílt terében egy közlemény jelent meg, a mely azt állítja, hogy én Nagy Pál urat e hó 12-én Balaton-Füreden, néveletlen durva módon sértettem meg, midőn a Balaton-egyesület bankettjén az egész asztaltársaság nevében és beleegyezésével kijelentem, hogy vele, mint megbélyegzett egyénnel együtt ebédelni nem akarunk. Ez eljárásom indokolása és megértése végett a Nagy Pál úr előéletéből, a több ismert és hasonló adat közül elég csak egyre is hivatkoznom. A tapolczai kir. járásbíróság 1885. évi június 24-iki nyilvános tárgyalásán Strausz Lajos kir. aljárásbíró úr által felolvasott egyik okmány a következőket tartalmazza: „Alulírottak bizonyítjuk, hogy Nagy Pál úr a Leipzig Ferencz földjéről általa ellopott rozsz kárprotlása fejében, részint pedig azért, hogy ezen tettét bűnvádi eljárás tárgyává ne tegyünk, nekünk mint az ideai csószöknek önszántából 17 forintot fizetett fejenkint. Ezen tolvajlásról bizonyítványunkat, ha

szükséges, esküvel is megerősíteni készek vagyunk. Zánka, 1884. július 21. Nagy József, Pór János. Nagy Pál úr téved, midőn azt hiszi és állítja hogy én ellene török. Én mindenkinek az ízlésére, tisztesség iránti érzékére és önérzetére bízom, hogy vele érintkezzék, kezet fogjon, vagy egy asztalhoz üljön. De a mi engemet illet, már én az ő körét mégis csak kerülni igyekszem, ha pedig ő az enyémbe furakodik, legyen meggyőződve, hogy jövőre is ép úgy elkergetem onnan vagy kidobatom, mint 12-én Balaton-Füreden tettem. Az sem felel meg a valóságnak, hogy én Nagy Pál úrral szemben párbajra csak gondolok. Az olyan egyéneknek, mint ő, ha tolakodnak vagy arczátlankodnak, kénytelen az ember néha az orrukra koppintani, de velük párbaj utján végezni egyáltalán nem szokás. Semmiféle az ő részéről jövő nyilatkozatra többé nem felelek. Vadnay Andor.” Kelt Budapesten, a képviselőház mentelmi bizottságának 1887. évi január hó 22-én tartott üléséből. *Chorin Ferencz, Dr. Krajsik Ferencz.*

4. FEJEZET KÉPVISELŐHÁZI NAPLÓK (1887-1892)

Komlóssy Ferencz: Mint adózó állampolgár, én is hozzájárulok az Operaház költségeinek fedezéséhez. De ha nem is járulnék, a hírlapok utján és a közönség utján én is értesülök arról, hogy mi történik a színpalak megett és azokon kívül. Képviselőtársam Visi Imre közbe szólott, hogy nem járok operába. Megmondom, t. ház, hogy miért nem járok én az operába? Nem járok azért, mert egy alkalommal megkísérlettem, hogy végig nézzek egy darabot, midőn egy külföldi énekes vendégszerepelt. Csakhogy nem juthattam másképp hozzá, mint úgy, hogy ha az árakat háromszorosan fizettem volna meg. Az árak fel voltak amúgy is emelve, de e mellett utasítottak **zsidó** hordárokhoz, hogy ha ezeknek egy-két forinttal többet adok, ezek utján színházjegyre szert tehetek. Másrészt az Operaház mai constellatiója mellett feleslegesnek tartom a drága díjak fizetését, mert ha élvezni akarok, elmegyek akár a Kombach-utcza, akár a Dohány-utcza Zsinagógába és ugyanazt fogom hallani ott díj nélkül, mit az operában drága pénzért. Különös t. ház, hogy míg más igazgatók voltak, nem akadt ember, a ki működésüket feldicsérte volna, végre megjött a Messiás a jelenlegi **zsidó** igazgató személyében és a magyar közönség hajlandó elhinni, hogy ez az ember, a ki sohasem volt magyar, magyarrá és nemzetivé fogja tenni operánkat. Sok szerencsét kívánok neki. Adja Isten, hogy úgy legyen, de attól tartok - a mint a körülmények igazolni látszanak - hogy nem magyar nemzetivé, hanem **zsidó** nemzetivé fogja tenni. Elég sajnós, hogy manap úgy vagyunk már **zsidós** gondolkodásunk mellett, hogy magyar ember nem is lehet művész. Mert hisz kik csinálják a művészeket ma? A kritikusok. Nem kell sem hang, sem fellépés, elég ha az illető, a ki fellép, bírja a kritikusok jóindulatát, mert jaj annak, ha mégis akad kritikus Magyarországon, a ki részrehajlatlanul mondja el kritikáját az illető felett. Ez t. ház, bizonyára nagyon sajnós körülmény. Ha már felszólaltam - nem akartam tenni, de provokálva voltam - csak azt konstatalem, hogy különös állapotok azok, hogy addig, míg a vidék annyit áldoz az opera fentartására, vagyis a főváros közönségének szórakozására, a vidéknek éppen semmi sem jut a művészetből. A vidék nem képes fentartani még néhány tagból álló színtársulatot sem. Azt hiszem, hogy ezek nem egészséges állapotok és így én meg nem szavazva az operára szánt költségeket, nagyon méltánylom Pázmándy Dénes t. képviselőtársam felszólalását, hogy az opera adassék bérbe. *(Egy hang a szélső baloldalon: Zsidók veszik bérbe!)* Ám legyen! Fenyvessy Ferencz t. képviselő ur panaszkodik, hogy az aristocrazia távol tartja magát az operától, míglen a nemzeti színházat látogatja. Hála Istennek, hogy így van, mert ez csak azt mutatja, hogy az aristocriának van érzéke a magyar művészet iránt és nem akar abból a **zsidó** légkörből szívni, mely az Operaházban van. Kötelességemnek tartottam ezeket antisemita szempontomból elmondani. A tételt nem fogadom el ... Biztosíthatom a t. minister urat, hogy jelenleg az operánál 150-en vannak alkalmazva, kik **zsidók**. Ha ez nem áll, akkor nem mondtam igazat.

Szendrey Gerzson: ... Mint a törvények legnagyobb része, ezen törvénynek is kiválókép a **zsidók** fogják hasznát venni. Midőn **zsidókról** beszélek, a társadalom egy osztályát értem, mely a törvény értelmében

egyenlő jog alatt áll és egyenlő kötelmek alatt is kellene, hogy álljon. Tartozom önmagam és csekély számban itt levő pártom iránt, hogy ezen állításhoz igazoljam és megérintsem az antisemitizmus alapját és létjogát, melyet ezen törvény is elő fog mozdítani. T. ház! A **zsidó** is ember (*Derültség*) és eszünk ágában sincs, hogy mi őket külön törvények alá akarnók helyezni és kevesebb joggal felruházottnak akarjuk tekinteni, mint a minővel mi rendelkezünk. Mielőtt pár szóval érinteném, hogy miben áll az antisemitizmus, ki kell jelentenem, hogy azon jogával, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, éljen a **zsidóság**, de teljesítse kötelességét is a mellett. De mi oly törvényadta jogokról, melyek ezen nemzet természetével, erkölcsével, életmódjával, vallásos nevelésével ellenkezik, önmagunk is le akarunk mondani, azaz valóban törvényeket akarunk ismerni, vagy gyökeres orvoslás mellett, vagy teljes kiküszöbölés által, de törvényt akarunk ismerni, melyben a **zsidónak** sem akarunk egy hajszálnyival sem kevesebb jogot és kötelmet, mint a minővel mi bírunk. Tehát az antisemitizmust nem maga a **zsidóság** idézte elő, hanem azon törvény, melynek előnyeit, előjogait, hasznát egyedül a **zsidóság** és nagyon elvetemedett ember és ezer keresztény közül egy az, a ki élvezi, míg száz **zsidó** közül kilencvenkilenc. Mert, hogy Magyarországon megtörtént az emantipatio, emberi szempontból, az az embernek vele született jogánál fogva igen helyesen történt, az nem visszavonandó, hanem törvények útján oly tere terelendő a nemzet, melyet e nemzet természete, szokása, erkölcsé s a többi megbír. Ha törvényeink általában olyanok, hogy a 15 millióval bíró magyar nemzetből ezen törvényeket egy millió kiaknázza, 14 millió pedig nem, ez a nemzet általános észgondolkozásának, természetének, szokásának, erkölcsének s a többi rászédetése, tehát a törvényeknek kell olyanoknak lenniök, melyeket nem aknázzhat ki embertársainak kárára egy millió akár **zsidó**, akár keresztény. Előre mondom, t. ház - ezen talán előbb lehet mosolyogni, mint a másik indokon, melyre áttérek - hogy létezhetnének mindezen kérdések akkor is, ha soha **zsidó** nem lett volna Magyarországon.

Elnök: Kérem kell a képviselő urat, hogy most talán már a bor és hús fogyasztási adóra tetszenék áttérni.

Szendrey Gerzson: Mindjárt rá fogok térni, mert a **zsidókkal** már végeztem. Ha **zsidó** nem lett volna és nem volna Magyarországon, ezen kérdések szerintem ép úgy fennállának, csak hogy nem **zsidó** kérdésként, hanem társadalmi kérdésként. Még egy kérdésnek felvetésére kérek engedelmet. Valaki azt mondhatná és pedig látszólag jogosan, hogy csodálatos, hogy egy ily országban, mint Magyarország, antisemitizmus létezik és talán még több joggal mondhatnák a **zsidók** azt, hogy vajon nincs-e a keresztény emberek közt ép oly rossz, mint a **zsidó**, a kiről azt mondjuk, hogy rosszabb **zsidó** a **zsidónál** s azért nem áll jogunkban ellenük fellépni. Mondottam, hogy ha **zsidó** nem volna is, ezek, mint társadalmi kérdések jönnének elő és így általánosságban kell ezeket érteni. Kik a hitelezők a telekkönyvi ingatlanokra és kik fordulnak elő mint felperesek 100 eset közül 90-ben a **zsidók**, tehát ők adják a túlszázalékot, kik a törvényeket kiaknázzák. Ott van a híres villányi bortermő vidék, mely kerületembe esik s melyre büszke vagyok. Nem nagy hegy, megterem rajta, középtermést számítva, körülbelül 10.000 hectoliter. Hanem van aztán ott a borra nézve oly manipulatio éppen a **zsidók** által, hogy a villányi hegy 20 évi terméséből sem lehetne annyi bort exportálni, mint a mennyit egy év alatt a **zsidók** villányi név alatt exportálnak. Tessék itt Budapesten a kirkatban lévő borokat megkóstolni. Meglátják, hogy milyen bor az ... Őseink, t. ház, egykoron igen nagy tisztelettel viseltettek a vezetéknevét iránt. Az 1871-ik évet megelőzőt időkben a törvény azt rendelte, hogy ha valaki nevét megváltoztatja vagy átruházza, annak a díja 100 pengő forint. Az 1871-iki törvény 5 forintban állapította meg a díjat. Ez a történelmi része a dolognak. Később 50 krajcár lett leszállítva a **zsidók** kedvéért. Ha én már - engedelmet kérek e kifejezésért - megutáltam őseim nevét és hízelegni akarok magamnak, egy történelmi névvel és egy Széchenyi, Báthory, Hunyady akarok lenni, öt forintot fizetek, mely díj oly kevésre van becsülve, hogy tudjuk, kik használják a névváltoztatást, kiknek érdekében 5 forint bélyegdíj helyett ötven krajczáros bélyeggel elég van téve. A díjnak 100 forintnak kellene lenni és akkor több haszna és jövedelme lesz az államnak. Aknázza ki a kormány a helyzetet s inkább egy változtatassa nevét becsülettel 100 forintért és több haszna lesz az államnak ezen 100 forint összegben, mint ha 100 **zsidó** változtatja nevét 50 krajczárjával, mely a **zsidóérdekért** állapított meg így és csak azért, hogy bűneiket, gaz manipulációjukat eltakarják és visszaéljenek a Széchenyi, Báthory és Hunyady nevekkel a külföldön és bent, a kinek a neve hamis, annak a bora is hamis. Nem fogadom el az ily balsorsra vezető törvényjavaslatot és pártolom Szederkényi Nándor t. képviselő ur határozati javaslatát.

Herman Ottó: Egyáltalában nem áll az, a mit Magyarországon hittek és hisznek ma is, hogy rendkívül fontos és egyetlen dolog az úgynevezett szűzbor. Pár évvel ezelőtt utaztam Norvégiában és láttam, hogy hajókon, vendéglőkben, privát házakban, mindenütt iszák sajtáságos üvegekben a Selters-vizet és azt találtam, hogy az rendkívül olcsó, kitűnő élvezeti szer. Norvégiában Selters, a mi Seltersben is nagyon drága! De minden városban aztán ki volt írva becsületesen egy épületen: „Mineralwand-fabrik” (wand = víz). Midőn a tromsöi consulkának azt mondtam, hogy nem ajánlanám az uraknak Magyarországon ily gyárat állítani, kinevetett s azt mondta: hát a tudomány haladását semmibe se vegyük? Ha a chemia nekünk biztosan megmondja, hogy abban a vízben mily alkatrészek vannak és azt meg tudom csinálni, erről mondjak le és okvetlenül ott igyam a Selters-vizet, a hol kimerítik a kútból? Miért? Azokért az anyagokért, melyek a chemia szerint ugy sem érnek semmit, mert sem az egészségre, sem az ízre befolyásuk nincs: az úgynevezett indifferens részekért? Az orvosok csak a beteg megnyugtatóására rendelnek igazi Selters vizet, noha meg vannak győződve, hogy a készített víz ugyanazon alkatrészeket tartalmazza. Ez a felfogás, t. ház, a külföldön. Még egy példát vagyok bátor felhozni. Harmadik Napóleon alatt arról volt szó, hogy a francia mezőgazdaságot emelni kell. Mit csináltak? Behozták a buzértenyésztést és hozzá a hadseregnél a veres nadrágot is, a melyet a festő buzérral, rubia tinctorummal festettek ilyené, hogy ez által a mezőgazdaságnak nagy jövedelme legyen. De egy német chemicus rájött, hogy szakasztott e festőanyag, mely a buzérban van, benne van egyszersmind a kőszénben és kezdték Németországban csinálni a veres festéket a kőszénből. Gondolom, negyven millió márka jövedelme van ebből az ipariárból Németországnak. De a bámulatos ebben a dologban az, hogy Franciaország nem azt mondta, hogy ez hamisítás, hogy ez nem kell mert az igazi veres szín, csak a buzérból készült veres szín, hanem azt tették, hogy felhagytak a buzér termelésével és csináltak ők is veres festéket kőszénből. Ezt átjátszom a borra, ezzel nem akarok senkinek semmit sem insiunálni, hanem csak azt mondom, hogy a borhamisítás kérdése Magyarországon mindig egy bizonyos utóízzel bír, tudniillik felvetetett a leghatározottabban úgynevezett antisemiticus értelemben. Előállotak bizonyos emberek és azt mondták, hogy ennek a - mondjuk - **zsidónak** semmi szőleje nincs és mégis a pinczejében két-három ezer akó bora van.

Szendrey Gerson: Műbora!

Herman Ottó: Ez nem lehet másképen, minthogy vízből csinálja. T. ház! Ha az ember utánajár a dolognak, a legtöbbször arra jön rá, hogy csupán csak szemesség és élelmesség az, mely ezeket a pinczéket szőlő nélkül mégis megtölti borral ...

Istóczy Győző: ... S ugyan kikből állottak eddig is túlnyomó részben gyárosaink s a jelen törvényjavaslatnak a megszavazása után még nagyobb mérvben kikből fognak állani azok az államilag kedvezményezett gyárosok? Legyünk őszinték: legnagyobb részben állottak és állani fognak ezentúl is **zsidó** polgártársakból, a kik a bankokat s egyéb pénzintézeteket domináló fele nyájaiknak a révén, könnyű szerrel jutnak azon nagy tőkéknek a birtokába, a melyeken a jelen törvényjavaslatban megjelölt kedvezményezett gyárat felállíthatják és üzemben tarthatják s aztán rajtuk a jelen törvényjavaslat által nyújtott kedvezmények segélyével meg is gazdagodhatnak. Azon közgazdasági politika mellett, a mely a közép és kisiparnak a rovására a gyáripárt mesterségesen előmozdítja, majd nemsokára oda jutunk, hisz már is azon az utón vagyunk, hogy közép és kisiparos osztály mindinkább elszegényedik, elcsenevészik és kipusztul. Pedig középföldbirtokos és kisbirtokos osztályunk mellett közép és kisiparosaink képezik a nemzetnek a zömét, képezik városaink hazafias polgárságát, a kiket tehát hazafias és nemzeti szempontból se szabad martalékul odadobni Galicziából vagy Morvából s Isten tudja még honnét bevándorolt **zsidó** gyárosok érdekeinek. Egyáltalán az a legutóbbi időnkig Európában általában korlátlanul uralkodott közgazdasági és politikai irány, a melyet **zsidó** liberalismus néven ismerünk, oda törekszik, hogy a középosztályokat mindenütt eliminálja, olyképp, hogy a társadalom in ultima analysi egyrésztől csupa pöffeszkedő pénzeszsákokból, másrésztől pedig mindenükből kifosztott proletár napszámosokból álljon. Mert a **zsidó** liberalismus, valamint gyűlöli a közép és kisbirtokot, úgy gyűlöli a középipart és az önálló kisipart is. Neki a mezőgazdaságban csakis latifundiumok és béresek, az iparban pedig csakis milliomos gyárosok és szegény gyármunkások kellenek. Bizony nagy ideje

immár végleg szakítanunk ezen **zsidó** liberális közgazdasági politikával az ipar terén is azért, ha már egyszer a gyáripart törvény útján állami kedvezményekben részesítjük, úgy adjuk meg az állami kedvezmények hasonló mértékét a középiparos és kisiparos osztálynak is, azon osztálynak, amely a magunk embereiből áll és amely hazafias közép és kisiparos osztály tagjai, a hazának jó és rossz napokban folyton hű támaszai voltak és lesznek is ...

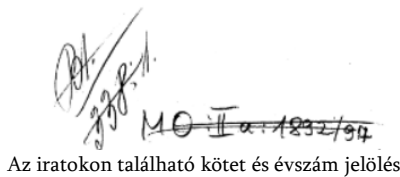
Szendrey Gerzson: Majd lesz idő, midőn egyes tárgyaknál alapeszméimet ki fogom fejteni, de most állásomból kifolyólag az azon kötelezettség alapján, melylyel engem ide küldöttek, fel kell említenem, hogy nincs Magyarországon egyenlő teher, egyenlő jogok használata mellett. Értem itt különösen a Budapesten levő börziánér **zsidókat**. Ha Magyarországnak minden egyes polgára köteleztetik arra, hogy utolsó betevő falatjáért, különösen az általa elfogyasztott műbőrért és pálinkáért fizesse meg adóját, úgy meg lehet követelni, hogy azon börziánerek, kik egy-két percz alatt ezrekre menő jogügyleteket kötnek és erre vonatkozó okmányokat állítanak ki, bélyegadó és illeték fizetése alól felmentve többé ne legyenek. Én azt hiszem, hogy el fog jönni az idő, hogy egyenlő jogok használata mellett, egyenlő kötelezések is lesznek teljesítve. Én egyetlen egy forintra szóló nyugtát sem állíthatók ki a nélkül, hogy bélyegbeli kötelezettségemnek eleget ne tegyek, mert különben hasonló bélyeg és jogilletékek címén a pénzügyi mindjárt nyakamra tör és én kényszerítő eszközök mellett szorítatom a bélyegilleték megfizetésére ...

Komlóssy Ferencz: ... Midőn az általános vitánál felszólaltam, tettem ezt azon szempontból, mert féltem attól, hogy ezen javaslat alkalmat fog nyújtani különösen a **zsidóságnak**, a kik felette szeretik a korcsmároltatási jogot gyakorolni, hogy elfoglalják a korcsmákat. Azt mondtam a többi között, hogy ezen törvényjavaslat csakugyan mintegy meghívó a bevándorló **zsidókra** nézve, a kik maguknak existenciát csinálhatnak ilyenmő megváltás útján. Ezen szakasz engemet teljesen meggyőzött feltevésem helyességéről, mert ezen szakasz első pontjában azt olvasom, hogy mindazok, kik letelepülési engedélyt nyernek, korcsmát nyithatnak. Én azt hiszem, hogy ezen terminus-technicus kikerülte a bizottság figyelmét, a mennyiben letelepedés alatt értem azt, hogy a kik most bejönnek Lengyelországból Magyarországra és letelepedési engedélyt kapnak, mindjárt korcsmát is nyithatnak. Kérem tehát, módosíttassék ez oda, hogy az illető „községi illetőséget nyerjen”. Ezt már értem, ebből a községnek is van haszna, mikor feltételként van megállapítva az, hogy az illető legalább 1-2 esztendeig Magyarországon lakjék. De ha az eredeti szöveg fogadtatik el, akkor csakugyan ki leszünk téve annak, hogy sáskamódra fognak a **zsidók** beözönlenni a külföldről. Ajánlom tehát a következő módosítványt: „letelepedési engedély” helyett tétessék „a kik községi illetőséget nyernek”.

Istóczy Győző: A t. képviselő ur fejtegeti velem szemben, hogy mi voltaképpen a liberalizmus. Én is tudom azt, hogy mi a liberalizmus, de én nem is a liberalizmus ellen, hanem a **zsidó** liberalizmus ellen beszéltem, mely uszályhordozója azon pénzügyi feudalizmusnak, mely Rothschild vezetésével Európa-szerte és világszerte mindinkább megszilárdulni igyekszik és amely a mai korban a szabadságnak a legveszedelmesebb ellensége. És éppen a tiszta szabadelvűség követelménye az, hogy a mai, a modern korban a szabadság legveszedelmesebb ellenségévé váló pénzügyi feudalizmus ellen küzdjön. Ezeket voltam bátor megjegyezni a t. pénzügyminiszter ur és György Endre t. képviselő ur észrevételeire.

Kudlik János: ... Hátra volna még, t. ház, hogy szót emeljek a **zsidókról**, ezekről az ázsiai jövevényekről. De miután már említettem, hogy én, tekintettel az idő viszonyaira, a **zsidókérdést** bolygatni egyáltalán nem akarom, tehát csak nagyon röviden és annyiban fogok velük végezni, a mennyiben azt szükségesnek tartom.

Ezek az ázsiai jövevények, ezek a nomádok a Csallóköznek legvirágzóbb helyeit és magyar községeit már is inficiálták. Somorján, t. ház, még csak néhány évtized előtt volt virágzó ipar, volt tisztességes kereskedelem s most ezek az ázsiai jövevények már azt is tönkretették. Tej falu egy valóságos piszkos **zsidófészek**. Az egykor híres Jókat már tökéletesen felemésztették, Nagy-Magyart, ezen egykor virágzó községet pedig palaestinai sáskahad módjára egészen ellepték. És ezzel, t. ház, végeztem volna a **zsidókkal**, de egy gondolat előtt még sem térhetek ki és ez az, hogy midőn azt látjuk t. ház, hogy ezek a nomádok nemcsak a Felső-Csallóköz, hanem az egész országot tönkretevéssel fenyegetik, midőn azt látjuk, hogy Franciaországban, Németországban, Austriában a **zsidó-kérdés** úgyszólván napirendre van tűzve. Midőn azt látjuk, t. ház, hogy különösen Bécsben, berezegek, grófok, bárók, tábornokok, főpapok, iparosok, kereskedők, egyetemi tanárok, országos képviselők az antisemitizmusnak dicsőhymnusokat zengenek. Ugyanakkor Magyarország miniszterelnöke egy **zsidó** asszonyt, udvarképesített. Ezzel szemben én kijelentem, t. képviselőház, hogy az a **zsidó** asszony.

Az iratokon található kötet és évszám jelölés

Csatár Zsigmond: Mindenekelőtt engedje meg a t. ház, hogy kijelentsem, hogy belőlem nem a fajgyűlölet beszél. A mit mondandó leszek, azt a szenvedő üldözött emberiség érdekében fogom előterjeszteni. Nem tudom meggyőződésemmel összeegyeztetni, hogy e századnak végén megtörténhessék Európa bármely államában is az, a miről a lapok naponként hajmeresztő és valóban kebelzúzó híreket közölnek, hogy megtörténhessék az, hogy Oroszországban, melyet az óhitűek szent Oroszországnak hírnak, az ott született **zsidókkal** szemben azt a korszerűtlen bánásmódot alkalmazzák, hogy egyszerűen kikergetik az országból, holott születésükkel jogot nyertek arra, hogy abban a birodalomban lakjanak. Vannak, akik azt fogják kérdezni, hogy mi közöm van az oroszországi **zsidósághoz**? Engedelmet kérek, t. ház, ha a szomszédom háza ég, akkor nekem segítenem kell azt oltani, mert a szomszéd házával együtt az enyém is leég. Midőn azt látom, hogy egy oly nagy emberáradat mozgósítatik a szent Oroszországból, mely emberáradatnak mégis csak kell valahol a föld kerekén mer helyet találni, és ebből az emberáradatból egy jó rész éppen Magyarországnak jut osztályrészül, akkor akár van közöm egy idegen birodalom dolgaihoz, akár nincsen, sajnálatomnak kell a magyar parlamentben kifejezést adnom annyival inkább, mert a nemzetközi jog alapján, azt hiszem, Európa kormányainak joguk van beavatkozni minden oly cselekménybe, mely az emberiséggel és az emberséges felfogással összeütközésbe jön ... Arra kérem a t. miniszterelnök urat, hogy méltóztassék a külföldi politika vezetőjével a külügyminiszterrel értekezni, hogy az értekezék Olasz és Németországnak külügyi kormányzatával, hogy férfiasan és határozottan hasson oda, hogy Oroszország **zsidó** lakosai ott, ahol születtek, továbbra is békén élhessenek. Azt hiszem, hogy ezzel senkit meg nem sértettem és ennyit minden hazájához híven ragaszkodó magyar embernek nemcsak saját fenmaradása és életérdekében kell kívánnia, hanem az 1867. évi XVII. törvénycikk által a polgári egyenlőség, testvériség és szabadság templomába bevezetett Mózes-vallású polgártársak érdekében is. Megvallom őszintén, hogy ha Magyarországra olyan elem jönne be, amely a földművelést, tehát a nemzetgazdászatot emelné és a nemzetgazdászatot oltárát dús tárgyakkal, munkája által megrakni törekednék, nekem egy szavam se volna az ellen. De itt ismét bizonyos faji tekintetek jönnek számításba. A Mózes-vallású polgárok inkább a kereskedelmi szellemű foglalkozással szeretik életüknek pályáját betölteni s a földműveléssel nem igen szívesen foglalkoznak. Ha pedig a Mózes-vallású urakat és azon keresztényeket, kik itt Magyarországon vannak, összeszámítom, oly nagy számot teszünk ki, hogy az a két-három millió emberi kéz, amely dolgozik, hogy mindnyájunk kenyerét előteremtse, nem lesz képes ma-holnap annyit teremteni, hogy valamennyi úri gyomor teljesen jóllakjék ... Miután a mindennapi hírek európaszerte visszatetszést, sőt aggodalmat keltenek azon **zsidó** kiűzetéssel szemben, amelyek a szent Oroszországban napirenden vannak. Miután az ilyképp hontalanná vált **zsidóság** már idáig is hazánkban nagy rajokban keletkeznek és a kassa-

oderbergi vasúton naponként 100, sőt több család érkezik hazánkba, mely családokat aztán a „budapesti központi izraelita iroda” telepít le olyan községekbe, a melyekben még az úr e választott népéből nem nagy számmal laknak. Miután az új betelepültek és települők a nemzetgazdászokat nem emelni hanem megterhelni fogják, mert nyers munkával nem foglalkozván, a nemzetgazdászok produktumait csak elszedik és nem gyarapítják ...

1-ször. Igazak-e a hírlapoknak azon napi hírei, hogy a szent oroszországi kormány a birodalomban született **zsidóságot** országából számkivetésbe vetette?

2-szor. A nemzetközi jog alapján e tömeges kitelepítés a hármasszövetség tiltakozásával nem lenne-e meggátolható?

3-szor. Igaz-e az, hogy a szülőföldről kiűzött **zsidóság** egy nagy része ide költözik, hogy a kassa-oderbergi vaspályán naponként 40, sőt több család érkezik hazánkba?

4-szer. Igaz-e az, hogy e bevándorolt családokat a budapesti „központi iroda” olyan községekbe helyezi el, a melyekben azt hiszi, hogy a vagyontalan emberek pálinka árulással vagyont szerezhetnek?

5-ször. Ha mindezek igazak, nem látja-e elérkezettnek a t. miniszterelnök ur a törvény általi intézkedésnek az idejét annak, miszerint az 1867. évi XVII-ik törvénycikk által szabad polgárok összeíratassanak, az ezen törvény uralma óta ide engedély nélkül bejött **zsidóság** pedig egy év alatt szülőföldjére visszaköltözni tartozzék?

6-szor. Fog-e intézkedni, hogy az 1867: XVII-ik törvénycikk meghozatala óta beköltözött **zsidó** férfiak, ha honosítva nem lett az országban, a vármegyében és a községben szavazatjogot ne élvezhessen ...

Komlóssy Ferencz: ... Tessék megtekinteni a felső megyéket, Trencsént, Nyitrát stb. vajjon nem azon vidékekre, hol kizárólag **zsidó** korcsmárosok monopolisálják a korcsmákat, esik-e a legtöbb kivándorlás. És mily garantiákat nyújt ezen törvény arra, hogy jövőre nem **zsidók** fogják monopolisálni a korcsmákat? Én úgy tudom, hogy az állam nem ismer emberi tekinteteket, midőn pénzről van szó és meg vagyok győződve, hogy nem fog különbséget tenni az italmérségi engedélynél keresztény és **zsidó** közt, sőt a tapasztalatokból okulva és miután látom, hogy például a trafik kizárólag **zsidók** kezeiben van, félek, hogy jövőben a **zsidó** korcsmárosok szaporodni fognak ... Tudniillik a második fejezet 6. §-a 7. pontja szerint az engedély megtagadandó, esetleg elvonandó attól, a ki ellen oly tények merülnek fel, melyekből arra lehet következtetni, hogy az engedélyt tiltott játék, orgazdaság, uzsora vagy erkölcstelenség előmozdítására és terjesztésére használja fel. Ha ezt szigorúan veszi a kormány, engem ezzel teljesen megnyugtat, mert akkor egyetlen **zsidó** korcsma sem lesz ... Mert én attól tartok, hogy e törvény a külföldi **zsidók** szemében úgy fog feltűnni, mint egy meghívó: jöjjetek, most már lesz Magyarországon korcsma annyi, a mennyi kell, adunk engedélyt csak jöjjetek és ha, majd Magyarországon egy nap arra ébredünk, hogy van 60.000 **zsidó** korcsmárosa, akkor bizonyára nem mondhatjuk Széchenyivel, hogy Magyarország nem volt, hanem lesz, hanem annak épen ellenkezőjét ... Kérem a képviselő urakat, gondolkozzanak kissé a multakon s győzzenek meg engem arról s fejtsek meg nekem, miért üldözték a **zsidót** annyi évszázadon keresztül, éjszaken, keleten, délen, nyugaton, mert mindig államot képezett az államban, mert külön nemzetet, külön nemzetiséget képviselt mindenütt. És ha már t. ház, mi mai nap annyit költünk a véderőre, annyi milliókat áldozunk fel, hogy védekezzünk, esetleg leszámolhassunk a küllelenséggel, miért ne legyen szabad legalább esernyővel védekezni azon ellenséggel szemben, mely benne van a hazában ... Én a ki látok, mert a nép között élek, a ki ismerem földbirtokos-osztályunkat és tudom, hogy alig van közöttük egy-kettő, a kit még meg lehet menteni, a többi már mind **zsidó** kézben van, vagy legalább **zsidó** érdeket kénytelen szolgálni. Ép azért sem respectálhatom ezen javaslatot, mert félttem azt a kevés földbirtokosunkat - értve a középosztályt - a kinek még volt némi kis jövedelme ezen regáléből, de a jövőre - tartok tőle - el fog esni ettől is ...

Komlóssy Ferencz: ... A javaslat úgy, a hogy idáig szövegezve és elfogadva van, én szerintem csak félmunka, a mennyiben inkább a **zsidóérdekeket** respectálja, mintsem a keresztény termelők érdekeit. Az én álláspontom és felfogásom szerint, kizárva azt a lehetőséget, hogy a **zsidók** dohányt termeszthessenek, nem kellett volna oly nagy szigorral eljárni a keresztény termelőkkel szemben. Mert az tény, hogy a **zsidó**

nagytermelők a mint mostanáig meggazdagodtak a dohányból, úgy meg fognak gazdagodni a jövőben is. A mi pedig a csempészet ellen életbe léptetett óvrendszabályokat illeti, a csempészetnek elejét lehetett volna venni egyetlen egy szóval, ha tudniillik kimondjuk azt, hogy **zsidófinansz** ne ellenőrizze a csempészetet. Én a fogyasztók érdekében fogok módosítványt benyújtani, de azért van szavam a t. kormányhoz is abban a tekintetben, hogy nyilatkoznék már egyszer. Ugyan micsoda különös érdek köti, hogy a keresztény őslakók, őstermelők érdekeit nem igen szereti respectálni, a **zsidó** érdekeit pedig mindenkoron, holott én tudom, hogy a kormánynak ez a filosemita eljárása ép a kormány hátrányára van. Ugy tudom, hogy a **zsidó** dédelgetés következtében a mai kormány már nem kap Rothschildéktól kölcsön, holott az oly kormányok, melyek antisemita álláspontot foglaltak el, igenis kapnak, sőt Hirsch báró előáll néhány millió összeggel s nagylelkűen felajánlja azoknak az államoknak, melyek az antisemita kérdést magukévá tették és a **zsidókat** megrendszabályozni óhajtják. Persze nagy dolog ilyen alakban felfogni a kérdést Magyarországon, mert a szabadság, egyenlőség és testvériség ellenében vétünk, míglen másutt, például a kis Romániában ezen felfogás dominál s azt látjuk, hogy ott a trafikot is elvették a **zsidóktól** és ezen állam nem küzd olyan deficitekkel, milyenekkel a mi kormányunk küzdeni szokott. No hát, t. képviselőház, én arra törekszem, hogy a nép - mert az a talajdonképi nagy fogyasztó - jó dohányhoz és jó szivarhoz juthasson. És ezt igen egyszerű módon el lehet érni, belátom ugyanis, hogy történetek üdvös intézkedések a jelen törvényjavaslatban ez iránt, de mit használ mindez, ha a kis forgalomban nincs meg a kellő ellenőrzés, ha a dohány hamisítása a trafikokban meg van könnyítve. Tudjuk ugyanis, t. ház, hogy a trafikot a **zsidók** monopolizálják, alig van elvéve egy-két keresztény trafik. Tehát a trafikokban történik a hamisítás, hogy miképen, elő fogom adni. Mert ha az államtitkár arra hivatkozik, hogy ő jó szivarokat szí, azt hiszem, az nem irányadó, mert ő budapesti szivarokat, úgynevezett protectiós szivarokat szí. A protectiós szivarok alatt értem a válogatott szivarokat. A budapesti trafikokban minden uri ember, annál inkább az államtitkár ur, válogatott szivarokat kap, én is kapok itt-ott, de csakis keresztény trafikban, de egyáltalában nem értem, hogy mi alapon árulnak a budapesti trafikokban válogatott szivarokat és itt az uri ember szívja a javát, a vidéki ember az alját. Hogy miért nem jut a közönség tiszta, egészséges dohányhoz és szivarhoz, annak további oka, hogy a helyiségek különösen falun, mert nem kell mindig a fővárosi trafikok után megítélni a dohány minőségét, hanem tessék körülnézni a falukon, hogy milyen dohányt, vagy szivart kénytelen színi a falusi ember. A hol a helyiség dohos, egészségtelen, a hol petróleum, kátrány szag és mindenféle miazmák átjárják a dohányt, a mely magába szívja ezen kipárolgásokat, miért nem történik itt ellenőrzés. További oka, hogy rossz dohányt kénytelen színi a falusi ember, az, hogy a **zsidó** meghamisítja a dohányt. Tapasztalásból mondom, mert meggyőződtem, hogy mióta pakliban árulják a dohányt, a **zsidók** két pakliból hármat csinálnak. Saját szolgám mutatott nékem egy paklit, a melyben kevés volt a dohány, de annál több a faanyag. Azért nem értem, hogy miért nem fordítanak gondot arra, hogy a fogyasztó közönség védve legyen ezen visszaélések ellen. Én igazi antisemita szempontból fogtam fel a kérdést és ez nem kedves dolog a kormánykörökben és kevés kilátást nyújt arra, hogy módosítványom elfogadtassák, pedig az jogos, méltányos és az állam érdekét felöleli, mert a fogyasztást elősegítené és ettől függ az állam jövedelme. De ennek daczára módosítványomat beterveztem és egy körülményre hívom fel a kormány figyelmét, tudniillik arra, hogy egyáltalában hajlandó-e egyszer arra is figyelemmel lenni, hogy ne csak a **zsidó** prosperáljon minden tekintetben és mindenből ő húzza a hasznot, itt is nem a termelő fogja húzni a hasznot, hanem az elárúsító, lesz-e figyelemmel arra, hogy a **zsidó** trafikosok ne szaporodjanak annyira. Azt szeretik felhozni, hogy keresztény ember nem alkalmas a kereskedelemre, pedig egyszerűbb kereskedési ág nincs, mint a dohányárúsítás, tehát ezt a keresztény ember is folytathatná. De a kormány másképp gondolkodik. Nekem tudomásom van egy esetről, mikor egy szegény hivatalnok özvegye nyugdíj fejében kapott egy trafikot, vagyis az illetők felajánlottak néki nyugdíj helyett egy trafikot, a melyet ő elfogadott, de oly helyen volt a trafik felállítva, hol nagy kelendőségnek örvendett üzlete. Ezt megirigyelték a **zsidók** s addig licitáltak, míg az özvegytől a trafik elvétetett. Ezen eset igazolja azt, hogy igenis jó volna ezen keresetágot a keresztény embereknek is lehetővé tenni. (Felkiáltások a jobboldalon: Hol volt az?) a magyar államvasutak indóházában. Tessék utána járni az államtitkár urnak és meg fogja kapni a közelebbi adatokat. Felszólalásom különös célja az is, hogy a t. kormány lássa be, hogy a határ nélküli filosemitismus csakugyan a mi keresztény népünknek rovására van ... Azt hiszem, minden községi elöljáró szívesen meg fogja tenni ebbeli kötelességét, magam is, jóllehet **zsidó** boltban nem fordulok meg, községemben valamennyi trafikot végig járok, hogy e tekintetben tájékozást szerezzek ...

Szalay Imre: A mi továbbá azt illeti, hogy ez a kérdés bizonyos antisemiticus utóizzal bír, azt én nem látom, sőt kinyilatkoztatom azt, hogyha keresztény ember hamisítaná a bort és egy **zsidó** nem hamisítaná és valódi bort mérne, az utóbbinak adnék igazat és nem annak, a ki gyártott bort csinál ... Az ellen pedig határozottan tiltakoznunk kell, hogy nálunk olyan borok készíttessenek, melyek a maguk eredetiségében és természetességében kaphatók, mi által annyi ezer és ezer ember kenyerétől foszthatnék meg, mert képtelen volna küzdeni olyan emberekkel, a kik a pincze sötét mélyében minden fáradság nélkül hamisítják a bort ... Én igenis azok közé tartozom, a kik a vasút mellett törnek lándzsát, annak egyenessége mellett és nem engedik meg, hogy a fuvarosok az ő görbe utakkal árúkat csempészszenek be az országba ...

Komlóssy Ferencz: ... A mi az állami iskolát illeti, t. ház, én felekezeti szempontra helyezkedve, különösen azért nem vagyok annak barátja, miután legtöbb esetben megtörténik legtöbbször a katolikusoknál az, hogy sokszor nem katolikus, nem is keresztény, hanem igen sokszor **zsidó** tanító is oktatja a katolikus gyermekeket, minek azután igen szomorú következményei vannak. Legújában Bécsben az úgynevezett Allina eset, mely a hírlapokból ismeretes, zavarta meg a közvéleményt, midőn megtörtént a collisió a katolikus templomatyá és a **zsidó** tanító közt. A tanító ugyanis nemcsak arra van utalva, hogy a fiatal nemzedéket oktassa, hanem arra is, hogy azt valláserkölcsileg nevelje. Így megtörténik igen sokszor, hogy az a nem keresztény tanító kénytelen az iskolás gyermekeket a templomba istentiszteletre kísérni. Bizony szerencsétlen és szomorú helyzete lehet egy tanítónak akkor, a mikor az ifjúságot oly templomba kell kísérnie, a mely vallásnak nem csak nem tagja, de talán ellenszenvvel is viseltetik ezen vallás dogmái és ceremóniái iránt. Bécsben egy Allina nevű tanító, ki esetleg izraelita volt, midőn a templomba isteni tiszteletre vezette a gyermekeket, ott kevésbé illedelmesen viselte magát és ezért a templomatyától rendre utasított. Midőn a tanító ennek alapján becsületsértés címén elégtételt kívánt, az bűnhődött, a ki competens volt a rendre utasításra s az ítéltetett 15 forint pénzbírságra. Azt hiszem, hogy nem kívánja senki, hogy ily praecedensek Magyarországon előforduljanak ...

Komlóssy Ferencz: Természetes, t. ház, hogy a liberalismus ellensége ezen keresztény socialismusnak, mert egészen ellentétes alapokon jár és ellentétes célokat tűz ki. A liberalismust, t. ház, oly értelemben veszem, a melyben magát a kormánypárt szabadelvdűek vallja. Tény, hogy míg a keresztény socialismus odatörekszik, hogy a népeket megelégedetté, boldoggá tegye, addig a liberalismus a könnyelműségnek, a csalásnak az önzésnek nyit tért. A mai korban legalább azon eszméket látjuk érvényre jutni, hogy az emberek többször anyagiassá, önzővé, hogy az emberek törekvése saját egójuk szerint irányul, minek következménye, hogy az erősebbnek van kiszolgáltatva a gyenge. Ez jellemzi a kort, nemcsak Magyarországon, hanem egész Európában. Még a tudomány is csak pénzszerezésre szolgál, nem pedig arra, hogy kelljen a tudomány hasznosságát az egész emberi társadalomra practice, könnyen alkalmazni. Legjobban illusztrálhatom a helyzetet, ha kérdezem, hogy a liberális rendszer hány embert tett boldoggá és hányat szerencsétlenné. Nem ismerek embert, kit e rendszer boldoggá tett volna. Annyi a boldog ember, a hány a hivatal, sine cura és annyi a boldogtalan, a hány a kivándorló, az öngyilkos ... Miért terjed, miért hódít az antisemitismus? Azért, mert a tőke uralkodik a földbirtok és ipar felett, mert a tőke kiváltságot, privilegiumot nyert, a földbirtok és az ipar nem csak hogy nem nyer privilegiumot, hanem csak eszközévé válik a capitalismusnak. Most láthatják be, t. ház, ellenfeleink, hogy az antisemitismus sohasem volt faj és vallás elleni küzdelem, hanem igenis a tőkének megrendszabályozása, ez akar lenni, egyéb semmi, megvonása azon jogoknak és kiváltságoknak, melyeket a tőke manapság élvez. A **zsidóknak** mindig volt pénzük, ezelőtt 30-50 esztendővel is, de nem volt akkora az ellenszenv ellenük azért, mert az akkori rendszer meggátolta azt, hogy a tőke uralkodjék a földbirtok és az ipar felett ... Félreértés van közöttünk, t. képviselő ur. Ön ezeket a hangzatos eszméket a szabadságot, egyenlőséget, testvériséget bizonyára innen származtatja, ezért rajong értök. Én nem rajonghatok, én úgy tudom, hogy a keresztfán meghalt isten-ember, ez alapította meg ezeket az eszméket, az emberi méltóságot, egyenlőséget, függetlenséget ez hirdette, t. képviselőház. A francia forradalmárok és az ő követői ezeket ki szeretik használni a maguk előnyére, hogy ámítsák a világot. A tény az, t. ház, hogy a

hová a kereszténység eszméje nem hatolt be, ott zsarnokság uralkodik és megmarad a sötétség mindaddig, míg a kereszténység eszméje nem fog behatolni. Régen volt, van és lesz hangsúlyozva, hogy ha a törvényhozás a keresztény socialis eszméket magáévá téve, azokat alkalmazza, akkor meg van találva az eszköz és a nép jólétnek fog örüvendeni anyagi és erkölcsi tekintetben is ...

Asbóth János: ... És, t. ház, e fölött sokat elmélkedvén és tanakodván, azon meggyőződésre jutottam, hogy az antisemitismus kezdeményezői, megalapítói és terjesztői maguk a **zsidók** voltak. T. ház! Az alkotmány helyreállításának első éveiben azt lehet mondani - a kik visszaemlékeznek, igazat fognak nekem adni - hogy még bizonyos meleg érzés, bizonyos rajongás is létezett a **zsidók** iránt, amelynek áramlata alatt b. Eötvös József és Horvát Boldizsár az ő örök dicsőségükre a **zsidó** emancipatiót megalkották. Ekkor volt az, mikor Spiczig Iczig megmagyarosította a nevét Spiczényire s a fiát Árpádnak nevezte, a mikor Kállai akart lenni minden Kohn, megfeledkezve arról, hogy Kállainak lenni szép, mert a Kállaiak prima invasione foglalták el Nagy-Kállót, de Kohnnak lenni szebb, mert ők hitelesen visszavezethetik leszármazásukat a Sadducäus főpapi aristocratiára. És t. ház, emlékezünk arra, hogy abban az időben Molnár t. képviselőtársunknak boldogult bátyja, Molnár György, a „Hazafiság a nemzetiségnek” budai aréna szinpadát benépesítette derék **zsidókkal**, **zsidó** honvédekkel s a közönség nem győzte tapsolni a szegény, de hazafias **zsidók** majolirozó, de hazafias phrasisait, így volt ez, t. ház. Valósággal egy meleg felbuzdulás volt a **zsidók** mellett mindaddig, míg báró Eötvös József - kiről én nem osztom ugyan Kovács t. képviselőtársunk véleményét, de a kiről én is hiszem, hogy talán több volt benne az érzékeny és fogékony képzelet és bizonyos doctrinarismus, mint az államférfiúi felfogás, **zsidó** országgyűlést hirdetett Budapesten. Összegyűlt a **zsidó** congressus, a melynek jellege határozottan askenáz és neológ volt s mindjárt eleinte mutatkozott az, hogy annak többsége absorbeálni akarja az országban levő szfaredim községeket és az orthodoxokat. Már most, t. képviselőház, a ki ismeri az önérzetet és büszkeséget, a melylyel a szfaredimek visszatekintenek nagy, tudományos és irodalmi multjokra, melynek a 10. és 11. században Európában nem volt párja. Olyan írókra, mint a **zsidók** Platója, a nagy Misna-commentator rabbi Mózes ben Maimon, a kinek commentára hanem is szebb, mint az eredeti, de akinek munkái becsben állottak a tudományos világ előtt nemcsak az araboknál, nemcsak a cordovai, cairoi, bagdadi, damascusi egyetemeken, hanem Nápolyban, Parisban, Amsterdamban és a német főiskolákon 4-500 év óta, olyan költők, mint Gabiról és Schuda ben Halévy, a kik tudják például, hogy milyen faji önérzete van a szfaredimnek, mely annyira megy, hogy ők tagadják azt, hogy az askenazok, legalább részben, valóban geneticus **zsidók**, mert azt hiszik, hogy legalább részben a kaspi és fekete tenger északi partján lakó, a **zsidóságra** később tért törzsektől erednek, melyek aztán elárasztották Orosz és Lengyelországot. És a ki viszont tudja, t. ház, hogy az igazi orthodox **zsidó** előtt milyen abominatio a neológ **zsidó** felfogása és életmódja, a ki tudja, hogy az orthodox **zsidó** nagy része azon érzettől van áthatva, hogy a neológ **zsidók** közelebb állanak a keresztény társadalomhoz, mint hozzájuk. Az t. ház, nem fogja hihetni, hogy ezen elemeket egy kalap alá lehessen hozni, másképp mint vallás-erőszakolás által. Én azt hiszem, hogy ez még vallás-erőszakolás által sem fog sikerülni. A törekvés pedig, mely a congressuson mutatkozott, ez volt. *(Halljuk!)* Igénybe akarták venni az állam rendőri assistentiáját és pl. a temesvári szfaredim község Trefort ministersége alatt még sokáig létküzdelmet folytatott. Ez a valláskényszer csak azon szenvedett hajótörést, hogy a parlament akkor ezt az insinuatíót, ezt az irányt felvilágosodott szellemben visszautasította és akkor aztán megindult a **zsidóság** kebelében a harcz, megindultak a neológok részéről a vádak az orthodoxok ellen, a melyek a keresztény társadalomban terjesztettek, az orthodoxok obscurantismusát hirdetve s a melyek ragadtak, mint a járvány és nőttön nőttek, mint a lavina. Így keletkezett az antisemitismus és ezen vádaknak gőzéből emelkedett fel utoljára az eszlári szűz. Hát, t. ház, mit látunk ma? Az antisemitismus áramlata lefolyt, csupán itt-ott csillámuk még egy-egy pocsolja. És íme, t. ház alig, hogy ez az áramlat elmúlt, a béke, mely időközben a **zsidóság** közt helyreállott, újra bomlik, azok a harcias szellemek, melyek az antisemitismus dühöngése alatt megvonultak, újra megjelennek és kopogtatnak a minister ur ajtaján, nem azért, hogy az állam rendőri hatalmának assistentiájához folyamodjanak szemben az antisemiták üldözésével, hanem azért, hogy folyamodjanak assistentiáért saját hitsorsaik üldözésére ...

Szendrey Gerzson: ... Ha a peres ügyeknél, ha a társadalmi életben akárhol szétnéznek, a **zsidó** mindenütt előnyben részesül és pedig nem természetes és igazságos úton. Valahányszor **zsidó** perel, okvetlenül **zsidó** tanuk mellett megnyeri a pert. Bár nálunk is meg volna a kóser és tréfi intézkedés, mert jelenleg a **zsidó** mindent pártol, a mi természetellenes, mert ha **zsidó**, testtel lélekkel minden természeti dolognak ellene volna, különösen a műborgyártás és a műitalok kérdésében, akkor a képviselőházban nem hallanánk ilyen, a műborgyártásra vonatkozó szavakat. Hamisítanak mindent, bár maguk nem élvezik, csak árusítják s a törvény szerint minden téren szabad a vásár számukra. Bővebben is beszélhetnék. A **zsidóságnak** csakugyan nagy hasznára válnék, ha a keresztény vallásba beolvadna: a Mózes vallású és keresztény polgárok közti házasság nem fogja soha a nemzet testébe a **zsidóságot** beolvasztani, legfeljebb újabb bonyodalom lesz. A polgári, így a **zsidó** és keresztény közti vegyes házasság behozatalának határozottan ellene vagyok, mert akkor még sokkal nagyobb bajjal találkozoznánk, mint most magunk közt ...

533. ORSZÁGOS ÜLÉS

1891. évi július hó 17-én, pénteken

Péchy Tamás elnöklete alatt.

Tárgyal: A jegyzőkönyv hitelesítése. — A vallás- és közoktatásügyi miniszter benyújtja a tanítói nyugdíjról szóló törvényjavaslatot. — »A közigazgatás és önkormányzat rendezéséről a vármegyékben« szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása. — Napirend.

Egy Képviselőházi Napló első lapjának fejléce

Szendrey Gerzson: Ugyanis kell hivatkoznom egy ilyen őszinte, igazán képviselőhöz illő nyilatkozatra, melyet folyó évi július 2-én Uray Imre t. képviselőtársunk tett. Ő ugyanis azt mondta többi közt, hogy sértve érezte magát és pártját, a függetlenségi pártot, az által, hogy ezek a lapok, a melyeknek nagyobb része **zsidó** kezében van, őt és pártját nagyon elszomorította, vagyis inkább elkeserítette, hogy e lapok folyton ellene dolgoznak és fenyegetéssel, rábeszéléssel szóval cselekedeteikkel mindent elkövetnek, hogy őt és pártját terrorisálják. És nem tudni, mi fog következni, ha e törvényjavaslat mielőbbi keresztül vitelét meggátolják s erre nézve azon vallomást tette, hogy nagyon sajnálja, hogy az antisemita képviselők közül ő és pártja legalább 15, vagy 20 darabot itt ijesztőül meg nem tartott. Nagyon sajnálom, mélyen t. képviselőház, hogy az antisemita párthoz egyáltalán nem tartozó oly képviselő is akad itt, a ki valódi okokra és tapasztalatokra visszavezetve a dolgot, őszinte kijelentést kellett neki tenni. Nem azért sajnálom, mintha valami megrovást érdemelne ezen kijelentésért, sőt dicséretet érdemel. Hanem sajnálom azért, mert azt tapasztalom, hogy az antisemitizmus sokkal jobban terjedőben van jelenleg, mint a hogy volt a mi megválasztásunk idején. És nagyon sajnálom, hogy ezen mégis igen sokan okulni nem tudnak. Pedig sokkal veszedelmesebb az az alattomos, zsebbe szorított fenyegető kéz a nyílt és őszinte kifejezéseket használó egyéniségnél. Sokkal veszedelmesebb, ha kenyértörésre kerül a sor, mint a kik a **zsidók** által elkövetett jogellenes cselekményekre a nemzetet egészében és részben figyelmeztették. Midőn a panaszokat előadta (*Egy hang a jobboldalon: Kicsoda!*) Uray Imre, hogy azok a lapok, melyek túlnyomó részben **zsidó** kézben vannak, támadták meg itt a függetlenségi pártot, azt mondta, hogy bezzeg pártját fogták, mikor a véderő vita folyt, mert féltek, hogy a **zsidóság** bele fog szoríttatni a katonáskodásba. Most pedig attól félnek, hogy ha e törvényjavaslat keresztül nem megy, nem fogják magukat tudni a közigazgatási tisztviselői karhoz kineveztetni. Nagyon sajnálom, hogy nemcsak azt nem tudják, a mit e lapok hirdetnek, hanem azt még kevésbé tudják a **zsidóságról**, a mit a lapokban nem hirdetnek, az önmaguk cselekedeteit. Ha már a **zsidóság** az istennek ilyen kiválasztott népe, azt hiszem, érdemes velők egypár szóval tovább is foglalkozni. Megjegyzem, hogy nem pártszempontból, hanem általában édes mindnyájunk érdekében mondom, hogy azok nyelvben, szokásban és erkölcsben hozzánk hasonlítani nem fognak, még a parlamentben is csak addig lesz meg a függetlenség, míg a **zsidóságtól** teljesen, tisztán független lesz. T. ház! A **zsidósággal** nem azért van nekünk bajunk, mert **zsidók**, hanem az ő cselekményeikért és kiválólag azért, mert a **zsidók** foglalkoznak minden téren hamisítással.

Csatár Zsigmond: Még a bort is hamisítják!

Szendrey Gerzson: A **zsidók** tudhatnák már az emancipatio 25-ik évében, hogy mégis egyszer hozzánk kellene símulniok, beolvadniok, de azt nem akarják tudni. A **zsidóság** egészében és részében sohasem fog beolvadni, mert az ő rendeltetésüknél fogva, hogy a nagy világon szét vannak szórva, minden egyes államból folyton megújulásnak vannak kitéve. Így Oroszországból és más országokból is folyton meg-megújulnak ... De nem tudom belátni, hogy mi az itt levő **zsidóság** kedvéért miért fogadjuk be s miért öleljük a beözönlő **zsidókat** egész örömmel keblünkre. Azután, t. ház, tudjuk azt épen a magyarokról is a vándorlás korszakában, az ő pogány korban, hogy a társadalomban az egyes tagokkal, saját feleikkel is mily nagy baj volt, hogy a társadalmi renddel összhangzásba legyenek hozhatók ... Vegyük csak a bűnügyeket. Statisztikával bizonyíthatom, hogy Magyarországon csak naponta is igen sok azok száma, a kik a **zsidóság** ellen - akár sikerült bebizonyítani, akár nem - leginkább csalás és okirathamisítás miatt tesznek feljelentést. De méltóztassanak nekem egyetlenegy példát felhozni arra, hogy csak egy **zsidó** is jajveszékelve ment volna a bírósághoz, hogy íme tekintetes bíróság, engem az a keresztény tönkretett. Tehát méltóztatnak látni, mily nehéz a **zsidóságot** a mi erkölcsainkhez, szokásainkhoz átadomítani. Nem akarom azért a **zsidóságot** magában véve okozni, hanem okozom az eddig megalkotott törvényeket és pedig azért, mert ha az a kapzsi és telhetetlen vágy akármily csekély arányban, de ha megvan a keresztényben, ép oly veszedelmes embertársaira, csakhogy a veszedelem sokkal ritkább, tehát nem érzi meg a nemzet annyira, mint mikor bizonyos faj van közöttünk és annak 99%-a folyton ezen az úton van. A törvényeket okozom, mint már e házban volt szerencsém többször felhozni, hogy azon törvényeket oly alakban, a minőben vannak, megtúrni észszerűen, a nemzet szokásaihoz és erkölcsiéhez mérten nem volna szabad. Ha Magyarországon soha **zsidó** nem lett volna, vagy nem volna is, mert épen a törvényeknek olyanoknak kell lenniök, hogy általában mindenki értse és hasznát vegye, azoknak az általános észjáráshoz, erkölcsökhöz, szokásokhoz kell alkalmazva lenniök. Azután az erkölcstelenség terjesztésében kinek volt legtöbb része ez országban, különösen az emancipatio óta, mint épen a **zsidóságnak**? Azt hiszem, hogy az én adataim alapján alig vonható kétségbe, hogy minden erkölcstelenség behozatalának tálnyomó részben a **zsidóság** az oka. Mert mióta az emancipatio megadta a velünk való egyenjogúságot a **zsidóknak**, vagy is helyesebben a törvény kifejezése szerint, az izraelitáknak, ismeretes dolog, hogyan, miképen és mily természetellenes úton tettek csakhamar szert nagy vagyonra. Ismeretes dolog, hogy az emancipatio kezdetén és az utána következő néhány esztendőben még senki sem gondolhatott arra, hogy az akkor még ócska ruhákkal, csontokkal, rongyokkal, nyúlőrrel, lóbőrrel kereskedők, parasztleányoknak pirosítót, harisnyakötőt, tút, czernát elárúsító **zsidók**, hamis okmányok készítésével, csődökkel, uzsorával - különösen azon uzsorával foglalkozók, mely 1867-től egészen 1877. év közepéig tartott - ma már milliomosok lesznek. A törvényalkotók akkor nem gondoltak erre és nem gondolhattak azon később alkotott törvényekre, a melyeknek fanyar gyümölcsét ma már többékevésbé mindnyájan ízleljük ... Mert az önkormányzati elemek közt ott vannak a virilisták, azt pedig tudjuk, hogy már a mai napon a virilisták közt nem 30%-kal, hanem 80-90%-kal vannak a **zsidók**. És így nem lehet e kérdés felvetését a tárgytól egészen eltérő dolognak tekinteni ... Ott van az élő példa, az osztrák császárhoz intézett felségfolyamodvány, a melynek aláírói közül három **zsidó**. Azért akármilyen hazafiatlanok ezen császárhoz intézett kérvényezőök a német színház ügyében - akár keresztények, akár **zsidók** legyenek azok - mint becstelen személyek is a virilis székben ülnek nagy vagyonuknál fogva. És e faj között nem egy van, a kik ily vagyonnal jutnak a virilis székbe. Tudjuk, hogy az ageutiák minden néven nevezendő terén az ország minden részében **zsidók** kezében vannak és ezek viszik a szerepet. Ez nem bűnük. Nem egy virilista, és pedig nagyobb részben **zsidó** jutott az által a virilista székbe, hogy a kincstár részére felajánlotta kifejlődött lovait, holott 4 éveseket kerestek. Kénytelenek voltak tehát az egészséges fogakat kihúzni és helyette 4 éves csikóknak fogait tenni, hogy így értékesebbé tegyék azokat az állatokat. Így volt, hogy az ökrök, tehének fogait kiszedik, hogy fiatalokét tegyék helyette. Így lehet virilistának lenni. Azután a bíróság előtt a tárgyalás alkalmával bebizonyodik, hogy csak 100 forint pénzbírságot kell fizetnie. Egy süítő **zsidó** üzletében a süteményt éjjel összegyűjtött embervizelettel sózták meg. (Zaj.)

Elnök: Lehetetlen, hogy a magyar parlamentben ilyet mondjon egy képviselő. A képviselő urat ezért rendreutasítom.

Szendrey Gerzson: Beszédemnek ezen thesisét ezzel be is fejeztem, hanem miután ezen törvényjavaslattal beszédem ezen thésise is összefügg, azt jegyzem meg, hogy ha másnak van joga nemzetiségekről beszélni, nekem is van itt az 1. §-nál, mely állami feladatokról szól. Tehát minden nyelvű emberről beszélhetünk. Nem tudom, hogy mikor nemzetiségekről beszélnek, értik-e alatta a **zsidót** is? Mert azt tartom, hogy Magyarország bármely nemzetisége, német, oláh, szerb, tót, mind magyarabb érzésnek, mint a **zsidók**. Mert mindazok, a kiket a szoros értelemben vett nemzetiségek alatt értenek - a **zsidókon** kívül - nem hamisították meg a közvéleményt, a mint fokról-fokra meghamisították 1867 óta ezek a mai napig. A magyar nemzet akkor lesz legerősebb és leghatalmasabb, ha majd nem lesz veszteni valója, hanem addig lesz veszteni valója, míg általában a nemzet tagjait bizonyos helyekről kecségtetésekkel, judás-csókokkal, fenyegetésekkel lekötelezik.

Elnök: *(Csenget)* T. ház! A képviselő úr, daczára kétszeri figyelmeztetésemnek, folytonosan a házszabályok által meg nem engedett módon jár el. A házszabályok szerint, ha a szóló illetet sértő kifejezést használ, vagy valamely osztály, nemzetiség vagy hitfelekezet ellen gyűlölségre izgat, az elnök őt rendreutasítja, sőt tőle a szót már az első alkalommal is megvonhatja. Ha pedig a rendreutasítás után is folytatja ezt, a szó tőle okvetlenül megvonandó. Miután a képviselő úr előbb olyan kifejezést használt a parlamentben, mely nem illő, ezért rendreutasítottam őt, most pedig, daczára kétszeri figyelmeztetésemnek, ismét folytatja az előbbi themát. Ezennel kijelentem, hogy ha még egyszer erre a themára tér, leültetem.

Szendrey Gerzson: Én megszugszom a figyelmeztetésben és erről a themáról nem szólok ... Vagy mily igazságszolgáltatás az, t. ház, ha megtörténhetik az, mint a mire nálunk volt eset, hogy egy közjegyző, ki körülbelül 10 évig közjegyzősködött, a szegény árváknak pénzét elsikkasztotta, azután józan észszel még szökni is megkísérelte s mikor visszakerült a vizsgálati fogságba, a vizsgálat folytattatván, az orvosok által constatáltatott, hogy már évekkel kineveztetése előtt nem volt józan eszű, őt tehát elítélni nem lehet. De hála Istennek e-közjegyző keresztény ember volt és megérdemelte sorsát - nem akadt bíró, ki ezeknek az orvosi leleteknek helyt adott volna. De lett volna csak **zsidóról** s lett volna csak más kiváló érdekelt egyéniségről a szó, nem tudom, hogy nem sikerült volna-e a bíróságot ily orvosi constatálások által félrevezetni. Az összes **zsidósajtó** a védelmet megírta volna. És azután, ha csakugyan kimondatott volna az, hogy az illető közjegyző jegyzőségének ideje alatt, sőt már előbb is, nem volt tiszta eszénél, mi történt volna az ő általa felvett közokiratokkal? Valamennyi talán érvénytelen lett volna? S miután olyan nagyon hivatkozunk arra, hogy mily üdvös, hatásos, boldogító intézkedés lesz a magyar nemzetre a kinevezés, hát csak arra nézve akarok egy példát felhozni, hogy miként intézik el a kinevezett bírák az ügyeket. Vegyük csak például a bűnügyi eljárást. Megtörtént az az eset, hogy egy **zsidó** uraság agyonütötte a béresét. A vádhatóság vizsgálat alá helyezte, a végtárgyalás megtartatott, de már akkor constatáltatott, hogy az uraság nem volt tökéletes eszénél, mikor a béresét agyonütötte s így az ügyész a végtárgyaláson a vádat elejtette. És nincs elégtétel a szegény béres neje és gyermekei számára ...

Komlóssy Ferencz: ... Hanem felhozom azt a nemzetiséget, a mely ellen idáig küzdöttem és küzdeni fogok a jövőben is, tudniillik a **zsidó** népet. Még ez sem mondott le a **zsidó** nyelvről, még ez is reményt táplál arra nézve, hogy a **zsidó** nyelv valamikor világnyelv lesz. Ennek illusztrálására bemutatom egy bécsi lapnak február 20-án hozott cikkét, a hol a következőket mondja: „Braucht man aber das Hebräichische momentan wohl nicht, es wird aber doch die Zeit kommen, wo das Hebräehische ebenso jedem Bürger und Geschäftsmann nöthig sein wird, wie die andern Sprachen." T. képviselőház! Ha már ez a népfaj is reményt táplál arra nézve, hogy nyelve egykor ily nagy tért fog hódítani, akkor mi magyarok, kik nyelvünknek köszönhetjük ezredéves fennállásunkat, mi mondjunk le róla, mi ne keljünk ezen nyelv védelmére? ... Kijelentem, hogy én nagyra becsülöm azon szövetséget, a melyet mi Németországgal kötöttünk és meg vagyok győződve arról is, hogy nem a mi erélyes fellépésünk, melyet kifejtünk a nyelv mellett, fogja megbolygatni ezen barátságot, szövetséget, hanem igenis, ha meg fogja bolygatni valami, hát a **zsidó** sajtó van erre hivatva. Tessék csak visszaemlékezni, mikor Vilmos császár trónra, lépett, a „Pester Lloyd" milyen otromba támadást intézett ellene és feltolakodott a magyar közvélemény orgánumának. Tudjuk, hogy kellett ezen cikkeknek, melyek megjelentek, reducáltatni és azután visszavonatni. Igenis, a perfid **zsidóság** lesz hivatva arra, hogy a szövetséget, a melylyel mi Németországgal vagyunk, megbolygassa, azon **zsidó** sajtó, a

melynek a miniszterelnök ur is felült.

Elnök: Figyelmeztetem a képviselő urat, hogy ez nincs a 25. §-al összefüggésben. Ma már 9.-ik napja foly ez a vita, tehát vissza lehetne térni talán magára a tárgyra.

Komlóssy Ferencz: Ez igenis, összefügg a nyelvkérdéssel és csak egyet akarok még constatálni annak igazolására, hogy ez a nyelvkérdéssel és a javaslattal összefügg. (*Halljuk! Halljuk!*) Mikor Gajári Ödön t. képviselő ur beadta határozati javaslatát, akkor a bécsi **zsidó** orgánumok voltak azok, melyek felsikoltottak, azt mondván, hogy báró Fejérváry álláspontja a hadsereg egységes nyelvének megbontását jelenti. Tehát túllícitáltak magán a miniszter úron is. Én azon meggyőződésben vagyok, t. ház, hogy míg mi ezen siami ikertestvéreket, t. i. a kormányt és a **zsidó** sajtót alapos műtétnek nem vetjük alá, addig hiában küzdünk, hiában dolgozunk, hiában szónokolunk, mert azon szónoklatokat, mint a közeli mult igazolja, vagy nem közlik a külföldi lapokkal, vagy úgy közlik, hogy nincs benne köszönet, vagy éppen tudomást sem vesznek azokról. T. ház! Én most nem beszélek antisemitieus szempontból, hanem beszélek hazafias, magyar szempontból. Ez alkalommal legjobban láthatja a t. ellenzék, milyen barátságos állást foglalnak el velük szemben, a kik pedig nem antisemiták, a **zsidó** lapok. Nem azt nézik, hogy antisemiták-e, hanem azt, hogy keresztények és magyarok-e? Ennek nem barátja a „Pester Lloyd” és a zurnálok ... Ezért kell, hogy elismerésemet fejezzem ki a közös hadsereg irányában. Egészen más álláspont az - és én örülök, hogy ellenkező - a melyet a **zsidóság** a hadsereggel szemben elfoglal. Tudniillik, míg az érdekelve van, én nem vagyok érdekelve. Hogy fáj nekik valami, azt kimutatták. Kimutatta Beóthy Algernon képviselő ur, mikor holmi-féle „görbe tagokról” beszélt. (*Derülség.*) T. képviselőház! A közvélemény félrevezetésében nagy része van a **zsidó** sajtónak, az tény. Én hát erre az álláspontra nem helyezkedem, hanem a reális alapon állva, ismétlem, sok tekintetben nem tagadhatom meg elismerésemet a közös hadseregtől. És itt egy practicus eszmét ajánlok a t. honvédelmi miniszter urnak. Az ellenzék egy része azért támadja a t. miniszter urat, hogy ő az egyévi önkéntesekből altiszteket akar creálni. Szemelje ki erre a t. honvédelmi miniszter ur a **zsidó** önkénteseket. Meg vagyok győződve, hogy ők a manipuláns őrmesterséget többre becsülik a tiszt rangnál ...

Csatár Zsigmond: ... Mert t. képviselőház, ha összeirattak volna mindazon Mózes-vallású magyarok, a kiket a törvény életbeléptetése alkalmával itt talált, méltóztassék elhinni, hogy senkinek sem jutott volna eszébe még csak szóba is hozni, hogy van-e antisemitismus vagy nincs. De miután itt aranyhidat készített akkor, nem mondom egy rossz szándékú, sőt jóakarátú, de előre nem gondolkodó kormányzat, a világ és a szélrózsa minden irányából ide betolakodó olyan elemeknek, melyek még ezen párt vezérének megjegyzése szerint is veszélyes elemeknek tekinthetők. Melyek nem nyers munkával, nem solid tudománnyal, csak a nemzetgazdászati remekeinek elszedésével kivannak élni. nagyon természetes, hogy aggodalom fog el mindenkit, ha azt látjuk, a hová csak lépünk, hogy a honfoglalásnak ezen új mestersége útján az országnak ősi lakói vagyonukból kiforgattatnak. Ez az oka, hogy akadtak mélyebben gondolkodó és a nemzet jövőjét szívükön és lelkükön viselő férfiak, a kik lehetetlenné akarták tenni, hogy azon néposztály legyen itt túlnyomó számban, a mely nyers munkával nem foglalkozik, hanem csak ur akar lenni a szabad hazában. Hiszen urak úgy is sokan vagyunk már ebben az országban és ha még többen jönnek ide, akkor a valódi ur elszegényedik. Ez pedig nem lehet a hivatása senkinek sem, mert mindenki éljen meg a maga országában. Ezeket előre bocsátva én, a ki antisemita nem vagyok, csak azt akarom, hogy az itt született magyarajkú **zsidóság** mindenféle betolakodó pájeszes emberektől megóvassék, mert különben ők sem tudnak megélni. Pedig azt hiszem, nekünk állami, társadalmi szempontból is, de azért is, mert a mi célunk az, hogy a magyar államot fentartsuk az idők végéig, azt kell akarnunk, hogy itt csak olyan elem szaporodjék és foglalhasson helyet, a mely a magyar állameszmének megőrzését és az az ellen törő minden akadálynak leszorítását és legázolását hivatásának tartja. Es ne méltóztassék azt hinni, t. ház, hogy ezen iménti beszédem által külügyi, előterjesztésemből kiközkentem. Ez csak magyarázata volt annak, hogy én tulajdonképen a magyar honos **zsidónak** nem voltam, nem vagyok, nem leszek soha ellensége, csak a betolakodókat nem szeretem, ha itt alkalmatlankodnak ... Valamit ebből közhírré tesznek, mondom, az a hír tartja fenn magát, hogy az orosz cár közel 5 millió Mózes vallású embernek adta ki az úti passust birodalmának elhagyására. Kérem, t. képviselőház, nagy horderejű dolog ez, mert ebben az utazásban látom én letéve alapkövét annak, hogy itt a

mi határunkon 127 ezer orosz katona vár már, élesíti fegyverét, hegyesíti szuronyát vagy kardját, hogy minél előbb átlépje a magyar és osztrák határt, mert ezek a boldogtalan szegény **zsidók** hová tudjanak menni? Mennek oda, a hol még van egy kis hely számukra. Eljönnek ide és itt az alföldi jóra való magyar Mózes vallású ember nagyon fájdalmasan látja őket, mert érzi, mert tudja, hogy a mely községbe bemennek a muszka, lengyel, meg nem tudom én, miféle pájeszes emberek, ott a magyar Mózes vallású embernek megélhetése nincs, mert ezek 50 perccel túllicitálják őket ... Ily helyzet közepette attól félek, reszketek a gondolattól, hogy Ignatieff, a minden oroszok csárjához irt emlékirata a megvalósuláshoz közeledik ... És végre mondd ki a magyarnak, hogy megmented őt ellenségétől, a **zsidótól** és majd meglátod, hogy leteszi a fegyvert. Én fájdalommal látom, hogy ezen emlékirat megvalósulásának végperczéhez közeledik ...

5. FEJEZET KÉPVISELŐHÁZI NAPLÓK (1892-1897)

Gr. Pongrácz Károly: T. ház! Nem reflektálnék Kulman János tegnap elmondott beszédére, mert úgy tartom, hogy azt, a mit mondott, sokkal helyesebben mondta volna el egy szabadkőműves páholyban. De minthogy ezen igen t. képviselő úr az általam igen tisztelt magas rangú katonai személyek magatartását a főrendiházban, sőt hazafiságát is támadta meg, ezt én szó nélkül nem hagyhatom. A katonai szabályzatok azt írják elő, hogy azon katonai személyek, kik a főrendiháznak, vagy pedig a bécsi urakházának tagjai, parlamentáris jogukat gyakorolhatják, az ülésekben részt vehetnek, és szavazhatnak. Azt pedig, hogy csak a kormány javára szavazhatnak, a szabályzat nem tartalmazza. Midőn ezen tisztességes urak törvényhozói kötelességüknek megfeleltek, a katonai törvények ellen sem vétettek, így tehát velük szemben senki kifogást nem emelhet. Hogy egy gróf Pálffy, egy gróf Hunyady azért, mert felséges királyának hű szolgája, mert vitézül védte trónját, és a hadseregben tábornoki rangra emelkedett, e miatt rosszabb hazafi lenne, mint Kulman János, azt nem hiszem. Most rátérek a képviselő úrnak, úgy látszik, főellenségére, Windischgrätz herczegre.

Gr. Károlyi Gábor: Rossszul hangzik ez a név Magyarországon! *(Nagy zaj. Felkiáltások a baloldalon: Rendre!)*

Elnök: *(Csenget)* Csendet kérek!

Gr. Pongrácz Károly: Sokkal rosszabbul hangzik az a név. *(Gr. Károlyi Gáborra mutat.)* A tisztelt herczeg opció útján jutott a főrendiházba, szabadságában állott neki évek előtt, mikor a főrendiház ujjászerveztetett, választani a között, hogy törvényhozói jogát a magyar főrendiházban, vagy pedig a bécsi urakházában kívánja-e gyakorolni. Tekintettel arra a nagy rokonszenvre, a melylyel a magyar nemzet iránt, a magyar intézcziók iránt viseltetik, tekintettel arra, hogy neje magyar főúri családnak tagja, tekintettel arra, hogy Magyarországon nagybirtokos, tekintettel végre arra, hogy fiait is magyaroknak neveli, a magyar főrendi tagsági jogát választotta. Hogy miképen gondolkozik a t. herczeg, erről Pázmándy Dénes függetlenségi párti képviselő úr legjobban tanúskodhatik. A képviselő úr évekkal ezelőtt megjelent Sárospatakon, mint a függetlenségi párt jelöltje, és ki fogadta a vasútnál? Az otthon nem lévő herczeg helyett az ő főtisztje, a ki megkínálta lakással a kastélyban és megtiltotta az uradalmi tiszteteknek, hogy ellene áskálódjanak.

Beöthy Ákos: Tessék!

Thaly Kálmán: Kidobatta a kastélyból a Rákóczy képét.

Gr. Pongrácz Károly: T. ház! Évekkal ezelőtt egy magyar katonai szaklap alapított, s a legelső előfizetők között Windischgrätz herczeg volt. Ebből látszik, hogy érdeklődik a magyar ügyek iránt. Hajdanában, évekkal ezelőtt, mikor még Tisza Kálmán...

Elnök: *(Csenget.)* Csendet kérek, képviselő urak!

Gr. Pongrácz Károly: És gr. Szapáry Gyula ültek a miniszterelnöki székben, meg volt az a jó szokás, hogy ha itt a házban valakit bántottak és sértettek, a ki jelen nem volt, és magát nem védhette, az illetők fölkeltek és az itt jelen nem lévőt védelmükbe vették. Kár, hogy ez a jó szokás sok mással együtt már régen elenyészett.

Vajay István: Nincs lovagiasság bennük!

Elnök: *(Csenget.)* Csendet kérek, t. ház!

Gr. Pongrácz Károly: ... És ezzel, t. ház, tekintettel arra, hogy a törvényjavaslat immár behatólag tárgyalva lett, felszólalásomat be is fejezhetném, ha a kormány érdekében mozgósított utczai hadak és a kormányt támogató sajtó magatartása szemem előtt nem lebegne, ha undorral nem emlékezném vissza azon aljas jelenetekre, melyek a múlt héten a múzeum előtt lejátszódtak. És minden tisztességes magyar ember arczába a szégyenpírt kergették, ha eszembe nem jutnának ama vérlázító hazugságok, szitkok, piszkolódások és rágalmak, melyekkel a kormány sajtója mindazt, a mi eddig a magyar előtt tekintély volt, porba tiporta. Hogy tehát ez irányban indignációmnak kifejezést adhassak, a mélyen t. ház türelmét még igen rövid ideig igénybe venni óhajtom. *(Halljuk!)* A nagyobbrészt már **zsidó** kézre került sajtó...

Vajay István: Haas és Deutsch!

Gr. Pongrácz Károly: Magatartása a keresztény intézményekkel és tisztességes keresztény honpolgárokkal szemben hallatlan és sehol a világon megtűrve nem lenne. De a türelem fonala immár lazulni kezd s türelmünk poharában megült méreg gőze kipárologva, könnyen megteremheti az antiszemitizmust országszerte. Én, t. ház, nem vagyok antiszemita, ép oly kevésbé mint szabadkőműves. Én jó keresztény vagyok!

Endrey Gyula: Magyar legyen!

Gr. Pongrácz Károly: Az is vagyok és igen sajnálom, hogy a képviselő úr nem tudja, hogy a jó keresztény mindig jó hazafi is. Én jó keresztény vagyok, s követem a Megváltónak azon magasztos tanát: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat” - és mert a **zsidót** és keresztényt egyenlően szeretem, felkérem azokat, a kik a sajtó körül működnek, hogy ne feszítsék a húrokat, mert könnyen megpattannak és ne zúdítsák az amúgy is elkeseredett népet ama tisztességes és becsületes **zsidó** családokra, a kik Mózes vallásának igazán hű követői, és a kik a kötelező polgári házasságot épúgy perhorreszkálják, mint én. Mi magyarok, a kik e hazát vérrel szereztük és vérünk árán fentartottuk, önöknek megadtunk mindent, a mit egy nemzet bevándorolt idegeneknek nyújthat, és most is azon vagyunk a recepezió által, hogy az utolsó válaszfalat is leromboljuk, ne viszonzózzák tehát felebaráti szeretetünket vad gyűlölettel, sárba tiporva mindent, a mi előttünk szent. És most, t. ház áttérek a tüntetésekre.

A tüntetések, mint köztudomású dolog, rendezve voltak. Ismerjük a rendezőket és azokat, a kik mögöttük állottak, a tüntetőik pedig **zsidó** suhanczok voltak, a kikhez egy pár utczai csavargó is csatlakozott. Midőn egy főpap, vagy egy „nem”-mel szavazandó főúr közeledett, a rendezők intésére és jelére felhangzott az „abczug” - természetesen követve köpködésekkel és piszkolódásokkal, s botokkal s öklökkel való fenyegetésekkel. Ez legjobban mutatja, hogy kik voltak. *(Derűltség.)* Ha ellenben egy miniszter közeledett, vagy egy más perszona grata, akkor megint a rendező jelére harsant az „éljen”. És ezt nevezik közvéleménynek! (Elnök csenget.) Magyarország hercegprimásának, ezen kiváló hazafi, főpap és emberbarát megérkezésekor a tüntetés úgyszólván tetőpontjára ért. Nemcsak abczugolások hangzottak fel köpködések kíséretében, hanem még botok is repültek az agg főpap felé. *(Élénk félkiáltások bal felől: Igaz! Úgy van! Gyalázat!)* S a rendőrség tűrte azt! *(Zaj. Elnök csenget.)* De védtelen nők sem lettek megkímélve. Azon főrendek nejei, a kik a kötelező polgári házasság ellen ellentétes állást foglaltak el, a legundokabb szitkok, piszkolódások és itt nem ismételtető kifejezések abczug-kiáltások között voltak kénytelenek jönni és távozni. Én csak azt mondhatom, megvetés azokra, a kik a magyar hazára ilyen szégyent hoztak. Midőn a t. kormány az utczával szövetkezett, vagy legalább támogatói illetén szövetségét elfogadta...

Wekerle Sándor miniszterelnök és pénzügyminiszter: Ez valótlan! Ez valótlan!

Gr. Pongrácz Károly: Meg kellett volna gondolnia azt, hogy veszedelmes szellemeket idézni, ha azokat megfékezni képtelenek vagyunk. Meg kellett volna gondolnia, hogy a kik ma a „hosszánná”-t kiáltják, holnap köveket hajíthatnak feléje, és végre meg kellett volna gondolnia azt is, hogy a történelem tanúsága szerint az út a vörös bársonyszékből már gyakran vezetett a vádlottak padjára. Bátor vagyok két oly tüntetést a kormány emlékezetébe hozni, melyet saját dicsőségére rendeztetett. Az egyik néhány hét előtt volt, mikor a tüntetők legelőször is gróf Apponyi Albert mélyen tisztelt képviselőtársam lakása előtt gyülekeztek és abczug kiáltásokkal illették őt. Onnan a „Pesti Napló” szerkesztősége elé mentek és ott Apponyi lapjának egyik példányát égették el. Majd a kormánypárt klubhelyisége elé vonultak és a miniszter urakat éljenezték. A helyett, hogy az igazságügyminiszter ur a rendzavarókat a rendőrség által szétosztatásra szólíttatta volna fel, az erkélyre lépett és a kormány nevében a nagy kitüntetést megköszönte és a tüntetőket további hazafiságra és kitartásra buzdította.

A másik tüntetés (*Elnök csenget.*) melyet a kormány rendeztetett már nem sikerült olyan jól. Azon napon ugyanis, midőn a főrendiház tanácskozott, a tüntetők ismét megjelentek a kormánypárt klubja előtt, de az „éljen Wekerle” kiáltások között oly természetű dolgok is hangoztattak, hogy a rendőrség kénytelen volt a tüntetőket szétosztatni. Mielőtt t. ház, felszólalásomat befejezném, bátor vagyok két kérdést az igen t. kormányhoz intézni. Az egyik igen alázatos kérésem az: méltóztassék a t. kormány a parlamenti szólásszabadságot nemcsak a képviselők, de a főrendek számára is biztosítani. Ha erre a rendelkezésre álló rendőrség elégségesnek nem bizonyulna, akkor méltóztassék a katonaság támogatását igénybe venni.

Gr. Károlyi Gábor: Vitessenek ágyúkat a czitadellába és lövessék össze Budapestet!

Ugron Gábor: A mit Andrássy akart Kossuth temetésekor!

Gr. Pongrácz Károly: Mert a katonaság rendeltetése békében a közbiztonságot fentartani. Ha pedig a t. kormány magát gyengének érzi arra, hogy a rendet helyreállítsa és fentartsa, akkor méltóztassék lemondani és a kormány gyeplőit erősebb kezekre bízni.

Gr. Károlyi Gábor: Tegyük meg őt teljhatalmú kormánybiztosnak!

Szalay Imre: A jegyző urnak tessék hallgatni és ne közbeszólni ...

Bartók Lajos: Azt hiszem, hogy a honosítási törvény reformja sürgősebb, mint a receptio és meg vagyok győződve, hogy Magyarországon a magyar nemzeti szellemmel egybeforrt és művelt **zsidóság** is ezt saját érdekében is kívánatosnak fogja tartani. Szembeszökő az Magyarország felvidékén, hogy szüntelenül, egy északról jövő nyomás következtében a legnagyobb számmal özönlik be egy olyan szerencsétlen osztálya az emberiségnek, az emberi művelődésnek oly alacsony fokán álló valami tömeg, melyet nem lehet éltető, termékenyítő elemnek tekinteni semmi körülmények közt, mely csak átka és terhe önmagának, átka és terhe azon nemzetnek, melynek nyakára jön. Egyedül egy körülmény van, melyet velünk szemben a humanizmus és kereszténység parancsol, hogy ezek mégis csak embertársaink, a kik könyörületesre érdemesek.

De az állam önfentartási kötelezettsége e mértéktelen, ezen legnagyobb rendetlenséggel egybekötött beözönlést nem hiszem, hogy megengedhesse, szabályozni s ellenőrizni okvetlen köteleesség. Én, t. ház, nem teszem fel a magyar parlament egyetlen tagjáról sem, hogy bármely kis mértékben titkos ellenszenvet érezzen állampolgártársaink iránt vallás és születési különbségek miatt. Ezt el kell utasítanom és az egész külföld előtt hivatkozhatunk a magyar parlamentnek e tekintetben példaszerű és valóban liberális magatartására. De t. uraim, vegyük tüzetesen e kérdést, mely azt hiszem, e házban még érintve nem volt, engedelmet kérek, hogy nézetemet kifejezhessem. Máramarosban egész falvak vannak, a melyek már végkép el vannak özönölve oly emberek által, a kiknek egyetlen szavuk nem magyar, egyetlen vonásuk nem mutat

emberi civilisatiora, a kiknek öltöne legidegenszerűbb, a kik teljesen munkaképtelenek, tétlenek, dologtalanok, műveletlenek, barbárok, phisikailag is munkára képtelenek, henyék.

Ónody Géza: Uzsorások!

Bartók Lajos: Van Mármaros-Sziget városának egy előfaluja, mely a roppant forgalom miatt az országút mentén van felépítve. Midőn ott mint tanuló átutaztam, az orosz lakosság birta a házakat. A házaknak kis ablakai voltak az utcára s az egész igen kedélyes, egyszerű benyomást tett. Midőn négy év múlva ismét arra vitt utam, minden kis házon ajtószzerű ablak volt törve egy kis táblával, a melyen pálinka volt kiállítva. Minden háznak már efféle bevándorlott volt a tulajdonosa. Ez minden mármarosi községnél így van. Ha ezen emberek munkával és képességgel szereznek vagyont, evvel nemzeti tőkénk gyarapodik, de ezek kiirtják a jelenlevő fajt, kiirtják például azon nemzetiségeket is, a melyek a történelemben a nemzeti mozgalmak legjobb katonáinak bizonyultak. Ez az orosz soha sem csinált nemzetiségi izgalmat, most is Rákóczyról énekel, annak volt jobbágya, katonája és tüntetőleg a legjobb magyar érzelmű. *(Helyeslés a szélső baloldalon.)* Ezen invasio a vereczkei szorosnál is folyton történik. Munkács város szintén tőkéletesen el van árasztva.

Oly fanaticus nép ez, a mely a Magyarországon létező **zsidó** vallású árnyalatok egyikébe sem illik bele. A legsötétebb babonában hisz és valóban szégyene a magyar **zsidóság** művelt és a kultúrával nemcsak megbarátkozott, de abban hatalmasan előmenő osztályán. Ezek az emberek nem kereskedést, nem ipart űznek, nem is foglalkoznak földműveléssel, hanem egyedül a nép tanulatlanságára, műveletlenségére és jóhiszemű ártatlanságára alapítják egész létüket, úgy, hogy most, az ezer éves honfoglalási jubileumra ott egy sötét és fatális sereg beözönlését kell megtűrni. A községekbe minden bejelentés nélkül települnek, helyet kellvén adni azoknak a jövevényeknek, a kiknek elve az: „ubi bene, ibi patria” - és a kik a legnagyobb visszaéléseket követik el rajtérhetetlenül ...

Lits Gyula: ... Minthogy pedig őt igazságos és rendszerető férfiúnak ismerem, s nem kételkedem, hogyha e közlemény igazságáról meg fog győződni, meg fogja tenni a megfelelő intézkedéseket, kérem a t. házat, méltóztassék megengedni, hogy a cikket felolvassam. A cikk címe: „A lengyel **zsidók** hazánkban” és így szól: *(Olvasza)* Héthársról egy izraelita vallású tudósítónk következő fontos levelet intézte hozzánk: Ez évi december 15-én Péchy Tamás képviselőházi beszédében az Oroszországból bevándorolt **zsidókkal** is foglalkozott. Kár hogy csak oly rövid vonásokban érintette ezt a kérdést. Komoly kérdés ez napjainkban, melylyel annál inkább kell végeznünk, mivel közgazdaságunkra és kultúránkra s kivált a hazafias érzelmű **zsidóságra** káros befolyással vannak ezek a bevándorlók. E lengyel **zsidóknak** már megjelenésük is kellemetlen, a mint azt általánosan tudjuk. A földig érő kaftán, az undorító tincsek és tolakodó magatartásuk mind olyan jelenségek, melyek az antiszemitizmus felébresztésére folyton tápot nyújtanak, melyek mindig a régi gyűlölt **zsidóra** emlékeztetik a megmagyarosodott **zsidót** különben megbecsülni tudó társadalmat. Hogy közgazdaságunkra, iparunkra és kereskedelmünkre mennyire káros határnak ezek a bevándorlóit **zsidók**, arról meggyőződhetünk a következőkben is. Bejönnek észrevétlenül az országba, a honpolgárság jogának megszerzése nélkül letelepesznek, és nem ismerve, nem méltányolva hazánk gazdasági, ipari és kereskedelmi viszonyait, kereskedéshez vagy iparúzéshez fognak. De mivel a külföldi ipar és kereskedelmi források ismeretét már magukkal hozták, külföldről hozzák be a hazánkban is megszerezhető árucikkeket, s azokkal a hazai ipar és kereskedelem rovására oly üzleteket folytatnak, melyek a határszéli megyék kisebb városai lakosságát, mely eddig virágzó kispart folytatott, máris a tönkrejutással fenyegetik. Itt hosszasan szól a gyermeknevelésről, de e részt mellőzöm és csupán azt olvasom fel mely a honvédelmi miniszter urat érdeklí: *(Olvasza.)* „Ugy ki tudják ezt okoskodni, hogy senki sem képes rajtuk kifogni. A katonának valót, úgymond ki kell váltani, ha még annyi pénzbe kerül is. Az országban koldulni járó lengyel **zsidók** mindnyájan arra a célra koldulnak, hogy gyermekeiket a katonaságtól kiszabadítsák. A sorozási székhelyeken egész ügynökségek állanak fenn, kik aztán jó pénzéért elvégzik a katonafelszabadítás munkáját” ...

B. Fejérváry Géza honvédelmi miniszter: ... Lits Gyula képviselő úr a bevándorlott **zsidókról** monda, hogy azok kivonják magukat a katonai kötelezettség alól. Én megengedem, hogy ebben van valami, de meg lehet

győződve a képviselő úr, hogy ha tudomásomra jut egyik, vagy másik eset, szigorú intézkedés fog történni. A miről azonban még tudomásom nincs, azt nem büntethetem. Ez tiszta dolog ...

Gr. Károlyi Sándor: ... Mert ha a vallások szabad gyakorlatáról akarnak rendelkezni, akkor ne alkossanak külön törvényt a **zsidók** receptiójáról, mert e kettő egymással meg nem fér. Én az egyiket is, a másikat is magában jónak tartom, de a kettő egymás mellett meg nem áll. Olyan hitfelekezet, mint a **zsidó**, a melynek oly nagy számban vannak hívei az országban, mint nálunk, nem ignorálható. De egyúttal szükségesnek tartanám azt, a miről egy-két héttel ezelőtt volt szerencsém megemlékezni, hogy az idegen **zsidók** bevándorlását korlátozzuk, mert ha a muszka **zsidók** Lengyelországból folyton betódnak hozzánk, akkor ennek káros befolyása lesz a magyar társadalomra. Ha azok a bevándorló **zsidók** magyarok lennének, más szempontból lehetne a kérdést megítélni, ámde azok ellenkezőleg a német nyelvet terjesztik, és iskoláikban is a leggyengébben fejlődik a magyarság. A míg iskolákra nézve szabályok nem alkottatnak, a míg a túlságos bevándorlásuk ellen korlátokat fel nem állítunk, addig a **zsidók** receptióját nem intézném el, mert nemcsak hogy túlsokan jönnek be, hanem csupa németek is. Nem mondom épen, hogy a méltányosság, és igazság szempontjából, de politikai okokból szükségesnek tartanám előbb a bevándorlásról törvényt alkotni, és annak értelmében korlátoznám a bevándorlást, továbbá különösen az északi megyékben levő **zsidóknak** iskoláira nézve határozottan correctivumot kellene alkalmazni ...

Meszlény Lajos: ... Mert, t. ház, én megtanultam egy pesti bérkocsistól egyszer azt. (*Felkiáltások a jobboldalon: Kocsistól tanult?*) T. ház! Hogy mindenkitől lehet valamit tanulni, azt hallottam, ámbar sokan kétségbe vonják, hogy ettől a kormánytól valamit tanulni lehet. Ez a bérkocsis, ki midőn egy striczi mástól kölcsön vett ruhában és czilinderrel jött hozzá, így szólt: „Vigy el engem a Városligetbe, hiszen ismersz ki vagyok, jól fizetek!” Azt felelte erre a bérkocsis: „Hogyne ismerném a nagyságos urat, maga a lőcslábú **zsidó** Paksról.” Én, t. képviselőház, jöjjön nekem néppártinak öltözködve, jöjjön liberális 67-esnek öltözködve, én meg fogom ismerni az önök lőcslábát és ellene fogok szavazni ...

Gr. Sztáray István: ... De igenis tudom, hogy a regale megváltása után a korcsmárosok által minden faluban, a lakosok majd mindegyikének nyitott nyílt hitelek, melyeknek tőkége egyik évről a másikra egyszerűen csak át lett írva, míg a százszoros uzsora-kamat és fictiv törlesztések fejében az illető napszámban végezte el a korcsmáros összes munkáit, egyszerre tényleges adósságokká váltak, a hitelező a tartozást drákói szigorral behajtatta. A lakosság desolatus állapotba jutott s teljesen a **zsidó** korcsmárosok kezeibe került. Ez volt a fordulópont. Mert a koldusbotra juttatott szegény földművesnek nem maradt egyebe, ha el nem akart nyomorultul pusztulni, a kivándorlásnál. Sok millió azon pénz, a mely évenként Amerikából hozzánk befolyik, tehát nem lehet az ő sorsuk ott oly válságos. S midőn látom, hogy pár év leforgása után a viszony teljesen megváltozott, midőn látom, hogy az előbb földhözragadt szegény oly összegeket küld haza feleségének, családjának, a milyenekre ezelőtt álmában sem mert gondolni ...

Gr. Károlyi Sándor: ... Hogy az a megfertőzött ital, melyet nálunk az állam védelme alatt árulnak, továbbra is árúsíttassék, azt nem szabad túrni, mert az valóságos botrány. Ez megmérgezése a népnek. Másrészt igyekezzünk mértékletességi egyleteket alkotni, hogy azokkal az iszákosság ellen hassunk. Iparkodjunk a szeszt minél drágábban árúsíttatni, azt megadóztatni, de iparkodjunk a lehetőségig a sört csekély adó alá vonni, hogy fogyasztása minél inkább terjedhessen, mert ez egészséges ital, míg a szesz káros. A felvidéken egy speciális baj a **zsidó** bevándorlás, mely mindennap nagyobb mérveket ölt, különösen a mióta az orosz kormány újabban az ottani **zsidókat** kiűzi. Ezek átszivárognak Lengyelországba, és a lengyel **zsidókat** áttolják hozzánk. Ezzel számolnunk kell, mert az nem tűrhető, hogy tömegesen jöjjenek be, és kizsákmányolják

népünket. Nem lehet azt tűrni, hogy idegenek bejöjjenek ide semmivel, és népünket kifosztogassák. Ennek korlátokat kell szabni. Létezik ugyan még pedig helytelen törvényes intézkedés, a mely megengedi, hogy valaki letelepedhessek, ha a község előjárósága neki arra engedelmet ad. Már most tegyük, hogy bejön egy izraelita, akár lengyel, akár muszka fizet 10 forintot a falusi bírónak és evvel az engedélyt a letelepülésre megszerezte, és ott marad a faluban, semmi más formalitásra szükség nincs. Én a letelepedést megnehezíteném, nem akadályoznám meg, ha olyan jön be, a kinek pénze van. Ha gazdaságilag hasznos lehet, ám jöjjön be, de hogy szegények jöjjenek be, és a mi népünkön gazdagodjanak meg, azt nem engedném meg ...

6. FEJEZET FŐRENDHÁZI NAPLÓK (1892-1896)

Csáky-Pallavicini Zsigmond őrgr.: Nagyméltóságú elnök úr, méltóságos főrendek! Előttem szolt báró úr oly szépen fejtette ki az én ideáimat, hogy csak egy pár szót kívánok mondani e törvényjavaslat ellen, a melyet lelkem mélyéből perhorrescálok. Ez meggyőződés, mert én hazám és a magyar nép erkölcsének romlását látom benne. Ez a törvényjavaslat a francia guillotine árnyékában rossz perczen született. Én nálam liberálisabb mágnás kívánom, hogy legyen, de nincs. Illoyalitással vádol bennünket főleg az elátkozott **zsidó** sajtó, mert már nálunk is mindent a **zsidó** tesz. Hódol neki az egész világ, csak mi nem hódolunk meg. Én egyenlően szeretek minden magyar embert. Ugy szeretem a gatyást, mint a bíborost, mert liberálisan gondolkodom, de ehhez a törvényjavaslathoz nem fogok járulni sohasem, mert ismétlem, abban hazámnak és nemzetemnek, a magyar fajnak pusztulását látom. Minthogy pedig az csak a **zsidóságnak** fog használni - mint mondom - perhorrescálok azt lelkemből.

Csáky-Pallavicini Zsigmond őrgróf: Nagyméltóságú elnök úr! Méltóságos főrendek! Talán kissé chauvinista vagyok, ha azzal kezdem, hogy magyar ember vagyok a szó teljes értelmében. Leszármazottja azoknak, a kik párduczos kaczagányban jöttek be Magyarországra. És inspirál engem az az ember, a ki e nemes faj közül megmondotta, hogy mi nem Tarnopolból jöttünk be egy nyúlborrel ez országba. Ez a derék, valódi magyar ember Pongrácz Károly gróf, a kit az Isten éltesse sokáig. Nem vagyok szónok, méltóságos uraim, hanem recipiálni valakit, a ki párducz-kaczagány helyett nyulbor-kaczagánnyal jött be ide az, engedelmet kérek a t. minister úrtól, nem akarom mondani, hogy tudatlanság, de sajátságos dolog, hogy az ember oly valakit recipiáljon, a kit nem ismer. Mert én előttem világos, hogy az excellentiás cultusminister urnak fogalma sincs arról, hogy mi a **zsidó** vallás, mert annyi **zsidó** vallás van, a mennyi sakter, vagy nem tudom én hogy hívják a papjukat. Mit recipiál a minister ur? Miért hoz oly népet a nyakunkra, melyet az Isten büntetése mért ránk évszázadok óta s mely soha jót nekünk nem tett, csak a nép vérért szipolyozta? Én kérem a t. minister urat, hogy mint hazafi ne tegye meg ezt s áldani fogja érte az utókor. Mit recipiál? Hiszen én sokat tartózkodom külföldön, a körülmények úgy hozzák magokkal, s ha bejövök Magyarországra, érzem már itt is - hogy is hívják azt a plántát - a fokhagyma szagát Kárpátoktól az Adriáig. Nem merek újságot a kezembe venni, mert az is fokhagymaszagú, még a minister ur ténykedése is. Hát már csak azokat kell pártfogolni, a kik meg nem érdemlik? Recipiálva vannak már azok úgy is. Ez az Isten verése rajtunk. Szeretnék lenni az a recipiáló seprő, a mely őket kisépri az országból. Ennélfogva, mivel én e faj miatt a legnemesebb fajnak, a magyar fajnak a pusztulását látom, ellene vagyok e javaslatnak. Dixi et salvavi animam meam.

7. FEJEZET KÉPVISELŐHÁZI NAPLÓK (1896-1901)

Marjay Péter: T. ház! Ezeket szükségesnek láttam megjegyezni. És most áttérek a napirenden levő kérdésre. Ismertem egy ügyvédet, a ki nagy antiszemita volt épen akkor, a mikor ez az eset történt. *(Felkiáltások: Ki volt az? Istóczy?)*

Rakovszky István: Komlóssy volt?

Marjay Péter: Ügyvéd volt. Egy szegény **zsidó** ember, a ki nem tudta az ügyvédnek ezen tulajdonságát, bűnperében épen ezen ügyvédet fogadta fel védőjének. A fiskális - a mint már a fiskálisok szokták - elfogadta a perben a védelmet, és a midőn a törvényszéki tárgyaló teremben megjelentek, a szegény **zsidó** hatalmas védőbeszédet várt ügyvédjétől. Az ügyvéd felállott és ezt mondotta: „Tekintetes törvényszék! Ha bűnös, bűnhődjék!” - T. képviselőház! Azt tartom, hogy minden igazságszerető embernek ez ma is az elve minden bűnös szemben: ha bűnös, bűnhődjék ... Legnagyobb bűnös pedig az, a kinek munkálkodása alatt megromlanak az erkölcsök. Legnagyobb bűnös az, a ki száz és ezer millió szülőknak, népnevelőknek, tanítóknak, az erkölcsöt ápoló lelkipásztoroknak a munkáját gonosz cselekedeteivel demoralizálja ...

Buzáth Ferencz: T. ház! Valahányszor oly hírek merülnek fel, hogy pestis, vagy kolera fenyegeti hazánkat, nem lehetünk mentek minden aggodalomtól, mert ismerve hazánk rendezetlen közegészségügyét és rendezetlen szegényügyét, az ilyen fejlődő betegségek alkalmas talajra találnak, hogy pusztításaik által az ország lakosságát megtizedeljék. Ugyanezért nem lehetünk eléggé óvatosak a közegészségügyi intézkedéseknek még kellő időben való megtételével, hogy a hazánkat fenyegető ezen veszedelemtől az országot idejekorán megmentjük. Közel egy éve, hogy Európának hol egyik, hol másik államában felmerült a pestis és talán némi megnyugvást szerezhettünk az által, hogy a veszedelem tőlünk távol volt. Azonban az újabb időben az államok nagymérvű gyarmatügyi politikája a pestis és kolera állandó fészkeit összeköttetésbe hozta az európai államokkal, a közlekedés kifejlett eszközei folytán pedig, a melyeknél fogva távolság már nem létezik sem a tengeren, sem a száraz földön, ez még aggasztóbbá vált. Bárhonnan érjen tehát a veszedelem, a kérdés komolysága elől kitérni nem lehet, nem szabad, és különösen akkor nem, mikor a baj már mondhatni a monarchia területén van. Legújában ugyanis arról értesülünk, hogy a Berenice nevű hajó, a mely kávéval megrakodva a fiumei kikötő felé igyekezett, gyanús körülmények folytán fel lett tartóztatva és már azóta gyanús megbetegedések, sőt halálos pestis-esetek is fordultak elő. Ez az eset maga bizonyítja, hogy már csakugyan szemben állunk a bajjal, más oldalról pedig az a kétség merült fel, hogy a megtett intézkedések elegendők-e a baj orvoslására. De nem csupán ezen oldalról fenyeget bennünket a veszedelem. Tudvalevőleg Oroszország egyes helyein oly nagy mérvben dühöng a pestis, hogy vannak helyek, a hol a lakosság 50-60%-a kihalt. Hogy ezen oldalról tett-e a kormány vagy a belügyminiszter úr intézkedéseket, azt nem tudom. Azt azonban tudom, hogy különösen Románia Oroszország felől szigorú kordont állított különösen az onnan menekülő **zsidóság** bevándorlása ellen. Míg nálunk a határ nyitva és nagyon természetes, hogy Oroszországból és Romániából nagy tömegben érkeznek a **zsidók** Magyarországra, így a legutóbb is a beregmezei Beszkideken keresztül s Máramarosba mintegy 120 család érkezett és Zemplénmegye felső határszélén is valóságos **zsidó** invázió vette kezdetét. Ez előtt a jelen körülmények közt szemet nem hunyhatunk, mert ha Románia elzárta a **zsidó** menekülők elől az utat és ha ők hozzánk minden feltartóztatás nélkül bejönnek az országba, akkor nem veheti senki a felelősséget magára, ha egy szép napon arra fogunk ébredni, hogy Bereg, Máramaros és Zemplénmegyék felsőbb részeibe nem fogják-e a **zsidók** a pestist behurcolni. Elvárjuk tehát a kormánytól, hogy a legszigorúbban lépjen fel a jelen viszonyok közt nemcsak aggasztó, hanem veszélyes állapotok megszüntetésére. Annak konstatálása mellett, hogy igen komoly veszedelemmel állunk szemben, már most azt kérdezem a t. belügyminiszter úrtól, hogy minő intézkedéseket szándékozik tenni a pestis behurcolásának megakadályozására? Ezt az ország érdeke

megkívánja és a lakosság megnyugtatóra is szükséges, hogy a belügyminiszter úr intézkedését megismerjük, annnyival is inkább, hogy esetleg nagyobb közegészségügyi tevékenység kifejtésére biztassuk a kormányt ...

Lepsényi Miklós: Az önök liberalizmusa korántsem igazi liberalizmus és az a reakció, a melyre mi áhítózunk, nem az a reakció, a mely szerencsétlenné tenné a népet. Az önök liberalizmusa megfosztotta a népet a szabadságtól. Mi azt mondjuk: szükséges egy reakció, mely ezt a szabadságot visszahozza. Az önök liberalizmusa abban áll, hogy a választásokat csak milliókkal csinálják meg. Mi azt mondjuk, hogy szükséges egy reakció, mely a választásokat tisztákká teszi. Az önök liberalizmusa abban áll, hogy a gyülekezési jogot abrogálja. Mi azt mondjuk, hogy szükséges egy reakció, a mely ezt a jogot a népnek visszaadja. Az önök liberalizmusa abban áll, hogy a nagy gyárosoknak prémiumokat szavazzanak meg. Mi azt mondjuk, szükséges egy reakció, mely nem a gazdagok zsebébe tömi, hanem a szegények nyomorán enyhít ... Azt akarja, hogy ebben a hazában ismét vallásos szellem legyen a kormányzatban, s a vallásosságot ne lehessen gyökerében kiirtani. A liberális szellem csak nyomorúságot hozott e hazára s az önök liberalizmusa csak a szegénységet teremtette meg, tönkretette a fölumíves, az iparososztályt és elégedetlenséget keltett a munkásosztályban. Nagyon csodálom, hogy Mócsy Antal elvtársam beszédét annyira félreértették, különösen a földművelésügyi miniszter úr, a ki azt mondotta, hogy gyűlölködést hirdetett beszédében. *(Felkiáltások: Talán szeretetet?)* Nem tudom, hogy gyűlölködés-e az, midőn azt mondotta, hogy ő nem akarja a **zsidókat** e hazából kiirtani. Nem akarja a **zsidók** vagyonát elvenni, hanem igenis saját hitfeleit, a **zsidóknak** kiszolgáltattott keresztényeket akarja a túlkapasoktól megóvni? Gyűlölség-e az, a midőn t. képviselőtársam figyelmeztette a **zsidókat**, hogy ne lőjjenek túl a célon és ne tegyenek olyanokat, a melyekkel kihívják a népnek ellenszenvét, hanem maradjanak a korlátok között. Ne csak arra igyekezzenek, hogy zsebeiket megtömjék, hanem arra is, hogy mindenkinek meghagyják a magáét. Rosenberg Gyula t. képviselőtársamnak nagyon zokon esett Mócsy Antal felszólalása. Pedig azt hiszem, jobban megütközhetett volna Mezei Mór úr közbeszólásán, mert midőn Mócsy Antal képviselő úr a **zsidóerkölcsökről** beszélt, akkor Mezei Mór úr azt mondta, hogy hiszen **zsidóerkölcs** nincs is.

Mezei Mór: Nem ezt mondtam! Azt mondtam, hogy egyenlő erkölcsük van a **zsidóknak** és a keresztényeknek.

Elnök: *(Csenget)* Csendet kérek!

Lepsényi Miklós: Hát tehetünk mi arról, hogyha a felforgató szocializmusnak vezérei mind **zsidók**? Tehetünk-e arról, hogy Báron, Schwarz, Pfeiffer, Schlesinger, Mayer, Kugler, Adler, Silberberg és Grossmann mind **zsidók**? Ha konstatalják, hogy ezek **zsidók**, akkor antiszemitáskodunk és a **zsidók** ellen izgatunk? Ha mi rámutatunk arra, hogy a hamis bukások révén legnagyobb mértékben izraelita polgártársaink károsítják meg a közvagyonot, akkor antiszemitáskodunk s a **zsidók** ellen izgatunk? Nem áll-e a becsületes **zsidóságnak** is érdekében épen az, hogy ezeket a dolgokat magától eltávolítsa és e tekintetben magát minden gyanú fölé helyezze? Nagyon rosszul teszik izraelita polgártársaink, ha mindenben antiszemitizmust látnak s mindenért feljajdulnak. Nagyon rosszul teszik azt, ha megmondván az igazat, mindjárt ország-világra kiáltoznak és támadják azt, a ki az igaznak kifejezést ad. Hiszen vannak szocialista egyetemi tanárok is, mint Áron, Singer, Reclus, Elise és ezek mind **zsidók**. Október hónapban demokratáskodás miatt Bécsben el kellett bocsátani öt tanítót s ezek mind **zsidók** voltak. Ha mi ezeket a tényeket egyszerűen regisztráljuk s rámutatunk arra, hogy a **zsidók** rossz úton járnak, és kérjük a **zsidóságot** arra, hogy igyekezzék visszatérni a jó útra, vajjon akkor t. képviselőház, mi a **zsidóság** ellen izgatunk és a **zsidóságot** létében, életében vagy vagyonában akarjuk megtámadni? Nagyon jó lenne, ha **zsidó** polgártársaink nem érzékenykednének annyira, hanem a mi bűn, azt maguk is bevallanák és igyekeznének maguk is üldözni. T. képviselőház! A liberalizmus, a mint látható volt, semmi tekintetben se oldja meg a társadalmi problémákat és különösen nem vethet gátat a szocializmusnak. A liberalizmushoz semmi dicsőség nem nő, mert még magát a dinasztikus érzelmet is megtámadja. Nincsen tehát ok arra, hogy a liberalizmust támogassuk. De igenis van ok arra, hogy a liberalizmust támadjuk. A t. túldal nagyon el van

telve a liberalizmus dicsőségével. És különösen nagyon nagyra van a liberalizmus támogatásával az igen tisztelt kormányelnök úr. De ez a támogatás sok pénzébe került. S ezt a támogatást csak pénzen tudja megszerezni, azért nincs is nagy értéke. Azonban, t. ház, ha bármily értéke volna is, ha nem pénzért támogatnák is, még én akkor is azt mondanám az igen tisztelt miniszterelnök úrnak, hogy: nagyon ne bízza el magát abban a támogatásban, mert vannak a történelemben példák, a hol a legkedvesebb embereket egyszerre porba ejtették. Tudjuk, t. ház, hogy Angolországban Cromwell mennyire magasztalták, mennyire dicsőítették uralkodása alatt. Tudjuk azt is, halálakor milyen nagy pompával temették el. De tudjuk azt is, hogy halála után 12 esztendővel kiásták sírjából és felakasztották. A költségvetést nem fogadom el.

Lepsényi Miklós: ... Nem lehet hallgatnom az alsólendvai főbíróról sem, a ki most a második választás alatt szintén felhasználta a terrorizmus minden eszközét a kormánypárt érdekében. Itt van egy levél, melyben megírják a többek között - mert ez csak egy eset - hogy a nevezett főszolgabíró úr minő eljárást követett el három emberrel szemben. Azt mondja ez a levél: „Irodájába idézett három néppárti szavazót, névszerint Kosa Istvánt, Grensér Józsefet és Gazdag Jánost. Ezekkel oly durván bánt, hogy jóérzésű ember még az állattal sem bánik így. Valami Otoniczky Kálmán bepanaszolta a lendvai káplánt, hogy ez azt mondotta volna ezen három embernek: „Üssük a **zsidót!**” - Szmodics szolgabíró e miatt hívatta magához a három embert és négy szemközt, zárt ajtók mögött négy-öt órán át valósággal kínozza, faggatta őket, nem ment haza még ebédelni sem, hanem ebédjét irodájába hozatta. Legenyhébb szavai ezek voltak: „Te szemtelen, te gyalázatos, te toprongyos, nem felelsz, mert az a pap nem oldoz fel?” - Mikor Gerencsér József, mellét verve, így szólt: „Állítson a főbíró úr itt keresztfát és feszítsen rá, akkor sem mondhatok mást, mert a káplán úr nem mondotta, hogy üssem a **zsidót!**”, akkor kinyitotta az ajtót és elkergette. Hasonlóképp járt el Kosa Istvánnal szemben, ki szintén nem mondhatta azt, a mit nem hallott. Azonban Gazdag János a négyórás kínzás után rosszul lett, széket kért, hogy leülhessen, mert már elesik. Erre még inkább ráförmedt a bíró és ez az ember eszméletét félig elvesztette. Ezt látva a bíró, elkezdett kiáltozni: „Vallja ki, mit mondott a káplán, nem mondta-e, hogy üssék a **zsidót!**” - Erre az ember kínjában azt felelte: „Igen.” - Erre megeskettette és kihajtotta az irodából. Gazdag János hazament, ágyba esett, két hétig betegen feküdt, ismerősei azt hitték, nem is gyógyul fel, de most már lábadozni kezd és kész megesküdni arra, hogy hamisan vallott és csak azért esküdött, hogy a kínzásoktól megszabadulhasson. Eszénél sem volt. Azt sem tudta, mit csinál. Íme, t. belügyminiszter úr, az ön közegei közül egyik-másik ekképen bánik a szavazópolgárokkal, kínozza őket, a legkegyetlenebb tortúrának veti alája. Míg ilyen dolgok történnek, addig a liberalizmus dicsőségével ne méltóztassanak kérkedni, mert ez a dicsőség nagyon különös. Azt hiszem, a t. belügyminiszter úr elő is fogja venni az első lendvai főbírókat és ki fogja oktatni, hogy a néppel miként kell bánnia, az ellenzéki választókat nem szabad különféle tortúráknak alávetni és megingatni nézeteikben. Itt van a harmadik főbíró, Merkli, a letenyei főbíró. Ez kihirdette dobszó mellett Egyeduta községében február 26-án, hogy egy igen szükséges, gyakori közlekedési úton február 27 és 28-án senkinek sem szabad közlekedni, mert a kit a csendőrök azon az úton megfognak, azt 50 forinttal fogja bírságot. Miért hirdette ezt ki? Azért, mert meghallotta a nevezett főbíró, hogy Egyeduta községéből néhányan elkakartak menni az alsólendvai választásra, hogy tehát ezt megakadályozza, ezen községnek leglátogatottabb útját zárta el a közlekedés elől. A míg ilyenek történhetnek Magyarországon, addig a liberalizmus dicsőségével nagyra lenni nem igen lehet ... Az én kerületemben történt, t. képviselőház, hogy a választások előtt Kottori nevű községben nyilvánosan, a kisbíróval, dobszó mellett kirdették ki, hogy a ki a kormánypárti jelöltre szavaz, az kap 10 forintot, azonkívül kap négy forint kocsifuvart és annyit ehetik és ihatik, a mennyi csak beléje fér. Ezt, t. képviselőház már tavaly is felhoztam, azt gondolva, hogy a belügyminiszter úr majd fog intézkedni ebben az ügyben és vizsgálatot indít. Azonban a belügyminiszter úrnak, úgy látszik, sokkal több dolga van, hogysen arra is gondolhasson, hogy a "választások tisztasága felett őrködni és "az ilyen vesztegetések megkísérlőit büntetni is kellene. Hallatlan az ellenzéknek az üldözése. Hallatlan a mit a szolgabírák és a tisztviselők mindenfelé ez országban véghez visznek. A választások után, t. képviselőház, a mint már többször említettem, ellenzéki ember sehol nem talált igazságot. Mindenütt elutasították, kihajtották. A letenyei járásbíró többszörösen nyíltan megmondotta az eléje állott panaszosoknak, többeknek, hogy „Takarodjatok innét, ne jöjjetek hozzám, mért nem szavaztatok a kormánypártra?” - Hogyha, t. képviselőház

valaki ebben kételkedik, méltóztassanak csak vizsgálatot indítani ebben az ügyben és majd meg fogom nevezni azokat, a kiket tanukép ki lehet hallgatni, a kik előtt ez a nyilatkozat megtörtént ...

Szinay Gyula: ... A borértékesítés pangásainak okait szerintem a következőkben lelhetjük meg. A borhamisításban, az erre vonatkozó törvény fogyatékoságában, a pálinka élvezetének mértéktelen elterjedésében, a kereskedelmi és pénzügyminiszterek olyan intézkedéseiben, esetleg olyan intézkedések elmulasztásában, a melyek a földművelésügyi miniszter úr tevékenységét paralizálják, továbbá itt is - mint a búzánál - a közvetítő kereskedelem visszaéléseiben, az olasz borban és végül az Ausztriával való közösségben. Ezekről kívánok nagyon röviden megemlékezni. A mi a borhamisítást illeti, távolról sem tagadom, hogy az utóbbi időben a borhamisítás üldözése terén nagyon sok történt. Hiszen az a körülmény, hogy a borhamisítási bűn és manipuláció megszűnt szabadalom lenni, már magában véve óriási eredmény ... Mikor pedig a filloxera azt a földalatti munkát, a pusztítást elvégezte, és látta, hogy nem bántja, nem háborgatja őt senki, kilépett mikroszkopikus alakjából, és megjelent, mint borhamisító **zsidó** s ez alakjában tönkretette a rekonstruáló gazdát, tönkretette annak az erszényét, tönkretette a fogyasztók egészségét, tönkretette az ország bortermelésének hitelét, becsületét. Ellenérték gyanánt azonban megtömte a saját zsebeit gazul szerzett milliókkal. Mikor aztán az ország feljajdult, és mikor a földművelésügyi miniszter úr fejére lépett ennek a hydrának, mit láttunk? Jött először az általános megdöbbenés, majd a megdöbbenésből a felocsúdás, a felocsúdás után jött a borhamisító szindikátus dühös védekezése. És mikor a megnyilatkozó közvélemény ereje ezt mind elseperte a föld színéről, akkor jöttek a kerülő utak, megindították az aknamunkát, a titokban való gyártást, és a hamis bornak kívülről való behozatalát. A törvény úgy rendeli - és nagyon bölcs ez a rendelkezése - hogy a borhamisítókkal szemben hozott ítéleteket hírlapilag publikálni kell. Sok haszna van ám ennek. Haszna nemcsak az, hogy az ilyen firmákat azután minden jó lélek kerüli borszükségletének beszerzésénél, haszna nemcsak az, hogy ezekből az ítéletekből képet alkothatnak maguknak azon tevékenységről és erélyről, a melyet a borhamisítás üldözése körül a kormány kifejt, hanem van ennek más haszna is. Például az, hogy képet alkothatunk magunknak arról, hogy a bor hamisítás bűne az ország minden zegében-zugában mennyire el van terjedve és miként hatja át egy hálózattal az egész országot. Bátor leszek az eddig megjelent ítéleteket, illetőleg a neveket és helyneveket felolvasni, hogy lássuk azokból, hogy miképen van a borhamisítás az országban szerte elterjedve ... Lehet, hogy figyelmemet egyik vagy másik név kikerülte, de viszont egy körülmény lekötötte figyelmemet, nevezetesen az, hogy ebben a névjegyzékben alig találkozunk egy-két oly névvel, a kiknek tulajdonosai, hogy Egannal szóljak, Árpáddal jöttek be az országba. Ez az eljárás azonban, t. képviselőház, a borhamisítókat nem irtotta ki, csak megtizedelte és odúikba szorította vissza. Épen ennél fogva én azt tartom, hogy e téren, tudniillik a borhamisítás üldözésének a terén, a földművelésügyi miniszter úr eddigi erélyének nemcsak, hogy csökkennie nem szabad, hanem fokozatosan növekednie kell. De be kell látnunk azt is, t. képviselőház, hogy maga az 1893-iki törvény, a mely a műbőr gyártását tiltja sem kielégítő, annak rendelkezéseit is nézetem szerint szigorítani kell. *(Rosenberg Gyula a terembe lép.)*

Förster Ottó: Elkéstél Rosenberg!

Szinay Gyula: Szigorítani kell a felügyeletet és a hatósági hivatalos eljárást, és szerintem hivatalos vizsgálat tárgyává kell tenni a bormérők és borkereskedők pinzéit ...

Mócsy Antal: ... E tekintetben érdekes adatokat olvastam egy, gondolom két év előtt kiadott könyvben, melynek címe „Mult és Jelen” régi levelek gróf Bethlen János hagyatékából, melyeket feldolgozott és részben közölt annak fia ifjabb gróf Bethlen Miklós. Ez a gróf Bethlen János, mint könyvből értem, a negyvenes években az erdélyi liberális magyar főuraknak mintegy vezéréül tekintetett, megfordult itt, Budapesten is a negyvenes évek második felében, meglátogatta gróf Széchenyi Istvánt és természetesen, hogy az akkori nagy reformkérdésekről beszélgettek. Egyebek közt gróf Széchenyi István ezeket mondta gróf Bethlen Jánosnak, a mit gróf Bethlen Miklós gróf Bethlen János jegyzetei közt talált, és a mi a legnagyobb

magyarnak éleslátását és közgazdasági erős érzéket tanúsítja: *(Olvassa)* „Én a magyar nemzet fejlődését alulról kezdeném meg. A politikában Béccsel szemben csak védelmi állást foglalok el, minden politikai aspirációt, mely az udvar féltékenységét felkelhetné mellőzők, mindenekelőtt a kulturális és a közgazdasági tért óhajtom magyar kezek közé juttatni. Ha a nemzet tudományos, művészi institucióit és vállalatait fejleszti, akkor tíz év alatt civilizáció és vagyoni tekintetben a többi nemzetiségek felett oly vörspungot nyer, hogy a többi népfajok száz év múlva sem fogják utólni ... Kossuthunk egy demokratikus, független Magyarországot akar létrehozni e nagyszabású jelszóval: szabadság, testvériség, egyenlőség. Hogy ez a törekvés mire vezethet, azt néhány szóval elmondhatom Vagy sikerül, vagy nem. Vegyük a legjobb esetet, hogy sikerül. Akkor az egész magyar nemzet színe-java a politikára veti magát, egy kis része a művészetre és tudományra, míg az, a mi jelenleg egy nemzet életében legfontosabb, a közgazdaság és sok számtalan anyagi dolog, mely a nemzet szupremáciáját biztosítaná, el lesz hanyagolva, mert a nemzet ezeket nem kultiválja. Épen azért az ilyen dolgokhoz nem igen ért, hajlama sincs igen hozzá. Azért az egész közgazdasági tért ki engedi siklani kezeiből és azt nagy örömmel konfiskálnák a **zsidók**. Ezek után roppant vagyonra és nagy hatalomra jutnának és így Kossuth megteremtette volna a demokratikus, szabad és független Magyarországot a **zsidók** számára.” - Ezeket a legnagyobb magyar mintegy látónoki tehetséggel ezelőtt 52-53 esztendővel mondta, s a mit mondott, bekövetkezett. A magyar faj ráadta magát a politikára és leszámítva a Bach-korszakot, újra a politikát úzi. A magyar főurak és a gentry közül sokan a politikai küzdelmekben feláldozták a haza oltárán vagyonukat és a közgazdasági érdekekkel nem törődtek. Azonban annál inkább törődtek a mi izraelita polgártársaink és tudjuk, hogy csakugyan úgy lett, a mint Széchenyi István előre megmondta. Az anyagi téren övék lett a hatalom és evvel a hatalommal már most a befolyás egyéb tereken is az övék. Ezeket, t. ház, csak azért hoztam fel, hogy méltóztassék megjegyezni azt, hogy volt egy kiváló magyar közgazda és politikus, a ki a mai helyzetet félszázaddal előre megjósolta. Pénzügyi kapacitás volt ő, valóságos közgazdasági lángész. Csak az a sajnálatos, hogy nem hallgattak tanácsára ...

Visontai Soma: ... Legkülönösebb az, hogy épen a t. képviselő úr áll most elő azzal, hogy tulajdonkép minket hamis tízessel fizettek ki. Eszébe jut az embernek az az anekdota a cigányról és a **zsidóról**. *(Halljuk! Halljuk!)* Mikor a gróf kinézett az ablakon, látta, hogy a **zsidó**, a kiről pedig azt mondták, hogy senki sincs a faluban, a ki lefőzheti, egy ló felett alkut folytat a cigánynyal. A gróf ismerte azt a lovat és azt is látta az ablakból, hogy az alkut a **zsidó** a cigánynyal meg is kötötte. Felhívta a **zsidót** magához és azt mondta: Hogy köthetted meg ezt az alkut? Hogy vehetted meg ezt a lovat? Hát nem láttad, hogy az a ló sánta? Hát így hagytad magadat lefőzni a cigány által? Kérem alásan, méltóságos uram, mondja a **zsidó**, ne tessék azt hinni, hogy a ló sánta, hiszen nem sánta az, csak egy szög ment be a lábába, a mit én megláttam. Dehogy sánta! Hát ez már furcsának tűnt fel a gróf előtt. Felhívta a cigányt. No, hallod-e, te ugyan szépen megjárta! Megcsalt téged a **zsidó**! Hiszen nem sánta ez a ló! Dehogy nem sánta, kérem alásan, hogy ne volna sánta! Csak szeget ütöttem a lábába, hogy a **zsidó** azt higgye, hogy csak szög van a lábában, de különben nincsen baj! Ez a dolog sehogy sem ment a fejébe a grófnak. Felhívta a **zsidót**: No hallod **zsidó**, mégis csak téged csalt meg a cigány! Sánta az a ló, csakhogy félrevezetésedre szöget ütött bele a lábába a cigány. A **zsidó** körülnézett, s mikor azt látta, hogy senki sincs a szobában, azt mondja: Kérem alásan, méltóságos uram, még sem engem csalt meg a cigány, mert én óvatosságból hamis tízessel fizettem! Körülbelül így áll a dolog gróf Tisza István nyilatkozatára nézve is, a ki most egyszerre azzal áll elő, hogy ő tulajdonképen hamis tízessel fizetett ...

Szell Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! Buzáth Ferencz képviselő úr a következő interpellációit intézte hozzám: *(Olvassa)*

1. Van-e tudomása a belügyminiszter úrnak arról, hogy a Romániában felállított szigorú határőrzés mellett az Oroszországból kiüldözött **zsidók** nagyobb tömegben hazánkba vándorolnak, s ezáltal a pestis behozatala által fenyegetik hazánkat?

2. Van-e tudomása arról, hogy a fiumei kikötőbe igyekvő „Berenice” nevű Lloyd-hajón halállal végződő pestises esetek fordultak elő?

3. Minő közegészségügyi s egyéb intézkedéseket tett a belügyminiszter úr, vagy szándékozik tenni a pestis behurczolása ellen?

Mind a három kérdésre együttesen fogok válaszolni a következőkben. Igenis van arról tudomása a kormánynak már régen, hogy az ország északkeleti részeiben bevándorlások nagyobb tömegben és nagyobb számmal történnek, mint a hogy éppen kívánatos, sőt nem is kétlem és készséggel beismerem, hogy egy bizonyos bajt képez, hogy minden ellenőrzés nélküli bevándorlások történnek az ország azon részében mindenféle oly egyének részéről, a kiknek keresetképesége és itteni megtelepülésük utáni életviszonyaik nagyon labilis és kétes alapokon nyugszanak ...

Buzáth Ferencz: T. képviselőház! Képviselői állásomból kifolyólag kötelességem volt az igen tisztelt miniszterelnök úrnak, mint belügyminiszternek, figyelmét felhívni a pestis veszedelmére. Nagyon természetes, hogy ő, mint a közegészségügynek legfőbb őre, van hivatva meghatározni azon intézkedéseknek megtételét, a melyekkel magunkról ezen veszedelmet elháríthatjuk. A hozzá intézett kérdések között volt egy, a mely az Oroszországból ujabban bevándorló **zsidóság** inváziójára vonatkozott. Ezt én a jelen körülmények között azért nehezményeztem és jogosan, mert Oroszországban a pestis nagy mértékben dühöng. Miként interpellációm megtétele alkalmával bátorkodtam megjegyezni, vannak községek, a hol a lakosságnak ötven százaléka elhalt. A veszedelem elhárítására Románia a legszigorúbb kordont állította fel, és ez idő szerint Oroszországból Romániába **zsidó** nem is juthat. A monarchia részéről pedig, mivel e tekintetben semmiféle intézkedést nem tettek, a határ nyitva van, és ha bár az igen tisztelt belügyminiszter úr azt mondja, hogy nincs róla tudomása, hogy a **zsidó** invázió most nagyobb mérvű volna, mint azelőtt, de én igenis mondhatom, hogy így van, mert éppen nem régeből voltam lent Bereg vármegyében és így személyesen is meggyőződtem róla, hogy a **zsidó** bevándorlás oly nagymérvű, hogy az azelőtti **zsidó** bevándorlást jóval felülmúlja. Csakhogy egy nagy különbség van a régi és a mostani bevándorlás között. Eddig Galicziából vándoroltak be a **zsidók**. A mit pedig én a napokban nehezményeztem, az nem a galicziai, hanem a direkt Oroszországból bejövő **zsidókra** vonatkozik. Már most, ha Oroszországban a pestis uralkodik és ha tudjuk azt, hogy Oroszországban a **zsidókat** üldözik és ha üldözött **zsidók** egy, mondhatni inficziák területéről minden ellenőrzés nélkül bejöhetnek a monarchiába, akkor mi biztosíthat bennünket az ellen, hogy egy szép napon arra ne ébredjünk, hogy az országba a pestist behurczolták. Igen helyesen tette a t. belügyminiszter úr, hogy a **zsidók** bevándorlásainak megakadályozása céljából rendeletet bocsátott ki a felső vármegyékhez és szigorította a csendőrőrs-állomásokat is, csakhogy a bevándorlók találnak módot és alkalmat arra, hogy a csendőrőrs-állomásokat kijátszák. Ismételhetem, t. ház, hogy a **zsidó**-invázió ez idő szerint sokkal nagyobb mértékben történik, mint az előtt. Én nem akarok ezzel okot keresni arra, hogy a miniszterelnök úr válaszát tudomásul ne vegyem, hisz a **zsidó** bevándorlás ügyét az interpelláció keretébe nem is akarom bevonni, mert erről a kérdésről a költségvetés tárgyalása alkalmával fogok bővebben megemlékezni. A mi már most magának a pestisnek ügyét illeti, én csak örömmel vehetem tudomásul az igen tisztelt belügyminiszter úr azon kijelentését, hogy a pestis veszedelme hazánkat nem fenyegeti és mivel ő azon intézkedéseket, a melyeket a pestis veszedelmének elhárítására, mint a közegészségügy legfőbb őre, szükségesnek tartott megtenni, meg is tette. A miniszterelnök úr válaszát tudomásul veszem.

Molnár János: T. ház! Ha az úgynevezett ifjúsági könyvtárakba, vagyis a középiskolákban lévő könyvtárakba beletekintünk, sok oly munkát látunk ott, fájdalom, a melyek talán senkinek-kezébe, annál kevésbé valók a serdülő mindkét nemű ifjúságnak kezébe. Sok, nem egy ilyen munka van, a melyet felsorolhatnék. De ez idő szerint csak kettőről fogok némi szemelvényeket, mutatóványokat a t. ház elé tárni. Az egyik egy ismert magyar regényírónak három kötetes regénye, a melyre vonatkozólag előre is óvást emelek az ellen, nehogy valaki azt mondja, hogy én talán az illetőt vádolom azzal, hogy ő oly elveket vallana. Nem t. ház, ő nem vall oly elveket, mint a milyenek ott olvashatók, hanem az ő hőseivel mondatja el és téteti meg azokat, a mikről szólandok. Mindjárt az első kötetben szó van egy titkos társaságról, a melynek alapszabályaiban a következők foglaltatnak: (*Olvassa*)

1. Felekezeteket, pártokat, nemzetiségeket egymás ellen háborúságra ingerelni.
2. A főpapokról erkölcsstelen életmódot híresztelni. Barátokról és apáczákról csiklandós anekdotákat

közrebocsátani.

3. A fentebbi cél előmozdítására ifjúkat apáczaöltönyben, lányokat barátruhában a kolostorokba becsempészni.
4. A lutheránusokat Krisztus-tagadással vádolni.
5. A **zsidókra** rituális gyilkosságokat közölni.
6. A hol a társulat egy tagja bűnvád alá jut, azt a bíróság kezéből hamis tanúk által kiszabadítani.
7. Szeretőiknek gazdag öreg férjeket szerezni s gyors özvegygyé tételökről gondoskodni.
8. Szép asszonytól, a ki törhetlen erényű, előbb a férjet csábítani el, hogy visszatörlésből maga is elcsábuljon.
9. Erényes nőket addig rágalmazni, a míg azzá lesznek, a minek híreszteltetnek.
10. Szükség esetén angyalokat csinálni.
11. Könyveket és képeket nyomtatni és terjeszteni, melyek a testi vágyakat felébresztik és a képzeletet felizgatják.
12. Az alkalom-csinálókat magas hivatásokba juttatni, doktori diplomával ellátni, csodaorvosoknak híresztelni.

Ezekhez hasonló tanokat hirdet az a társulat még vagy huszonegy pontban. Ebbe a társaságba óhajt felvétetni egy ifjú, egy nagy történeti névnek az örököse. Felolvassák előtte az említett alapszabályokat és felszólítják, hogy írja azokat alá, és - ezt már szóról-szóra idézem a munkából - (*Olvassa*) „Sarkával taposson a szent ostyára, mely az Agnus Dei jelképét viseli, s töviseket szurkáljon Krisztus viaszából kiformált testébe.” A tiszta szívű, ártatlan ifjú visszaborzad e merénylettől és hevesen, felháborodva így kiált föl: Nem írom alá! És most következik a kisértés, csaknem három teljes íven leírva, melyeket röviden így összegez a szerző: „Háromféle mámor küzdött az elsőbbségért a szegény ifjú idegei fölött, a bornak, az aranynak és a kéjnek mámore. Az utolsó kerül felül.” Mikor az első két küzdelemben győztes lett, hirtelen fellebben az ifjúval szemben egy fekete függöny, s a színpadon megjelenik egy „paradicsomi alak” Éva, a milyennek alkotója Isten az asszonyt. „Csupa lágy domborúság” - írja a szerző - „Egymásba folyó kigyó-vonalak, az egész alak egy testté vált dal. S ez élő költeményen ... az életöröm, a vágyak, az ösztönök hú zománcza, minden mozdulatában, minden lépésében tökéletes asszonyi állat, az első valóságos szív-hölgy.” - Az ifjú lélekzete eláll, de erőt vesz magán és tovább játszik. Ekkor új tüneményes látvány kezdődik: megjelenik Putifár felesége. Ennek is leírja bájait a szerző, természetesen érzéki alakban. József védi erényét, eltakarja arcát, de az asszony csalogány-hangon így zeneg: „Szeress bolond, ki az isteneket meg nem lopja, a mikor alusznak!” - „A nafta rózsalángjától és a hold kisértet-fényétől világított kéjteremben érzékgyújtogató küzdelem folyik a vak szenvedély s a szűzi iszonyat között.”

Elnök: (*Csenget*) A szemelvényekből t. képviselő úr talán kissé rövidebb részt méltóztatnék felolvasni.

Kubik Béla: Szólásszabadság!

Elnök: Itt nem szólásszabadságról van szó, hanem szemelvényeket olvas fel a képviselő úr, a melyeket mégis rövidebbre lehet fogni.

Molnár János: „Nehéz feladat” - mondja az író - „ilyen színpaddal szemben l'hombret játszani.” - Aztán, feltüntetvén már előbb Dalilát és Dávid megejtőjét, Zsuzsánát hozza a színre a szerző, de ezeket, mert még érzékenyebbek, egyébként sem olvastam volna fel, hogyha a t. elnök úr nem is kér arra, hogy röviden idézzek. A vége különben az, hogy az ifjú elbukott. Most már tehetek vele a mit akartak, kezes bárány lett belőle, aláírta a szerződést és planétája lett azon hercegnőnek - Zsuzsánának - a kinek férje nincs útjában, mert a tábort járja. A másik dolog t. képviselőház, mely szintén az ifjúsági könyvtárakban található, azok a művek, a melyekből, midőn egy kis leány egy példányt hazavitt és abba apja beletekintett, borzalom futotta át, hogy miféle könyvet adnak ezeknek a kis leányoknak a kezébe, mert ezekben valóságos förtelmek vannak. Nem akarom azokat felolvasni. Ezt már ugye óhajtának hallani a t. képviselő urak?

Páder Rezső: Ha a kormány ajánlja, akkor fel kell olvasni. Pedig az ifjúságnak vannak ajánlva.

Szóts Pál: Az nem igaz!

Elnök: Csendet kérek, t. képviselő urak!

Molnár János: Azokban a könyvekben megmagyarázzák, hogy mi „a leányi szűziesség” és „ha a leány becsületét feláldozza, nagy dolgokat képes keresztülvinni.” - Hát t. képviselőház, én ezeket csak mellékesen, odavetve és csak azért említettem fel, hogy a t. kultuszminiszter urat gondolkozóba ejtsem és felkéljem, hogy nem volna-e jó az ifjúsági könyvtárakban razziát, selejtezést tartani, hogy ilyen művek a serdülő ifjúság kezébe ne kerülhessenek. Igen helyes és jó szokása a t. kultuszminiszter úrnak, hogy egyes kiváló irodalmi termékeket, hazaiakat épúgy, mint külföldieket, több ezer példányban megvesz és a középtanodai ifjúság között szétosztat.

Förster Ottó: A magyar kompaszt!

Molnár János: Ez igen helyes dolog, de csak akkor, hogyha ezen művek, a melyekkel ezt teszi, a célznak csakugyan megfelelnek. Megtörtént azonban, ha többször nem, de egyszer, de talán többször is, most legközelebb néhány hónappal ezelőtt, mondom megtörtént, hogy a t. kultuszminiszter úr ezt egy oly könyvvel tette, a mely nagyon távol áll attól a céltól, a melyet az ajándékkönyveknek elérni hivatásuk. A t. miniszter úr ugyanis megvétetni és szétosztatni rendelte Kiss József összes költeményeit. Nem restellem bevallani, hogy Kiss Józsefnek halálos ellenfele vagyok. Természetesen csak elvileg, mert személyét nem ismerem és így ellene kifogásom sem lehet. És a mint bevallom és elismerem azt, hogy Kiss József egyike legkiválóbb lírikusainknak, a ki sok tekintetben igen kitűnően kezeli a lantot, viszont el kell ismernie annak a ki költeményeit olvasta azt is, hogy azok oly dolgokat is tartalmaznak a melyek még a felnőtteknek is az arcukba kergetik a vért, annál kevésbbé valók tehát azok 10, 12, 14, 15 éves ifjaknak, vagy leányoknak kezébe. A „Nemzeti Iskola” a midőn ez az ajándékozó rendelet megjelent, szemelvényeket közölt e könyvből, a melyeket én itt, tekintettel a karzatokra, felolvasni képtelen vagyok, csak annyit jegyzek meg, hogy ezen könyvnek szétosztását a t. miniszter úrnak nem lett volna szabad elrendelnie, nemcsak azért, mert kipellengérezzi a vallást ezen munka, nemcsak azért, mert morális tekintetből nagyon förtelmes dolgokat tartalmaz az, hanem azért is, mert épen, a mit a miniszter úr leginkább premál, a nemzeti szellemi művelődést, a nemzeti nevelést, a legkisebb mértékben sem mozdíthatja elő, mert úgyszólván egyetlen egy nemzeti szellemű hazafias költemény sem foglaltatik benne. Az ajándékozó rendeletet megkritizálta a szerkesztő, s többi között ezt mondja: „Jól tudom, hogy Kiss József hívei ezért a buta, számár, bundaszagú, korlátolt, a falu határán túl nem látó kívánságért legjobb esetben megmosolyognak, de én már csak megmaradok buta, számár stb. magyarnak és még attól sem riadok vissza, hogy - mert Kiss József **zsidó** - vad antiszemita kiáltanak ki.” - Én is ilyen nézetben vagyok és bármit fogjanak is rám, maradok állításom mellett, mely teljesen és szó szerint megegyezik ennek a cikkíró kritikuskának a szavaival, aki így ír: „Kiss József összes költeményeinek ez a kötete, a melyet a közoktatásügyi államkormány, hogy az iskoláknak szétosztassék.” - Ajánl az iskolák zsengekorú, impresszióra és botlásra oly fogékony kedélyű, de jellemileg is most alakuló, forrásban levő ifjúsága, sőt még a polgári leányiskolák, mondjuk csak ki bakfis növendékei számára, sem paedagogiai, sem vallás erkölcsi szempontból épenséggel nem alkalmas arra, hogy a 12-17 éves ifjak és a 10-16 éves leányok magánolvasmányául szolgálhasson. Erre nézve, t. képviselőház a t. miniszter úr belátván bizonyára maga is a botlást, visszavonta kiadott rendeletét és nem engedte, hogy ajándékképpen osztassék ki az a mű, hanem azt rendelte, mivel már meg volt véve és valahol el kellett helyeznie, ámbár máshova is tehetné, vagy egyszerűen a tűzbe tehetné volna ismétlem, elrendelte, hogy az a könyv a tanári és tanítói könyvtárak között osztassék szét. Lehet, hogy a t. kultuszminiszter úr, sőt az urak közt is bizonyosan akárhányan, engem bigottnak és fanatikusnak tartanak és így az én ítéletem e tekintetben nem volna olyan nyomós, mint talán egy pártatlan kritikuské, tehát felolvasom, a mit erre vonatkozólag a „Protestáns Egyházi és Iskolai Lap” ír: „Tiltakozunk az ellen, hogy az ilyen munka az iskolai könyvtáraknak osztassék ki, pusztán a tanítók és tanárok használatára. Nemcsak a gyermekeket kell védeni az ilyenfajta könyvek által való erkölcsi megmételtyezéstől, hanem azokat is, a kik a gyermekek tanítói és erkölcsi irányítói kell, hogy legyenek. Kiss József erkölcstelen és undorító verseit ám olvassák azok, a kiknek erkölcsileg megromlott lelke azokban gyönyörködik, de az iskolák kapuinak zárva kell előttük maradniok.” - Úgy látszik, hogy a t. kultuszminisztériumban az ilyen botlások nem állanak egyedül.

Páder Rezső: Ilyeneket pénzért vesznek!

Buzáth Ferencz: Mikor szegény tanítóknak kell, akkor nincsen 100 forint!

Molnár János: Van egy irodalmi vállalat Lampel Róbertnél, a volt Wodianer cégnél, ennek címe Magyar Könyvtár. Hogy melyik füzetéről van szó, ezt készakarva nem mondom itt meg, majd átadom azt a t. miniszter úrnak, vagy leteszem a ház asztalára. Nem akarom pedig azt megemlíteni azért, hogy a pikantériára amúgy is nagyon hajlandó közönség kapva ne kapjon utána és végig ne olvassa. E füzetke Shakespearenek egyik darabját tartalmazza. Mindjárt az első jelenetben olyan förtelmes, szemérmetlen dolgok fordulnak elő, hogy én mikor a házba bejöttem, kértem az elnök urat, hogy szíveskedjék a karzatokat kiüríttetni, a házszabályok 174. §-a szerint őt megillető jognál fogva, hogy én ezeket itt előadhassam és felolvashassam, mert csak akkor fogják egész meztelenségében és borzasztóságában látni, hogy miről van szó. *(Nagy zaj.)* A t. elnök úr azonban megtagadta a kérelem teljesítését.

Széll Kálmán miniszterelnök: Mert a házszabályok csak zárt ülést ismernek.

Molnár János: T. képviselőház! Én úgy olvastam és úgy olvasom a házszabályokban, tessék megnézni a 174. §-t, hogy akár a ház elnöke, akár a miniszterek valamelyike, akár 20 tag kívánja... *(Felkiáltások a jobboldalon: Zárt ülést!)* Azt kértem, méltóztassék megkérdezni az elnök urat!

Elnök: T. képviselőház! Bocsánatot kérek, hogy félbeszakítom a szónokot, de erre a házszabályok értelmében jogom van. Tény az, hogy a t. képviselő úr felkért, hogy a karzatokat ezen interpelláció alkalmával üríttessem ki! *(Felkiáltások a jobboldalon: Nem lehet!)* Én, hivatkozva a tárgyalás nyilvánosságára és hivatkozva arra, hogy interpellációknál zárt ülések eddig egyáltalán nem voltak szokásosak, ezen kérelmét nem teljesítettem. Ebben áll a dolog.

Molnár János: T. képviselőház! Legyen tehát szabad most kérnem a t. elnök urat...

Elnök: Csendet kérek t. ház. Ismételve kijelentem, hogy azon indokok alapján, amelyeket a t. képviselő úrral már az ülést megelőzőleg közölni szerencsés voltam, a zárt ülésre vonatkozó jogommal élni nem kívánok. *(Helyeslés és felkiáltások a jobboldalon: Kérjenek zárt ülést!)* Méltóztassék folytatni! *(Felkiáltások: Olvassa így fel!)*

Molnár János: Azt nem tehetem, akárhogy óhajtják is a t. képviselő urak.

Elnök: *(Csenget)* Csendet kérek t. ház!

Molnár János: Azok olyan dolgok, a melyeket nyilvánosan, pláne itt, pláne nekem, felolvasnom nem lehet. *(Nagy zaj és felkiáltások a jobboldalon: Tegye le a ház asztalára!)* Annyit azonban mondhatok, hogy azok a hírhedt színdarabok, a Teknős-béka, Osztrigás-Miczi, Szeczeszszio, meg azután A Minta-férj. *(Felkiáltások a jobboldalon: Nem ismerjük!)* Ezek csaknem erkölcsi prédikációk ahhoz képest, a mi ott foglaltatik. Nem tehetem, mert, hogy ugyanazon Shakespeare-ből idézzek...

Elnök: *(Csenget)* Csendet kérek t. képviselő urak!

Molnár János: „Az a vétek oly ocsmány magában, hogy elmondóját is vétkessé tenné.” - Mégis t. képviselőház, ezt a füzetkét úgy hirdetik, mint iskolai kiadást, és hivatkozván a miniszteri rendelet számára, a „Magyar Könyvtár” egyes füzetéről, a melyek közt ez is benn van, így szól a hirdetés „a középiskolák, polgári fiú és leány iskolák, óvónő, tanító és tanítónőképző intézetek, valamint a felsőbb leányiskolák számára ajánlotta a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi minisztérium.”

Örley Kálmán: Olvassa a bibliát!

Molnár János: Megfelelek erre is. Igen. A bibliában is foglaltatnak ilyféle dolgok. De nem is adják azt a tanuló ifjúság kezébe, sőt a katolikus egyház még a felnőtteket is eltiltja annak olvasásától, és csak olyan szentírást enged olvasni, a melyben felvilágosító jegyzetek vannak. Ez tehát nem argumentum. De tovább megyek és egy önök által nem tett ellenvetést is fölvetek, tudnillik azt mondják, hogy ez klaszszikus dolog. Igazuk van. Én is nagyon jól tudom, hogy a művészet terén épen úgy, mint az irodalom terén, a klaszszikus darabok más szempont és megítélés alá esnek, mint az olyan darabok, a melyeknek a címzeit az előbb felsoroltam. De azt nem tudom t. képviselőház, hogy azért, mert valami klaszszikus illemtelenség, klaszszikus szemérmertlenség, hogy azért a tanuló ifjúságnak a kezébe is volna adandó. Ezt nem tudom. Hanem ellenkezőleg azt tudom, hogy eddig is voltak klaszszikus dolgok, csakhogy azokat anthológiákban adták oda a tanuló ifjúságnak, vagy pedig, ha oda adták is az egész munkát, kiselejtezték a kiselejtezendőket és csak olyan dolgokat adtak az iskola használatára, a melyeket az ifjúság meg is emészthetett. Hiszen hova jutnánk, ha Ovidiusnak, a kit pedig szélteben olvasnak, „Amorum” és „Ars amatoria”-féle költeményeit is oda tennők az iskolai könyvek közé? Goethének is, Heinének is, más klaszszikusoknak is vannak olyan költeményei a melyeket soha a tanuló ifjúságnak sem otthon, sem az iskolában a kezébe nem adnak. Én azt hiszem, hogy midőn valamely könyvet iskolai kiadásnak adnak ki, pláne ha miniszterileg is ajánlják, az kell, hogy vallás-erkölcsileg is, didaktikai és pedagógiai szempontból is, minden kritikán felül álljon. Nos, t. képviselőház, ha van egyén, ki ezt a füzetet a most említett szempontokból nem veti el, ha van Magyarországon egyetlenegy tanító, tanítónő, tanár vagy tanárnő, a ki képes a serdülő ifjúsággal olvastatni ezt a könyvet, a melyet - megjelölve benne az illető részeket - a kultuszminisztériumnak ime átadok, akkor én kétségbe estem Magyarország sorsa felett, akkor valóban a magasabb közéleti erkölcsstan az orfeumok nivójáig süllyedt ...

Buzáth Ferencz: ... A **zsidó** bevándorlás szerintem szintén szociális kérdés, és pedig azért az, mert nagyon sok nyomorúságunknak okát ebben találok. Egyszer már e kérdést interpelláció alakjában szóvá tettem, és akkor a miniszterelnök ur is azt felelte, hogy a **zsidó** bevándorlás nagyobb, mint kívánatos ... Van ezen **zsidó** bevándorlóknak egy specziális foglalkozása, és ez az uzsora. Az uzsoratorvényt jobban ismeri minden egyébnél. Talán egyetlen törvény Magyarországon, a mely **zsidó** nyelvre is le van fordítva, egy példány a birtokomban is van. Különös gondot fordítanak arra, hogy a törvénynyel összeütközésbe ne jöjjenek, s ép azért az úgynevezett rejtett uzsorát kultiválják, a mely a felvidéken marhauzsorában, az alvidéken gabonauzsorában nyer kifejezést ... Számos esetet tudok, melyben a legjobb módú kereskedő vagy korcsmáros két évig, sőt még huzamosabb ideig is hátralékban marad az adóval. Az utolsó pillanatig várnak, mert mindig lesik az alkalmat, hogy talán mégis kibújhatnak valamiképp ezen kötelezettség alól. Hogy a hadkötelezettségből hogyan szoktak kibújni, mily fortélyokkal szokták a fiatal legények tagjaiknak mesterséges eltorzítása, vagy némely testrészek erős szerekekkel történt bedörzsölése által odahatni, hogy a sorozás idejében egyes szervei erős gyulladásban levőnek látszassanak, mind ismeretes. A közigazgatási és állami közegek megvesztegetése e vidéken idáig oly mérvben űzetett, hogy még rövid idővel ezelőtt ritkaság számba ment, ha egy paraszt a kereskedővel szemben igazságot nyerhetett. Megvesztegettek ők mindenkit. A ki pedig hozzáférhetlennek bizonyult, azt fenyegetések, sőt egyenesen támadás által, mely a gyilkolástól sem retten vissza, sakban tartják. Az alsóvereczkéi járásbíró pár héttel ezelőtt említette nekem, hogy ő, mihelyt az est közeledik, saját községe külső részében, a hol a házak már gyérebbek, vagy pláne a község határán kívül másképp, mint töltött puskával, nem járhat. A főszolgabíró már két ízben halállal fenyegették, s egy ízben csak úgy kerülhette ki a rozgyilai szorosban rá leselkedő orgyilkosokat, vagyis más szóval az előtt, a ki ezen szoros helyi viszonyait ismeri: a biztos halált, hogy az illető kereskedők ellenségei a merénylőket elárulták. Ennek következtében a főszolgabíró azon éjen át erővel visszatartották a danilói csárdában. Ilynemű erőszakos eljárás miatt, melyért a lelketlen uzsorások majdnem mindég büntetlen maradnak, retteg a nép azoktól. Rablás és kifosztott áldozatok felakasztása nem ritka dolog. A túlnyomólag legtöbb esetben bebizonyult, hogy a tettes ezen bevándoroltak osztályához tartozott. Százakra megy a kereskedők osztályából gyújtogatás, verekedés s emberölés miatt perbefogottak száma. A kassai csendőri kerület főparancsnoka, kinek kerületéhez Bereg, Ungmegyék stb. is tartoznak, midőn őt múlt héten Kassán fölkerestem, előttem odanyilatkozott, hogy egész kerületében a közbiztonság majdnem kizárólag csak a bevándoroltak vad természete folytán kedvezőtlen.

Tóth János: Ki beszéli ezt?

Buzáth Ferencz: Ezt írja a miniszteri biztos, a ruthén mozgalomnak kormányi megbízottja, a földművelési miniszterhez 1898-ban intézett hivatalos jelentésében. „Ezen erőszakos, törvényt nem ismerő, rendet bontó eljárása által elérte ezen beözönlött kalmár nép, hogy ők ma korlátlan urai a helyzetnek. A mely földbirtokos háromszor vett a kereskedőtől, felébe marhát, az a legtöbb esetben már el van veszve, illetőleg annak birtoka akkor már a kereskedő nevére lett átírva. Sok esetben azonban tényleg nem is íratja át saját nevére, s így bár a kereskedő a birtok tulajdonosa, de a paraszt még éveken, sőt évtizedeken át kénytelen az adót fizetni. Egyes esetekben zálogjogi megterhelés alapján is beleülnek a birtokba. Mihelyt az uszoras a fent leírt eljárás által több telek és ház tulajdonába jutott, mint a mennyire neki saját céljaira szüksége van, rendesen úgy szokott magán segíteni, nehogy a különböző néha tőle távolabb fekvő telkek kezelése neki gondot okozzon, hogy a házat tűz ellen biztosítja. Rövid időre rá felgyújtja a házat, a nyert összeget zsebre teszi, a telket pedig a szomszédnak adja bérbe. Némelyik kereskedő annyira ismeretes volt ezen fentjelzett eljárása által, hogy miután ily módon már végig kipróbálta az összes hazai tűzbiztosító intézeteket, azok tőle végre már biztosítást fel nem vettek. Az illetők tehát ezentúl kénytelenek voltak a tűzkár elleni biztosítás végett külföldi társulatokhoz folyamodni. Az idézett rendszer feltalálójának azonban sikerült fortélyaik által nagyobb, néha egynéhány százezer forintnyi vagyont szerezni, és ma már városi kényelemben élvezik fáradságuknak kiérdemelt gyümölcsseit ... Háromszor kiált fel a jelentésben a miniszteri biztos, azt mondván, hogy itten nincsen segítség. Ebből most már levonom a konzekvenciát: csalás, lopás, fenyegetés, zsarolás, vagyonból való kifosztás, rablás, gyújtogatás, akasztás, gyilkosság e vidéken napirenden vannak. És ezekben a gyönyörűséges állapotokban találjuk meg mi az önök kormányzati politikájának fényes sikereit. Hát t. képviselőház, jogállam ez a mienk? Nem, itt még a jogállamnak a külső képe sincs meg, ez valóságos anarchia ... Ott például, a hol nem ők voltak a közvetlen feljelentők, hanem mások, például az intelligensebb osztályból valók, azokat felgyújtással, megöléssel fenyegették, s a legtöbb esetben ezen fenyegetés által a vizsgálat eredményét megghiúsították. Van ennek az ügynek egy igen érdekes epizódja is. Nevezetesen a vizsgálat folyamán a következőket tapasztalták. Ha valamely **zsidónak** dolga volt a városban, egyszerűen bejelentette magát tanúnak, a vizsgáló bíró megidézte, ott aztán holmi semmitmondó vallomást tett, aztán a tanúzási és utazási költséget fölvette, s az állam költségén elvégezte a dolgát ... T. képviselőház! A **zsidókérdésről** akarok még egy pár rövid megjegyzést tenni. A **zsidókérdéssel** nem szívesen foglalkoznak az emberek, mert a **zsidóság** úgy kereskedelmi és pénzügyi, mint politikai téren oly nagy hatalomra tett szert, hogy alig van az életfoglalkozásnak oly ága, melynek érdekszállai hozzá nevezetnének, sőt egyenesen hozzá ne kötnék az embereket. Távol áll tőlem, hogy azokért a súlyos vádakért, a melyekben a hivatalos adat a **zsidóságot** sújtotta, az egész **zsidóságot** felelőssé tegyem, sőt készséggel elismerem, hogy van a **zsidóságnak** egy - fájdalom - kisebb része, mely a nemzeti érzéssel összeforrt, mely a nemzetnek hasznos polgára lett. Ezeknek a hazafiságára is appellálok és kérдем tőlük, hogy nem látják-e elérkezettnek az időt arra, hogy változás álljon be a **zsidóság** körében ezen állapotokban. A **zsidóság** minden előfeltétel nélkül lett egyenjogúsítva, recipiálva, és ezzel olyan jogokat nyert, minőt a világnak egyetlenegy nemzeténél sem. De a szerzett jogokkal kötelezettségek is járnak, ezeknek teljesítését azonban a **zsidóság** mindeddig elmulasztotta ... Addig, míg mi tárgyaljuk az ő ügyüket, nincs semmitől tartaniok, de egy állam életében alakulhatnak a viszonyok reájuk kedvezőtlenül és hogyha az állapotok így maradnak és a **zsidóság** ügye esetleg olyanok kezébe fog kerülni, a kiket a szenvedélyek vezetnek, kérдем a t. **zsidóságtól**, képesek lesznek-e saját erejükből, a keresztény társadalom támogatása nélkül magukat megoltalmazni? ...

Zmeskál Zoltán: T. ház! A sajtó által is már gyakrabban szellőztetett námesztói, valóban igen rejtélyes gyermekgyilkossági ügyben kívánok interpellálni. Szerettem volna ezt kikerülni, sőt késtem is vele, mert meg voltam róla legalább egy ideig győződve, hogy egy ildomosan és kellő erélylyel vezetett elővizsgálat e vérlázító gyilkosságról fel fogja lebbenteni a fátyolt, de késtem azért is, mert vizsgálat közben még közvetett befolyást sem akartam gyakorolni akár az egyik, akár a másik irányban. Határozottan ki kell jelentenem, hogy engem különösen ez ügyben nem vezet semmi elfogultság, és szemmel tartom a legszigorúbb tárgyilagosságot. Egész életemen át nem voltam antiszemita, sőt remélem, hogy nem is leszek az. Mindig iparkodtam, hogy úgy hivatalos ténykedésemet, mint magán érintkezésemet t. **zsidó** honfitársaimmal szemben minél kellemesebbé tegyem. Nincs ezen nevetni való, mert tanúskodhatnak erről úgy a saját

megyémbeli, mint más megyebeli **zsidók**. Hivatkozom a t. miniszterelnök úrra is, kihez már igen gyakran fordultam **zsidók** érdekében. A napokban a t. földművelésügyi miniszter úrnak alkalmatlankodtam egy **zsidó** érdekében és Kubinyi Árpád t. képviselőtársamnak is csak a múlt héten ajánlottam egy **zsidót**. Kijelentem pedig, hogy ez ügyek egyike sem volt gseft-szagú, sőt kettőnek kivételével ez összes ügyek nem is az én választóterületembelieket érdekelték. És hogy mennyire üldözöm én a **zsidókat**, arra nézve csak egy példára hivatkozom. Szemem operációja miatt Bécsbe kellett utaznom. Alig értem a Nyugati pályaudvarra, midőn a másodosztályú váróteremből fülsiketítő lármát és nyomban utána sírást hallok. Eközben egy rendőr az őrszoba felé kísért egy tisztességesen öltözött 15-16 éves **zsidó** fiút. Nem volt ekkor nagy kedvem közbenjárói szerepre, de még is összeszedve minden még lábaimban levő erőmet, még is utána iramodtam a rendőrnek és igazolva magamat, kiragadtam kezeiből a szegény **zsidó** fiút, a ki mindig azt hajtotta: „Én gimnáziumi tanuló vagyok, ha nem ereszt szabadon, kicsapnak.” - Ezeket nem hivalkodásból hoztam fel, hanem felhoztam azért, hogy ez ügyben elfogultsággal senki se vádolhasson. És még azon esetben, ha például a námesztói gyermekgyilkosság elkövetése egy vagy több **zsidóra** bizonyulna, hajlandó vagyok elhinni, hogy a gyilkosság nem rituális természetű, de inkább egyes a műveletlenebb osztályhoz tartozó fanatikus **zsidók** műve, s ha egy pár előzetesen előfordult eset könnyen az előbbire is engedhetne következtetni. Ennek illusztrálására fogok egy pár példát felhozni. Eltekintve a néhai gróf Andrássy Gyula által a tiszaezlári gyilkosságra vonatkozólag mondottaktól és hogy ezek mondva voltak, én hajlandó vagyok elhinni, mert minden körülmények közt kifogástalan gentlemannek tartván Lichtenstein herceget, szavainak feltétlen hitelt is adok. Magamnak is tudomásom van arról, hogy egy szerajevói tanárkodó rabbi és közvetlenül az okkupáció után az iskolákat ott szervező tanár, most gondolom horvátországi gimnáziumi igazgató között a következő párbeszéd folyt le: Igaz-e, hogy a **zsidók** rituális czélokra keresztény vért használnak? Igaz, felelé a rabbi, de azt nem szerezzük be gyilkolás által, mert nekünk csak vérré lévén szükségünk, én például egy-két aranyat adok a a szülőknek, s ezek jelenlétében veszek ártalmatlan érvágással vért a gyermektől és így nekem nem volt soha szükségem e miatt gyilkolni, mert a **zsidó** vallás a gyilkosságot épen oly szigorúan ítéli el, mint bármely más vallásfelekezet. Egy másik esettel szolgálhatok a magam megyéjéből. Egy pár évvel ezelőtt egy galicziai illetőségű és rabbi bizonyítványokkal kellően ellátott **zsidó** érkezett Árvába és ott letelepedvén, hosszabb időn át a **zsidó** egyházaknál, nem tudom minő minőségben, közre is működött, midőn egyszerre ebben az emberben azon elhatározás támadt, hogy keresztény vallásra tér át. A hitoktató vele mindenről beszélt, oktatta, csak a rituális gyilkosságról nem beszélt vele semmit. Az áttérés után azonban újból találkozáván vele, kérdezte tőle: „Mondja meg nekem, mit gondol, lehetséges-e a rituális gyilkosság? Létezik-e az igen, vagy nem?” - És az illető azt felelte: „Én nem tettem volna említést a dologról, ha nem kérdez, de ha már egyszer szóvá tette, kijelentem határozottan, hogy fájdalom, ez igaz, mert én magam is mint rábbijelőlt, részt vettem ily gyilkosságban Galicziában.

Visontai Soma: Ez egy közönséges, komisz hazugság, bárki is mondta!

Zmeskál Zoltán: Nem akarok a felett vitatkozni a közbeszóló úrral, hogy hát ez nyomorult hazugság-e bárki részéről. Ez nem reám tartozik, mert nem én gondoltam ki. Most azonban nem rituális gyilkosságról fogok szólni, mert hiszen kijelentettem felszólalásom kezdetén, hogy magam sem hiszek benne. De a következő esetet utóvégre mégis csak el kell hinnie a közbeszóló úrnak is. A múlt hetekben volt egy **zsidó** vendégem.

Elnök: *(Csenget)* A t. képviselő úr már tíz percz óta méltóztatik szólani, a nélkül, hogy az interpellációra tért volna át. Kérem, szíveskedjék a tárgyra térni.

Zmeskál Zoltán: Kérem. Nekem jogom van az interpellációt megindokolni. Akár tetszik tehát, akár nem, jogomat érvényesíteni fogom.

Elnök: A képviselő úrnak, még ha nem tetszik is figyelmeztetésem, a házszabályok értelmében nincs joga az ellen felszólalni. Ha közeledett volna a képviselő úr az interpelláció tárgyához, legtávolabb állottam volna attól, hogy megjegyzést tegyek. Ez tehát oly távol áll tőlem, hogy ezt indokolásul nem fogadhatom el.

Zmeskál Zoltán: T. képviselőház! Nem leszek indokolásomban már nagyon hosszadalmas, de minél többet fognak engem a közbeszóló urak háborgatni, annál tovább fog felszólalásom tartani. Ezen intelligens izraelita

vendégem előttem és feleségem előtt arra a kérdésemre, hogy létezhetik-e csakugyan rituális gyilkosság kijelentette határozottan, hogy ez ki van zárva, de igenis nincs kizárva az, hogy oroszországi, galicziai és szavaival élve: a legműveletlenebb osztályhoz tartozó mármaroszi **zsidók**, szüleiktől átörökölt fanatizmusból, ilyenfajta gyilkosságokat csakugyan elkövethetnek. Ezt tehát már én magam állítom határozottan. Olyan esetek pedig, hogy egyik vagy másik községből, különösen a felvidéken - nagyobb városokról nem szólok, azokat nem lehet így ellenőrizni - időről-időre majd innen, majd onnan eltűnnek 12-13 éves leányok a nélkül, hogy azoknak nyomára lehetne többé jönni, megcáfolhatatlanok. Ily eset történt Árvában is Bukovina községben három évvel ezelőtt egy Vjater nevezetű családdal. A családapa ugyanis Amerikában tartózkodik, az anya pedig szegénységben otthon tengődvén, leányát a szomszéd községbe adta szolgálatba bizonyos Faierisen Lajos nevű **zsidóhoz**. Alig töltött azonban a szegény, alig 13 éves leányka négy napot szolgálatban, máris eltűnt és gazdája mai napig sem tud beszámolni arról, hogy hová lett a leány? Ezek csakugyan olyan esetek, a melyek bárkiben is legalább bizonyos tekintetben ébreszthetnek gyanút. Már most áttérek interpellációm tárgyára. A múlt év október 15-16-ika közötti éjjelen Námesztó árvamegyei nagyközségben átmetszett nyakkal, meggyilkolva és véréből tökéletesen lefolyva találtatott fel egy használaton kívüli pinczehelyiségben egy Csrehlen János nevű körülbelül 12 éves, teljes árvaságra jutott szegény koldusfiú. A több nappal később megejtett bonczolás pedig kiderítette, hogy a szerencsétlen gyermek erőszakos halállal múlt ki s konstata az is, hogy a feltűnően szabályszerű a szerencsétlen áldozatnak egyik fültövétől a másikig terjedő és egészen a nyakcsigolyáig ható metszés, csak egy igen élesre fent szerszámmal volt eszközölhető. A helybeli csendőrség legott megindítván a nyomozást, a pinczehelyiségben talált gyermekhullától nem nagy távolságban egy tompa rozsdás kést talált, melylyel ilyen szabályszerű metszést végezni egyáltalában nem lehet. Azonkívül találtatott még a hulla közelében egy törülköző is, kivágott monogrammal. A csendőrség, a mely elsőnek jelent meg a helyszínén, a hulla alatt egy csepp vért sem talált, hanem igenis talált vérnyomokat a pinczébe vezető ajtófélfán és a pinczétől alig három méternyi távolságban levő Jakobsohn-féle deszkakerítésen véres kézlenyomatokat, melyek után elindulva, az udvaron keresztül Jakobsohn **zsidó** iskolaszolga lakásába hatolt. Ez mind korán reggel egész zajtalanul történt. Mikor a csendőrség Jakobsohnhoz benyitott, nyomban észrevett véres kézelőket és egy véres deszkát és mikor Jakobsohnt kérdőre vonta, hogy honnan eredt ezen vér, ez azt találta mondani, miszerint libát vágott volna. Ezt a csendőrség természetesen el nem hitte, a minthogy magam sem hiszem, mert úgy tudom, hogy az izraeliták libái, hogyha saját szükségletükre akarják azt felhasználni, talán Budapestet kivéve, sehohsem vágnak maguk, de vágatnak libát, borjút és egyáltalán mindent a **zsidó** sakter által. A csendőrség ezen véres tárgyakat corpus delicti gyanánt átadta a járásbírósnak, vegyelemezte-e azonban a vizsgálóbíró a vért, annak én nem vagyok a megmondhatója. Nyomban ezután a csendőrség a város másik végén lakó templomszolganak, bizonyos Nürnberggernek lakásába sietett, mert arról értesült, miszerint ennek szolgálója valamelyes adatokkal szolgálhatna a gyilkosságot illetőleg. És a meglepett lány nyújtott is adatokat a nélkül, hogy még bárki által is kioktatva lehetett volna. A csendőrség ugyanis a leányt a laktanyába kísérvén, az - mit otthon tenni vonakodott - nyomban vallani kezdett és a következőket vallotta: „Tíz óra tájt elküldött a gazdám egy námesztói polgárhoz, hogy részére reggeli két órára kocsit rendeljek. A megrendelés után egyéb kötelességemet is elvégezvén, lefeküdtem. Körülbelül esti háromnegyed tizenegykor gazdám felém közeledett nyilván magának meggyőződést szerzendő arról, vajjon alszom-e? Mindent rendben találván, úgy Nürnbergger, mint felesége eltávozott. Ugyanezen időtájban a námesztói gyógszertár előtt haladt el az éjjeli őr, ki Nürnberggért nejevel együtt felismerte s észre venni vélte azt is, hogy Nürnbergger neje valami edényt vitt ruhája alatt és épen arra felé haladt, a hol a gyermekhulla feltaláltatott, illetőleg Jakobsohn lakásának irányában. A szolgáló eközben csakugyan elaludt, midőn őt gazdasszonya nemsokára azon parancs kíséretében verte föl álmából, menne az istállóba tehenet fejni. A leány engedelmeskedett ugyan, de a túlkorai idő mégis szeget ütött a fejébe. Nemsokára visszajött és mit látott? Azt látta, hogy Nürnbergger szobája közepén az asztalon egy folyadékkal, szerinte vérrel telt edény állott, hasonló egy általa már régebben ott látott kehelyhez, mely körül az ő ura és még más, általa nem ismert izraeliták imádkoztak és köpdöstek a vérrel telt edénybe. A csendőrség a leányt a járásbíróshoz bekísérvén, ott szóról-szóra ugyanazt vallotta. Ne méltóztassék az igazságügyminiszter urnak az illető járásbírósnak nevét feljegyezni, nem általa értesültem a dolog felől, hanem a vizsgálatnál közreműködött tolmács által, ettől tudtam meg a nyomozás egyes fázisait. Nürnbergger két óra tájt éjjél után csakugyan elutazott Jablonkára. A csendőrök a leány vallomása következtében újból is megjelentek Nürnbergger lakásán s azt kérdezték az asszonytól, hol az ura? Mire ő azt felelte, hogy nem régen felkelvén, bement a városba.

Hát maguk mondották a csendőrök, azoknak az ismeretlen izraelitáknak a társaságában miféle tort tartottak? Mi volt ma éjjel az asztalon levő kehelyben? „Kávé volt benne” - felelte az asszony, míg az időközben Jablonkáról visszakerült Nürnbergertintartónak mondta a kérdéses edényt. A vizsgálóbíró azon kérdésére pedig, ismerni szokta-e Nürnbergert, a nála gyakrabban megforduló **zsidó** vendégeket, azt felelte, hogy igen, mai éjjeli vendégeit azonban nem nevezheti meg. Hát meg lehet, hogy kávéedény, meg lehet, hogy tintartó volt az a bizonyos edény, de t. ház, mégis minden legalább látszólagos gyanúok a mellett bizonyít, hogy úgy ennek a Jakobsokknak, mint Nürnbergertnek okvetlenül tudomással kellett bírniok a gyilkosságról. És ezen gyanúok annyival inkább nehezedik Jakobsohnra, mert azt a szegény fiút, azt az árva gyermeket a lefolyt napokban feltűnően édesgette magához és a fiú is számtalanszor dicsekedett el vele, hogy mily kitűnő dolga van egy idő óta Jakobsohnánál. Hát, t. ház én a magam részéről nem mernék rá mérget venni, hogy ez esetben mégis ne fanatikus **zsidók** által követtetett volna el ezen gyilkosság. És ha a művelt **zsidók** mégis kételkednének benne, akkor épen a **zsidóság** érdekében elkerülhetetlenül szükségesnek tartottam volna, miszerint a vizsgálat ebben az ügyben haladéktalanul, kellő tapintattal és a legnagyobb erélylyel megindított, sőt esetleg a két gyanúsítottnak bekisérésével és vizsgálati fogságba való vetésével az illető vizsgálóbírónak eljárása is nyilván megkönnyített volt. Mindez tervszerűleg-e, vagy nem, azt nem vagyok képes megítélni, elmulasztatván, most már vajmi kevés eredményt várok a további eljárástól, noha történnék ehhez hasonló, de más természetű gyilkosság, alig volna rá eset, hogy a csendőrségnek és vizsgálatnak ne sikerülne a valódi gyilkost mégis kinyomozni. Csak az ilyen természetű gyilkosságok esetében nem lehet soha a valódi gyilkosra rábukkanni, mert ezt a magas politika így kívánja. Én nem beszélek antiszemitizmusból, nem hódolok holmi elfogultságnak, én csakis a tiszta tényeket állítom itt és meggyőződésem, hogy ebben a dologban épen a **zsidóság** érdekében kötelessége úgy a kormánynak, mint az illető bíróságnak, tapintatosan és kellő erélylyel eljárni. T. ház! Most még nyugodtak az emberek. Bár kedélye mindenkinek fel van háborodva az embertelen gyermekgyilkosság következtében, de ha arra ébrednek, hogy itt is egy tervszerű elaltatási procedúrával állanak szemben, akkor nem állok jót a következményekért. Ne méltóztassanak azért a legrosszabbra gondolni, nem fog a tettegességekben nyilvánulni, hiszen egy hitbuzgó, vallásos és felvilágosodott keresztyén népnél, melyek nyugalma felett még kitűnő lelkipásztoraink is őrködnek, ez teljesen ki van zárva. De megnyilatkozik majd más alakban, melyet elhárítani semmiféle törvénynek nem álland hatalmában, például a társadalmi érintkezésben, kereskedelmi és cselédszolgálati viszonyokban, mitől az országot megóva szeretném látni, s mi hogy megtörténjék, közülünk senkinek sem állhat érdekében. Vigyázzon a kormány s vigyázzanak mindazok, kiket önzetlen intelmem megillet. Es ezzel van szerencsém interpellációmát a következőkben beterjeszteni: *(Olvasza)*

„Interpelláció az igazságügyminiszter úrhoz.

1. Van-e arról tudomása a miniszter úrnak, hogy az árvamegyei Namesztó nagyközségben az 1899. október 15-ike és 16-ika között éjjelen egy Csrehlen János nevű körülbelül 12 éves árva fiú felette gyanús körülmények között, egy nyakát az egyik fültövitől a másikkig egészen szabályszerű, éles, a nyakcsigolyáig ható metszéssel meggyilkoltatott?
2. Ha pedig van ezen rejtélyes gyilkosságról tudomása, az igazságügyminiszter úr közvetlen vagy közvetett intézkedése következtében s mi okból vétetett ki a vizsgálatot majd mindvégig több vagy kevesebb tapintattal és ügyességgel teljesítő vizsgálóbíró kezeiből az ügy és adatott át egy törvényszéki bírónak, ki alig hogy az ezen rejtélyes gyilkosságra vonatkozó iratokat átvette s áttanulmányozhatta volna, királyi táblai bírónak neveztetvén ki, a rózsahégyi törvényszék területét elhagyta. S így a rejtélyes gyilkosságnak kiderítése csak újabb halasztást szenvedett?
3. Igaz-e, miszerint a vizsgálat folyama alatt ezen gyilkossági ügyben Námesztóról egy **zsidó** küldöttség járt volna az igazságügyminiszter úrnál és ha járt, nemde ezen körülménynek tudandó be az elővizsgálatnak elposványosodása
4. Hajlandó-e az igazságügyminiszter úr intézkedni, hogy ezen mindenestre felette gyanús és rejtélyes gyilkosság kiderítése érdekében úgy a királyi ügyészség, mint az illetékes rózsahégyi királyi törvényszék haladéktalanul és gyorsan eljárjon?

Szinay Gyula: De vissza akarok térni arra, a mi történt néhány hét előtt, arra a támadásra, mely ezt a kirendeltséget nem azért érte, a mit Egán Ede tett vagy nem tett, hanem azért, a mit Egán Ede egy

beszédében mondott. Érte azért, mert Egán Ede, ki látta, hogy az ottani bajnak kútforrása a Galicziából való invázió, az onnan bevándorló **zsidók** nem is jellemezhető üzelmei, erre a dologra rámutatott megnevezve a bajok okát, fokát és nevén nevezte, mondta meg, hogy minden bajnak oka a melytől azt a vidéket félti, a Galicziából bevándorló **zsidóság**. (*Igaz! Úgy van!*) Ennek következtében láttuk mindjárt kiröppenni a jelszót, hogy ez antiszemitizmus. Bocsánatot kérek, nem vagyok sem ruthén, sem **zsidó** - hála Istennek - szólhatok elfogulatlanul a kérdéshez. Azért, hogy egy beözönlő, történetesen **zsidó** népfaj követ el bizonyos bűnt - mert hisz ezt senkisésem tagadja - nem szabad arra így rámutatni, azt így megnevezni? Avagy engem azért, mert beszédemben fennebb én is borhamisító **zsidókat** említettem, lehet-e elítélni. Mikor felolvastam egy egész névsort és abból egy-kettőnek kivételével látjuk, hogy ott a tényt mind **zsidók** követik el? Bocsánatot kérek, az ilyen támadás a magyar ügy szolgálatában és azon ügy szolgálatában, a melyet ott a földművelésügyi miniszter úr ki akar fejteni, nem helyes, sőt azt gondolom, némileg terrorisztikus törekvés. Nem kívánok tovább e kérdéssel foglalkozni, de egy más dolgot óhajtanék még a miniszter úr figyelmébe ajánlani. Az ország egy másik részén szintén van egy nagy baj. Értem a Délvidéken a gabonauzsorát. Mindnyájan tudjuk, ismerjük ezt. Fölösleges elmondani, hogy az a szegény ember, a szegény termelő, a kinek nyakán él piócza módjára a sok ágens, a termését jó előre a börzei áron alul 40-50%-kal olcsóbban leköti, aláírja a schlusst, hogy prima qualitàs. Most következik a termés. De nem szállíthat a szegény termelő olyan búzát, még ha szemenszedett volna is, a melyet a vevő prima qualitàsának elismert volna. De hátha nem is tud szállítani. Mi következik ebből? Áthárítják a schlusst a differenciával terhelten az őszi kukoriczatermésre, s hogyha akkor nem fedezheti, a mi már lehetetlen is, áthárítja tovább a következő búzatermésre. És mi következik ebből? Az, hogy egy száz koronás előleg a következő búzatermésnél öt-hatszáz koronás teherré növi ki magát. Dehát ezt ismerjük mindnyájan ...

Zmeskál Zoltán: ... Lakik Trencsénmegyében egy általam nem ismert, gondolom Popper Ármin nevezetű földbirtokos. A neve ismeretes, de őt magát nincs szerencsém ismerni, a ki épen annyit tesz és annyit számít, mint a tarok kártyában a pagát, a mely kártyában a skiz reprezentálja a miniszterelnök urat, a huszonegyes pedig azon, fájdalom, izraelita gyerkőczöket, a kik a kordonon belül voltak.

Rakovszky István: Ő is **zsidó!**

Zmeskál Zoltán: És azok az izraelita gyerkőczök cselekedték azokat, a miket a t. túloldalnak emberei közül a legrosszabbak sem volnának képesek megcselekedni. A miket ők nem képesek megcselekedni, azokat megcselekedtetik azon **zsidóság** által, a melynek érdekében minket vádolnak antiszemitizmussal. Pedig megfordítva áll a dolog, mert én bűnnek tartom, annak tartottam mindig antiszemitizmust érezni, azt hangoztatni. De még Tisza Kálmán miniszterelnöksége alatt történt, hogy Istóczy Győző, kiválva a kormánypártból, szemébe vágta a miniszterelnöknek, hogy ő buzdította őt, hogy teremtsen meg az antiszemitizmust. És miért cselekedte ezt meg az akkori miniszterelnök? Azért, hogy az legyen az eredménye, a mit most a választásoknál tapasztalunk, hogy megijesztessenek **zsidó** polgártársaink és a kormány védszárnyai alá meneküljenek és akármilyen piszkos dologba beleártsák magukat, a mi tőlük követeltetik. Nem tetszik? Hát mondok erre még más példát. Hogy mennyire vannak az urak a filoszemitizmussal, megmondhatom. Tavalyig legalább így volt, az idén nem tudom, hogy nem állt-e be fordulat a dologban. Az országos kaszinó elnöke Wekerle Sándor, a volt miniszterelnök. Kérdem, hogy a múlt évig befogadtak volt-e egy **zsidót** azok, a kik a **zsidót** mindannyiszor igénybe veszik, a hányszor érdekük megköveteli?

Elnök: Kérem, t. képviselő úr, tán ha nyugodtabban meggondolná, olyanokat, a kik nem tagjai e háznak, a kiknek semmi közük a várnai választáshoz, nem méltóztatnék belevonni a tárgyalásba. Még valamit, t. szónok úr. Azért is figyelmeztetem, mert óhajtom, hogy beszédét végig elmondhassa s nem szeretném, ha szenvedélye odáig ragadná, hogy kénytelen volnék tőle megvonni a szót.

Zmeskál Zoltán: T. ház! E félrevezetett és rossz utakra terelt **zsidó** polgártársainknak tipikus alakja Kepf Jakab, pelyvási körjegyző, a ki talán a harmadik járásban lakik Zsolnától. Ez jelenik meg mindenkor s ez

használtatik fel a legutálatosabb munkára a szavazásnál. Ezt hívják Trencsén megye majdnem minden felsővidéki kerületébe bizalmi férfiúnak. Ez volt jelen Várnán is. És mit tett ott? Oly esetekben, midőn a községi mindkét részbeli azonosítók és maga a liberális községi bíró, megállapították az azonosságot, Képfnek elég volt kigondolni egy csúf nevet, például Piombó s az elnök az illető szavazatát nyomban visszautasította. A szavazás egészen rendben folyt éjfélig és már biztosak voltunk a győzelemben, a mely daczára a későbbi szavazat-visszautasításoknak kétségtelen volt, mert még a záróra kitűzésekor öttel többségben voltunk. Ekkor látva, hogy a Rossivalpárt bukása bizonyos, vette a tarokknak azt a huszonegyesét, azt a huszonegy **zsidó** gyermekőcöt, beállította a szoros folyosóra és velők olyan tömör sorfalat képeztetett, hogy a három még le nem szavazott község száz egynehány szavazója miattuk kénytelen volt reggel fél hétig ott tolakodni, a míg végre bejuthattak. És mit nem tettek még! Mikor már csábításokkal, más helyiségekbe való utalással nem tudtak semmit keresztülvinni, akkor ez a huszonegy a záróra kitűzése után leszavaztatván tizenöt Rossivalpártit, ezzel kitöltötte az egész órát és a mi tizenöt szavazatunkat többé be sem bocsátották. Az elnök ugyan szatírából megtette azt a kétes előzékenységet, hogy a záróra letelte előtt egy perczzel kiment és hitta szavazni a Markovicpártot. Úgy hallom egynek sikerült is nagy nehezen bejutni, de az elnök kihúzva az óráját, kijelentette, hogy sajnálom, a záróra már letelt, így tehát szavazatát nem fogadhatom el.

Rakovszky István: Ez gyalázat! Ezt túrni nem lehet! Ez gazemberség! Milliókat lopnak, azután megcsalják a népet. *(Nagy zaj. Elnök csenget. Egy hang a szélső baloldalon: Pizskosság az ilyen!)*

Páder Rezső: És nagyon különös, hogy a mikor Egan Ede az ottani **zsidókat** említi, akkor megrovási kalandban részesül, azt követelik, hogy el kell bocsátani, nem szabad ilyen embert állami költségen tartani. De mikor a miniszter úr ugyanazon elemekről azt állítja, hogy proletárok és képviselőtársam, Nedeczey János azt mondja a munkácsi gyűlésen, hogy ez egy söpredék nép és Egan Ede azt mondja, hogy uzorások, kartellhősök, korcsmárosok és a nép eddigi elnyomói, akkor az ilyen titulusok miatt nem történik jajgatás ... Táviratoztam a püspök ő méltóságának, ki akkor Bécsben a delegációban volt és megkértem, hogy egyik lelkészét, ki az első Máramarosmegyei hitelszövetkezetet 5-6 évvel ezelőtt alapította, szíveskedjék hat hétre szabadságot, hogy engem a fentebbi két községben helyettesítsen és intencziómat ott a biztos kudarc ellen megvédje. Az illető papot az utóbbi években már négyszer felgyújtották, csupán azért, mert ő ott híveinek megmentésére egy hitelszövetkezetet létesített és vezetett. Múlt télen pedig élete ellen törtek saját lakásán, mert két egyén bekormozott arczzal éjjel hálószobájába betört, reá támadtak s nejét késsel meg is szúrták. Ő maga pedig csak azáltal menekült meg a biztos haláltól, hogy töltött revolverét a falról már nem érkezvén lekapni, egy a hálószoba ablaka mellett álló töltetlen puskával leütötte az egyik gyilkost, kit azonban a másik merénylő magával kivonszolt s mindketten a sötét éjszakában elmenekültek. Ezen derék és bátor papot Tegze Gézának hívják, ki lelkész Felső-Bisztrán, Máramaros, Berezna mellett, a nép érdekét valóban szíven hordja, kitűnően tud a nép nyelvén beszélni, s nem ijed meg a saját árnyékától. Őt bíztam meg tehát azzal, hogy Zúgón és Kis Szolyván új helyzetet teremtsen ... Ezen időtől fogva a legvakmerőbb és valódi fanatikus dühhel harcot hirdetnek mindennek, a mi az állami akcióval összeköttetésben van és mint személyes ellenségüket minden náluk megengedett és idáig legtöbbnyire büntetlenül maradt módon üldözőbe vették midazokat, a kik az állami akcióhoz csatlakoztak vagy annak jótéteményeit elfogadták. Őröket állítottak fel a szövetkezeti raktárak előtt, hogy oda paraszt - ismerve embereiket - ne merjen bemenni. A kik annak daczára árú vagy élelmi szükségletüket ott szerezték be, azoknak miután az uradalom összes malmainak bérlete az ő kezükben van, másképen már nem tudván ártani, megtagadták az őrlést úgy, hogy a szegény nép nem tudott őrletni és így nem tudott miből élni. Gyűjtogatással, sőt halállal is fenyegették a hitelszövetkezetek tagjait s ha az összes hitelszövetkezeti árúraktárak nem lettek volna már első naptól kezdve megnyugtató összegekre biztosítva, az ott lakók általános véleménye szerint már régen lángba borultak volna mind. Egyes hitelszövetkezeti árúraktárak közvetlen szomszédságában levő parasztházakat állami költségen kénytelen voltak távolabb helyre átvitetni, a másikat államköltségen tűz ellen biztosítani, miután a nép az eddigi tapasztalatokon okulva szentül meg van győződve, hogy az illető épületek felgyújtása csak idő kérdése s akkor ők is leégnek. Főleg azért erőlködtek - mondja ez a jelentés - hogy ezek a szövetkezetek ne kapják meg az italmérési engedélyt. Mindenfelé mentek a deputációk. Sőt magát a

munkácsi püspököt is felkereste egy **zsidó** küldöttség, hogy kövesen el mindent érdekekben. Különösen a pálinkaméréshez ragaszkodnak, mert ennek a révén akarják a helyzetet továbbra is uralni. Vitriollal s egyéb marósszerrel kevert pálinkát árúlnak és követnek el merényletet a nép testi épsége és egészsége ellen. Azt mondja a jelentés, hogy Egan Ede munkatársait mindenféle módon terrorizálják, fenyegetik még életükben is és magát Egant a szertartásos nagy átok alá helyezték, a hastedt alá, a minek a jelentés nevezi (*Egy hang a balfelől: A cherem!*) a legborzasztóbb felekezeti bosszúátok alá, a mely beavatottak állítása szerint annyit jelent, hogy: (*Olvassa*) Minden igazhitű, a kis gyermektől kezdve a tehetetlen aggastyánig, köteles mindennapi imádságába azon forró óhajt bevenni, hogy Jehova engemet legkésőbbben egy év alatt okvetlenül elpusztítson. Azután az mondatik itt, hogy azok a kötelezők, a melyeket az illetőktől vettek, a kiket uzsorával behálóztak és tönkre tettek úgy vannak kiállítva, hogy szabadon választott bíróság előtt perelhetik az adósokat és azután erre támaszkodva Titelbe, vagy legtöbbszörre a borsodmegyei Edélybe czitáltatják meg a felvidéki ruthén parasztokat, a hova azok el nem mehetvén, elmarasztalják őket és következik az executió ... Nem kellene-e segítségére sietnie az igazságszolgáltatás előnyeitől megfosztott eme népnek és nem kellene-e igazságügyi Ráday Gedeonok által rendes helyzetet teremteni? Ilyen dolgokat nem szabad hallgatással mellőzni csak azért, hogy ne mondjanak minket antiszemitáknak. Ez csak gyerekes argumentum reánk, törvényhozókra nézve, mert ha Egan és a felvidék alapos ismerői azt mondják, hogy a nép tönkretevői az ottani kereskedők, korcsmárosok, pálinkamérő uzsorások, regálebérlok és ezek **zsidók**, a kik főleg Galicziából az utóbbi években özönlöttek be és ott a községekben úgyszólván erőszakosan foglaltak helyet, a kik rendet nem ismernek, törvényt nem tisztelnek, pressziót, üldözést, fenyegetést alkalmaznak. Akkor nagyon furcsa eljárás az, mely nem akarja megmondani, hogy tehát ezek ellen a **zsidók** ellen tenni kell valamit, másképp az egész akció füstbe megy. Sőt azt állítom, t. ház, hogy ezeket a dolgokat, a melyek a jelentésben vannak, nekünk igyekeznünk kell számszerűleg is kideríttetni és a nyilvánosságra hozni ...

Zmeskál Zoltán: ... Ezek után áttérek a **zsidóküldöttségre**. A t. igazságügyminiszter úr ideiglenes válaszában kijelentette, hogy egyről-másról pozitív tudomása nincsen és így ezekre válaszolni majd később fog. A t. igazságügyminiszter úr interpelláció benyújtása alkalmával tudta, hogy gyilkosság történt. Tudta azt is, hogy a vizsgálat folyamatban van, és azt megtoldotta azzal, hogy eltussolási szándék őt nem vezérli. Ha ez így van, akkor lehetetlen, hogy ne lett volna ideiglenes válasza alkalmával tudomása a t. igazságügyminiszter úrnak arról is, hogy nála **zsidóküldöttség** nem járt. Tehát már ezért sem találhatok megnyugvást a miniszter úr válaszában. A t. igazságügyminiszter úr azt állítja, hogy vértócsát találtak a csendőrök a hulla alatt, én azt állítottam, hogy nem találtak. A t. igazságügy miniszter úr kijelenti, hogy a vizsgálat nyomán kiderült, hogy az a kés csakugyan éles volt és nem tompa. Én ennek az ellenkezőjét állítottam, és állítom ma is. A csendőrség nyomozására vonatkozólag kijelentette a t. miniszter úr, hogy csak tíz nap múlva avatkozott bele a dologba a csendőrség. Hogy helyesen járt-e el a csendőrség igen vagy nem, az rám nem tartozik, de én állítom ma is, mint állítottam akkor, hogy a csendőrség a gyilkosság után következő napon korán reggel megjelent a Jakobsohn-féle helyiségben és az általam mondottakat állapította meg ott. Hogy tehát honnan nyeri a t. igazságügyminiszter úr annak épen az ellenkezőjét, a mit én állítottam arra felelni nem vagyok képes. Az albiróra vonatkozólag kérdést intéztem a t. igazságügyminiszter úrhoz akkor, hogy miért vették ki a vizsgálatot teljesítő aljárásbíró kezéből az iratokat és adták egy törvényszéki bírónak, a ki pár nappal reá, még mielőtt elvégezhetné volna teendőit, áttétetett Zsolnára ... Fentartom állításomat, hogy az izraelita küldöttség az igen tisztelt miniszter urnái igenis megfordult. Sőt tovább megyek, gyanúban tartom a t. igazságügyminiszter urat, hogy tanácsára ugyanaz a küldöttség még egy másik, általam meg nem nevezhető helyen is megfordult, a minek következtése azután az lett, hogy az árvai kötelességtudó papság pastorage-oktatásban is részesült és a keresztény hívek, a kik pedig panaszra soha a legkisebb okot sem szolgáltatottak, holmi kvalifikálhatlan epitetonokkal lettek megbecstelenítve. Kijelentem, hogy nem hiszek a rituális gyilkosságban. Ez ki van zárva. Kijelentem, hogy azt sem hiszem, hogy a felvilágosodottabb, liberálisan gondolkozó **zsidóság** helyeselné az ily szakkereskedéseket, de ha tekintetbe veszem azt a mi például egy kazár részéről halottak napján történt, akkor gyanúm csak új tápot nyerhet. Megtörtént, hogy a szegény meggyilkolt gyermek sírjára egy hölgy négy szál gyertyát és egy másik egy koszorút helyezvén el egész csendben, a hölgyeket illetve azok férjeit a námesztói gyógyszerárban Langfelder ügyvéd e szavakkal támadta meg: „Meg vagytok már rendszabályozva! Az egyik káplántokat áthelyezték, a plébánostokat is át

fogják helyezni. Hogy mertek tehát így demonstrálni a **zsidókkal** szemben, hogy meritek megkoszorúzni a gyermek sírját és kegyeletből gyertyát gyújtani?” - Hogy ilyen fajtájú emberek miket cselekszenek, van szerencsém a képviselőháznak bemutatni egy levelezőlapot, mely erre az esetre vonatkozik. Egy kutya védjegy is van a levelezőlapra illesztve, a levél pedig így kezdődik: „Rituális gyilkossággal vádolod a **zsidót?** Szegény örült népámító! Bolondházba való vagy”. Most következik a java. „**Zsidó** nem él kutyavérrel.” - Az én véretem nem vette senki, hanem vérét vették annak a szegény gyermeknek és ha erre vonatkozólag ir valaki ilyesmit, akkor természetesen ez nem reám vonatkozik, hanem vonatkozik általában a máshitűekre. Nem én mondom, hanem állítja maga a levél írója. Lehet, hogy a t. túloldalón és az igazságügyi miniszter úrban sem fog reszenzust okozni, ha vérét kutyavérnek keresztelik. Nekem más a nézetem és sokaknak, a kik velem egyformán gondolkoznak. A magam vérét és a keresztényvért sokkal többre becsülöm, mint a hogy azt az illető kvalifikálja ...

Buzáth Ferencz: A **zsidók** most is zsarolják a népet, úgy, mint azelőtt! Az egész akció sikertelen!

Elnök: Buzáth Ferencz jegyző urat kérem, szíveskedjék jegyzői helyét elfoglalni. *(Buzáth Ferencz elfoglalja a jegyzői széket.)*

Elnök: A jegyző urat kérem, hogy a jegyzői helyet itt megtartsa.

Buzáth Ferencz: *(Elfoglalva a jegyzői széket)* Kérem, majd fogok szólni, mert én bejelentettem lemondásomat az elnök úrnak.

Elnök: Tessék folytatni!

Rakovszky István: Így nem szabad eljárni képviselővel!

Elnök: Kérem, képviselő úr, tessék folytatni interpellációját.

Barta Ödön: Végtelenül sajnálom ezt az incidenst, és pedig sajnálom különösen azért, mert a jegyzői emelvényre jutott képviselőtársamnak arra a megjegyzésére, hogy a **zsidók** tovább zsarolják a népet.

Gr. Zichy Aladár: Ezért meghurczolják az embert, büntetik! A **zsidók** szentek! *(Zaj.)*

Molnár János: Még a képviselőházban is!

Barta Ödön: Én nem tartok szentnek senkit az élők közt. Én a magam részéről csak azt akarom megjegyezni, hogy nekem ehhez a legkevesebb közöm volna, egyáltalában nincs is hozzá közöm. Buzáth Ferencz t. képviselőtársamnak erre a közbeszólására pedig csak azt akartam megjegyezni, hogy először nincs tájékozva a viszonyokról, másodsor nem tudja, hogy mi az a zsarolás, harmadszor pedig csak általános frázist dob oda és azt mondja, hogy a **zsidók**. Én nem tartok immúnisnak senkit a büntető törvénykönyvvel szemben. Ha **zsidók**, vagy nem zsidók ebben az országban zsarolást, vagy más büntényt követnek el, van nekünk kormányunk, van nekünk törvényszékünk, van nekünk független bíróságunk, a melyhez nem fért még sohasem gyanú, hogy valaki azért mert **zsidó** nem büntettetett meg, vagy azért mert nem zsidó, büntetésben részesült ...

Bartha Miklós: Felrobbantani!

Rakovszky István: Szabadkőműves intrika volt az egész!

Barta Ödön: ... T. képviselőház! Bár végtelenül sajnálom, de Rakovszky István t. képviselőtársam közbeszólása folytán egy pontra nézve mégis kénytelen vagyok jelezni, hogy én is hallottam, hallottam már

odakünn (*Egy hang a baloldalon: Mit?*) a mit Rakovszky István t. képviselő úr olyan apodiktikus meggyőződéssel mondott, hogy a szabadkőművesek akarják felrobbantani az akciókat. Hát kérem, a szabadkőművesség és mentési akció ellentétben állanak egymással? Én nem vagyok szabadkőműves - nem azért háritom ezt el magamról, mintha ez gyanúsító volna reám nézve - sőt tovább megyek, nem is ismerem valóságos szabadkőműves alapszabályokat sem.

Rakovszky István: Hisz az a különös!

Barta Ödön: Én nem ismerem!

Rakovszky István: Én sem ismerem, nem ismeri senki, csak ők!

Barta Ödön: Azonban annyit hallomásból és a köztudatból tudok én is, hogy a szabadkőművesség elsősorban humanitárius egyesülés. Annak nemes emberbaráti céljai vannak és szolgálatában az ország legjobbait ott lehet látni. Nem lehet tehát bűn, ha valaki akár az egyik, akár a másik, a szabadkőműves táborhoz tartozik, valamint nem lehet bűnül felróni senkinek ha egyik vagy másik kaszinónak a tagja, vagy nem tagja. Mihelyt olyan célokat tűz ki maga elé az egyesület melyek államellenesek, akkor már nem az egyéneket kell üldözni, hanem az államellenes egyesületet. Hogy pedig az az államellenesség ebben az egyesületben nincsen meg, abból is tudhatják önök, mert az államhatalom nem üldözi, nem is üldözheti, ellenkezőleg igen sok és nagy emberbaráti cél szolgálatában akár hányszor ott láttuk ezt a látatlanul és zajtalanul működő egyesületet. És én valóban nem tudom megérteni mi köze ennek a mentési akciónak, a hol szintén elesett szegények felsegítéséről, gyámolításáról van szó, azzal a jelszóval, hogy ez vagy az szabadkőműves! Épen olyan kevésbé jogosult ez az aposztrofálás, mint a milyen volt az a másik, mintha az akciókat **zsidók** akadályoznák. Jelszó volt ez is, az is, a mely odadobattott, a mely az akciónak bizony-bizony nem vált hasznára.

Rakovszky István: T. képviselőház! Én ebben nem látok egyebet, mint ugyanazt az irányzatot, a mely minden adótörvénynél és minden olyan törvénynél, mely politikai jogokat akar biztosítani a nép számára, azon liberális irányzatban honol, a melynek képviselője Mezei Mór t. képviselő úr. Szabadkőműves liberalizmus ez, az a mindig bankérdékeket szolgáló liberalizmus ez, a mely itten mindig előáll, valahányszor ezekről az érdekekről van szó. A mely mindig arról beszél, hogy reakció van itten akkor, a mikor mi a nép érdekeit és nem Kohner Zsigmondok, vagy a viczinálisták érdekeit védjük. Mindenki klerikális itten. Mindegy nekik, akár **zsidó**, akár protestáns, akár katolikus valaki, abban a perzben, mikor hozzá nyúl ehhez az érdekhez mely csak a bőrzét szolgálja s mely szabadkőműves irányzat rámondják, hogy klerikális, reakzionárius.

Vészi József: A szabadkőművességnek semmi köze ehhez a dologhoz.

Mezei Mór: Nem ért hozzá! Vak beszél olyan dologról, a mit nem lát.

Rakovszky István: Kérem Vészi József képviselő urat, mely páholynak a megbízásából szólalt most fel? Ha az uraknak joguk van hírlapjaikban a képviselőházban minden olyan mozgalmat - melyekről kénytelenek az urak előbbutóbb belátni - hogy helyes, a klerikalizmus vádjával illetni, akkor tessék itt egyszer velünk szemtől-szembe állani a t. szabadkőműves uraknak!

Meszlény Pál: Igen, nekik szabad itt klerikalizmusról beszélni. Szabad reakciónak beszélni és a néppártot azzal vádolni!

Elnök: (*Csenget*) Csendet kérek, képviselő urak!

Rakovszky István: Annak a liberalizmusnak, mely mindig ilyen hangzatos elvekkkel dobálódzik.

Buzáth Ferencz: A szászokra oktrojálták képviselőiek! *(Nagy zaj.)*

Elnök: Kérem Buzáth Ferencz képviselő urat, most Rakovszky István képviselő úron van a szólás joga, ne méltóztassék őt folyton közbeszólásokkal zavarni.

Rakovszky Istvánt: T. képviselő urak, ez így van! Én nem értem ezt a nagy felháborodást, tessék csak meghallgatni Mezei Mór t. képviselő úrnak.

Mezei Mór: Nincs itt felháborodva senki! Nyugodtak vagyunk!

Rakovszky István: Tessék csak figyelembe venni, talán a t. pénzügyminiszter úr is tanulhat abból valamit, a mit az ő osztrák kollegája bevallott a tőzsdeadó behozatalánál ...

Vészi József: Személyes kérdésben kérem a t. képviselőház figyelmét épen csak néhány másodpercze. Az előttem szólott igen tisztelt képviselő úr, a kinek beszédét nagy figyelemmel hallgattam, egy ízben - úgy hiszem - elvetette a súlykot, a mikor a bankköröknek, vagy némely bankköröknek a tőzsdeadó behozatala ellen mutatott ellenszenvét a szabadkőművességgel volt szives azonosítani. Én akkor legjobb tudásom és legjobb tudomásom szerint, legjobb meggyőződésemmel közbeszóltam, hogy a szabadkőművességnek sem ehhez, sem az ehhez hasonló dolgokhoz semmi köze nincsen. A t. képviselő úr erre két dolgot felelt. Először is azt kérdezte tőlem, hogy én mely páholy nevében tettem ezt a megjegyzést. Hát erre, t. képviselő úr, én kijelenthetem, hogy egyetlenegy páholy nevében sem, hanem az igazság nevében tettem ezt a kijelentést és gondolom, hogy a képviselő úr lesz szives elismerni az igazság érvényességét ott is, a hol annak történetesen nincs éle a szabadkőművesség ellen. A második, a mit a t. képviselő úr mondott, ez volt: hogyha önök odaát, valahányszor oly kérdésekkel jövünk mi, a melyek az önök liberalizmusának nem tetszenek, mindig ráfognak a célzatainkra, hogy klerikálisok, akkor szabad az nekünk is, hogy az önök támadására - nem mondta, hogy ráfognak - hanem, hogy az önök támadására nézve kijelentsük, hogy az szabadkőműves eredetű. T. képviselőház! Én nem tagadom, hogy szabadkőműves vagyok!

Polónyi Géza: Azt nem szabad megmondani!

Vészi József: Azt én talán jobban fogom tudni, hogy mit szabad!

Polónyi Géza: Én is tudom! *(Elnök csenget.)*

Vészi József: T. képviselőház! Én nem tagadom, hogy az vagyok. Engedelmet kérek, rögtön végzek, aztán méltóztassék a dolog felett napirendre térni, vagy ahhoz esetleg hozzászólni, hanem azt mondom, hogy azon morál szerint a melyet én ismerek és a mely teljes összhangban van az ott divó erkölcsi felfogásokkal, azon morál szerint nincs megengedve, másoknak ráfogására tudatos ráfogásokkal válaszolni.

Elnök: Mezei Mór képviselő úr hasonlóképp személyes kérdésben kivan szólani!

Mezei Mór: T. ház! Mindjárt meghallja, csak legyen türelemmel! Rakovszky István t. képviselő az én szabadkőműves liberalizmusomat is felhozta beszédében. Kijelentem, hogy egyaránt büszke vagyok arra, hogy szabadkőműves vagyok. Kérem most én beszélek, majd azután méltóztassék megjegyzéseket tenni s egyaránt büszke vagyok arra is, hogy liberális vagyok. Egyébként a tőzsdéhez és a tőzsdeadóhoz sem a szabadkőművességemnek, sem a liberalizmusomnak nincsen semmi köze. Arra nézve eddig is tisztában voltam, hogy Rakovszky István t. képviselőtársam a mikor szabadkőművességről beszél, mint vak beszél a színekről, vagyis olyan dologról, a melyről nincsen semmi tudomása. De ez alkalommal arról is meggyőződtem, hogy a liberalizmussal hasonlóképp áll.

Elnök: Rakovszky István képviselő úr személyes kérdésben kivan szólani!

Rakovszky István: T. képviselőház! Nem Vészi József t. képviselő úrra céloztam, midőn itt felszólaltam, hanem igenis arra a büszke szabadkőművesre t. Mezei Móritz képviselő úrra. Az ő személyes felszólalásából megtudtam azt, hogy ő büszke arra, hogy ő liberális. Helyes! Megtudtam, hogy büszke arra, hogy szabadkőműves. Ez is helyes! És most még egyet engedjen meg, hogy reméljek. Hogy mind a liberalizmus, mind a szabadkőművesség ugyanilyen büszkék legyenek ő reá is. A mi engemet illet én ugyanazzal a joggal, mint ő, sőt talán kissé több joggal, büszke vagyok arra, hogy én hívő ember vagyok és én bármennyire büszke szabadkőműves részéről sem engedem büntetlenül megtörténni azt, hogy akármiféle gyanúsítással, akár klerikálizmus, akár reakezionarizmus vádjával s miben én semmi restelleni valót sem látok, diszkreditálni igyekezzenek minden mozgalmat, mely a nép érdekében folyik.

Molnár Jenő: Igen! Folytonosan ezt szuggerálják a közönségnek!

Rakovszky István: Mert a magyarországi címzetes intelligencia még eléggé együgyű arra, hogy ilyeneknek felüljön.

Molnár János: Azt is említették többször - az igen tisztelt miniszterelnök úr is tegnap - hogy a néppárt azt mondta: hogy ha a liberális párt győz, akkor a templomokat magtárakká, raktárokká változtatják. Én tudom, honnan ered ez a vád, hallottak tudniillik az illetők valamit harangozni, de nem tudják hogy hol. Hát azonnal megvilágítom a dolgot. A néppárt kiadott egy négylapos ívet, melynek címe: „Szózat a nőkhöz”. Ebben a füzetkében néhány sorban ez van írva: *(Olvassa)* „A szabadelvű rendszer, mely majdnem teljesen megsemmisíté ama hírneves országban - tudniillik Franciaországban, a melyről fennebb szó van - a keresztény iskolákat, ezzel meg nem elégedett, hanem mint ezt egy odavaló püspök: „Pour qui voterons-nous?” - vagyis „Kire szavazzunk?” - című, s a múlt hetekben megjelent füzetkéjének 10-ik lapján írja: „Minden nagyobb zaj nélkül, a törvényesség és igazság látszatával, 15 év alatt megfosztotta a hadsereget lelkészeitől. A kórházak és menhelyek betegeit és szegényeit az utolsó szentségek felvételétől. Magához ragadta a templom-pénztárak kezelését. Elűzött szerzetes-papokat és apácákat s most a paplakokra és templomokra keríti a sort, hogy amazokat bérbe adja. Emezeket pedig polgári hivatalokká, vagy bálcsarnokokká alakítsa.” - És mert a szabadelvű rendszer mindenütt egyforma, nálunk is ily fanyar gyümölcsöket fog teremni, sőt már terem is, mint azt például Szolnokon láthatod, hol pár nap előtt az egyik, felekezetenkívüli gimnáziumi tanár 6-ik osztálybeli növendéke az Úr Jézus szent testét, az Oltáriszentséget a sz. áldozás után az utca sarába pökte! „Ez az a hely, a melyből úgy vélem, hogy az igen tisztelt túloldal és mások is ama vádat kovácsolták. Pedig ennek az elmondása, vagy megírása egészen ártatlan dolog, mert azok megtörtént tények, melyeket sem letagadni, sem megczáfolni nem lehet. Még Komlóssy Ferencz t. képviselőtársamnak tartozom felelni, annál is inkább, mivel provokált nevem említésével és vádak emelt ellenem. Hegedűs Sándor t. előadó úr tegnap azt mondotta a néppártról, hogy az nem egyéb egy kis osztrák antiszemitizmusnál magyar kiadásban. Hát ha ez áll, t. képviselőház s ha ezt a néppártnak bűnül rója fel, úgy én mindjárt megnevezem az instruktort is, a ki e tekintetben a néppártnak leckeórákat akart adni. Íme, leckeórájának egyik „feladata” így hangzik: *(Olvassa)* „Kik biztosítják házukat s gyűjtják vagy gyűjtatják fel úgy, hogy keresztények is leégjenek? **Zsidók.** Kikből kerülnek az orgazdák, kik a lopás, zsebmetszés, rablás, ház és boltbetörés, iszákosság, játék és fajtalanság melegágyai, intézői, fejlesztői? **Zsidók.** Kik a dologtalanság, spekuláció-szédelgés, munka nélkül hirtelen meggazdagodni akarás, üzérkedési szellem követői és terjesztői? **Zsidók.** Kik tették a házasságot pusztá spekuláció, üzérkedés és csalássá? **Zsidók.** Kik az általános vallástalanság, erkölcstelenség, ledérség, házasságtörés, prostituczió, szolgálalkúség, megvesztegethetőség, haszonlesés, korrupció zászlóvivői? **Zsidók.**” - És t. képviselőház ki, mikor és hol mondta ezen bársonypuha, ezen zefirlágy, ezen behízelt, az izgatásnak még csak látszatát is nélkülöző szavakat? ... dr. Komlóssy Ferencz országos képviselő, a „Népnevelő” szerkesztője, a bécsi keresztény-szociális egyesületben 1887. évi szeptember 23-ikán ...

Lepsényi Miklós: ... Kétféle szocialista van ám. Az egyik keresztény alapon áll, ezek a keresztény szocialisták, a másik, a pogányság alapján áll s ezek a vörös szocialisták, a felforgató szocialisták, a **zsidó** szocialisták. Miért nevezem én ezeket **zsidó** szocialistáknak? Azért, t. ház, mert ezen szocializmus megalapítója **zsidó** volt, az apostolai szintén **zsidók** voltak és **zsidók** ma, más országban épúgy, mint Magyarországon. Azért t. ház, mert ez a szocializmus első sorban a kereszténység ellen tör s a keresztény vallásosságot alapjaiban, gyökereiben támadja meg s azt akarja kiirtani. Minden esetre visszatetsző dolog, t. ház, ha egy apa megtagadja gyermekét. Visszatetszést szül ez minden érző kebelben. Azért visszatetszést szült az is, midőn a t. miniszter úr a liberalizmus nevében megtagadta a szocializmust. Hiába akarják elvitatni s hiába akarják azt mondani, hogy nem a liberalizmusnak szülte a vörös szocializmus, a mely annyi kellemetlenséget okoz s annyira veszélyezteti a közrendet, a békét, az államok szervezetét. Bizony a liberalizmus talaján nőtt az fel. Hiszen, t. ház, méltóztassék végigtekinteni Európa újabb történelmén, a hol a liberalizmus megvetette a lábát, mindenütt utána következett a szocializmus.

Szóts Pál: Az nem igaz.

Olay Lajos: Hát a hol a tót megvetette a lábát?

Lepsényi Miklós: A hol a liberalizmust meg lehetett törni, ott megtört utána a szocializmus is. Ott van, t. képviselő urak, Belgaország, a melyre tegnap a t. miniszter úr is hivatkozott. Hát méltóztassék csak megnézni, hogy míg ott a liberalizmus vezette a kormányt, addig igenis a szocializmus virágzott, burjánzott, nap-nap után erősödött és kellemetlenségeket okozott. Mióta azonban az a kormányzat katolikus emberek kezébe került, azóta a vörös szocializmus korlátok közé jutott. De megerősödött mellette a keresztény szocializmus, a mely nem veszedelmes, hanem áldása az államoknak. Bárcsak minálunk is minél erősebb volna az a keresztény szocializmus! Ezt kell kívánnunk mindnyájunknak.

Olay Lajos: Isten ments!

Lepsényi Miklós: Ugyanezt látjuk t. ház Ausztriában is. Méltóztassék csak visszamenni az utolsó esztendő történetére. Nem lehet elvitatni, nem vonhatja kétségbe s nem tagadhatja senki azt a tényt, hogy a míg liberális kezekben volt az osztrák kormány, addig a szocializmus folytonosan erősödött és a vörös szocializmus diktált. (*Ellenmondások és felkiáltások: Hol? Hol? Mikor?*) Ausztriában. Mióta azonban a liberalizmus megbukott, megerősödött a keresztény szocializmus és azóta háttérbe szorult a vörös szocializmus. (*Elnök csenget.*) A múlt héten vasárnap a vörös szocialisták gyűlést tartottak Bécsben. Wolf volt az elnöke ennek a gyűlésnek és az elkészített határozati javaslatot nem merte szavazás alá bocsátani, mert a keresztény szocialisták többségben voltak. Ebből is látszik, hogy a keresztény szocialisták tábora nagyobb és erősebb. De látszik a politikai küzdelmekből is. Hiszen a keresztény szocialisták tábora volt az, mely a múlt választások alkalmával győzelmet aratott. Ők voltak többségben, tehát ők az erősebbek.

Olay Lajos: És mi következik ebből?

Lepsényi Miklós: Ezelőtt valami négy héttel valamelyik osztrák városban, gondolom Grácban, gyűlést akartak tartani a vörös szocialisták. Az egyik szónokuk erősen kikelt a vallás ellen. E miatt a jelenlevő keresztény szocialisták felzúdultak és az lett a gyűlésnek vége, hogy a vörös szocialistáknak szaladniok kellett s el kellett hagyniok a helyet. (*Zaj. Egy hang a szélső baloldalon: Ez a keresztényi szeretet!*) Ebből látszik s hiába akarjuk kétségbevonni, hogy a keresztény szocializmus meg tudta törni a vörös szocializmust. Ezt kétségbe vonni nem lehet. Mert a ki ezt tagadja, az nem állít igazat.

Olay Lajos: Egyformán veszedelmes mind a kettő.

Gajári Géza: Szép állapotok!

Olay Lajos: Magyar ember magyar legyen! Lepsényi Miklós: A keresztény szocializmus nem veszedelmes az államok létére, nem veszedelmes a közrendre. Ezelőtt két esztendővel 600 belga keresztény szocialista ment

Rómába, hogy a pápa ő szentsége előtt hódolatát mutassa be. A ki ennyire érzi keblében a vallásosságot, az nem akarja veszélyeztetni soha az államok rendjét, az nem fog soha forradalmat támasztani, az nem fog soha vért inni és nem fog soha senkinek a vagyonára áhítozni. A keresztény szocializmus nem veszélyes sem a közrendre, sem az államokra, sem az államok berendezésére nézve. Veszedelmes azonban a **zsidó** szocializmus, mert az más vagyonára áhítozik, a más jószágát akarja elkaparítani, meg akarja dönteni az államokat és meg akarja dönteni még a hazafiság érzését is és egy internacionális érzéssel akarják eltölteni a kebleket. Hiába tagadják ezt a szocialisták! A múlt vasárnapi víg-utcai gyűlésen, a melyről annyi szó volt itt a házba, az egyik szocialista szónok azt mondta, hogy ők nem ellenségei a hazának és a hazafiság érzését éppen úgy ápolják szívük mélyében, mint a bourgeois-k.

Visontai Soma: Legalább is úgy, mint Lepsényi Miklós képviselő úr!

Lepsényi Miklós: No hát, t. Visontai Soma képviselő úr, egy példát vagyok bátor felolvasni arra nézve, hogy mennyire ápolják a hazafias érzést. Azt hiszem, hogy nagyon meg lesz vele elégedve!

Olay Lajos: Egyforma minden szocializmus! Egyik kutya, másik eb!

Rakovszky István: Halljuk a hazafiságot! Visontai Soma képviselő úr!

Páder Rezső: Ne személyeskedjünk!

Elnök: *(Csenget)* Csendet kérek! Tessék folytatni.

Lepsényi Miklós: Az egyik újságuk, a melynek „Népjólét” a címe és a mely október 1-én jelent meg, azt írja: *(Olvassa)* „Az igaz, nekünk szocial-demokratáknak hazafiság nem kell, mi hazátlanok, nemzetköziek vagyunk. De mire való is volna minekünk a hazafiság? Mi azt látjuk, hogy a hazának összes javai...

Visontai Soma: Tessék e cikket elejétől fogva olvasni! Nem úgy van!

Elnök: Kérem Visontai Soma képviselő urat, ne szóljon közbe.

Lepsényi Miklós: Az óriási többségnek nincs egyéb joga, mint hogy túrja a földet, azt véres verejtékével öntözze s a haza termékeit feldolgozna, mások számára. Folyó hó 19-iki népgyűlésen egyszerre egy fiatal földműves, Gazsi István ott az Isten szabad ege alatt, óriási rivalgás kíséretében, azt mondta: Nincs hazám! Ez az egyik.

Visontai Soma: Kérem azt az újságot! *(Szónok átadja neki az újságot.)*

Lepsényi Miklós: T. ház! Olvasok fel egy másikat. Midőn a német színészek itt voltak a vígszínházban és nem engedtek abban német előadásokat tartani, a Népszabadság című szocialista lap így kiáltott fel: „Azokat a szegény színészeket, a kik ott a vígszínházban bemutatták művészetüket és eljöttek Budapestre egy kis pénzt szerezni, a sovinszta magyar gyerkőczök kifütyölték és elkergették.” - Tessék! *(A szónok átnyújtja az újságot Visontai Somának.)* Itt van egy harmadik. Ez megint a Népszabadságban jelent meg október 22-én.

Polónyi Géza: Neki van igaza! *(A Visontai Somától elkért újságot elolvasása után visszaadja.)*

Lepsényi Miklós: ... A nemzetközi szocialisták nemcsak a hazafiság érzését ölték ki keblükből, hanem a vallásosság érzését is kivették onnét és azon vannak, hogy a népeket is a vallástalanságba vigyék vissza. Egyik főfő vezérük, Bebel németországi képviselő, 1881-ben pártja nevében ünnepélyesen kimondotta, hogy a szociáldemokratizmus politikai terén köztársaságot, gazdasági terén általános birtokközösséget, a vallás terén pedig atheizmust akar. És meg is mutatják minden alkalommal, hogy politikai terén köztársaságot akarnak, mert munkálataikban, lapjaikban, könyveikben folyton odairányítják egyik főtörekvésüket, hogy az

alattvalók keblében a dinasztikus érzést minél inkább megingassák. A királyokat nevetségessé tenni nagyon delikát dolog előttük. 1891-ben tartottak Brüsszelben ezek a vörös szocialisták egy nagy táncszertélyt, a melyen felállították a belga király szobrát is, és azt vörös posztókkal úgy felcizomázták, hogy az egy lefejezett hullához hasonlított és mellette egy kamrában mutogatták az utolsó király nyakravalóját, egy lenkötelet, a mit gyönyörűséggel és hallatával néztek a szocialista urak. Mikor Sándor csárt 1881-ben megölték a nihilisták, Volmár nevű németországi szocial-demokrata képviselő a parlamentben a gyilkosok védelmére kelt és helyeselte azok eljárását. A vallásnak is ellenségei, a mint már mondtam. Erre nézve itt van egy idézet az egyik híres elvtárstól - a mint ők nevezik egymást - Liebknechtől. Liebknecht azt mondja: „Az igazi szocialistáknak egyszersmind istentagadónak is kell lennie és teljes erejéből azon kell fáradoznia, hogy a vallást minél előbb lomtárba juttassák.” - Egy másik vörös szocialista azt mondja: „Azon korban, melyben a szocial-demokrácia fog uralkodni, a vallásról már csak a mesevilágában fognak beszélni.” - Van egy énekük, a melynek ez a refrénje: „Kérem az ördögöt, sötét-e a pokol, mert a mennybe jutni nem akarok.” - Ez a legvastagabb atheizmus. Az államnak és vallásnak legdurvább, legrettentőbb megrontása. Azok az emberek, kik ily tanokat hirdetnek, veszedelmesek a hazára, veszedelmesek az emberi társadalomra. Ha ilyen emberekkel szemben az igazságszolgáltatás szigorú intézkedések eszközeit ragadja meg, bizony nem lehet azt csodálni. Sőt a kiből a vallásosság és hazafiság van, támogatnia kell azt a törvényjavaslatot ... Ez a legképtelenebb gondolat, a legképtelenebb utópia, mert ha nincsen különbség szorgalmas és hanyag munkás között, akkor mindenki hanyag fog lenni. Ha minden ember egyenlő jogokat élvez, akkor mindenki parancsolni fog, de senkise fog engedelmessé válni. Ha mindenkit egyformán fizetnek, akkor mindenki majd csak a vékony deszkát fogja fűrészelni és a vastagot abbahagyja. Ha én is úr, te is úr, ki viszi majd a tállát? Kérde egy orosz közmondás. És ha ketten ülnek egy lovon, akkor az egyiknek okvetlenül elől kell ülni, a másiknak hátul, mert egymás fején nem ülhetnek ... Hiszen Sima Ferencz képviselő úr interpellált itt tavaly a Grolstein Számi kalendárium ügyében, a melyet már azóta is számtalanszor előhoztam. E naptár miatt meg is indították az ügyészégi eljárást, mert vallássértés volt benne, de szépen el is hagyták aludni az ügyet. Nem történt az ügyben semmi sem. Így védelmezi a liberalizmus a vallást. Fejérvárótt a csordapásztorokat huzatta két kereskedőseged egy éjjeli kávéházban. Az első bíróság el is ítélte őket három napra, a második azonban teljesen felmentette. Így védi a liberalizmus a vallást. Ott van a „Tristia” - című költemény-kötet, a mely a legdurvább káromkodást tartalmazza a világ üdvöztetője, Jézus Krisztus ellen. Mi lett a dologból? Az, hogy megindították szerzője ellen az eljárást, de szépen félre is tették. Így védelmezi a liberalizmus a vallást. Azután meg azok a szocialista lapok terjeszthetnék-e a legvadabb istenkáromlást egészen nyíltan, ezer meg ezer példányban, hogyha a liberalizmus igazán védelmére kelne a vallásnak és a vallásos szellemnek? ...

Lepsényi Miklós: ... Emlékezzünk arra a gyűlésre, a melyet az általános választói jog mellett tartottak a vásártéren. A rendőrség tudjuk feloszlatta a gyűlést s véresre verte az ott megjelentek egy részét. Ép itt voltak a külföldi újságírók és azok is megbotránkoztak azokon a jeleneteken, melyeket a rendőrség produkált. Aztán a sajtószabadság! Ez év elején kiadtam egy könyvet: „Zsidó bérgyilkosságok” címmel. E könyv fordítás. Pörbe fogtak érte és az esküdtszék fölmentett. Eredetileg Németországban jelent meg s el van terjedve Ausztriában is, de sehol sem fogták perbe sem az íróját, sem a terjesztőjét csak nálunk a jogok hazájában ... Midőn a **zsidóság** üldözte a kereszténységet, annak első századában Gamaliel bölcs így szólt hozzájuk: „Ne bántsátok a keresztényeket. Ha ez a dolog Istentől van, akkor hiába minden erőfeszítés. Ha pedig nincs Istentől, önmagától el fog málni.” - Én is azt mondom a t. kormánynak, hogy ha mi a nép bizalmát bírjuk, akkor hiába minden erőfeszítés s akkor ne használjanak ellenünk olyan eszközöket, melyekkel dicsekedni nem lehet. Ha pedig nem bírjuk a nép szeretetét, akkor felesleges az ily eszközök alkalmazása, mert önmaguktól el fogunk múlni ... Szívesen fogadjuk a **zsidókat** is, de természetesen megkívánjuk, hogy keresztény szellemtől legyenek áthatva ...

Mócsy Antal: ... Hanem hát csak olyan liberális toldásfoldás volt biz az, mert ma is úgy állunk, hogy csak az nem uzsoráskodik, a kinek azt a lelkiismerete nem engedi, és csak az veszt rajta az uzsoráskodáson, a ki azt ügyetlenül vagy éppen elbizakodottan csinálja. Tehát a túlnyomóan uzsoráskodással foglalkozó izraelita

polgártársainkkal szemben nincsen védelem a szegény keresztény népnek. Erre a liberális részről kétségkívül azt mondják: de hiszen azok az intézmények megvannak máshol is és mi csak nem vonhatjuk magunkra a művelt külföld megvetését, hogy mennyire hátra vagyunk! Nagyon jól tudom, hogy a művelt külföldön is olyanféle intézmények vannak, mint nálunk, de azt is tudom, hogy a művelt külföldön **zsidó** polgártársaink szintén aránytalanul gazdagabbak, mint a keresztény polgártársak. Az a körülmény tehát, hogy külföldön is vannak olyan intézmények, amelyek lehetőséggé teszik a munkásnép kiszípolozását, engem meg nem nyugtat. Mert bár az izraeliták ott is aránytalanul vagyonosabbak, mint a keresztények, mondjuk, hogy 1/10 - 1/4 részét bírják a nemzeti vagyonnak, de ezen nemzetekre nézve az izraeliták tálgazdagságának még sincsen olyan nagy befolyása, mint nálunk. Hiszen Franciaországban 200 lélekre esik egy izraelita, Angolországban pedig 500 lélekre, Budapesten ellenben egymagában több izraelita van, mint Franciaországban, Angolországban együttvéve. A kérdés tehát nálunk egészen más, mint a művelt külföldön. Meg kívánom jegyezni azt, hogy körülbelül hét millió izraelita van az egész földön. Ebből, mint tudva van a fele Oroszország lengyel tartományaiban, a másik fele pedig Ausztriában és Magyarországon lakik úgy, hogy e tekintetben mi magyarok a harmadik helyen állunk. Ismeretesek ama szomorú erkölcsi és anyagi viszonyok, amelyek között Lengyelország és Galicziának a népe a **zsidó** korcsmárosok és uzsorások működése következtében tényleg van. Ha nem akarjuk, hogy a mi magyar népünk szintén a lengyel és ruthén népek sorsára jusson, akkor e kérdés felett gondolkozunk és ahhoz képest cselekednünk kell ... Mikép lehetséges az, hogy az izraeliták maroknyi népe, amely az egész világon szét van szórva, fenttarthatta magát idáig. A hívő keresztény ezzel a dologgal tisztában van, mert hite alapján tudja azt, hogy az izraeliták fenn fognak maradni már csak a megváltás tényének bizonyítására is és arra is, hogy Krisztus jövendölése rajtok teljesüljön. De tudom, hogy e házban természetfeletti dolgokra hivatkozni nem lehet. Sietek is elhagyni e tért és áttérni arra miként volt lehetséges, hogy az izraeliták rövid néhány évtized alatt uraivá váltak a pénznek és e révén hogyan biztosították magáknak úgyszólván minden téren az uralmat. E kérdés felett évtizedek óta gondolkodtam. Talán méltóztatnak emlékezni, hogy 1895. április havába izraelita polgártársaink reczepeziója alkalmából a Parisban székelő Izraelita Alliancenak vezetősége levelet intézett Magyarországi izraelita hitközségeinek vezetőségéhez. Érdekes levél ez, nem fogom a t. házat az egésznek felolvasásával untatni, de pár sort mégis annak feltüntetésére, mily hatalmas szervezet lehet ez, minő befolyást gyakorolhat a közvélemény alakítására, legyen szabad felolvasnom: „Harmánczöt év óta az izraeliták egyenjogúsításán munkálkodik az Alliance. Ez ügy mellett állította sorompóba a közvéleményt” - majd rátérek, hogy miként - „közbenjárt a kormányoknál, hogy följelentse azokat az igazságtalanságokat és erőszakosságokat, melyeknek a **zsidók** áldozatai. Általában mindenütt a hol egy **zsidó** ebbeli minőségéért szenved azon van, hogy segítségére legyen.” - Végül buzdítja a magyarországi izraelita hitközségeket, tekintettel a nagy szerencsére, mely őket érte, emlékezzenek meg kedvezőtlenebb viszonyok közt levő hitsorsosaikról, támogassák évi díjakkal a párisi Izraelita Alliance-ot. Buzdítsák a kebelökben levő különféle egyleteket, bizottságokat, hogy pénzbeli adományokkal támogassák az Allianceot. Megmondja, hogy további felvilágosítások nyerhetők Lów szegedi főrabbinál meg valami Farkas nevezetű magyarországi ügynöknél a budapesti izraelita központi irodánál. Ebből is látható, hogy izraelita polgártársaink az egész világra kiterjedő nagyszerű szervezettel rendelkeznek, amely a világnak összes izraelita hitközségeit, egyleteit, egyeseit a maga czéijaira megadóztatja és a körlevél tanúsága szerint képes alakítani a közvéleményt és befolyásolni a kormányokat. Ezen célból is áll fenn az az egyesület. Már most ezeket tudva én magamnak fogalmat alkottam arra nézve, hogy az Izraelita Alliance vezetői miként használhatják ezen befolyást, hogy a közvéleményt faji sajátágaiknak és érdekeiknek megfelelőleg alakítván át, lehetőleg minél több pénzt legyenek képesek az izraeliták kezében összpontosítani. Méltóztatnék csak meghallgatni. Az Alliance vezetői természetesen csak olyan jól tudják, sőt még jobban, mint mi, hogy az izraeliták túlnyomó része üzérkedéssel, tehát pénzforgatással foglalkozik. Az ő okoskodásuk ez lehetett: a közvéleményt s a kormányokat oly irányban kell befolyásolni, hogy oly intézmények létesíttessenek, amelyek segítségével minél több pénz forduljon meg az izraeliták kezén, hogy annál gazdagabbakká lehessenek, így történt aztán, hogy a **zsidóság** különösen a sajtó terére vetette magát, mert ennek segítségével lehet közvéleményt csinálni. Emlékezhettek még rá a t. ház, hogy itt Magyarországon is néhány év előtt mily nagy étvágyal vetették magukat utána izraelita polgártársaink annak, hogy már régi magyar újságokat megszerezzenek és azokat is faji érdekeik szolgálatába állítsák.

Lepsényi Miklós: A „Pesti Naplót!”

Mócsy Antal: Azt is méltóztatnak tudni, hogy épen az izraelita kézben levő sajtó követelte mindig és követeli a szabadság nevében a szabad üzérkedést, azt lehet mondani, a szabad fosztogatást, a szabad kizsákmányolást. Az egyenlőség nevében követelte és követeli az izraelita sajtó az izraelita vallás reczepcióját, egyenlővé tételét a keresztény vallással. Pedig, t. ház olaj és víz az izraelita vallás és a keresztény vallás. Egyik a másiknak tagadása, tehát vagy kereszténynek kell lennie akkor Magyarországnak vagy **zsidónak**. Vagy egyik sem lesz, hanem teljesen hitetlen lesz.

Zmeskál Zoltán: A képviselőház többsége az lesz tíz év múlva.

Mócsy Antal: E mellett kétségkívül azt is méltóztatnak tudni, hogy az izraelita kézben levő sajtó a kereszténység ellen minduntalan intéz támadásokat azért, hogy a keresztényekben a hit meginogjon, mert úgy okoskodhatnak az Alliance vezetői, hogyha a keresztény emberek kebeléből kiirtatik a keresztény, illetőleg az evangéliumban való hit, akkor az a gój férfi nem megy a templomba, hanem a korcsmába, a mint az most már száz és százezer esetben történik. Ott költi el pénzét, a korcsmákban pedig legtöbb esetben izraelita polgártársaink mérik a szeszt. Az a gój asszony, vagy leány, a ki elvesztette hitét, vagy a kiben ez nem elég erős, az hiú lesz az nem elégszik meg anyjának, vagy öreg anyjának egyszerű ruházatával. Az selyem, bársony és csipke után áhítozik, úgyde ezeket ismét az izraelita hitsorsosok mérik a boltban. És ha ismét a keresztényeknek pénz kell, akkor újra a túlnyomólag izraelita kézben levő pénzintézetekhez, bankokhoz kénytelenek fordulni. *(Úgy van!)* ... Az Izraelita Alliance célja az, hogy lehetőleg minden pénz megforduljon **zsidókézen**, hogy az izraelita üzerek abból hasznot húzzanak, sőt hogy a legtöbb esetben az egész haszon az övék legyen. Itt hátul kérdik, hogy miként folynak be a kormányokra? Tudjuk, hogy a kis **zsidók** a kis községekben hogyan bánnak a keresztény kis emberekkel, ugyanazt teszik a nagy **zsidó** bankárok az államokkal. Magyarország, midőn a nagy kölcsönszerződéseket kötötte, azon fölül, hogy kivált a 70-80-as években igen magas kamatokat fizetett, még 100 milliókra rugó hasznot is húztak a **zsidó** bankárok. Már most, t. ház, ezen általánosságok után lássuk részletekben, hogy áll a dolog? Hogy anyagi tekintetben hogyan állhatnak izraelita polgáraink, azt a belügyminiszter úr mondhatná meg legjobban. Mi csak annyit tudunk, hogy az egyes törvényhatóságokban az izraelita polgártársaink a virilistáknak a nagyobb felét teszik, úgy hogy el lehet mondani általánosságban, hogy az ország összes virilistáinak egy harmadát izraelita polgártársaink képezik. Ez azt bizonyítja, hogy máris rendkívüli nagy ingatlan birtok van a kezükben. Hogy az ingó tőkének a legnagyobb része a kezükben van, azt úgy is tudjuk mindnyájan, hogy Budapesten, Magyarország fővárosában a házaknak legnagyobb része **zsidókézen** van, az is általánosan ismeretes. Izraelitáink tehát anyagi téren eddig is domináltak, azonban uralmukat a szellemi téren, az intelligens pályákon is meg fogják alapítani a legközelebbi jövőben ... Csak épen az egésznek velejét magában foglaló néhány sort olvasok fel: „Vannak, kik ellenségei a **zsidó** szellemnek, mások meg ellenségei a **zsidók** túlgazdagságának. Van-e igaz keresztény ember, ki ellene ne volna a **zsidó** szellemnek? Bizonyára nincs, mert híven megóvni kívánja s ez kötelessége is, ősi keresztény hitét. Van-e magyar ember, ki ne óhajtana, ki szent kötelességének vallaná odatörekedni, hogy Magyarországnak túlnyomóan a magyarok legyenek a vagyon birtokában? Mert tudnivaló, hogy Magyarország csak addig leszen magyar, meddig a haza földje túlnyomóan a magyarok kezében lesz. Az antiszemitizmus tehát mindkét irányban nemcsak jogosult, hanem a legszentebb kötelesség is, azonban nem a testvériség rovására. A kereszténységnek sarkalatos alapelve a testvériség, meg a főparancs szerint is felebarátunkat szeretnünk kell. Ezeket szem előtt tartva lehetnék antiszemita a nélkül, hogy a szeretet s a testvériség parancsa ellen vétenék sőt a nélkül, hogy a parlamentáris elv ellen vétenék. Mi keresztények ugyanis annyian vagyunk Magyarországnak, hogy egy **zsidóra** körülbelül huszonhárom, huszonnégy keresztény esik. A parlamentáris elv szerint a többség akarata, a többség érdeke veendő figyelembe ... Épen azért, mert mint akkor, most is azon az állásponton vagyok, hogy ne kelljen ebben az országban az ultima ratiohoz, a végső eszközökhöz folyamodni a mihez a világtörténelem tanúsága szerint a népek a túlságosan elhatalmasodott **zsidósággal** szemben már sokszor folyamodtak, hogy oda ne jusson Magyarországnak különböző vallású polgársága...

Elnök: Kérem a képviselő urakat, ne diskuráljanak.

Mócsy Antal: Hogy akár saját maga fentartása, akár védelme szempontjából végső eszközökhöz nyúljon.

Azért hoztam én ezt a kérdést újra szőnyegre és azért vagyok abban a meggyőződésben, hogy ebben a **zsidókérdésben** is, a keresztény alapokhoz való visszatérés az egyedüli biztos orvosság, mert a mint felolvastam, ha visszatérünk a keresztény alapokra, azért a **zsidó** polgártársak megélhetnek, vallásukat szabadon gyakorolhatják ... Hogy vajjon földművelői pályára hány **zsidó** gyereket adtak? Talán Neumann Ármin t. képviselőtársam meg tudja mondani, hogy milyen uradalmakban hány **zsidó** gyereket helyeztek el kisbéresek gyanánt, hogy a földművelést gyakorolják? (*Élénk derűtség.*) Úgy veszem észre, hogy ezen igen komoly dolog itt derűtséget kelt, mintha nálunk magyaroknál már valami megszokott dolog volna az, hogy az izraeliták valami erős munkával ne foglalkozzanak, földművesek vagy kubikosok ne legyenek.

Rosenberg Gyula: Ott vannak a zsákhordók a Dunánál!

Mezei Mór: Meg a hordárok!

Mócsy Antal: Mezei Mór t. képviselőtársam a hordárokat emlegeti. Tény az, hogy Budapesten sok izraelita hordár van és én magam is igénybe vettem néhányszor segédkezésüket a hurczolkodásnál de azt is tapasztaltam, hogy azok olyan okosak és ügyesek voltak, hogy rendszerint föl fogadtak néhány keresztény tótót a nehezebb munkára olcsóbb pénzért s a taligát bizony ezek húzták, maguk pedig a nyereséggel szépen odább álltak.

Rosenberg Gyula: Hát a zsákhordók a Dunánál?

Mócsy Antal: ... Azokat az elégedetlen képviselőtársaimat figyelmeztetem arra, hogy Mózes Egiptomban midőn látta, hogy a Fáraók népe hogyan bánik az izraeliták választott népével, hogy annak a népnek milyen sanyarú munkát kell végeznie, akkor felforrt benne a vér, nem volt képes indulatán uralkodni és agyonütötte azt a zsarnokoskodó egiptomi felügyelőt. Hát én keresztény magyar ember, midőn látom az én keresztény magyar véreim fokozatos, biztos, folytonos sülyedését, látom azt, hogy rohamosan jutnak a **zsidók** szolgálatába, akkor én ezt különbösen nézzem? Nem nézhetem. Én ugyan - Isten látja lelkemet - nem gondolok olyasmire, mint a mire Mózes gondolt. A hazaárulásnak tartanám, attól engem visszatart hitem, de igenis kötelezve érzem magam arra, hogy saját keresztény testvéreim és magyar véreim érdekében tegyek annyit, a menyinyire Isten engem képesít és óvjam őket a szolgaságtól, elnyomatástól és kizsákmányolástól ... Tulajdonképen ötven évvel ezelőtt volt kimondva a **zsidók** emanczipációja, akkor gondolom Széchenyi azt mondta: Emanczipáljátok a **zsidókat**, de ki fogja a magyarokat a **zsidók** alól emanczipálni? Én úgy vagyok meggyőződve, hogy ez a kormány nem fog arra közreműködni, azért a szőnyegen forgó törvényjavaslatot neki meg nem szavazom, hanem azt kiáltom: Éljen a keresztény Magyarország!

8. FEJEZET AZ ANTISZEMITA KÉPVISELŐK

Veres József 1851. január 2-kán Orosházán született. Középiskolai tanulmányait a szarvasi főgymnasiunban végezte, először jogot hallgatott Budapesten, azután theológiára Sopronba ment. 1876-ban az ottani lyceumban a magyar nyelv és irodalom tanára lett s nem sokára magyar lelkészszé választatott. 1879-ben Orosházára hivatott lelkésznek. Irodalmi működését korán kezdte, theologiai értekezleteket írt Ballagi lapjában, azonkívül az „Orosházai Újság”-ba dolgozott. 1883-ban egyházi beszédeinek egy kötetét adta ki. 1884-ben Győry Elek ellen Antiszemita Párti képviselővé választotta me a az orosházai kerület.

dr. Rácz Géza 1858-ban született Budapesten. A budapesti egyetemen bölcsészetet hallgatott s mint ilyen, tudorrá avatott. Majd a jogot hallgatta s az egyetemi olvasókör elnöke volt. 1884-ben a fülöpszállási kerület képviselővé választotta antiszemita programmal. A ház megnyitásakor mint körjegyző működött.

Andreánszky Gábor báró született 1845. jun. 28-án Bécsben, hol atyja - későbbi val. belső titkos tanácsos - a magyar udvari kamara tanácsánál működött. Tanulmányait végezte Pozsonyban és Nagyváradon. Nógrádmegyei birtokos lévén, a mezőgazdaságnak szentelte magát s mint buzgó deákpárti 1865. óta résztvett a megyei és választó kerületi mozgalmakban. 1875-ben főrendiházi tag lett és mint ilyen az ellenzékkel szavazott. 1883-ban decemberben a keresztyén-**zsidó** házasság első tárgyalása alkalmával tartotta szűz beszédét, mely annyiban eltért a többi ellenzéki, különösen a főpapi szónokok beszédeitől, kik e kérdést vallási szempontból bírálták, hogy társadalmi szempontból ellenezte a javaslatot. Az 1884-iki budget tárgyalásakor antisemita irányban ítélte meg a kormányt. E beszédek folytán az Antisemita Párt fölszólította, hogy antisemita képviselő jelöltséget vállaljon. 1884-ben föllépett és megválasztott a pinczehelyi kerületben. Az Antisemita Párt, melynek fölirati javaslatát ő terjeszté be egyik elnökévé választotta.

Ónody Géza 1848. febr. 26-kán született Tiszaeszláron. Elemi tanulmányait a Szepességben, középiskoláit Sárospatakon, jogi tanulmányait Kassán végezte. Ezután két évig Dunántúl jogi gyakorlatot folytatott s letévén a bírói vizsgát, három évig a kaposvári főszolgabírósnál nyert alkalmazást. 1871. Somogy megye csurgói járásának segéd-szolgabírájává választott, ugyanazon évben Szabolcs megye alsó-dadai járási szolgabírója lett. 1874-ben ez állásról leköszönt. 1881-ben a hajdu-nánási kerület szélsőbali képviselőjévé választott s e kerületet képviseli most is antisemita programmal. A tisztaeszlári esetet ő hozta szóba a házban először.

Ráth Ferencz 1847. decz. 3-kán született. Pécssett elvégezvén gymnaziumi és jogi tanulmányait, az ottani pénzügyi-igazgatóságához neveztetett ki. 1873-ban pénzügyi fogalmazó Pozsonyban, 1878-ban pénzügyminiszteri fogalmazó. Megváltván az állami szolgálattól, 1883-ban „Pozsony” című antiszemita lapot indított meg, mely azonban nem sokára megszűnt. Zichy Ágost gr. fiumei kormányzóvá történt kineveztetése után a szempczi kerület választotta képviselőjévé s azt képviseli antiszemita programmal jelenleg is.

Csúzy Pál az Antiszemita Párt tagja. Középiskolái befejeztével az ötvenes években a katonaságba lépett s az 5-ik számú huszárezrednél mint cs. k. tiszt szolgált, több hadjáratban véve részt. 1862-ben cs. k. kamarás lett. 1870-ben elhagyta a katonai pályát s Abauj megye kis-bozsvai birtokán gazdálkodott. 1884-ben Tolnamegye szakcsi kerülete választá meg képviselőjének.

Vadnay Andor 1859-ben Zalamegye Zánk községében született. Középiskolai tanulmányait részint otthon, részint a reformátusok pápai kollégiumában végezte. Jogot Budapesten hallgatott. Szervezője volt a Tapolczán megtartott antiszemita gyűlésnek, melyből az ismert kérvényt intézték az országgyűléshez. 1882. június 30-án védője volt Istóczy Győzőnek az esküdtszék előtt azon sajtó-perben, melyet a főügyészség a 12

röpiratban megjelent cikkért indított s mely Istóczy fölmentésével végződött. Ugyanaz év őszén Kecskeméten a Szilády Lajos halálával megüresedett felsőkerületben antiszemita-párti képviselővé választott. 1884-ben a tapolczai kerületben választott meg.

Istóczy Győző 1842-ben született Szt-Kereszten, Vas megyében. A szombathelyi főgymnasiumban kezdte tanulmányait. Mint jogász 1860-ban Bécsben. 1861-ben Budapesten tanult. Az ügyvédi vizsgát letétén, 1867-ben Vas megye szolgálatába lépett, aljegyzői minőségben. 1868-ban megyetörvényszéki bíró lett. 1872-ben a vasvári járás szolgabírájává választott, de még ugyanazon évben a rumi kerület képviselője lön. E kerületet azóta folyton képviseli. Az antisemita párt szervezője és vezére. 1880. óta szerkeszti a „12 Röpirat” című füzetes antisemita közlönyt. A fővárosban mint ügyvéd is működik.

dr. Komlóssy Ferencz 1853. apr. 23-án született Nagy-Tapolcsányban. Gymnáziumi tanulmányai befejeztével az esztergomi papnöveldebe lépett, majd Budapesten bölcsészetet hallgatott s tudori szigorlatot tett. 1880-ban közép-tanári képesítést nyert s mint nevelő két évet Crráciban töltött. 1881-ben áldozárrá szenteltetvén, Modorba segédlelkésznek, majd Nagyszombatba gymnáziumi tanárnak küldetett. Ugyanakkor mint szentszéki jegyző működött. Irodalmi művei: „Bosznia és Hercegovina jogviszonya Magyarországhoz a középkorban” és a „Bosznia története”. Szerkeszté továbbá az „Ifjúsági színház” és „Népnevelő” füzetes vállalatokat. A verbói kerület 1884-ben antisemita-párti képviselőjévé választá.

Margittay Gyula 1831. febr 15-kén Ujfehértón, Szabolcs megyében született. Tanulmányai befejeztével 1848-49-ben mint tiszt résztvett a szabadságharcban. Az alkotmányos élet újra ébredése után részt vett a szabolcs megyei pártmozgalmakban s a függetlenségi pártnak volt híve. 1884-ben a hajdu-böszörményi kerület megválasztotta antisemita programmal.

dr. Nendtvich Károly szül. Pécsen 1811. decz. 31. Iskolai tanulmányait Pécsen, majd Késmárkon elvégezvén, orvosi pályára lépett s 1836-ban orvostudorrrá avattott. Ugyanezen évben elnyerte a vegytani s növényzeti segédállomást s magánelőadásokat tartott 1843-ig. Tevékeny részt vett az ezidőtájt keletkezett magyar természettudományi társulat alapításában. Kossuth felszólítására 1848. december 3-án kezdett vegytani, előadásokat tartani a magy. ipar egyesületben. Ugyanekkor a magyar természettudományi társulat megbízásából Bugát Pállal és Irinyi Jánossal megalkották a vegytani magyar műszavak tárát, mely Nendtvichnek „A műipari vegytan alapelvei” cz. munkájában rendszeresen összefoglalva jelent meg. 1847-ben a külföldi egyetemeket látogatta meg. 1848-ban ez útját megszakasztva, Pestre tért vissza a megürült vegytani tanszék elfoglalására, mely állásától előbb Windischgrätz, majd Haynau fosztotta meg. S csak 1851-ben kezdhetette meg rendes működését. Ez időtájr esik irodalmi munkálkodása, melyeknek egy része önállólag, majd az akadémia értesítőjében vagy különféle folyóiratokban jelent meg, köztük akadémiai pályanyertes is: „Magyarország legjelesebb kőszentelepei vegytani s műipari tekintetben”. Továbbá 1855-i északamerikai utazásáról kiadott műve. Ugyanezen időben választott meg a Tudományos Akadémia rendes tagjává. Kir. tanácsos, majd a műegyetem rektora lett. Az 1858-69-i tanévig a M. K. Műegyetemen, az általános műszaki vegytanon kívül még a vegytani technológiát s az elemzési vegytant adta elő. Az 1869-70-i évben saját kérelmére eddigi teendője egy részétől fölmentetett. Bírja a III. osztályú vaskoronarendet,

azonkívül nemességet nyert „Cserkuti” előnévvel. Az utóbbi években az antisemitapárt hívei közé lépett s mint ilyent, 1884-ben Mosonmegye zurányi kerülete képviselővé választotta.

Zimándy Ignác született Radosócson Nyitra megyében, 1831. április 26.-án. Iskoláit Szakolczán, Nagyszombatban, Pozsonyban, Pannonhalmán és Székesfehérvárott végezte. Pályáját mint segédlelkész Törökbálinton kezdte meg. Ezután csakhamar tanári oklevelet nyervén a budai főreál tanodában nyert tanszéket, hol a Bachkorszak alatt buzgólkodott a magyar szellem és nemzetiség mellett. E miatt állásától elmozdított a helytartótanács által, de csakhamar Pozsonyba neveztetett ki hasonló minőségben. Az alkotmányos aera bekövetkeztekor b. Eötvös kultuszminister Besztercebányára nevezte ki tanárnak. Tíz évi tanárkodás után a székesfehérvári tanfelügyelőség tisztét vállalta el. Külföldi útjából visszatérve, plébánossá választott Törökbálinton. 1884-ben a szeniczei választókerület antiszemita képviselővé választotta, mely alkalomból az „Antisemita Káté” című röpiratát írta. Egyik műve „Ébresztő hangok” cím alatt jelent meg.

Szalay Károly született 1833. június 3-án Dégen, Veszprémmegyében. Középiskolai tanulmányait Székesfehérvárott és Veszprémben végezte, honnét 13 éves korában Budapestre ment a philosophiára s ugyanott végezte a jogi tanfolyamot is. A forradalom idejében és lezajlása után 1855-ig Lellén, odahaza gazdálkodott, itt nősült meg, elvevén Kisfaludy Atala irónőt. Ezután a kaposvári törvényszéknél mint jegyző és vizsgálóbíró működött 1861-ig. Ekkor ügyvéd lett. Mint a függetlenségi párt híve. Nagy tevékenységet fejtett ki a pártnak Somogy megyében való szervezése körül. Kaposvárott „Népjog” című lapot indított, 1885-ben pedig már mint a csurgói kerület antiszemita-párti képviselője „Magyar-Újság” című antiszemita lapot szerkesztett a fővárosban. A lap alig néhány hónap múlva megszűnt. A tiszta-eszlári per alkalmával özv. Sólymosiné képviseletében jelent, meg, mint vádló.

Szemnecz Emil 1859. született Szemcsen, Somogy megyében. Középiskoláit Székesfehérváron a zircziéknél, Esztergomban a benczésekénél végezte. 1877-ben az egyházi pályára lépett s két évet töltött a budapesti egyetem hittudományi karán. 1879-ben kilépett s a Ludovika akadémia hallgatója lett. 1882-84-ig mint honvédhadnagy szolgált. 1881 Istóczy „12 röpiratában” írt cikke miatt sajtópert indított a főügyészség, de a szerző katona lévén, Istóczy vállalta el a felelősséget és az esküdtszék által fel is mentetett. A katonai pályát elhagyva, a „Függetlenség” szerkesztőségébe lépett s mint hírlapíró, 1886. márczius 24-én a zalaegerszegi kerületnek Farkas Dávid halála folytán megüresedett mandátumát nyerte el. Az Antiszemita Párthoz tartozik.

Simonyi Iván 1838-ban Simonyban, Bars megyében született, a melynek atyja Ferencz 1847-ben első alispánja volt. Középiskolai tanulmányai befejeztével katona lett s a Radeczky nevet viselő 5. sz. huszárezredben mint hadnagy szolgált. Megválva a katonai pályától, befejezte jogi tanulmányait és ügyvéd lett. 1872-ben a Westungarischer Grenzbote című lapnak egyik alapítója. Majd tulajdonosa lett. A lap eleinte ellenzéki, később antisemita elveket hirdetett. 1878-ban Simonyit a galánthai kerület, 1881. a magyaróvári kerület választotta képviselővé s e kerületet képviseli a jelen országgyűlésen is. Első nagyobb munkájának címe: „Állam és egyház”. Több beszéde külön füzetben is megjelent. Simonyi az 1882-iki drezdai nemzetközi antisemita kongresszus egyik elnöke volt.

Csatár Zsigmond Gyula város 1836 május 5-én Bezdéden született. Elvégezvén a retorikát, több éven át tanítóskodott, mire községi jegyző lett. Közben azonban elvégezte a jogi tanulmányokat, 1873-ban ügyvéd lón. 1875-ben lépett föl Csongrádon függetlenségi párti programmal, két cikluson át képviselte a kerületet. 1884-ben újból megválasztott, de választása megsemmisített. Antisemita programmal választott meg Gyulán.

Szendrey Gerzson Baranyamegye, Dárda kerület 1849 márczius 21-én Gyomán született. Iskoláit szülővárosában kezdte s folytatta Mezőtúron, Debreczenben és Szarvason. A jogi tanfolyamot Nagyváradon hallgatta s 1879-ben letévén az ügyvédi vizsgát, Székesfehérvárott telepedett meg. Az antisemita mozgalmakban részt vett s már 1884-ben fellépett Gyomán antisemita programmal, de kisebbségben maradt. 1887 óta képviselő.

Kudlik János Pozsonymegye, Somorja kerület a theologiai pályára lépven, egy ideig mint tanítóképezdei igazgató-tanár működött, majd elnyerte a püspöki plébániát a Csallóközben. 1887-ben antisemita programmal képviselővé választott.

9. FEJEZET FÜGGETLEN KÉPVISELŐK

Szalay Imre 1846. Déghen. Veszprém megyében született. Iskoláit Veszprémben, Székesfehérvárott és Budapesten végezte, azután Batthány herczeg enyingi uradalmában gazdasági gyakorlaton volt. Később atyjával ősi birtokán Lellén gazdálkodott s részt vett Somogy megye pártmozgásaiban. 1875-ben a lengyeltóti kerület választotta képviselővé függetlenségi párti programmal. E kerületet képviseli most is, részben antisemita programmal, bár az Antisemita Pártba nem lépett be. A szőlő és borkezelést tüzetesen tanulmányozta s a házban e tárggyal és a vele összefüggő kérdésekkel gyakran foglalkozott.

Buzáth István, Vas megye, Rum kerület. Született 1857. december 3-án Beregszászon. Atyja gyógyszerész lévén, őt is e pályára nevelte és már 19 éves korában megszerezte a gyógyszerészi oklevelet. Egyetemi hallgató korában elnöke volt a gyógyszerészeket segélyező egyletnek és ő alapította a gyógyszerészeti segélyező egyesület önképző körét is. Atyja halála után, 24 éves korában átvette a gyógyszerészeti vezetését és tagja lett Beregszász város képviselő testületének. A gazdasági bizottság tagja.

Csáky-Pallavicini Zsigmond őrgróf fogadott fia mostoha atyjának, Pallavicini Rogernak, kinek nevét a sajátjával egyesíté. Született 1842. május 1-én. Egybekelése Orsini Izabella grófnővel Florenzben ment végbe. Az egyházpolitikai törvények tárgyalása alkalmával fellépése által némi feltűnést okozott.

Gruber János született 1846. Kaposvárrott. Tanulmányai végeztével a székes-fehérvári papnöveldebe lépett s 4 évi theológiát végzett. Közbejött betegsége miatt a seminariomot otthagya, visszajött szülőhelyére, a hol a megyénél tiszteletbeli esküdt lett. 1872-ben az új szervezés alkalmából a kaposvári járásban

szolgabíróséggé választott. 1878-ban megyei tiszti alügyészé választott. 1881. évben s ismételve 1884-ben a szili kerületben képviselővé választott s mint ilyen, pártállására nézve független antiszemita.

Petrich Ferencz Tolnamegye, Kölesd kerület 1826. április 26-án Pakson, Tolnamegyében született. Tanulmányait Gyöngön kezdte és Pozsonyban végezte be. Iskoláit végezve átvette szülői birtokának egy részét és gazdaságot folytatott. 1848-ban beállott honvédnek s mint százados végigharcolta a szabadságharcot. Volt Budavár ostrománál és az itt teljesített jó szolgálatai elismerésül kitüntetésben részesült. A szabadságharc lezajlása után ismét visszavonult birtokára. Képviselővé 1884-ben választották először Kölesden, Tolnamegyében. A függetlenségi párt tagja.

Herman Ottó 1836. június 27. Borsodban született. Közéiskolai tanulmányai befejeztével Bécsben a műegyetemet hallgatta. Részt vett a lengyel szabadságharcban. Egy ideig Kőszegen telepedett meg, majd a Bécsi Udvar Múzeum természettudományi osztályában hivatalnok lett. Mint ilyenek, több tudományos értekezése jelent meg, melyek magukra vonták Brassai Sámuel figyelmét s az ő meghívására jött Herman Kolozsvárra az Erdélyi Muzeumegylet állattani öre gyanánt. Ugyanekkor a „Magyar Polgár” szerkesztőségének lett tagja. Az 1872-iki véres kolozsvári választások folytán szakított a „Magyar Polgár” szerkesztőségével s egy ideig parátainál Erdélyben, majd Poroszlón, Bács megyében sógoránál lakott, különös tanulmánya tárgyává téve a madár- és pókvilágot, melylyel már bécsi tartózkodása alatt behatóan foglalkozott. Ekkor jelent meg a magyar természettudományi társulat pályázati felhívása egy nagyobb állattani munkára, mi arra indította, hogy Budapestre jöjjön s ajánlatot tegyen a társulatnak a pókokról szóló nagyobb mű megírására. A természettudományi társulat, miután e tárgyban Herman nagyobb felolvasást is tartott, elfogadta az ajánlatot s ez időtől kezdve Herman a fővárosban telepedett meg, nemsokára a nemzeti múzeum természettudományi osztályához őrré neveztetvén ki. A phylloxera-kérdéssel annak hazánkban való fölmerültekor tüzetesen foglalkozott, részt vett az e tárgyban tartott miniszteri enquêteben. De később nézeteltérések folytán, visszavonult. 1878. Szeged város II. kerületében függetlenségipárti programmal képviselővé választott s e kerületet azóta állandóan képviseli. A boszniai occupatio alkalmával rendezett népgyűlés egyik főszereplője volt. Mint hírlapíró a Verhovay és Majtbényi Izidor báró közti párbaj után, egy ideig a „Függetlenség” szerkesztője volt. De nemsokára végleg megvált a laptól. 1877. alapította a „Természetrizsi Füzetek”-et. Nagyobb művei: Beitrag zur Kenntnis der Arachnoiden Fauna Siebenbürgens (1870.); A phylloxera ügye (1877.); Az olasz kender termeléséről (1878.); Magyarország pókfaunája (1879.). Számos cikke, tárczája jelent és jelenik meg a napilapokban és folyóiratokban. A fővárosban alakult állatvédő egyesület létrejöttében jelentékeny része van.

VÉGSZÓ

„Sem országa, sem hazája. A **zsidóság** valóságos élősdifaj, mely másoknak életnedvével táplálkozik, úgy, hogy míg maga szemlátomást gyarapodik, az éltető törzset tönkre teszi. Ily élősdifaj nem állhat fönn a maga erejéből, munkájából, termeléséből, hanem mások által kapartatja ki a forró gesztenyét, s aztán maga eszi azt meg, csupán a silány héjat engedvén át a fáradozóknak.”

(Ráth Ferenc, Zimándy Ignác - Antiszemita Káté - 1884)

FORRÁSOK:

Országgyűlési Könyvtár gyűjteményei:

- *Országgyűlési Naplók, Irományok (1884-1901)*

- *Országgyűlési almanach (1884-1901)*

Biblia - Káldi-Neovulgáta (Katolikus Bibliatársulat - 2013)

Ráth Ferenc, Zimándy Ignác - Antiszemita Káté (1884)

NAPLÓSZERKESZTŐK:

Maszák Hugó

P. Szathmáry Károly

Dr. Szádeczky Lajos

Fenyvessy Adolf

Endrődi Sándor

A SZÖVEGET GONDOZTA:

Szécsi Levente

„A MADÁR IS AZT DALOLJA CSENDESEN, HOGY NEM VESZHET EL
MAGYARORSZÁG SOHA SEM.”